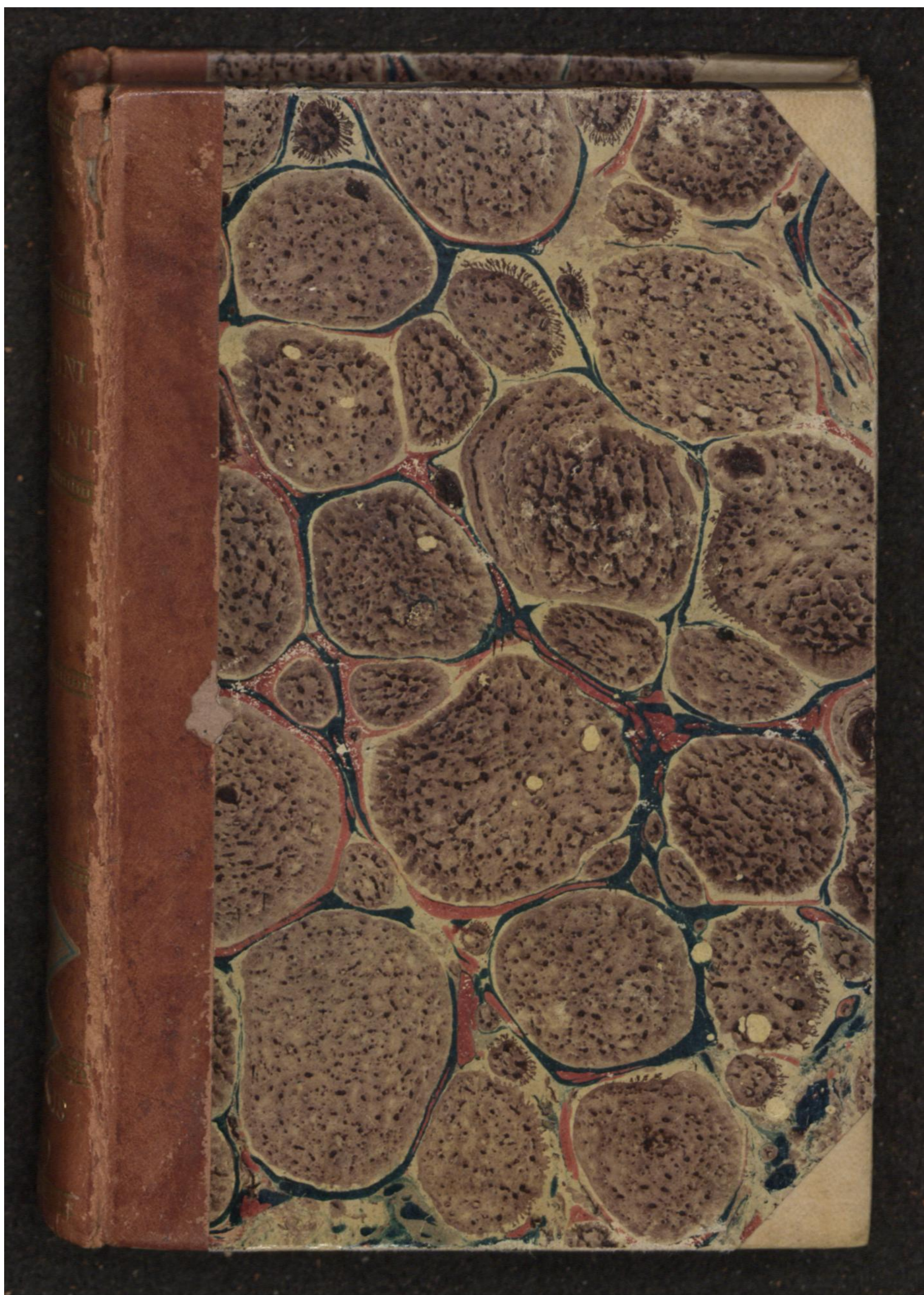
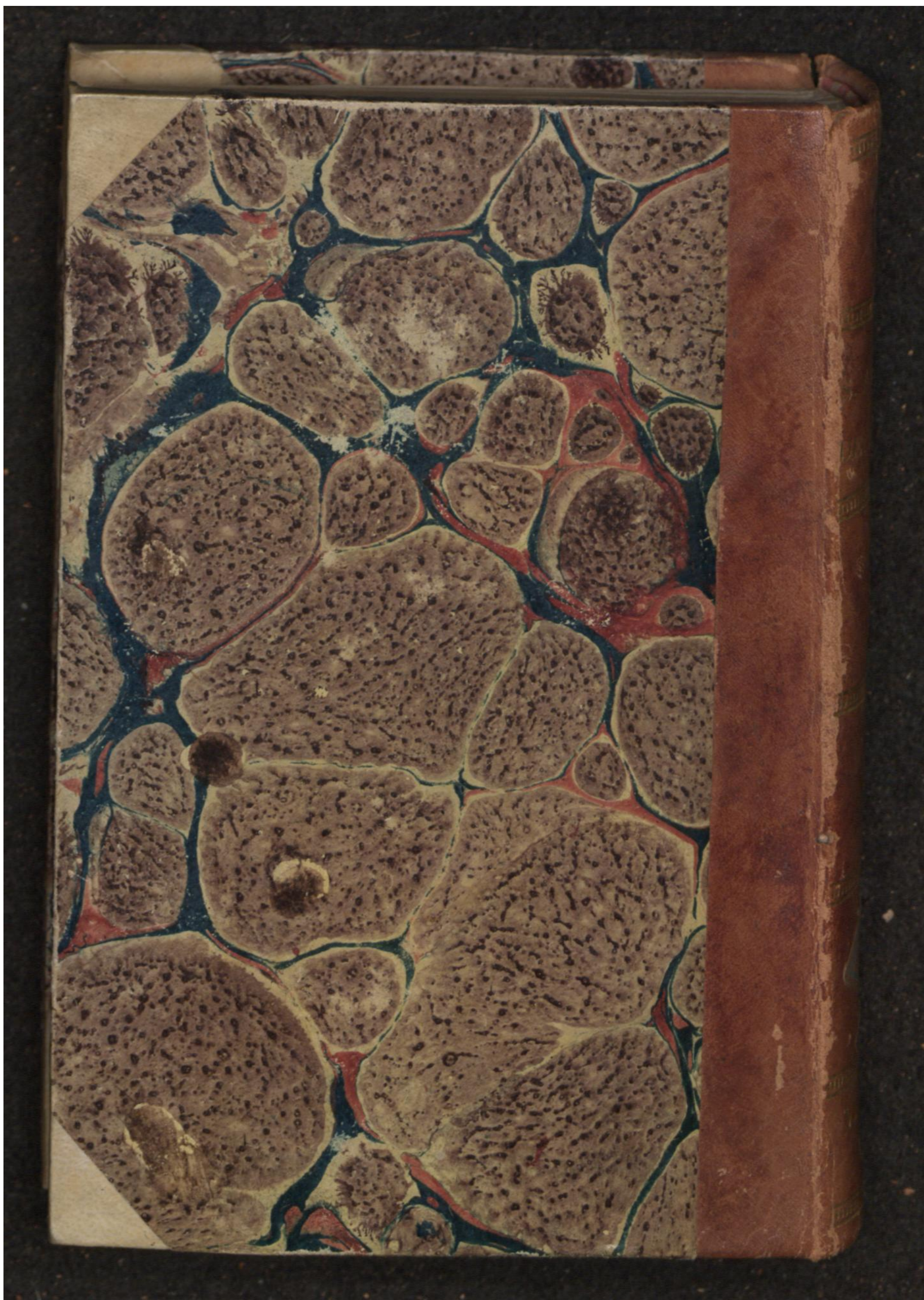

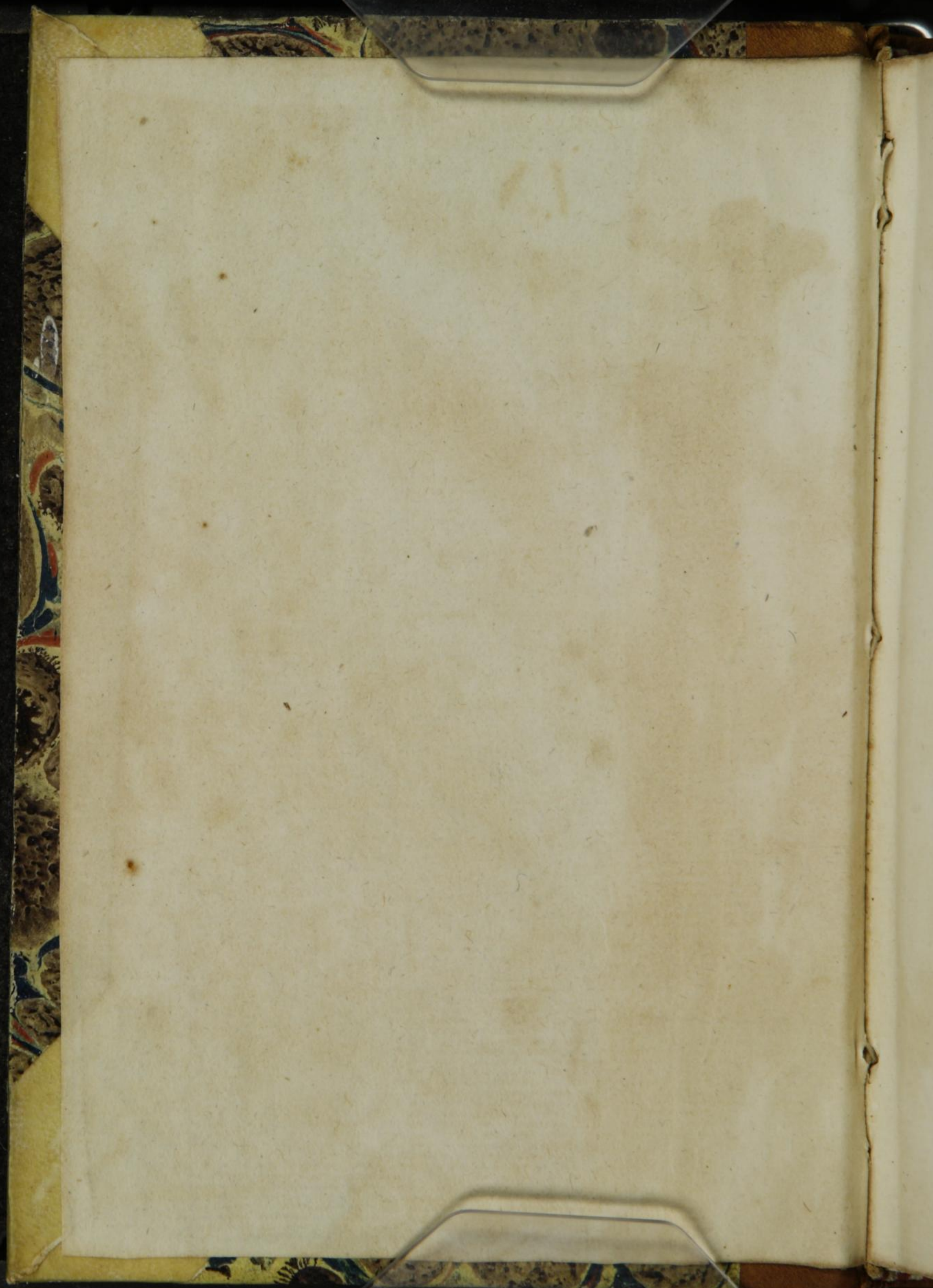

VIII
ANTONINI
4
K7
4
VENETIIS
1499

IX
4

Defecerunt Reuerendissimi Antonini ar
chiepiscopi flo. ordinis predicatorũ.
necnon cum aliquibus conclu
sionibus ac decisionibus
in foro conscientie
nuper reptis
ꝛ ipressis

¶ Incipit sūmula cōfessionalis vtilissima: in qua agit quo modo se habere debeat confessor erga penitentem in cōfessionibus audiendis: quam edidit reuerendissimus vir ac in Christo pater dominꝰ frater Antoninꝰ archieps florē. ordinis fratrū predicatorum.

Efecerūt scrutātes scrutinio Psal. lxiij. Scrutiniū qdē ē cōfessio vel inqsitio in quo ⁊ penitēs. scrutatur conscientiā suam: ⁊ confessor cū eo. Scrutans ergo est cōfessor qui in hoc pōt tripliciter deficere: qꝛ vel per malitiam absoluēdo. quē scit nō posse: vel per ignorantiaꝫ. nesciendo discernere inter lepram ⁊ leprā: ⁊ quē possit vel nō possit absoluere: vel per infirmitatē conscientie inde sumendo occasiones maloꝝ ex auditu duꝫ incaute se habet. Vnde Aug. de peni. di. vi. c. i. Caueat spiritualis iudex: vt sicut nō cōmisit crimen nequitie: ita nō careat munere sciētie. Ex quibus verbis innuit: ꝙ confessor siue sacerdos. debet habere ista tria ex auctoritate Aug. pallegata. Primo potestatē in foro ꝯsciētie: vt s. sit iudex spiritualis. Secūdo cōseruare puritatem vite sue: ne cōmittat crimen nequitie. Tertio habere sufficientē scientie claritatem: vt nō careat munere scientie.

¶ De potestate seu auctoritate ꝯfessoris: ⁊ qs possit vel nō possit audire ꝯfessiōes. Cap. i.

Notandū primo est ꝙ nō sacerdos: ⁊ si possit audire ꝯfessiōes in casu mortis. non tamen absoluere pōt: alias si absoluit vt sacerdos indicatiue: secundum quosdā incurrit irregularitateꝫ: sicut si celebraret. Hoc tamen est dubiū: qꝛ nō est in iure expressuꝫ sicut de celebrante: vnde nō videt irregularis. Extra de sen. excō. c. Is qui. lib. vi. Ibi. n. dicit ꝙ nō incurrit quis irregularitatē ꝑpter aliquod delictuꝫ: qn̄ nō est in iure expressum: ⁊ cōfessus tali nō sacerdoti tenetur iterū ꝯfiteri: ratio est qꝛ solis sacerdotibus dictum est: quoꝝ remiseritis pctā: ⁊c. Io. xx. Nec tñ

a quolibet sacerdote pōt quis absolui: sꝫ a ꝓprio aut altero de licētia ei⁹. Unde dicit̄ de pe. ⁊ remis.in.c.Omnis: ꝙ quilibet semel in āno cōfiteat̄ oia peccata sua ꝓprio sacerdoti: ⁊ de pe.di.vi.c. Placuit: rō est: q² nō pōt quis soluere vel ligare eū: qui sibi cōfitetur: nisi habeat iurisditionē sup eum. Si autē sit proprius plātus ⁊ nō sacerdos: sicut curatus: ⁊ epūs nō sacerdos: pōt absoluere per aliū cōmittendo hoc alteri. ❡ Sed nota ꝙ ꝓprius sacerdos aliter intelligit̄ cum dicit̄: ꝙ qlibet debet confiteri proprio sacerdoti: ⁊ aliter cuꝫ dicit̄. ꝙ de licentia proprij sacerdotis pōt alteri confiteri. Nā in primo casu dicit̄ ꝓprius sacerdos: quicūqꝫ hēt potestatē absoluēdi ordinariam vel delegatā: siue sit cōis: siue sit singularis: q² actor seqtur foꝝ rei: sꝫ est in electione eius quē foꝝ de multis sequat̄: nisi sit actio realis in qua sequitur foꝝ rei de qua agit̄. Et q² in foro pnie idē est actor ⁊ reus: inde est ꝙ idē seipsuꝫ pōt accusare corā quocūqꝫ cōfessore de oib⁹ qui illū possit absoluere de crīe vbicūqꝫ commisso: q² huiusmodi absolutio.nō respicit territoriū: sicut alia: rōne rei vel delicti. propter qđ dicit Host. ꝙ qlibet habet tres sacerdotes ꝓprios ordinarie. s. curatū de cui⁹ parrochia est: epm suū ⁊ papam. Sed in scđo casu ꝓprius sacerdos de cuius licētia pōt alteri cōfiteri: intelligit̄ strictius ille qui de iure suo ordinario hoc hēt: non ex cōmissione: ⁊ sic intelligit̄. c. Omnis vtriusqꝫ sexus equoce loqui: de ꝓprio sacerdote scđm oēs. ❡ Naꝫ cōstat ꝙ ad iplendū illud preceptū de cōfitēdo semel in anno oia pctā sua proprio sacerdoti: ita sufficit confiteri vicario curati: sicut ipsimet curato: ⁊ tñ ad cōfitendū alteri. nō sufficeret accipe licentiam ab eius vicario: sicut sufficeret ab ipsomet curato. Unū respectu primi vicarius est ꝓprius sacerdos: sꝫ nō respectu secūdi. vnde ⁊ si possit qs cōfiteri vicario curati: tamē ipse vicarius non potest dare licentiam illi ꝙ alteri confiteatur. Hec Pe. de pal. in. iiij. distin. xvij. questione. iij. ar. ij.

❡ De ordinario ꝯfessore quo ad ecclasticas ꝑsonas. cap. ij.

ſ Ciendũ eſt ꝙ papa.qa
non habet ſuperiorem
a xp̃o:nec a ↄcilio quo
uſqꝫ:hẽt ꝓpriuꝫ confeſſorem
quẽ duxerit eligendũ:qui au
ctoritate xp̃i poteſt euꝫ abſol
uere vel ligare in foro pniali:
non autẽ in foro exteriori qa
ipſe non poteſt ligari vinculo
excõicationis a quo indigeat
abſolui:⁊ ꝓpter hoc non opꝫ
a xp̃o ſibi committi. Quia ta
men poteſt ligari vinculo pec
cati ſicut ⁊ alii propterea in-
diget remedio ſicut ⁊ alij: qa
nec xp̃s dimiſit eum ſine re-
medio:ideo hoc ↄceſſit vt ſi-
cut a principio qlibet poterat
quẽlibet volentẽ ſe ſibi ſubij
cere abſoluere:ita ⁊ nũc quo
ad illũ qui nulli eſt ſubiectus
ſic papa. ¶ Si vero excõicatꝰ
eligatur in papã.anteꝗꝫ con-
ſentiat ſupiorẽ hẽt a quo ab
ſolui poteſt:ſed ſi prius aſſen
tiat:abſolui poſtea nõ poteſt
ſꝫ nec idiget:qa nulli legi ſub
eſt. Unde lex poſitiua:q̃ ar-
cet excõicatũ a cõione fideliũ
⁊ pceptione ⁊ collatiõe ſacra
mentoꝝ ipſum non ligat: pp
qd̓ excõicatio non ipedit ele
ctũ nec electionẽ ipſaꝫ. Qui
vero ſũt de familia pape:ha-
bent ſummũ pniariuꝫ ꝓpriũ
ſacerdotẽ cũ papa:quia nulli
alij ſubſunt. Secus eſt auteꝫ
de capellanis eius:q per mũ
dum ſunt diſperſi:qui ꝓpter
hoc non ſunt ab alijs exẽpti.
¶ De cardinalibus autẽ qui
ſunt epiſcopi.ipſi non minus
habẽt ꝗꝫ alij epi:ꝙ.ſ.libẽ pñt
eligere. Idẽ ſi ſunt legati: qa
ſunt prelati vel exẽpti. Si ve
ro ſunt ſimplices cardinales
nec epi:nec legati:dic. Hoſt.
eos non habere niſi papaꝫ ⁊
ſummũ pniariuꝫ. Et quãuis
imediate ſint ſub papa.⁊ per
conſequẽs exempti.nõ tamẽ
poſſunt ſibi eligere cõfeſſorẽ
ſine ipſiꝰ aut ſummi penitẽti
arij licẽtia.qꝛ non ſunt prela-
ti.ſꝫ coadiutores prelati ⁊ pa
ſtoris.licet ſint p̄ſbyteri cardi
nales.ideo tutiꝰ eſt ꝙ habeãt
licentiam a papa. Familia ve
ro commenſalis eoꝝ. de licẽ
tia eorũdem cardinaliuꝫ poſ
ſunt ſibi eligere confeſſorem
quia de cõſuetudine ſunt ſub
diti eis ſiue ſacerdotes ſint ſi
ue nõ:vł forte ſummus peni
tentiariꝰ:eſt quaſi curatus re
ſpectu omniuꝫ mãſionarioꝝ
curie pape:quoꝝ ipſe papa ẽ
quaſi epus ꝓpriꝰ. Hec Pe.

de pal.i.iiij.di.xvij.q.iij. ar. ij. ¶ Patriarche:archiepi: epi: habent pprios sacerdotes su os imediate supiores:vt epi- scopus archiepum:ille prima tem:ille patriarchã: ille papã: ꝛ hoc nisi sint exẽpti. Nihil- ominus oẽs isti pñt sibi elige re cõfessorez. Extra de peni.ꝛ remis.c.fi.qui pñt eos absol- uere nõ soluz de occultis: sed etiã de manifestis:ꝛ notorijs etiã archiepo inuito:ꝛ etiaz a vinculo excõicationis maio- ris ꝛ minoris:ꝛ mutare vota: ꝛ relaxare iuramẽta:ꝛ omnia alia ppter que nõ esset consu lenda sedes aplica : licet Ho stien.dicat cõtrarium: ꝛ illud cõtrariũ tenet frater Barto. in pisanella:cõfessio.iij.di.xvi. Nec obstat ꝙ in illo.c.fi.non fit mẽtio nisi de absolutiõe a peccatis:qꝛ cuz intentio pape fit ipsis epis qbus esset gra- ue semp ad archiepm recur- rere ꝛ grauiꝰ ad papã:ita pro uidere eis per confessorez ab eis electũ.sicut puisum est in feriorib9 episcopoꝝ:per ipsos epos:Ideo de omni peccato ꝛ vinculo de quo potest epus absoluere inferiorez:ꝛ electus ab eo põt ipm absoluere ꝛ in omni casu in quo potest eps dispẽsare cũ inferiori:ꝛ ille cũ epo:qꝛ vbi eadẽ ratio ꝛ idem ius. Et sicut bene dic Hosti. Istud priuilegium nõ perdit per hoc ꝙ venit Romam:qꝛ ibi nõ distinguitur vbicunqz sit:sed si desinit esse eps:puta qꝛ cedit loco ꝛ dignitati de li centia pape forte pdit priuile- gium datum epis: qꝛ ipse nõ plus habet epi dignitatẽ. Si vero cedit loco ꝛ nõ dignita- ti:non pdit. Ratio qua aliqui probant.ꝙ cõfessor ab epo ele ctus nõ potest cũ absoluere a vinculo excõicatiõis ẽ: qꝛ nõ habet potestatẽ nisi ex electio ne epi. Sed ad hoc responde tur:ꝙ nõ ab epo eligente:sed a iure cõmittente.habet pote- statem iste sicut qui eliguntur ab illis:qui per litteras peni- tentiariorũ habent:ꝙ possint sibi eligere confessorẽ ab ipis penitẽtiarijs:ꝛ nõ ab eligenti bus habet auctoritatem.sicut cũ epus committit fratribus quos prior eligit:ipi sunt cõ- missarij prelatorũ nõ eligenti um. Et qð etiã dicunt. ꝙ si il le electus ab epo in cõfessorẽ eẽt excõicatus minori nunqz cum eligeretur ad hoc: posset

abſoluere:qa ligatus minori
licet poſſit cõferre ſacramẽta
nõ tamẽ eligi. Reſpondet ꝙ
nõ valet iſtud:qꝛ intelligit de
electione iuris ad dignitatẽ:
Jmmo ⁊ ſi qñ ab epõ eligi-
tur cõfeſſoꝛ : eſſent tũc ambo
ipſe ⁊ elect⁹ ligati maioꝛi: ad-
huc nõ impediret factũ:dum
modo elect⁹ ille qui abſoluit:
nõ ſit ligatus maioꝛi nec ſu-
ſpenſus. Hec Pe.de pal.in
iiij.di.xvij.q.iij.ar.ij. ¶ Pre-
lati etiã exempti. habent ſilr
priuilegiũ cuꝫ epĩs in eligen
do libere cõfeſſorem. Nã ex
quo ſunt exẽpti ⁊ ꝑlati : ſicut
multi ſunt abbates:ex hoc ip
ſo habẽt iſtud priuilegiuꝫ: qꝛ
graue eẽt eis ſemꝑ adire pa-
pam nouũ:pro licẽtia cõfiten
di. Si aũt ſic ſunt exempti ꝙ
nõ prelati:nõ habẽt iſtud pri
uilegiuꝫ. Verbigratia. Oẽs
ſubditi collegij exempti.ſecu-
lares vel regulares.qđ eſt ex
emptũ in capite ⁊ in mẽbris
Hi.n.imediate ſuis prelatis
cõfiteri pñt:nõ alijs niſi đ li
cẽtia ipſoꝝ . Si autẽ ſic ſunt
exẽpti ꝙ citra papã.nec deca
nũ nec ꝑpoſitũ hñt:qui hẽat
curã ipoꝝ:⁊ ad hoc nõ pñt ſi
bi eligere:ſꝫ petãt hoc ipſꝫ a pa
pa vel ei⁹ pniario:cum alias
nullus poſſit eos abſoluere.
¶ Similiter abbatiſſa q̃tũuis
iura epãlia exerceat ponẽdo
officiales.niſi in hoc habeat
ſpeciale priuilegiũ alias q̃ntũ
cũqꝫ exẽpta nõ põt hoc hẽre
qa nõ eſt prelata nec ꝑlatiſſa
cũ nõ habeat claues iuriſditi
onis. ¶ Et ꝙ ei⁹ officialis ex
cõicat.qđ ꝑ ſe ipſa nõ poteſt:
nõ eſt auctoritas ipſius : ſed
pape. Similit qcunqꝫ preeſt
qbuſcunqꝫ ex ꝯmiſſiõe alteri
us:⁊ eſt delegatus : non põt
dici ꝑlatus. Unde quãtũcũ
qꝫ exemptus qꝛ tñ nõ eſt pre
latus:nõ habet hoc priuilegi
um:puta ſupprioꝛ in religio-
ne:vel prioꝛ nõ cõuentualis:
aut ꝯuẽtualis ſub abbate:nõ
per electionẽ:ſed ab ipſo ab-
bate ex ꝯſilio ſenioꝝ poſitus
vel inſtitutus.niſi forte quan
do mortuo abbate vel priore
ipſi fuerint quaſi ordiarij:qꝛ
tũc actio ſubrogata.hẽt priui
legiũ eius in loco cuius ſub-
rogatur. Sed prioꝛ q per ele
ctionẽ canonicã inſtituit pre
latus eſt:⁊ ideo ſi eſt exẽptus
hꝫ idẽ priuilegiũ:ꝑꝑ qđ non
oportet ꝙ confirmãs det ſibi
poteſtatẽ eligendi confeſſorẽ

ficut nec confirmans vel cõ-
fecrans epm. Nec obstat de
cretalis. Ne pro dilatiõe. ex
de pe. z re. Istud. n. priuilegiũ
de eligendo confessorem: eq̃li
ter concedit episcopis z mi-
norib⁹ prelatis exẽptis. Un
de cũ episcopi licet imediate
subsint archiepis: nihilomi-
nus sine eorum licentia hoc
pñt etiã qui sunt non exẽpti:
ergo z pores hoc possunt licz
subsint abbatib⁹ vel maiori-
bus sine licẽtia eoꝝ cum sint
ordinarij. Si aũt sunt in di-
gnitate constituti: nõ tamẽ p
lati: sicut cantor: thesaurari⁹:
sacrista: z hmõi persone non
hñt puilegiuz q̃uis exempti.
¶ Si vero eẽnt plati: sed nõ
eẽnt plati in foro pniali: sicut
sunt archidiaconi de pari cõ
currẽtes cũ epis in foro cãꝝ
adhuc nõ puto eos hẽre hoc
puilegiũ: sz solos platos. hoc
dico qui hñt curã aiaꝝ. Sic
ãt dixi de epis: q̃ q̃diu sunt
epi: quo ad dignitatẽ retinẽt
hoc priuilegiuz: ita z de istis
q̃diu sunt in prelatione: z si
militer electus ab eis potest
agere: cũ eis absoluẽdo z di-
spẽsando qcqd posset episco-
pus si ei subessent. Sic elect⁹
ab episcopo potest tantũ quã
tũ archieps: excepto i snia la
ta a supiori contra eos: puta
ab archiepiscopo contra suf-
fraganeũ suũ: ab abbate con
tra priorẽ conuentualem sibi
subditũ. ab huiusmodi. n. non
potest absoluere electus talis
confessor. Quicũqz eni põt
eligere vno electo siue mor-
tuo: siue non mortuo: potest
alium mutare ad placituz: z
eoipso q̃ talis q potest eliger
confitet alicui: vr ipsum elige
re: qa plus est factis z mẽtis
intentione eligere: q̃z verbis
iij. q. vj. c. i. z de ma. z de obe.
c. legebat. Nec pe. de pal. vbi
supra di. xvii. ¶ Inferiores p
lati nõ exẽpti si subsunt ime-
diate epo: ipsum soluz habẽt
cũ superioribus ei⁹ pro ꝓprio
sacerdote sicut abbates: deca
ni: ꝑpositi: z archipsbyteri ru
rales. Curati vero decanos
rurales: z epm. qñ ille deca-
nat⁹ est annexus cure. Simi
liter priores qui sunt sub ab-
batibus: illis subsunt z epis.
Nõ prelati vero z nõ curati
subsunt imediate suis cura-
tis: siue abbatib⁹: siue priori-
bus: siue decanis. qñ sunt de
collegio vel simplicib⁹ cura-

tis:qñ in parrochijs suis cō-
morātur Clerici vero chora-
les subsunt ei:qui p̄est choro
siue sit cātor. siue succētor in
exteriorib⁹. Sed q̄ntū ad foꝝ
ꝯsciētie solus decanus videt̄
curat⁹ eoꝝ. Hec Pe. de pal.
vbi.s̄.di.xvij.q.iij.ar.ij.

¶ Cui debeāt laici ordinarie
confiteri. Capl'm tertiū.

Imperator b'm Hos.
de antiq̄ssima ꝯsuetu-
dine ꝯfitet̄ capellanis
suis. Sed sicut dr̄ ex̄ de pen.
et re.c.ij.li.vi. Nulla ꝯsuetu-
dine introduci pōt:vt p̄ter ꝓ
p̄rij sacerdotis licentiā aliq̄s
possit sibi eligere ꝯfessorē.ni
si de licētia pape. ¶ Rex hēt
ep̄m siue archiep̄m:in cui⁹ ci
uitate ē sedes regni. Dicit̄ āt
sedes vel metropolis regni:
nō in qua plus morat̄ s; in q̄
iungit̄ et coronat̄. ¶ Principes
minores si hn̄t sub se ciuita-
tes plures:simil'r a sede prin
cipali ducat⁹ vel comitat⁹:do
miciliū sortiūt̄. S; si nō hn̄t
vnā ciuitatē.alia p̄ncipaliorē
ab vtroq; ep̄o vel metropoli
tano lniā; ꝯfitēdi capiāt b'm
Hosti. S; h nō est veꝝ q̄ntū
ad metropolitanū: q2 nullus
subdit⁹ suffraganeoꝝ:ē ei sub
dit⁹ imediate: nisi qñ visitat
s; solu; ipsi suffraganei. Dñ
cū dñs duaꝝ ciuitatū i tpali
b⁹:ita suberit ep̄is i sp̄ualib⁹
ac si esset seru⁹:sicut dñs ca-
stri subest in sp̄ualib⁹ curato.
Jō sic metropolitan⁹ nō pos
set dare lniā; ꝯfitēdi hoi ha
bēti domos in diocesi suffra
ganeoꝝ:ita nec p̄ncipi. De il
lo vero p̄ncipe qui hēt dñiu;
in diuersis diocesibus:s; nō
sup ciuitate videt̄ ꝙ ipse mul
tomagis ab ip̄is ep̄is petere
debeat hoc ab illo.s.i cui⁹ dio
cesi h; p̄ncipal'r dñiu;: vl' ab
vtroq; si eq̄lit' i duab⁹. Nā
absurdū eēt ꝙ a tot curat' hē
ret hoc petē q̄t in suo dñio i-
cludūt̄. ¶ Dñi vero q in eadē
diocesi in diuersis villis hn̄t
dñiu;:si in vna hn̄t p̄icipale
dñiu; in q̄ nō sit nisi vna par
rochia tm̄:siue vn⁹ curat⁹:tm̄
illi videt̄ subesse. S; qñ nullū
h; dñiu; in illa villa ꝙ sub se
nō ꝯtineat plures p̄rochias:
marie si vna nō ē p̄icipalior
altera:tūc nulli curato subest
sed imediate ep̄o. Si vero in
vna villa sit p̄ncipale dñiu;:i
q̄ nō ē nisi vna p̄rochia tm̄:vl'
sunt m'lte et vna p̄icipalis:cu
rat⁹ illi⁹ ē sibi ꝓpri⁹ sacerdos

citra ep̄z. ¶ Baliuit senescal
chi si nullibi hērēt mā́sionez
nisi ꝫm ꝙ asistere regrūtur:
modo huc modo illuc discur
rendo vbiqꝫ confiteri pn̄t: vel
ep̄is ciuitatum: vel curatis i
quoꝝ parrochijs hospitiū eli
gūt. Si vero principaliter ali
cubi degūt: ibi curatū hn̄t il-
luz: in cuius parrochia hospi
tiuz suū situ ē cst. Et sic de pre
positis: licet habeant domos
parentū cx̄ balliuiam ⁊ senes
chaliā vel prepositurā: qꝛ per
hoc offm̄: quasi contrahendo
sortiuntur foꝝ. ¶ Ceteri vero
burgēses ⁊ alij laici nō in po
testatibus ꝯstituti: illis cura-
tis subsunt: in quoꝛuz parro
chijs degūt principaliter: vel
si in duabus equaliter: in q̄
tunc manent qn̄ ꝯfiteri volūt
illi⁹ parrochie sūt. Hec Pe.
de pal. vbi supra di. xvij. q. iij.
Regulariter ergo ꝯfessio fi-
enda ē ꝓprio sacerdoti. Vn̄
dicit Inno. i. c. Ois extra de
pe. ⁊ re. Si qs alieno sacerdo
ti iusta de causa ꝯfiteri pecca
ta sua voluerit: licentiā prius
postulet. ⁊ obtieat a ꝓprio sa
cerdote: cū aliter ipse nō pos-
set soluer̄ vel ligare: Hec ibi.
¶ Casus octo in qbus qs po
test alteri ꝯfiteri q̄z ꝓprio sa-
cerdoti sine ei⁹ licētia. ca. iiij.
c Nota ꝫz Pe. de pal.
vbi supra ar. iij. casus
octo in qb⁹ quis pōt al
teri ꝯfiteri q̄z ꝓprio sacerdo-
ti sine eius licētia: quos pōit
Hosti. in summa. ¶ Prim⁹
ꝓpter indiscretioné sacerdo
tis ꝓprij. Et sub hoc casu cō
prehēditur qn̄ ipse sacerdos
ꝓpri⁹ est sollicitatoꝛ ad ma-
lum: vel reuelatoꝛ ꝯfessionis:
vel est talis ꝙ ex ꝯfessione i-
minet periculuz cōfitenti vel
cōfessori. In hoc igitur casu
dicit Hosti. ꝙ eoipo hēt licē
tiam a iure aliū adeundi. De
pe. di. vj. c. Placuit. Sed alij
dicūt ꝙ tūc debet petere licē
tiam ab eo vel a supioꝛi: qꝛ. c.
ois dicit ꝙ qui ex iusta cā vo
luerit alteri ꝯfiteri petat licē
tiam a proprio sacerdote. Et
q̄uis quidā hoc intelligāt ni
si ex culpa sua hoc ꝓcedat: vi
detur tn̄ meli⁹ etiaz si hoc sit
ex culpa sua: qꝛ culpa sua nō
debet alteri nocē: puta superi
oꝛi: sic̄ ꝓprio sacerdote moꝛ-
tuo: vel excōicato: nō eoipo li
cet ire ad aliū sed oportet re-
currere ad episcopū. Sz si su
perioꝛ adiri nō pōt: vl̄ etiā si

pōt est eque defectuosus: tūc q2 ad papam nō est facilis recursus:eoipso ad aliū ire pōt. ¶ Quādo ergo ꝓprius sacerdos oino indiscret9 ⁊ ineptus est pro tūc pōt adiri sine licentia petita: vel saltē cū licentia petita ⁊ si nō obtenta pōt ire ad aliū:dico aūt petita:q2 ⁊ si sit indignus per se audire: nō est tñ ipotens cōmittere:⁊ in hoc.s.ꝙ debet petere licentiā ab ipso:vel ire ad superiorez: ↄcordāt.Tho.Pe.Al.Inno. ⁊ Gul.ꝙ si negatur ab eis licētia:tūc dicūt predicti ꝙ idē iudiciū est de eo qđ ⁊ de illo. qui nō habet copiā cōfessoris Vñ magis debet eligere laico cōfiteri:nec in hoc trāsgreditur precepta ecclesie:q2 precepta iuris non se extēdūt vltra caritatē:nec ēt fit iniuria sacerdoti:q2 priuilegiū meref amittere qui cōcessa sibi abutif ptāte Hec Tho.in.iiij.dis. xvij.q.iij.ar.iij.Item dicit ibi Tho.ꝙ peccaret sacerdos si nō esset facilis ad prebēdā licentiā alteri ↄfiteri.Sz Pe. de pal.dicit ꝙ tūc potest libere ire ad aliuz vt pz supra.Et si non posset aliū hēre ⁊ necessitas imineat:dicunt predicti doctores ꝙ confiteaf peccata sua in genere.sine eo de quo posset maluz prouenire.

¶ Secūdus casus est:qñ parrochian9 trāstulit domiciliuz suū:q2 tūc desinit eē parrochian9 primi sacerdotis.⁊ fit parrochianus illi9 ad cui9 parrochiā se trāstulit. Sz si in duabus parrochijs hēret domū: ⁊ in vna maneret tpe estiuali in alia vero tpe hyemali:vtrobiqꝫ sortif forū non simul:sed successiue ſm ꝙ habitat modo hic:modo illic:⁊ hic tūc recipiat sacramēta vbi tūc habitat alias alibi.

¶ Tertius casus est cū est vagabūdus nec hñs nec petens domiciliū:tunc iste potest ↄfiteri cuilibet curato: vł epō in cuius parrochia est:imo etiaz non curato videf:q2 nulli subdit9:subdit se cui vult. Nā omnis sacerdos ptātē hēt ordinis ⁊ iurisditionis ex sua ordinatione : sz subditos hēt solum eos: qui se ei submittūt: nisi ꝙ ſm iura : qui se semel alicui submisit : factus est ei9 parrochian9: nec pōt se alijs submittere quousqꝫ de pmo se subtrahat simpliciter : nisi de voluntate illi9:vnde dicif

extra de pe.z re.c.fi.permittimus eligere.q.d. iure diuino licebat eis eligere: sz electiōe eis subtracta:pmittimus.reuelarātes retentionē ꝙ possint eligere. Vñ in dicto.c. Placuit de peni.di.vi.dr.sine cōsensu ei⁹ cui prio se cōmisit:z postea cui penitēs ꝯfessus ē. ¶Quartus casus est si q̄rit domiciliū quo se ꝯferat quo usqꝫ se alicui subdat. Et de peregrinis quidē dicēduz est ꝙ si sine licentia curatorꝫ z epoꝝ ꝓfecti sunt. nil priuilegij hñt in hoc.Concor.in hoc s.ꝙ peregrini z negociatores z alij viatores:si nō hñt licētiam a suis curatis vel epis:vł sine licētia coꝝ iter arripiunt non pñt ab alijs absolui.Inno.Hosti.z Guil.Si āt de licētia epoꝝ z curatoꝝ ꝓfecti sunt:eoipso hñt licētiā interpretatiuā ꝯfitendi.cū sine cōfessione digne ꝑegrinari nequeāt.Si ēt superueniat pascha:cōicare pñt ꝑꝑ eandē licētiā implicitā z de casu epali absolui:qꝛ eps nō retinēdo sibi auctoritatē licentiādo peregrinos: ex hoc ipso vr̄ eis dare licētiā ꝯfitēdi de casib⁹ epalibus:sic curat⁹ de parrochialib⁹. ¶De mercatoribus aūt si nusq̄ⷺ hērent domicilium nisi semp sequēdo nūdinas:idē iudiciū est qđ de vagabundis:z idē si in loco suo tenēt hospitiū: sz nō declināt illuc in Pascha cōiter Non n.tūc videnť ibi hēre domicilū quo ad sacramēta.Et idē de familia ꝑncipis vel baliui qui nūq̄ⷺ in eodē statu ꝑmanēt:ex quo licet ipi teneāt hospitiū alibi.nec tñ ad illud declināt nisi ad horā. isti vagabūdi censenť. Idē de familia epi laica.qꝛ nō sic hēt ius in ea sic cardinales. Sz si eēnt de diocesi ipsa.de ci⁹ licentia ꝯfiteanť. Si aūt de alia ex q̄ ei⁹hospitiuz dimiserūt.qꝛ per diocesim vaganť respectu illius diocesis vagabūdi reputātur.vt de licentia epi illi⁹.vel cuiuslibet curati.ad cui⁹ parrochiam veniūt cōfiteri pñt. ¶Quint⁹ casus est rōne delicti.vi.q.iij.c.placuit.qđ qdaz dicūt esse veꝝ tūc solū.qñ ꝑꝑ hoc est excōicat⁹. qꝛ si eēt excōicatus a ꝓlato loci illi⁹ ꝑꝑ illud pctm̄:sicut cōsueuit fieri vt in futuris z huiusmōi quorū ignoranť actores : mittendus est talis ad excōicatorez

absoluẽdus ab eo. Sꝫ si peccatũ est occultũ. ⁊ pp hoc nõ sit excõicatus: põt de hoc cõfiteri pprio sacerdoti. vt dr̃ in summa pisana. ¶ Frã. zaba. refert Laudẽ. tenere q curati. ⁊ ẽt fratres admissi ad audiendũ cõfessiones ẽm formã cle. dudũ pñt audire ⁊ absoluere pctã cõmissa: nõ solum in diocesi: sꝫ etiã extra territoriũ diocesis dũmodo tñ confitentes se possint illis cõfiteri. i. q sint illius diocesis: vel parrochie quo ad curatos.
¶ Sext⁹ rõne studij vt scholares ẽt si non sint moraturi nisi per ãnuꝫ in studio: vel qr nõ hñt plus de spatio vel ab epõ: vel capitulo: de cui⁹ licẽtia ibi sunt: vł qr sic disponũt vel de parrochia i parrochiã mutãtur. De illis vero scholarib⁹ qui veniũt de omni pte regni ad parlamẽtũ parisius cũ rex reputet se fiscuꝫ: nõ recognoscens superiorẽ in toto orbe: videtur q ibi possint cõfiteri epõ ⁊ curato. in quorũ parrochijs domos cõducũt: sicut olim in tẽpore imperatoꝝ Rome: erat ibi cõis patria: ⁊ quicũqꝫ illuc veniebat hẽbat iudicẽ suũ. s. pretorẽ peregrinũ. Sed pͥũ est verũ. s. q nõ pñt absolui rõne parlamenti si nõ hñt licẽtiã a suis prelatis: qr res Parisius nõ hẽt potestatẽ in spũalib⁹: nec in ceteris partib⁹ regni. Episcopus autẽ põt in spũalibus soli sue diocesi: Soluꝫ. n. Rome vbi est sedes pape: in spũalib⁹ oib⁹ est patria cõis: sicut ecclesia cathedralis omnib⁹ de diocesi. Unde in curia romana sicut curato suo: summo penitentiario de omni loco mundi põt confiteri: ⁊ penitentiarijs simplicibus sicut vicarijs sui curati.
¶ Septimus casus est ratione necessitatis: quãdo esset in mortis articulo: tũc omnis sacerdos ab ecclesia non precisus: auctoritate iuris. fit proprius sacerdos. Extra de of. or. c. pastoralis. Ex hoc qđ habetur de conse. di. iiij. c. Sanctũ: videtur q etiaꝫ laicus in huiusmõi necessitate. possit ẽt excõicatũ recõciliare ecclesie: si non est ipse precisus nõ tamen potest absoluere a peccatis audiendo confessiones.
¶ Octauus casus quẽ ponit Hosti. est si sacerdos nõ proprius: ponat spẽ in ratihabi-

tione proprij sacerdotis. Sed vt dicitur in summa pisana 7 bene: iste casus cõiter nõ tenetur: cuius rationem assignat Pe. de pal. Nulla. n. ratihabitio confirmat sacramentũ qđ nullũ fuit: quia in non sacramentis ratihabitio: saltem pape valere potest: qñ ille solẽnitatez mutare potest: sicut de ecclesia per non epm dedicata solũ ratihabitione pape: dedicata vel reconciliata reputatur. Extra de conse. ec. vel al. c. Aqua: tamẽ in sacris valere non potest: quia illa papa mutare nõ potest: quia regula iuris est ꝙ ratihabitio retrotrahitur: 7 mandato cõparat: quãdo solo mãdato 7 a ꝑncipio res agi potest. In talibus aũt locũ non habz quãdo. s. essentia sacri deficit: q2 tunc totũ iterandũ est. De essentia ãt absolutionis est potestas iurisditionis: quã potestatẽ erga talẽ nõ hẽt. ex hoc ꝙ ponit spem i ratihabitiõe.

¶ Quis possit committere: 7 quis non audientiam confessionum. Capłm quintũ.

n ota secundũ Pe. de pal. in. iiij. di. xvij. q. iiij. ꝙ ois sacerdos ꝓpri⁹ qui iure ordinario potest audire confessionem: potest hoc ipsum alteri cõmittere: quia habet cãm meri imperij. Et quia qcunqz ꝑ electionẽ habz curã aiaꝝ est ordinari⁹. Ideo ois talis potest licentiare quẽlibet subditum cure sue alteri confiteri. Item ordinarius est qcũqz ex officio sibi ãnexo hoc habet licet nõ sit per electionẽ. Itẽ gerens vicẽ curati ꝑ legẽ vel consuetudinez sicut fact⁹ prior ꝑ abbatem: q viuente abbate erat delegat⁹ non potens subdelegare: eo mortuo vel amoto eius vices in omnibus obtinẽs: ẽ quasi ordinarius delegatus qꝫtum ad hoc vnde licentiare põt sibi subditos de cõfessiõe. Idẽ videtur de suppriore amoto priore: vel vicario cũ conuentus non habet priorem.

¶ Archipresbyter ciuitatis đ quo iura loquuntur: vr̃ ꝙ sit ordinarius. sicut si eẽt prebẽda sacerdotalis cui ex officio esset annexũ offm̃ audiẽdi cõfessiones illoꝝ de diocesi extra ciuitatẽ 7 multomagis si de ciuitate. Sed si penitẽtiarius non habet officium ex sua ꝑbenda sed ex cõmissiõe viue

vocis epi:qui reuocat quãdo vult:q2 iudiciũ soluit. vetãte eo qui iudicare iussit: talis ẽ delegatus ⁊ nõ ordinarius. ¶ Archidiaconus licet sit iudex ordinarius de consuetudine:non tamẽ in foro cõsciẽtie nisi sit sacerdos:⁊ tunc audit ex cõmissione: vnde non potest subdelegare. ¶ Legat⁹ est ordinarius in vtroqz foro: vnde sicut in exterioribus ad iudices delegatos: ita ⁊ habet suos penitentiarios.

¶ Sũmus pniarius:est ordinarius in spũalibus tantum Unde hẽt pniarios suos: ⁊ concedit ẽt licentiaz eligendi confessorem. Sed simplices penitentiarij pape:q̃uis sint delegati pape: qui solus eos ponit non summus penitentiarius:pñt quidẽ eos audire de toto mundo. sed non pñt sumere adiutores:nec etiam dare licẽtiã eligẽdi cõfessorẽ. ¶ Decanus ruralis qui etiã archipresbyter vocatur:si iste decanatus est ãnexus alicui cure speciali:reputatur ordinari⁹ in parrochijs suis decanatus post episcopũ. supra curatus:⁊ videtur etiã ordinarius curatoꝝ: ⁊ sic curati de licentia eius nõ solũ epi:possunt confiteri. ¶ Si autẽ episcopus seu archidiaconus cõfert illũ decanatũ modo huic modo illi curato:videt delegatio:⁊ hoc respectu cõmunium casuum. Nam respectu casuum episcopaliũz tam de curato q̃z de decano qb⁹ de speciali gratia cõmittit absoluere:de illis videt distinguendum: an sit retenti de iure vt cõsuetudie:⁊ tũc in illis nullũ ius habet de se iferior epi scopo. Unde cuicunqz illos committit auctoritate dlegata:illos absoluit. ¶ Itẽ nota. ꝙ quando.potestas. iurisditionis est vna apud plures ⁊ ss apud quẽlibet insolidũz tunc non potest quilibet per se eã cõmittere sine consensu alioruz. Sed quod oẽs tangit ab omnibus debet approbari.

Unde si capitulũz sede vacãte.gerat vices episcopi in tẽporalib⁹: nullus de capitulo etiã decanus põt ponere officialẽ sine consensu alioꝝ:sed capitulũ de cõsensu maioris partis. ¶ Potestas ãt absoluendi a pctis vna ⁊ eadẽ põt cẽ apud plures vt sunt vnuz ⁊ nõ penes vnũ:sicut penes.ca

pitulū sede vacāte: quādo habet potestatē eius in spūalibus: dico quantū ad cōmissionē non quantū ad executionē: quia confessio soli est fienda: vnde totuz capituluz non vnus canonicus: ponet penitentiariū. Sed quando iurisditio perfecte insolidū remanet apud quēlibet eorū: ita ꝙ vnus sine alio pōt ꝑ seipsum de causa cognoscere: tūc vnꝰ sine alio cui vult potest committere: ꝛ minor sine maiore multomagis ecōuerso. ¶ Et quia potestas absolnēdi que est apud curatū: papaz: ꝛ episcopū: non ē vna: sed quilibet potest per se audire sine consensu alterius: ita etiaz qlibet eoruz sine consensu alterius: potest cōmittere alteri. Vñ vicarius curati. sine licentia episcopi: potest audire confessionē illoꝝ. s. qui sunt subditi curatoꝝ ꝛ non alioꝝ: ꝛ multomagis econuerso. s. de licētia episcopi: audiri coꝝ confessiones qui sunt subditi curatorum sine licētia vel consensu eoꝝ. ¶ De hoc extat bulla ta dclaratio. Clemētis ꝛ Alexan. post cuius bullationem nullus parisius dixit contra rium. Qui autem ex cōmissione solum audit confessiōes: nō potest alteri committere audientiam confessionum. Hec p. vbi. s. arti. iij.

¶ Quō ꝛ qñ curatꝰ vel pr̄sbyter parrochialis possit dare vel negare licentiaz alteri cōfitēdi subdito si petat illam. Capitulum sextum.

n Ota ſm Pe. d pal. in. iiij. di. xvij. q. vbi. s. ꝙ si parrochianꝰ petat licentiā alteri ꝯfitendi in determinate: nō det curatus nisi sit verisimile ꝙ penitens nō eligeret nisi eque bonum vel meliorē. Si vero noiat sibi aliū de quo verisimile ē ꝙ sit eque bonus vel melior ad ꝯfessionē audiēdaz: nō neget qꝛ forte hēt peccatuz qd erubescit ꝯfiteri sibi: ꝛ priꝰ moreretur sine ꝯfessione q̄ȝ sibi cōfiteretur. Si vero apparet ꝙ nō est eque bonꝰ: aut per famā: aut per visum sue ꝑsone: per ꝯuersationē ꝑsonaꝝ sibi ꝯfitentiū: que minꝰ religiose ꝯuersant: tūc simpliciter dēt negare: inotescēdo ꝙ ille nō pōt eū absoluere: qd tñ intellige cū ille ad queȝ vult accedere parrochianus: nō habet

auctoritatez nisi ex commissi one ipsius curati: declarãdo etiã q ipse paratus est eũ au dire. si tñ ẽ talis q ad hoc sit sufficiens: vel etiã q est para tus sibi dare vnũ alium loco sui: in quo casu bene videat vt det sibi ad hoc sufficientem. ¶ Naz si insufficientẽ daret sibi imputaret detrimentuz qd ide sequeretur oui sue: q2 ẽm iura: qui paꝝ diligẽti so cio suã rem custodiendã cõ misit: facilitati sue iputari de bet si periit. Si aũt ille petit a parrochiano: vel diffamat habet potestatẽ supioris: puta q2 est vicarius epi: vel con fessor deputat in ordine mi noꝝ vel pdicatoꝝ ꝛ huiusmo di: nõ pp hoc ꝓhibendus est simpliciter: qa iudex malus: ordinari: vel delegatus: non perdit iurisditionẽ suã: sed de bet dicere petenti: nõ expedit tibi vt tu vadas ad illum: vel ad aliuz: nec ibis de volũtate mea: nec assensu: nec licentia: sed ipse hẽt potestatẽ ab alio maiore: vñ nõ possuz tibi pro hibere: sz paratus sum te au dire vel per vicariũ: vel exne um idoneuz: ꝛ ẽm hoc soluit instãtia illius regule. s. q non põt eẽ pastoris excusatio si lu pus oues cõcedit. ꝛ pastor ne scit. q2 hoc verũ est qñ pastor scire dbet. Et licet aliqs sem per debeat reputare aliũ me liorẽ se simpliciter: nõ tñ q̃tũ ad oia puta q̃tũ ad officium hoc: vel illud. Itẽ suspitiones hẽre possumus: nõ ad iudicã dum ꝓximũ: sz ad cauendum nobis. Nã si video pauperẽ nõ iudicabo furez: tñ ne forte sit fur: custodiaz rem meã ab eo. Et sic in ꝓposito. Tamen si ɔ̃riũ nõ apparet: plus debz homo psumere de his quos papa: vel eps per totã dioce sim pfecit: q̃s de se qui depu tat ad vnã paruã parrochiã.

¶ De religiosis qui nõ pos sunt audire ɔfessiones sine li centia plati sui. Capl'm. vij.

n Ota q religiosus nõ debet audire cõfessi ones etiam illoꝝ qui hñt licentiã sibi eligendi con fessorẽ quẽcũqz: etiã si habe rent a papa: sine licẽtia ꝛ au ctoritate sui supioris: q2 sine suo supiori velle ꝛ nolle non hẽt. Patet hoc per simile ex de elec. c. Si religiosus li. vi. ad huiusmodi offm: vbi dicit q electiõi de se facte nõ de

bet nec potest assentire sine li centia superioris sui. Sz vbi papa nominatim eligit religiosum ad aliqd officiu: presumit noscere psone industriaz vnde no reqritur alteri9 licentia siue pro inqsitioe: siue pro predicatioe: siue pro audietia ɔfessionu: siue pro platione sine alio quocuqz officio. Sed ex hoc q papa daret alicui licentiam q posset sibi eligere quecunqz etia religiosuz pro audiendo cofessiones: vel pro predicatione: ex ista tali licetia no debet religiosus audire ɔfessiones: vel predicare sine licetia sui supioris vel plativel abbatl. Ar. ad hoc ex de iudc. c. qz sit laudabile. Si tn in dicto casu audiret religiosus sine licetia sui supioris vl plati teneret absolo ita q no eet reiterada tal ɔfessio: qui male faceret talis sic audiedo Pe. de pal. vbi. s. q. iiij. ar. iij.

¶ De potestate audiendi co fessiones tributa fratrib9 pdicatoribus τ minorib9 a iure per textuz cle. dudu. §. ij. de sepul. quo fieri possit τ quo exponitur. Caplm. viij.

n Ota textu cle. duduz §. ij. de sepul. vbi dicit Statuimus τ ordinamus vt in singulis ciuitatibus τ diocesibus. in quib9 loca fratruz ordinis predicatoz τ minoz consistere dignoscuntur: τ in ciuitatibus: diocesibus: τ locis. ipsis vicinis in qbus loca hmoi no habet: magister: priores puinciales ordinis pdicatoz: aut eoz vicarij: τ generales puinciales: ministri τ custodes minoz: ad psentiam platoz eorunde locoz: se ɔferant per se vel per fratres quos ad hoc idoeos fore putauerit humiliter petituri: vt fres qui ad hoc electi fuerint in eoz ciuitatib9 τ diocesib9 ɔfessiones suoz subditoz ɔfiteri sibi volentiu audire libere valeant: τ hmoi ɔfitentib9 prout scdm deu expedire cognouerint pnias iponere salutares: atqz eisde absolutionis bnficiu impedere de licetia gra τ bnplacito eorudem Deinde pfati magistri: puinciales τ ministri ordinuz pdicatoz eligere studeant psonas idoeas τ sufficietes: vita probatas: discretas: modestas: atqz peritas ad ta salubre ministeriu exequendu: quas sic ab ipis electas repsentet: vel

faciāt representari ꝑlatis : vt
de ipsoꝝ licentia:grā ⁊ bn̄pla
cito:in eoꝝūdē ciuitatibꝰ ⁊ di
ocesibꝰ hmōi ꝑsone sic electe
cōfessiones audiāt sibi cōfite
ri volentium:⁊ iponāt pnias
salutares ⁊ bn̄ficiū absolutio
nis impēdāt ꝓut superiꝰ est
exꝑssuꝫ. Extra ciuitates ⁊ di
oceses in qbus fuerint depu
tate:per q̄s eas ⁊ nō per pro
uincias volumꝰ deputari:cō
fessiones nullatenꝰ auditure.
Numerus aūt ꝑsonaꝝ assu
mēdaꝝ ad hmōi officiū exer
cendū:esse dꝫ ꝓut diuersitas
cleri ac populi multitudo vl
paucitas exigit eoꝝūdē. ¶ Et
si ijdem prelati petitam licen
tiam cōfessionum audiendaꝝ
ꝯcesserint: illā ꝑfati magistri
⁊ alij recipiāt cū gratiaꝝ acti
one. Q̄d si forte dicti prelati
quēq̄ꝫ ex huiusmōi fratribus
pn̄tatis eisdeꝫ:ad huiusmodi
officiū nollent habere:vel nō
ducerēt admittēdū esse : quo
amoto vel subtracto loco ip-
sius. similiter eisdeꝫ. pn̄tādus
possit aliꝰ subrogari. Si vero
ijdē prelati:ꝑfatis fratribꝰ ad
ꝯfessiones: vt ꝑmittitur audi
endas electis hmōi exhibere
licentiaꝫ recusauerint. nos ex
nunc ipsis:vt ꝯfessiones sibi
ꝯfiteri volētiū libere liciteqꝫ
audire valeāt:⁊ bn̄ficiū abso
lutionis ipēdere gratiose ꝯce
dimus de aplice plenitudine
potestatis. ¶ Per hmōi aūt
ꝯcessionē. nequaq̄ꝫ intēdimꝰ
personis seu fratribꝰ ipsis ad
id taliter deputatis:potestatē
in hoc impēdere ampliorē:q̄ꝫ
in eo curatis seu parrochiali
bus sacerdotibꝰ est a iure cō
cessa:nisi forsan eis ecclesiaꝝ
prelati: vberiorē in hac parte
gratiā spālēꝫ ducerēt facien-
dā. Petituri. Pau. Pōt pe
ti hec licētia a prelatis ex suū
territoriū: q2 est volūtarie iu
risditionis Custodes. Glo.
¶ Priores ergo ꝯuētuales
quo ad ꝑdicatores ⁊ guardia
ni quo ad minores : hoc non
pn̄t. Humiliter. Pau. Si pe
tatur ista licētia aspere:nō vr̄
satisffactū cōstitutioni:⁊ iō ite
rū esse repetēda ꝓpter omis
sionē forme. Ministri. Glo.
¶ Nota ꝙ de vicarijs prioꝝ
ꝓuicialiū ⁊ de custodibꝰ: nō
repetit de qbꝰ ꝑmisit. lꝫ ğ illi
petitionem possint facere:de
qua ꝑmisit:nō tn̄ electioneꝫ:
de q̄ hic loqr̄. Pn̄tari Glo.
Ergo ꝑsonalr̄ pn̄tatio fieri de

bet. Naz dicitur pñs: qui pre betur sensibus corporis. Facit de peni. di. i. in pn. Idē dicit Pau. sup verbo representent. Exigit Glo. ¶ Si vero eps ↄtendat cū fratribus dicens: minorē numerū sufficere: recipiat epus numerū. qui sibi videt de religs recurratur ad arbitriū boni viri. i. iudicis. ff. de verbo. obli. ↄtinuus Cōcesserūt Glo. Quā licentiam sine cā reuocare nō pñt c. decet. de re. iur. li. vi. Subrogari. glo. Si nō recipitur iusta de causa: q. s. nō est talis qualis supra dscribit. sibi imputent qui malū elegerunt: et sic posset oēs recusare. cū nō sint apti sed si sine cā hoc facit: succedit licētia pape. Recusauerint. glo. Si non recusat expresse: sz nō dat nec negat. videt q locum hēret hoc priuilegiū post trinā monitionē vel requisitionez. per. c. i. ext. de suple. ne. prela. Volentiū. glo. Forte nō intellexit de religiosis: qui scdz statuta suorū ordinū: prelatis suis ↄfiteri debēt. Liberc. glo. Denotat q nō est necesse hēre licētiaz sacerdotis parrochialis: cuius ↄriū dicit Jo. mo. sz ei nō statur. Impartiri. glo. Absoluti ergo nō habēt necesse vlterius ↄfiteri ꝓprio sacerdoti. Nec obstat. c. oīs in pri. de pe. et re. q illud itelligit de eo qui alteri nō est ↄfessus legitime. Jo. mo. dicebat ↄriuz sz male dixit. Idē Pau. s. q absqz licētia parrochialis sacerdotis: pōt qs alteri ↄfiteri nec tñ ex hoc sequitur q sint curati isti: rō est ꝫm glo. quia nec ipsi fratres sūt astricti ad executionē: vel exercitiū istoruz actuū: nec fideles sunt astricti: vt in his ad eos recurrant. ¶ Itez nota vt dicit in summa pisana et bñ: q potest eps acceptare fratres ad audientiaz ↄfessionū: et hoc sine solēnitate pdicta presentationis. si vult: committendo eis iurisditionē suā: q etiaz sine isto priuilegio possz eis dare licentiam audiendi.

¶ De effectibus qui sequūtur ex cōmissione audictie ↄfessionis alteri facte. Capłm. ix.

Ex cōmissione aūt alteri facta de audiētia ↄfessionū siue pdicto modo: siue per aliū modū sequuntur isti effectus: vt dicit Pe. de pal. in. iiij. distin. xvij.

¶ Primus quidem: qꝛ talis
cōmissarius pōt audire ꝛ ab
soluere: alteriꝰ licentia mini-
me requisita: nec ille qui vult
ꝯfiteri tenetur petere licentiā
a ꝓprio sacerdote: ar . efficax
ex̄ de procur. c. Is. qui. lib. vi.
Nec obstat ꝙ curatus debꝫ
cognoscere vultū pecoris sui.
Naꝫ vultū exteriorē poterit
cognoscere sicut prius: ꝛ etiā
ītueri ꝛ corrigere fraterna cor
rectione ꝛ paterna admoniti
one. sicut priꝰ. Et quātum ad
exteriorē vultū attinet nō mi
nus honeste viuūt: qui ꝯfitē-
tur fratribus: q̄ꝫ qui ꝯfitētur
secularibꝰ curatis. Quātū ve
ro ad interiorē vultū: melius
poterūt reddere rōnē de con
fessis fratribus ꝛ hmōi: q̄ꝫ de
ꝯfessis sibi vel suo vicario: qꝛ
de interiori vultu parrochia
noꝝ qui seip̄ꝫ respuerūt: ꝛ si
ne licentia sui: vicariuꝫ pape
vel ep̄i elegerūt: non hn̄t red
dere rationē: qꝛ per eū nō ste
tit quominꝰ eos audiret ꝛ in
strueret: sꝫ per superioreꝫ qui
eis coadiutores dedit ꝛ per
parrochianuꝫ qui cum elegit
Hec Pe. de pal. vbi. s̄. Dic̄
tn̄ Tho. in. iiij. dist. xviij. q. iiij.
ar. iii. q. v. ꝙ si alicui cōcedat

potestas a supiori iudice con
fessiones audiēdi parrochia-
noꝝ alicuiꝰ curati: ex hoc nō
fit illi p̄iudiciū: qꝛ potestas iu
risditionis nō est cōmissa ali
cui in fauorē sui: sꝫ ad vtilita-
tem ꝓximi ꝛ populorū ꝛ dei
honorē. Idem etiā tenet. Io.
an. i. c. si ep̄s. de pe. ꝛ re. li. vi.
in prima glo. Idē etiaꝫ tenet
Io. an. in cle. duduꝫ de sepul.
vt supra patuit. s. ꝙ nō teneat
petere licētiam a suo curato
qui vult ipsis fratribꝰ ꝯfiteri
Idē tenet expresse Pau. vn̄
glo. Ber. que hoc dicebat: dā
nata fuit tanq̄ꝫ falsa per Cle-
mentē. iiij. in quoddā priuile
gio qđ incipit. Quidā teme-
re. ¶ Secūdus effectus huiꝰ
cōmissionis ſm dictuꝫ. Pe.
est. ꝙ cōmissarius pōt audi-
re ꝯtra ꝓhibitiones alterius
prelati: in quo est dr̄ia iter su
periorē ꝛ inferiorē. Nā infe-
rior ꝯtra inhibitionē superio
ris nō pōt alicui committere
sicut nec ꝑ seipsuꝫ audire cū
ita sit ꝙ posset eū suspendere
ab audiētia ꝯfessionū per ali
um. sicut pōt per semetipsuꝫ
ꝛ ecōuerso aūt cōtra inhibiti
onē īferioris superior pōt ita
ꝯmittere sicut pōt audire co

invito. Similiter si eent duo curati de pari: et vterqz insolidum: vnus cōtra inhibitionē alteri⁹. pōt audire et cōmittere: qꝛ par in parē nō hēt imperiū. ¶ Quādo ergo iferioꝛ prohibet ne subdit⁹ ꝯfitcatur cuicūqz sine sui licētia debet excipe: nisi supioꝛi vel ei⁹ vicario: alias temere agit: nisi loqueret talib⁹: qui bene sciunt ꝙ nō intēdit: vel nō pōt ꝓhibere qn ꝯfiteant tales: superioꝛi suo sicut in religionib⁹: cū prioꝛ ꝓhibet ne quis ꝯfiteat de tali peccato sine licētia sui Certū est oibus: ꝙ nō itēdit quin possit ꝯfiteri magr̄o oꝛdinis: vel ꝓuinciali: vel eoꝛū vicarijs: qꝛ si ꝓhiberet spueremus ei in faciē: et multomagis suppꝛioꝛ qui nō pōt dare licentiā alteri cōfitendi: cū sit vicarius bois q̄ꝫdiu pꝛioꝛ viuit: si inhiberet neqs sine sui licentia ꝯfiteret etc. derideret Sꝫ moꝛtuo vel amoto pꝛiore vices eius gerit per ꝯstitutiones: vn̄ reputat oꝛdinarius curatus: ergo ꝓhibēs subdito suo: ne alij confiteat: dꝫ excipere epm̄: papā: legatū: summū penitētiariū et archiepm̄ duꝫ visitat: et habētes ab eis potestatem. Ep̄s vero debet excipere oēs p̄dictos: nisi seipsum: et sic q̄libet excipiat suos superioꝛes a tali ꝓhibitione. ¶ Tertius effectus hui⁹ cōmissionis est: ꝙ tenet curatus ei eucharistiā ministrare et etiaꝫ alia sacramēta exquo dicit se ꝯfessuꝫ illi qui potuit eū absoluere. Nec est absurduꝫ ꝙ det eucharistiā illi: cuius tn̄ cōscientiā ignoꝛat: sed cū eque bona et tuta ꝯsciētia: immo tutioꝛi: pōt cū cōicare: qui ꝯfessus est sine sui licētia hēnti ptātē: sicut illū qui cōfessus est de licētia sua: vel sibi: qꝛ nec etiā vicarius curati reuelat sibi cōfessionē: cū idē curatus dat illi cōionē. Vn̄ equaliter scire dꝫ conscientiā cōfessi vicario supioꝛis: sicut scit cōscientiā talis cōfessi vicario suo. et debet curat⁹ p̄sumere ꝙ meli⁹ ꝯfessus est: qui confessus est ei quē papa vel ep̄us elegit in confessoꝛē per totum munduꝫ: vel diocesim suam: q̄ꝫ qui cōfessus est illi. quē elegit ipse ꝓuidendo de ipso suis subditis: cum ep̄us nō debeat hoc cōmittere nisi viris potētibus opere et sermone vt de offi. oꝛdi. c. inter

cetera.vel etiā q̄ȝ ei qui con
feſſus eſt illi:quem elegit ipē
ꝓprio arbitrio de licētia cu
rati generalis : ⁊ hoc niſi cuȝ
eſſet excōmunicatus vel no-
torius peccator:nam tunc an
teq̄ȝ det eucharistiā:debet ei
clare cōſtare de abſolutione
ab huiuſmodi.¶Quartus ef
fectꝰeſt ꝙ peccata cōfeſſa ha
benti taleȝ cōmiſſionē nō te-
netur iteꝝ ꝯfiteri ꝓprio ſacer
doti:vt declarat Jo.xxij.in ex
trauagā.que incipit Vas ele
ctionis. ¶Quintus effectꝰ ē
ꝙ per hanc cōmiſſionē fit iu
dex qui priꝰnō erat.Cū enim
ad abſoluēdū requiratur po
teſtas ordinis ⁊ iuriſditiōis:
licet ab habente ordinē ⁊ iu-
riſditioneȝ vel iuriſditionem
tantū:poſſit hec audiētia cō-
mitti habēti ordinē:licet non
habeat iuriſditionē:puta ſim
plici ſacerdoti:ita nō curato
ſicut curato : nō tñ ecōuerſo.
Sacerdos non curatꝰ poteſt
hoc cōmittere:vel curato:vel
ſacerdoti ⁊ ratio diuerſitatis
eſt:q2 nō equaliter he due po
teſtates tranſfundūtur.Ha-
bens eniȝ ordinē ex ſola com
miſſione.nō tranſfert ordinē
ſed ſoluȝ ordinatio ſacramen
talis tranſfert:ſiue ſit iudex ſi
ue nō.Sed iuriſditio ab ha-
bente eaȝ ordinarie ſola com
miſſione trāſfert indifferēter
priuato qui nullaȝ hēbat:⁊ ei
qui hēbat aliquā:ſed nō iſtaȝ
reſpectu ipſiꝰ. ¶Sextus effe
ctus eſt ꝙ qui audit cōfeſſio-
nem nō iure ſuo : perdit pote
ſtateȝ ſuā:delegante mortuo
vel amoto ⁊ idē forte eſt ipſo
excōicato vel ſuſpenſo:niſi in
ꝯfeſſione iam incboata quaȝ
audit ex tūc quaſi iure ſuo:ſi
cut etiā perdit poteſtateȝ illo
reuocāte:q2 ſoluitur iudiciuȝ:
prohibente illo qui iudicare
iuſſit.¶Vnde ſicut epō mor
tuo vel trāſlato:officialis ceſ-
ſat in cauſis:ſic debet ceſſare
penitētiarius in cōfeſſionibꝰ
audiēdis:niſi ꝙ abſoluere po
teſt de peccatis iam auditis
glo.c.gratū.⁊.c.relatū de off.
⁊ po.iudi.dele . q2 mādatum
expirat per mortē mandato-
ris.Similiter ſi dedit cōfeſ-
ſoreȝ monialibus expirat po
teſtas:niſi eſſet rector earum
cui ex officio quaſi prioratus
vel rectorie eſſet audiētia an-
nexa:⁊ tūc eſſet quaſi ordina
rius. Videretur tñ ꝙ nō ſi-
militer ita expiraret ptās de

legati delegãte excõicato: vel suspenso. sic mortuo vel amoto. q2 in p̃mo casu retinet delegans iurisditionẽ licet non vsum: in scd̛o aũt neutrũ retinet. Ad hoc autẽ q̄ delegat⁹ vtatur iurisditiõe: reqritur q̄ delegatus in delegãdo qdez hẽat iurisditionẽ ⁊ vsum ei⁹ q2 delegare est vsus iurisditionis. Sed postq̃ delegauit nõ reqritur q̄ hẽat vsum: q2 vsus eius nihil facit ergo ⁊c̃. Posset tñ dici ꝓbabiliter q̄ si ep̃s nõ existens excõicat⁹: vel suspẽsus istituit officialez vel penitentiariũ ⁊ postea excõicetur: nihilominus vterq3 põt ꝓcedere in officio suo: q2 vtitᷣ vice ei⁹ qui iurisditionez habet licet nõ vsuz per se. Si aũt iam erat excõicatus: officialis nil agit: q2 istitutio vel cõmissio nõ tenuit. ¶ De penitentiario vero videtᷣ secus: q2 etiam nõ sacerdos vel nõ ꝯsecratus qui minus hẽt q̃ excõicatus cõmittere põt: q2 nõ minus est cõmissio q̃ permissio: qa iure suo sacerdos audit ꝯfessionem. ⁊ ꝯmittẽs tm̃ est cã sine qua non ꝓpter parrochiaꝝ distinctionẽ ⁊ ecclesie ꝓhibitionẽ. Quãdo autem cõmittẽs moritᷣ vel amouetur nõ est differẽtia iter cõmissariũ in foro penitentiali aut iudiciali: q2 vtriusq3 ptãs expirat quãtũ ad negocia nõ incepta. Hec pe. de palu. dis. xvij. qõne. iiij. ar. iij.

¶ Differẽtia iter fratres presentatos ẜm formã cle. dudũ ⁊ sacerdotes curatos. cap̃. x.

Fratres predicatores hñt p̃uilegiuz q̄ ep̃is mortuis: qui ipsis suam dederunt auctoritatẽ vel cõmiserunt pñt vti ea auctoritate. quousq3 fuerit ꝓuisum ecclesie de pastore. ¶ Itẽ nota qđ per istos effect⁹: nõ hẽt cõmissio effectũ. in ꝑsonis ordinum reprobatoꝝ: de quib⁹ dicitur in. c. i. de reli. do. c. i. li. vi. Hec Pe. de pal. vbi sup̃. ¶ Nota vlteri⁹ differentiã inter p̃dictos fratres sic p̃sentatos ⁊ curatos. Naz p̃dicti fratres ex tali presentatiõe ⁊ commissione: pñt audire oẽs parrochianos omniũ curatoruz illi⁹ diocesis vbi sunt presentati: s3 nõ aliaꝝ diocesum ⁊ non pñt hoc cõmittere alicui. Sed curati: nõ pñt audire iquantũ curati: nisi parrochianos suos tantũ: alios nõ

nisi cū licentia epi vel curatoꝝ eoꝝ: ꝛ possunt hoc cōmittere alteri .s. audire suos parrochianos. ¶ Nota etiā aliā dñiaȝ ſm Lan. ꝛ Fran. zaba. in cle. dudū. Nam curati pñt audire ꝯfessiones ꝛ coꝝ vicarij sibi subditorum in diocesi sui epi: ꝛ etiā ex̄ diocesim: sed fratres electi ꝛ p̄sentati scd̃ȝ formaȝ cle. dudū. de sepul. de qua supra nō pñt audire seu absoluere extra diocesiȝ: vbi sunt p̄sentati: ꝛ si secus fieret q̃uis ꝯfessi possent ex ignorātia excusari: tñ quo ad ecclesiam nō essent absoluti. Sȝ si ꝯstaret eis: deberēt iteꝝ confiteri eis ꝛ ifra diocesim absolui a p̄dictis. Sȝ si sine predicta solēnitate cōmitteretur fratrib⁹ ab epo vel a curatis auctoritas audiēdi ꝯfessiões simplicit: tunc possent etiā ex̄ diocesim audire sicut alij vicarij eorūdeȝ. ¶ De casibus epis reſuatis: nec curati nec dicti fratres p̄ntati: pñt absoluere. nisi inq̃tū fuerit a diocesanis concessum.

¶ De casibus multiplicibus epis reſuat'. Cap. xi.

De casibus episcopis reſ. de quib⁹ dicit in fine cle. dudū varie sunt opiniones doctoꝝ. Aliqui. n. ponūt plures: aliqui pauciores. Unde materia ipsoꝝ casuuȝ nō est bene clara. Et in summa pisana dicit q̃ Bñdict⁹ papa. xi. in exu gā. inter cunctas declarauit q̃ttuor eē casus epales de iure. ¶ Prim⁹ s. pctm̄ clerici: per qd̄ incurrit set irregularitatē. ¶ Secundus de incēdiarijs. ¶ Terti⁹ de peccato: ꝑpter qd̄ indicēda eēt solēnis pnia. ¶ Quartus de excōicatis maiore excōmunicatione. Itē declarauit quinq̄ȝ esse casus epis reseruatos: de approbata ꝯsuetudine. ¶ Prim⁹ ē peccatū homicide volūtarij. ¶ Secūdus est peccatū falsariorum. ¶ Terti⁹ est pctm̄ violantiuȝ ecclīasticā libertatē. ¶ Quartus est peccatū violantiū ecclesiasticā imunitatē. ¶ Quitus est pctm̄ sortilegoꝝ diuinatoꝝ ꝛ incantatoꝝ. Quāuis autē dicta extrauagās fuerit reuocata per cle. duduȝ ex̄ de sepul. tñ quātū ad dictos casus nil innouatū fuit: ꝛ si alia ibi ꝯtēta sint ꝛ sic videtur q̃ adhuc illi remaneāt: ꝛ addit in pisanella q̃ pñt nihilomi-

nus episcopi in suis episcopa tib⁹ casus eis reservare ꝑut videt eis expedire: sic pñt cõstitutiões facere: ꝛ multomagis ꝯcilium synodale vel provinciale a quoꝝ sentẽtijs: religiosi nõ valẽt absoluẽ. Jo. an. in. c. si cp̄s de pe. ꝛ remis. in glo. iij. li. vi. p̄dict⁹ casibus addit post crimen enorme: ꝛ publicũ homicidiũ: ꝛ sortilegiuz: oppressionẽ pueroꝝ etiã ex casu: incestũ: corruptionez monialiũ: coitum cuz brutis: matrimoniũ clãdestine ꝯctũ vel cõtra interdictũ ecclesie: periuriũ: falsum testimoniuz: blasphemiã dei ꝛ sanctorum ¶ Hostiẽ. vero in sũma ponit oẽs predictos casus ꝛ addit pctm̃ cõtra naturã: ꝛ etiã quodlibet enorme. qð particularis vel generalis ꝯsuetudo reservat ipsis cp̄is: in qb⁹ aliqñ epi remittunt peccatores ad sedẽ apostolicã ꝑpter enormitatẽ criminũ: ꝛ ad terrorez alioꝝ. hec Hostiẽ. Ego tñ non legi adhuc esse aliqð peccatũ precise ita enorme: a quo nõ possit absoluere cp̄s subditũ: duz tñ nõ habeat aliquã sniam excõicationis annexã. Quãuis ãt possunt absoluere: si aliqñ ad curiaz mittãt: bñ faciũt. ¶ Guil. durã. Speculator in reptorio suo vltra p̄dictos casus: addit alios. s. deflorantes virgines vi oppssas vel seductas. Cõtrahentes post votum castitatis emissum. Fornicationẽ cũ iudea vel sarracena. Cõcipiẽtẽ prolez per adulteriũ: quã vir credit suã. Procurantẽ aborsum vel sterilitatem in se vel alio. Cõtrahentes matrimoniũ post spõsalia iuramento firmata. Cognoscẽtẽ carnaliter baptizatã ab eo: vel cuius ꝯfessionẽ audiuit. Tenẽtẽ ad baptismũ vel cõfirmationẽ filios vel filias extra necessitatẽ. Verberãtez patrẽ vel matrẽ: ꝛ vsurarios. Et tãdem sic concludit: Tot casus ponere: nihil aliud est: q̄z sacerdotum ptãtẽ restringere: que eis plenarie data est a xp̄o. Vñ breuiter dico: sacerdotes oia posse i occultis quo ad foꝝ pnia le que non sunt spãliter in iure cp̄is reseruata: ꝛ que non sunt ipsis sacerdotib⁹ directe vel p aliquã cõsequẽtiã interdicta: ar. ex̄ de iudi. c. Et si clerici ꝛ. c. nup ð sen. excõi. Hoc tñ fateor. q᷑ vbicũq3 fuerit ali

quod graue delictuз vel erroꝛ
me supioꝛis iudiciũ regrẽdũ
est:ꝛ idẽ dico i oib⁹ casib⁹ i q
b⁹ ẽ generalis cõsuetudo ec-
clesie:ꝙ sint ipis.epis reſua
ti.¶ Jo.de lig.in declaratiõe
quã facit sup.c.ois ꝺ pe.ꝛ re.
ꝓbat ꝛ cõcludit ex dictis im
mediate per Guil.Spe.ꝛ ex
cle.dudũ fratres pdicatoꝛes
ꝛ mioꝛes pñtatos ꝓ audiẽtia
ꝯfessionũ:posse absoluere ab
oib⁹ casib⁹ pctõꝝ. exceptis p
cise illis q i iure reſuãt epis.
Sз a casib⁹ quos epi sibi re
ſuãt:vł ꝺ cõsuetudie sue dio
cesis:vel ex suo bñplacito vel
p ꝯstitutiões suas synodales
vł ꝓuinciales posse absoluere:
ẽt si epi dictos casus nõ ꝯce
dãt.Et ꝓbat sic cle.dudũ:de
sepul.Statuit ꝙ dicti frẽs ñ
possint absoluere.nisi a casi-
b⁹ a qb⁹ pñt curati absoluer:
q eis pmittunt i iure:nisi ipsi
epi vellẽt aliqd plus cõferre
eis.Sз Guil.dicit ꝙ nõ ob
stãte ꝙ doctoꝛes ponãt mul
tos casus epis reſuatos cu-
rati.n.pñt absoluere ab oib⁹
occultis q nõ sunt i iure epis
reſuata ꝛ nõ sunt ipsis sacer
dotib⁹ directe vel p aliquã cõ
sequẽtiã iterdicta.¶ Licet er
go episcopi possint reseruare
certos casus:qui de iure cõ-
petunt inferioꝛibus : non ta-
men hoc possunt simpliciter
nisi in duobus casibus secũ-
dum Guil.s. directe vt cum
aliqd fuerit legitime i crimie
dephẽsi.ꝙ merito fuerit tali
ptãte priuãdi.Secũdo idire-
cte.s.p aliquã ꝯñam:vt cum
aliqs casus euenerit in quo
ad vtilitatẽ cõem expediat:ꝙ
talẽ casum retineat:ꝛ nõ ali-
ter.xxv.q.ij.c.de ecclesiasticis
Nõ autẽ expedit vtilitati cõi
reseruare tot casus sз hoc est
ponere laqueos i via salutis
Sз si aliqs pur velit defende
re plures casus posse epos
rõnabiliter reseruare quo ad
sacerdotes parrochiales:cuз
sint de foro epoꝝ ꝛ coꝝũ ꝯsti
tutionib⁹ subiecti:tñ hoc non
pñt facere epi erga pdictos
fratres:qui exẽpti sunt nec co
rũ oꝛdinatiõib⁹ subiecti vt ex
de exces.prcla.c.nimis praua.
Cuз ergo ñ possint dicti frẽs
absoluere a casibus reserua-
tis in iure epis vt dr in dicta
cle.duduз q̊ pñt ab oib⁹ alijs
absoluere : videlicet reſuatis
de cõsuetudine particularis
loci:vel synodali ꝯstitutione.

vnum negando: aliud tacēdo ɔcessit. di. xxv. c. qualis. Nec pñt prelati dictā ɔcessionē reuocare vel defalcare: nō directe negādo licentiā audiendi qꝛ nihilominꝰ hñt eā pro cle. dudū nec indirecte ꝓhibendo parrochianis ne ɔfiteant̄ eis ex̄ de ꝑuile. c. q̄rto. nec per retentionē multorū casuū: qꝛ fieret in fraudez legis qꝫ fieri nō d̄bet: vt. c. ɔstitutus ex̄ de ɔces. ꝑbē. ¶ Sileat ergo Jo. mo. hic qui dicit: qꝫ si ep̄s potest artare potestatē ordinariam curatoꝝ: p̄t multomagis artare potestatē ex̄ordinariaꝫ ipsoꝝ fratrū: qꝛ qd̄ per superiorem ɔcedit̄ per inferiorē artari vel reuocari nō p̄t: vt di. xxi. c. inferior. ¶ Ad cōstitutionez aūt cle. de priuile. religiosi. vbi dicit̄ qꝫ casibus ordinarijs reseruatis: quecūq3 absolue re nō p̄sumant: rñdendū est. qꝫ hoc intelligēdū est de casibus in iure reseruatis: sic intēdit cle. dudū: nō autē per consuetudinē vel statuta alioꝝ prelatoꝝ: qꝛ illa remouet papa in dicta cle. dudū. a quibꝰ pñt dicti fratres absoluere: ⁊ per ɔsequēs videt̄ quicqd dicatur per modernos vel anti quos de talibus casibus per ep̄os reseruatis: totū reuocatur per cle. dudū. spāliter q̄rtū ad dictos fratres. Si. n. ɔstitutio posterior. licet nō faciat mentionē de priori ipsam reuocare noscant̄. c. licet de ɔstitu. li. vi. multomagis reuocare debet dicta doctoꝝ si in ɔrium ꝓmulgent̄ hec. Jo. de ligna. Sꝫ Frā. zaba. post La. dicit. qꝫ de casibus ep̄alibus nō pōt dari doctrina: cū dependeat ex ɔstitutionibꝰ ipsorum epoꝝ ⁊ doctrinis. Et q̄uis Lan. dicat: qꝫ hñs irregularitatē quam solus papa tollere pōt: non pōt absolui a pctō an̄ dispensationē Fran. zaba. dicit ɔrium. s. qꝫ pōt absolui a peccato remanēte macula irregularitatis. ¶ Quia ergo nō est claꝝ qui sunt casus ep̄is reseruati in iure cōmuni: ideo tutior via ē in huiusmodi: qꝫ fratres si pñt sciant ab ep̄o: quos casus vult sibi reseruare: ⁊ de illis nō se ipedire: oēs vero alios casus faciant sibi ɔcedi. ¶ Certum est autē ꝫm oēs: qꝫ absolutio ab excōicatione maiori reseruatur ep̄is. Itez dispensatio vel cōmutatio votoꝝ. Itē re

laratio quorũdã iuramẽtoꝝ. Dispensatio vero in certorũ an ptineat ad epm vel ad aliũ hẽs. supra in scda parte summe. ti. ij. de resti. c. quarto ⁊ ibi diffuse. ¶ Fran. zaba. in cle. dudũ. in glo. sup verbo cõcessa dic̃ gl. Jo. an. La. Pa. Stepha. ⁊ zẽze. tenere ꝙ eps possit reseruare casus de qb⁹ curati poterãt ante hãc ꝯstitutionẽ dudum absoluere. ita ꝙ reseruatio p̃iudicet fratribus. i. ꝙ etiã nõ poterũt tunc ab ipsis reseruatis casib⁹ absoluere: ꝙ est ꝯtra hoc quod hic dicit Jo. de ligna. Et itelligit̃ ista reseruatio casuũ epalium de actib⁹ exteriorib⁹ cũ effectu: ⁊ nõ de interiorib⁹: videlicet siqs ꝯsiderauit: vel ẽt quesiuit aliuz occidere: istud homicidiũ cordis: non est de casib⁹ reseruatis epis. ¶ Dicit etiã Pe. de pal. ꝙ icestus qui cõmittit̃ a pueris qui nõ hñt vsuz rõnis: nõ est de reseruatis epis: q: nec p hoc tollit̃ virginitas nec cãtur affinitas. ¶ De sacerdote qui absoluit aliquẽ a casu a q̃ nõ p̃t. c. xij.

Et nota ꝙ si cõfessor quicũqz: aliquẽ absoluerit de aliquo pctõ a quo nõ p̃ot: siue q: est reseruatis epo siue q: nullam hẽt auctoritatem. Quis grauiter peccet: p̃cipue qñ absoluit scienter vel ex ignorantia iuris crassa: tñ ex hoc nõ icurrit aliquã censurã vel excõicationẽ siue sit clericus secularis: siue religiosus talis absoluẽs ꝭm Fran. zaba. ⁊ zenze. sz tenet̃ illũ: quẽ sic absoluit auisare de errore suo: si cognoscit vel p̃t inuenire: Ille tñ quo ad deũ excusatur: dũ hoc ignorat. Et ꝙ dictũ est ꝙ ꝯfessor debet illum auisare quẽ absoluit cuz nõ posset intelligitur qñ fieri potest sine scandalo notabili. ¶ Unde in cõcilio Basileñ. quidã multũ periti habita super hoc collatione: dixerũt ꝙ talis ꝯfessor petat auctoritatem a supiori sup hoc casu a quo nõ potuit absoluere: ⁊ tñ absoluit: qua habita: vocet illum quẽ absoluerat cum nõ posset: ⁊ per aliquẽ modũ coopertũ interroget de aliqbus que sibi est ꝯfessus. quasi volens se meli⁹ informare: ac si plene nõ intellexisset: ⁊ si qua alia crimina postea cõmiserit ⁊ sic ab oibus iterũ absoluat: de tũc alias audit ⁊ pri-

us. Uel si magnū scandaluz
ex hoc timeref: sic ꝙ p̄dictus
modus seruari nō posset: ab
soluat absentem: si ab vltima
ꝯfessione credif pseuerasse ta
lez in gr̄a aut vt alijs placuit
si ex hoc timeref nōbile scan
dalum eueniri: cōmittat xp̄o
summo sacerdoti p̄sertiz qn̄
multitudo est sic neglecta: vł
multū distat a loco vbi est cō
fessor. ℭ Sz si religiosus ab
soluēt aliquē ab aliq̄ snia ex
cōicationis: suspēsionis: vł in
terdicti in iure posita: icideret
in excōicationē: a qua nō pos
set absolui citra sedē apłicaz
ex̄ de priui. religiosi. i cle. Se
cus si absolueret a snia hois
qꝛ tūc nō icurreret fz Pau.
q̄zuis grauiter peccaret. Sed
clerici seculares absoluēdo a
sentētijs iuris: q̄zuis ꝛ ip̄i ma
le faciant: non tamen aliquā
incurrunt censuram.

ℭ An in generali cōcessione
ꝯtineaf specialis. Capłz. xiij.

Ota etiaz ꝙ vt dicit
n Jo. an. sup. c. Tua no
bis in glo. ex̄ de offi.
vica. Si ep̄s dedit vicariū ge
neralē: ꝛ in mādato aliqd ex
pressit de his que reqrūt spe
ciale mādatū: secuta generali
clausula: ꝛ oīa alia que p nos
possumus: ēt si mādatum exi
gant spāle: ſm Hostiē. satis
videf ꝙ talis ēt possit spālia
ad instar ꝑcuratoris. Secus
si aliqd de spālibus nō fuis-
set ibi exp̄ssuz hec Jo. an. qđ
videf itelligendū. quātum est
de virtute verboꝝ: ꝛ i foro cō
tentioso. Nā si in foro ꝯsciē-
tie alicui ꝯstaret de itētione
ꝯferētis auctoritatē: ꝙ ille itē
derit hoc: ēt si nō expressisset
aliqd in generali ꝯcessione: i-
telligerētur spālia. xxij. q. v. c.
humane: ꝛ hoc idem dici pōt
de auctāte data ab ep̄o cōfes
soribꝰ: qꝛ. f. dicēdo: do vobis
auctātē meā in ꝯfessione: nō
intelligif ꝑpter hoc cōcessisse
casus suos nisi alicui ꝯstaret
ꝙ per hec verba generalia in
tēdit casus suos ꝯcedere: sed
dicendo istū ꝛ illuz ꝛ omnes
alios meos casus: tunc intel
ligitur totum dedisse.

ℭ Quid possint penitentiarij
curie romane. Capłm. xiiij.

T nota ꝙ pniarij mi
e nores i curia. pn̄t ab-
soluere vndecūqz ve
niētes ab oibus casibꝰ pctōꝝ
ꝛ sententijs ep̄is reseruatis.
Habent. n. auctoritatē quasi

episcopalē in foro penitētie ꝛ maiorē: quo ad quosdā casus excōicationis ꝛ dispēsationis. Sūmus vero penitētiarius: adhuc habet maiorē. in pluribus alijs casibus excōicationis ꝛ dispensationis.

¶ Quid fiēdū qñ ɔfessor nō intelligit penitentē. Cap. xv.

n Ota vero ꝙ cū ɔfessor nō intelligit penitentē: aut ex impitia lingue: aut ex dormitione: aut ex distractione mētis ad alia applicate: vl' ex alia cā ꝭm Jo. de neap. in q̄libet: ꝙ cū sacramentalis ɔfessio ꝑerigat ɔfessionem ɔfessio vero importat reuelationē: que nō pōt esse sine relatione vni⁹. s. ɔfitentis ꝛ pceptione alteri⁹. i. ɔfessoris: qꝛ si alter istoꝝ deficit in ꝓfato casu credo de illo peccato nō esse factā ɔfessionē: ꝛ per consequēs nō impēdi absolutionē hec ille. Et ꝭm hoc teneť dicere illi: ꝙ iteret ɔfessionem. Si tñ nō hoc facit: ꝛ ɔfessus quidē de hoc nō ppendit. absolutus est corā deo: nec tenetur iterare quousqꝫ sciat illū nō pcepisse seu itellexisse peccata sua ꝛ h̄ vera sunt de peccatis grauib⁹. i. moralib⁹: que sunt de necessitate ɔfitenda: nō autē de venialib⁹: ad que quis nō teneť de necessitate: ꝛ vbi talia modica raro ob audiuntur ab eo qui alias cognoscit personam.

¶ Explicit prima pars q̄ fuit ð ptāte seu auctate ɔfessoris.

¶ Incipit scđa pars que erit de scia ipsi⁹: ꝛ hēt. v. §. primus §. s. ꝙ duplex est clauis ordinis. s. scientie ꝛ potentie.

d Icto de ptāte confessoꝝ nūc vidēdū est de ipoꝝ sciētia Est. n. duplex clauis ordinis. s. clauis sciētie: ꝛ clauis potētie. Vñ xp̄s Petro dixit. Tibi dabo claues regni celorum. Matth. xvi. ¶ Nota tamē ꝙ ista sciētia nō dicitur clauis: sed ipsa potestas discernēdi atqꝫ examinādi siue cognoscēdi in foro ɔscientie ꝛ potestas determinandi: seu diffiniēdi cām. i. ligādi ꝛ soluēdi: dicitur clauis potētie. Ista vero duplex potestas est vna in essentia: sed duplex in effectu. Sciētia autem acquisita non est clauis: sed bene iuuat vti claui: ꝛ de his clauib⁹ habes distin. xx. per totum.

¶ Quãta sciẽtia requiratur in confessione. §. ij.

d E quantitate scientie cõfessoris quãtum. s. oporteat cũ hẽre peritiã: dicit Aug. de pe. di. vi. c. i. Oportet vt spũalis iudex sciat cognoscere qcqd debet iudicare. Dicit Tho. in. iiij. dis. xvij. q. iij. ar. v. in fine in expositione littere. Hec scientia et si nõ sit maior: tñ debet eẽ tã ta: vt sciat discernere iter peccatũ et nõ peccatũ: et peccatuз mortale et veniale: et si in aliquo esset dubitatio sciat dubitare: vt possit ad peritiores recurrere. Alb. aũt in. iiij. dicit q nõ teneƗ sacerdos scire discernere: nisi i cõi. que sint capitalia: et que mortalia cõmunia et que venialia ex genere. Sз hec nesciẽs dĩc idẽ: puto q peccat mortaliter talis audiẽdo ꝯfessiones: et euз instituẽs: plus peccat q̃з ipse: et eũ permittens institutũ ministrare. si sua iterest talẽ prohibere. ¶ Dicit etiã q in per plexis casibꝰ sacerdos ecclesie parrochialis: dbet esse ita discretus: vt talia difficilia eẽ sciat: nec esse ꝓcedẽdũ in eis. sine supioris ꝯsilio vel auctoritate. Hec Alb. i. iiij. ¶ Durãdus ordinis minoꝝ in sua summa cõfessoꝝ. li. i. pte. j. d. j. dicit: q quotiẽs ꝯfessor se ingerit ad cõfessiones audiendas: totiẽs se offert ad rñdenduз de quolibз: et interdũ de casibꝰ inopinatis: et alias inauditis: et qõnibus seu casibꝰ valde perplexis Dẽt ergo cõfessor scire discernẽ: inter peccata et differẽtias peccatorũ. ¶ Vnde scire dẽt cõfessor: si ea que exprimit sibi penitẽs: sint pctã vel nõ puta an bella principũ et ipsoꝝ exactões sint licita vel ne: et vtrũ ꝯctꝰ qui fiunt sint liciti vel illiciti. et qñ ad restitutionẽ teneaƗ. et qñ nõ: et an ei debeat ꝓhibere cõmunionẽ: vel cõcedere: q² si ꝯfessor iudicat licitũ: qd est illicitũ: tã ꝯfessor q̃з penitens in foueã cadunt: nisi forte ꝓbabilis ignorantia eũ excuset: puta sit hẽt aliquẽ doctorẽ autẽticũ et famosuз: cuiꝰ opinioni imittitur: Vñ si cõfessor nõ est expertus in casibus: ita q nec nouit dubitare: nec per se iudicare: cũ periculo aic sue audit ꝯfessiões Hec Durãdus. Pe. de pal in. iiij. di. xix. ostendit maiorẽ

scientiam requiri in eo qui se ingerit: q̄s in eo qui ponit ad hoc a superiorib⁹ suis ex obedientie iniũctione &c. De primo põt intelligi dictũ rigorosum Duran. de scḋo dictum Tho. & Alber. Dicit. n. ip̄e pe. disti. xix. q. i. ar. i. Omnis sacerdos habet clauẽ scie & potentie. i. auctoritatez discernẽdi: & potentiã ligandi. & soluendi: licet multi nõ hñt sciaz debitã. Et ecõuerso. Multi nõ sacerdotes hñt sciam: qui non habent auctoritatẽ discernendi. Secundi quidẽ sine peccato. sed primi cum peccato suo: si hoc ꝓcurarent: alias si inuiti ponerent excusati sunt: si proposuerũt impedimentum nec sunt auditi. Munus. i. officiuz iudicãdi necessariũ est. Et p̄t ad hoc cõpelli. s. ad officiũ iudicãdi & ad prelationẽ: carẽs scia: & tunc nõ peccat: sicut in religionib⁹ consuetũ est fieri. Et ꝙ dic̃ Greg. ꝙ si indign⁹ est: non debet obedire: & si dignus vir debet obedire: itelligendũ est de illo qui hẽt defectus: qui sunt iuris: videlicet irregularitatis: & tũc nõ debet obedire nisi ab eo per dispensationez amoueat: alias tenet religiosus obedire aliogn quilibet religiosus bonus: qui reputaret se indignũ refugeret: & sic soli indigni ꝓmouerent & ponerent. Qui vero non coactus: sz spõte accipit potestatem siue p̄lationis: siue audiẽdi ↄfessiones: nõ hñs sufficiẽtem scientiam: peccat. Sed q inuit⁹ & coactus nõ accipit: sz suscipit: non peccat. Vñ sine peccato ab inscio hẽri & suscepi põt. sed accipi nõ põt potestas iudicandi vbi. s. hec pe. Si tñ in eo esset tãta ignorãtia: ꝙ oĩno ineptus eẽt qꝛ nec etiã scit: que Tho. & Alber. dicũt supra: credo ꝙ nõ excusaretur a pctõ: etiã si ex obedientia iniuncta poneret se ad id. ad quod omnino ineptus est cum periculo animarum.

¶ An cõfessor teneat scire an pctã in cõfessione audita sint mortalia vel venialia. §. iij.

Vtrum aũt ↄfessor teneat scire de oĩbus q̄ sibi dicũtur in cõfessione: an sint mortalia vel venialia? Henricus in q̊libet sic rñdendo distinguit. Peccata sunt i duplici genere. Quedam sunt pctã: qꝛ ꝓhibita: qꝛ si nõ essent ꝓhibita nõ essent

peccata: vt sunt oĩa que sunt mere de iure positiuo: vt audire missam die dñico: semel in ãno ↄfiteri ⁊ cõicare ⁊ huiusmodi. Et talia tenet qlibet ↄfessor scire: nisi hẽat cãm rationabilẽ que eũ excuset: vt si forte tẽpore ꝓhibitionis: erat in terra longinqua vel in carcere. Alia sunt pctã: nõ qꝛ ab hoĩe ꝓhibita: sed quia de nã sui mala sunt: et si nõ ꝓhibeantur ⁊ hoꝝ quedã sunt capitalia: ⁊ ista tenet quilibet ↄfessor scire: saltẽ in generali. s. q̄ sunt septem pctã capitalia: vt supbia luxuria ⁊c. Hec enim sunt quasi elemẽta ⁊ pricipia que de necessitate quemlibet ↄfessorẽ scire opꝫ. Quedã vero sunt pctã que sunt species pctõꝝ capitaliũ: vt illa que recipiunt hoꝝ p̃dicationem: vt fornicatio ⁊ ebrietas ⁊ hmõi. Fornicatio vero luxuria q̃dã est. ⁊ ebrietas quedã gula. Et hoꝝ peccatoꝝ que sunt spẽs: quedã sunt que iportãt malũ de substãtia sui actꝰ: eo q̄ statim noĩata habeãt annexum maluꝫ: vt fornicatio: ⁊ de talibus etiã ↄfessor scire tenetur vtruꝫ sint mortalia vel non. Quedam vero de substantia sui actus non habent deformitatẽ: sꝫ ex libidine faciẽtis: sicut cognoscere vxorẽ ꝓpriã nõ est peccatũ de se: tñ posset quis vxorẽ cũ tanta libidine cognoscere q̄ esset pctm̃ mortale: vt si eã cognosceret etiã si nõ esset vxor eiꝰ ⁊ de talibꝰ nõ opꝫ q̄ ↄfessor. sciat vtrum sint mortalia vel venialia: qꝛ nec ↄfitentẽ frequenter scire oportet. Alia sunt peccata q̃ sunt filie peccatoꝝ capitaliuꝫ: vt illa pctã quoꝝ fines terminant ⁊ ordinãtur ad fines capitaliũ: sicut dolus ⁊ acqsitio rei iiuste. ⁊ de talibꝰ peccatis frequẽter opiniones sunt cõtrarie iter doctores: ⁊ de talibus nõ tenet simplex curatꝰ nõ ordinariꝰ scire vtrum sint mortalia vel nõ. ¶ Curatꝰ ãt ordinariꝰ: vt ep̃s ⁊ archiep̃s: ⁊ ceteri alij supiores p̃lati: tenet scire: qꝛ ipsi sunt purgatores ⁊ tenẽt alios purgare: pficere ⁊ illuminare. ⁊ ideo tenẽtur scire nouuꝫ ⁊ vetus testm̃ hec ille. ¶ Caueat aũt ↄfessor ne sit p̃ceps ad dandũ sniam de mortali: qñ non est certꝰ ⁊ clarus. Et vbi in aliqua materia varie opiniones sunt q̃s pluriũ ⁊ solẽniũ doctoꝝ: vtrũ

fit licitum vel illicitū: sicut de
non soluēdo decimas vbi nō
est consuetudo parati tñ sunt
ad dandū si ecclesia peteret
qḋ quidā dicūt eos eē i statu
damnationis: vt Inno. Alij
vero dīt ꝙ non: vt Tho. Jo.
an. Archi. ⁊ de emptiōe iuriū
montis florētie: vel iprestitis
venetoꝝ ꝙ qdā dīt esse vsu
rā. alij licitū dīt ⁊ in multis
huiusmodi: ꝯsulat tñ sp ꝙ tu
tius est. s. a talibus abstinē: ex̄
de spon. c. Juuenis. Non tñ
ꝯdemnet ꝯ̄riū faciētes: seu
ꝯ̄riam opinionē tenētes: nec
ꝓpter hoc deneget absolutio
nem. Sꝫ vt dicit Gui. dicat
ꝯfessor ꝙ illud faciēdo nō est
tutū: sed dubiū: ⁊ iō bene sibi
prouideat. ¶ Si aūt omnino
ꝯscientia ꝯfessoris dictat et il
lud eē mortale: ⁊ nō posset cō
scientiā deponere: qḋ tñ de
beret ad ꝯsiliū sapientū: nul
lo modo dꝫ facere cōtra con
sciētiā: qꝛ peccaret mortaliter
xxviij. q. i. c. deinceps. §. vlt. ex
his iuncta glo. Sꝫ cū illḋ ta
le esset ꝯtra cōem opinionē
doctorū: ⁊ cōiter sic seruatur
a sapientiorib⁹: q̄uis aliquē
doctorē audiret ꝯ̄riū tenere:
non dꝫ illi de leui adherere.

¶ Quō vero qs debeat dpo
nere in hoc ꝯscientiā errone
am vel scrupulosā habes in
i. parte sūme ti. iij. c. de cōscia.

¶ Quod iteranda est confes
sio in sex casibus. §. iiij.

Scire etiā tenet confes
sor: qui sunt illi casus
in qbus tenet qs ite
rare ꝯfessionē: qui sunt q̄ttu
or fm Pet. de pal. in. iiij. di.
xvij. q. v. ar. iij. Duo vero sunt
ex pte ꝯfitētis. ¶ Prim⁹ fm
Pe. Tho. Ray. Hosti. ⁊ oēs
alios. s. qñ aduertenter tacet
aliqḋ qḋ est mortale. vel cre
dit. vl probabiliter dubitat es
se mortale ex verecundia vel
alia causa iniusta: tunc etiam
mortaliter peccat: cōmittēdo
fictionem in sacramēto ⁊ no
tabilem irreuerentiā: ⁊ itera
re tenetur talem confessionē.
Si tamen talis confitetur ei
dem cui ⁊ pri⁹: ⁊ ille habet in
memoria peccata eius: suffi
cit dicere illud occultatum ⁊
illam fictionem secūdū Du
ran. ordi. minorum immo
etiam si non haberet in me
moria vt patet in si. v. casus.
Sed si dimitteret ex aliqua
iusta causa: puta: quia ꝓbabi
liter dubitat cū sollicitantē

ad malum de quo cõfitetur: vel reuelatorẽ ꝯfessiõis: vel. dicẽdo id cũ sit cõfessor manifestarer pctm̃: qd audiuit: puta: si iniuste absoluit cũ nõ debeat ꝛ in his casib⁹ nõ habẽdo copiam: nisi talis ꝯfessoris: cui cõfitendo. aliqd p̃dictorũ sequeretur: tũc satis videt̃ ꝙ sit excusatus. Dicit ẽt p̃dict⁹ Duran. ꝙ si ex ignorãtia crassa ꝛ supina aliqd retinuit mortale: q: noluit cogitare de suis peccatis: tenet̃ totũ iterare: secus si ex ignorantia ꝓbabili: q: tũc solu; illud qd dimisit. ¶ Secundus est. ẜm Tho. ꝛ Pe. quãdo nõ ipleuit pniam seu satisfactionẽ iniunctã pro mortalibus: ex ꝯtẽptu: vel ex negligẽtia ꝛ est oblitus eius. Si. n. eius recordaret̃ adhuc posset pficere: ꝛ tũc perficiendo iterare nõ tenet̃: ꝛ p̃cipue qñ nõ est sibi p̃fixus termin⁹ quẽ nõ possit trãsgredi: cõtuis sibi sit declaratum in quo ipsam debeat facere. vel in alio tpe ipsam supplere. Eo ipso aũt ꝙ facit sibi ꝓpositum nõ implendi pniam sibi iuncta; pro mortalib⁹ ex negligentia: vel ꝯtẽptu: peccat mortaliter q: tenet̃ ad illã sub precepto.

Secus vero est: de pnia iniuncta pro venialib⁹: ad qua; nõ tenet̃ de necessitate ẜm Tho. Idem si pniam iniunctã pro mortalib⁹ dimitteret ex ipossibilitate: puta ifirmitate ꝛ huiusmodi. Posset tñ pnia iniuncta ab vno ꝯfessore. mutari ab alio cui ꝯfitet̃: etia; sine audientia ꝯfessionis pctõꝝ illorũ pro quib⁹ erat imposita: ẜm Pe. de pal. De hoc vide i. iij. p. sum. ti. xiiij. c. xviij. §. fi. ¶ Terti⁹ casus ẜ; Pe. Tho. Ray. ꝛ Hosti. est ex pte ꝯfessoris: videlicet qñ notabiliter est ignorãs sacerdos: ita ꝙ nescit discernere iter mortale ꝛ veniale de cõmunib⁹ peccatis ꝛ p̃cipue cũ penitens hab; casus intricatos ꝛ difficiles. Concor. Durã. ꝛ addit. ꝛ hoc nisi penitens sit peritus ꝛ instruat ꝯfessorẽ. Cum autẽ vadit ad eu;: quem scit idiotã ꝛ ignorantẽ: tenet̃ iterare. Nec Durã. qd videt̃ intelligendu; qñ põt hẽre aliũ sufficientem. Nam si aliũ hẽre non põt: ꝛ multomagis qñ est in piculo mortis: põt ꝛ dẽt confiteri ei quẽ h;. Vñ Aug. dic̃ de pe. di. vi c. cui ãt. Qui vult ꝯfiteri vt inueniat gra;: sacerdote;

querat scientez soluere τ liga
re. ¶ Quart⁹ casus est ex par
te ꝯfessoris. Est aũt ex in ipo-
tẽtia absoluẽdi ꝑ3 Pe. Tho.
Ray. τ Host. q põt eẽ dupli
citer ꝑ3 Pe. de pal. τ Durã.
vel q2 hẽt potestatẽ artatã ab
soluendi: q2. s. ab aliq̃bus pec-
catis nõ põt absoluere. supio
re reseruãte sibi illos: τ tñ ab
illis de facto absoluit. Et con
fessus illi cũ ei hoc ꝯstat: tene
tur itex ꝯfiteri: nõ quidez oia
ꝑm Pe. de pal. s3 illa tm̃ de
quib⁹ nõ potuit absolueř. Aut
hoc est q2 nullã habuit pote-
statẽ: τ hoc q2 nõ erat sacer-
dos q̃uis reputaretur: vel q2
nõ subditus: vel q2 intrusus.
aut q2 excõicatus vel suspen-
sus ab officio huiusmõi: τ ab
solutus a tali. cũ illi hoc ꝯstat
teneř itex ꝯfiteri: q2 realiter:
nõ est absolutus: q̃uis igno-
rantia facti excuset eu3 in con
spectu dei ac si esset absolut⁹:
dum nescit ꝑm Tho. in quoli
bet. i. q. ix. ad. iii. Sed Pe. de
pal. in. iiij. di. xvij. q. vi. sic di-
stinguit τ notabilr̃. Quia aut
impedimẽtũ qđ habet absol-
uens: est iuris diuini vel hu-
mani: si iuris diuini: videlicet
q2 nõ fuit baptizat⁹ talis: vel
non ordinatus: τ in hoc casu
absolutus a tali: teneř itex cõ
fiteri: hoc scito: nec papa pos
set de ꝯtrario dispensare. Si
vero ipedimentũ est iuris hu
mani: puta q2 suspẽsus est vel
excõicatus τ hmõi: tũc impe-
dimentũ aut est notoriu3: aut
occultũ. Si notorium puta q2
manifeste vel publice verbe-
rauit clericũ: ꝓpter qđ est ex-
cõicatus notorie: aut manife
ste itrusus. s. ꝓpter cõcessionẽ
seculariũ posit⁹ in ecclesia cu-
rata τ nõ per canonicã cõces
sionẽ: ꝓpter qđ titulum non
hẽt nec potestatẽ super parro
chianos illi⁹ ecclesie: talis cõ-
fessus isti. teneř iteru3 cõfiteri
hoc scito. Si vero impedimẽ
tum est occultũ: tũc autẽ confi
tẽs scit illud impedimentu3:
aut nescit. Si scit: cõfitendo il
li teneř iterũ cõfiteri: τ peccat
mortaliter cõmunicando illi
in diuinis. Sed si nescit ipe-
dimentũ qđ etiã alijs occul-
tum est τ hoc ignorãtia facti:
puta percusserat clericũ nul-
lo vidente: tũc nõ teneř itera-
re. Argumentũ ad hoc. de sen
tentia serui: qui liber putaba-
tur publice que rata est. Sed
si hoc nesciret. ignorantia in-

ris:puta q2 scit illum percussisse clericũ sȝ credit nihilominus ipm posse audire ɔfessiones:non excusat propter hoc quin teneat iterare ɔfessionẽ ꝑm Pe.de pal. ¶ Quint9 casus in quo quis tenet iterare ɔfessionẽ ꝑm Pe.de pal.vbi supra:est impedimẽtuȝ ex pte ɔfitentis scitũ vel oblitũ: vel ignoratũ ꝓbabiliter:puta: q2 erat excõicat9 maiori vel minori excõicatione:licet nesciret:ꝛ cũ postea sciuit:tenet iteruȝ ɔfiteri sic absolutus:q2 ligat9 excõicatione absolui non potuit a peccatis.ꝛ ꝓbabilis ignorãtia ꝑseruat a culpa ꝛ a pena irregularitatis:sȝ nõ facit eũ nõ esse excõicatum: pp qđ si tunc eligeret: vel sibi beneficiũ cõferet ignorantia nõ faceret:ꝙ sibi aliqđ ius acquiretur.c.ap̃lice.ex̃ de cle.excõ.mi.in glo.Est aũt minus capax sacramẽtoꝝ:a quoꝝ participatiõe directe excludit:q̃ȝ quoꝝcũqȝ alioꝝ.ꝛ ideo absolutio nulla. ¶ Et dicit idem Pe.ꝙ in hoc casu ẽt in alijs in q̇bus quis tenet iterare cõfessionẽ:si ɔfiteretur eidẽ:non oporteret iterare peccata explicite sȝ solũ implicite: dicendo:peccaui in illis que alias vobis dixi:sicut si nulla fuissȝ absolutio de facto. Dilata.n. absolutio p multos dies fieri põt:ẽt si ipse oblitus fuerit: dum tñ pnia ei pri9 innotuerit:q2 si nõ taxasset pniaȝ:tũc oporteret ad memoriaȝ reducere:vt modereretur iuste:pp qđ remittens ad ep̃m si non absoluat: debet pniato inotescere ꝙ post redituȝ absoluẽs iniũget:dicẽs facias qđ tibi dixi:q2 ligare nõ dȝ antequã absolueret:ita ꝛ in proposito. Hec Pe.d.xvij.q.v.ar.iij. Guil.ẽt dicit ꝙ pnia nõ requirit tantã ɔtinuitatẽ agendoꝝ ꝛ dicendoꝝ sicut alia sacramẽta. Sed in vna die potest fieri pars ɔfessionis ꝛ in alia die altera:vel in vna die ɔfessio audiri:ꝛ in alia impẽdi absolutio:ꝛ iniungi penitẽtia peccatorum. ¶ Sextus casus est quãdo quis facit confessionem in mortali sine proposito abstinendi. Sed quis iste casus hȝ varias opiniones ꝛ est satis difficilis: declarabitur in sequenti.§.

¶ An valeat confessio ab incontrito facta:vt eam iterare non oporteat.§.v.

v Na ex cōditionibus confessionis est ꝙ sit lachrymabilis.i.cum dolore seu displicētia de peccatis:saltē ſm rōnē. ¶ Vnde querunt doctores:vtrū cōfessio facta a nō cōtrito:q̄.s. nō dolet sufficienter:vel non proponit se abstinere a peccatis:valeat ita ꝙ nō teneat eā iterare. Et rn̄det Pe.de pal. in.iiij.di.xvij.q.viij.ꝙ ad hāc questionē est triplex modus dicendi. ¶ Primꝰ est:ꝙ non valet ad remissionem culpe nec pene.nec tūc nec recedente fictione vnde ⁊ tūc tenetur iterare:⁊ hec est opinio.gof. in quolibet. Ray.⁊ Hosti.in summa. Bonauē.in.iiij. Duran. Rob. Olchot.⁊ Vincē. in speculo histori. ¶ Secundus modus dicendi est:ꝙ talis ꝯfessio valeat ad remissionem culpe:qñ impenitens cōfitetur ⁊ absoluitur:licet tunc nō recipiat fructū ꝯfessionis tñ recedente fictione recipiet sicut dicitur de baptismo. Et ratio huiꝰ opinionis forte est: q̄ sicut in baptismo imprimit caracter ad quē recedente fictione:seq̄tur gratia:ita in penitentia imprimitur quidam ornatus ad quē recedente fictiōe sequitur gratia. Et hec est opinio Pe.Tho. Ricar. in.iiij.distin.xvij. Jo.⁊ Ber.i glo.videt etiā esse Gratiani de pe.di.i.c.mēsurā. In.§.sequenti dicit.n.ꝙ nō est necesse ꝙ petā que semel sacerdoti ꝯfessi sumus: eadē denuo ꝯfiteamur. ¶ Est ⁊ tertiꝰ modus dicendi concordans ambas. Aut.n.talis nō habet intentionē cōfitendi sacramentaliter ⁊ absoluendi:sꝫ deridēdi:aut habet intentionē confitendi. In primo casu nō liberatur a p̄cepto diuino de confessione:q̄ sine intentione nō pōt suscipi essentia sacramēti qd̄ ꝯsistit in vsu:vñ tenet iterum ꝯfiteri. Si autē intēdit: tunc distinguēdū est:q̄ intendens implē p̄ceptū ⁊ suscipere verū sacramentum quod ecclesia confert.aut nullā habet penitentiam de suo peccato : aut aliquam:si nullam tunc penitentie sacramentū non suscipit : quia potestas huius sacramenti essentialis que consistit in actu suscipientis est actus interior : vnde sine eo non est:sicut non esset matrimoniū si quis intēde-

ret vez sacramẽtuz suscipere: nõ tñ cõsentire nisi in carnalez copulã ꝛ ad tẽpus. Sed si aliquã habet penitẽtiã de peccatis suis: tũc iterz distinguendũ est: qa aut talez habet penitẽtiaz ꝙ sufficit cũ sacramento: puta attritus accedit ad cõfessionẽ ex quo fit ibi cõtritus vi clauiuz: vnde fugatꝛ fictio: ꝛ sic nõ habet dubiũ qa ꝛ sacramentũ suscepit ꝛ effectum ei⁹ s. remissionẽ peccatorũ. vnde nõ tenetꝛ iterare: ꝛ similiter imo fortius: si accedit ꝯtritus Si vero habet talẽ pniam: ꝙ nõ sufficiat cum sacramento ad gratiam: quia nec etiam attrit⁹ accedit: tunc est vera opinio. Tho. s. ꝙ recedente fictione tũc incipit valere ꝯfessio: ꝛ nõ tenetꝛ cõfiteri nisi fictionez suam: puta si habuit quendaz dolorẽ imperfectũ sed qa nõ sufficiẽter discussisset cõscientiã suã: putabat aũt discussisse quantũ sufficiebat: vel si dolebat de pctõ preterito nõ ꝓponẽs cauere in futuro: aut ecõuerso: vel dolor nõ erat maxim⁹ sicut debebat: ipse tñ secũdũ ꝯsciam suã nõ erat fictus licet secũdũ veritatẽ esset ꝛ sic nihil celauit: qd crederet mortale: per consequens secundũ suum iudiciũ cõcurrebãt oia que erãt necessaria: postea autem certificatus de errore sue cõscientie: penitet de illo defectu. ¶ Potest igitur opinio Tho. multis modis saluari. ¶ Vno modo loquẽdo d' eo qui fictus est priuatiue nõ positiue: qa. s. habet dolorem sed ita imꝑfectuz ꝙ nec cũ sacramẽto actu suscepto sufficit ad ꝯtritionẽ: nihilominus tamẽ hãc imperfectionez que est fictio nõ confitetur: quia credit eẽ sufficienter dispositus: ꝛ sic nõ sciẽter celat peccatum: qd fuit in hoc quia. s. nõ examinauit conscientiã suam sicut debuit: ꝛ sic qa erat error iuris diuini nõ tollit fictionẽ respectu vltimi effectus sacramenti: qa improbabilis vnde non excusat: sed coipso quo error tollit fictionẽ que excludit essentiam sacramẽti: vnde verũ sacramẽtũ fuit. Tali ergo qui verũ sacramẽtum suscipit: ornatus imprimitꝛ: sꝫ grã nõ datur: sed postea quãdo redit ad cor ꝛ recolit se nõ bene fecisse debitum suum ꝛ ex negligentia sua aliqua oblitũ: tunc incipit valere cõfessio: ꝛ nõ tene

tur confiteri illa que prius cõ
fessus fuit sic fictus: quia non
fuit dimidiata ex intẽtione: sꝫ
solum illaꝫ fictionem tenetur
iterum confiteri. Si autẽ fuis
set fictio positiue: quia .s. non
dolet: ⁊ sciẽter celat. fuisset cõ
fessio nulla: vel si cõfessus fuis
set: non debuisset sibi dari ab
solutio. Sꝫ si data ei fuit: du-
biũ est vtrum ornatus sit im-
pressus: in quo casu tho. non
põt intelligi. ¶ Secũdo mo-
do põt intelligi opi. Tho. quã
do est positiua fictio ꝗ̃tuꝫ ad
hoc qđ nõ dolet: nec ꝓponit
abstinere: tunc ista fictio non
occurrit sibi vt cõfitenda nec
actu cogitauit: ꝙ teneaẽ eã cõ
fiteri: tũc. n. est sicut de pecca-
to qđ occurrit quidẽ: sed non
credit ꝙ sit peccatuꝫ: aut ꝙ sit
mortale ⁊ de necessitate confi
tendum pinde est ac si fuisset
oblitus per negligẽtiã: nec fe-
cisset debitũ suuꝫ de scrutãdo
cõscientiã suã in quo casu so-
lũ illud cõfitendũ est: ⁊ est verꝝ
sacramẽtũ: licet sit hic ignorã
tia iuris diuini ibi facti ⁊ hoc
mõ põt sustineri dictũ tho. in
iiij. di. xxi. q. ij. ar. ij. in solutio-
ne vltimi ar. vbi dicit. ꝙ igno
rãtia iuris diuini nõ excusat
a fictione: ⁊ sic talem vocat fi
ctũ. ¶ Tertio modo põt susti
neri opinio tho. loquẽdo de il
lo qui cõfitetur eidem cui pri
us: ⁊ tunc nõ oportet iterare
cõfessionẽ primã factam ei: li
cet fictã ẽt si ipse sacerdos nõ
recoleret pctã pri⁹ sibi dicta:
qa nec qñ cõfessio itegra est:
oportet ꝙ recolat actu a prici
pio vsqꝫ ad finem: ⁊ maxime
qa hoc sufficit .s. absoluere ab
oibus ⁊ iniungere pniam pro
fictione: ⁊ ꝓ alijs ꝙ faciat pe-
nitẽtiã sibi iniũctã. ¶ Itẽ pau
lopost dicit idẽ. ¶ Pe. đ. pal. ꝙ
cũ cõfitens exprimit fictioneꝫ
suã: puta dicit se nõ posse: vel
nõ velle ꝓponere abstinere i
futurꝝ queꝫ absoluit sacerdos:
ꝗ̃uis nullo mõ debeat absol
uerẽ: alias peccaret abutẽs cla
ui nec valeret sibi tunc illa ab
solutio: tñ ex quo itẽdit absol-
uere: ⁊ sacrm̃ verꝝ conferre: vi
deẽ ꝙ cõferat: ⁊ si tunc nõ ha
bet effectũ pp illi⁹ idispositio-
nẽ: hẽbit tñ postea qñ cõtereẽ
vel ex pactione vł dispositiõe
ornatus manẽte. ¶ Et si dica
tur: ꝙ ꝗ̃uis sit ibi forma non
tñ materia: ergo nõ est sacra-
mẽtuꝫ: materia. n. est peccator
cõtritus. Dicenduꝫ ꝙ quãdo

sibi sua fictio non occurrit: vt cōfitenda: tunc non est confessio dimidiata: ꝛ quando suaꝫ dicit fictioneꝫ cuꝫ aliis peccatis est confessio integra: ꝛ sic materia perfecta cui materie pōt imprimi forma. Quod si fiat verū sacramētum erit: q̄ꝫuis fieri non debeat: sicut sacerdos habens hostiaꝫ super altare pollutum non deberet quidem celebrare. Si tñ celebrādo verba ꝓferret: eucharistia vera esset. Peccator. n. ē materia: sed imūda: nisi sit saltem attritus: vel confessio sine attritione est materia immunda: hec Pe. de pal. in iiij. di. xvij. q. viij. ar. ij. ꝛ. iij.

¶ De attritione ꝛ contritiōe.

C Et q2 dictuꝫ est de cōtritione ꝛ attritione quō penitēs sup ipis debeat istrui a ꝯfessore. Ideo de ea clarius dicendum est.

¶ Nota ergo scđm tho. i. iiij. di. xvij. q2 differentia est inter attritionē ꝛ cōtritionē. Nam attritio iportat quandam displicentiā de peccatis: sed imperfectā. Vnde attrituꝫ. i. aliquo modo tritū: sed contritio importat perfectam displicentiam de peccatis: vnde contrituꝫ. i. simul totum tritū ꝛ in puluerem redactuꝫ. ¶ Est āt cōtritio secunduꝫ Pe. in. iiij. di. xvij. dolor voluntarie assūptus pro peccatis cum ꝓposito confitendi ꝛ satisfaciendi: ꝛ secūduꝫ eundeꝫ ea. di. oportet q2 cōtritio habeatur de oi peccato mortali: ꝛ rō est q2 in oi peccato mortali est actualis auersio volūtat9 a deo. Et q2 cōtraria cōtrariis curant: iō oportet q2 i omni remissione peccatoꝝ sit actualis conuersio ad deū ꝛ auersio a peccato ꝛ hoc dicitur contritio. De peccatis aūt oblitis sufficit cōtritio generalis cum conatu ad recordandū ꝛ dolenduꝫ. Dolere etiam debet de obliuione peccatoruꝫ: que cōtingit ex negligētia. ¶ Si āt queraī si specialis cōtritio de quolibet peccato requiraī: vl sufficiat vna generalis pro oibus: sicut respōdet Tho. i. iiij. di. xvij. q2 quantum ad principium cōtritionis. s. cum quis de peccatis suis cogitans dolet: ꝛ si non dolere contritionis saltē dolore attritionis: oportet q2 sit specialis dolor de peccatis que quis habet in memoria: sed quantum ad

terminum qui est dolor iam
gratia informatus :sufficit ꝙ
sit vna cōis cōtritio de omni
bus:tūc enim motus ille agit
virtute omniuz dispositiōum
precedentium. Et quia nemo
scit vtrum habeat gratiam:
que requiritur ad cōtritionē:
ideo nemo potest esse cert⁹ de
sua contritione:nec per conse
quēs de remissione. ¶Et di
cit Ricar.i.iiij.di.xvij.ꝙ si cō
fitens in peccato mortali ē at
tritus de suo peccato vt ꝓba-
biliter possit presumere se es-
se dispositu3:non peccat abso
lutionē recipiendo:immo fre
quenter virtute clauiū per su
sceptionem absolutionis:for-
matur sua attritio:⁊ fit contri
tio. ¶Item nota ꝙ duplex ē
contritionis dolor secundum
Tho.⁊ Pe.in.iiij.di.xvij.s.in
tellectualis:qui est quedā per
fecta detestatio peccati secun
dum rationem:⁊ dolor sensi-
bilis:qui est dolor excitatus i
parte sensitiua cum alteratōe
⁊ afflictione corporis. ¶Pri
mus dolor requiritur de ne-
cessitate ad remissione3 pecca
ti:⁊ ille ēt solus est sufficiens:
qr sicut peccatū mortale suffi
ciēter cōmittit per solu3 actū
voluntatis ⁊ per cōplacētia3
deliberatā rōnis:ita sufficien
ter destrui pōt per detestatio
nē volūtatis ⁊ displicentiam
rōnis:⁊ hoc ē ēt in ptāte nr̄a
p̄supposita gratia. ¶Secūd⁹
dolor.i.sensibilis ēt valet ad
remissionē peccati:s3 nō ē ne
cessari⁹:s3 de pfectiōe ꝯtritio
nis:nec ē i ptāte nr̄a ēt p̄sup-
posita grā. Ite3 dolor intelle
ctualis nō p̄t eē nimi⁹ sic̄ nec
charitas a qua ꝓcedit pōt eē
nimia:s3 sensibilis p̄t eē nimi
us:⁊ iō oportet ꝙ sumat pro
mēsura debita ad cōseruatio
nē subiecti:sic̄ ex ieiunijs ⁊ ali
is corpis afflictōibus. ¶Ite3
no.secūdū Tho.in.iiij.di.xvij.
ꝙ vera ꝯtritio semp deb3 re
manere i habitu.i.ꝙ semp d3
habere istā dispositōe3 ꝙ qn̄
recordat de peccatis ꝯmissis
hēat displicētiā:saltē s3 rōe3.
¶Item scđm Pe.in.iiij.di.
xvij.dolor maior.itellectualis
debet esse de maiori peccato
habitualiter nō actualiter .si
considerentur peccata in cō-
muni inquantum sunt offen
sa dei: sed etiam in speciali
dolor debet esse maior de
maiori peccato: quia maio-
rem rationem doloris habet

maius peccatum. Dolor vero sensibilis ꝯueniens etiã ẽ vt sit maior de maiori: q̃zuis nõ sit de necessitate. ¶ Item s̃m Tho.in q̃libet.i.q. v.ar.i. Idem Pe.de pal.in.iiij. dis. xviij.q.i.ar.vi.ꝛ Inno. Cõtrit⁹ dꝫ magis diligere deũ quam seipꝫ culpa aũt est ꝯtra deuꝫ pena vero est cõtra seipsum. Ideo dꝫ ꝯtritus eligere potius oẽm penã sustinere: q̃ꝫ deum offendere. Descẽdere aũt ad hãc penã vel ad aliam nõ tenetur: imo faceret fatue descendẽdo ad ista particularia vel alium sup hoc sollicitãdo. ¶ Sexdecim ꝯditiones q̃ requirũt in oi bona cõfessione.

p Onit ãt Tho.in.iiij. di.xvij.q.vlt.ar.iiij. q. iij.ad.iiij.ꝙ confessio bona dꝫ hẽre sexdeciꝫ ꝯditiones que his ꝯtinẽt versibus. ¶ Sit simplex humilis: cõfessio: pura fidelis. Atqꝫ freq̃ns: nuda: discreta: libẽs: verecunda. Integra: secreta: lachrymabilis: accelerata. Fortis ꝛ accusans ꝛ sit parere parata. ¶ Sit simplex.i. non recitet in confessione nisi id quod ꝑtinet ad declarationeꝫ sui peccati: ꝛ etiam quantitatem ꝛ rion alie historie misceantur. ¶ Sit hũilis: vt se miserũ ac pctõrẽ cognoscat sine fictiõe. ¶ Pura idest recta intentione non vt reputetur bonus: vel laudetur ab hominibus. ¶ Fidelis idest vera ꝛ sine vlla falsitate: vt non dicat que nõ fecit: vel etiã habeat fideꝫ de remissione peccatoruꝫ suorum si vere ipsum peniteт. ¶ Atqꝫ freq̃ẽs.i.sepe ꝯfiteatur. Istud tñ est de bene esse ꝯfessiõis ꝛ nõ de necessitate. ¶ Nuda: vt.s.nõ inuoluat obscuritate verboꝝ: sꝫ dicat verba vt intelligaẗ pctm̃ suũ: cuꝫ circũstãtijs saltẽ necessarijs. ¶ Discreta: vt maiora cũ maiori põderositate dicat: vel nõ plura simul: sꝫ distincte loquẽdo ꝛ dicendo numerũ si fieri. vel scire põt: vel ẽt vt discreto ꝛ sufficienti.ac perito confessori cõfiteatur peccata sua. ¶ Libẽs idest voluntaria nõ coacta timore verbeꝝ: vt pueri vel timore penaꝝ tpalium vel infernaliuꝫ principaliter. ¶ Verecũda: vt erubescat ꝛ nõ se iactet: vel mente gloriẽt propter seculi vanitatem aliquam: ꝛ precipue ibi confundatur in ratione respectu di-

usque maiestatis offense.
¶ Integra: vt nihil retineat de his que omisit precipue de mortalibus.
¶ Secreta: vt nō publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua qui eū possit absoluere.
¶ Lachrymabil': vt doleat de peccatis cōmissis: et detestet' ea. saltē intellectu rationis.
¶ Accelerata: vt q̄ citius p̄t cōmisso pctō. hoc ad bn̄ eē ē.
¶ Fortis: vt nihil dimittat p̄ verecūdia. Et accusans. idest accusans se & non alios: nec in confessione se excuset & alios inculpet.
¶ Et sit parere parata. i. adimplere pniaȝ sibi iniunctā: & facere ea que hȝ necessario facere: vt aliena restituere: si hēt: & huiusmodi.
¶ Explicit scd̄a pars: que est de scientia: que requiritur in confessore.
¶ Incipit tertia pars de bonitate confessoris. Et prio qualem ipsum oporteat esse i exercitio talis officij. §. primus.

E bonitate confessoris in se: & in exercitio tal' officij. Dicit Augu. de peni. di. vi. c. Qui vult cōfiteri. Sacerdos ante quē statuitur oīs languor: i nullo illoꝝ sit iudicandus: que in alio iudicare est prōptus. Judicās. n. alium qui est iudicādus: cōdemnat seipsum cognoscat igitur se: & purget in se: qd̄ videt alios sibi offerre. Curet vt a se p̄jiciat: quicqd in alio dānosuȝ reperit. Animaduertat quidem qd̄ dicitur. Qui sine pctō est vestrum &c̄. ideo. n. liberauit peccatricē: q2 nō erat qui pro ījceret lapidē. Q̄uo lapidaret qui se lapidādū cognosceret. Nullus. n. erat sine peccato: in quo intelligitur oēs fuisse reos. Nam venialia peccata semp remittebātur per cerimonias. Si qd̄ ergo pctm̄ in eis erat: criminale erat. Deteriores ergo in hoc sunt sacerdotes (se pus nō edificātes) illis qui dn̄m obseruabāt in insidijs hec Augu. ¶ Secūduȝ enim Tho. in. iiij. & Alb. audiens confessionē cū conscientia mortalis peccati: mortaliter peccat. Tamē effectum sacramenti confert cum sacramēto: si nō est precisus vel suspēsus quātūcūqȝ alias malus. Vn de Augu. i. q. i. c. dictū. Dictuȝ est a dn̄o i Nūeris ad Aarō

Vos ponite nomen meũ super filios israel: ꝛ ego dñs benedicam eos: vt gratiã traditam per ministeriũ ordinati: transfundat hominib⁹ nec voluntas sacerdotis ꝓdesse vel obesse possit: sꝫ meritũ benedictionem poscentis. Quia aũt dicit ca. q. Remissionem peccatoꝝ nõ dãt auari ꝛ similia intelligit ſm glo. vel simpliciter de precisis: vel si intelligatur de tolleratis: tales non dant ex merito vite: scilicet non sunt digni dare.

¶ Duo que dꝫ hẽre cõfessor.

Debet aũt ꝯfessor precipue hẽre duo scilicet timorẽ vñ fiat eir cunspectus: ꝛ celum animaꝝ vñ sit sollicit⁹ circa ea que necessaria sunt. ¶ Quantuꝫ ad primũ ꝯsiderare debet ꝙ ipe est vt mare eneum in templo dñi: vbi lauabant sacerdotes ꝛ leuite animalia offerẽda in sacrificiũ. Vñ ex imundicijs a quib⁹ illa abluebãtur: efficiebatur immũdũ. Vñ Greg. in pastorali dicit: ꝙ fit plerũqꝫ vt anim⁹ pastoris audita tentatione ouis ꝛ ipse tentet: ꝛ iõ cũ timore ꝛ tremore dẽt poni: ꝛ nõ se ingerere: ꝛ cũ leuitate ꝛ cum risibus ibi stare. Vnde in figurã Moyses vt dicit Exod. xxxviij. fecit labiũ eneũ de speculis mulieruꝫ in quo lauarent sacerdotes sancta sanctoꝝ ingressuri: ꝛ significat scripturã: vbi sunt exempla sanctaꝝ animaꝝ ad quaꝫ debet sepe inspicere ad videnduꝫ maculas suas ꝛ intelligẽdum insidias diaboli. Vnde subdit grego. vbi supra. Hec nequaqꝫ sunt timẽda pastori qꝛ deo pensante cũcta subtiliter: tanto facili⁹ liberat quis a sua: quantomagis tentatiõe fatigatus aliena. ¶ Quantũ vero ad celũ dicit Grego. ꝙ nullum sacrificiuꝫ ita deo acceptum est: vt celus animaꝝ. Et fructũ huiusmodi ostẽdit Jaco. c. v. vbi post ꝓmulgationem ꝯfessionis dicit. Qui cõuerti fecerit peccatoreꝫ ab errore vie sue: saluabit animaꝫ eius a morte: ꝛ charitas operit multitudineꝫ peccatorum. Non auteꝫ minus trahũtur ad deum per confessionẽ anime quando diligenter fit qꝫ per predicationem: moderno tempore vt experiẽtia docet. Debet ergo non tardare: qui vocatur ad huiusmodi.

¶Quomodo se habere de-
beat confessor erga peniten-
tem.§.ij.

Dicit Augu. de pe.di.
vi.c.i.post mediū. Di
ligens inqsitor :subti
lis iuestigator:sapienter ⁊ q̄si
astute interroget a peccatore
que forsitan ignorat : vel pre
uerecūdia velit occultare. Co
gnito aūt crimine:varietates
eius inuestigare nō dubitet ⁊
locū ⁊ tēpus ⁊c.quib⁹ cogni
tis adsit beniuolus parat⁹ er
rigere:⁊ secum onus portare.
Habeat dulcedinē i affectio
ne:pietatē in alteri⁹ crimine
discretionē in varietate. Ad
iuuet ꝯfitentem orādo ⁊ alia
pro eo bona faciēdo . Semp
iuuet:leniēdo:ꝯsolando :spē
promittēdo:⁊ cū opus fuerit
etiā increpādo. Doleat loq̄n
do:instruat operādo:fit parti
ceps laboris:si vult esse parti
ceps gaudij doceat ꝑseueran
tiam. Hec Augu.¶Ex ver-
bis Augu.patet ꝙ nō sufficit
audire que sibi dicūtur a pec
catore ⁊ ip̄m nō interrogare
nisi esset ꝑsona in his bn̄ pe-
rita ⁊ ꝯscientiata:que sufficiē
ter scit dicē que oportet . Sȝ
cum ꝑsone cōiter sint . grosse
in istis:ēt ille que sunt i alijs
negocijs mundi vel scientijs
acuti:ideo permittēdū est di
cere vnicuiq; id qđ vult:⁊ eo
ordine quo vult:⁊ de peccatis
que per se sufficiēter dicit:nō
est iterum interrogandus:ne
molestes eū in quo nō opor
tet.Sed si aliquod non bene
intellexisset.precipue de mor
talibus:faciat sibi iterum de
clarare vt melius intelligat.
De his vero que non plene
dixit:puta quia non dixit cir
cunstantias necessarias : vel
numerum:interroga eum:vt
plene dicat quantum est ne-
cessarium . De illis vero pec
catis que non dixit : nec scit
per se dicere: interroga eum.

¶Quo ordine fieri debeant
interrogatiōes ⁊ de quibus.

Ray.⁊ Hosti.in summa di
cunt:ꝙ interrogationes fieri
debent de septem vitijs capi
talibus ⁊ eorum speciebus ⁊
filiabus de quibus habes in
fra diffuse in . secunda parte
iterrogatorij ⁊ in.scđa parte
summe per totum. Non ta-
men est interrogādū de om
nibus:sed plus ⁊ minus sm̄
conditionem personarū.Si
cut autē qui ꝯfitet nō habet

necesse tenere magis unum ordinē q̄ꝫ aliū dicēdo peccata sua: ita nec cōfessor interrogā do. Tū ad melius memorie cōmendādum: de quibus de bet iterrogare ꝛ de qbus iaꝫ interrogauit ne amplius ha-beat triplicare: cōgruuꝫ est te nere aliquē ordinē. Et si plꝫ iterrogaret de decē p̄ceptis: q̄ cōtinentur in istis versibus. ¶ Unū cole deū: ne iures va na per ip̄ꝫ. Sabbata sanctifi ces: habeas in honore paren tes. Non occisor eris: fur: me chus: testis iniquus: Nō vlli nuptā: nec reꝫ cupiēs alienaꝫ. Declarationē horū versuum hēs infra. Post vero interro gationē super decē preceptis: cōueniēs erit interrogare su per septem vitijs capitalibꝰ: q̄ in hoc versu cōtinet̄. Ut tibi sit vita semper saligia vitta. In ista dictiōe Saligia sunt septē littere: a quibꝰ incipiunt nomina septē capitaliū vitio rū. Per S vero intelligit̄ su perbia sub qua cōprehēditur vana gloria: Per A auari-tia: Per L fetida luxuria: Per I iuidia: Per G gu-la: per I ira Per A accidia. Sꝫ anteq̄ꝫ interroget de pec catis: prius q uerat de excom municatione maiori. Et si in uenit eum aliqua sententia ir retituꝫ: si hꝫ auctoritatē super hoc: absoluat prius. Si vero non hēt auctoritatē: remittat ad eū qui pōt euꝫ absoluere. ¶ In interrogationibus fien dis: tria debent obseruari. ¶ Tho. i. iiij. di. xviij. l. fi. dicit ꝙ ↄfessor tria debet obſuare in iterrogationibus fiendis. ¶ Primū est: ꝙ non interro get oēs de oibus: sed interro gētur p̄sone de peccatis: que ↄsueuerūt reperiri in homini bus illiꝰ conditionis ꝛ status: vt stipendarij de rapinis ꝛ in cendijs. Clerici de simonia ꝛ horis omissis. Adolescētes de luxurijs ꝛ huiusmodi. Unde a principio cōfessionis decēs est: interrogare confitentē de conditione sua: de exercitio ꝛ statu: an clericus: an laicus: an solutus: vel coniugatus: ꝛ huiusmodi vt prudentius ide possit formare interrogatio-nes: ꝛ q̄ꝫtum est tpis ꝙ fece-rit vltimā ↄfessionē: ꝛ si fecit penitētiā sibi iniūctaꝫ ꝛ vtrū i statu gratie vel peccati mor tali. ¶ Scdm ꝙ debet obser-uare ↄfessor est: vt iterroget̄

ipſi peccatoꝛes a remotis de peccatis.⁊ in genere:nõ in vltima ſpecie ⁊ modo pcti ſubito:vt ſi neſciebat tale peccatũ committere.illõ adiſcat:⁊ ſic ducatur intẽtationẽ: Verbigrã. Si fatet̃ ſe cõmiſiſſe vitium luxurie:nõ ſtatiꝫ interroget ꝯfeſſoꝛ.ſi ſeipſuꝫ manibꝰ polluit ⁊ huiuſmõi:ſꝫ ita paulatiꝫ iterroget de modo ⁊ circunſtãtijs talis pcti cõmiſſi ⁊ huiuſmodi.¶Tertiũ eſt.ꝙ in peccatis carnalibꝰ nõ deſcendatur nimis ad particulares circũſtantias nõ neceſſarias qꝛ hoc eſt ſeip̃m intẽtationeꝫ inducere ⁊ ad iuẽtionẽ peccatoꝛũ docere eos: qui ignorant:⁊ aliq̃ñ poſtea talia reſerunt̃ in plateis in deriſum ⁊ ſcandaluꝫ ſacerdotuꝫ. Verbi grã. Si vir fatet̃ polluiſſe mulierem ex̃ vas debitũ:nõ vlterius querãt ꝯfeſſoꝛes in qua parte coꝛpoꝛis ⁊ qũo. Iaꝫ.n. hẽt vltimã ſpẽm peccati: Alias vero turpitudines:q̃s miſeri hoĩes inueniunt:ipſimet ſi volunt.exp̃imant.

¶De circunſtantijs peccatorum ⁊ ibi verſus earum:⁊ ꝙ circunſtantie ſunt in quintuplici ſpecie.§.iij.

Ed nota ꝙ confeſſoꝛ nõ ſoluꝫ dẽt interrogare de moꝛtalibꝰ: ſꝫ etiã de circũſtantiis que aggrauant vel alleuiãt. Vñ Inno.in.c.oĩs de pen.⁊ re.dicit. Sit diſcretꝰ ſacerdos ⁊ cautus:vt moꝛe periti medici ſuperinfundat vinũ ⁊ oleuꝫ vulneribus ſauciati: diligẽter inquirens peccata ⁊ eoꝝ circũſtãtias:quibꝰ diligẽter ⁊ prudẽter inq̃ſitis: itelligat quale ei debeat p̃bere ꝯſilium:⁊ cuiuſmodi remediũ debeat adhibere.diuerſis vtẽdo experimentis ad ſanandũ egrotuꝫ. hec ibi. Ad illud facit qȯ dic̃ Aug.de circũſtantijs pctõꝝ de pe.di.v.c.Conſideret.Cõſideret qualitatẽ criminis:in loco:in tp̃e:in ꝓſeuerantia:in ꝑſone varietate:quali hoc fecerit itẽtione:⁊ ipſiꝰ vitij multiplici executiõe. Ois iſta varietas ꝯfitẽda eſt ⁊ dicenda. Dolendũ eſt nõ ſoluꝫ qꝛ peccauit:ſꝫ qꝛ ſe virtute ⁊ grã priuauit. Doleat alioꝝ vitam in ſuã fuiſſe coꝛruptã.ſ.ſuo exẽplo:⁊ cõmodum qȯ dediſſet ꝓximo:ſuo exẽplo bono. Doleat de triſtitia quã intulit bonis peccãdo:⁊ de letitia quã

eis nõ adhibuit: Nec Augu. que oia intellige scõm q̄ declarant hic. ¶ Illas aũt circũstantias: que trahunt pctm̄ in alterã spẽm: oportet necessario cõfiteri secũdũ tho. Alb. ⁊ alios doctores. Alias. n. circũstantias ↄfiteri: cũ sint peccata venialia: perfectioris est virtutis: nõ tñ ẽ necessariũ. Pe. de pal. in. iiij. di. xvi. q. iij. art. i. dicit q̄ numerus circũstãtiarũ cõprehenditur hoc versu. ¶ Quis: qd: vbi: qb⁹ auxilijs cur: quõ: qñ: Ray. vero addit octauũ. s. qtiẽs. Et vbi i versu dr̃ qb⁹ auxilijs: ipe dic̃ p quos dicit̃ ergo qs: ꝓ varietate ꝑsonarum ⁊ status: etatis: sapientie ⁊ ordinis: ⁊ sic fuit grauissimũ peccatũ. Ade: q2 qñ gradus altior: tanto casus grauior: ⁊ ingratitudo maior. ¶ Quid Vtrũ malũ q2 ꝓhibitũ: vl' ex gnẽ suo. Vtrum mortale vl' veniale: an occultũ vel manifestũ: ⁊ quãtũ ad hãc cõditionẽ: graui⁹ fuit pctm̄ Cayn q̃ȝ Ade. ¶ Quãtitas. n. generis homicidij: grauior est pctõ gule vel supbie. ¶ Vbi: q2 i loco sacro graui⁹ peccat. Per quos: quia traxit alios ad peccãdum: qd ẽ ꝓpriũ di

aboli: vl' quos posuit mediatores ad malũ ꝑpetrandũ: q2 pctõrum illorum ẽ pticeps: vl' cũ q b⁹: ꝑ qb⁹ ⁊ ↄ̃ quos. ¶ Quotiens: nõ solũ quãtũ ad ↄsuetudinẽ: sȝ ẽt quãtuȝ ad numerum: q nũerus refert̃ ad actioneȝ: nõ ad obiectũ actõis: Verbi grã. Si hõ. i iniusta ↄtrectatione accipiat saccũ plenũ mille florenis: ẽ tãtũ vnũ furtũ si ãt tres floreos accipiat diuersis tꝑibus ⁊ actibus successiue: erunt tria furta: q2 in ipso actu est peccatũ semꝑ essentialiter: ⁊ iõ nõ põt esse vnũ in pluribus actibus. ¶ Cur: an ex ifirmitate: vel ignorãtia: vl' electione: vel q̃li intẽtione fecerit: q2 mortalia peccata trahunt spẽm a fine. Jõ hoc diligẽter est explicãdũ. ¶ Qui. n. furat̃ vt mechet̃: magis dicẽdus est mech⁹: q̃ȝ fur: Tamẽ vnũ peccatũ est in vno actu: sȝ habens plures deformitates. ¶ Quomõ: naturali mõ vel innaturali: q2 semꝑ ẽ graui⁹ i eodẽ genere. s. agẽdo q̃ȝ patiẽdo. ¶ Qñ: si i sacro tꝑe. puta diebus festiuis: vel alio tꝑe: ⁊ d̃ ꝑseuerãtia i peccato. ¶ Circũstãtie peccatorum ↄfitẽde sunt in qntuplici genere.

D declarationez hu
a iusmodi.s.qñ circũstã
tie peccatorũ sunt cõ
fitẽde sic dicit Pe.de pal.in
iiij.di.xvi.q.iij. Circunstantie
sunt in quintuplici genere.
¶ Prime sunt que nõ alleui
ant nec aggrauãt:sicut ille q̃
nullã important cõuenientiã
vel disconuenientiã ad rõnẽ:
nec ex se:nec ex suppositione:
vt furari cũ manu dextra vl'
sinistra:⁊ istas cõfiteri est su-
perfluuz.¶ Secũde sunt:que
alleuiant.s.q̃ ipo:tãt ↄuenien
tiam: vt facere malũ ex bona
intentione vel ignorantia : ⁊
istas cõfiteri est imperfectuz:
nisi timeret scandalũ cõfesso
rũ.¶ Tertie sunt que impor-
tant disconuenientiã ex sup-
positione:vt furari multuz ⁊
istas ↄfiteri est perfectũ:quia
aggrauãt peccatũ:nisi immi-
neret periculũ sui vel cõfesso
ris:vel alterius tertij. Sz q₂
nõ mutãt speciem nec aggra
uãt in ifinitũ:nõ est necessari
um eas cõfiteri ẜm Tho. in
iiij.di.xvi.q.iij.ar.ij.ad. iij.q.
Sed Pe.dicit ꝙ quamuis
ista sit cõmunis opinio: tuti-
or tñ est alia.s.vt confiteatur
eas.s.cum notabiliter aggra-
uãt:vt furari cẽtũ:multo gra
ui⁹ ẽ q̃z furari vnũ.¶ Quar-
te sũt:que aggrauãt ⁊ mutãt
spẽm:nõ tñ i ifinitũ grauãt ⁊
mutãt vt qñ vtrũqz ẽ venia-
le:vel qñ primuz est mortale
scdʒ veniale:vt i specieb⁹ gu-
le:quaꝝ vna aduenit alteri: ⁊
sũt qñqz veniales ⁊ qñqz mõ
tales ⁊ istas ↄfiteri nõ est ne
cessariũ. Nec illd ẽ ↄtra hoc
qd dic̃ Tho.⁊ cõiter alij.s. ꝙ
q̃ mutãt spẽz necessario sunt
cõfitẽde:q₂ loquũtur de illis
que sunt mortalia. Ratio ãt
q̃re nõ est necessariũ eas ↄfi
teri est ista:q₂ circũstãtia ẽ cõ
fitenda necessario.nõ q₂ mu
tat spẽm:vt pz in veniali:sed
q₂ mutat in ifinitũ vt patet in
mortali. Sed circũstãtia non
mutãs in infinitũ:nunq̃z ag-
grauat in ifinitũ:q₂ itẽdit pe-
nas ⁊ nõ extẽdit. Extensio.n.
est ifinita nec põt crescere : sz
intẽsio est infinita:⁊ semp p̃t
crescere. Nulla ergo talis q̃
non mutat seu aggrauat in
infinitum:est necessario con-
fitenda.¶ Quinte mutant ⁊
qñqz aggrauant in infinitũ:
vt quãdo veniali actui : puta
laute ⁊ studiose p̃paratiõi ad
dic̃ ebrietas vl' notabil' ãticipa

tio hore.in ieiunio sine causa. ¶Sed vtrum in religioso sit mortale qđ alteri est veniale dicendũ q̄ nõ:puta dicendo verbuz ociosum ⁊ hmõi nisi speciẽ mutaret:q̄ nubere vł velle nubere:qđ secularibus nõ est peccatũ:si hoc fiat causa prolis generãde: vel veniale ꝓpter voluptatẽ:est mortale religioso ꝓfesso: clerico vł ordinato:q̄ sacrilegiũ:nõ autem primi mot⁹ luxurie:furti: vel inuidie:q̄ nullus vouet se non habiturum primos motus qui nõ sunt in nostra potestate:hec ℙe.de pal.vbi.s. ¶Circũstãtie q̃ trahũt pctm̃ ad aliud genus:sunt ꝯfitẽde.

c

T nota ƀz Tho. opusculo.xij.in quadã epistola q̄ ille circũstantie dicunt̃ traher̃ pctm̃ ad aliud genus(⁊ ideo de necessitate ꝯfitende)que hñt spãlez repugnantiã ad aliqđ p̃ceptoꝝ diuine legis:sicut furtũ simpler repugnat huic precepto: nõ furtuz facies.Si vero fiat furtũ in loco sacro circũstantia loci:iam repugnantiã hẽt ad aliđ p̃ceptoꝝ qđ est de veneratõe sacroꝝ:⁊ sic addit̃ noua species pcti:⁊ sic de alijs.

¶Peccatũ cõmissum die festo trahit̃ ad circũstãtiã aliã.

s

Jcut Nic.de lyra super Ero.q̄ peccatuz mortale ꝯmissuz die festo habet spãlem repugnãtiã ad illud p̃ceptũ de sanctificatione festoꝝ ⁊ sabbati: q̄ magis est opus seruile opus pcti:q̃z opus manuale.Opus autẽ seruile ibi prohibet̃: ⁊ sic mortale vltra ꝓpriam deformitatẽ sue materie:ex hoc q̄ cõmittitur in die festo:hẽt aliam deformitatẽ ex ista circũstantia quã opz ꝯfiteri.Et in fine illius opusculi dicit idez Tho.q̄ illud qđ dicit̃ circunstantias nõ trahẽtes peccatũ ad aliud gen⁹ siue speciẽ:non esse de necessitate cõfitẽdas: nõ esse referendũ ad numeꝝ pctõꝝ ⁊ eiusdẽ speciei:q̄ numeꝝ tenetur confiteri si põt: q̄ nõ est vnum sed multa : ⁊ hoc nota diligenter.

¶Nota tertio q̄ cuz cogitatio cũ deliberatione rõnis in actuz peccati mortalis.s. desiderandi illuz actũ agere: etiã absq̧ opere sit pctm̃ mortale ideo ad singulas pctõꝝ species post pctã operis:interroga ẽt de peccati cogitationuz

illius peccati tantũ:ꝛ de peccatis. Et cũ opus alicui⁹ peccati:ꝛ deliberatio mẽtis:ad illud agendũ absq́ȝ ope sit eius dẽ speciei specialissime: sȝ differt fm mai⁹ ꝛ min⁹:vel pfectum ꝛ impfectũ:qꝛ.s.maius peccatũ est in opere q̃ȝ in sola cogitatione:ideo ẽt de circunstãtijs huiusmodi cogitationũ interrogãdũ est:puta:si dicit penitẽs se cõsensisse cogitationib⁹ luxuriosis:qꝛ põt hoc esse multipliciter. ꝛ in diuersis specieb⁹:ideo iterrogetur de qualitate: ipsaꝝ cogitationum:vt si deliberauit tale peccatũ cõmittere cuȝ soluta: qꝛ tũc fornicatio est:si ipse solut⁹ est:aut cũ ꝯiugata:qꝛ tũc adulteriũ est:aut cũ cõsanguinea:qꝛ tunc incestus est: ꝛ sic de alijs luxurie speciebus ꝛ aliorum vitiorum.

¶ Peccatuȝ diuidit̃ in tria.

P Ro aliquali declaratiõe ꝑdictorũ nota ꝙ dicĩ Tho.pria scd̃e.q. lxxij.ar.vij.ꝙ peccatũ diuidit̃ per hec tria.s.peccatũ cordis: oris:ꝛ opis:nõ sic per diuersas spẽs cõpletas: sicut differũt specie bos ꝛ leo ꝛ capra: sed per diuersos gradus pcti sicut domus in fundamẽtuȝ diuiditur:in parietẽ ꝛ tectuȝ sicut in spẽs incõpletas. Cõsumatio igit̃ pcti est in opere. Vñ peccatũ operis:hẽt spẽȝ cõpletam:sȝ prima inchoatio ei⁹ est quasi fundatio i corde. ¶ Secũdus gradus ei⁹ est in ore:fm ꝙ homo ꝓrũpit faci le ad manifestãdũ ꝯceptũ cõdis. ¶ Terti⁹ gradus est in cõfirmatiõe opis. Patet ergo ꝙ hec tria ptinẽt ad vnã perfectã peccati spẽm:cũ ab eodem motiuo ꝓcedant. Iracũdus.n.ex eo ꝙ appetit vindictã:prio turbat̃ in corde:scd̃o inverba cõtumeliosa ꝓrũpit. tertio ꝓcedit ad facta iniuriosa:vt percussionẽ ꝛ.hui⁹: ꝛ sic de alijs qbuslibet.ꝛ de luxuria. Nec tñ sic intelligẽdũ est pctã cordis esse spẽs incõpletas q̃si nõ sint mortalia: imo qñ in eis est cõsensus deliberatiuus ad act⁹ qui de se sunt pctã mortalia:tales cogitationes sunt pctã mortalia : ꝛ si non ita grauia sicut peccata operis:vt dictũ est. Et quando sunt simul cogitatio cũ locutione ꝛ opere.vnũ est peccatum:vt patet de luxuria ꝛ alijs peccatis. Et quãdo ve-

ro quoddam tpe deliberat fornicari: ⁊ alio tpe diuerso ⁊ distanti. fornicatᷓ: sunt duo pctã mortalia. De delectati-one vero morosa aliquid di-cetur suo loco.

¶ Regule quinqꝫ cognoscẽ di pctm̃ mortale a veniali.

a D cognoscẽdũ vero quãdo pctm̃ est mor-tale vel veniale: nota quinque regulas. ¶ Pria est qñ amor vel affectio ad ali-quã creaturã.s.se vel aliã tan tuꝫ crescit: vel est tam magnꝰ quod in eo cõstituitur vltimꝰ finis.i.ꝙ nec actu nec habitu ordinat illã creaturã: aut eius dilectionẽ: aut ẽt seipsuꝫ secũ dũ deũ ⁊ vellet cũ tali creatu ra cõtentari: ⁊ nõ curaret de um offendere: aut eius prece pta transgredi pp illã creatu rã: ita ꝙ ibi est aliqualis cõtẽ ptus dei. ⁊ si nõ est formalis: tñ interpretatiuꝰ ⁊ est fruitio creature: qꝛ preponitur crea-tura deo. Unde cuꝫ aliquis vellet hic cũ creatura semper manere nõ curãdo de eterna beatitudine: licet nõ sint sem per rudes de hoc interrogan di vel tentandi: tamen talis amor creaturᷓ semper est pec catum mortale. Quando aũt aliquis diligit aliquã creatu ram plus quam debet: sed pp hoc nollet deũ offendere: aut eo carere nec eius amici tiaꝫ perdere: talis amor crea ture: nõ semper est peccatum mõtale. ¶ Secũda regula sa tis cõcordat cuꝫ precedenti.s. cum notabiliter cõtra dilecti oneꝫ ꝓximi aliquid cõmittitᷓ: tunc est mortale peccatum. Qñ vero nõ: tũc est veniale Qñ vero aliquid fit cõtra di lectionẽ dei: põt attẽdi penes hoc qꝺ repugnat charitati vł amicitie: quã debemꝰ ad deũ hr̃e super oĩa. Qñ autẽ aliqd fit cõtra dilectionẽ ꝓximi: põt attẽdi penes ista ꝑcepta legiᷤ nature.s. qꝺ tibi nõ vis fieri: alteri ne facias: ⁊ qꝺ tibi rõa biliter ⁊ ex debito vis fieri: al teri facias ⁊ põt etiam attẽdi penes scãdalũ actiuũ: qꝺ ego infero ꝓximo meo per mala exẽpla. Sꝫ inquãtũ importat aliquid cõtra dilectionem: vł quantũ sit illud scãdalum: ad hoc ꝙ fit mortale: nõ precise determinatũ est: qꝛ i modico facere ꝯtra ꝓximũ nõ ẽ mor tale: aut in paruo scãdalizare Unde quilibet attẽdat ad se

ipsum quod sibi vellet fieri ꝛ qd sibi nollet fieri:ꝛ ꝑ qd factũ ꝛ nõ factuȝ soluere inter se ꝛ amicũ suũ amicitiã quaȝ simul hñt. ¶ Tertia regła:qñ omittunt cõtra ꝑceptũ dei ꝛ ecclesie vel legis nature vł superioris: que ꝑcepta sunt de necessitate salutis:vel contra votuȝ publicũ vel priuatũ:vł cõtra iuramẽtũ licitũ: ꝛ tunc est mortale peccatuȝ:qñ vero citra:tunc non est mortale. ¶ Quarta regula:cũ aliquid fit vel cõmittit. vel omittit cõtra conscientiã vere vel false dictanteȝ aliquod pctm̃ mortale vel cõtra cõscientiam formidantẽ ꝓbabiliter vel dubitatiue:an aliqd pctm̃ sit mortale:tunc semꝑ est mortale:si cõscientia non sit sufficienter istructa. ¶ Quinta regula est de actibus intus manentibꝰ. Qñ qdam habet solam cogitationẽ de aliquo quãtũcũqȝ turpem vel malam absqȝ cõplacẽtia seu delectatione vel cõsensu tunc nunq̃ȝ est pctm̃ mortale vel nulluȝ vel veniale. Qñ vero est consensus in actũ qui esset pctm̃ mortale: tunc semꝑ est pctm̃ mortale: qꝛ deus volũtatẽ pro facto acceptat. Qñ aũt cũ cogitatione aut cõplacẽtia est delectatio morosa i aliquo turpi:spãliter in libidinosis:tũc ẽ mortale. scḋȝ dictũ Aug. Esto ꝙ nõ sit consensus in actũ ſm hoc dictũ Aug. iudiciũ est de peccatis interioribus ad qd ẽt facit distinctio suprapositaa de sensualitate ꝛ actione:ꝛ ḋ peccatis preuenientibus ꝛ sequẽtibꝰ deliberationẽ. Applicãdo igit septẽ vitia capitalia que nõ semꝑ sũt mortalia:sȝ sũt male radices i hoie ex qbus oriuntur septẽ venialia. ¶ Que dẽat obſuare ꝛ scire cõfessor vtilia ꝛ necessaria in ipo exercitio ꝯfessionis. §. iiij.

V Ltra excõicationẽ iuris cõmunis:sciat cõfessor si penitens incidisset in sñiam cõstitutionis sinodał. Jḋ dẽt iuestigare de ꝯstitutionibꝰ illiꝰ diocesis si q̃s haberet:vel ẽt ꝓuincie vel legationis:vt meliꝰ possit penitẽtibus ꝓuidere. ¶ Diligẽter querat de numero peccati. quotiens incidit in id vel illud:qꝛ homines sepe trãseũt illud leuiter. Et de circũstantijs nõ necessarijs:ꝛ ḋ peccato quod alteri iã rite ꝯfessus

est non querat cuȝ nō tenea-tur nisi in casu i quo tenetur cōfessionē iterare: de quo ple ne supra i pce.pte.§.iiij.ꝛ nō solū de peccatis opere perpe tratis: sed ēt de peccatis cor-dis ꝛ de numero eoꝝ que ꝑ-sone ꝑuipendūt interrogādū est. ¶ Et qꝛ ꝑm tho.pria.ij.q. lxxij.pctm̄ cogitationis ꝛ ope ris in eadē materia sunt spēi sed differunt scđm magis ꝛ minꝰ: qꝛ.s.pctm̄ operis ē gra uius pctō cordis: iō ēt iterro gandū est de spē ꝛ circūstan tijs necessarijs peccatorū cor dis. Verbigratia. Si dicit se in mēte soluȝ deliberasse mu lierē cognoscere: interrogan-dū est vtrū solutā vel nuptā: virgineȝ vel aliaȝ: ꝛ qua die: ꝛ hoc qꝛ ista faciunt illud pec catū esse diuerse spēi. ¶ Et si mulier est facias eaȝ ex trans uerso stare: nec in facieȝ eius aspicias: qꝛ facies eaꝝ: vētus est vrēs ait propheta. ¶ Sed nec virū decet frequēter aspi cere in faciē: ne cuȝ erubesce-re facias vltra q̄ʒ opȝ. Viros qȝ graues ꝛ sapiētes dulcius ꝛ vrbanius oportet repreben dere. Rusticos grossos ac idiotas duriꝰ: ne peccata sua paruipendant ex leuitate ser-monis. Stimulatos vera ex dolore: ꝛ desperatione: quātū cunqȝ peccata commissa sint gratia confortare ꝛ animare expedit: inducēdo exēpla. Da uid. Magdalene Pau. Pe. Latrōis: ꝛ hmōi. Induratos ꝛ se excusantes: aggrauaꝛ pec cata eoruȝ: ostendendo pericula: exēplo Ade: Saulis: Jude ꝛ hmōi que seipsos desperaue rūt. ¶ Nota scđȝ.m. Vber. in li.đ.of.or.ꝙ illoruȝ ꝯfessio nes prius sunt audiende ꝛ li-bentius: qui magis indigere putanꝛ: vel qꝛ raro venire so-lent: vel qꝛ sunt extranei: vel qꝛ sunt in maiori statu: vel de quorum confessione speratur maior vtilitas futura.

¶ Quomodo se hr̄e dēat cō fessor audiendo mulieres.

i Deȝ dicit de audiēti bꝰ mulieres. Caueāt ne nisi i publico audi ant: ꝛ nisi ab aliquo videanꝛ: nec multū imorenꝛ: nisi quā-tū necessitas ꝯfessionis requi rit. Et eis que nimis frequē ter cōfiteri volūt: assignēt cer tū tp̄s. extra qđ ipsas nō au-diant: nec alijs colloquijs se eis exponūt: ꝛ semper duris

verbis ꝛ rigidis vtanť circa
illas poti⁹ q̄ȝ molib⁹:hec ille.
Et hoc est cōtra illos:q quo
tidie audiūt mulierculas ꝛ fa
ciūt eis lōgas p̄dicatiōes:vñ
amittūt mľtū tp̄is ꝛ scādalū
seqť cōiter i ipsis ꝛ i populis.
¶Qualis ꝛ q̄ȝta debeat in-
iūgi satisfactio seu pnia a cō-
fessore penitentib⁹ ꝛ q̄liter se
hr̄e debeat pnias iniūgēdo.

n Ota ꝙ pro quolibet
pctō mortali esset re
gulariter septēnis pe
nitētia iniūgēda:seu imponē
da vt habeť.xxij.q.i.c. p̄dican
dū i glo.ꝛ.xxxiij.q.ij.c.hoc ip̄ȝ
ꝛ.§.se.qd̄ seruabať antiqtus:
ꝛ ista septēnis pnia magis vľ
minus aspa secūdū varietatē
criminū maioꝝ vel minoꝝ ꝛ
circūstantiaꝝ ꝛ cōpūctiones
erat: quia vt dicit ibi Jero.
apud deum nō tm̄ valet tp̄is
mēsurā:q̄ȝ doloꝛ:nec tm̄ ab
stinētia ciboꝝ q̄ȝ mortificatio
criminū.de pe.di.i.c.mēsurā.
Sed hodie pnie oēs sunt ar
bitrio cōfessoris taxāde:cōsi-
deratis circūstātijs criminuȝ
ꝛ p̄sonaruȝ:ꝛ hmōi:extra de
pe.ꝛ re.c.de⁹qui.¶Dicit etiā
Leo papa.xxvi.q.vij.c.tem-
pora.Tp̄a penitudinis: tue
moderatiōis arbitrio sunt cō
stituēda:prout cōuersoꝝ aīos
p̄spexeris esse deuotos.
¶Ray.Guil.ꝛ spe.i suo rep
torio hoc tenent ꝛ generalis
cōsuetudo sic:se hēt: Nec est
cōtra id qd̄ dicit Gre.de pe.
d.v.c.falsas.Falsas pnias di
cimus.que non fm̄ auctorita
tem sanctorū patruȝ pro qua
litate criminū iponunť.Hoc
enim intellige fm̄ Ray.cum
sine necessitate rōabili dimit
terēť pnie antiq⁹taxate.Nā
vltra illā cōem pniaȝ septēnē
ꝓ q̊libet pctō mortali i genē:
ponunť alie pnie maiores vľ
minores pro certis pctis:pro
ut habetur in diuersis capitu
lis decretaliū ꝛ decretoruȝ:q̄
q2 cōiter nō dātur:hic nō po
no.que pleni⁹habētur i sum-
ma cōfessorū li.iij.ti.xxxiiij.q.
cxxv.ti.de peni.ꝛ re.vbi ponū
tur casus.xlvi.de hmōi. Est
aūt satis rationabilis cā non
dādi huiusmodi pnias in di
spositione penitentiuȝ:ꝛ etiā
aliqñ non sufficeret tēpus vi
te.Naȝ vt Ray.ꝛ Hosti. di
cūt:dēt ꝯfessor talē dare peni
tētiā:quā verisimilr̄ credat il
lū iplere:ne ip̄aȝ violādo dete
ri⁹sibi cōtingat.¶Qd̄ si ma

gna pctā commisit ꝛ dicit se penitere:ſʒ nō poſſe aliquam durā pniaʒ facere:animet eū ad hoc ꝯfeſſoꝛ.ei oñdēdo grauitatē pctoꝝ:ꝛ per ꝯſequens pniaꝝ ꝛ penaruʒ ſibi ꝑꝑ hoc debitaꝝ ꝛ ſic tandē iniungat ei pniam:quā libēter ſuſcipiat. Et ſi ſacerdos nō pt gaudere de oimoda purgatione eius:ſaltē gaudeat.ꝙ liberatꝰʒ a gebenna:tranſmittit ad purgatoꝛiū. ¶ Itaqʒ vt dicit Hoſti.cōfeſſoꝛ nullo mō dēt permittere pctōrē deſperatū a ſe recedē:ar.xxvi.q.vi.c.preſbyter:ſʒ potiꝰ iponat ei vnuʒ pater noſter : vel aliud leue:ꝛ alia bona que fecerit vł mala que tolerauerit ſint ei i pniaʒ Cōcoꝛ.Tho.in hoc. Hoc tñ ſane itellige:videlicet ſi ipſuʒ alias penitet:ꝛ dic̄ ſe paratuʒ facere qđ dēt ſʒ hoc onus penitētie ſufferre nō poſſe:tunc ꝑpter hoc q̄ʒtūcūqʒ deliquerit nō dēt dimitti ſine abſolutione.ne ſe deſperet. Sʒ ſi dicit ſe nō poſſe dimittere odiū vel caſte viuere:vł alienū nō velle reſtituere: vel artem dimittere quā ſine moꝛtali peccato exercere nō pōt:vel aliđ hmōi cū poſſit:nullo mō dēt abſolui ſʒ Tho. Pe.de pal. ꝛ Alb.qꝛ vt dic̄ Greg.cā.xi. q.iij.c.Tūc vera eſt abſolutio ſacerdotis:cuʒ interni ſequit̃ arbitriuʒ iudicis.i.dei:q nūq̄ȝ abſoluit ipenitentē:de pe.di. j.c. Perfecta.§.neminē. Sacerdos aūt nullam debet cōmittere falſitatē in ſacramētis veritatis. Vñ de pe.di.v. c.fratres . Fratres nr̄os admonemꝰ:vt falſis penitētijs animas laicoꝝ decipi nō patiant̃. Falſas pnias dicimus cum ſic agit̃ de vno.vt nō recedat ab altero. ¶ Verū ꝛ ſi talis peccatū pur vult ꝯfiteri debet audiri eiꝰ ꝯfeſſio:vt dicitur ex̄ de pe.ꝛ re.c.ꝙ quidā: ꝛ ſic aliqd debet iniūgi:nō tñ abſoluēdo eū:ſʒ ei declarādo ꝙ ꝑpter hoc nō eſt abſolutꝰ: ſʒ tñ ſatiſfaciet p̄cepto eccleſie annualis ꝯfeſſionis fiēde: ꝛ hoꝛtetur eū ꝙ faciat omne bonuʒ qđ pōt:vt deꝰ coꝛ eius illuſtret ad pniaʒ:vt dicit̃ de pe.di.v.c.falſas . ꝛ ſic non eſt dimittēdus ſine ꝯfeſſione ne deſperet. Qđ ſi inſtet pro abſolutione:oſtendēdo ſcandalum ꝛ deſperationē ſi nō abſoluat̃:nullo modo đbet ei aſſentire. Licʒ tamē ei declara

re:q fieri nõ potest:nec iuua ret euȝ.❡Et si permanet in scandalo:nõ est curanduȝ: qꝛ est scandalum phariseoꝝ.xi. q.iij.c.Inter verba.

❡Qualiter se habet debeat confessoꝛ penitentias iniungendo penitentibus.

In iponendo penitẽtias ne vilescat auctoritas ecclesie:arbitretur ꝯfessoꝛ.⁊ ne potestas clauium cõtemnat:de pe.di.i.c. Multiplex.§.sunt qui arbitrant.50.di.c.absit ⁊.c.si quis prepostera.Minus malũ est si pur ꝯtingat errare.q erret dãdo nimis paruã: q̃ nimis magnã:vt dicit Chꝛyso.xxvi. q.vij.c.alligant:qꝛ vt ibi dicit Melius est deo reddere rõnẽ de nimia misericoꝛdia:q̃ de nimia seueritate.Si.n.benignus est deus:vt qd sacerdos vult esse austerus:❡Exẽplũ habemus a xp̃o vt dic̃ Ray. qui nulli vnq̃ graueȝ iposuit pniam:sȝ dixit: Uade ⁊ amplius nolli peccare: ⁊ ad hoc maxime dȝ attendere ꝯfessoꝛ excidere ab eo causas ⁊ occasiones pctõꝝ:puta si ꝯuersatio eius cũ aliquo vel aliqua est occasio ei alicuius ruine:dȝ imponere sibi quod dimitta si põt:⁊ hmõi de pe.dist.iij.c. satisfactio. Aliqñ iponere potest ei loci mutationeȝ: qui ei est ad scandalum: si fieri potest di.lxxxi.c.valet. Aliquando tamen res sic se habẽt:qꝺ fieri non potest.

❡Contraria penitẽtia debet imponi delicto.

Iteȝ iponẽda ẽ pnia ꝯtraria ad malũ qꝺ cõmisit fm Ray.videlicet supbo opera humilia:guloso ieiuniuȝ: auaro elemosyne ⁊ hmõi:qꝛ ꝯtra contrarijs curant:de pe.di.ij.c.ij.Qꝺ intellige si creditur illuȝ velle ⁊ posse perficere.Hoc.n.est ad bñ esse:iponere magis istã q̃ illaȝ.❡Itẽ si est negligẽs ad audiendũ verbũ dei: sibi põt iniungere fm Io. q audiat certum numerum pꝛedicationũ.Dẽt tñ cauere confessoꝛ ne det talem pniam.per quã fiat alteri piudiciũ:puta si seruo iniungatur pegrinatio vel ieiunium plurium ita q eius dñs reciperet detrimẽtuȝ de seruitio suo:si etiã imponeret vxoꝛi vt daret multas elemosynas:dabit de bonis viri si parafrenalia non habet.

¶ Item pro peccato occulto nō est manifesta pnia iniungēda.s.talis: vt possit inde oriri aliq̄ suspitio pcti commissi. ¶ Itē nota sm Joan.an.sup cle.duduz de sepul.sup verbo audire: q̄ pri⁹ debet sacerdos imponere pniaz q̄ȝ facere absolutionē a peccatis: qđ pbat ex ipō textu:clemen. que prius loquit̄ de pnia iniungēda:postea de absolutione:tuz etiā ex rōne probat:q2 cū absolutio sit complemētuz z forma in pnia:prius dēt esse satisfactio que est vt pars materialis pnie:saltē in proposito actuali:vt expssa satisfactione que dȝ iponi p sacerdotē acceptet eā penitens sicut cōfessus est z doluit:z inde sequtur absolutio. Sȝ ꝯriuz dicit̄ esse de censi.c.finali vbi dicit̄ q̄ archiepi pūt in visitatione absoluere. z pnias imponere ergo de necessitate nō pcedit Quia tñ cōiter fit ꝯriuz:vt.s. prius absoluat̄ z postea iniungatur pnia:qūocunq̄ȝ fiat vel ante vel post.sufficit. Presupponit.n.cōfessor illuz habere propositū faciendi qđ sibi iniunget:cū ipȝ peniteat. ¶ Secundū Jo.si penitentē absoluis.cuius generalem cōfessionē audiuisti absoluas euȝ.ēt a penitētijs oblitis:iniunctis ab alijs sacerdotib⁹. Et si aliquaz pniaz iniunctarū memor sit q̄ nō ipleuerit eas: si iudicaueris expediēs.cōmittes eas:nisi eēt in casu a quo non posses absoluere. ¶ De permutatione pnie habes in iij.pte summe ti.xiiij.c.xviij.z xix.vbi ēt mlta đ satisfactiōe.

¶ Memoriale dicendū penitenti circa penitentiā fiendā.

Autū est ēt sibi dclarare z permittet̄ q̄ si aliqua die ex obliuione vel negligentia dimitteret pniam impositā:puta ieiunium vel orationes z huiusmodi:q̄ possit alia die remitter̄. ¶ Et sm pe.de pal.in.iiij.di. xx.q.iij.ar.iij.ar.iiij. cōsulēduȝ est diuitib⁹ z nobilib⁹ q̄ querant participationē bonoruȝ que fiūt in religionib⁹:in quibus sunt z plures penalitates q̄ȝ alibi:z magis deo accepte z q̄ in pniaȝ iponatur eis q̄ nō soluȝ bona que faciēt per seipsos:sed etiā que per alios procurabunt.z ab alijs:z oia quoz specialiter sunt participes. ¶ Dicit ēt Pe.de pal.i

iiij.di.xx.q.ij.ar.i.qđ dět ꝯfes sor cũ minorẽ pniam debito imponit:innotescere ei ꝙ illa pnia sibi imposita nõ est di-gna:ne decipiat putans suffi cere:sꝫ ꝙ dberet pro quolibꝫ mortali septẽnem agere peni tentiã:quã si hic nõ pficiet:in purgatorio luet. Si tñ per il-lam declarationem crederet euꝫ incidere in desperationẽ non dꝫ sibi hoc dicere.

¶ Quid fiendũ qñ penitens: nõ ꝯfitet pctm̃ aliqđ morta-le qđ confessor scit esse in eo.

De confitente aũt qui nõ ꝯfitetur aliquod mortale:qđ nouit de eo ꝯfessor.et eo ꝙ nõ reputat illud peccatum:dicit. Gof.in quolibet.ix. ꝙ si est certuꝫ illđ esse mortale:tũc quicũqꝫ ꝯfes sor dꝫ ei facere conscĩetiã de eo:cũ ꝯfessor ordinet ad vtili tatem ei⁹:sed vtilitas eius est ꝙ sciat statũ suũꝫ:nec dět euꝫ absoluere:sꝫ reputare eũ indi gnum ⁊ indispositũ ad recipi endũ absolutionẽ:dũ manet in tali statu. ¶ Sed si dubiuꝫ est vtrũ sit mortale:⁊ opinio nes doctoꝝ sunt diuerse: vi-delicet vtrũ sit licitum emere redditus ad vitã:tũc aut con fessor est ordinarius ei⁹:ita ꝙ tenet ꝯfessionẽ eius audire:⁊ tunc si sit opinionis illi⁹ ꝙ il lud nõ sit peccatuꝫ:debet euꝫ absoluere simpliciter. Si aũt credit ꝙ sit peccatũ:dꝫ ei fa-cere cõsciẽtiã ꝙ cõfitẽs se di ligẽter informet de illo facto vtrũ sit peccatũ. Sed dato ꝙ ille nõ vellet recognoscere il lud eẽ pctm̃: nihilominus ex quo est ordinari⁹ tenetur euꝫ absoluere:nec dꝫ eũ reputare inhabilem ad absolutionẽ:qꝛ hoc ex errore ⁊ nõ proteruia opinione pcedit. ¶ Ordinari us autẽ absoluẽdo:debet seq cõmune iudiciũ ecclesie non suũ. Si aũt sit cõfessor dlega tus qui in nullo tenet cõfiten ti nisi velit:si credit illud esse mortale nõ dět eũ absoluere qꝛ ex mera volũtate depẽdet vt absoluat vel dimittat. De bet.n.sequi ꝓprium iudiciuꝫ in absoluendo: ⁊ peccaret si absolueret. Hec Goff.

¶ Sacerdos dicitur soluere vel ligare tripliciter ⁊ de mo do ⁊ forma absoluendi. §. vi.

Nota tãdẽ fm̃ Ray. ꝙ sacerdos dr̃ solue re vel ligare triplici-ter. ¶ Vno mõ per ostẽsiõeꝫ

idest ostendendo solutuȝ vel
ligatū. Dico ligatū cum non
absoluit. Licet.n. sit peccator
per ꝯtritionē a deo absolutꝰ:
tñ in facie ecclesie adhuc ma
net ligatus ꝛ sic itelligitur.c.
Multiplex.§.quātuslibet. de
pe.di.i. ¶ Alio modo ligat sa
cerdos dando pniaȝ ad quā
obligat pctōrē.ꝛ soluit eū qñ
de pnia sibi debita dimittit:
vel per eaȝ purgatū ad sacr̄a
admittit. de pe.dist.i.c.multi-
plex. ¶ Tertio mō per excōi-
cationē ꝛ absolutioneȝ ab ea.
ij.q.i.c.nemo. Tñ fit ꝺȝ Pe.
absolutio a peccatis realiter:
per ministeriū sacerdotis:nō
quidē principalr̄ ꝛ auctorita
tiue:qꝛ hoc est ꝓpriuȝ dei: de
pe.di.i.c.Multiplex.§. verbū
nec solū ostēsiue:qꝛ ꝛ hoc fa-
ciebant sacr̄a veteris legis si
ue testamēti nec soluȝ depca
tiue:qꝛ sic magis absolueret
bonus laicus:q̄ȝ malus cleri
cus:nec solum per ꝯtritionē
ꝯfitētis:qꝛ tunc nunq̄ȝ qs ef-
ficeret ibi de attrito cōtritus.
Sed opatur instrumētaliter
absolutio ad remissionē: dis-
ponēdo ad gratiaȝ:ꝛ nisi po-
nat obstaculum.fit de attrito
ꝯtritū:ꝛ iaȝ cōtritio adauget
gratiaȝ. Hec Pe. de pal.cui
ꝯcor. Tho.in.iiij.d.xviij.q.iij.
ar.v.ad primū.ꝛ fit hoc virtu
te clauiuȝ que dñr plures in
effectu qꝛ vna ē ptās: discer-
nēdi: alia diffiniēdi. Vna tñ
est essentialr̄.s.ptās iudicādi
in foro aie collata a deo ꝛ in
anima impssa indelebiliter:
per susceptionem sacerdotij.
Hec Pe. Scdȝ vero Ray.
nota q̄ triplex est iudicium.s.
dei: Petri: ꝛ celi. ¶ In pmo
absoluitur pctōr per cōtritio
nē. ¶ In scdo.s.iudicio Pe-
tri.i.ꝯfessionis:p absolutionē
si tñ prius sit absolutus adeo
saltē ordine:aliogn nō. Vn-
de dicitur.xxiiij.q.i.c. manet.
Manet Petri priuilegium:
qñ ex equitate fert̄ iudicium.
¶ In tertio.i.iudicio celi.i.cu
rie celestis absoluitur per ap
probationē: de pen.di.i.nūqd
caim. ¶ Alio mō ꝛ alijs ver-
bis dicit̄ triplex iudiciū. Pri
mū dei. Scdm Petri in ec
clesia militanti. Tertium sur
sum in ecclesia triumphanti.
¶ Primū est quo deꝰ mun-
dat animā in ꝯtritiōe: ꝛ hoc
precedit reliqua duo, scilicet
tempore: dignitate ꝛ effectu.
Est eni ille q claudit ꝛ nemo

aperit ꝛ nemo claudit. ¶ Secundũ ꝙ seqtur post illum: ẽ iudiciũ sacerdotis: qui auctoritate clauiũ ligat vl' soluit eo mõ quo pauloante dictũ est. ¶ Tertiũ qđ seqtur: est iudicium approbationis. s. celestis curie ꝛ angelorum. ¶ Nota ẽt scdm Pe. de pal. in. iiij. dist. xviiij. q. i. ar. i. ꝙ ẽ triplex clauis regni celorum. ¶ Prima ẽ auctoritatis ꝛ hanc habet solus deus: qꝛ cũ clauis sit potestas aperiendi celũ ꝛ deus qui solus principaliter põt remittere peccata qbus celum clauditur ꝛ gratiam infundere qua aperit: ideo habet hãc ipse solus. ¶ Secunda est excellentie. Hanc habet solus christus inquãtũ homo. Ipe enim merito passionis aperuit celũ: tollẽs impedimẽtum nature: qđ nullus tollere potuit. ¶ Tertia est clauis ministerialis: hãc hñt sacerdotes qui ministerialiter ꝛ dispositiue agũt ad ammotionẽ obstaculi. i. vectis seu peti: ꝛ aptionem idest collationẽ gratie. ¶ Clauis aũt misterialis est duplex: vna dicitꝰ ordinis: alia iurisditionis: ꝛ forte sunt realiter distincte: qa licet clauis iurisditionis nõ sit aliqd reale tam̃ clauis ordinis ẽ aliqd reale ꝛ indelebile: ꝛ clauẽ ordinis hẽt oĩs sacerdos sꝫ clauẽ iurisditiõis nõ hẽt nisi habeat subditum: vñ ꝛ curatꝰ nõ sacerdos: hẽt clauẽ iurisditionis ꝛ nõ clauẽ ordis. Itẽ clauis ẽ duplex. s. clauis sciẽtie ꝛ clauis potẽtie: vna tñ ẽ cñaxr.

¶ Forma verborum absoluẽdi penitentem.

d Icit Pe. de pal. dis. xxi. q. ii. arti. ii. ac. iii. ꝙ hõ qꝛ ignorat vtrum vnq̃ fecerit vnã pfectã ↄfessionẽ: expedit ꝙ in oĩ cõfessione sacrali. post oĩa sua peccata spãliť enumerata: sequatur generalis clausula. s. de oĩbꝰ alijs mortalibꝰ ꝛ venialibus cõfessis ꝛ nõ cõfessis ac oblitis dico meã culpã: ꝛ sic seqtur absolutio: ꝛ sic valebit ad remissionẽ culpe ꝛ pene etiã mortalis ꝛ scite ac etiã oblite: ad quã tamẽ non tenebať alias in speciali confiteri iterũ qꝛ. s. sufficiẽter ↄfessus est.

¶ De forma ꝛ vi verborum que regrunť in absolutione.

f Orma ãt absolutõe. sꝫ tho. i opus. i tractatu ď forã absolutõis

est hec: quantū ad substantiā Absoluo te. ꝛ consueuit addi ego ꝛ a pctis tuis ꝛ si nō diceref subitelligeref: q2.n.in sacramētis verba hñt efficaciā ex institutione diuina. Tenēda sunt determinata verba: cōsonātia institutioni diuine dicēti. Quecūqꝫ solueritis :ꝛ cetera. Ista verba ꝯueniunt: ego te absoluo. Idez Inno. ꝛ Host. ꝛ meli⁹ addit ꝑm Pe. d pal. i. iiij. di. xxi. q. ij. ar. ij. ab oibus peccatis tuis: q̄ꝫ dicere a pctis tuis ꝯfessis; ꝛ oblitis ꝛ meli⁹ dicif ab oibus peccatis que ꝯfessus in generali vel spāli de quibus intendis. ¶ De ista ꝛ alijs formis diuersis absolutionis ab excōicatione ꝛ pctis: dicef infra in fine iterrogatorij. ¶ Solet āt papa aliqñ tantā facere graꝫ quibusdaꝫ. vt ab oib⁹ cēsuris ꝛ penis simpliciter iuris. ꝛ ab hoie lati possint absolui in foro falcē ꝯsciētie: ꝛ tūc ꝯfessor pōt ista forma vti: quaꝫ a curia romana habui ꝛ vsus suꝫ. ¶ Forma absolutiōis ab omnib⁹ cēsuris ꝛ penis: tā a iure q̄ꝫ ab homine latis.

d

E plenitudine ptātis apostolice: cui⁹ auctoritatem pro presenti gero: absoluo te ab oibus cēsuris ecclesiasticis: sentētijs: ꝛ vinculis excōicationū: suspensionū ꝛ interdicti: tā ab hoie q̄ꝫ a iure latis. nec nō ab oib⁹ negligētijs ꝛ defectib⁹ cōmissis in sacramētorū administratiōe officijs ꝛ actib⁹ tuis: vel noie tuo factis supplēdo de solita aplice sedis clemētia: oēs defectus eorūdē. Aboleo ēt oēz maculā infamie ꝛ inhabilitatis vndecūqꝫ ꝯctā: dispēsoqꝫ tecū: sup omni irregularitate simonia i ordine ꝛ beneficio actiue vel passiue q̄cūqꝫ occasione vel cā: ēt circa te in collatione ordinū ꝛ alioꝝ sacramentoruꝫ ꝯctis seu cōmissis. Restituo te ꝛ habilito te ad statū: famaꝫ: honorē ꝛ executionem officioꝝ ecclesiasticoꝝ quorūcūqꝫ: ac ad omnes gradus dignitatum ꝛ honoꝝ. ad bñficia ecclesiastica habita ꝛ habēda: ꝛ tibi de his que habes. de nono ꝓuideo: relaxando tibi fruct⁹ quos male pcepisti seu lesa ꝯsciētia ex eisdē: ac alia que in ludo ex successione ac alias ad te ꝑuenerūt: q̄ue subiacēt restitutioni vage i forma plenissima. In

nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritꝰ
sancti amē. ¶ Si aūt aliquis
dubitat: an pro istis specialis
exigat̃ forma absoluēdi neces
saria: qui a sede aplica habēt
priuilegiū ꝙ in articulo mor
tis dūtaxat semel possint ab-
solui ꝛ habere plenā remissio
nē omniū suoꝝ peccaminuꝫ
idest a culpa ꝛ a pena vt alij
exprimunt rñdet̃ ſm ꝙ a ma
gistris tā in ꝯcilio ꝯstantiēsi
ꝗ̃ basiliensi dictuꝫ fuit: ꝙ nō
sed sufficit ꝙ ea oia ꝛ singula
faciat pro qbus p̄fata indul-
gentia dat̃: ꝓut in bullis vel
priuilegijs taliuꝫ exprimitur.
¶ Nec putet aliquis ꝙ qñ i
articulo mortis fuit semel ab
solutus plenarie: ꝛ vsus est se
mel illo ꝑuilegio: ꝙ postea in
alio articulo mort̃ vti illo ite
rum valeat: nisi papa latiorē
auctoritateꝫ daret ꝗ̃ dat: qñ
ponit ꝙ in articulo morti dū
taxat semel: ꝛ ita respōsuꝫ est
in ꝯcilio ꝯstantiensi a clarissi
mis viris pluribꝰ de hoc req
sitis. Nec mirū: qꝛ priuilegiū
de indulgentijs tantuꝫ valet
dei dat: quantam sonat: non
autem extendi debet vltra.
¶ Quid fiendum quando
confessor absoluit peniten-
tem de quo non debuit.

Sed quid de ꝯfessore
qui absoluit ꝯfitētē:
de quo nō d̄buit: aut
ex ignorantia: vel verecundia
vel festinatiōe vel huiusmodi
ꝛ ꝯfessor postea experit̃ se er
rasse: nunqd tenetur cōfitenti
hoc dicere. Rñdetur ſꝫ oēs:
ꝙ cōfessus excusatus est: ꝛ co
ram deo absolutꝰ interim ꝙ
nescit: sꝫ cōfessor nō. Quid er
go faciet. Collatio scā fuit de
hoc cuꝫ multis notabilibꝰ do
ctoribꝰ theologie in ꝯcilio ba
siliensi. Naꝫ quidā dixerunt
ꝙ ꝯfessor debꝫ auctoritatē a
superiore ipetrare absoluēdi
eum: ꝛ si sine magno scādalo
fieri pōt vocare nō absolutū:
ꝛ sibi dicere ac cuꝫ absoluere
post auditā ꝯfessionē. ¶ Vel
si magnū scādalū timeret̃: ab
soluat cū absentem: si ab vlti
ma ꝯfessione adhuc speratur
esse in grā. Adhuc āt ꝛ alijs
placuit: si notabile scādalū ti
meret̃: summo sacerdoti deo
cōmittat: ꝛ solam condignaꝫ
penitentiā pro eiꝰ negligentia
per agat confessor: presertim
quando multitudo sic est ne
glecta vel multi eorum di-
stant a loco vbi est confessor.

¶Quid de ↄfessore qui non intelligit penitentem.

Quid etiã sentiendũ est de eo qui ↄfitetur ⁊ ↄfessor nõ intelligit euꝫ: aut ex dormitione aut ex imperitia ligue vel distractione nimia mentis vel simili cã. Rñdet Jo. de harthebergis antiquus doctor in quolibet suis. Sacramẽtalis absolutio preexigit ↄfessionẽ. Omnis vero cõfessio importat reuelationẽ: que nõ pt esse sine relatione vniꝰ ⁊ pceptione alterius. Cum ergo alterꝫ istoꝝ deficiat. s. pceptio sacerdotis: in pfato casu de illo pctõ nõ credo esse ↄfessionẽꝫ: ⁊ per cõsequens nec impendi absolutionẽ. Hec ille. Sꝫ illud videtur debere intelligi: vbi obaudita sunt pctã grauia: q̃ sunt de necessitate salutis ↄfitẽda nõ de alijs que cadũt sub cõsilio vt vẽialia: ⁊ vbi talia modica obaudiunꝫ raro ab eo q alias noscit psonã. Debet ergo ↄfessor facere iterare ea q̃ ex somno nõ intellexit. ¶An penitẽs teneatur iterare penitentiaꝫ ei iniunctã in peccato mortali factam in toto vel in parte: ⁊ an dicta pnia taliter facta ei valeat in foro militãtis ecclesie. §. vij.

Utruꝫ vero pniaꝫ seu satisfactioneꝫ imposītam per absolutioneꝫ debitã inꝑpctõ mortali factã: vel in toto vel in parte teneatur hõ iterare. Sup hoc sunt varie opiniones. In hoc tamen oẽs cõcordant: qꝛ satisfactio facta in mortali nõ valet sic nec alia opa facta in mortali valent in foro dei ad tollendũ vel minuendũ debituꝫ pene pro pctis ad qđ ordinaꝫ ois satisfactio: qꝛ cũ nõ sit in amicitia cũ deo: non põt esse acceptũ tale opus ipi deo sic factuꝫ. ¶Sed vtruꝫ valeat in foro ecclesie militantis: ita qꝛ nõ teneaꝫ eaꝫ iterare. In hoc est varietas opinionũ. Aliqui dicũt: qꝛ tenetur iterare: qꝛ cũ non potuerit satisfacere deo: nec ẽt potuit satisfacere sacerdoti: qui in psona dei: illud sibi iniunxit. Sed Pe. tarã. ⁊ Jo. peri. videntur simpliciter dicere sine distinctione: qꝛ talis non teneꝫ iterare tales satisfactiones qꝛ satisfecit in foro ecclesie militantis in quo date sunt: ⁊ vbi nõ iudicatur de dispositione interiori. Idẽ

videtur ſentire Vincē.in ſpe
culo hiſtoriali li.ix.c.d. Ani-
bal.in.iiij.¶ Et pro iſta opini
one vr̃ ſatiſfacere ipoſitio ſe-
ptēnis penitētie:que regulari
ter fiebat pro quolibet morta
li antiqtus vt.xxij.q.i.c.ꝑdicā
dū. Et veriſimile eſt ꝙ in tā-
to iteruallo aliqđ mortale cō
mittebāt:vn̄ ſi oportuiſſet ite
rare fuiſſet laqueū imponere
animabus. Tho.vero cum
Alb.i.iiij.diſtinguūt de ſatiſ-
factiones in qbꝰ remanet ali
quis effectꝰ in ſatiſfacientibꝰ
etiā poſtq̄ actꝰ ſatiſfactionis
trāſijt:vt ex ieiunio remanet
corporis maceratio:vel debi
litatio ꝛ ex elemoſyna ſubſtā
tie diminutio:ꝛ tales ſatiſfa-
ctiones in pctō nō opꝫ itera
re:q2 q̄ꝫtuꝫ ad illud qđ ex eis
remanet:per pniam ſequētē
accepte ſunt. Alie vero ſatiſ-
factiones ſunt:que nō relin-
quunt effectū in ſatiſfaciente
poſtq̄ trāſijt actꝰ ſicut in ora
tione ꝛ hmōi. Actus.n.interi
or qui tollit̃:tranſit nullo mō
viuificat̃:vnde opꝫ ꝙ tales ſa
tiſfactiones iterent̃. Eandeꝫ
opinioneꝫ tenet Pe.de pal.i
iiij.di.xv.q.j.ar.iij.magis de-
clarans. Dicit.n.ꝙ in ſatiſfa
ctionibꝰ habentibꝰ effectū de
relictū poſt opus:vt elemoſy
na priuationē eris.ieiunium
corporis debilitationē ꝛ hu-
iuſmodi: ſi poſtea peniteat ꝛ
perſeueret: ſicut baptiſmalis
character hēt effectū recedē-
te fictiōe:ſic ꝛ iſtud derelictū
ex ſacramēto qđ operatur ex
opere opato:incipit valere ex
ſequēti ciꝰapprobatione ꝛ ſa
cerdotis ratihabitiōe:cū illū
vere penitet ꝛ nō ex ſimplici
viuificatione:quia opus ope-
rans mortuū nūq̄ꝫ viuificat̃:
ꝛ ſic illa pnia ſatiſfacit:nō ſo
lum in foro eccleſie: ſed ēt in
foro dei q̄ꝫtū ad illud dereli-
ctū:vt nō oporteat iterare ſi-
cut ieiuniū:elemoſyna ꝛ hu-
iuſmodi. Sed ſi nō hn̄t effe
ctum derelictuꝫ vt orō:talis
pnia fcā in mortali nullo mo
do ſatiſfacit qn hic vel alibi
oporteat ſatiſfacere:qđ vr̃ in
telligenduꝫ in foro dei:q2 nec
rōe ipſiꝰopis cū faciat:nec ra
tiōe đrelicti cū poſtea penitet
euꝫ cū nō hēat effectū dereli
ctū:ſꝫ i foro eccleſie ſatiſfacit:
q2 nō eſt neceſſe eā iterare ſi
vult eē in ſtatu ſalutis:poſtea
penitēdo: ſicut neceſſe hēbat
ipſam implere cū fuit ſibi im

posita. ¶ Unde idez Pe. dicit paulo superi⁹: q̄ qñ homo est de oibus ꝯtritus ⁊ cõfessus. ⁊ accipit pniam cũ absolutione: si recidiuãs pagat eã in mortali: ipse quidẽ se liberat ab iniũctione sacerdotis nec incurrit pctm̃ inobedientie: qđ incurreret si eã nõ perfecisset q₂ non est forti⁹ vinculum ꝯfessoris q̃ȝ dei vel ecclesie. Sȝ in mortali existẽs implendo preceptuȝ dei. s. de honore parentũ vel preceptũ ecclesie: vt de ieiunio quadragesimale ⁊ de elemosyna ab illo absolute se liberat: ergo ⁊c. hec Pe. vbi. s̃. Cũ ergo pnia iniuncta ordinet ad tollendũ vel diminuendũ debitũ pene tp̄alis: talis qui pniaȝ sibi impositam nõ habentẽ effectuȝ derelictũ. vt orationes: ꝑfecit in mortali: si reuertit ad penitentiã ⁊ tandẽ moritur in statu gratie: ex quo illã nõ iterauit: cũ per ipsam nil sit solutũ de debito pene tẽporalis: soluet eã in purgatorio: nisi per alia bona hic satisfaciat. Qđ si nõ reuertat ad pniam: qui pniam ꝑficit in mortali quã cũq₃ siue habentẽ effectuȝ siue nõ habentẽ derelictuȝ: soluet illđ debitũ in iferno semper: sic ille qui morit cũ mortalib⁹ ⁊ venialib⁹: de vtrisq₃ soluet penã eternã in iferno. ¶ Quãuis eni pro vẽiali debeat pena tẽporalis: que finẽ hẽt: tñ per accidẽs est ꝙ vẽiale puniatur in inferno pena eterna. s. rõne stat⁹: q₂ in inferno nulla est redẽptio. Nõ. n. est ille statu⁹ expiandi culpaȝ: ad quã sequit pena ⁊ iđ semper. remanente culpa veniali durat ⁊ pẽa. Ita tenet Tho. in. iiij. di. xxij. Sed de pena tẽporali đbita pro mortali post ꝯtritioneȝ Pe. de pal. sic declarat. i. iiij. vbi. s̃. ar. iiij. ad primuȝ. ¶ Peccator post quã ẽ deo recõciliat⁹ est debitor pene finite: nõ qualitercũq₃ soluẽde: sȝ in statu grẽ in quo soluȝ est deo accepta. aliogn est debitor pene tãte: quantã meretur culpa: ⁊ illa est infinita. Unñ peccatori per se debebatur quidẽ pena ifinita si erat in mortali: sed mutata fuit in tẽporalem: supposito qđ perseueraret i amicitia. Acceptauit: eniȝ de⁹ absolutionẽ a pena eterna: ⁊ impositioneȝ pene finite sub ꝯditiõe: si in grã fieret. ¶ Et si querat. quare

de⁹ magis acceptauit absolutionē a culpa sine ɔditiōe: q̄z absolutionē a pena: dicendū est q culpa transit ⁊ macula transit:⁊ grā in momēto aduenit:sʒ satisfactio futura est. Futuris autē solet ɔditio apponi:non aūt presentib⁹ nec preteritis:vel si apponat:certa est:q: sic est in grā pro tūc nō pōt esse sine grā. Ideo remissio culpe fit sine ɔdictiōe: vel fit simpliciter:q: cōditio nō existit. Vñ sicut per sacramētū nō remitteret culpa nisi adesset grā:sic nec postea p satisfactionē remittit pena nisi ad sit grā. ¶ Talis ergo dimissa culpa punit in iferno pena infinita:nō ppter commutationē finite in infinitā: sʒ q: debitor est pene ifinite: ex quo nō soluit penā finitaʒ sub ɔditione qua debuit. Sicut perdēs priuilegiuʒ clerile incidit de foro miti ad forum sanguinis:sic qui d̄clinat forꝝ ecclesie icidēs in mortale:ad foruʒ iusticie exterminātis inuenit penā eternaʒ. Hoc qđ dicit Pe. vr̄ intelligendū de eo qui penā iniunctā non habentē effectū derelictū factaʒ in mortali:scito ab eo:vel de quo dubitat: cōtēnit iterare. vel etiaʒ credit vel dubitat se debere iterare:ex negligentia dimittit ⁊ ex labore recusans hoc: ⁊ in purgatorio faciet emēdā de eo. ¶ Sed siqs dimittit iterationem talis pnie ex ipossibilitate:q: ei d̄ficit tēpus:vel credit se eaʒ fecisse in statu grē:vel si fuerit in mortali in cognito tñ ab eo:vel ēt si scit se eaʒ fecisse in mortali: iterare facit per aliū quē credit bonū:vel etiā si nec per se nec per aliū iterat:credit sibi sufficere ad salutē q iplevit sibi iniunctā:intēdēs q hic minus fecit:satisfacere in purgatorio:⁊ sic de eo facere emendā per hm̄oi omissionē: talis nō dānat. ¶ Vñ ⁊ ipse Pe. dic̄. di.xlv.q.ii.ar.ij.ɔclusione iij. q qui facit pniaʒ iniunctā in mortali pro se:pro tāto nō tenet iterare:q: pōt in purgatorio satisfacere. Et si dicatur q videt incōueniens qđ tantum qs puniatur pro petō dimisso:sicut pro nō dimisso q: pena eterna:⁊ sic nō videt in aliquo pro fuisse ɔtritio ⁊ cōfessio. Rñdet Pe. q licet tñ puniat extensiue:nō tñ intensiue:sic pro vno petō:ita diu

punitur q̄ȝ pro mille:sed non
tam acerbe.¶ Si etiaȝ partē
penitentie fecit.s.in statu grē
⁊ vnus dies remāsit:pro illa
die:eternā luet penā:si nō pe
nitet:tñ nō tā acerbe:ac si nū
q̄ȝ ꝯtrit⁹ nec ꝯfessus eēt:nec i
aliquo satisfecisset alias pcm̄
rediret. Hec Pe.d.xv.q.j.
¶ Remediū tutius siue ꝯsili
um dandū penitenti qualiter
perficere debeat penitentiaȝ
sibi iniunctā:⁊ que penitētia
debeat sibi dari securior.

n Ota tñ ꝙ dū qs facit
pniaȝ sibi iniunctaȝ:si
labat̄ in mortale q̄ȝuis
bonū sit q̄ȝ citi⁹ ꝯfiteri: tñ cū
ꝑ solā ꝯtritionē pctm̄ dimit-
tat̄ ⁊ grā restituat̄:q̄ȝ cito ip̄e
ꝯteritur:etiā anteq̄ȝ cōfiteat̄
prosequēdo dictā pniaȝ : etiā
si sit talis pnia que nō relin-
quat effectū post se i foro dei
realiter.satisfaciat q̄ꝛ in statu
gratie est vñ in nullo tenetur
iterare.¶ Ad tollēdū āt om
ne dubiū:tutius vr̄ ꝙ ꝯfessor
⁊ si dat pnias diutinas : det
penitētias vt ieiunioꝝ:elemo
sinaꝝ:peregrinationū ⁊ hu-
iusmodi:ꝓut requirūt pecca
ta nō tñ iniungat diuturnas
penitentias orationū:⁊ preci
pue his:de quibus potest du
bitari de recidiuo celeri.
¶ De celatione ꝯfessionis:⁊
de penitentia sacerdotis con
fessionem reuelantis.§.viij.

n Otat Tho.in.iiij.di.
xxi.q.iij.ar.prio ꝙ au
diēs ꝯfessionē: tenet̄
celare audita in ipsa:q̄ꝛ in sa
cramētis:id qđ gerit̄ exteri⁹
est signū eius qđ gerit̄ interi
us:vñ sicut deus homini ꝯfi
tenti tegit peccatū interi⁹:ita
⁊ sacerdos dēt celare exteri⁹
vñ tāq̄ȝ violator est sacramē
ti:reuelator ꝯfessionis.¶ Est
⁊ alia rō:q̄ꝛ.s. per hoc hoies
magis trahunt̄ ad ꝯfessionē:
⁊ simplicius ꝯfitent̄. Vñ ⁊ si
ex hoc aliqđ periculū futurū
immineret:⁊ hoc soluȝ sciret
per cōfessionē:vt de heretico
qui corrumpit fideleȝ: vel de
matrimonio illicito: qđ aliq
volūt ꝯhere:vel de ꝓditione
ciuitatis fiēda:nō ꝓpter hoc
dēt reuelari ꝯfessio ad impe
diendū malū:vt quidaȝ dixe
runt:sȝ falsuȝ est.¶ Debet au
tem monere eos qui cōfitent̄
vt obuient vel desistāt: ⁊ p̄la
to dicere ꝙ vigilet suꝑ gregē
suū ⁊ huiusmodi.sine vlla re
uelatione. Hec Tho.i.iiij.di.

xxi.q.vbi.s.Quid si iudex in quireret ab aliq̄:an sciat aliquid de illa materia per ꝯfes sionē:vel p aliū modū:dicit Guil.ꝙ si nō p̄t alio modo declinare iniquū iudicē:pōt r̄ndere nihil inde scio:qđ sub intelligit vt hō:vel etiā nihil scio per ꝯfessionē q2 subintel ligitur tibi reuelandū. Sic ex ponit illud Math.xxiiij.c. de die illo ⁊ hora nemo scit:nec filius hois:⁊ subintelligit reuelādū nobis. Pōt ⁊ hoc iu rare. Homo.n.nō adducitur in testimoniū.nisi vt hō. Et ideo absq3 lesione ꝯsciētie:p̄t iurare se nescire id qđ scit tm̄ vt de9. ¶ Sed neq3 etiā s̄m Pe.de pal.i.iiij.di.xxi.per licentiā vel preceptū cuiuscūq3 supioris factū etiā pape sub pena excōicationis:licet reue lare cōfessionē:q2 sigillum cō fessionis est de iure diuino ⁊ de necessitate sacri. ¶ Papa aūt licet aliqñ dispēset in pre ceptis diuinis:vt i votis:quo rum redditio est de iure diui no:nō tñ pōt dispēsare in sacramētis.s.vt qs nō baptizet vel ꝯfirmet:vel nō ꝯfitcatur. Et qđ dictū est celationē cō fessionis esse de necessitate sacramenti:nō sic intelligit qn sit verū sacr̄m:ēt si ipsa cōfes sio non celaret:q2 vtiq3 eēt sa cramentū ēt si sacerdos reue laret:q2 nec sic est de necessi tate ꝙ de9 tegat:ꝙ si nō satis faciat de9 non tegit:s3 reuelat ad penā:aut si accedat fictus deus nō tegit:⁊ nihilominus sacerdos tenet celare. S3 di citur celatio ꝯfessionis de ne cessitate sacr̄i q2 natura sacr̄i necessitat eū ad celandū. na tura dico ⁊ quantū ad id qđ est sacr̄m:qđ fit in occulto so lus cū solo:⁊ quātū ad id qđ sacr̄m ⁊ res.scilicet pnia iteri or que ēt est occulta ⁊ quātū ad rē tm̄:que est remissio pec catorum:per que tecta sunt pctā. ¶ No.s̄m Pe.de pal.in.iiij. di.xxi.q.iij.q2 qđ dic̄.Tho.ꝙ occultatio cōfessiōis est de es sentia sacr̄i:nō sic ē itelligēdū ꝙ sit ei9 mā vel forma:s3 ꝙ ē de essentia.i.nā ei9 obligatio ad occultationē:sic̄ si dicere m9 de eēntia mr̄imonij ē red dere dbitū.i.obligatio ad ip3. ⁊ de eēntia leuis ferri sursū. ¶ Est aūt pctm̄ mortale reue lare ꝯfessionē:q2 est ꝯ ius di uinum ⁊ positiuum: vnde ⁊ grauiter punitur ab ecclesia.

¶ Penitentia ꝯfessoris confessionem reuelantis.

Sacerdos reuelãs cõfessionẽ: de iure antiquo dẽt deponi ꝛ toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari: de pe. di. vi. c. sacerdos. Sꝫ sc̃dꝫ. c. oĩs. de pe. ꝛ re. dꝫbet deponi ꝛ ad agẽdã perpetuã pniam in monasterio arto detrudi. Sꝫ ꝫ Hosti. faciet primaꝫ pniam certo tpe: ꝛ erinde aliã. Sꝫ hec penitentia imponẽda est: qñ qs in iudicio ꝯuincit̃ de hoc: vel fatet̃ de iure: nã alias in foro pnie: vr̃ esse arbitraria sic̃ pro alijs peccatis. ¶ Quãuis ãt possit ꝯfessor de licentia penitẽtis manifestare ei⁹ peccatũ alteri ꝫm Tho. ꝛ pe. vbi. s̃. nõ tñ dꝫ vti licentia tali: nisi ad euitandũ aliqd̃ malũ. Tenet̃ tñ ille cui aliqd reuelat̃ de licentia penitẽtis: illud celare: nisi forte pctõr velit ꝙ ille absolute ꝛ libere sciat. Licentia tñ quã dat penitens ꝯfessori de reuelatione pcti q̃ꝫtũcũqꝫ generalis: nõ itelligit̃ nisi ad bonũ cõfitentis ꝫm Pe. de pal. ¶ Sed nota ꝫm eũdẽ: ꝙ si iudex diceret alicui capto pro maleficio: da licentiã cõfessori ꝙ dicat: si tu es confessus de hoc vel de illo: nõ tenet̃ dare: nec ex hoc ꝯtra euꝫ dẽt haberi suspitio de dlicto: qꝛ forte hoc facit ꝑpter vitandũ scãdalũ. ¶ Sed ꝛ si daret licentiã: sic licẽtiatus nõ dẽt dicere peccatuꝫ illud si est cõmissuꝫ. ¶ Itẽ si p̃ciperet prelat⁹ alicui cõfessori ꝙ diceret sibi peccatũ alicui⁹ qd̃ est omnino occultũ: etiaꝫ si cõfessus dedisset licẽtiã illi ꝙ diceret: nõ tenet̃ dicere neqꝫ obedire vt reuelet illud: qꝛ p̃latus nõ ẽ iudex occultoꝝ: imo etiã si ꝯfessus eẽt diffamat⁹ de illo pctõ: ꝛ per infamiã ꝑueniret illud ad cognitioneꝫ iudicis: q̃uis ipse ꝯfessus iterrogat⁹ a iudice siue p̃lato tenetur se manifestare: tñ ꝯfessor ei⁹ ẽt habita licẽtia ab eo dicendi: non tenet̃ dic̃e iudici sibi precipiẽti vt dicat si scit: nec debet dicere: qꝛ fori nõ sunt cõmiscendi. s. penitẽtialis ꝛ ꝯtẽtiosus. Sed si ꝯfessor scit peccatũ alicui⁹ nõ solũ ꝑ ꝯfessionẽ sed etiã per aliũ modũ. puta qꝛ vidit vel audiuit: per talem ꝛ talem moduꝫ: põt dic̃e ꝙ illud vidit vel audiuit: dũmodo nõ dicat se scire illud

per confessionez. Nec refert vtrũ prius per ɔfessionez audiuerit:ꝛ postea per aliuz modum sciuerit:ꝛ ecõuerso. In quo casu.s.si pri⁹ sciuit peccatum ante ɔfessionẽ:nõ opꝫ ꝙ protestet se nõ recipe illud in cõfessione:qꝛ sine ꝓtestatiõe põt dicere inquãtũ scit ex cõfessionẽ:nec tñ debet hoc dicere sine magna cã ꝛ rõnabili. ¶ Itẽ ẜm eundẽ Pe.cum confessio nõ auferat cõfessori ius suuz:nec ɔferat ei ius nouum in alio foro:quicqd videtur cõfessori faciẽdũ vel omittendũ pro bono ipsius ɔfitentis:vel pro bono cõi:põt facere vel omittere:dũmodo propter hoc nõ reuelet confessio ad qđ solũ obligat:licet alias illud nõ esset facturus. Vñ si per ɔfessionẽ prioris vel alterius:scit abbas ꝙ nõ expedit priori tenere mõasteriũ: ꝛ sit talis qui alias ad libituz põt amoueri:expectet quousqꝫ sine nota reuelatiõis possit cuz amouere:ꝛ tũc statiz amoueat.Cũ.n.ex audiẽtia ɔfessiõis nõ obliget ad aliqd nisi ad celandũ:ꝛ si obligaret ad aliqd hoc esset ad medendũ aĩe penitentis:sicut medicus:absqꝫ tamẽ reuelatione ɔfessionis: ex quo aliquẽ i cura suscipit: tenet sibi dare remediũ ɔtra recidiuũ.ꝛ sic in ꝓposito:qꝫ cito potest amouere: amoueat: quẽ ẽt sine hoc amouere poterat. Si ãt talis erat.qui nõ sine iusta cã amoueri poterat:cum audiẽtia cõfessionis nullũ ius sibi prebeat in alio foro in quo nõ constat sibi vt iudici:amoueri nõ põt. Idez Tho. ¶ Itẽ qꝛ prelatus licentiã intrãdi ciuitatẽ siue vilaz subdito dare põt ad libitũ vł negare:licet alias nõ esset negaturus:pp periculũ quod ex sola cõfessione nouit: negare põt:duz tñ ex hoc suspitio nõ oriat. In occulto tamẽ:semp monere põt illũ qui cõfessus est:qꝛ hoc nõ est reuelare confessionem. ¶ Similiter curatus pp cõfessionez nõ põt negare cõionẽ cõfesso qñ eam dare alias tenet:vt in pascha te:alias sic dicẽs. Tibi nõ teneor nũc dare ꝛ nõ obijciẽs de crimine confesso:non propter h dicit reuelare cõfessionem. ¶ Sed si alicui conquerẽti cõtra suũ parrochialẽ sacerdotez:qꝛ nõ vult sibi dare eucharistiã:ipse sacerdos co

raz aliis diceret q boc facit: q2 bet peccatuz a quo no pot absoluere: z ipse non vult ire ad epm: hoc esset reuelare co fessione: q̄uis ipse no intede ret hoc: q2 grauitate pcti exps sit. Hec Pet. d. xxi. q. iij. ar. j. Et ide est cu dicit se audiuis se queda nominado eu: z no absoluisse. ¶ Simil'r de epo qui per ofessione nouit corru ptione monialis: que petit be nedictionez: q2 aut e casus in quo tenetur: z tuc negare no debet: q2 si per ofessione eius dem sibi ostat tn sibi no con stat vt iudici in illo foro: in q sicut ab ordinario: moasteriu petit monialib9 bndictione: z qualibet pro se ipsa. Si autez hoc scit per cofessione ei9 qui vidit: vel qui eaz corrupit: no sufficienter ostat: et si ex ofes sionem dicat: vn negare non debet. Si aut aliter scit: no te net benedictione impartiri: z pt sine reuelatione ofessiois negare. Pot ofitenti negare sicut no ofitenti. ¶ Et qd di ctu est de bndictione monia liuz. s. virginu: ide est de bene dictione abbatissaz: vbi virgi nes coiter benedicuntur: sm quosda qui dicut q licet ali-

qua possit ee abbatissa vidua sic Paula mater Eustachi. Tamen absurdu eis videtur q monialib9 bndictis pot ab batissa preesse cares illa bndi ctione: sic et sm iura: pfessis no debet nouitia pferri in ab batissam: imo nec pfessa taci te no expsse. de ele. c. indenita tibus. in pri. li. vj. Quia tame qd no est phibitum: ocessum est: ideo videt q bndictio ab batissaru quarucuqz: non re quirat virginitatem magisq̄z abbatu: cu no sit ita iure cau tuz sicut de bndictione virgi nu. Petrus de pal. d. xxj. Si militer: q2 ho bet liberam ele ctionem: licet per sola ofessio nez sciat aliqué indignuz ad prelatione ad qua eligit: que alias putabat dignuz: no de bet eligere ex osciētia sibi sic dictante: q2 eligedo sciēter di gnu vel indignu: negociuz ge ritur inter ipm z deu. Vnde potest etiaz ex his que scit vt deus iudicare: ita z in ppoſi to. Sed hoc bn putare: q no pateret penas iuris: puta q esset priuat9 iure eligendi: z a fructibus per trienniu suspen sus: qui eligeret illu que scit: vt de9 indignu: sz nescit vt ho

mo:q2 de his que scit homo vt deus:solum deũ hẽt vltorem:nõ hoiem:7 huiusmodi Pe. Quãuis sũt dimidiando ɔfessionem nõ sit ibi sacramentum:tenetur tñ sacerdos celare:q2 pars est sacramenti. Pe. ¶ Qui tenẽatur ad sigillum ɔfessionis.§. viij.

d Jcit Pe. de pal. dis. xxi.q.vbi supra: ꝙ ad celandum ɔfessionez tenetur is ad quẽ ɔfessio peruenit licite vel illicite mediate: vel imediate. Vñ 7 non sacerdos qui in casu necessitatis audit ɔfessionẽ: de mortalib⁹ 7 venialibus. Jtẽ interpres:quem pro se penitẽs adhibet. Jtẽ qui casu audit. Jtẽ cui de licẽtia ɔfitentis reuelatur. Jtem qui se confessorẽ fingit. Jtem qui latẽter abscõditus ɔfessiones audit:qꝺ est sacrilegiũ:7 iniuriã facit sacramẽto. Jtẽ confessor anteꝗ̃ absoluat:7 etiã qñ nõ absoluit teneẽ celare. Jtẽ nota ꝙ cũ quis recipit aliqd sub sigillo ɔfessionis:ꝗ̃uis ei nõ fuerit cõfessus dicẽs illud tñ oz ita secretũ tenere: ac si hẽret in ɔfessione:nõ quidez ratione sacramẽti qꝺ ibi nõ est:sed ratione promissi.si ꝓmissit illud sic celare. Hec ẽm Tho.d.xxi.q.iij.ar.prio.7 Pe. de pal. Dicũt tñ Tho. 7 Pe. ꝙ homo nõ debet aliquid de facili recipere in confessione. Addit quoqz Pe. ꝺ pal. ꝙ qui tradit vꝉ accipit in confessione aliqd qꝺ non est cõfessio:videtur facere irreuerentiam sacramẽto:cũ nil sit eque celanduz eo ꝙ scitur in confessione. Similiter cum quis accipit ab aliquo ɔsiliũ recomendans vt illud teneat secretũ:tenetur ad celandũ:7 frãgens quodlibet istorum sigillorum siue secreti siue confessionis:peccat mortaliter. ¶ Ea tamẽ que quis recipit sub sigillo confessionis 7 nõ in confessione:nõ plus obligãt ꝗ̃ si quis iurat tenere secretum aliquid. ¶ Vnde cuz aliquis quando iurat celare aliquod malum:quod manifestando (cum alias non possit impediri) illud malũ auferetur:vt ꝓditio aliqua 7 hmõi: tenetur manifestare non obstante iuramento.xxij.q.iiij.c. Jnter cetera. Jta 7 quod accipit sub sigillo confessionis 7 non in confessione.

¶ Ad que se extendat sigillũ confessionis. §. ſi.

Dicit Tho. in. iiij. dis. xxi. q. iij. ꝙ directe nõ se extẽdit nisi ad illa que cadũt sub sacr͂ali ꝯfessio ne. Indirecte aũt. non solum se extendit ad ea que audiuit sub cõfessione vt pctã: sed oĩa alia per q̃ possit peccator vel peccatuꝫ dephendi: vt si dice ret ꝙ nõ absolui eũ: vel talis (cuius ipedimentũ cognouit per ꝯfessionẽ soluꝫ) nõ est tali vxor. Nihilominus alia etiã que in ꝯfessione dicũtur non pertinẽtia ad ꝯfessionẽ: summopere sunt celanda: tuꝫ ꝑꝑ scandalũ: tum ꝓpter pronita teꝫ que ex ꝯsuetudine seqtur. ad dicẽduꝫ audita in cõfessio ne. Tho. vbi. s. ¶ Pe. de pal. melius ꝓseqtur istã materiã dicẽs: ꝙ directe ⁊ principaliter pctã ꝯfessa ⁊ circũstantie inquãtũ huiusmodi: vñ ⁊ psona tertia cũ qua qs cõfitetur se peccasse: cadit sub sigillo cõ fessionis: licet quidaꝫ hoc ne gẽt de psona cũ qua quis ꝯfi tetur se peccasse: qđ tñ ipse re probat. Et qñ per locutioneꝫ de peccatis ꝯfessis põt deuenire per se: vel per accñs: directe vel indirecte: vel per quẽcunqꝫ aliuꝫ modũ in aliquaꝫ cognitionẽ: vel dubitationeꝫ: vel opinationẽ: vel suspitionẽ de confesso: vel inquantũ per hoc põt ei euenire detrimentuꝫ. in anima: siue in corpore: siue in fama: possessionib⁹: vł amicis: vel põt ꝓpter hoc scã daluꝫ in populo generari: vel ꝯfessio magis odiosa vel minus dilecta: vel magis onerosa: vel minus p̃ciosa reputari dꝫ cõfessor ab huiusmodi locutionib⁹ abstinere. Et qꝛ raro vel nunq̃꞉ põt cõtingẽ: qn ex reuelatione pctõꝛuꝫ in ꝯfessione scitoꝝ: ⁊ nõ per aliã viam possit sequi aliqđ de p̃dictis in cõuenientib⁹ q̃꞉uis fortè qñqꝫ nullũ cõtingat: debet multũ cauere ꝙ nõ dicat peccata audita in ꝯfessione: quã tũcũq꞉ generaliter loquat͛: vł quõ dicat. Hec Pe. d. xxi. q. iij. ¶ Et magister Vmbert⁹ dicit ꝙ cauenduꝫ est: ne vnq̃꞉ dicat qs: in s͛mone vł alia locutione: ego audiui hũc casuꝫ in ꝯfessione: nec vnq̃꞉ etiã debet dicẽ: ꝙ in illa abbatia: vł castro: vel vila: vel ciuitate in quib⁹ audiui ꝯfessiones: fiũt multa pctã ⁊ huiusmodi: ga

propter hoc credũt simplices ꝙ hoc sit reuelare ↄfessionez: q̃uis non reueleť p talia verba ꝫ Pe.nisi ex huiusmodi locutiõe posset peccatũ alicuius dep̃hẽdi. ¶ Dicẽdo aũt: iste est mihi ↄfessus sua pctã nõ est reuelare:q2 nihil ponit in palaz:q2 si dixerim⁹:q2 peccatuz nõ habemus ⁊c̃.ꝫ dicẽdo sibi fuisse ↄfessum de magnis ⁊ multis pctis:hoc ẽ reuelare cõfessionem ẽm Pe. ¶ Bona aũt alicuius opera que qs scit ex ↄfessione :puta q2 est virgo:vel q2 nũquã peccauit mortalit ⁊ huiusmodi: licet dicẽ:nisi q2 ex hoc ꝙ vn⁹ laudať de huiusmodi:q̃si alterius peccatuz reueleť:cũ non laudať de codez:q2 ꝙ de vno diciť de alio negať: di.xxv.c. qualis. Unde si de duob⁹cõfitentib⁹dicit cõfessor de vno ꝙ est virgo:eẽt statiz suspicio cõtra alium:si idẽ nõ diceret hec Pe.de pal. ¶ Uñ ⁊ magister Umbert⁹ dicit:simpliciter abstinendũ ab huiusmodi locutionib⁹:addẽs ẽt ꝙ cõfessor debet caute:nc vnq̃ꝫ p aliqδ genus pcti:ostẽdat ↄfitẽti minorẽ familiaritatẽ:vel signum minoris dilectionis.

¶ Alia que dicuntur in ↄfessione nec pctã nec valẽtia ducere in manifestationez confitentis : puta : ꝙ in tali terra sunt bona vina:non cadunt sub sigillo confessionis.

¶ Quid fiendũ qñ confessor indiget cõsilio sup vno casu.

n Ota etiã ꝙ qñ cõfessor idiget ↄsilio alterius:nisi habeat licẽtiam a ↄfitente de psona manifestãda:debet loqui ita obscure ⁊ caute ⁊ a remotis : vt nullo modo cõsulens vnquã possit imaginari de persona Uñ debet ↄsiderare psonaz ⁊ tp̃s idoneũ. Naz siquis audierit vnũ clericũ aduenıẽtẽ: si cõfessor vadat subito ad interrogandũ de aliq̃ simonia ⁊ huiusmodi nõne satis ꝓbabiliter ⁊ quasi violẽter hẽbit ille suspicari de illo clerico:⁊ iõ in huiusmodi magna cautela est adhibẽda. ¶ Q.δ si confessor nesciret vel non posset casum exprimere sup quo indiget cõsilio:quin ille consultor intelligeret personã:⁊ illa nõ vult sciri:debet ire ad alium pro cõsilio:ꝙ si alium sufficientez habere nõ potest:nõ se itromittat. ¶ Uñ Pe.de

pal.di.xxj.q.iij.dic̄ si nō pos-
set cōfiteri pctm̄ ꝓpriū nisi di
cēdo aliquod pctm̄:per quod
manifestat̄ cōfessio alteri⁹:nō
debet illud cōfiteri ēt si esset
mortale:qꝛ sufficit tūc ꝯtritio
cū ꝓposito cōfitendi : qñ ipse
habebit copiaꝫ talis sacerdo
tis:cui illud pctm̄ suū cōfiten
do:nō manifestet alteri⁹ ꝯfes
sio. Ratio ē:qꝛ fortior ē obli-
gatio ad celládū:q̄ꝫ ad cōfitē
duꝫ.¶Si quis aūt reuelat in
cōfessione debita sua ꝛ credi
ta sua ꝛ huiusmodi vtrū ꝛ qñ
ꝛ an sacerdos possit alias re
uelare : vide de hac materia
plene i tertia pte summe.i.c.
de cōfessione ti.xiiij.§.qui in-
cipit decima.

¶Explicit tertia pars de bo
nitate ꝯfessoris.

¶Incipiunt. xxxvi.excōicati
ones reſuate sedi apostolice
tā a iure q̄ꝫ per ꝓcessuꝫ.siue p
extrauagantes:ꝛ breuiter re-
collecte. Deinde sequunt̄ ex-
cōicationes reseruate episco
pis vniuscuiusq̄ꝫ diocesis.

d E iniiciētibus ma
nus violētas vel te
merarias in cleri-
cuꝫ vel religiosum
vel monialē vł alterā religio
saꝫ ꝑsonā:papalis est absolu-
tio si iniuria ē enormis. Hu
ius tñ declarationeꝫ vide in
tertia parte in ti.xxv.de excōi
cationibus:ꝛ.xvij.q.iiij.c.siqs
suadēte diabolo in decretis.
¶De icēdiarijs ecclesiaꝝ: vł
alioꝝ locoꝝ sacroꝝ: vł religio
soꝝ:vł cimiterioꝝ.est papalis
excōicatio postq̄ꝫ sūt denūcia
ti:sꝫ p epm pñt absolui añ de
nūciationeꝫ de hac vide in.c.
cōquesti ꝛ in.c.tua nos extra
de sen.excom. ¶De effracto
rib⁹ ꝑdictoꝝ locoꝝ sacroꝝ q
ēt postq̄ꝫ fuerint denūciati:ē
absolutio papalis:sꝫ añ denū
ciationē epalis est absolutio
extra de sentē.excom.ca.con-
questi.¶De incēdiarijs alio
rū locoꝝ nō sacroꝝ:de ꝯsulē
tibus aut fautorib⁹.qui tales
nō sunt excōicati aliquo iure
cōi.sed sunt excōicādi. Si tñ
fuerit excōicati aliquo iure p
ticulari:puta excōicatione sy-
nodali vł cōstitutione:vel ab
hoie:ꝛ si fuerūt denūciati est
casus papalis extra d̄ sen.ex-
cōi.c.tua. ¶De falsantib⁹ lit
teras papales:vel falsis scien
ter vtentibus extra de crimi
ne falsi.c.durāte.¶De appo
nentibus manum ad corrigē

dum etiam minimā litteraꝫ: vel punctū minimum in his litteris exceptis his quibꝰ est commissum: est papalis absolutio ſm Hostié. per sententiam curie latam. ¶ De hereticis fingentibus nouaꝫ heresim vel iam dānatam sequētibus. xxiiij. q. i. c. j. ⁊. ij. extra ꝺ here. c. ad abolēdū: ⁊ nunc est casus papalis per extrauagātē. Martini quiti vt patet in processu ipsius annuali vide in prima parte in. c. ꝺ hereti. ¶ De scismaticis ⁊ precipue de sequētibus scisma Petri de luna. ⁊ successorum eius ⁊ fautorū ipsiꝰ scismatis: est papalis absolutio per ꝓcessum curie. ¶ De credentibus: receptatoribꝰ: defensoribus ⁊ fautoribus hereticorꝫ: est papalis absolutio: ⁊ quō intelligātur ista nomina: vide ti. xxv. ꝺ excōmunicationibꝰ in tertia parte sum. ¶ De cōmittentibus simoniaꝫ siue pro ordinibus siue ꝓ beneficijs: vel platuris ecclesiasticis: vel pro ingressu i religionē vł pro alijs spūalibꝰ: ē absolutio papalis ꝑ extrauagantē Martini qnti. Vide de hac i. ij. pte sum. ti. ꝺ simonia. ¶ De faciētibꝰ pactū vel ꝓmissioneꝫ vel recipientibꝰ ex pacto vel ꝓmissione occulta vł manifesta aliqd ēt pnū pro aliqua iusticia vel gr̄a pro alio vł pro se i causis iudicialibꝰ: seu pro litteris obtinēdis ab apostolica sede: est papalis absolutio ꝑ extrauagātē Bonifacij octaui. ¶ De sciēter vtētibꝰ talibus gratijs vel litteris sic obtētis: ē absolutio papalis ꝑ extrauagantē Bonifacij. ¶ De piratis ⁊ qbuscūqꝫ alijs in mari depredātibꝰ: ē papalis absolutio ꝑ ꝓcessuꝫ curie. ¶ De ipediētibꝰ: depredātibꝰ: vel iuadētibꝰ adducentes victualia seu alia ad vsuꝫ romāe curie necessaria: vł ne talia ꝺferant aut adducant ad curiā ⁊ de ꝺfendētibꝰ talia faciētes: ē absolutio papalis per processum curie. ¶ De capiētibꝰ: detinētibus: depredātibꝰ romipetas ⁊ peregrinos ad vrbē romā accedētes tā cā deuotionis q̄ꝫ pegrinatiōis: ⁊ similr̄ i ea morātes ⁊ recedētes ab ipa: ē absolutio papalis ꝑ ꝓcessuꝫ ānualeꝫ qui fit i curia. ¶ Et similiter de dātibꝰ cōsiliū ⁊ fauorē ad talia supradicta faciēduꝫ: est papalis absolutio ꝑ ꝓces-

sum. ¶De portantib⁹ arma
equos ⁊ alia necessaria ad i-
pugnādū christianos vel trāſ
mittentibus: seu galeas ⁊ na
ues vedentib⁹: vł in piraticis
sarracenorū nauib⁹ guberna
tionē exercentibus: vel danti
bus auxilium cōsiliū ⁊ fauo-
rē in dispendiuz terre sancte
extra de iudeis capitulo ad li
berādā ⁊ est casus papalis p
extrauagātē. Clemētis: ⁊ p p
cessuz curie. ¶De portātib⁹
ēt victualia ⁊ alia quecunqz
mercemonia in Alexādriam
vel in alia loca sarracenoruz
terre egypti: vel mittētib⁹ ipa
vel de suis portub⁹: vt eis de
ferant extrahentib⁹: vel extra
hi pmittētibus aut dantibus
auxiliū ⁊ fauorē ⁊ est papalis
per pcessuz curie. ¶Nota tñ
sicut veneti in hoc hñt licētiā
i.ij.p.iij.t.xxv.c.xxx. ¶De por
tantibus predicta: vel aliquo
mō predictoruz: ⁊ ad hoc ope
rātibus ad oēs terras solda
no subiectas: ē papalis abso
lutio. p extrauagātē Clemē.
¶De eūctibus ad terrā san
ctā ēt causa deuotiōis seu vo
ti sine licentia sedis apostoli
ce: ⁊ est absolutio papalis: p
ut reperit i libro penitētiarie
summi penitētiarij: qui ⁊ ipse
hoc pōt. ¶De insecutoribus
cardinaliuz hostiliter: ⁊ est ex
cōicatio papalis: p. c. felicis de
penis li. vi. ¶De bāniētibus
epos: vel capiētibus. ⁊ insecu
toribus: vel hoc fieri mādāti
b⁹ aut facta ab alijs rata hñ
tibus: vel in his dātibus cōsi
liū: ⁊ fauorē vel scienter tales
defendētib⁹ ē papalis absolu
tio: per. c. siquis: de pēis i cle.
¶De exēterātibus: vel in fru
sta cōcidētibus: seu decoque
re vł incidere: aut ossa de car
nibus euellere psumētib⁹ cu-
iuscūqz defuncti: vt eius ossa
ad partes alias deferātur: est
papalis absolutio: per extra-
uagantē Bonifacij. ¶De oc
cupātibus vel detinētib⁹: vł
hostiliter discurrentib⁹ per se
vel per aliū directe vel idire
cte sub quocunqz titulo vł co
lore ciuitates: terras: loca: vel
iura ad romanā ecclesiaz pti
nentia: ⁊ adherentibus: fauto
ribus ac defensoribus eoruz:
est absolutio papalis per pro
cessuz curie. ¶De his qui oc
casione sentētie excōicatiōis:
suspēsionis vel iterdicti late:
dant licētiā eos grauādi: qui
eam tulerunt vel suos imper

sonis:rebus:vel bonis illorū quoꝝ occasione late sunt: vel qui eos obseruāt vel qui taliter excōicatis cōicare volunt nisi licentiā ipsam integre reuocēt. ¶ Similiter qui dicta licentia vsi fuerint vel ēt sine licētia hoc fecerint suo motu excōicationē incurrūt in qua si ꝑmanserint per duos mēses: est papalis absolutio. Vide de hac in capitulo de dominis in scđa parte tertie ti. xxv.c.xxiiij. ¶ De his qui cogunt aliquē celebrare in loco interdicto: vel ad audiēdū diuina cōuocāt excōicatos: vel interdictos : vel ꝓhibent eis ne moniti exeāt: ⁊ de his qui moniti nō exeūt cle.c.grauis de snīa excom. ¶ De his qui imponūt in terris suis noua pedagia vel augēt antiqua: ⁊ est excōicatio papalis per ꝓcessum curie. ¶ De laicis recipiētib⁹ in romana curia litteras dñi pape de manu alicuius: nisi de manu dñi pape vel bullatoꝝ : vel nuncij nō recipiētes de manu predictorum incidunt in eandē.

¶ Excommunicationes papales concernentes religiosos religiosasq̃.

d ¶ E clericis ⁊ religiosis inducētib⁹ ad vouendū: iurandum: vł ꝓmittendū de eligēdo apud eos sepulturā: vel vt eā vlterius nō mutent iā electā: excōmunicatio est papalis per cle.cupiētes de pe. ¶ De religiosis qui absq̃ speciali licētia ꝓprij sacerdotis solēnizarēt matrimonia aut ministrarent sacrm̄ eucharistie: vel extreme vnctionis: est excōicatio papalis ex̄ de priuile. religiosoꝝ i cle. ¶ De religiosis qui excōicatos a cānone absoluunt a casibus nō ꝯcessis: aut qui absoluūt a sententijs per statuta synodalia vel prouincialia ꝓmulgata: aut absoluūt a pena ⁊ a culpa: est excōmunicatio papalis. per cle. j. de priuile. ¶ De inq̄sitorib⁹ hereticoꝝ: qui odio: gratia: vł lucro: ⁊ amore ꝯtra iustitiā ⁊ ꝯscientiā omiserint ꝯtra quēpiam ꝓcedere: vel ipsā heresim alicui iponerēt: ꝙ ipedirent officiū suū: est excōicatio papalis: per cle. multoꝝ de here. ¶ De mēdicantib⁹ professis qui trāseūt ad aliquam religionē monachalē excepto ordine cartusiensiū ⁊ recipi-

entibus talez scienter: est excōmunicatio papalis per cō stitutionē Martini factā Cō stātie. ¶ De clericis sciēter ꝛ sponte cōicantibus excōicatis a papa in diuinis: est excō municatio papalis ẜm Ho stien. ¶ Ista excōicatio tñ habet dubiuz: ex̄ de sen. excō. c. significasti. ¶ De participantibus in crimine ꝓpter qd ali quis est excōicatꝰ aliqua p̄dictaꝝ excōicationuz: est excōicatio papalis: per. c. si cōcubine ex̄ de sen. excō. ¶ De his qui absoluunť ab aliqua p̄dictaꝝ excōicationū citra sedez apostolicā: p̄terq̄ȝ in articulo mortis: qui taliter absoluūtur si nō rep̄sentant se q̄ȝ citius possunt ei a quo pn̄t absolui: vel mittāt pro absolutiōe: reincidunt in eādem. s. papalem excōmunicationē: per. c. eos de sen. excom. li. vj.

¶ Excōmunicatiōes episcopis ex iure reseruate.

Everberātibus clericos: religiosos vł moniales: seu talibꝰ manus violentas iniicientibꝰ seu temerarias: est ep̄alis excōicatio: si fiat leuis iniuria talibus: per. c. peruenit ex̄ de sen. excō. ¶ De his qui intrusť ordinationibꝰ seu alienationibꝰ a scismaticis factis est ep̄alis per. c. ex̄ de scisma. ¶ De his qui vsurpāt de nouo vacantium ecclesiaꝝ: monasterioꝛuz vel alioꝝ pioꝝ locoꝝ custodiam: seu guardiā: titulus aduocationis: seu defensionis que ꝓprie sunt noia patronatus: vel ipsoꝝ locoꝝ vacantiū bona occupant: vel regalia. i. collectā que fit ratione regis vel imperatoꝛ: seu tributuz regi debitū: vt. c. generali. de elec. li. vj. ¶ De clericis vel monachis ipsoꝝ locoꝝ vacantium qui hoc fieri ꝓcurant: ꝛ hec excōicatio cū priori habeť: excōicatio est ep̄alis: per. c. generali. de ele. in. vj. ¶ De his qui ab ecclesijs ꝛ vel p̄sonis ecclesiasticis per se vel p aliū suo noie vel alieno pro personis vel rebꝰ quas nō cā negociationis deferūt vel deferri faciūt seu trāsmittūt: exigunt aliqd pedagiū vel guidagiuz: est excōmunicatio ep̄alis: per c. q̄ȝq̄ȝ de cēsi. li. vj. ¶ De his qui fecerūt statuta ꝯtra libertatez ecclesie: ꝛ qui scripserūt ea qui sunt potestates: consules: rectores ꝛ ꝯsiliarij locoꝝ

vbi dicta statuta seu etiā con suetudines edite sunt vel fua te ꝛ qui seruare ea fecerint:ꝛ ꝑm ea iudicauerit:ꝛ vꝉ qui in publicā formā redegerint iudicata: est excōicatio epalis: per.c.nouerit.ex̄ de sen.excō. ¶ De rectorib⁹ ciuitatū facientib⁹ exactiones indebitas clericis:religiosis: vel ecclesijs eoꝝ: si postq̄ȝ fuerint moniti nō desistāt:est epalis excōmunicatio: per.c.nō min⁹ extra de imu.eccle. ꝛ.c.aduersus ꝯsules. ¶ De his qui ab solutionē ab aliqua excōicatione:vel reuocatione ei⁹ suspē sionis vel iterdicti extorquēt per viȝ vel per metū:neqȝ valet absolutio:sed icurrunt nouam excōicationē:est episcopalis excōicatio p.c.i. de his que vi metu siue cā fiūt.li. vj. ¶ De his qui per assassinos i.quosdā ifideles qui ex falsis suis opinionib⁹ de facili mittebanꝉ ad occidendū christianos ꝛ qui iterfici fecerint: vel mādauerint aliquē christianū:etiā si mors nō fuerit sub secuta:ꝛ de receptatoribus ꝛ defensorib⁹ꝛ occultorib⁹eoꝝ: est excōicatio epalis per.c.p hūani de homici.li.vj. ¶ De potestatib⁹:capitaneis:rectoribus: ꝯsulibus:iudicib⁹:con siliarijs:ꝛ alijs officialibus q statuta faciūt:scribunt vel dictant:per que qs cōpellaꝉ sol uere vsuras vel solutas non repetere:est epalis excōmunicatio i cle.ex graui.de vsuris. ¶ De his qui occasione snie excōicationis vel iterdicti late:dant licentiā grauandi illos qui tulerūt eas: vel suos in personis vel rebus. ¶ Hic tū casus est episcopalis vsqȝ ad duos menses ab incursione sententie:ab inde vero est papalis excōmunicatio: per c.quicunqȝ de sen.excō.li.vi. ¶ De his qui iudicāt ꝑm statuta edita in fauorē vsurariorum:ꝛ qui habent super hoc potestatē: nisi statuta ipsa deleuerint. aut si ea ꝑmiserint obseruari ex̄ de vsuris.c. Ex graui in clemētinis. ¶ Vn̄ illi qui faciūt capitula cū iudeis:vt domini in communitates ꝛ cōtinentia ꝙ possint fenerari:ꝛ ꝙ non possint repeti in iudicio vsure extorte ab eis ꝛ huiusmodi: videntur incidere in hāc excōicationem: ꝛ domini qui ea faciunt ꝛ ciues qui ꝯsulūt:in cle.c.ex gra

vi. de vsuris. ¶ De his qui cō cedunt represalias cōtra pso nas ecclesiasticas specialiter aut generaliter: est epalis ex cōmunicatio per. c. Et si pi gnoratiōes: de in iuris ꝛ dā. da. li. vi. ¶ De rectorib⁹ secu laribus: vel quibuscūqꝫ offici alibus eoꝝ: qui cognoscerent de crimie heresis: aut captos liberarēt: vel diocesanoꝝ vel inquisitoꝝ officiū impedirēt: est epalis per. c. Ut inqsitio nis: de here. li. vi. ¶ De his q sciēter ꝯhunt matrimonia in casibus nō cōcessis ꝛ ꝓhibi tis ꝯsanguinitatis ꝛ affinita tis: ꝛ de ꝯhentibus cū moni alibus: est epalis: vt in cle. c. eos de ꝯsan. ꝛ affi. ¶ De do minis tēporalib⁹ qui subditis interdicūt: ne prelatis vel pso nis ecclesiasticis quicquā vē dant. vel emant ab eis: bladū molant: panē coquāt: ꝛ hmōi obsequia exhibere psumant: est epalis excōicatio: per ca. eos de immu. eccle. li. vi. ¶ De his qui impediūt quin coraꝫ iudicib⁹ ecclesiasticis vel lega tis: vel ordinarijs: in causis q ad eos pertinēt: illi qui ꝯque runtur: iustitiā possint obtine re: excōicatio est epalis per. c. quoniaꝫ de immu. eccle. li. vi. ¶ De his qui cōpellunt im peratores litterarū apostoli caꝝ: vel alios recurrentes ad foꝝ ecclesiasticum in causis: que de iure: vel antiqua ꝯsue tudine ad ipsum pertinent: vel ad desistendū vel litiganduꝫ de eis i foro suo seculari: gra uādo iudices ecclīasticos: vel impetrātes seu litigātes: seu volentes corā eis litigare: vel grauādo ꝓpinquos eoꝝ: vel capiētes res vel ecclesias ta lium: vel quocunqꝫ alio mo do vt in dicto. c. qm̄ est epalis ꝛ simil̄r de dantib⁹ cōsiliū: ꝛ fauorē: ꝛ auxiliū ad oia predi cta in duob⁹ paraphis pcedē tibus. ¶ De his qui prelatos capitula: seu alias psonas ec clesiasticas cōpellunt ad sub mittēdū laicis: vel ad alienā dū bona immobilia seu iura ecclesiaꝝ: ꝛ similiter laici qui vsurpant sibi illicite hmōi: et si nō distiterint postq̄ꝫ fuerit admoniti: est epalis excōmu nicatio per. c. hoc ꝯsultissimo de re. eccl̄. nō alie. li. vi. ¶ De his qui fingūt fraudulēter ali quem casum per quē aliquis iudex mittat ad aliquā mulie rē pro testimonio: est excōica

tio epalis per.c.mulieres de iudi.li.vi. ¶De his qui vocā tur ad dirigendas moniales in electionib⁹:nisi abstineant ab his per que possit discordia nutriri:est excōicatio epalis:per.c.indēnatibus d̄ elec. li.vi. ¶De his qui grauāt clericos vel alias psonas ecclesiasticas ad q̄s spectat aliqua electio:p eo q rogati seu alias inducti:eū pro quo rogabant seu inducebāt noluerūt eligere:vel ɔsanguineos eoꝝ aut ipas ecclesias seu loca beneficijs seu alijs bonis spoliando:seu alias iniuste persequēdo.c.sciāt:de elec. in.vi.et est epalis excommunicatio. ¶De his qui loquūtur secrete:vel mittunt scripturas vel nuncium alicui cardinali qñ sunt reclusi occasione electionis pape:est epalis excōicato per.c.vbi periculum cū de ele.li.vi.¶De dominis ꝛ rectorib⁹ ꝛ officialib⁹: qui iminente dicta electione nō seruant ipsaȝ ɔstitutionē: per.c. vbi periculum.¶De his qui procurāt q ɔseruatores dati eis itromittāt de his que nō licent.i.de alijs q̄ȝ de manifestis iniurijs ꝛ violētijs:est excōmunicatio epalis:per.c.statutum⁹ de offi.dele.li.vi ¶De dominis:rectorib⁹ad regimē vrbis rome ꝛ electis et fautoribus:qui fecerint ɔtra cōstitutionē sup hoc factā:est epalis excōicatio per.c. fundamēta:de elec.li.vi. ¶De electis magistris:doctorib⁹:vel scolaribus tractantib⁹cū aliquo ciue Bononiēsi de ɔducēdo hospitiū irrequisitis inqlinis nisi tēpus cōdutionis fuerit elapsuȝ:est epalis excōicatio: per.c.ex rescripto:cū de locato.¶De doctorib⁹ seu magistris qui sciēter illos religiosos qui dimiserūt habitū docent litteras.s.legē vel physicaȝ est excōicatio epalis: per c.vt periculosa. ne.cle.vl mo. li.vi.¶De dominis vl rectoribus tēporalibus qui nō fecerint obſuari ea que statuūtur ɔtra i secutores cardinalium seu alicui⁹ de familia eorum vel pape : est excōicatio epalis per.c.felicis.de pe. lib. vi.¶De his qui ipediunt visitatores monialiū vel canonicoꝝ:si moniti nō desistant est epalis excōicatio per cle. attēdētes de statu mo.¶De impugnātibus litteras pape

ante in coronationem eius: et est bñdicti pape .xi. ¶ De quibusdā mulieribus que beghine dicūtur et de religiosis faūētib⁹ eis in illo statu: et erāt iste certū habitū assumentes nulli obedientiā ꝑmittentes nec renūciātes ꝓprijs nec regulaȝ habētes: licet quibusdā religiosis spiritualiter inhere ant: de her. c. ad nostrū in cle. ¶ Nec intelligūtur sub hoc noie ille que etiā beghine vl' vestite dicūtur de penitentia beati Dñici: vt patet in ƌclaratione. Jo. xxij. et idē dicitur de tertio ordine beati Frācisci: immo ex illa cle. videnť dici beghine: ille excōicate que habent illos errores ibi positos: qui cū sapiant heresiȝ est hodie forte casus papalis et ē cōtra tales beghinas. ¶ De his qui absoluti ab excōicatione in articulo mortis: vel ꝓpter alıud impedimētū nō representant se q̃ citi⁹ cōmode possunt ei a quo ƌbeāt absolui: q: reincidunt in eandē: de sen. excō. li. vi. c. eos qui a sententia. ¶ De participātibus cuȝ excōicato in crimine pp qƌ est excōicatus: dādo ei cōsilium et fauorē. c. si cōcubine extra de sen. excō. ¶ De his qui absoluūtur a sede apostolica vel legatis et iniungiť eis ꝙ se reꝑsentēt ordinarijs vel alijs suscepturi pniam et passis iniuriā seu alias obligati eis qbus sciēter satisfaciāt: si hoc nō faciūt cū primū commode potuerūt: vel nō curauerint adimplere reicidūt in eādē sniaȝ: vt pȝ in di. c. eos. ¶ De his qui ꝯtumaciter asserunt romanā ecclesiam nō esse caput oiuȝ ecclesiarū nec ei tanq̃ȝ capiti esse obediēdū di. xix. c. nulli fas. ¶ De his q sepelliunt corpora in cimiterijs tpe iterdicti in casib⁹ nō concessis in iure. in cle. c. eos de sepul. ¶ De his qui excōicatos publice: aut nominatiȝ iterdictos. vel vsurarios maīfestos sciēter sepelliūt i cimiterijs i ƌ sepł. dicta cle. c. i. eos q. ¶ De clericis q manifestis vsurarijs ad exercēdū fenus domos locant. vel alio titulo ꝯcedūt: est excōicatio epalis: p. c. vsuraꝝ de vsu. li. vi. ¶ De eo qui nō est elect⁹ a duabus partib⁹ cardinaliuȝ et se gerit pro papa. c. lȝ eẋ de ele. ¶ De monachis et canonicis regularibus: archidiaconis: deca-

nis:prepoſitis:plebanis: can
toribus ⁊ alijs clericis ꝑſona
rum habentibꝰ:aut etiā qui-
buſcūq̨ ꝓ̄ſbyteris qui audi-
unt leges vel phyſicā:eſt ep̄a
lis excōicatio:per.c.non ma-
gnopere extra ne.cle.vel mo.
¶De religioſis qui temera-
rie vbicūq̨ habitū ſue religi
onis dimittūt : excōicatio eſt
ep̄alis:per.c.vt periculoſa:ne
cle.vel mo.li.vj.¶De religio
ſis qui accedūt ad ſtudia niſi
a ſuo prelato cū ꝯſilio maio-
ris partis ꝯuētus licētia ſibi
ſit ꝯceſſa.in di.c.vt periculo-
ſa lib.vj.¶De religioſis qui
decimas debitas eccleſijs ſi
bi appropriāt vel vſurpant:ſi
ue qui nō permittūt ſolui ec-
cleſijs decimas de aialibꝰ fa
miliarium:⁊ paſtoꝝ ſuoꝝ:vel
alioꝝ immiſcentiū ip̄a aialia
gregibus coꝝ:tales ſi nō hn̄t
adminiſtratiōes ⁊ beneficia
ſunt excōicati:ſi hn̄t ſunt ſuſ-
pēſi niſi reqſiti deſtiterint in
fra menſem.in cle.c.religioſi:
de deci.Et eſt ep̄alis excōica
tio.¶De monachis ⁊ cano-
nicis regularibꝰ nō habētibꝰ
aliquā adminiſtrationē:qui
ſe ꝯferūt ad curias principū
ſine licētia ſuoꝝ prelatorū:vt
dānū aliqđ inferāt ſuis ꝑ̄la-
tis aut monaſterijs:⁊ qui ſi-
ne licētia arma tenēt infra ſe
pta monaſterij:eſt ep̄alis ex-
cōicatio per cle.c.ne in agro
de ſta.mo.¶De religioſis vł
monialibꝰ ꝓfeſſis ⁊ cle.i ſacr.
ordinibꝰ ꝯſtitutis:qui ꝯ̄hunt
matrimoniū:de facto ē excōi
catio ep̄alis cle.eos de ꝯſan.
⁊ affi.¶De inqſitoribꝰ hereti
coꝝ qui ꝑ̄textu officij inquiſi
tionis quibuſuis modis illici
te pecuniā extorquēt.vel ſciē
ter bona eccleſiaꝝ ob delicta
clericorū fiſco eccleſie appli
cant nec pn̄t abſolui niſi qui
bus extorſerint plene ſatiſfa-
cerint de pecūia ſic extorta ē
epiſcopalis excommunicatio
in cle.cap̄. nolentes de here.
¶De religioſis qui non ſer-
uant interdictum quod fuat
matris eccleſia ſiue cathedra
lis:vt in cle.c.ex frequētibus
de ſen.excom. ¶De religio-
ſis qui ꝯfitentibus ſibi nō fa
ciūt ꝯſcientiā ſciēter de deci
mis ſoluēdis:tales ab officio
predicationis ſunt ſuſpēſi:do
nec commode poſſint : faciāt
eis ꝯſcientiā:⁊ ſi interim pre
dicāt:ſunt excōmunicati ep̄a
li excōmunicatiōe:⁊ ſimiliter

de religiosis qui dicunt aliq̄ verba vt retrahant audiētes a solutione decimarū: est ep̄a lis excōicatio: per cle. c. cupiē tes de penis. ¶ De religiosis mendicantibus qui domos ad habitandum vel loca de nouo recipiunt aut de nouo recepta mutant: vel alienant c. i. de excel. p̄la. libr. vi. ¶ De fratrib⁹ minoribus qui tēpo re interdicti: recipiūt ad diui na. fratres vel sorores de ter tio ordine sancti Frācisci: est episcopalis excōicatio. c. cum ex eo: de sen. excō. i cle. ¶ In grediētes monasteria monia liū ordinis predicatorꝝ ex̄ ca sus necessarios qui declarāt in ꝯstitutionib⁹ suis: puta ad dandū sacramēta ifirmis. ad medendū eis. ad reparandū edificia: ꝛ hmōi: nō habita li centia a papa vel a magistro ordinis: sūt excōicati: nec pos sunt absolui nisi a papa vel a magistro ordinis vel ab alio cui fuerit ꝯcessa talis absolu tio: vt patet in bulla ipsi⁹ ordi nis: cuius bulle trāsumptum vidi ego. ¶ Ingrediētes mo nasteria monialiū ordis mi norꝝ ex̄ casus necessarios cō cessos in ꝯstitutionib⁹ suis si ne licentia pape vel ministri ordinis: excōicationē diocesa nis reseruatam incurrūt, put audiui a q̄busdā fide dignis. ¶ Nota ꝙ ab excōicationi bus que fiūt ab hoie siue a iu dice: regulariter nō pōt quis absolui nisi a suo excōicatore vel ab hn̄te plenariā iurisditi onem sup eum a supiori suo: nisi in articulo mortis. ¶ Itē nota ꝙ fratres p̄dicatores ꝛ volētes igredi eorꝝ religionē: pn̄t absolui a p̄latis ipsius or dinis: a sentētijs excōicatio nis: suspēsionis ꝛ iterdicti la tis ab hoie vel a iure: saltē ab illis quorꝝ absolutio reseruat ep̄o. ¶ De materia oīum su pradictarū excōicationū tam pōtifici summo q̄ȝ ep̄is vni uscuiusqȝ diocesis reſuatarꝝ: tam a iure q̄ȝ per extrauagā tes ꝛ ꝓcessus curie: vide ple ni⁹ ꝛ clari⁹ ac diffusius si vis videre in titulo. xxv. de censu ris ecclesiasticis in tertia pte summe: siue cōpilate per me fratreȝ Antoninū archiep̄m florētinuȝ. Et sic est finis om nium casuū taȝ summo pon tifici q̄ȝ ep̄is reseruatorum. ¶ Iteȝ notanduȝ ꝙ sunt due species excōicationis. s. maio

ris ⁊ minoris. Excōmunica
tio maior ſꝑ eſt peccatū mor
tale:⁊ talis primo eſt ſepara-
tus a deo ideo nō pōt cōica-
re pro aliqua vtilitate aie ſue
Secūdo eſt ſeparatꝰ a ſancta
eccleſia.i.a cōione ⁊ ꝑticipati
one fideliū exceptis his caſi
bus qui.ſ.in.iij.parte ſumme
ti.xxv.ſpecificati ſunt. Et ſunt
quinqꝫ in qbus ipſe excōica-
tus nō ꝑt participare qui ꝯti
nent in hoc verſu. ¶ Pro de
lictis anathema qs efficiat.
¶ Os orare vale communio
menſa negat. Qui ſic intelli-
gunt. Os.i.locutio. Orare.i.
oratio cū alijs in eccleſia. Cō
munio.i.cōmunicatio ſacra-
mētoꝝ. Vale.i.ſaluatio. Mē
ſa.i.cibus ⁊ potus. ¶ Excōi-
catio vero minor:aliquādo ē
mortale peccatū aliqñ venia
le. Sed anteqꝫ dicatur qñ ſit
mortale vel veniale:nota pri
us ꝙ nouē modis homo pōt
incurrere excōicationē mino
rem. ¶ Primo qñ quis par
ticipat cū excōicato excōicati
one maiori aliquo illoꝝ mo-
dorū ſuperius dictoꝝ. ¶ Se-
cundo qñ quis cōmittit ſacri
legiū:ſicut qui furat in eccle-
ſia:vel in ea illicituꝫ qd facit.
¶ Tertio qñ qs eſt publicus
cōcubinarius vel fornicator.
¶ Quarto qñ quis acceptat
aliquā eccleſiā a laico ⁊ illaꝫ
ſic tenet vt.xvj.q.vij.c. Siqs
deinceps. ¶ Quito qñ quis
eſt ſimoniacus qui eſt ēt ex-
cōicatus excōicatione maio-
ri. ¶ Sexto ſm quoſdā cū in
bello iniuſto ꝯtra chriſtianoſ
exercet qs arteꝫ baliſtarū aut
ſagittaꝝ. ¶ Septio opp̄ſſoreſ
inopū:⁊ paupeꝝ:publici p̄do
nes:publici vſurarij:meretri
ces:q oēs largo mō loqndo
pñt dici excōicati pro quāto
taliū oblatiōes nō debēt ad-
mitti ad altare ſanctum dñi.
¶ Octauo illoꝝ quibꝰ dene-
gatur eccleſiaſtica ſepultura:
ſicut ſunt illi qui moriunt in
torneamētis:qui dato ꝙ pe-
nitētes moriant nō ponūtur
in cimiterio. Similiter ēt di-
citur de illis qui non cōicant
ſemel in āno ſine neceſſitate
⁊ cā:vt.c.oiſ.d pe.⁊ rc. ¶ No
no oēs publici pctōres. Oēs
autē caſus ſupradictos ponit
Inno. Ray.⁊ hoſti.⁊ in qli-
bet predictoꝝ caſuū ꝑt abſol
uere ſimplex ſacerdos cp̄us
preter qꝫ forte in ſimonia ⁊
excōicatiōe maiori. ¶ In pri

mo ergo casu.s.in participati one cũ excõicatis maiori ex- cõicatione põt homo peccar̃ mortaliter ⁊ venialiter. Mor taliter tripliciter. ¶ Prio qñ pticipat in eodẽ crimine pro pter qđ ipe ẽ excõicatus: dã- do cõsiliũ: auxiliũ ⁊ fauore ra tione cui⁹ peccatuз cõmittit̃. ¶ Secũdo qñ pticipat cũ ex cõicato in aliquo alio crimie mortali ab illo pp qđ ipse est excõicatus. Sз in pmo casu nõ. ꝙ participãs cum excõi- cato in eodẽ crimie: vt dictũ est: icurrit excõicationẽ maio rẽ. sed in secũdo nõ cadit tã- tũ i minorẽ excõicationẽ ẽt si mortaliter peccat. ¶ Tertio qñ cõmunicaret cuз excõica to maiori excõicatione in sa- cramẽtis: puta accipere corp⁹ xp̃i cuз eo vł sacros ordines: incurrit excõicationẽ mino- reз. peccat tñ mortaliter. In alijs ãt casib⁹ supradictis: nõ peccat qs pticipãdo cũ excõi catis. nisi pro quanto aliquis in cõtẽptu pcepti: ⁊ ꝓhibitio nis facte audacter cũ excõica to ⁊ ad libitũ ꝯuersaret̃ aut i salutãdo vel i comedẽdo: aut in loquendo sine necessitate: aut i orãdo vł cõicãdo. ¶ Sз

nota ꝙ sacerdos recipiẽs ali quẽ excõicatuз maiori excõi catiõe ad officiuз ecclesie: aut ad sacra: aut ad ecclesiasticaз sepulturã nõ solũ mortaliter peccat: sз subito est suspensus ab administratiõe ⁊ sibi est i terdictus itroitus eccłie quo usqз sit absolutus: ⁊ efficitur q̃si irregularis. Et si taliter interdictus moriat̃ nõ debet poni in cimiterio: nec debet pp timorẽ sacerdos desister̃ qn talẽ excõicatũ expellat de ecclesia: qa nõ excusat̃: rõe ti- moris: nisi talis esset timor q posset cadere in cõstantẽ viꝝ tũc. n. ſm quosdaз excusatur ab iterdicto. ¶ Hosti. aũt di cit ꝙ beatus erit talis sacer- dos si se pparet ad martyri- uз. ¶ Nota igr̃ qũo habuisti ꝙ in nouẽ casib⁹ homo cadit in excõmunicationẽ minoreз rõne cuius separatus est ab effectu sacramẽtorũ ⁊ quãtuз ad deũ. Nã peccatũ morta le animã separat a deo: ⁊ ex- cõicatus qũocunqз: est in pec cato mortali: preterq̃з pticipã do cũ excõicato maiori excõ municatione in loquẽdo salu tãdo: ⁊ orãdo cõicando: ⁊ co- medendo in quibus casibus

ſm Tho.in.iiij . diſti.xviij.q.
ij.ar.iiij.hō nō peccat morta
liter niſi pp contemptum da
to ꝙ excōicationē icurrat: iō
qui eſt i peccato mortali qūo
cunqȝ aliter eſt excōicatus:ēt
quātuȝ ad eccleſiā eſt ſepara
tus ab effectu.i.a gratia ⁊ ſa-
cramētis:qꝛ nullus qui eſt in
peccato mortali:cuȝ ſit in diſ
poſitus pōt ꝯſequi gratiam
ſpiritus ſancti. Poteſt tamē
itrare eccleſiā ſtare in officio
diuino:⁊ etiā cū alijs in alijs
pticipare:ſȝ nō pt pacē in ec
cleſia recipere:cū pax ipſa ſit
loco cōionis ſed hec oīa ple-
nius habent i decretis: ⁊ de
cretalibꝰ⁊ i ſūmis:iō cū expe
dit videt q̄re diligētiꝰ i ipis.
¶ Poſtq̄ȝ ille qui vult cōfite
ri dixit ex ſe ea que voluit de
peccatis ſuis:ſi nō dixit ſuffi
ciēter:qđ quaſi ſp accidit:in-
terrogandus eſt plene de his
que nō dixit ꝑut videbit fo-
re expediēs. Si vero modicū
vel minus dixit:potes inter-
rogare ſm ordinē infra poſi
tū:videlicet primo de decē p
ceptis:poſtea de vicijs capi-
talibꝰ:nō āt oēs de omnibꝰ:
ſed de illis que ſolēt in talibꝰ
reperiri:⁊ nō ſolū d iſtis pec
catis interrogādi ſunt: ſed ēt
d oībꝰ circūſtātijs peccatoꝝ
ꝑut ſupra ſatis oſtēſum eſt.
Nō tñ ē neceſſe d q̄libet pec
cato mortali oēs circūſtātias
pdictas ꝯfiteri ſȝ ſolū illas.q̄
trahūt peccatū i aliā ſpeciē q̄
ſ.hēt ſpecialē deformitatē op
poſitā alicui preceptoꝝ. Sed
⁊ de numero peccatorū mor
taliū.ſ.quotiēs mortale pecca
tum commiſſum eſt in quali
bet peccatorum ſpecie: diligē
ter interrogandum eſt.

¶ Incipit prima pars d mo
do interrogādi penitentes a
confeſſore ſecundum decem
precepta legis.

¶ Primū preceptum conti
net tria capitula.

¶ Vnū cole deuȝ. Circa hoc
primū preceptū ſic potes in-
terrogare: ⁊ primo de votis.

¶ De votis primū capitulū.

Nota ſm magiſtrum
ſniarū in.iiij.di. xvij.
ꝙ votū eſt teſtificatio
q̄daȝ ꝓmiſſionis ſpōtanee q̄
ſit deo:⁊ de his q̄ dei ſunt:⁊
fieri dȝ. Vel breuiꝰ ſȝ Tho.
ſa ſe.q.lxxxviij.ar.i. Votum
ē ꝓmiſſio deo fcā de aliq̄ qđ
ſit deo acceptū ad qđ redeūt
tria.ſ. deliberatio volūtatis:

propositum:ꝛ promissio. Vl
timū oritur ex scđo ſm ex pri
mo.¶ Si trāſgreſſus eſt ſeu
omiſit implere aliqđ votū li
citū: ꝛ ſi aduertēter cū poſſet
eſt ſemper mortale:ꝛ totiens
quotiēs frangit. Secus ſi ex
obliuione: vel qꝛ nō poterat:
vt īfirmus ieiunare ꝛ hmōi.
¶Si vouit ſe aliqd mali fa-
ctuꝝ vt vindictā:vel maioris
boni impeditiuū:vt nō ingre
di religionē:hoc eſt mortale:
ꝛ ſine aliqua diſpēſatione dꝫ
illud infringere.¶Si nimis
tardauit iplere ꝓpter quod a
memoria excidit oīo:vel ve
nit ad ſtatū non valendi iple
re.cū prius potuiſſet mortale
videꝛ. Idē qñ dimiſit ꝓpoſi
tuꝫ implendi cū tñ poſſet: ali
as mora implendi votuꝫ qñ
ſibi nō ꝑfirit tpus non videꝛ
mortale: niſi mora eēt valde
nimia:ꝛ niſi ex hoc ei imine-
ret periculū non valendi iple
re:vt de voto ingrediēdi reli
gionē:cū tñ nō haberet cau-
ſam legitimā.cogentē dilati-
onis:tūc ēt eſt mortale.¶Si
fecit votum de re licita:vt de
elemoſina:ieiunio ꝛ hmōi:ſꝫ
ob maluꝫ finē:puta vt poſſit
facere vindictā:adulterium ꝛ
huiuſmodi:mortale pctm̄ eſt
nec teneꝛ illud implere.¶Si
fecit votuꝫ abſtinētie ꝛ hmōi
ꝛ dubitat vtrū poſſit implere
vel nō:ꝛ ſine diſpēſatione vꝉ
cōmutatione ſupioris cū poſ
ſit faciliter recurrere ad eum
vel ad ꝯfeſſorē ſuū pro ꝯſilio
frangit: mortale videꝛ.¶No
ta tñ ꝙ viri pñt irritare vota
vxoꝝ.ſ.abſtinētie: ꝑegrinatio
nis:elemoſine: ꝛ acceſſus ad
talem locū: ꝛ maxime votuꝫ
elemoſinaꝝ ſi nō hñt niſi do
teꝫ:abſqꝫ alia ſuperioꝝ diſpē
ſatione:ꝛ ſi fiat talis irritatio
etiaꝫ ſine cā rōnabili a viro:
ammodo nō teneꝛ vxor iple
re talia vota.¶Dubiū eſt de
voto hieroſolimitano:qꝛ hoc
in fauorē fidei emittiꝛ.¶De
irritatione votorū impuberū
ꝛ filioꝝ familias ꝛ religioſoꝝ
vide in ſcđa parte ſumme ti.
xi.c.ij.§.vi.¶Si habēs votū
caſtitatis vel religionē intrā
di:ꝛ matrimoniū ꝯrit morta
le eſt ꝛ nō pōt ꝯſumare illud
abſqꝫ mortali pctō:qꝛ adhuc
pōt illud iplere.ꝛ dēt ante cō
ſumationē mrīmonij. Poſt
ꝯſumationē vero reddere te
netur debituꝫ ēt interꝑtatiue
petenti. Sed exigēdo ſꝑ pec-

cat mortaliter. Unde cōsulē dum esset ei petere super hoc dispensationē a papa sed fm Guil. posset etiā epus dispē sare nisi esset talis ꝯtinens ⁊ obseruās ipm. ¶ Si fecit votum stultū ⁊ irrationabile: vt ieiunare in dñica dic: vel nō pectinare caput vel lauare in sabbō: ⁊ hmōi mortale nō ē: sꝫ ꝓhibendus est illud iplere.

¶ De trāsgressione voti.

¶ Et nota ꝙ a trāsgressione votoꝝ pōt de iure cōmuni ⁊ ꝯsuetudine: ꝯfessor absoluere qꝛ nō est de casib⁹ reſuatis. Sed de dispēsatione ⁊ commutatione votoꝝ: nō pt se intromittere sine spāli cōmissione diocesanoꝝ: vel alterius qui possit illā dare. ¶ Episcopi aūt in oibus pñt cōmutare vel dispensare nisi in voto castitatis vel religionis ⁊ trib⁹ votis peregrinatiōis. s. hierosolymitani ad sanctū Jacobum: ⁊ ad limina aploꝝ. i. Romā: in quib⁹ votis. papa vel summ⁹ pniarius soli dispensant: vel commutant.

¶ De votis habes in secūda parte. summe. ti. xi. per totum ibi vide.

¶ De superstitionibus. c. ij.

Si fecit ipe vel fieri fecit aliqd maleficium seu iuxta vulgare malias. i. facturas in qbus semp fiūt occulte vel manifeste demonū iuocationes: qd semp ē mortale ⁊ dignū morte corporali. ij. p. sūme. t. xij. c. i. §. xij.

¶ De incantationibus.

¶ Si fecit vel fieri fec. vel ꝓcurauit aliquā incantationeꝫ cū sacramētis vel sacramentalib⁹ ecclesie: vt aqua baptismali: vel oleo sancto ⁊ hmōi ob sanitatē vel aliā causam. ē mortale ⁊ grauissimū. in. ij. p. summe. t. xij. c. i. §. fi. in fine.

¶ De adoratione creaturaꝝ.

¶ Si adorauit aliquā creaturam faciēdo orationē ad eaꝫ vt ad lunā: solē: ⁊ stellas cum primo apparēt ⁊ huiusmodi est mortale peccatum.

¶ De diuinationibus.

¶ Si fecit vel fieri fec aliquā diuinationē ad inueniendū furta: vel ad sciendū occulta: vel futurum qd sibi ꝯtingere potest: est mortale.

¶ De arte notoria.

¶ Si didicit artē notoriam: vel vsus est ad sciēdū aliqua vel si vsus est arte nigromātica: mortale est: ⁊ si hꝫ librū

inducendus est: vt eum com burat: alias nō est absoluendus: sicut est liber Almades Seriforas ⁊ alij libri cōburēdi sunt q: mortale est vti eis vide i.ij.p.sūme.ti.xij.c.j.§.x.

¶ De constellationibus.

¶ Si ex cōstellationibus vel planetis sub q̄b9 natus est aliqd iudicauit determinate de cōuersatione ei9. ¶ Idē si ex phisonomia. Credere.n. hominē ex fato: vel ꝯstellatione vel cōplexione cogi ad bonū vel ad malum: est hereticū.

¶ De sortibus.

¶ Si vsus est sortib9 diuinatorijs qḋ est mortale: ex leuitate autē veniale. ¶ Si dedit aliqd turpe vxor viro ad comedēdū vel alteri: vt amaret eā vel fecit: vel dixit aliquid turpe ad huiusmōi est mortale. Et interrogandū est qḋ fuit illud. ¶ De incātationib9.

¶ Si fecit vel fieri fec̄ aliquā incantationē ob sanitatē ꝯsequendā: ⁊ qñ hoc fit sciendo esse ꝓhibitū: est mortale cōiter. Qñ vero ex simplicitate fieret putādo esse bonas orationes: dr̄ veniale. Sed si nollet in futurum abstinere: negāda est ei absolutio: q: ex obstinatione ⁊ malicia videtur esse mortale: ⁊ interrogandū est de verbis quibus vtunt: ⁊ de obseruantijs q̄s addūt.

¶ De breuibus.

¶ Si fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibus: que cōiter sunt supstitiosa ex verbis: vel carta in qua fiūt: vel mō iponendi: vel portādi: vel tp̄e scribendi: ⁊ inuēta supstitione carum: imponendū est q: cōburāt ⁊ si nollent: nō sunt absoluendi: q: tūc est mortale. Si vero putabāt talia esse licita tāq̄ʒ orationes veniale videt̄.

¶ De obseruationib9 tēpoꝝ.

¶ Si obſuauit vnā diē magis q̄ʒ aliam: in nō incipiēdo aliqd tanq̄ʒ malum: vt dies egyptiaticos: vel diē in quo occurrit ḋcapitatio sc̄ti Joā. baptiste: vel diē assensiōis in colligēdis herbis ⁊ huiusmodi: veniale videt̄ qñ ex simplicitate hoc fit siue scribēdo aliqua vel portādo ad suspēdendum in aliquo loco. Si vero hoc crederet anio obstinato tūc mortale cēt talia obſuar̄.

¶ De somnijs.

¶ Si obseruauit somnia faciēs aliquas orationes ⁊ obseruationes ⁊ postea ex his q̄

somniat volēdo de futuris ꝛ occultis iudicare: ꝛ ꝓnunciare. mortale est alias autē sine observatione adiūcta: nimis adhibere fidē somniis: pctm̄ est ꝛ si ex se nō sit mortale. tm̄ periculosum est: qꝛ sic dyabolus multos decipit. ¶ Si ex effusione olei de lucerna vel cratitatione aliquarꝫ auiū: vel vlulatu canū: vel magnitudine ꝛ ꝯtinuitate ventorū: ꝛ huiusmodi existimauit aliquid mali euenturꝫ qd fatuum est. ¶ Si existimauit mulieres ꝯuerti in gattas: vel alia aīalia: ꝛ ire de nocte ꝛ suger̄ sanguinē puerorꝫ ꝛ hmōi: qd est impossibile: nisi deo: ꝛ iō fatuum ē credere. ¶ De hac materia. s. diuinationū: incantationum ꝛ omniuꝫ superstitionum vide luce clarius in decre. xxvi. c. i. per totum.

¶ De blasphemia multiplici dei ꝛ sanctorum. c. iij.

Si blasphemauit deū videlicet dicendo eū nō esse iustū ꝛ oia iniuste disponere: ꝛ eē acceptatorē personarꝫ: vel nō videre que fiūt vel nō curare de actibus hominū: vel ꝓditorēꝫ: vel sine merito punire ꝛ flagellare euꝫ: vel nō posse istud vel illud facere: ꝛ hmōi: qdlibet horꝫ est mōtale: cū aduertit: qd dicit ꝛ intelligit. ¶ Si blasphemauit deū vel aliquē sanctum: que proprie dr̄ maledictio: vt maledictus sit. ꝛc. vt fit ex ira: sp est mortale: si aduertit ipsa verba.

¶ Scdꝫ pceptū de iuramētis ꝛ piurijs. ꝛ hēt. c. duo. Ca. j.

Ne iures vana p ipm. ¶ Prio de piurio: si iurauit i aliqua curia corā iudice mēdaciose: mortale est q̄tūcūqꝫ alias haberet iustaꝫ cām. Et qui iducit ad hoc aduertenter: vt iudex: aduocat9: pcurator: ꝛ huiusmodi: mortaliter peccat. ¶ Si iurauit etiaꝫ ex̄ iudicium in cōi ꝓmone quacūqꝫ ex cā vel leuitate: vel vtilitate: vel iocositate: vel qualicūqꝫ mō. nō solum ad sancta dei euāgelia: ꝛ per corpus christi ꝛ sanctorꝫ: sed ēt per fidē: per deū: si deus me adiuuet: per virginem Mariā: per crucē: per animā suaꝫ: ꝛ huiusmodi: hoc semꝑ est mortale qn̄ aduertit se iurare: ꝛ falsum dicere: ꝛ totiens quotiens sic iurando aduertit. ¶ Si iurauit aliqd pro

certo:de quo dubitat vtrum sic sit:mortale est:ꝛ pcipue iu rando in iudicio. ¶ Si iurauit ꝑpetrare aliqd qđ ē mortale:vt facere vindictā:nō dimittere ꝯcubinā: seruare iniusta statuta:tenere secretam iniquā ꝯiurationez: mortaliter peccauit: nec debet illud seruare. ¶ Si iurauit tenere secretuz aliqd qđ est tractatū in consilio:vel aliud qđ nulli est nociuū:si aduertenter manifestat:peccat mortaliter ipē ꝛ qui stimulat eū ad manifestandū: sciens illud esse secretuz. ¶ Si iurauit ſuare statuta alicuiꝰ ciuitatis:vel vniuersitatis: aliquid sciēter ex illis statutis trāsgrediēdo: peccat mortaliter. Si tñ aliqđ statutum est abrogatū per ꝯriā cōsuetudinē:q₃ quottidie ꝑ oēs fit ꝯrium ꝛ diu: nō videt̄ periurus:si nō seruat illud:eo ꝙ nō habet viz statuti. di.iiij.§. leges. ¶ Si iurauit ꝑ aliquez modū opprobriosum per dei mēbra:vel sanctorū:vt faciūt ribaldi: mortaliter peccauit: q₃ blasphemia reputat̄. xxij. q.j.c.siquis per capillū. ¶ Si promisit se aliqd facturū licitum:si nō intēdebat obseruare:mōrtaliter peccauit. Si autem intēdebat obseruare:sed veniēte termino quo d₃ iplere nō seruat ꝓmissum:cuz tñ posset:licet cum icomoditate sua:peccauit mortaliter: nisi ille cui ꝓmisit:ante terminuz relaxet iuramentū:qđ facere pōt si ꝓmissuz:in illiꝰ vtilitatem tm̄ cedat. Nam si in vtilitatē alioꝝ:vł in honorē dei ꝛ sanctoꝝ:nō pōt ille relaxare:s₃ ad epm̄ vel papā ꝑtinet relaxatio vel cōmutatio. Si autē nō pōt implere:excusat̄ a peccato pro tūc: cū nō pōt. ¶ Si quis ēt ꝓmittat cū iuramēto se ailquid factuꝝ qđ nō est alicuius iportantie boni vel mali:vt mater de verberādo filiū.vel de bibendo: vel nō ꝛ huiusmodi vr̄ veniale.iuratio ꝛ ꝑiuratio. ¶ Si iurauit sine cā rōnabili pro quibuscūq₃ minimis: dicēdo ēt veritatē:veniale est:nisi faceret in ꝯtemptū:ꝛ inducēdus est vt abstineat:ꝓpter periculum periurij. ¶ Si induxit aliquem ad iurandū:quez omnino credebat falsuz iuratuꝝ mortaliter peccauit.nisi esset iudex hoc faciens ex officio suo:ſm iuris ordinem.

¶De adiuratione.c.ij.

d E adiuratiõe: que ẽ inducere aliquem ad aliqd faciendũ:ob inuocationez alicuius rei sacre vel diuini nois. Et si est per modũ coactiõis intẽdẽs euz obligare per modũ iuramẽti ad aliqd faciendũ:vt ad supiores ꝛ alios in quib⁹ nõ hẽt potestatẽ:est mortale.sicut adiuratio Caiphe ꝯtra dñz. Ad sibi subditos vero ẽ licita:eo casu quo liceret eis pcipere. aliter nõ ꝛ tunc adiuratus tenet̃ illud facere:vel dicere:alias eẽt mortale: sicut trãsgressio precepti. ¶Si adiurauit prelatos:vel socios:vel iferiores per moduz depcationis: intẽdens inducere adiuratuz per reuerẽtiã diuini nois vl̃ alicuius rei sacre ad aliqd boni faciendũ:nõ est maluz:vel vẽiale. Si leuiter fit:ꝛ sine cã ꝛ adiurat⁹ nõ faciẽs illud:nõ peccat Tho.sa se.q.xc.ad primũ. ¶Si adiurauit demõces per modũ precis:vel ad sciendũ aliqd ab eis:vel aliqd obtinẽdũ auxilij:est mortale:nisi qs faceret ex familiari ꝯsilio spũs sancti:vl̃ nisi ex quadã simplicitate:querẽs ab obsessis a dyabolo. Sz per modum coactionis: licet eos adiurar̃ ne nobis noceãt. ¶Si adiurauit creaturas irratiõales ne dyabolus eis vtatur i nostrũ nocumentuz:licet. Si autẽ fit vt demõ operetur in eis:mortale est:vt incãtatiões serpentiũ. ¶Si in cantilenis ꝛ turpib⁹ fabulis miscuit deũ ꝛ sanctos: ꝛ in narrationib⁹ turpib⁹ ꝛ amatorijs: est mortale.alias veniale nisi faceret in contemptum dei.

¶Tertiuz preceptũ de obseruatione festorũ continet duo capitula primum.c.

s Abbata sctifices. Quantũ ad determinationem dicẽ:istud preceptũ est de iure positiuo. ideo hic annectere põt de ieiunijs ecclesie:ꝛ de auditione misse. ¶Primo ergo si fecit aliqd manuale opus diebus dñicis ꝛ alijs festis preceptis ab ecclesia ex̃ casuz necessitatis:qꝛ mortaliter peccauit: si per notabile spatiũ. Secus si fuerct aliqua pũcta. ¶Si vero ex necessitate:videlz qꝛ hostes expectant̃:vel veniũt inũdationes aquarũ:ꝛ hmõi:tũc liceret remouere blada ꝛ su-

pellectilia ꝛ huiusmodi Ray. ꝛ debent obseruari de vespe re ad vesperã.i.de sero ad se- rum.de ↄsc.di.iij.c. ꝓnũciandum. Hic requiritur magna prudẽtia in ↄsulẽdo. ¶ Si vẽdidit vel emit dieb⁹ festiuis nisi comestibilia de die in diez: vt panẽ:vinũ:caseum:carnes ꝛ hmõi mõtaliter peccauit:si per modũ negociationis:nisi in cãu magne necessitat(. In nũdinis tñ ex quo ꝑlati eccle siaꝝ tolerant:si nõ dimittunt audire missaȝ ẜȝ Pe.de pal. videt̃ posse excusari:qui mercãtur in dieb⁹ festiuis.s.a peccato mõtali. ¶ Si fieri fec̃ aliquod ꝑdictoꝝ a suis filijs:discipulis:ẜuis:laboratorib⁹ sine necessitate:peccat mortaliter mandãs ꝛ exequẽs. ¶ Si tñ mandãs seu magister:vel patronus nõ hẽt necessitatẽ ipse sed discipulus ei⁹:vel seruus: vel rusticus hẽt necessitatem: ita ꝙ aliter nõ posset viuere: vel qꝛ si discipul⁹ nõ obedit aliqñ magr̃o in hmõi dieb⁹ vendẽdo:vel faciẽdo aliquod exercitiũ ei⁹ artis pro quo tpe nec iste nec alius de illa arte vult ↄducere euȝ secũ:ꝛ aliud exercitiũ nescit facer̃. videtur ipse excusari. Nã si in obsequ ũȝ ecclesiaꝝ pauperculaꝝ aliquãdo licet aliqd laborare dieb⁹ festiuis ẜm doctores:quãto magis licet pro sustẽtatiõe vite ei⁹ in necessitate. Tutius tñ esset eligere aliquã arteȝ si posset. ¶ Similiter de scriptorib⁹ pro ꝑcio ꝛ ↄficientibus instrumẽta tpaliũ ꝛ iudicãtibus ꝛ faciẽtib⁹ longas dictas nõ cã cupiditatis:ẜȝ necessitatis qꝛ nõ bene aliter põt fieri Barbitõsorib⁹:chirugicis : ꝛ huiusmodi:medicinalia autẽ semꝑ licet facere ꝛ medicari: ꝛ talia vẽdere Papa Eugenius dispẽsauit cũ barbitõsoribus vt laborare possint per duas horas noctes in vigilijs magnoꝝ festoruȝ.ij.pte sũme ti.ix.c.vii.§.iiij.i fine. ¶ Si ꝑ totum diẽ festum vacauit ludis:venationibus: aucupijs: choreis:ꝛ alijs vanitatib⁹ mũdi. Frequẽter.n.in his occurrunt mortalia pctã : ꝛ si de se ista nõ sint mortalia . ¶ Qd etiã mortale peccatũ dieb⁹ festiuis cõmissum sit graui⁹ pȝ: ꝛ iõ de hmõi ↄfitendum est.

¶ De auditiõe misse diebus dominicis ꝛ festiuis.

Si nõ audiuit totã mis-

saz dieb⁹ illis:sz ommisit vel ex ꝯtemptu:vel ex cupiditate lucrādi:vel cā eūdi ad solatiū vel ad cōuiuia:seu ex negligē tia:vel ignorantia crassa mor taliter peccauit:ꝛ totiens quo tiens dimisit. Idez si audiuit: sz nō totaz dimittēdo notabi lez partē:de ꝯse.di.j.c. missas Secus vero est si modicam partē misse dimisit. ¶ Qd au tez quis audiat in parrochia sua vel alibi missaz ꝓpriaz de die:vel aliā audiēdo:vel non intelligēdo verba:vel non au diendo:qr submisse dicit: vel audiat alibi seu a cōcubiario vel symoniaco:ꝛ huiusmodi: vel nō symoniaco: ꝛ ꝯcubia rio:exquo plati nō ꝓuidēt su per hmōi:nō videt simplices sollicitādi:sz dimittēdū cōsci entijs eoꝝ:vbi talia abūdant fz Pe.de pal.ꝛ Guil.durā. ¶ Dimittētes vero auditio nem misse ex infirmitate: vel ex tali occupatiōe quā nō pñt dimittere vt suire ifirmo:vel alia iusta de cā:puta qr ma-nēt in castris:excusant. ¶ Ex cusant etiā puelle:que dimit-tuntur a parētib⁹ domi:nō tñ euntes ad choreas. Vidue ēt que manēt i domo clause p mенses non excusatur. Sec⁹ si per dies quindeciz:vel per mensem ꝛ huiusmodi.

¶ De obseruatione ieiunio-rum.c.ij.

Si quis dimittit ieiu-nia ecclesie:vt qdra-gesime.iiij.tpoꝝ: ꝛ vi gilias festoꝝ christi:ac sctōꝝ que de pcepto sunt .post .xxi. ānum:peccat mortaliter: nisi habeat cām legitime eū excu santē:vel saltē existimet se ha bere:puta cū est satis debilis vel videtur sibi eē:pp qd cre dit nō posse ieiunare sine no tabili corporis detrimento:lz scdm veritatē possit:talis nō videtur de facili ꝯdēnandus de mortali:exquo parat⁹ erat obedire precepto:si credidissz se posse: aliter ē mortale:ꝛ to tiens quotiēs dimisit aliquē diem ieiunij:quia quilibet.n. dies:est sub vno pcepto. Sed ante.xxi.annuz inducēdi sunt iuuenes ad ieiunanduz. Etiā interrogādū est hic de nume ro dierū quos dimisit: ꝛ qua de cā. ¶ Si vero notabiliter āticipauit horā comedēdi:pu ta circa horam tertiam : sine causa legitima:non est ieiuni uz.vñ ꝛ mortale. Hora āt cō

grus:est circa nonaz. Tarda re autē post nonā nō est viti um:nisi fiat ex superstitione. ¶ Si cū ieiunauit ex statuto ecclesie vel ex voto:vel ex iniūctione confessoris:comedit de sero frustum panis: vel d pluribꝰ fructibꝰ:aut ɔfectioni bꝰ vel de vno genere tm̄:sꝫ i magna quātitate:ieiuniū fregit in.ij.p.summe ti.vj.c.ij. §. ix. ¶ Si vero aliqd cōfectionuꝫ sumit in pua quantitate nō soluit ieiuniū:nisi fieret in fraudē ad nutriēduꝫ. Sed sumēdo aliquid fructuū p modū medicine.ne.s.vinū lauet stomachū:nō videtur esse malū. ¶ Pōt aūt qs in die pluries bibere sumpto prādio:ꝛ nō frāgit ieiuniuꝫ nisi fiat in fraudem:vt dictuꝫ est. ¶ De biles ꝛ multum laborantes: itinerantes : peregrinantes : nutrientes:pauperes:ꝛ huiusmodi quomodo ꝛ quando a ieiunio excusentur:vide plenius i.ij.p.sūme.t.vj.c. ij.§.vj.

¶ Quartum preceptū de honore parentū:ꝛ habet duo capitula. Caplm̄ primum.

Habeas in honore parētes. Quere pmo.si dixit verba contumeliosa:vel obprobriosa parentibꝰ:mortaliter peccauit:ꝛ multo magis si verberauit:ēt leuiter. Idem si parētes irrisit. ¶ Si blasphemauit: vl' male dixit ipsis defunctis ꝛ viuis. ¶ Si nō obediuit eis i licitis ex cōtēptu:peccauit mortaliter:ēt i puis rebꝰ. Secꝰ si ex negligētia i rebꝰ nō multi pōderis. Si nō puidit necessitatibꝰ eoꝝ:cū posset mortale ē. ¶ Si nō ipleuit legata facta ab eis ad pias cās:sꝫ multuꝫ distulit pp icōmoditatē:cū tn̄ posset: peccauit mortaliter vide i.ij.p.ti.j.c.xxj.§.iij. ¶ Si n̄ reuererēter se hūit:sed ɔtēpsit: vl' dure locutꝰ ē.vl' puocauit ad irā:vl' nō supportauit eos vl' diligēter n̄ puidit:vēiale ē.

¶ De gubernatiōe fāilie.c.ij.

Si nō puidit magnis necessitatibꝰ victus:ꝛ vestitꝰ filioꝝ: vxoris: suoꝝ cum posset ex auaritia vel crudelitate: mortale ē.iij. d.c.si qs. Idē si pp hoc illegitimos filios misit ad hospitale:vel suos q sibi bn̄ seruiebāt. ¶ Si nō adhibuit diligētiā ad hoc vt boni eēnt:ꝛ mādata dei ꝛ ecclesie obseruēt: vt d ɔfessiōe:cōione: auditio

ne misse: de honestate et hmoi et si notabile i hoc comisit negligentia: no curando vl no corrigedo mortale e vel veniale graue. ¶ Si dixit vxori vba cotumeliosa: vocado scortu et hmoi: vl verberauit aspere si ne ca ronabili sed ex iniuria mortale e. Sec⁹ si alias ei: dura et aspa verba loqtur. ¶ Si vxor ptedit cu viro i licitis rebus nolles obedir et ex hoc puocas eu ad blasphemadum deu vel sanctos: vel ad aliud grade icouenies mortale. comittit si est occasio data ad hoc. ¶ Si vir pmittit vxorez facer plurimas vanitates aut ornat⁹ vl tripudiat⁹ et hmoi: et alia multu puocatia ad lasciuiam: mortale videtur. Si vero non sit multus excessus veniale videtur. ¶ Mater que mittit filias ad choreas et alias mudi vanitates: et no ducit ad missaz: ofessionez: et coione: no videt posse excusari a mortali. ¶ Si dns vel dna no puidit necessitatibus corpalib⁹ suoz et acillaru: et ifirmos mittit ad hospitale et no curat d necessitate vel honestate vite eoru vel non dat eis habilitate ad ofitedu coi cadu: audiedu missaz cu possit: vel faciat i festis laborare mortale e i qlibet hoz. ¶ Si nimis dure: vel nimis: remisse alias se hnt i gubernatioe familie: in quo omnes delinquunt et pfecti: coiter veniale est di. xxv. c. qualis.

¶ Quintum preceptu de homicidio. Cap. vnicum.

Non occisor eris. Et n prio qre: si occidit extra ordinez iuris aliqué volutarie: vl pter intetione a casu: dado opera rei illicite: vt i ludo noxio: sic ad sara: vl et rei licite: sz no adhibedo debita diligetia: vt pij ciedo regulas d tecto mortale e: et casus epis resuat⁹. Ide si ex necessitate euitabili et et ineuitabili ad quaz peuenit ex culpa: puta qr adulter est iuetus a viro mulieris adultere: q vt morte euaderet eu occidit. Interrogadu e de ca homicidij. ¶ Si iudex occidit aliqué inocete secudu iura: vl aliqué nocente: sed pter ordine iuris: vel secudu pcessum ordinarium sed non hns legitimum dominiu vel hns potestate: sed non ex iustitia: sed ex vindicta: vel auaricia: vel

crudelitate: et est casus episcopalis nisi in vltimo pũcto i.ij. pte sum.ti.vij.c.viij.§.i. ¶ Si mulier grauida q̃siuit abortum per medicinas vel labores vel per aliũ modũ: etiã si nõ sequat effectus est mortale in ea: et in quocũq; ↄsulente et operãte ad hoc: nõ tñ est casus epalis. ¶ Si vero sequtur effectus: et puerperiũ erat formatuz in vtero: homicidiũ est in ea et cooperãte et ↄsulẽte: vnde casus epalis ẽ. ¶ In aliqbus etiã locis si nõ sequitur effectus per synodales cõstitutiones: est epalis: et alicubi ẽ excõicatio. ¶ Si occidit mater filiũ vel filiã sponte ad occultandũ crimen suũ: grauissimum est: et multo plus si nõ baptizatũ. ¶ Si pater filiam vel frater sororẽ fornicantem: si vir vxorẽ: pp adulterium si vxor viz pp odium vel amorẽ ad aliquẽ aliũ: si filius patrẽ vel matrẽ ex ira vl' auaricia: vel fratrẽ frater: grauissima sunt et digna magna penitẽtia et epo reseruata. ¶ Et nota q̃ epi solent cõiter eos mittere qui ire pñt pro casu homicidij ad penitentiarios curie ad terrorẽ incutiẽdum. Si tñ nolũt: possunt absoluere tales per se. vl' per alios. iõ pape nõ reseruat⁹. ¶ Si mater: vel nutrix suffocat filiũ vl' filiaz quẽ tenet iuxta se: in aduertẽter opprimẽs: mortale ẽ propter negligẽtiã et est epalis. ¶ Si mulier grauida preter intẽtionẽ abortitur: si cõmisisset ibi notabilẽ negligẽtiam: puta q̃ nimis saltauit: vel q̃ nimis inordinate laborauit: vel ppter inordinatas lasciuias nõ esset absq; pctõ mortali. ¶ Idẽ in viro vl' alio percutiente caz vñ hoc sequitur. Secus vero si nõ esset in causa. ¶ Siqs ẽt nõ occidit. tñ mutilat aliqd mẽbruz: vel reddit inutile alteri ex ordinẽ iuris: vel vulnerat: vel alias percutit aliquẽ ex iniuria: peccat mortaliter. ¶ Idẽ si iniuste icarcerat: vel tenet per violentiã: ne liber possit abire. nisi faceret per punctũ tpis ad impediendũ maluz ei⁹. ¶ Si clericuz ẽt habentẽ tantũ primam tonsurã: est excõicatus. ¶ Siquis verbo vel mandato. s. mãdando: psuadendo: cõsulendo: ratificãdo vel incitãdo: cooperat aliqd predictoz: vel mortẽ: vel corporalem le-

sionem: peccat mortaliter. etiam si nõ sequat effectus. Sz si sequitur effect⁹ grauius est ꝛ si pcussus vel incarceratus ꝛ hmõi esset clericus vel religiosus: in quolibet predictoꝝ casuũ pcutiens: vel includẽs: est excõicatus: nisi esset plat⁹ eius: qui hoc faceret cã correctionis. ¶ Et vbi in pdictis. s. mandato: cõsilio: coopatione vel facto: si esset enormis iniuria facta clerico vel religioso: nõ põt absolui citra sedẽ apostolicã: vel legatũ vel summũ penitentiariũ. Secus vero si nõ eẽt enormis iiuria. ¶ De huiusmodi mã habes diffuse in tertia parte sum. ti. xxv. c. j. ¶ Enormis iniuria dicit qñ ad mutilationẽ mẽbri: seu effusionez sanguinis magnã. s. per vulnus illatũ: pcessuz fuerit. Aut si in epm: vl in abbatem ppriuz manus violenta iniecta sit vt. c. cũ illorũ. extra de sen. excõ. Aut. n. dicit enormis arbitrio boni viri ex circunstantiis locoꝝ: tẽpoꝝ: personaꝝ: vt isti. de iure naturali. §. atrox. Vel si est facta religioso: qꝛ nõ absoluitur talis citra sedem apostolicã vel legatuz eius: vel ei⁹ summũ penitentiariuz: secus vero est si nõ esset enormis. ¶ Siqs interfecerit vel mãdauerit: vel fecerit interfici aliquem christianuz per assassinos: etiã si non sequatur effectus: est excõmunicatus ꝛ deposit⁹ omni gradu: ordine ꝛ dignitate seculari: vel ecclesiastica. Similiter receptor ꝛ dfensor huiusmodi assassinoꝝ. c. pro humani: de homi. li. vi. ¶ Dicũtur assassini quidaz heretici: vide de hoc in. iij. parte sum. ti. xxv. cap. xxxvj. ¶ Siqs desiderat mortem alteri⁹ deliberata ratione. in malũ alteri⁹: siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. vt habeat ei⁹ bona: vel ex luxuria: vt aliã accipiat. vl ex superbia: vt in plãtione succedat: vel ex accidia: ne habeat cãm siue laborem gubernãdi eũ: vl vt sit magis liber: ꝛ nõ habeat corripiẽtez in quolibet hoꝝ est mortale. Secus ãt si hoc desiderat ne ipsemet vl ille deũ ãpli⁹ offenderet: vl ne peior efficeret aut ne bonis psonis vel ecclesie dei noceat. sicut tyrãni. ¶ Si vero qs ex ipatiẽtia ꝛ ira percutit seipsuz iniuriose: peccat mortaliter: ꝛ si clericus sit: est

excõmunicatus. Secus ſi ex zelo deuotionis ad reprimẽdam carnem vel tẽtationes: Nõ tñ licet abſcindere aliqͦd membrũ: alias peccaret mortaliter ⁊ efficeretur irregularis: ⁊ ſi eẽt clericus eſſet excõicatus. ¶ Si occidiſſet vel vulneraſſet aliquẽ in loco ſacro: eẽt ſacrilegiũ ⁊ eccleſia violata. ¶ Si per violentiã: etiã ſi ſit officialis eduxerit malefactorem vel debitorẽ de loco ſacro: vel fecerit capi eũ: peccauit mortaliter. ¶ Si fecit vel fieri fecit torneamẽtũ: vel aliud ſpectaculũ vbi ſit periculũ vite: mortale peccatũ eſt.

¶ Sextũ preceptũ de luxuria actuali ⁊ ſpeciebꝰ eiꝰ. c. vnicũ.

n

On mechaberis. ¶ Luxuria actualis que cõmittitur extra matrimoniũ: ſemꝑ eſt mortale peccatum in oibꝰ ſpẽbus ſuis: que oẽs hic ponũtur: qꝛ diſtincte oportet eas ↄfiteri: vel iterrogare ↄfitentes ſi a ſeipſis nõ dicũt. ¶ Nullo tñ mõ neceſſe eſt iterrogare de his oibꝰ: niſi neceſſitas cogat: ne quis addiſcat qͦd neſcit: ſed put conuenit perſonis que ↄfitentur Et cũ habet vltima ſpecies: non eſt vltra deſcendendum ad alias particulares circunſtãtias nõ neceſſarias: ⁊ cauto ⁊ honeſto modo iterrogãdũ eſt. ¶ Si cognouit ſolutꝰ ſolutã que dicitur fornicatio: ⁊ ſi eſt meretrix: vel ſua ſua vel alterius: vel vidua: ⁊ ẽt ſi tales induxit ad peccatũ. ¶ Si tenuit ↄcubinã ⁊ quanto tꝑe qꝛ vltra fornicationẽ: eſt ibi ſcandalum ꝓximorũ qꝛ publicum: licet ſit fornicatio. ¶ Si virginẽ defloravit ex matrimoniũ: qͦd dicitur ſtuprũ. ⁊ ſi ſeduxit eã ꝓmittendo ducere in vxorẽ: cogẽdus eſt in foro ↄſcientie. vel ducere eã in vxorem ſibi: vel eã dotare ſi põt: ⁊ iniuriatus eſt parẽtibꝰ eiuſdẽ: ſi hoc neſcierũt. ¶ Si ipſe ſolutus cognouit vxorẽ alterius: vel ipſe vxoratus cognouit ſolutã. qͦd dr adulterium: ⁊ eſt duplex qñ vterqꝫ eſt ↄiugatus. ¶ Si itulit violentiam alicui qͦd dr raptus: ⁊ ſi ↄtra voluntatẽ parentũ: grauius eſt. ¶ Si itulit violẽtiã nupte vel virgini vel moniali grauiſſimũ eſt. ¶ Si cognouit ↄſanguineã ſuã: vel ↄſanguineam vxoris ſue vſqꝫ ad quartũ gradũ ↄſanguinita-

tis vel affinitatis. ꝛ dicitur incest⁹. ¶ Idez de muliere: que permittit se cognosci a cōsanguineo viri sui. ¶ Si cū moniali scelus est opatus: vel cū habēte ꝓfessionem castitatis ꝛ dicit sacrilegiū. ¶ Idem si mulier cuz clerico: religioso: prelato ordiato: ꝛ huiusmōi. ¶ Si cognouit cōmatrez vel quā tenuit ad baptismū filiā spiritualē vł chrisma: vel quā audiuit in ꝯfessione: ꝛ dr̄ incestus vel sacrilegiuz. Idem de muliere que cū cōpatre se miscuit voluntarie. ¶ Si per se metipsum vigilans ꝛ volūtarius se polluit: ꝛ dr̄ molicies. siue manib⁹ ꝓprijs vel alijs modis. De modo nō est interroganduz. ¶ Si cum masculis opatus est turpitudinē: vł femina cū femina: vel vir cuz muliere extra vas debitum: ꝛ dr̄ vitium sodomiticum. Si cū brutis operat⁹ est nephas: ꝛ cū quib⁹: ꝛ dr̄ vitium bestialitatis. ¶ Si dieb⁹ festiuis aliquod hoꝝ opatus est q꞉ grauius est. Scōm aliquos vero necesse est ꝯfiteri hmōi circūstantiā: q꞉ mutat speciē peccati. ¶ Si in ecclesia vel in loco sacro aliqđ predictoꝝ cōmisit qđ dr̄ sacrilegiū: ꝛ per hoc violať ecclia: ꝛ si istud eēt manifestū esset recōcilianda ecclesia. ¶ De peccatis vero q̄ cōmittunť in cōiugio. s. tactib⁹ ꝛ actib⁹ inhonestis ꝛ osculis ac verbis ꝛ hmōi dicetur īfra in. c. de luxuria. ¶ Nō. tn̄ ꝙ de iure cōi pctā luxurie nō sunt reꝛuata cpis: nec pro aliquo illoꝝ ē lata snia excōicationis a iure: sed cōiter per sinodales ꝯstitutiōes epoꝝ: aliquos ex dictis casib⁹ sibi magis reseruāt: vt incestū: sacrilegiū scilicet cuz monialibus Aliqui vero epi: viciū bestialitatis. Alij etiā: vitiū sodomiticuz: ꝛ quedā alia in quib⁹ est lata snia excōicationis per synodales ꝯstitutōes. Et ideo quere in diocesibus in quib⁹ audis confessiones.

¶ Septimū p̄ceptū de furto nō faciēdo: ꝛ đ vsura q̄ diuersis modis fit: ꝛ hz. c. viij. c. j.

Furtū nō facies. De vsurpatiōe rei aliene que in hoc p̄cepto ꝓhibeť. Nota ꝙ in oibus infra scriptis spēb⁹ est mortale peccatū: ꝛ teneť ad restitutionem ei a quo res capta est. Qđ si ille ignorať vel nō īuenit: pau

peribus erogāda est: ꝛ nō so lū qui accipit. sed ēt heres ei⁹ si tn̄ de bonis ei⁹ ad eū perue nit. ca. michael ex̄ de vsuris.
¶ Circa vsurā quere pmo: si mutuauit pecuniā numeratā vel aliqd eoꝝ q̄ vsu cōsumun tur: vt frumētū: vinū ꝛ oleū ꝛ hmōi: itētiōe aliqd recipiēdi vltra suū capitale: ꝛ istud plus qd accepit tenetur restituere.
¶ Si mutuauit sup pign⁹ rei mobilis puta vestis: eq ꝛ huiusmōi: vel immobilis: vt do mus: agri ꝛ hmōi: ꝛ iterim ac cipit vsu fructū pignoris. duz alius tenuit pecuniā suā: vsura est. ¶ Excipit tn̄ casus qn̄ gener accepit possessionē i pi gn⁹ a socero suo quousqz dat sibi dotē: ꝛ sustinet onera ma trimonij nutriēdo vxorē suaz. extra de vsuris. c. salubriter.
¶ Si posuit pecuniaz penes mercatorē vel artificē: cū itē tione aliquid percipiēdi vtili tatis. licet non fiat pactuz de hoc: sed ponit i discretiōe ei⁹ volēs in oi casu capitale suuz saluū: vsura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro: tunc licet etiam cuz pacto: ꝛ in hoc solent etiā of fendere mulieres de dotib⁹ suis: ꝛ dicuntur vulgariter de posita. sed vsura ē ca. pleriqz xiiij. q. iij. in tex. ꝛ glo.

¶ De soccedis animalium.

¶ Si in soccedis animalium pecorum: bouum ꝛ huiusmo di ita paciscitur vt capitale sit saluum. est vsura: sed si non est saluum: sed nimis grauatur vna pars: nō est vsura: sꝫ iniusticia. ¶ Si in emptione fructuū terre vel aliarū rerū ex eo ꝙ ante p aliquos men ses q̄z recipet fructus: vel ali as res soluit preciū: ꝛ pp hoc emit minus iusto pcio: vt si valebat decē emit pro noueꝫ vsura est. Sec⁹ si faceret hoc: qꝛ verisimiliter pōt etiam mi nus valere. q̄z illud quod sol uit videlicet octo.

¶ De vēditione ad terminū.

¶ Si vendidit ad credentiā seu terminum pannos laneos: lineos: de serico: vel alia quecunqz: maiori precio q̄z ad contantos: quia si vendi dit sic plus iusto precio rōne dilationis: vsura est. Si vero non vendidit plus iusto precio: sed non vult facere ita bo num forūz ei sicut illi qui dat pecuniam numeratam sibi: nō est vsura Tho. in opuscu-

lo.lxxvij. et extra de vsuris. c. nauiganti et.c. in ciuitate tua.
¶De cambijs.
¶Si fecit cambia et si minu ta: puta de vno floreno aureo ad moneta3: vel ecõuerso ac cipiendo aliquid fm commu nem cursu3: non est illicitu3. ¶Si fec cãbia realia p lras de loco ad locũ et nõ ficta: est licitũ moderatũ lucrũ. ¶Si fecit cãbia q̃ vulgariter dñr sicca: per venetos a libre de grossi vsura ẽ: q2 realiter ibi ẽ mutuu3 et sub spe lucri. Hec frequẽtant florẽtie. ¶Si tu tor vel curator pupillo2: vel p curator et factor cuiuscũq3: pe cuniã pupillo2 vel patrono2 dedit ad vsurã i vtilitatẽ illo rũ. vltra pctm̃ mortale cõmis sum i casu quo illi nolint vel nequeãt restituer: q2 illi q ha buerũt vtilitate3 pncipaliter tenent: s3 nõ restituẽtib9 illis: tenet pcurator: tutor. et cura tor et hmõi. ¶Si quis emit agrum vel domũ multo ma iori precio q̃3 valeat. intendẽs q2 venditor reemat ab eo de ducens hoc in pactum et ipse interim fructus recipiat: vsu ra paliata est.
¶De mutuantibus sub spe. ¶Si quis propter pecunia3 mutuatam aliquando petit: vel sperat principaliter habe re ab eo aliqd obsequ3 vl vti litatẽ: q̃ pcio possit estimari: vt opa laborato2. vl bouẽ ad colligẽdũ terras: vel mutuatio nẽ iumẽto2: vel aliqd donu3 vel vt pcuret ei officiũ: vl bñ ficiũ ecclesiasticũ vl seculare: vl q2 dei sibi pp hoc plus de fructib9 terre eius quã colit: vsura ẽ. Et qñ pp hoc nõ ab eo cui mutuauit: s3 ab alio vt a dño vel a cõitate recepit vti litate3 exinde debet illud pau peribus erogare.
¶De accipiẽtibus ad vsurã
¶Siquis accipit mutuo ad vsuram non ad prouidendũ sue necessitati: sed vt det ipse ad vsuram: vel ludat: vel ali as male vtatur: peccat mor taliter. hec vide in. ij. parte summe ti.i.c.viiij.§.vltimo. Idem si eum inducit: qui ali as nõ erat feneraturus. Pe: de pal.
¶De facientib9 statuta in fa uorem vsurariorum.
¶Si fieret statutum in ali qua ciuitate vel castro vel lo co q2 vsure soluãtur: vel q2 so lute non possint repeti: aut re

petite non debeāt reſtitui: ex
cōicati ſunt qui faciunt huiuſ
modi ſtatuta ⁊ qui iudicāt ſe
cundum ipſa. Unde illi qui
faciunt capitula cum iudeis.
vt domini ⁊ cōitates continē
tia ꝙ poſſint fenerari: vel ꝙ
non poſſint repeti in iudicio
vſure extorte ab eis ⁊ huiuſ-
modi videntur incidere i hāc
excommunicationem: domi
ni vero qui hoc faciunt ⁊ ci-
ues qui hoc conſulunt extra
de vſuris in cle.c.ex graui.

¶Capitulum.ij.

d E emptione vero de
nariorꝝ mōtꝭ vt florē
tie: vel ipreſtitorū vt
Venetijs: vel locorꝝ: vt ianue
q: aliq ponūt ꝯtractū eē vſu
rariū: alij vero nō.ſ.ꝯriū tenē
tes iō nemini cōſulas vt faci
at cōtractū: factū vero ſi po-
tes iducere vt poſt mortē ip-
ſius vel vnius alterius finiat
vel ſatiſfaciat cōitati: vel det
paupib⁹.bonū erit. Si vero
nō vult adherēs opinioni cō
trarie: nō facile cōdemnes: q:
in huiuſmodi ſcđ͂ doctores.
non eſt precipitanda ſenten-
tia. ¶De his ⁊ alijs ſupradi
ctis hēs in ſcđa pte ſumme.
ti.j.c.xj.de vſuris.

¶De fraudulentia que mul
tis modis cōmittit.c.iij.

d E fraudulētia q̄ fit: vł
i rei ſuba. vēdēdo vnā
rē pro alia vt vinū li-
phatū pro puro: carnes pecu
dinas ꝓ caſtratis: cera ⁊ aro
mata cū alijs mixturis vel in
q̄ntitate. dādo mēſuras ⁊ pō
dera diminuta: puta vnciaſ no
uē ꝓ libra: vel i q̄litate: vt rē
prauā pro bona: vt pānū: fer-
rū: coriū: aromata: aialia ðfe
ctuoſa: fruct⁹ ⁊ hmōi: ⁊ i his
ſi notabilr̃ dānificauit proxi-
mū. peccauit mortaliter ⁊ te-
neť ad reſtitutionē. ¶Si pa
rū nec plus intendēs: veniali
ter: ⁊ pauperib⁹ erogeť. ¶Si
vēdidit rē aliquā multo ma-
iori p̄cio q̄ȝ valebat ſcđm cō
munem eſtimationē illi⁹ tpis
aduertēter. peccauit mortali-
ter: ⁊ teneť ad reſtitutionē: ſi
ꝓxim⁹ notabiliter lediť. ſecus
ſi parū. ¶Idē ſi emit minori
p̄cio q̄ȝ valeat ex ignorātia vē
ditoriſ. ¶Si fraudauit iuſtaſ
gabellas ⁊ pedagia. teneť cōi
tati reſtituere: ſi multū vel ēt
parū ſed tñ itendes multum
mortale eſt ð hac materia vi
de in.ij.pte.ſumme.ti.j.c.xiij.
§.vi.⁊.vij. ¶Dñi qui grauāt

subditos in collectis iniustis teneť ad restitutioně:ꝛ qui di stribuūt ꝑstantias sciēter gra uātes aliquē vltra debitū: te netur pro dānis. Et de hoc hēs in tertia parte.ti.iij.c.iiij.

¶De falsificatione.c.iiij.

Si qs falsificauit ali- qđ istrumētū: vel fal so sciēter vtitur:vltra mortale teneť ad omne dā- nuꝫ qđ ide seqtur. ¶Si quis falsificauit litteras papales: vel falsificatis sciēter vtitur: est excōicatus: cuiꝰ absolutio pape reseruať. ¶Si qs ex fal sa cā suggesta qua exꝑssa nō obtinuisset beneficiū qđ rece pit:licet nō sit excōicatꝰ:tñ te neť ad restitutionē eiꝰ qđ sic recepit seu ad ŕnūciatiōeꝫ bñ ficij vľ resignationē ꝛ hmōi. ¶Siqs falsificauit monetas vltra peccatū.teneť ad restitu tionē. Idē si falsis sciēter vti tur ꝛ ēt ipe q hmōi fuit dece ptꝰ. ¶Siqs falsat mensuras vľ pōdera ciuitatis vel cōita tis:vel falsis sciēter vtiť:vltra mortale teneť ad restitutionē ꝛ omniū dānoꝝ ide seqntiū. ¶Siqs falsat litteras plato- rū vel sigilla vel alioꝝ: vltra: mortale tenetur ad satisfactō nē omniū dānoꝝ ide sequēti um. Idē de falsificāte libros vľ alias scripturas i dānū ali orū. ¶Et nō.qꝫ ꝯ falsificātes istrumēta vel ľras vľ alia i ali qbꝰ locis lata est snia excōica tiōis.ꝑ ꝯstitutiōes sinodales.

¶Excōicatio papalis.

¶Si qs i bullis papalibꝰ ap ponit:vel remouet vnaꝫ litte rā vel pūctū scđm Hosti.est excōicatus excōicatiōe papa li q̄ fitˀin curia(nā in iure cōi nō hētur)ꝛ hoc si bulle hēnt vigorē. ¶Nā si expirasset ea rū valor:puta qꝛ erat gŕa ad tꝑs ꝛ expirasset.si totū rade- reť ñ icurreret qs excōicatio- nē:nec i aliqꝫ penā Ricardꝰ.

¶De iniustitia que fit in iu- dicio.Cap.quintum.

De iiustitia vero q̄ fit a iudicibꝰ assessoris: aduocatꝭ ꝑcuratōibꝰ ꝛ notarijs ꝛ đ qbꝰ dñt iterro gari.dicetur ifra. ¶Si offici alis qcūqꝫ dat iniustā sniam sciēter vľ ex ignorātia crassa ꝛ supia:teneť pti lese ad satis- factionem oīs dāni.nisi satis faciat ille:ꝑ quo ē lata snia:ꝛ similiter assessor vel aliꝰ q ad hoc coopať:ꝛ peccāt oēs mor taliter aduocatꝰ ꝛ ꝑcurator:

qui scienter defendit iniustaz cām. ¶ Si obtineāt similr tenet pti lese ad satisfactōez iso lidū. si nō satisfaciat cliētulus. Idē si pdidit iustā cāz ex ignorantia crassa vel negligentia. ¶ Accusator et testis sciēter pcedētes contra aliquē falso tenet de omni damno ipsi accusato et peccant mortaliter.

¶ De furto. c. vj.

Qui rē aliquā occulte i vito dño: nō soluz si abstulit ab extrāeo sz ēt filius parentibus: vxor viro: seruus dño: discipulus magro socius socio: sanguineus sanguineo. furtū ē: si est qd notabile dānū: vnū et mortale. et tenetur ad restitutionez. Secus si qd minimuz: vt aliquos fructus: et qtrinū et hmōi. ¶ Si rez sibi mutuatā retinuit: vl aliā rē alterius. veniētē ad manus eius non restituit furtū fecit: nisi ille tm dē hēret de suo certitudinaliter: qd nō vult restituē. ¶ Si inēta. q nō habent, p derelicto nō restituit: sz sibi retiuit. Et si post inqsitōez nō repiat cuius sunt iuēta: dēt pauperibus errogare: alias eēt pctm mortale: nisi ipsi vt idigēti daret. ¶ De thesauris iuētis: multū statur cōsuetudini. de hac mā vide i. ij. pte sūme. t. j. c. xv. §. ij. ¶ Si vsus est pignore: ad sui vtilitatē. ɔ dñi rei volūtatem. ¶ Si vsus ē re cōmodata ad alium vsum q fuerat cōmodata: vl re deposita sine licentia dponētis: nisi psumat dñz rei esse ɔtētuz: tenet de hmōi vtilitate. ¶ Si religiosus dedit de bonis monasterij sine lnia supior: habita vel psumpta. Idē si aliqd occulte recepit vel retinet qd ē mortale et ppprietarius. ¶ Si platus expendit bōa ecclie i turpes vsus deputata reparationi ecclie vel pauperibus: vl bōa mōasteriorum: peccat mortaliter. ¶ Si aliqs recipit a religiosis aliqd sine causa rationabili: vel pro turpitudine: vel lucri acquisitione: vel causa amicitie et parentele sine aliqua idigentia.

¶ De sacrilegio quod committitur circa res sacras. c. vij.

De sacrilegio qd ē circa res sacras. ¶ Si iposuit vl dedit sup h cōsiliū: vt iponerētur collecte clericis siue ecclesiasticis psonis nō habita lnia a romano pōtifice: et si secutus est effectus vltra mortale: tenet ad restitu-

tionem.ꝛ nisi post admonitionem desistat:est excommunicatus. ¶ Si fecit vel fieri fecit statuta contra libertatē ecclesiasticam: vel consuluit fieri. vltra mortale tenet̃ de dānis factis:estq̨ excommunicatus ipse:necnon scriptores ꝛ iudicantes scd̃m ea. ¶ Si vsurpauit patronatus de nouo alicui⁹ ecclīe vacantis vel monasterij: vel locorū piorū: vel bōa ipsoꝝ locoꝝ vacātiū: est excōicatus. ¶ Si abstulit res sacras vel calices ꝛ paramēta de loco sacro aut rē sacrā d̃ loco nō sacro ꝛ furās i ecclesia res nō sacras. ¶ Si effregit locum sacrum vt portas ecclesie: vel locum religiosum. vel portas cōuentus: vltra peccatū ꝛ obligationē ad restitutionez. tenet̃ de iniuria ꝛ de dāno:ꝛ est excōicatus:ꝛ ante denūciationē pōt absolui a diocesano. Post denunciationē vero. solū a papa vel penitentiario. c. conquesti. extra de senten. excōi. ¶ Si fecē incēdiū studiose i loco sacro vel religiose: idē iudiciū est sicut de effractores vbi supra per idē. c. puenit. ¶ Incendiarij autē aliorum locorū: de iure cōi non sunt excōicati. In aliquibus aūt locis sic: per synodales cōstitutiones. ¶ Si legata facta ecclesijs vel alijs pijs locis aut pauperib⁹ non soluit itegre. ꝛ si nimis differt ex negligētia vel auaricia q̄ ē ei icomodū: peccat mortaliter: nisi ipossibilitas cuz excuset: ꝛ alicubi est excōicatio synodalis vide in. ij. pte. summe ti. j. c. xxj. §. iij. ¶ Si cleric⁹ recipit beneficium simoniace: vltra vitium simonie. omnes fructus illius beneficij: furtiue accipit ꝛ tenetur ad restitutionem. ¶ Si prelat⁹ ecclesie ex dolo vel lata culpa amittit bona ecclesie: tenet̃ ad restitutionem. ¶ Si non dedit laicus decimas vbi consuetum est dare tenet̃ ad restitutionē

¶ De rapina violenta. c. viij.

Rapina est quādo res iniuste aufertur ꝛ per violentiam. ¶ Si rē alterius rapuit: vltra mortale ꝛ restitutionem ad quam tenetur: debet etiam petere veniā si commode potest de iniuria violenter illata. ¶ Si q̄s est pirrata p̄dās in mari quoscūq̨ indifferenter: vltra mortale ꝛ restitutōez ad quā

tenetur.est excommunicatus papali excõicatiõe: vt pz per processum qui fit ãnuatim in curia ꝯtra huiusmõi. Secus vero ẽ de illis: qui faciũt hoc precise: ꝯtra illos cũ qbus habent bellũ. ¶ Si qs est depredat⁹ romipetas vel eũtes vel redeuntes ab vrbe roma vel depdatus est portãtes necessaria ad vsum curie est excõicat⁹ a papa. ¶ Si in bello iniusto depdatus est ẽt inimicos vltra mortale ⁊ restitutionez: nõ dẽt absolui: nisi disponat in illo ⁊ in omni alio iniusto nũq̄ȥ se reperire. ¶ Si in bello iusto abstulit ab amicis sicͤ faciũt stipẽdiarij: vel ab ecclesijs inimicoꝝ. tenetur restituere. ¶ Si iuasit hostiliter: vel discurrit per terras eccl'e: vltra pctm̃ ⁊ restitutionẽ: est excõicatus excõicatione papali per ꝓcessum curie annualez. ¶ Nota ꝙ oẽs dãtes ꝯsiliũ ad aggrediẽdũ siue summendum aliqđ bellũ iniustũ: sine quoꝝ cõsilio nõ fuisset factuz vel fieri nõ poterat: tenentur insoliduz de oib⁹ dãnis inde secutis. hec Ray. ⁊ alij. ¶ Si participauit in crie rapine vl' furti vel alteri⁹ iniuste dãnifi

cationis in aliquo infrascriptoꝝ modoꝝ: qui ꝯtinẽtur in his versib⁹. Iussio: ꝯsiliũ: cõsensus: palpo: recursus. Participãs: mutus: nõ obstãs: nõ manifestãs tenetur insoliduz idest in totuz de omni dãno secuto quousq; isti. qui passus est: satisfactuz sit. Intellige tñ hoc cũ distinctione: videlz ad primũ versuz de tali iussione vel ꝯsilio: vel ꝯsensu coopationis. vel palpo. i. adulatiõe vl' recursu. i. receptione latronuz vl' reꝝ ablataꝝ: tali dico adulatiõe ⁊ recursu ꝙ sine huiusmodi nõ fuisset facta rapina vel dãnũ: alias nõ tenetur nisi in quãtũ peruenisset ad euz de re rapta: vel de quãto dãno fecisset cũ suis: vel quãtuz plus fuisset factũ pp aliqđ p̄dictoꝝ ab eo factoꝝ. ¶ Quãtũ ad ƒm versum nota ꝙ nõ obstans nõ manifestans: ⁊ ẽt mutus: tenẽtur qñ sunt officiales ⁊ pñt ipedire dãnũ ⁊ nõ faciũt: alias nõ tenẽtur ad restitutionẽ: licet peccent si pñt impedire danũ ⁊ nõ faciunt Tho. i. iiij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. Item ƒa ƒe. q. lxij. vij. Pe. ⁊ Alber. ¶ Itẽ etiã plura dicit vel plura de his referunt sup

c.sicut dignuz de homicidio.
¶Quantū ad participatiōez
istō fieri potest multipliciter.
¶ Vno modo cooperādo cū
alijs ad rapieñ. ⁊ tūc ad illud
tenet qȯ recepit: vel damnifi
cauit si nō fuit in cā principa
li vel quasi. ¶Scd̄o modo
recipiēdo per viā doni de ra
pina: ⁊ ad illud tenetur qȯ re
cepit. ¶Tertio modo per cō
sumptionē rapine: vt vict⁹ ve
stit⁹ ⁊ huiusmōi: sicut famuli
raptoꝝ: ⁊ famuli vsurarioꝝ
qui habent oīa de rapina vel
vsura ⁊ tenēt ad illud qȯ ꝯsu
munt. ¶Quarto mō per do
tationē vt marit⁹ qui sciebat
soceꝝ nō habere nisi bona ra
pta ⁊ vsuraria: nō pōt recipe
re dotē: ⁊ si recipit tenet resti
tuere. ¶Si aūt filia remanet
vidua tenetur restituere dotē
qꝛ de alieno est: sꝫ si nesciebat
esse: tūc diuersa est opinio in
ter doctores. vtrū teneat ma
ritus ei⁹ vel filia: sed filia vide
tur teneri. ¶Quinto per em
ptionez rei rapte vel furate ⁊
si sciēter fecit ob sui vtilitatez
vltra mortale. tenet ad restitu
tionē si inuenit dn̄m rei: si ve
ro nō reperit pauperib⁹ ero-
gare tenet: vel preciuz eius ēt

si iaz consumpsisset. Si vero
ignorāter siue ignorantia iu-
ris siue facti: a peccato pōt ex
cusari sed qñ scit: tenet ad re
stitutionē si nōdum distraxit
etiā siñ ꝑcio petito a dño rei
sed repetat a vēditore si pōt.
¶Idē de oibus qui successi
ue emerent reꝫ hāc nisi pri⁹
distraxerint illaꝫ rē: qꝛ bona
fide distraxerūt. vēdendo: nō
tenentipsi: sꝫ emens eā. De
hac materia vide in. ij. p. sum.
ti. j. cap. xij. §. xj. ⁊. xij. Itē ti. ij.
c. i. §. viij. ¶Qui impedit aliū
iniuste a ꝓsecutione alicui⁹ of
ficij: vel beneficij vel officij ec
clesiastici vel secularis: vbi si
bi erat iam ius acquisitū: te-
netur ad satisffactionem talis
dāni. Si autē nōdum erat si
bi ius acquisitū sꝫ erat in via
acquirēdi: tenet ad arbitriuꝫ
boniviri q̄ꝫtū pōt illud dānū
in ipso dubio estimari. ¶Si
militer ⁊ qui deijcit iiuste ali
quem ab obtēto iuste: vel ali
ter ꝓcurat eijci. Secus cum
iuste ꝓcedit Tho. ƀa ƀe. q. lxij
ar. ij. ad. iiij. ¶Qui infert dā-
nuꝫ qȯ in spe restitui nō pōt
vt mutilatio mēbri cum quo
ille lucrabat: videlicet manū
in scribēdo: virginitatē alteri

auferēdo precipue per violentiam ⁊ seductionē: mortē inferēdo alicui qui suo labore nutriebat familiā: tenetur satisfacere ad arbitriuȝ boni viri. ¶ Qui sciēter dādo advecturam: vel vendēdo equū claudicantem: vel aliter nociuū ⁊ nō illi indicādo: vnde emptori vel cōductori sequit nocumentū: tenetur satisfacere de hmōi ad arbitriuȝ boni viri. ¶ Si mulier suppōit sibi alienū partū: vel ꝯcepit de adulterio nesciēte viro: tenet viro de oibus expensis factis filio putatiuo ⁊ ꝯsanguineis. idest filijs vel alijs heredib⁹ de his bonis que puenerūt ad eam. Nō tñ tenet mulier illa manifestare factū cū periculo vite sue Ray. sed quō ageñ. sit: vide in scd'a parte sūme. ti. ij. de restitutionib⁹. c. vij. §. iiij. ¶ Si existens camerari⁹ siue thesaurarius cōitatis: qui vulgariter dicitur camerlēgus: seu notarius seu aliqd' habēs officiuȝ pro quo est sufficiēter salariatus: ⁊ nihilominus ab his personis cū quib⁹ exequitur officium suū: puta faciendo cedulas ⁊ hmōi aliqd exigit: vsurpatio est nec puto ꝙ excuset eum consuetudo sicut nec a rapina. Propter hoc enim statuūtur salaria: ne peccat ab illis: vñ ⁊ peccat ⁊ debet pauperib⁹ erogare. Hoc dico qꝛ difficile esset dare tale quid ꝓprijs personis cum qd modicuȝ sit: ar. xiiij. q. v. c. non sane. ¶ Si cuȝ pecunijs cōitatis quas hēt in deposito negociatur: ⁊ si qd cuȝ eis lucratur per ꝯctus vsurarios tenetur restituere vsuras ei a quo accipit. Si vero per contractū licitū videt teneri cōitati: saltē pro parte. vel parteȝ paupibus erogare. ¶ Si qs ingressum in religionē bonā educit: vel per violentiaȝ. vel per psuasiones: vltra peccatū mortale cōmissum: est excōicatus cū violentiā infert psone. ⁊ tenetur illū vel aliū inducere ad religionē in satisfactionem. vel tenet ipe ingredi si nō habet impedimentuȝ ꝺm Pe. ⁊ Jo. De covero q omnino intēdit igredi religionē sȝ nōdum ingressus reuocat per aliquē ab illo proposito. idem dicūt quidā: qñ. s. nō est cā iusta: puta qꝛ in illa religione male viuitur: sȝ ex cā irrationabili. hec in scd'a pte sum

me ti.ij.c.ij.§.i.
¶ Octauum preceptũ. Non eris testis iniquus.c.i.

D E mendacio. Si dixit mendaciũ pnicio sum.i.q' sit ꝯ honorẽ dei: vt i his que sunt fidei: vl' dãnum notabile primi spũale: vel tẽporale: mortale est ƀꝫ Tho. ʃa ʃe.q.cx.ar.iiij. Verbigratia. Si dixit fornicatiõ nẽ vel vsurã nõ esse peccatuꝫ mortale. Si negat qd ipse vl' alius dẽt dare primo suo q' ipse nouit: ⁊ huiusmõi. Si dixit mendaciũ in iudicio interrogatus a iudice piurus est: ⁊ mortaliter peccauit ƀm btũꝫ Thomã. ʃa ʃe.q.cx. ¶ Si dixit mendaciũ in ꝯfessione de necessario ꝯfitendis: mortale est. Idẽ si i pdicatione studiose mortale ẽ: nisi ex surreptione vel subita locutione imp̃meditate. ¶ Si psona que dicit mendaciũ etiã officiosum est psona auctoritatis ⁊ magne reputationis seu pfectionis: posset per accidens tale mẽdaciũ esse mortale. si inde sequeret grave scandalum in mentib' hominũ. ¶ Si dixit mendaciũ iocosum.i.cã solacij: vel officiosum.i. ad vtilitatem aliquam ꝯsequendã spiritualem aut tpalem sine nocumento alterius: semper est veniale peccatum. Tho. ʃcda ʃcde.q.cx. ¶ Si dixit falsuꝫ testimonium cõtra aliquem in iudicio: vel accusauit iniuste vltra mortale peccatum tenetur de omni dãno leso ⁊ etiam ad restitutionem fame vt scilicet dicat se falsum dixisse sꝫ postq̃ꝫ ille ẽ punit' nõ tenet pp periculuꝫ qd ei imineret.
¶ De detractione.c.ij.

D Etractio est per quã aufertur fama alterius ⁊ multipl'r. ¶ Si quis imponit alteri aliqd falsum quod sit notabile: mortaliter peccat: ⁊ tenetur ad restitutioneꝫ fame: nisi ex hoc immineret ei magnũ periculuꝫ Thomas ʃcda ʃcde. q.lxxiij. arti.ij.⁊.q.lxij.ar.ij. ¶ Si ad peccatum alterius quod narrat: addit aliquid notabile: vltra peccatum tenet ad restitutionem fame: si illud dictũ iportat ifamiã. ¶ Si pctm̃ alteri' mortale cũ esset occultũ ad diffamandũ manifestauit alijs: peccauit mortaliter: ⁊ tenet ad restitutionem fame in quantũ potest: nisi illud cri-

men postea per aliã viaʒ esset publicatum. ¶ Si peccatũ alterius occultũ manifestauit nõ intendẽs diffamare: vel alias nocere: sʒ ex quadã loquacitate nõ videt mortale: nisi per accñs videlicet: si ex hoc seqretur diffamatio illius: puta qr audientes publicãt. ¶ Si accusauit in iudicio vel denũciauit prelato: crimẽ alterius nõ celo iustitie. sed maliuolentia: peccauit mortaliter: sʒ ad restitutionẽ fame non tenet servato ordine iuris. ¶ Si fecit libellos famosos. i. cedulas siue scripta: in detractionẽ alterius ponẽs in loco publico vt legant: aut cantiones: ⁊ hmõi mortaliter peccauit ⁊ tenetur ad rstitutionẽ fame. Si peccatum alterius etiã manifestuʒ narrat ex odio. ⁊ intẽtione nocendi peccat mortaliter: sʒ ad restitutionẽ fame nõ tenetur. ¶ Si aũt ex loquacitate narrat: peccat venialr. ¶ Si defectus alioꝝ qui sunt peccata venialia cõiter recitauit ex loquacitate: vel aliqua indignatione: nõ est mortale peccatũ nisi ex hoc intẽderet etiã diffamare. ¶ Si significauit peccatuʒ alterius mortale ⁊ occultum prelato: vel parentibus: ↄfessori: vel alijs qui sunt persone nature vt possit melius prouideri: qđ precipue hẽt locum: cũ timetur de recidiuo nõ est peccatum sed caritas. ¶ Nota tñ cuʒ quis tenet ad restitutionẽ fame: si falsuʒ dixit. dẽt dicere his quibus dixit se falsum dixisse nec excusat: qr sit ei verecũdia magna. Si autẽ dixit veꝝ: nõ debet dicere illis se falsuʒ dixisse: qr eẽt mendaciuʒ: sʒ iniuste ⁊ male dixisse. ¶ Si quis narrat crimen alterius prout audiuit: dicẽs se audiuisse sic ab alio dici: licet occultũ. ex loquacitate vel leuitate. nõ videtur mortale: nec tenet ad restitutionẽ fame: vl' si est: dubiũ est de restitutione. ¶ Siquis bona facta ab alio: dixit mala itentione esse facta: videlʒ ꝓpter hypocrisim ⁊ superbiaʒ ⁊ hmõi itendens eum diffamare: peccat mortaliter. Ideʒ si negat bona facta ab aliquo. Si etiã tacet bona que scit: cũ est necessariũ ad liberandũ primũ. ¶ Si audiuit ifamationes ⁊ diffamationes alioꝝ. Naʒ si hoc facit qr delectat de infamia coruʒ: peccat mortaliter

Si autez hoc facit:qꝛ delecta
tur ꝺ loquacitate:ſꝫ diſplicet
ei infamatio alioꝝ: non vide
tur mortale. In prelatis aũt
qui pñt hmõi prohibeꝛ.ꝛ nõ
faciunt:mortale videꝛ:di.xxv.
§.alias deniũ in glo. De hac
mã vide ad plenũ i ſcða par
te ſumme ti.ij.c.ij.§.iij. item
ti.viij.c.iiij.de detractione.
❧ Nonũ p̃ceptũ de luxuria
mẽtali ꝛ eiꝰ ſpeciebꝰ.c.vnicũ.

E nota ꝙ cogitatio-
nes ↄmittendi pctm̃
luxurie:que ſunt cuꝫ
ↄſenſu rõnis:ſemp̱ ſunt pctã
mortalia:ꝛ ↄtra hoc p̃ceptũ.
Non deſiderabis vxorẽ ꝓxi
mi tui:ꝛ ſunt diuerſaꝝ ſpecie
rum:ſicut ſunt opa carnalia:
licet nõ ita grauia mortalia.
ſicut opus exteriꝰ cõmiſſum.
Et cũ dicit penitẽs ſe habuiſ
ſe cogitationes quibꝰ ex rõne
ↄſenſit:interroget ↄfeſſor er-
ga quas pſonas ꝛ cũ quibus
habuerit:qꝛ ſi erga ↄiugataꝫ
eſt adulteriũ.❧ Si ad ſoluta
ꝛ ipſe ſit ſolutꝰ:eſt fornicatio.
❧ Si cũ ↄſanguinea:eſt ince
ſtus.❧ Si cũ maſculo: eſt ſo
domiticũ.❧ Si cũ virgine ex
tra matrimonium:eſt ſtuprũ.
❧ Si cum religioſa: eſt ſacri
legium.❧ Si per violentiaꝫ:
eſt raptus.❧ Interrogãdũ ẽt
eſt quotiẽs habuit hmõi co-
gitationes ad aliquã:qꝛ toti-
ens peccauit mortalr̃.❧ Si
p̱ iterualla tpoꝝ hoc fecit:vi-
delicet rõne ꝺſiderat fornica
ri cum aliqua:poſtea vero ſe
occupat in aliquo negocio:vł
cogitat de gubernatione do-
mus ꝛ hmõi:ꝛ exinde iteꝝ de
liberat fornicari:peccat ꝺnuo
mortaliter:ꝛ ſic deinceps. Sꝫ
ſi ↄtinue verſatur in tali cogi
tatione p̱ horas:vnũ tm̃ pec-
catum eſt.ſꝫ tãto grauiꝰ quan
to diutiꝰ pſeuerat cogitãdo.
❧ Itẽ ſi mutat cogitationes
de vna pſona ad aliã: vel ad
diuerſam ſpeciẽ cũ eadẽ per
ſona deliberans de per ſe.de
qualibet: ſp̱ de nouo peccat
mortaliter. Vñ ſi cẽtũ mulie
res.videret vnã poſt aliaꝫ: ꝛ
ad quãlibet ſpãliter animuꝫ
determinat:cẽtũ mõtalia cõ
mittit. Secus ſi vna cogitati
one hoc appetit:qꝛ vnũ ẽ:ha
bens deformitatẽ tot pecca
toꝝ.❧ Interrogãdũ ẽ ſi die-
bus feſtiuis diſcurrit per ec-
cleſias ꝓcãdo mulieres:ꝛ ſi
philocaptus ex aliqua ſecutꝰ
eſt eã ꝛ quãto tp̱e vide in.ij.

parte sum.ti.j.c.xxi.§.vi. Qd dicit de viro idez dicendū est de muliere erga viruz. ¶De delectatione morosa in cogitatione: ifra dicet in capitulo de luxuria: & plenius hētur i ij. parte sum.t.v.c.i.§.v. ¶Si mulier ꝯtētatur habere amatores: & cū perpendit aliquez vel aliquos procari vel eam amare carnaliter. ponit se ad fenestram vel vadit per aliquē locum vt videat ab eo: vel ponit se in ecclesia: vel alio loco publico vbi discurrūt iuuenes ad procandū. mortale est: etiā si nō appetat peccare cū talibus: q2 occasionē ruine p̄stat extra de iniurijs & dā. da. c. si. ¶Decimū p̄ceptū de desiderio habēdi res alienas. c.i.

Non ꝯcupisces rē p̄ximi tui. Vltra p̄ceptū opis iniuste vsurpationis diuersaꝝ specieꝝ de quib9 dictū est: ēt interrogandū est de d̄siderio habito circa res alienas habendas seu acqrendas iniusto mō: qd desideriū siue cogitatio si est cū ꝯsensu rōnis & alicui9 rei notabilis: semp est peccatū mortale eiusdē spēi cui9 est opus illius iniuste acqsitiōis: sicut verbigr̄a desiderans habere per vsuras. est spēs vsure. Si per rapinas: ē rapina. Si per viā occultā: est furtū. Si rem sacrā est sacrilegium: & sic de alijs. Ideo interrogandū est qūo desiderauit rē alienā: vt habeatur species pc̄i que necessaria est ꝯfiteri. In his tñ peccatis cordis nō tenet ad restitutionē. Nota etiā cuz quis dānificat p̄rimū in minimo: si hēt p̄positū dānificādi in multo si possz: peccat mortaliter. Vñ emētes & vēdētes qñcūqz parati sunt decipere p̄rimū in multo si possunt cōmode: mortaliter peccāt: lz actu i modico decipiāt. ¶De auaricia que est p̄mūz vitium capitale.

¶Incipit scd̄a pars interrogatorij in qua tractat de modo iterrogādi penitētes a cōfessore de septē vitijs capitalibus & eoꝝ speciebꝰ: & primo de auaricia & habet. c. ix.

Auaricia tripliciter p̄petratur. s. iniuste acquirēdo: tenaciter retinēdo & i ordinate amādo. Habetqz multas spēs: & filias. ¶Primus modus. s. iniuste acqrē-

di est de quo supra dictuȝ est in precepto. Non furtum facies. Restát tamẽ aliqua de quibus nunc dicemus.
¶ Secũdus modus.s.retinẽdi tenaciter ꝛ terti⁹.s.amãdi ĩordinate.postea ĩferi⁹ ponẽt.
¶ De simonia.c.i.

Simonia que est circa spiritualia ꝛ est semp peccatũ mortale in oi casu. ¶ Nota ꝙ pecunia que recipitur simoniace:nõ debȝ restitui ei qui dedit:sȝ de necessitate dẽt pauperib⁹ eroga ri:vel illi ecclesie in cuius iniu ria data est. ¶ Si dedit pecu niam vel aliqd aliud qd̃ ꝑcio possit existimari pro habẽdo aliquo sacramento vt baptis mo:eucharistia benedictione nuptiaꝝ:penitentia: ordinati one:chrismate:ꝛ extrema vn ctione quasi preciũ huius sa cramẽti:cuius signum est qñ datur vt preciũ ꝛ fit pactio cũ dante. Idẽ presumitur qñ ne gatur sacramẽtũ si nõ datur pecunia simonia est:nec excu sat ↄsuetudo. Secus vero est si dat vt elemosinaȝ ꝛ gratis nõ coactus:sȝ sponte ꝛ ad ser uandũ ↄsuetudinem. non ex actus extra de simonia.c.tua nos. ¶ Si clericus existẽs:ac cipit aliquid tẽporale pro ali quo sacramẽto dato vel dan do:vt preciũ eius:vł qꝛ aliter nõ dedisset:simonia ẽ. ¶ Si dedit aliquid: qd̃ ꝑcio possit existimari pro aliquo bñficio ecclesiastico simplici:vel cura to obtinẽdo:simoniá cõmisit sed soluendo taxá curie ꝛ bul las nõ reputat̃ simõia. ¶ Si pro aliquo bñficio ecclesiasti co vel dignitate habenda ali quid tpale dedit simoniá cõ misit ꝛ idẽ de ↄferẽtibus be neficia ꝛ officia hmõi.pro tẽ poralibus. ¶ Si emit vel vẽ didit aliquá capellaȝ ecclesie: simonia est. ¶ Si emit vel vẽ didit sepulturá ecclesiasticaȝ siue sepulchrũ vbi ponit̃ cada uer:siue offm̃ ecclesiasticũ.si moniaȝ cõmisit. ¶ Si patro nus existens.pro pecunia ele git vel pñtauit instituendũ in ecclesia sua simoniá cõmisit ¶ Si emit vel vẽdidit aliqd̃ iuspatronat⁹ alicui⁹ capelle vł eccłe:simonia est. ¶ Si porre xit ꝑces carnales.i.ꝑ aliq̊ in digno ordinãdo:vł bñficiãdo simonia est:si itẽdebat ꝙ pre lat⁹ rõne precũ principalr as sentiret. ¶ Si fuit mediator

ad procurandu; alteri aliqđ
spirituale.vt beneficiū ordinē
ꝛ hmōi pro aliquo tēporali si
moniaз cōmisit.¶Si cōdu-
xit aliquē ad predicādū pacti
one pecunie ꝛ huiusmodi: si-
moniaз cōmisit:ꝛ similiter p̄
dicator qui hoc mō accepta-
uit.simoniā cōmisit.¶Si fili
am:vel cōsanguineā:vel ser-
uā misit ad monasteriū pacti
one facta de certa quantitate
pro igressu monasterij: simo
niā cōmisit:nec non monia-
les nisi forte monasteriū eēt
a deo tenue ꝙ nō sufficeret il
li pro videre.¶De simonijs
clericorū vide in tertia parte
interrogatorij.c.de clericis.
¶De hac xpo materia simo
nie:habes pleniꝰ in secunda
parte ti.pmo.c.v.de simonia
per totum.

¶De proditione.c.ij.

P Roditio frequēter ex
auaritia fit. ¶Si pdi
dit ciuitatē:vel castrū.
vl' psonā inimicis:vltra mor
tale:tenet de omni dāno in-
de secuto.¶Si pdidit res al
terius:iniuste auferētibꝰ:idē.
¶Si pdidit secreta alterius
iniuste:vltra mortale tenetur
de dānis inde secutis. Secꝰ

si essent secreta iniqua vt cō-
iurationes:ꝛ tractatus cōtra
ciuitatē:vel nocumēta perso-
naꝝ iiusta manifestat:qꝛ tūc
benefacit ꝛ facere tenetur de
hac materia vide pleniꝰ in.ij.
pte sūme.t.j.c.xxij.§.v. ¶Si
recipit aliqd sub sigillo cōfes
sionis:sed nō in ꝯfessione: si
reuelat.peccat mōtaliter:nisi
illud eēt quid iniquu; cui pos
set obuiari manifestando:ꝛ si
de hoc perpendit:qn̄ pmisit
peccauit mortaliter:sз nec de
bet tenere secretu;:qꝛ ēt tunc
peccaret. ¶Si legit litteras
alterius clausas vr̃ mortale:
nisi poneret spē in ratihabiti
one mittētis:vel eiꝰ cui mitti
tur.hec vide in.ij.p.vbi supra.

¶De acceptōe psonaꝝ.c.iij.

S I accepit personā i iu
dicio:videlicet qꝛ ma-
gis audit vnā personā
ꝙ̄ aliā:vel credit vni magis
ꝙ̄ alteri nō seruato ordine iu
ris:vl' magis ꝺclinat ad vnā
partē ꝙ̄ ad alterā rōne ami-
citie ꝛ hmōi:posset esse mor-
tale.¶Si in distribuēdis be
neficijs vel officijs ecclesiasti
cis vel secularibꝰ admittit in
dignos:peccat mortalit ꝛ te-
net de dānis ide secutis per

sonis. ¶ Si in faciẽdis cedulis que vulgariter dicũtᷣ scrutinia officialiũ sciẽter admittit indignũ: vel qui ꝓhibetur admitti: vel excludit dignũ: peccat mortaliter. ¶ Si in distribuẽdis oneribꝰ: vel in ponendis collectis ciuitatis: sciẽter grauat aliquẽ cõtra vel vltra debitũ vł alleuiat: peccat mortaliter: ⁊ si solũ ex eius determinatione fieret talis distributio: teneᷣ dãnificatis ď dãno secus vero est si ponũtur cũ eo plures alij. Et sic cũ haberet distribuerᷣ elemosynas alicuiꝰ societatis vel testamẽti ⁊ hmõi nõ fideliter distribuit: ⁊ si dedisset nõ indigẽtibꝰ: vltra mortale teneᷣ ad restitutionẽ. in. ij. ꝑte sũme. ti. j. c. ij. §. ij. in fine.

¶ De turpi lucro. c. iiij.

Si iudex accepit pecuniã vt iudicaret: aut bene iudicaret. aut nõ iudicaret: aut iniuste iudicaret: peccat mortaliter ⁊ teneᷣ illaꝫ restituere danti: nisi dedisset vt male iudicaret: qꝛ tũc tenetur dare pauperibꝰ. Ideꝫ de teste pro testimonio falso ferẽdo: qꝛ peccat mortaliter ⁊ teneᷣ restituere. ¶ Si fecit istrumentum in fraudeꝫ vsurarũ: vt notarius: peccauit mortaliter ⁊ mercedẽ quã accepit. debet pauperibꝰ erogare. ¶ Si seruiuit vsurario in arte vsuraria: peccauit mortaliter. Et si omnia bona vsurarij eẽnt obligata restitutioni. nõ posset retinere salariũ: sed dẽt restituere creditoribꝰ vsurarij: alias ãt posset: sꝫ illud dẽt dare pauperibꝰ de honestate tñ: nõ de necessitate. nisi ipse esset paup. ¶ Si recepit pecuniam pro turpitudine: vt meretrix vel alia mala mulier. dẽt illã pauperibꝰ erogare: nõ tñ de necessitate sed de consilio ⁊ honesto. ¶ Siquis facit aliquã artẽ: vel artificiuꝫ cuius vsus vt plurimũ est ad mortale: vt facere taxillos vł chartas ⁊ hmõi: peccat mortaliť: nec dẽt absolui nisi disponat illud dimittere. Lucruꝫ vero ex hoc factum: dẽt pauperibꝰ dare: ex cõsilio non precepto. vide hanc materiã in. ij. parte sũme ti. j. c. xxiij. §. xiij. ¶ Si diebus festiuis emit vel vẽdidit negociãdo nisi forte in nũdinis: vel fecit ꝯtractus alias non necessarios tunc vel scripsit vel fecit aliquid manuale

pro lucro: vltra peccatum secundū aliquos debet illud lucruȝ pauperib⁹ dare: ⁊ hoc potius videt̄ de honestate q̄ȝ de necessitate. ¶ Si tpe messiuȝ vel vindemiaruȝ emit bladū vel vinuȝ: vel fructus: vt alio tpe vendat carius nō existēs talis rei negociator: neqȝ propter aliquē honestū finem sȝ ꝓpter cupiditatē: turpe lucrū est: non tamen tenetur in aliquo de hoc vide i.ij.pte sum. ti.i.c.xxiij.§.xvj. ¶ Si accepit aliquid vt aliqueȝ eligeret ad dignitatē aliquaȝ temporalē: vel officiū seculare: vel vendidit hmōi officia secularia: turpe lucrū est: nō tamen tenet̄ ad restitutionē aliquaȝ. ¶ Si mercator vel ali⁹ portauit vl̄ portari fecit ferꝝ: ligna ⁊ que cūqȝ mercimonia ad terras infideliū non habēs lniam a sede apostolica est excōicatus excōicatione papali: incurrit qȝ alias penas vt habes i.iij. pte ti.xxv.c.xxx.per totū. Idē de dātib⁹ in hoc auxiliū ⁊ cōsiliū. ¶ Si negociator exercet negociationes nō ad aliqueȝ finem honestum: videlicet gubernatiōis familie: vtilitatis patrie ⁊ huiusmodi: sed principaliter ob immensam cupiditatē: cōmittit turpe lucruȝ. Non tn̄ tenetur de necessitate dare lucrū pauperibus: sed vnā ptē de ꝯsilio ⁊ hōestate.

¶ De ludo multiplici. c. v.

I lusit ad taxillos vel chartas: vel ad aliū ludū fortune. Si vicit ꝑ fraudem: vel per falsos taxillos: vel mēdaciose. tenetur illud qꝺ sic vicit restituere amittēti: vltra mortale cōmissum nisi sit quid paruū. ¶ Si vicit ab eo qui alienare non potuit: vt seruo: religioso: vxore: filio familias. ⁊ hmōi: tenetur restituere his qui habent curaȝ illorū: ⁊ est mortale: si est quid notabile: ⁊ si ex cupiditate acquirendi ludit. ¶ Si per multā importunitateȝ traxit aliū qui nō intēdebat ludere: vel retinuit volēteȝ recedere: vltra mortale tenet̄ illi si est gd notabile. ¶ Si acquisiuit seu vicit per ludū hmōi: in locis vbi ꝓhibetur ludus ⁊ mādatur fieri restitutio siue legibus iperialibus siue municipalibus: ⁊ seruatur quātū ad vtrunqȝ: debet tūc fieri restitutio illi q amisit. Secus si leges ille sunt ab rogate per cō

trariam consuetudinē. ¶ Si
vicit per ludū in alijs casib⁹
exceptis p̄dictis: nō tenet illi
restituere q̄ amisit: q̄uis pos
sit elemosinaliter si scit paup
elargiri: sed debet pauperib⁹
erogare de honestate ꝛ consi
lio. s3 aliquos tenet de neces
sitate quod tutius est. Nō
oportet tamē tales restringe-
re ita ad certam restitutionē
sicut in furtis: vsura ꝛ hmōi.
Scd̄3 vero Ray. sunt que
da3 persone q̄bus indistincte
tenet quis restituere q̄cquid
ab eis lucratus fuerit in alee
ꝛ taxillorū ludo: videlicet fu-
riosi: p̄digi: minores. xxv. āno
rū ꝛ maxime pupilli. Itē mē
te capti: surdi: muti: ceci: ꝛ qui
p̄petuo morbo laborāt: q2 ta
les rebus suis superesse. i. p-
uidere nō p̄nt p̄pter quod dā
di sunt eis tutores ꝛ curato-
res. Idē videt dicen̄. de s̄uis
monachis: ꝛ ceteris claustra
lib⁹ ꝛ filijs familias: qui non
h̄nt peculiū castrēse vl quasi:
ꝛ de vxore que nō h̄et bona
parafrenalia: ꝛ ēt de admini
stratoribus rerū ecclesiastica
rū que sunt pauperū: ꝛ de si-
milibus personis: tamen ta-
les pecunie non sunt restituē

de perdentibus: sed tutori: cu
ratori: patri: monasterio: do-
mino: marito: ecclesie: ꝛ huius
modi. ¶ De restitutione tali
um vide pleni⁹ in summa in
secūda p̄te ti. i. c. xxiij. de resti
tutione ludi. De alijs vero
que cōtingūt in ludis vt frau
des: blasphemie. amissio tem
poris ꝛ huiusmodi habes in
aiijs capitulis.

¶ De ingetudine circa tēpo
ralia acq̄rēda ꝛ ꝯs̄uāda. c. vi.

I habuit immensam
sollicitudinē circa hu
iusmodi t̄palia: ꝛ p̄p
hoc dimisit aliquid necessari
um ad salutem: vt missam ꝛ
huiusmodi mortale est. Si
vero nō dimisit necessaria s3
remissius fuit quo ad spiritu
alia veniale est. ¶ Si habuit
nimiam sollicitudinem circa
huiusmodi ex parua cōfiden
tia auxilij dei: in se nō ē mor
tale: sed videtur veniale: est ta
men multum impeditiuū de
uotionis ꝛ aliorum bonoru3
spiritualium.

¶ De inhumanitate retinen
di tenaciter. c. vij.

Varicia i retinēdo te
nacit seu ih̄ūanitas nō
faciendi elemosynas

corporales indigētibus quādo potest hoc versu cōtinerī.s. ¶ Visito poto cibo redimo tego colligo condo. ¶ Si habens superflua quo ad naturā ⁊ quo ad decentiaꝫ status sui pro se ⁊ familia sua: non subuenit necessitatibus aliorū.ēt nō extremis:sꝫ magnis quas nouit:mortale ē. ¶ Si hñs de supfluo quo ad naturā:⁊ si nō quo ad decētiā status pro se ⁊ familia sua. non subuenit patiētib⁹ extremaꝫ necessitatē quos nouit: mortale cōiter iudicatr:sꝫ hic oportet multa cōsiderare. Ad bene intelligēdū:vide de hoc in secunda pte summe ti.primo c.xxiiij.§.iiij.⁊.v. ¶ Si nō subuenit idigētibus de industria ⁊ arte sua cū potuit:vt medicus medēdo:⁊ visitādo infirmos paupes.sine salario:aduocatus in aduocādo:pcurator pcurādo ⁊ hmōi videtur mortale. ¶ Si qs non subuenit pauperib⁹nō necessitates extremas patiētib⁹ cū posset: vel tardauit dare:⁊ exasperauit pauperes:veniale ē. ¶ Si parauit paupib⁹ nimis sumptuosa:vel nimia questuantibus sine causa vrgente: vel vtentibus male elemosynis: pctm̄ ē poti⁹ q̄ꝫ meritū. ¶ Si laborantib⁹ pro eo in quocū qꝫ ministerio. nimis distulit dare eis mercedē vltra cōuētiones factas:cū tñ posset soluere:posset esse mortale si incurreret graue dānū vl̄ scādalū. Idē si aliqd defraudauit.

¶ De auaritia amādi res inordinate.c.viij.

n Ota q̄ siquis res etiā iuste acq̄sitas ita inordinate amat vt inhereat ei vt fini:cuius signū ē qñ ,ppter eas nō amittendas esset paratus facerē ɔtra aliq̄d p̄ceptoꝝ dei:peccat mortaliter: q̄r plus diligit creaturaꝫ q̄ꝫ deum. ¶ Si āt nullo modo vellet facere cōtra salutē suā ,ppter hmōi temporalia q̄ꝫuis iordinate afficiatur seu amet ea: veniale est.

¶ De prodigalitate. contraria auaritie.c.ix.

S I supflue expēdit suā substantiā: vel in edificijs sumptuosis:vel in equis.vel in cōuiuijs delitiosis vel frequētibus:vel palestris vel ludis:vel in ornamētis:⁊ p̄cipue mulieꝝ:vel turpitudinib⁹vel in ensenijs:vel hi

strionibus et huiusmodi peccatū est: et qñ est notabilis ex cessus secūdū proportionē sui stat⁹: est mortale: alias i modico est veniale. Descendere aūt ad particularia: puta determinare quando est mortale: vel veniale nō de facili potest dari iudiciū certuȝ a quo cognoscatur.

¶ De inuidia que est secūdū vitium capitale et eius speciebus et hēt capitula. iiij. ca. i.

Inuidia est tristitia de alieno bono inquantū cōsideraẜ vt diminutiuum ꝓprie excellentie: et si fit ex ꝯsensu rōnis mortale ē: nisi esset de aliqua re pua: sicut puer: qui inuidet alteri puero ꝙ hēat plures fructus et huiusmodi. Sed si fit secunduȝ motū sensualitatis: et cuȝ displicētia rōnis est veniale: vel nullū ēt de re notabili. Interrogādū est secūdū statum de hmōi iuidia. s. si p̄latus alteri p̄lato inuidet de maiori p̄latione vel dignitate. Si est officialis: de maiori et digniori officio. Si doctor: de maiori sciētia et concursu. Si scholaris: de acutiori igenio alteri⁹ scholaris. Si ciuis: de maiori honore et reputatione alterius. Si spiritualis: de maiori fama alterius. Si mulier: de alteri⁹ marito: filijs: ornamētis: pulchritudine et hmōi. Si artifex: de artificijs artis sue et lucro: et sic d̓ alijs. ¶ Si quis tñ dolet de bono proximi sui: nō ex eo ꝙ ille hēat: sȝ de defectu suo: qꝛ ipse illo caret. ꝯtētus tñ ꝙ ꝓximus hēat: nō ptinet ad inuidiā: et similiter si doleat de bono inimici: ex hoc solū quia timet inde sibi nocumētum: non proprie pertinet ad inuidiam Tho. ẜa ẜe q. xxxvi. ar. ij.

¶ De odio et alijs filiab⁹ inuidie: et primo de odio. c. ij.

Si habuit odiū ad deū qꝛ flagellauit eum. vel impediuit mala desideria ei⁹: vel alia de cā: mortale est. ¶ Si hūit odiū ad ꝓximū desiderās maluȝ ei⁹ vt malū: et si est maluȝ notabile: qd̓ illi appetit rōne delibera ta: mortale est. siue malū sit i ꝑsona: vel fama: vel substantia vel alio mō: secus āt si nō consensit rōne. vel sit qd non multū dānosum. ¶ Si vero desiderauit malū alterius: videlicet infirmitatē in bonuȝ

eius.vt.s.bonus efficiatur: vel ne peior vel ne alijs noceat: non est odium. Interrogādū et inuestigandum est hoc caute. Nā laici omnem displicētiam solent appellare odium que tamen non est nisi dicto modo. Itē odium cōtra vnū reputant tm̄ vnū peccatū. Sz nō: q: sicut in alijs sic in isto quotiens.n.reuocando iniuriā.mēti de nouo habuit odium ad illū cuz consensu rationis: totiēs peccauit mortaliter. ¶ Interrogandum est ēt de tēpore.s.quātuz perseuerauit et quō frequenter odiuit. Itē q: dimittat omne odiuz sed nō oportet imo nō debet illi petere veniā quē odiuit: si peccatum est occultū nisi publice cū verbis vel alijs modis offendisset.in.ij. pte sum. ti.viij.c.iij.

¶ De susurratiōe que est ponere dissensiones inter amicos propter malam intentionem.c.iij.

Si quesiuit ponere discordiaz inter amicos: vel ɔsanguineos.dicēs malum vni de altero vel ecōtra: vel referens studiose que possunt cāre huiōi: q: mortale est: et nurus erga socrū: et socrus erga nurū solent his vacare. ¶ Si dixit aliqua verba vnde orta est discordia inter amicos vel cōsanguineos: sz nō hoc intēdens: sed in caute de se nō est mortale: sz posset esse rōne scādali. ¶ Si q̄s intēdit dissoluer malas amicitias: vel cōuersationē alicuius cū alijs ne decipiatur. cō gruis remedijs: nō est malū. Vide i.ij.pte sum.ti.viij.c.v.

¶ De exultatione in aduersis.c.iiij.

Si vidēs dāna euenire et mala his q̄bus inuidet: vel odiū habet: letatur deliberato aīo de malo illius: mortale est. Secus aūt si non deliberato aīo. Letari autē de malo inimici: non in quantū malū eius: sed inquātū nō poterit ei nocere: vel alias iniuste cuz opprimere: potest esse sine peccato.

¶ De tristitia in ꝓsperis: q̄ in hoc differt ab inuidia: q: in uidia tristat de bono ꝓximi: et ꝓpter hoc cogitat quō male hēat et desiderat: sed cōtingit sepe q: nō patitur ille dāna que ei appetit: sed magis ꝓsperatur: et de hoc tristatur:

⁊ eſt mortale vbi eſt conſen-
ſus rationis. Vide in.ij.par-
te ſum.ti.viij.c.vj.

¶ De ira que eſt tertiũ vitiũ
capitale:⁊ habet.c.duo.c.j.

Ira ẽ appetitꝰ vĩdicte
⁊ vitiuz capitale:⁊ fre-
quẽter miſcet cũ odio
Si pp aliquẽ defectũ in ſe vꝉ
ĩ altero cõmiſſuz:deſiderauit
vĩdictã ſeu punitionẽ quõcũ
qʒ.vt p ſe vꝉ a deo vꝉ ab alio:
ĩtẽdẽs ſolũ ſatiſfacere aĩo ſuo
irato:ẽ mortale qñ.ſ.ſolũ intẽ
dit punitionẽ pter ordinẽ rõ
nis:ſi notabile malũ eſt:⁊ cũ
ɔſenſu rõnis:alias veniale:vt
ira q̊tidiana ĩ gubernatiõe fa
milie. ¶ Si iratus in ſe ipſuz
pp aliquẽ defectũ turbat cõ-
tra ſe veniale eſt cõiter. ¶ Si
iratꝰ ɔ̃ deũ pp aliqđ flagellũ
murmurat corde vꝉ ore:ĩpati
enter ferẽs.⁊ põt eẽ mortale
⁊ vẽiale ſm modũ ĩpatiẽtie.

¶ De ĩdignationibus ⁊ alijs
filiabus ire.c.ij.

Si ĩdignatꝰ ɔ̃ aliquẽ nõ
valẽs audire eũ:vꝉ vide
re.reputãs ĩdignũ eo ꝙ
ſibi diſplicuerit:cũ debuit ſer
uire potiꝰ:eſt veniale cõiter.
Et ſi ꝑpter hoc ſtrĩnet ſibi lo
quelã:vel aliud ſignũ oſtẽdit
diſplicentie (que auferenda
ſunt) ꝑpter ſcandaluz proxi-
morum ⁊ opinionẽ odij:poſ-
ſet eſſe mortale.

¶ De tumore mentis.

Si excogitauit diuerſas vias
⁊ modos ad vindicanduz ſe
de iniuria ⁊ hic ĩplicauit mẽ
tem cogitationibus altercati
uis:ſecundum proceſſum po
teſt eſſe mortale ⁊ veniale.

¶ De clamore.

Si ex ira clamauit cõtra ali
quẽ ĩordinate ⁊ ɔfuſe:⁊ furio
ſe loquẽdo:ẽ veniale cõiter.

¶ De cõtumelia.

Si dixit alteri verba contu-
melioſa vel iniurioſa impor-
tãtia vitia:vel opprobria .ani
mo iniuriandi notabiliter:vt
vocando eũ proditorẽ:vel in
honeſtã pſonã:⁊ dicẽdo ma-
la de parẽtibꝰ ⁊ huĩoi morta
le eſt. ¶ Si dixit verba oppro
brioſa familie ſue vꝉ diſcipulꝰ
vꝉ ſibi ſubditꝭ cã correctõis:
ſi fit mõ đbito ⁊ honeſto ẽ ſi
ne peccato: vel cõiter eſt ve-
niale:niſi infamatoria dice-
ret ⁊ ſequeret ſcandaluz ma
gnum. Vide in.ij.parte ſum.
ti.vij.c.vj.§ ij.

¶ De blaſphemia ⁊ maledi-
ctione creaturarum.

Si blasphemauit animo de liberato aliquē: vt percuteretur tali maledictione in malum ei⁹ esset mortale: nisi hoc affectaret in emēdationē ei⁹. Si vero hoc nō desiderauit scōm rōnez: sed scōz subituz motū ire ei⁹: cuius signuz: est qꝛ si hoc ɔtingeret: valde doleret sicut fit a parentib⁹: cōiter veniale est. ¶ Si maledixit creaturas irrationales: qꝛ si fecit in detestationē creatoris: vel in damnuz dñi eius: est mortale: alias vēiale ꝛ ociosuz. ¶ Si blasphemauit animas defunctoꝝ suoꝝ parentum vel alioꝝ hoium: videtur mortale: qꝛ vr̄ intēdere notabile malum. ¶ Idē cū seipm maledixerit exipatiētia. ¶ Si blasphemauit dyaboluz: malum est: qꝛ ociosuz saltē. vide de hanc mā in. ij. pte sum. ti. vij. c. v. §. iij. ꝛ. iiij.

¶ De maledictiōe dei ꝛ sanctoꝝ. dictū ē. s. i pmo pcepto.

¶ De rixa.

De rixa per quā ex ira se inuicem hoies percutiunt. i. cuz fit animo nocēdi vel iniuriā di vt in adultis: est mortale in incipiēte. Idē in prosequente animo vindicatiuo. Secus si animo defendendi se tm̄: vel etiā ad exercitium vt pueri.

¶ De seditione.

De seditione que est qn̄ vna pars ciuitatis isurgit ɔ aliā: ex parte ei⁹ que iniuste mouet: est mortale cū oib⁹ sequacibus ei⁹: ꝛ tenetur de oibus dānis inde secutis alteri parti. Ex parte aūt eius qui resistit seditioni iniuste mote cōtra se: vel bonū ciuitatis: non est scōz se peccatū: nisi misceantur odia ꝛ vindicationes: prout cōiter accidit. Quādo ex resistētia alteri parti sequerētur multa pericula ꝛ mala: cedendū esset: alias nō euaderet multa peccata que in ɔflictu partiū sequerēt. ¶ Siqs etiā ita partialis est vt guelphus ꝛ gebelin⁹: seu aliter ptialis. ita obstinato aio qꝑ appetit exterminiū alteri⁹ ptis: seu exiliū per phas ꝛ nephas paratus etiaz in malis se qui partez suaz: nō est sine mortali: ꝛ in malo statu pditionis. De hac materia vide in scōa parte sum. ti. iiij. c. viij. §. iij.

¶ De bello.

Siqs mouet belluz iniustuz mortalr peccat: ꝛ ois qui dat auxiliū: ɔsiliū ꝛ fauorez. simi

liter peccat mortaliter. ¶ De dãnis autẽ que ibi fiunt: ꝛ de restitutionib⁹: ꝛ quid sit iustũ vel iniustũ bellum. vide in. iij. pte sum. ti. iiij. c. ij. De homicidio dictũ est. s̃. in. v. pcepto. ¶ De accidia que est. iiij. capitale vitium: ꝛ hẽt. c. v. pmũ. c.

Accidia importat tediuz bñ operãdi. ¶ Si ita ꝯtristatus ꝛ tediatus est q̄ hũit in horrorez bona diuina: ꝛ in abominatõez spiritualia ꝛ opa bõa ad que tenetur: vt pcepta dei ꝛ eccľe ꝛ hmõi: qñ adest ꝯsensus rõnis est mortale. Sꝫ si hẽt talem motuz tm̃ scd̃m sensualitatem cuꝫ displicẽtia rõnis: ẽ veniale. ¶ Si ita ꝯtristat⁹ est de morte ꝯsanguinei: vľ alio casu q̄ peniteret cũ bene fecisse vel pponit amplius nõ bene facere: mortale est. ¶ Si ita ꝯtristať q̄ vellet nunq̄ꝫ fuisse creatus a deo: seu nõ esse natus in mũdo: vel cẽ sicut brutũ animal vel mori qũocũqꝫ: siue bene siue male disposit⁹ dũmodo hinc exiret: talis tristitia cũ ꝯsensu rõis est mortale. Si etiã ita ꝯtristať de aliquo cãu aduerso. q̄ icurrit grandẽ infirmitatẽ ppter nimiã tristitiã: perdens somnũ dimittẽs cibuꝫ ꝛ hmõi: videť mortale qñ põt se iuuare contra hmõi. Si ꝯtristatur ex ꝯsideratione bonoꝝ que hñt alij: quib⁹ ipse est priuatus: vilipendẽs oia sibi data a deo: ꝛ inde sumens tediũ bñ operandi scd̃m ꝯsensuꝫ rõnis: illa accidia est cõiter veniale: ꝛ in psonis spũalib⁹ reperitur.

Si ꝯtristatur ex hoc q̄ bona pposita que fecit sepe frãgit ex hoc incurrit tediũ bene operãdi: quasi sibi videať nõ posse pficere: accidia est ꝛ in spũalibus incipiẽtib⁹ deo seruire repitur. Si ex frequẽtia tẽtationũ attediať in laborãdo ꝛ resistẽdo: veniale est si tñ resistat. In icipiẽtib⁹ cõtingit sepe. Si attediať in bonis operib⁹ vľ bene operãdo orãdo: audiẽdo: legẽdo lectiones: vel predicationes aut dicendo officiũ ꝛ hmõi: non tñ dimittit de necessitate fienda cõiter est veniale: ꝛ satis ẽt in spũalibus reperitur. Si tristatur de aliquo defectu magis ex eo q̄ apparet defectuosus coram hominib⁹ q̄ꝫ coraꝫ deo: accidia ẽ ꝛ frequẽter veniale procedens ex superbia.

¶De filiabus accidie.c.ij.

E filiabus accidie i quib9 difficile est co gnoscē qñ ibi sit pec catuz mortale.nisi qñ miscet cū aliquo pctō:vt cū ommit titur aliquod preceptum:nisi deprimat ita mentem q tol lat caritatem dei τ proximi.

¶De desperatione.

Si desperauit d misericordia dei existimās eū nō posse vel nō velle ei parcere ēt reuertē ti ad pniaz:vel nō posse absti nere a pctis cū adiutorio dei: est mortale fm deliberatōēz τ ɔsensum.Secus si fm ali quē ipulsuz tētationis. ¶Si despauit se nō posse euadere aliquas miserias mūdi:vl pe ricula pter que decreuit se occidere:est mortale.Et si ali qd ad hoc fecit mlto magis.

¶De malitia.

Si cōtēpsit diuina τ spūalia bōa ex tristitia aggrauāte mē tez mixta cū accidia: mortale est:hec in.ij.pte sum.ti.ix.c .ij. §.ij.¶Si āt ɔtēneret τ refu geret ea per que posset vitare pctm̄:q2 tūc pertinet ad blas phemiā in spūm sanctuz:vt i fra dicetur.in.ij.c.de supbia.

¶De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab illis bōis ad que erat apt9timore defi ciendi:vt a ieiunijs:ab igres su religionis:a platione iniū eta:ab offō pdicationis τ au dientie ɔfessionis iniuncte τ hmōi:ē cōiter veniale:nisi es set pceptuz in eo qd dimittit

¶De rancore.

Si habuit in displicētiā τ te dium corrigētes eū pter cor rectionē:est veniale:nisi illos odiret τ tūc odiū est mixtuz.

De ociositate que pcedit ex tedio.

Si stetit ociosus nihil boni operās corporale vel spūale. vñ amittit tps irrecuperabile vl veniale:nisi ex ocio addat aliqd vitiū qd frequēter acci dit:τ quāto tpe stetit ociosus.

De torpore seu pigritia be ne operandi.

Si fuit tardus ad bñ operā dū:licet illud fecerit:vt tard9 ad ecclesiā ad orañ.ad elemo synas dādū τ hmōi cōiter ē vēiale:nisi ex tarditate ōmit teretur pceptuz:vt q2 cito nō subuenit patiēti extremaz ne cessitatē cū tenetur:vt ifirmo vnde sequitur mors τ huius modi tunc est mortale.

De euagatione mentis.

Si habuit distractiones mẽtis in orõne et fuit in cã: vl' cũ voluntate euagat: vel i audiẽdo pdicationẽ et diuina vl' ẽt extra diuina mente cogitauit vana et inutilia: ẽ cõiter vẽiale: nisi addat aliqd spãle peccatũ vel si hoc faciat per totũ offm ad qd obligatur ex pcepto. Si audit noua: vel si loqtur inutilia: vel ex tedio mutat loca hinc inde: vel distrabit sensus et membra diuersimode est veniale cõmuniter.

De negligẽtia seu tepiditate que est remissio volũtatis circa ea que deb3 facere. c. iij.

In hac quotidie oẽs offendunt: s3 veniaľr nisi ommittat aliqd necessariũ. Si fuit negligẽs circa opa misericordie spũalia que hoc versu cõtinentur.

Cõsule: castiga: dimitte: solare: fer: ora. Nõ q sub cõsulo cõprehẽditur doctrina. i. docẽ ignorantẽ: pcipue ad salutẽ vtilia. Si fuit negligẽs ad adiscẽdũ necessaria ad salute3: vt pcepta dei et ecclesie generalia: q2 hmõi ignorãtia nõ excusat: vel ad eundu3 ad pdicationẽ: et vtile est iniũgere idiotis. vt pdicationes audiãt. Si fuit negligens ad pcurandũ sacra sibi et sue familie. Et si ex negligẽtia et dilatione mortua est ples sine baptismo: ẽ mortale.

Si infirm9 mortu9 est sine cõfessione et cõione: vel extrema vnctiõe: cũ ex negligẽtia crassa pcedit: vl' mortale vel graue veniale sm q plus ille indigebat. Si fuit negligẽs ad pcurandũ sacrm cõfirmationis. Si itez fecisse3 dare sacra baptismi: cõfirmationis vel ordinẽ sciẽtes sacru3: est mortale et cõhit irregularitas in suscipiẽte. Si fuit negligens ad fraternã correctõe3 cum tenet: videl3 de pctõ occulto et mortali et inde sperabat emẽdationẽ illi9: tunc esset mortale dimittẽdo omnino illã: veniale vero retardãdo: vel de his q nõ sunt mortalia. Si nõ suauit ordie3 debitũ in fraterna correctõe: vel nimis aspe. vel in tpe vel loco in debito: pctm est: vide de hac mã in. ij. pte ti. ix. c. iij.

De negligentia confessionis. Caplm. iiij.

Si õmisit admin9 semel in ãno cõfiteri vl' ex negligẽtia vl' igrã

tia: mortaliter peccauit. Sec⁹ si ex impotētia: videlʒ q̄ non hēt copiā ɔfessoris. Sʒ si postea cum hēt copiaʒ ɔfessoris nō suppleuit defectū: mortale est vide hāc materiā in. ij. prc sum. t. ix. c. viij. §. ij. ¶ Si fecit ɔfessionē fictā: scienter dimittens aliqd̄ mortale: vł qd̄ dubitat: vel credebat esse mortale: etiā si nō esset mortale. mortaliter peccat: ꝛ tenet iterare ɔfessionē. ¶ Si dixit esse ɔtritum de oib⁹ peccatis ꝛ dispositum ad abstinendū ꝛ satisfaciendū: cū hoc nō intenderet: mortaliter peccauit: ꝛ tenetur iterare ɔfessionē. ¶ Si pniaʒ sibi iniunctā pro mortalibus ex negligentia ōmisit facere: peccauit mortaliter ꝛ tenetur iterare ɔfessioneʒ: si est illius oblitus. ¶ Si sciēter ɔfessus est ei quē sciuit excōicatū: vel suspensum. vel nō habētē auctoritateʒ: puta q̄ simoniace accepit bn̄ficiū: vel q̄ itrusus est per laicā potestatē: peccauit mortaliter: ꝛ tenet iterare ɔfessionē. ¶ Si ɔfessus est in excōicatione maiori existens: quā nesciuit ipse nec cōfessor eius: absolutus tn̄ fuit a pctis opʒ iteꝝ ɔfiteri. q̄ nō fuit capax absolutionis tunc: ꝑpter excōicationem. ¶ Si ɔfessus est ei qui nō hēt sufficientem sciētiā: peccat. Et si fuit adeo ignorans q̄ nesciuit discernere pctā eius ꝑcipue cōmunis tenetur iterare confessioneʒ. hec vide i. ij. p. s. ti. ix. c. viij. §. iij.

¶ De negligentia circa communionem. c. v.

Si omnisit cōicare semel in anno. s. in pascha resurrectiōis post annos discretionis: peccauit mortaliter: nisi fuissʒ legitime impeditus: vt q̄ alteratus stomaco: vel excōicatus. querēs tn̄ absolutionē: vel de licentia proprij cōfessoris per aliquot dies differret: ꝛ in hmōi casibus dēt supplere defectuʒ qn̄ pōt. ¶ Si non cōicauit ieiunus: ita. s. q̄ post mediā noctē aliqd sumpsit per modū cibi vł potus: peccauit mortaliter: nisi esset grauiter ifirmus. q̄ tunc licet. ¶ Si cōionē sumpsit cum staret cū ꝑposito alicuius pcti mortalis: vel cū esset excōicatus: hoc sciens vel ignorās ignorātia crassa: peccauit mortaliter. ¶ Si nō cōfessus de aliquo mortali pctō cōmisso: vel aduertēter ex ve

recūdia: vel inaduertēter pro
pter indiscussionē cōsciētie:
vel ex ignorātia crassa ⁊ supi
na sumpsit cōioneꝫ: peccauit
mortaliter. ¶ Et nota. ꝙ siqs
ommittit ꝯfessionē vel cōio-
neꝫ in tpe statuto: conari dꝫ
ꝯfessor vt inducat eū ad sup-
plendū defectuꝫ: nisi sit oino
nō bene dispositus. Vide in
ij. parte sum. t. ix. c. ix. §. j. ⁊ . iij.
¶ Item cū reperit aliquē de
ditū vitijs turpib⁹ ⁊ alijs qui
stat vsqꝫ ad finē q̄dragesime
cautuꝫ vr̄ ne subito admittat
eum ad cōioneꝫ: sed ꝑlonget
sibi tp̄s per aliq̄s hebdoma-
das. ¶ De alijs vero defecti
bus qui cōmittunt circa cōio
nē ⁊ missaꝫ vide in tertia pte
interrogatorij in. c. de clericis
⁊ i. iij. pte sum. t. xiij. c. vi. item
scd̄a pte. t. ix. c. x. ¶ Si existēs
excōicatus maiori: ⁊ scienter
participauit audiēdo diuina
in ecclesijs aut sacra percipiē
do: peccauit mortaliter. ¶ Si
participauit in crimine cū ali
quo ꝑpter qd̄ ille cū quo pti
cipauit erat excōicatus. vide-
licet qr verberauit clericū: vt
c. Si ꝯcubie ex̄ d̄ snia excōi
cationis. vel si aliqs clericus
subijcit se alicui laico verberā
dum ad placādū euꝫ de iniu-
ria sibi illata: clericus ille effi
citur excōicat⁹: qr pticipat in
crie eū verberāte: ꝑꝑ qd̄ ē ex
cōicat⁹ ⁊ mortale est: vt. c. cō-
tingit de sen. excō. ¶ Si exn̄s
excōicatus maiori sciēter. pti
cipauit cū alijs fidelib⁹ etiā ex̄
diuina: p̄cipue in his que ꝯti
nent hoc versu. ¶ O s: orare:
vale: cōio: mensa negat. Et si
fecit ex ꝯtēptu ꝯ ꝓhibitioneꝫ
superiorū: peccauit mortaliter
alias venialiter ⁊ efficit excōi
catus minori: a qua pt̄ absol
uere ois qui h̄et eū audire in
ꝯfessione. ij. p. ti. iiij. c. vj. §. iiij.
Excipiūtur tn̄ qnqꝫ casus in
q̄bus licet pticipare cū excōi
catis: q continētur in hoc ver
su. ¶ Utile: lex: humile: res:
ignorata: necesse. ¶ Nec ana
thema qdeꝫ faciūt ne possit
obesse: quos vide i. iij. p. sū. ti.
xxvi. c. i. ⁊. ij. p. ti. iiij. c. vj. §. iiij.

¶ De inanigloria ⁊ habꝫ. iij.
capitula. Primum capl̄m.

D E inanigloria que ē
v. capitale vitiū: ipor
tās iordinatum appe
titū laudis hūane: seu inordi
natā cōplacentiā ei⁹ cū offert.
Et cū fit aliqd̄ opus p̄ncipali
ter ꝑꝑ laudē ꝓpriā: amittitur

eius merces et peccatū incurritur. Et interrogandū est s3 statū hoīu3 de diuersis materijs in qb9 hoies q̄rūt sibi laudē: videl3 a doctore de scia et doctrina: a scholari de ingenio et disputatōe: a rectore de regimie: a mulierib9 de ornatu et hmōi. ¶ Si q̄siuit laudē et gloriā de ope pcti mortalis mortalr peccauit: si s̄m rōnē deliberatā hoc egit. Secus si s̄m modū sensualitatis vel ēt si de aliquo veniali gloriatur. ¶ Si opa sua de genere bonoꝝ: vt ieiunia: elemosynas: et hmōi: q̄si oia ad laudē humanā fecit: mortale vr̄: cū ibi cōstituit finē puta: qr pncipalis intētio ei9 est vt laudē acqrat humanā et nō pp deu3. Sec9 si aliqd boꝝ aliq̄n facit alio fine bono. Si ita inordinate appetiuit laude3 de aliq̄ ope. q pp ca3 ɔsequēdā. paratus erat facē ɔtra aliqd pceptoꝝ peccauit mortaliter. In alijs autē casibus videtur veniale.

¶ De imodestia ornat9. c. ij.

De imodestia ornatus que pcedit frequēter ex inanigloria: licet ēt ex alijs cāis possit pcedere. et pcipue mulieres iuuenes de hoc interrogādē sunt. s. de ornatu capilloꝝ: fucoꝝ: gēmaꝝ: vestiū pciosaꝝ: et foderaturis et caudis earū: et planellis nimis altis et coronis capitis et hmōi: in qb9 aliq̄n est mortale aliq̄n veniale. ¶ Si vsus vl' vsa est fucis: vl' alijs ornamētis ad ostentationē et ianēgloriā: si de hmōi supbiuit vl' gloriata ē: mortale est: si tātā delectatiōe3 hūit ad laudē et gloriā illā q nō curauit trāsgredi mandata dei et eccl'e. ¶ Si vsus vel vsa ē fucis: et alijs ornamētis ad inducēdū hoies ad sui ɔcupiscētia3 ex̄ mr̄imoniū: mōtale ē idubitatū. ¶ Si ita iordinate delectat' i hmōi ita q ēt si sciret hoies ex sui ornatu scādalizari. i. trahi ad sui ɔcupiscētia3 nō curās de ruina pximi: mortale ē. ¶ Si ad cōplacēdū viro suo: vel ad inueniēdū viꝝ si est inupta: vl' ne despiciat' ab alijs vl' ex aliqua leuitate vsa est fucis: vel alijs ornamēt' supfluis de se nō ē mortale: s3 poti9 veniale: nisi hic sit nōbilis excessus in hmōi: vt posiit iudicari de occasiōe data alioꝝ ruine et nō tm̄ accepta qd est difficile iudicare. ¶ Si hūit nimiā dili-

gentiam ꝛ studium ꝛ tps ad ornandū se: vel fecit excessum in portatura vestiū vltra suuz statū vel ꝯditionē: vel nō ꝑm morez patrie: vel vestibus ni mis delicatis peccatum est.

¶ De filiabus inanisglorie. Et primo de hypocrisi. c. iij.

Si simulauit sctitatem hēre per ieiuniū: oronē ꝛ hmōi cū malus eēt: si hoc egit ad ꝯsequendā laudē humanā. ꝯstituēs ibi finez mortale est: al's vēiale: nisi aliud vitiū adiūgat. ¶ Si simulauit sctitatē per hypocresim intēdēs aliqd qd sit ꝯ honorē dei: vel vtilitatē ꝓximi: vt sciare errōes: adipisci idign⁹ eccl'asticā dignitatē: decipe. n. ꝓximū tpaliter vel spūal'r: mortale est. ¶ Si simulauit sctitatē erñs malus vt dēt ei elemosyne sic sctō viro: vl' ꝓcuratorib⁹ eccl'az vt cerretani ꝛ similia: mortal'r peccauit. ¶ Si simulauit maiorē sctitatē q̄ȝ habuit: vel occultauit suū dfectū ad edificationē ꝓximoꝝ: nō ē pctm̄: vel leue: vel vēiale ē: aut si hoc fac̄ ob aliquā vanitatē vel inanēgloriaȝ; est veniale.

¶ De iactantia.

Si laudauit seipm de aliquo opere pcti mortalis: mortalis peccauit. Si āt de ope veniali: venialiter peccauit q̄ȝtū est de se. ¶ Si laudauit se de aliquo ope bono: videlȝ de virtute: de scia: de idustria: vel diuitijs vel potētijs ꝛ hmōi ex supbia ꝛ ianigloria: mortale est: vel veniale: ꝑȝ radicē ipsi⁹ superbie vel ianisglorie vn̄ ꝓcedit. ¶ Si laudauit se ꝯtēnēdo alios: vt phariseus publicanū mortale est. ¶ Si āt ex aliq̄ leuitate vel vtilitate ꝯsequēda: veniale vel nullum est.

¶ De ironia.

Si vilificauit se verbis vl' factis plus q̄ȝ sentiat in seipso in mente: dicēs aliqua mala de se: que in se nō cognoscit: veniale est ꝛ dicitur ironia.

¶ De contentione.

Si qs ꝯtēdit aduersus aliuz ꝯ veritatē sciēter in reb⁹ alicuius iportātie: mortale est. Secus est in reb⁹ paruis ꝛ in aduertēter. ¶ Si ꝯtēdit pro veritate: sȝ nimis iordinate: cōiter est veniale: sȝ posset ibi eē tanta inordinatio ꝑ rōne scādali sequentis: esset ibi mortale.

¶ De discordia.

Si hñs tractare aliq̄ cū alijs in cōi nolit concordare cum

alijs de his que ordinant ad honorē dei: vel ꝓximorū vti litatem . ex eo ꝙ male afficit ad eos: vel vt ostēdat se plus scire ꝙ̃ alij: mortale est. Sec⁹ ūt si nō cōcordat: videlicet q2 sibi videtur esse magis scdm deū ꝛ rōnē3 quod ipse inten dit: q2 tūc vel nō est peccatū. vel leue: nisi sit nimis ptinax.

¶ De pertinacia.

Si fuit pertinax in sentētijs suis: discrepās a cōi ceteroꝝ consilio vel iudicio: cōiter est veniale periculosum tamen. ꝛ in ductiuum erroris.

¶ De singularitate nouitatū

Si fecit singularitates: vl no uitates in conuersatione vite vel vestib⁹: vel cerimonijs: vl alijs ad iuentionib⁹: peccatu3 est: ꝛ si ad inuenit aliquā ma lam consuetudine3 omnia ei imputantur.

¶ De inobedientia.

Si nō obediuit superioribus suis spūalib⁹ vel tpalibus: le gibus canonicis : vel ciuilib⁹ rōnabilibus: ꝛ si quidē trans gredit superioꝝ ordinationes habētes vim pcepti: vt quan do mandat seruari verbo vel scripto in virtute sancte obe dietie: vel sub pena excōicati onis vel carceris: vel alijs pe nis grauib⁹: ꝛ hmōi equipol lentijs peccauit mortaliter. In alijs vero ordinationib⁹ simpliciter factis transgredie do: est veniale: nisi fiat ex con ceptu: q2 tūc mortale quantū cunq3 leuibus.

¶ De gula ꝛ habet. c. iij. pri mum. c.

Gula est sextū capitale vitiū: ꝛ iportat inordi natū appetitū seu de lectationē circa cibū ꝛ potu3: ¶ Nō. v. spēs seu modos q cōtinent in hoc versu. Pre propere: laute: nimis: ardēter studiose. ¶ Si comedit vel bi bit ex horā debitā sine rōna bili cā ꝛ vrgēte. ¶ Si est vsus cibis vel potib⁹ lautis nimis i. delicatis vltra cōditionem sui status . Aliter. n. decet co medere infirmū ꝙ̃ sanū: ciuē ꝙ̃ rusticū. ¶ Si comedit vel bibit in minima quātitate s3 exigentia3 sue complexionis. Quod. n. vni parū est: nimiū est alteri . Et plus comedere i die ieiunij ꝙ̃ altera die : nō est de se malū pro vna come stione. ¶ Si comedit vel bi bit cū nimio ardore gule: seu cum nimia cōplacētia. contē-

tus magis satisfacere delectationi gule: q̄ꝫ necessitati ꝓuidere. ¶ Si adhibuit vel adhiberi fecit nimiū studiū ꝛ diligētiam circa cibaria delicata preparāda: vt cū varijs saporibꝰ ꝛ diuersis mōis: ꝛ hmōi. In his oibus spēbus vel modis gule: tūc est mortale: quā do delectatio gule querit vt finis parat facere ꝯtra precepta vt satisfaciat delectationi gule: vel cuꝫ comedit vsqꝫ ad crapulā vel vomitū aduertēter sicut fit a plerisqꝫ in carnisp̄riuio: vel vtit aliquo cibo ex quo verisimiliter credit incurrere magnā lesionē persone. In alijs vero casibus cōiter est veniale. ¶ Si comedit carnes in q̄dragesima: vel in alijs ieiunijs ecclesie: vel in vj. feria aut in sabbato per totū ānuꝫ nisi vrgēte cā necessitatis vel infirmitatis: peccauit mortaliter si sine consilio medici. ¶ Si vsus est lacticinijs tpe q̄dragesime sine cā infirmitatis: ꝛ de cōsilio medici: peccauit mortaliter. In alijs vero ieiunijs: ecclesie seruari potest mos patrie: quantū ad vsum lacticiniorꝫ: qui mos si nō appareat tutiꝰ est abstinere. De hac materia vide in .ij. pte sum. ti. vj. c. ij.

¶ De ebrietate. c. ij.

Si bibit vsqꝫ ad ebrietatē aduertēs se nimis bibere: vel potentiā vini sufficiētem ad inebriandū: vel de hoc dubitās ꝓbabiliter: peccauit mortaliter. Secꝰ si ignorauit potentiaꝫ vini vt Noe. ¶ Si fuit cā inebriationis alterius aduertēter inducēdo ad nimiū potū vel ponēdo sal in vino: ꝛ hmōi: mortaliter peccauit. Secus si fecit cā medicine. ¶ Si idurit aliquē ad frāgēdū ieiuniū eccl'e sine cā legitima suis ꝑsuasionibꝰ: peccauit mortalr. ¶ Si induxit pueros: ꝛ iuuenes ad lābacitates ꝛ tabernas ꝛ huiusmōi vt ꝑuertat ad turpia. ¶ Si frequētauit tabernā sine cā rationabili: vel cōuiuia dissoluta: peccatum est.

¶ De insensibilitate.

Si abstiuit se nimis a cibo ꝛ potu ꝛ alijs necessarijs vite: pp qd̄ icurrit ifirmitatē: cōiter est veniale: nisi fiat notabilis excessus: ꝛ addat obstinatio ꝯ admonitōes i hmōi ōsectibꝰ: qꝛ tūc videt mortale rōne periculi inde sequentis.

De filiabus gule et primo de ebetudine. c. iij.

I ex fumositatibus inordinate comestiōis et pot⁹: icurrit obscuritatem seu grossiciem itellectus et ex hoc ineptitudinē legendi orandiqꝫ: est veniale cōiter.

De loquacitate.

Si nimis locutus est: seu dixit verba ociosa et sine necessitate et rationabilitate: cōmuniter est veniale.

De scurilitate.

Si fecit actus seu gestus iordinatos: et si sint ꝓuocantes ad libidinē extra matrimonium: est mortale. Si vero ad dissolutionē vel leuitatē vt vētositatē et hmōi: veniale est.

De inepta leticia.

Si hūit ineptā leticiā et vanā i ludis et iocis: cōiter veniale est nisi addatur aliqđ vitiuꝫ.

De choreis.

Choree que fiūt cū iordinata leticia: sunt mortalia quinque mōis. Primo cū fiūt ex libidine. Scđo cū fiūt in ecclesijs: qꝛ sacrilegiū ē. Tertio cū fiūt a clericis et religiosis cū mulierib⁹ rōne scādali. Quarto cum fiūt ex inani gloria vel vana leticia: tā inordinata qꝑ ibi ꝯstituatur finis. Quinto cū tales chorizantes nō curāt de scādalo ꝓximi: est mortale. In alijs āt casibus: cōiter est veniale. Posset tamen quādoqꝫ esse mortale: nec de facili de huiusmodi potest dari iudicium.

De immundicia.

De imundicia que ꝑt itelligi cū qs imunde comedit et esset veniale: ꝑcipue si ex hoc ꝯturbat alios: vel qꝛ vomitū facit. Et si hoc facit qꝛ nimium comedit vel vt auidi⁹ comedat: pctīn est. Secus si cā medicine. Vel ꝑt itelligi de imunditia pollutionis: que cū accidit in isomnijs nō iputaṫ ad peccatū: sꝫ pcm̄ ꝑt eē in cā ei⁹. s. si ꝓcessit ex crapula: vl' turpi cogitatione ꝑcedēti: vel ex negligentia: vel ēt post vigiliā recolens de ipa imundicia habita in somnijs turpibus. delectaṫ: et si est ꝯsensus rōnis de hmōi turpi delectatione: est mortale vel veniale: vel nullū si ex alleuatione nature.

De immundicia seu pollutione procurata.

Nota qꝑ si qs quid agit hac intētione principalr. vt pollutionē hēat: siue vigilando siue

dormiendo: mortaliter peccat etiam si facit cā sanitatis. Si autem ipa pollutio etiaʒ contingat in vigilia preter voluntatem ꝛ sine procuratione non est mortale.

De luxuria ꝛ habet.c.ij.

Primum capitulum.

Luxuria est.vij. capitale vitiū. Sed qꝛ supra in p̄ceptis dcm̄ ē satis de spēbus eius in opere: ac ēt in cogitatione iō illis ommissis: videnduʒ est de quibusdā alijs ptinentibꝰ ad ipsaʒ luxuriā ꝛ delectationē morosam: ꝛ primo. Si tetigit aliqueʒ vel aliquā vel osculatus est libidinose extra ꝯiugiū: mortaliter peccauit: ēt si non sequit̄ turpis actus. Nā talia exercitia in opere ipso pro vno peccato hn̄tur cuʒ opere ip̄o: sed tāto grauius quāto in hmōi ꝯcurrunt plura. Si āt fiāt diuersis tēporibꝰ: diuersa sunt peccata. Si scripsit lr̄as vel portauit: vel misit: vel recepit cōtinētes amatoria ꝛ ꝓuocātia ad lasciuiam aduertenter mortaliter peccauit. Si fecit cātationes: vel cātauit vel legit: vel audiuit verba lasciuia: vel turpia delectabiliter ad ꝓuocāduʒ se vel alios ad lasciuiā: mortale est. Si asociauit aliquē queʒ sciuit ire ad ꝑcādum. vel turpiter agēduʒ: vel ad faciēdū serenatas vł matutinatas: peccauit mō taliter. Si fuit mediator inter aliquos ad hmōi turpia: vel posuit aliquos mediatores inter se ꝛ inter alios ꝛ huiusmodi: peccauit mortaliter. Item si recepit enseniuʒ: vel donum quodcunqʒ: vel misit ex amore libidinis.

De delectatione morosa.

De delectatione morosa: qđ vitium reperitur in tepidis ꝛ multū negligentibꝰ. Nā feruidi subito cogitationes expellunt noxias: ꝛ frigidi: desiderijs operis acquiescunt.

Si habuit cogitatiōes immundas ꝛ carnales in quibus trahit moram postq̄ʒ ratione perpendit propter delectationem ipsam cogitandi huiusmodi: peccauit mortaliter. Non soluʒ quando quis cogitationibus luxurie ratione consensit. deliberans facere malum si adesset commoditas: sʒ etiam nolendo opus ꝑpetrare: sed non curando ipsas cogitatōes libidinosas ex

pellere postq̄ perpendit: sed in eis voluntarie imorando: peccauit mortaliter: Hec vide in.ij.pte sum.ti.v.c.j.§.v.

¶De filiabus luxurie.c.ij.

De filiabus luxurie de quib⁹ nō oportet multū iterrogare q2 difficile est intelligere nisi cū mixtura alioꝝ vitioꝝ.⁊ prima est cecitas mentis.

¶De cecitate mētis.

Si fuit ita mēte occupat⁹ circa mūdana ⁊ carnalia: q̄ nesciuit de deo cogitare vel de rebus spiritualibus.

¶De precipitatione.

Si fuit p̄ceps ⁊ subitus i opibus suis sine cōsilio ⁊ examinatione mētis debita: agēs.

¶De inconsideratione.

Si fuit icautus in factis suis non bene iudicans circa occurrentia.

¶De inconstantia.

Si in eo qđ deliberauit boni agere: fuit incōstans ⁊ mutabilis ex passione.

¶De amore sui.

Si nimis seipsum dilexit q̄rēdo corporis delectationes ⁊ cōmoditatez ⁊ huiusmodi.

¶De odio dei.

Si habuit deū vel legez eius in displicentia: quia prohibet concupiscentias ⁊ huiusmōi.

¶De amore vite p̄ntis.

Si nimis amauit vitā istaz p̄ntem pp voluptates carnis qbus est deditus: Ita amarē vitā p̄ntē q̄ aliquis vellet hic ppetuari: s̄m pe. est mortale.

¶De horrore futuri seculi.

Si horrorē hūit ad vitā futurā. De alijs vero q̄ ptinēt ad vitium luxurie ⁊ circa coniugiū: vide infra in.iij.pte interrogatorij in.c. de coniugatis.

¶De supbia ⁊ habz.c.ij.c.f.

Superbia scđm Gregoriū: est regina oium capitaliū vitiorūz ⁊ est vitiū multū subtile ⁊ difficile ad cognoscenduz: ⁊ cōsistit in appetitu inordinato ꝓprie excellētie: ⁊ hēt q̄ttuor spēs siue mōs de quibus potes interrogare ꝓut videbit expedire si tñ penitēs intelligat. ¶Si bona naturalia spiritualia: vl tēporalia que hūit. sibi attribuit: ⁊ a deo nō recognouit.

¶Si bona ipsa a deo recognoscēs: meritis suis pricipaliter se accepisse estimauit: videlicet pp sua ieiunia: orones ⁊ hmōi. ¶Si ea bōa que nō hūit sibi attribuit: vel plusq̄

habuit cum existimat se habere multũ hũilitatis:charitatis:patiẽtie:ꝛ hmõi cum non hẽt. ¶ Si reputauit se meliorẽ esse ceteris:alios ꝯtẽnens: in quolibꝫ hoꝝ modoꝛuꝫ potest eẽ moꝛtale vel veniale ſ꜒ꝫ ꝙ ratione cõsentitur vel nõ. Vide diffusius hãc materiã in.ij.parte.sum.ti.iij.c.i.

¶ De filiabus superbie.c.ij.ꝛ pꝛimo de derisione.

De derisiõe que aliqñ ꝓcedit ex supbia. ¶ Si irrisit sacra ꝛ alia diuina.vilipẽdens ea:aut sctõs viros:aut ꝓlatos aut deo seruire volẽtes:vt sic retrahat eos peccauit moꝛtaliter. ¶ Si irrisit aliquẽ intẽdẽs ex hoc iniuriã vel vilificationẽ vel notabilem ꝑturbationẽ eius:moꝛtaliter peccauit:sed si ex leuitate vel causa ioci secus.

¶ De ãbitiõe que ꝓcedit ex supbia:ꝛ iportat inoꝛdinatuꝫ appetitũ honoꝛis: ꝛ multũ reperit᷑ in ꝓlatis ꝛ dñis. ¶ Si desiderauit aliquam dignitatẽ:vel bñficiũ curatũ:rõne de liberata:ꝓncipaliter pp honorẽ vel dignitatẽ vel vtilitateꝫ tẽpoꝛalẽ:peccauit moꝛtaliter. ¶ Si desiderauit dignitateꝫ vel beneficiuꝫ ecclesiasticum vel seculare ad qꝺ est idign⁹ vel incept⁹:videlicet qꝛ criminosus ꝛ hmõi peccauit moꝛtaliter. ¶ Si desiderauit vel q̃siuit ad hmõi ꝑuenire.etiaꝫ faciendo ꝯtra ꝓcepta:moꝛtale est. ¶ Si q̃siuit honoꝛeꝫ de q̃cũqꝫ re ita inoꝛdinate ꝙ ibi cõstituat finẽ:moꝛtale est. In aliis vero casibus vꝛ veniale.

¶ De pꝛesumptione.

Pꝛesumptio que ꝓcedit ex supbia:consistit in hoc ꝙ hõ ponit se ad ea que sunt supꝛa vires suas:vel nõ ꝑtinent ad cõditionẽ suã:vt secularis ad iudicãdũ clericos: vl eos qui nõ sunt sibi subiecti vꝛ de his de qbus nõ hꝫ ꝑtãtem:peccauit moꝛtaliter. De ꝓsumptione vide in.ij.pte sum.tit. iij.c.v.ꝛ.vi. ¶ Si posuit se ad faciẽdũ ea exercitia ad q̃ non erat apt⁹:vñ ꝓt seq spũale vꝛ tpale dãnũ alteri:vt medic⁹ ignar⁹ medicine vꝛ aduocat⁹ ignar⁹ ad aduocãdũ:iudex ad iudicãdũ:ꝯfessoꝛ ad audiẽdũ ꝯfessiones ꝛ hmõi peccauit moꝛtaliter. Sec⁹ aũt si cõpetẽter in arte illa ꝑitus erat. ¶ Si ꝓsumens de virtute sua:exposuit se ꝑiculis pctõꝝ:vt vadẽs ad

loca inhonesta: vel frequētās ɔuersationē mulierū leuiū ꝛ hmōi: vbi de facili pōt labi i mortali pctō: mortale videt.

Si nimis de se ꝑsumens nō ꝓuidet necessitatibus vel periculis occurrentibꝰ spūalibus vel tpalibus expectās effectū miraculosuꝫ a deo. s. vt cū sanet īfirmuꝫ sine medico ꝛ medicinis: vel ministret ei cibum sine labore: est mortale: ꝛ dicitur tentare deum.

De temeraria iudicatiōe.

Si facta alterius que dubia sunt quo aīo fiāt i malā ptē i terptatus ē: seu iudicauit: ꝛ sine signis sufficiētibꝰ indicātibꝰ maliciam alteriꝰ: delibera te iudicauit aliquem de peccato mortali: mortalr̄ peccauit. Si vero iudicauit de vēiali venialiter peccauit. Idē si iudicauit de mortali: sed non deliberato animo.

De curiositate.

Si fuit curiosus circa cognitionē itellectiuā vt q̄rēdo scire que sūt supra capacitatē suā. videlicet de trinitate: de ꝑdestinatiōe: vel q̄rēdo scire a q bꝰ nō dēt: vt a demonijs. vel p sortes. vl q̄rēdo scire paruꝫ vtilia: ꝛ dimittēdo magis necessaria: vel querēdo scire solū ad sciēdū. ꝛ nō ad deuꝫ cognoscēdū. vel ad aliquā vtilitatē: peccatū est: qn̄qꝫ mortale: qn̄qꝫ veniale. Si fuit curiosus circa vsus sensuum. s. oculis aspiciēdo: auribꝰ audiēdo: naribꝰ ad odorādū: gustu ad gustādū: tactu ad tāgēdū sine necessitate vl vtilitate: sꝫ solū delectatiōe sensuali: peccatū est cōiter veniale: ꝛ qn̄qꝫ pt eē mortale i. ij. p. sum. t. iij. c. vij. §. xij. Si reperit se in spectaculis ad vidēdū. vt torneamēta: palestra: currere ad brauiū ꝛ hmōi: nam si in hoc fit periculū mortis spūalis vl tpalis: vt qn̄ sūt spectacula representatiua turpitudinē: vel cuꝫ pōt recipere notabilē lesionē corporis: est mortale ꝛ multo magis in exercēte ꝛ ꝑbēte occasionē in hmōi spectaculis: alias est veniale: nisi ꝑꝑ hoc aliqs ita delectet ꝙ mēs eiꝰ auerteret a deo: ita videlicet ꝙ paratus eēt trāsgredi mādata dei ꝛ ecclesie vt illa aspiceret vel faceret: ꝛ hoc idē intelligo de quocunqꝫ pctō qd̄ de se est vēiale: quia per hūc moduꝫ potest effici mortale.

De ingratitudine.

Ingratitudo reperit i oi pctō
mortali:sed vt circūstātia ag
grauās ipsuʒ:qr vbi hō debʒ
semp̄ huire deo:euʒ offendit.
Est ēt vnuʒ speciale pctm̄ in
quātū.s.recipiens beneficia a
deo vel ab hoie:ea non reco
gnoscit:recogitat:ꝛ regratiat
ꝛ recōpēsat:vl ꝙ peiꝰ ē i mēte
vilipendit:bn̄ficia recepta.vel
murmurat de eis:vel iniuria
tur bn̄factori.Cōiter āt repe-
ritur mixtū cū aliquo genere
peti:qn̄qꝫ mōtali qn̄qꝫ vēiali

¶De scandalo.

De scādalo ꝙ qn̄qꝫ nō ē pec
catū spāle:sʒ circunstantia ag
grauās pctm̄.iquātū videlicʒ
ex dicto vel facto alteriꝰ non
recto:dat alteri occasio ruine
spūalis:ꝛ hoc ē scādalū:ꝛ si h
nō itēdat est circūstantia ag
grauās pctm̄ ꝛ nō mutat spe
ciē:vn̄ ē necessaria ꝯfiteri qn̄
ē tale qd verisimiliter trahēs
ad ruinā peccati mortalis: ꝛ
p̄cipue cum hoc sequit Tho.
2a 2e.q.xxxiij. Si āt hoc intē
dat.s.ducere aliquē ex dicto
vel facto suo ad aliquā ruinā
est mortale ꝛ spāle pctm̄:si in
tendat inducere ad mortale:
alias veniale. De hoc vide i
ij.parte,summe ti.vij.c.iiij.

¶De adulatione.

Adulatio q̄ cōiter est scādali
ʒatiua ꝛ ꝯsistit in h ꝙ qs ver
bis vel factis suis iordiate q̄
rit placere aliis ad beniuolēti
aʒ captādā. Et si i malo adu
latꝰ ē criminali: puta laudās
aliquē de vidicta facta: vl tur
pitudine ꝛ hmōi est mortale.
¶Si adulat vl laudat aliquē
itēdēs eū decipere notabilr i
tēporalibꝰ vel spūalibꝰ ē mor
tale. Secꝰ si aliqd iustū itēdit
ab eo hēre vel qd paruū reci
pere p̄ modū doni vt histrio
nes.¶Si nimis laudauit ali
quē ex quo ille sūpsit occasio
nē supbie.vl inanisglorie:cōi
ter ē veniale:pōt eē aliquādo
mortale.¶Si vero laudauit
aliquē ad excitāduʒ eum ma
gis ad virtutē.vel ad cōfortā
dū eū i tribulatōibꝰ:ꝛ tētatio
nibus ꝛ obseruatis debitis
circunstātiis:est virtuosuʒ ꝛ
meritorium:alias veniale.

¶De blasphemia in spirituʒ
sanctum.

De blasphemia i spiritū san
ctū q̄ p̄cedit ex malicia: videli
cet iquātū qs cōtēnit vl refu
git ca cogitare mēti occurrē
tia:p̄ que possʒ retrahi a pctō
ꝛ habet sex spēs.s. Presum-

ptio. Desperatio. Inuidentia frne grē. Impugnatio virtutis agnite. Obstinatio. Impenitētia. De his ꝑo iterrogādū est ꝓut videt: ⁊ cōiter: nō reperitur nisi in multum scceleratis. Presumptio autē dicit hic: cū quis presumit de dei misericordia existimās ꝙ parcat sibi ab bñplacitū suū: vel ꝙ saluet eū perseuerātē in pctō. Desperatio aūt cū credit deū nō posse nec velle sibi parcere: ēt penitēti vl volenti saluari. Impugnatio veritatis agnite dicit: cū qs ꝯdicit veritati fidei quam nouit. Inuidentia frne gratie est: cū dolet quis d gr̄a dei ⁊ gloria crescēte in hominib⁹. Obstinatio: ꝯfirmat volūtatem suā in pctis cōmissis. Impenitētia aūt dicit cū quis proponit firmiter etiam in futurum non penitere.

De scismate.

Hoc peccatū cōmittit cum qs recedit ab obediētia Romane ecclesie sumēs sibi aliud caput: vel sequēs aliquē canonice nō electū: ⁊ semper est mortale ⁊ excōicatio ꝯtra tales: nisi forte cū essent duo quoꝝ quilibet hētur pro summo pōtifice a suis sequacib⁹: ⁊ nescitur clare qs sit canonice elect⁹. In hoc.n. vident populi excusari si nō sunt pertinaces sed parati illi adherere quem sciēt vere esse electum canonice. Si initit ordinationibus vel alienationibus factis a scismaticis excōmūicat⁹ est. Extra de scisma.c.i.

De infidelitate paganorū ⁊ hereticorum.

De infidelitate paganoꝝ: hereticoꝝ: vel iudeoꝝ: quoꝝ qdlibet est grauissimū peccatū: ducens ad dānationē. Non opꝫ hic dicere inter hos. Soli.n. heretici sunt excōicati: sꝫ ⁊ cū alijs ꝑcipue iudeis non debet hēri domestica ꝯuersatio: ⁊ precipue idiote. Potes circa hmōi iterrogare ꝓut tibi vr̄.s. si habuit aliqd dubiū in his qui sunt fidei: videlꝫ de sacro altaris ⁊ hmōi. Et si d h hēt displicentiam: nō ē curandū. Si autē voluntarie ⁊ sponte dubitat: esset mortale. Hereticus quidē est excōicatus: ⁊ nō pōt absolui citra sedem apostolicā: vt pꝫ in ꝓcessu curie. Itē receptor: credēs: vel fautor hereticoꝝ: est excōicat⁹: ex̄ de here.c.qcūqꝫ li.vj.

¶Incipit tertia ⁊ ultima ps interrogatorii: in qua tractat de modo interrogandi status diuersarum personarum: ⁊ habet .xvij. capitula.

¶De ꝯiugatis capitulum primum.

Nunc vero formā de sunt interrogatiōes ptinētes nō ad oēs sed solum ad quosdā status hoium. Et primo ad ꝯiugatos. Interrogandi sunt nō oēs de oibus: sꝫ pro ut videt. ¶Si de facto ꝯtraxerūt in aliquo casu ꝓhibito: mortale est qꝛ ꝯtra ꝓhibitionem: nisi ignorātia facti probabilis eos excusaret. Sꝫ est sciēdū ꝙ sunt q̄dā impedimēta que ipediūt matrimonium ꝯtrahendū: ⁊ dirimunt iam ꝯtractum qꝛ nullū est: qđ itelligendū ē qñ dicta ipedimēta prius iter eos inueniūt q̄ꝫ sit ꝯtractū matrimoniū: ⁊ ea cōtinent in istis versibus. ¶Error: ꝯditio: votū: cognatio: crimē. Cultus disparitas: vis: ordo: ligamen: honestas. Si sis affinis si forte coire nequibis Nec assotiāda vetant cōnubia scā retractāt. ¶Pro horum aliquali breuissima declaratione. nō ꝙ error intelligit de persona nō de fortuna vt bonitate: cū. s. quis ꝯtrahit cum Berta credēs eē Chaterinā cum qua. s. intendebat ꝯtrahere. ¶Conditio intelligit de cōditione seruili. s. cū quis ꝯtrahit cū serua credens eā esse liberā. Nam si liber ꝯtrahit sciēter cū serua tenet matrimoniū: ⁊ similiter si ꝯtrahit suus cū libera credens esse seruā. Idē videt si seruus cū sua. licet crederetur esse libera. ¶Votū. s. solēne per ꝓfessionē tacitā vel expressam alicui religioni approbate: talis etiā esset excōicatus. ¶Cognatio que est triplex .s. naturalis: spūalis ⁊ legalis. ¶Naturalis dicit ꝯsanguinitas: ⁊ hec hēt tres lineas .s. ascēdētiū: vt pr ⁊ auus ⁊ hmōi descendentiū vt filius nepos ⁊ hmōi: collateraliū. vt frēs sorores ⁊ hmōi: ⁊ hēt q̄libet linea q̄ttuor gradus ⁊ exclusiue ꝑcipue collaterales. Nā iter ascendētes ⁊ descēdentes vr esse ꝑpetua ꝓhibitio. Hic est etiam excōicatio. ¶Cognatō spūalis hꝫ etiā tres gradus: ⁊ ꝯtrahit i baptismo ⁊ ꝯfirmatione. ¶Primus est iter tenentem ad baptismū vel ꝯfirmationē ⁊ eam personā que tenet que

dicitur paternitas vel filiatio. ¶ Secūdus est inter patrē & matrē carnalem eiꝰ qui tenet & eū qui tenet cuȝ vxore eiꝰ: & dicit cōpaternitas. ¶ Tertius est inter filios nāles eius qui tenet: & illā que tenet: & dicitur fraternitas. ¶ Cognatio tertia. s. legalis q̄ fit per adoptionē: hēt tres lineas vel gradus. ¶ Primus est iter ipm adoptantē & filiā quā adoptauit: ac ēt filiā ipsius adoptati. ¶ Secūdus est inter vxorem adoptantis: & ipm adoptatū: ac etiā vxorē adoptati: & ipm adoptantē. ¶ Tertiꝰ est inter filios nāles & legitimos adoptātis: & ipm adoptatū: & hoc tm̄ cum ipsi filii sunt in potestate patris. ¶ Crimē Istud qd̄ hēt dirimere 9ctuȝ & impedire 9hēdo: intelligitur tm̄ de duobꝰ criminibꝰ. ¶ Primum est ꝙ cū mulier machinatur cū effectu in mortē vxoris alteriꝰ: vt hēat illum in virum. vel ecōtra. vir in morteȝ alterius viri vt hēat illam in vxorē &c. ¶ Secūdū: cū quis dat fideȝ alicui 9iugate ducere eam in vxorē post viri sui morteȝ: & cum ista pmissione sequitur adulteriū. ¶ Cultus disparitas: vt si fidelis cōtrahat cū iudea vel pagana permanēte in infidelitate. Secus si 9traheret cū heretica: nam tunc tenet: sȝ cohabitare non debēt si esset ei piculuȝ incurrendi in heresim: & peccauit mortaliter 9trahēs cum tali. ¶ Vis: violētia. s. absoluta impedit & dirimit: & siłr violētia per metū qui pōt cader incōstantē virū. & 9tinetur in hoc versu. ¶ Stupri: atqȝ statꝰ Verberis atqȝ necis: nisi postea de inuito efficiat voluntariꝰ. ¶ Ordo intelligit de ordine sacro. i. subdiaconatu & supra & talis 9hens esset excōicatꝰ. Greci in sacris: vti pn̄t 9tracto. sȝ nō possunt 9her. ¶ Ligamen. i. si sit alteri ligatꝰ per 9iugiuȝ: ēt per verba de pn̄ti nondū 9sumatū: nā talis nullo mō pōt alteri mr̄imonialr̄ copulari: nisi ille cū quo 9trerat, pfiteat in aliqua religiōe. Et si recederet vnus cōiugū ita ꝙ per multos ānos alter nihil audiret de eo: nō licȝ alteri 9here. nisi sciret de morte eiꝰ. ¶ Honestas. i. publice honestatis iustitia que orit ex sponsalibꝰ 9ctis cū aliqua: cū qua postea nō seqtur matri-

monium propter mortē vel aliam cām. Nā cū nulla cō-sanguinea illi⁹ vsq3 ad quartū gradū ꝯhere pōt. ¶ Affinitas: est ꝓpinquitas que ꝯhitur per eū qui ducit vxorē: ꝛ oēs ꝯsanguineos vxoris vsq3 ad quartū gradū: ꝛ vxorē ipsam ꝛ oēs ꝯsanguineos viri ei⁹ vsq3 ad quartū gradū nec illa mulier pōt ꝯhere cū aliq. ¶ Et nota q͂ affinitas ꝯtrahitur etiā per fornicariū coitū: ita q͂ ille qui fornicat cū aliqua nō pōt ꝯhere matrimoniū cū ꝯsanguinea aliqua ei⁹ vsq3 ad quartū gradū neq3 illa mulier pt ꝯhere cū aliquo ꝯsanguineo fornicātis cum ipsa: vsq3 ad quartū gradū: ꝛ sciēter ꝯhens in hmōi gradib⁹ affinitatis ex excōicatus. Itē nota sicut dixit Pe. de pal. superi⁹ fol. xv. in pma colū. q͂ incestus qui cōmittit a pueris nō hñtibus vsū rationis: nō est ō reſuatis epis copis. nec pp̄ h tollitur virginitas nec causatur affinitas. Hec ille in. iiij. di. xxxiij. q. ij. ar. i. ꝯclone. ij. ¶ Si forte coire negbis. ¶ In potētia exercendi actū cōiugalē que pōt ꝓuenire: vel ex frigiditate naturali: vel ex maleficio vel in dispositione mēbri genitalis viri: vel mulieris. De his oibus impedimētis habes plene i. iij. pte sum. ti. i. c. ij. ¶ S3 nota q͂ nō op3 nec expedit interrogare oēs ꝯiugatos sigillatim de his impedimentis s3 de illis tantū de quib⁹ possit ꝓsumptio hēri: ꝛ pcipue ō ipedimēto cris: vł cognatiōis vel publice honestatis: s3 multomagis de affinitate. ¶ Si tñ qs cognosceret ꝯsanguineam ei⁹ cū qua iā ꝯxit per verba ō pñti ꝛ multomagis si iā ꝯsumauit matrimoniū: mrīmoniū quidē tale nō diuidit sed amittit ius petēdi debitū ita q͂ð petere nō potest absq3 mortali pctō. Tenet tñ reddere exactus. Idem de muliere que pmittit se cognosci a cō sanguineo viri sui. ¶ Si vero anteq̄3 ꝯxit p verba de pñti cū aliq: cognouit ꝯsanguineā ei⁹ ita q͂ semē emisit itra claustra pudoris: nō pt hēre illa3 ꝛ si iā ꝯsumasset cū illa. nō tenet mrīmoniū: nec in hoc potest dispensari cū illa nisi per papa3. Vnde ante dispēsationē semp peccat mortaliter exigēs ꝛ reddēs debitū sciēs

dictum impedimentũ. Alter vero ꝯiugũ nesciens excusat de pctõ ex ignorãtia facti ꝓbabilis. De his ꝛ oib⁹ alijs qñ casus occurrit: vide pleni⁹ in summis. ¶ Si ꝯtrit matrimoniũ clãdestine: qꝛ mortale est. ꝓpter ꝓhibitionẽ ecclesie. ¶ Si habẽs votũ simplex cõtinentie ꝯtrit mr̃imoniũ: peccauit mortaliter: nisi sit dispẽsatus a papa pri⁹: ꝛ tenet adimplere votũ vsqꝫ ad ꝯsumationẽ matrimonij. Naꝫ ipso ꝯsumato. impotẽs fit ad implenduꝫ: ꝛ exactus oĩo tenet reddere expsse vel interp̃tatiue petẽti: sꝫ exigere nõ põt sine dispẽsatione: aliter peccat mortaliter. ¶ Si ꝯtrit cuꝫ aliqua: vel mulier cũ aliquo per verba de futuro: ꝛ post matrimoniũ cuꝫ aliqua ꝯtrit vel de futuro vel de p̃senti: mortaliter peccauit pp fractã fidẽ: nisi de cõi ꝯsensu mutuo se absoluerint: qđ fieri dꝫ per iudiciuꝫ ecclesie. Vel nisi aliqs septem casuũ superuenerit: qb⁹ solui pñt spõsalia quos hẽs in summis videlꝫ i. iij. p. sum. ti. i. c. xviij. in. iiij. colũ. Diffusius in summa. Hosti. ti. iiij. de spõ. ꝛ ma. vij. colũ. ¶ Si post matrimonium ꝯtractum per verba de presenti: ꝯtrit cũ aliqua mortaliter peccauit: nec tenet matrimoniũ etiã si eẽt ꝯsumatum: ꝛ filios genuisset sed opꝫ redire ad primuꝫ nisi ille cũ quo pri⁹ ꝯctum est ingressus esset religionẽ ibideꝫ ꝓfessus: vel nisi cuꝫ eo papa dispẽsasset in scđo: in quo tñ s̃m theologos dispẽsare non põt. Sed qꝛ difficile est disputare de ptãte pape si sine surreptiõe obtẽta est: forsitã trãsiri põt. ¶ Si ꝯtrit matrimoniũ: vel filios vel filias iunxit matrimonio ante etatẽ legitimam: qꝛ ꝓhibitũ est. ¶ Etas autẽ legitima s̃m iura. est in duodecimo ãno si est femina in q̃rtodecimo si ẽ masculus s. ad ꝯhẽdũ per verba de presenti. ꝛ ad ꝯsumandũ matrimoniũ. ¶ Si ꝯsumauit mr̃imoniũ ãte bñdictionẽ nuptiarũ: est mortale: vbi. s. ꝯsuctuꝫ est bñdici nuptias: qꝛ contra ꝓhibitionem ecclesie. Et hic aduertẽdũ est q̃uis spõsi nõ ꝯsumẽt matrimoniũ cũ spõsis añ bñdictioneꝫ in multis tñ locis multas turpitudines ꝛ corruptelas faciũt cũ eis: illas visitãdo: vñ interrogãdũ

est de his vbi ista reperiunt. De hoc vide.p.de pal.in.iiij. di.xxxij.q.i.ar.iiij.i.ij.iij.ꝛ.iiij. ꝯclusiõe.¶Si celebrauit nu ptias tpe ꝓhibito ab eccl'a:qꝛ mortale est.¶Tẽpora ãt pro hibita sunt ista.s.ab aduẽtu vs qꝫ ad epiphaniã:ꝛ a septua gesima vsqꝫ ad octauã pasce: ꝛ a trib⁹ dieb⁹ añ ascẽsioneꝫ vsqꝫ ad octauã pẽt.exclusiue.

¶De actu coniugali ꝛ pecca tis cõmissis in eodem.

Sciendũ est ꝙ in actu hoc ꝯiugali aliqua fi unt vbi ẽ dubiũ vtruꝫ sint mortalia an venialia Ali qua vero sunt que sunt mani feste mortalia. Aliqua in qb⁹ est veniale.Aliqua in quibus nullũ peccatũ est. ¶Primo quidẽ mortale est:si exerceat talis actus eẍ vas debitũ.vel etiã si intra vas debitũ:tñ nõ suscipit semẽ ad euitandũ ge nerationeꝫ.¶Si ex tactib⁹ im pudicis eẍ actuꝫ matrimonij sequit pollutio in altero ipso rũ.¶Si exercẽs actũ ꝯiuga lem:hẽt appetitũ deliberatuꝫ ad aliã. ¶Si se hẽt ad eã ita inordinato affectu in actu cõ iugali:ꝙ si nõ esset vxor eius etiã opus carnale ageret cũ il la vl' alia.Difficile tñ est hoc discernere ꝛ cognoscẽ. ¶Si alter alteri oĩno exigẽti dene gat dbitũ sine cã legitima:ꝑꝑ qꝺ exigẽs incurrit incõtinen tiã vel graue scandalũ. Esset aũt cã legitima:si notabiliter timeret notabile nocumentũ persone:vel ꝯiugis:vl' prolis in vtero:vl' qꝛ ex adulterio cõ misso ꝑdidit ius petẽdi debi tum:vel ẽt si in loco sacro pe teret:qꝛ sic locus violaret.vel etiã in publico:qꝛ ꝯtra debi tam honestatẽ.Nõ est aũt le gitima cã oĩno denegãdi de bitũ petẽti in die ieiunioꝝ vel festoꝝ solẽniũ:vel ira quã ha bent ad inuiceꝫ per paꝝ tẽp⁹. ¶Dubiũ de mortali qñ qdẽ seruat vas debitũ sꝫ modus indebit⁹:puta si lateraliter:vl' a parte posteriori accedat ad vas debitũ:vel mulier super grediat vir:in quib⁹ modis:ꝛ precipue in vltimo.aliq dicũt esse mortale vide Pe.de pa. di.xxxj.q.iij.ar.ij.ꝯclusione.v. Alij vero vt Tho. ꝛ Alb.di cũt ꝙ nõ est mortale de se:sꝫ põt esse signũ mõtalis ꝯcupi scẽtie:nec per hoc impedit ge neratio ꝛ si nõ ita apte ꝓcu ret:vñ in hmõi.noli ꝑcipitar

sententiam: nec denegare ab solutioně ꝑseueranti in huiusmodi sed detesteris et prohibeas quantum potes. Quando vero hoc etiam fieret primo et secundo modo propter periculum aborsus: forte tunc esset sine peccato. ¶ Dubium etiam de mortali est tempore menstruorum: et precipue in exigente scienter talem defectum: quem quidam ponunt esse mortale: precipue quando non est quasi cotinuus sed consuetus vt mensatim. Alij dicunt contrarium: vt Pe. de pal. et hec opinio est communior: vnde nec propter hoc deneges absolutioně sed prohibeas quantum potes de exactione: et exactum admoneas: vt non assentiat exigenti, nisi ex hoc timeatur de eius incontinentia. ¶ Dubium est etiam de exigente debitum a coniuge permanente in adulterio: siue occulto: siue manifesto quod ipse nouit. Hoc quidam dicunt esse mortale in exigente: quia facit contra constitutioně ecclesie: vt no. xxxij. q. i. c. Si quis vxorem: et hoc firmatur in summa pisana. Sed in summa confessorum et archidiaconus in rosario: mitigant hunc rigorem excipientes casum: vt hoc cum faceret exigens: ad puniendum incontinentie sue. Sed Pe. de pal. multomagis mitigat hunc rigorem: vt cum non speratur emendatio ex hoc permanentis in adulterio: sed potius deterioratio: non peccat exigens saltem mortaliter. ¶ Veniale autem est cum exigitur actus coniugalis: et si debito seruato vase et modo: tamen principaliter intentione delectationis consequende: ita tamen quod sistat intentio infra limites matrimonij. ¶ Si exerceatur actus coniugalis propter sanitatem corporalem peccatum est. quia non ad hunc finem ordinatum est. Veniale tamen puto esse peccatum. ¶ In solemnitatibus et ieiunijs exigere debitum aliqua infirmitate. s. concupiscentie ductus: sine contemptu tamen sacri temporis. vel ecclesiastice exhortationis: veniale est secundum Tho. in. iiij. di. xxxij. ar. v. q. iij. o. et Ray. sed reddens non peccat: cum timet de incontinentia vel scandalo coniugis. Peccaret autem: si negaret omnino. ¶ In tempore vero pregnationis exigere, veniale est: si tamen non est periculum aborsus. Reddere vero nullum peccatum est. ¶ Ante purificationem post partum exigere: seruatis alijs circunstantijs: non videtur mortale secundum Guil. Reddere vero non

voluntarie:nullum. Exigere etiā vel reddere debitū añ ingressu3 ecclesie post partū: de se non videtur peccatū:ꝛ pñt mulieres itrare ecclesiā ante quadragesimū diē absq3 peccato:in quo tñ est seruāda cōsuetudo patrie. ¶ Actus ipudici qui ibi exercētur:nō ptinentes ad opus:s3 ad delectationē exercētis:vt tactus ꝛ oscula:ꝛ hmōi iordinate:cōiter sunt venialia:q̄uis ibi posset esse tanta actuū inordinatio: ꝙ posset esse peccatū mortale

Sine pctō autem exercetur actus ꝯiugalis:cu3 fit cā prolis suscipiende:vel ēt cum fit causa reddēdi debitū: s̄uatis tñ alijs debitis circūstantijs. Debet tñ exact⁹ oino reddere:ꝛ p̄cipue vir vxori nō solū expresse:s3 ēt per signa petēti nec vir debet vxorē auertere nec petat:ꝓpter piculū. ¶ Fit etiā tertio modo s̄m aliquos sine pctō.s.cū fit cā vitāde fornicatōis i se vel in ꝯiuge sua.

¶ Interrogationes fiēde circa statum matrimonij.

Irca predicta sic pñt
c fieri interrogatiōes.
Et primo si vsus est matrimonio ex̄ vas debitu3. ¶ Si aliquid fec̄ ad euitādū ꝯplem. ¶ Si mō idebito:s3 in vase debito:ꝛ quō. ¶ Si vtēdo mr̄imonio hūit intētionē ad aliā. ¶ Si tpe mēstruorū exegit:vel reddidit. ¶ Si i dieb⁹ festoꝝ vel ieiunioꝝ. ¶ Si tpe p̄gnationis:precipue ꝓpe partū:vł añ purgationē post partū. ¶ Si exegit:vel reddidit a p̄manente in adulterio. ¶ Si p̄ncipali cā delectationis:aut alia:ꝛ qua cā ꝛ circa hmōi iudicādū ē d pctō mōtali:vł veniali iuxta p̄dicta:vt p3 in sūmis. ¶ Si oino negauit dbitū petēti. ¶ Si ex̄ act⁹ ꝯiugij per tact⁹ secuta est pollutio in altero ipsoꝝ. ¶ Si excōicat⁹ aliquo viculo ꝯrit matrimoniū.s.excōicatiōe maiori:peccauit mortaliter ꝛ precipue qñ sciuit:ꝛ hoc:q2 pticipauit i diuinis.s.sacramēto matrimonij. Idē videt̄ de minori excōmunicatione:si ea3 nouit:q2 separat a susceptiōe sacramētoꝝ:ꝛ matrimoniū est vnum ex sacramētis ecclesie ¶ Si exñs i pctō mortali cōtraxit mr̄imoniū:videt̄ mortale.q2 sacramentū suscipit i mortali scienter: precipue vero videtur mortale ꝯtrahēdo

per verba de presenti: qr ibi est essentia sacramenti. ¶ Si ꝯtrit cū aliqua psona p verba de pñti vel de futuro: nō intendēs hēre illū vel illā in cōiugē: sȝ tm̄ copulā carnalē extorquere: mortaliter peccauit: q̄ꝫ uis nō sit ibi realiter mr̄imoniū. Cogēdus tñ ē in foro cōsciētie illā ducere: vel aliter illi satisfacere. maxime si est secuta copula: in quo tm̄ casu ecclesia iudicaret mr̄imoniū: ꝛ cogeret illū. cui obedire tenetur. ¶ Si vir nō ꝓuidit vxori ꝛ familie ď necessarijs: nō tñ superfluis. ¶ Si nimis cā exasperauit verbis vel factis. ¶ Si zelotip⁹: ꝛ ex hoc nimis suspectuosus ꝯ eaȝ fuit: vel nimis remissus i cura ei⁹. ¶ Si vxor iobediēs ꝛ ꝯtētiosa ꝛ sui sensus fuit erga virum. ¶ Si nimis inculta ꝛ negligēs circa gubernationē domus. ¶ Si irreuerens ꝛ discola ad soceros ꝛ cognatos. ¶ Si nimis dedit de reb⁹ viri: parētibus suis: vel paupibus plusq̄ꝫ debuit. ¶ Si dedit licentiā viro cocundi cū alijs mulierib⁹ cū peregrinaref: ē mortale. ¶ Si mulier nō vult seq vix trāsferentē domiciliū: ad qđ tenet: nisi caȝ traheret ad peccatuȝ aut dubitaret de morte sua: aut esset vagabundus. ¶ Si vterqȝ filios educauit i timore dei: ꝛ in obedientia mādatorum eius.

¶ De principibus: rectorib⁹: ꝛ baronibus. c. ij.

Circa principes: rectores: ꝛ barones seculares sic pñt fieri iterrogationes: ꝛ ꝓut fuerit expediens scd̄m ꝯditionem psonarū. Primo si p vsurpationē: ꝛ iiusto titulo obtinuit dignitatē: regimen: vel dominiū ciuitatis vel castri: qr mortaliter peccauit: ꝛ semper in ipso manet: dū tenet hm̄oi vsurpationē: nisi postmodū titulū iustificasset: nec ibi ante iustum titulū pōt exercere iudicia sine mortali. ¶ Si ambitiosus fuit ad dignitates ꝛ ad regimē nimis aspirās: ꝛ si itēdit negligere iusticiā ad acquirēdū amicos: vt sic in dn̄io permācat mortalr̄ peccat. ¶ Si prelatis ecclesiasticis: vl̄ alijs supiorib⁹ suis non fuit obediens: ꝛ admonitiones: ꝛ correctiones ab eis factas non sustinuit patiēter: ꝛ si ꝯtempsit mortaliter peccauit. Si sen

tentias excõicationis:vel interdicti nõ curauit. aut sic ligatus:diuinis:se ingessit: qđ est mortale. Si pp crimen ei⁹:ciuitas est iterdicta: qđ ē sibi ad mai⁹iudiciū. Si pp excõicationem latam in se.iudices vel actores: vel ministros grauauit.qȝ vltra mortale:est excõicat⁹. Si de factis:aut defectib⁹ ecclesiasticaꝝ ꝑsonaꝝ ad eū nõ ptinēti bus se intromisit: vel trahendo ad suū iudiciū:ꝛ hmõi:peccauit mortalr. Et si cepit: vel capere fecit:vel percutere vel incarcerare clericos. vel religiosos etiaȝ delinquētes: est excõicatus si nõ hūit ꝑus licentiā a ꝓlato suo. Si electionē alicui⁹.malitiose impediuit:vel ꝑ violētiā aliquē intruserit:vel si grauauit aliqđ monasteriū:vł collegiū:co q̄ nolebat illuȝ eligere:pro quo rogabał:est excõicatus vltra mortale. Si ꝓhibuit subditis ne vēderēt clicis necessaria:vel eis paneȝ coquerēt ex quo nõ hūit ab eis qđ voluit

Si patronat⁹ecclesiarū de nouo sibi vsurpauit:vel bona vacantiū ecclesiaꝝ aut monasteriorū:vltra mortale est excõmunicatus. Si posuit talias vel collocās vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape:si nõ desistat post admonitionē est excõmunicat⁹.

Si fecit statuta vel leges ɔtra libertatē ecclesiasticā:vł iudicauit secundū ea:vel dedit cõsiliū ad hmõi:vel nõ remouit si potuit:vltra mortale peccatū:est excõicatus. Si noua pedagia instituit nõ habēs auctoritatē a principe super hoc:vel ātiqua seu noua pedagia augumentauit:excõicatus est. Secus si fecit hoc cū licētia principis ꝛ cā rõnabili:ꝛ non tenuit stratā publicaȝ securā:vt đbuit: peccauit mortaliter:ꝛ teneł ad restitutionē. Si a clericis:ꝛ religiosis theloneū.pedagiū seu gabellā accepit pro his que đferunt:vel deferri faciunt nõ cā negociationis: grauiter peccat:ꝛ est excõicatus: quāuis aliq vt Jo.cal.hāc nõ admittāt:qȝ non est recepta:ꝛ papa scit.ꝛ tollerat:imo ipse facit i terris suis:sȝ tutius est vt obserueł. Si publicos vsurarios alienigenas:ꝛ non inde oziundos ad fenus exercēdū

in ciuitatib9 suis admittit: vel admissos ide infra certũ tp̃s nõ expellit: est excõicatus. Et idẽ si ciuis exñs dedit ad hoc cõsiliũ vel fauorẽ. Hoc verũ est si talis est psona ecclesiastica hñs .s. dominiũ tẽporale Nã dñs secularis nõ est excõicatus sed excõicandus .c. vsurarũ: de vsu. li. vj. Tamẽ epi ꝛ supra nõ incurrunt: sed alij. ¶ Si nauigãtes idistincte depredatus est: vel depredari fecit: vel hoc factũ noĩe suo ratũ hũit: qꝛ vt pirata excõicatus est excõicatione papali. ¶ Si naufragantes expoliauit: vel res eoꝝ ad portus terraꝝ suarũ a mari delatas sibi appropriauit: qđ est rapina: ꝛ excõicat9 est secũdũ aliquos. ¶ Si incẽdia fecit vel fieri fecit: diruit vel fregit ecclesias vel loca religiosa: est excõicatus: ꝛ si esset denũciatus: esset cãus papalis. ¶ Si emunitatẽ ecclesiaꝝ violauit: videlicet faciendo capere hoĩes in eis pp debita: aut maleficia: i ecclesia: vel locis priuilegiatis: sacrilegiũ cõmittit ꝛ põt excõicari: ꝛ est mortale. Secus eẽt si cõbustores ecclesiaruꝫ illuc fugiẽtes: vel violatores ecclesiarum: qꝛ tunc propter hoc nõ gaudẽt immunitate ecclesiaꝝ. ¶ Si ecclesias vel psonas ecclesiasticas: siue priuilegia eaꝝ violauit: vt mlti tyrãni faciũt. ¶ Si fecit represalias vel pmisit fieri aut ab antiquo cõsuetas extẽdi fecit cõtra psonas ecclesiasticas: est excõicatus: nisi illas reuocauerit ifra mẽseꝫ. Et si pignorationes de iniurijs ꝛ dã. da. li. vj. Vtrũ aũt liceat facere repsalias cõtra laicos. Vide i. iij. pte sum. t. iiij. c. iiij. ¶ Si ad ecclesias in quib9 patron9 fuit: nõ posuit idoneos: vel nõ presentauit: sꝫ ineptos ꝛ ideo tas: vel cõcubinarios ꝛ alios malos presentauit: vel subditos suos ecclesiaꝝ patronos tales eligere aut p̃sentare. psuasit. sic mortaliter peccauit ¶ Si recepit pecuniaꝫ vt aliquẽ p̃sentaret: cũ esset patronus: vel supplicaret pape vel ep̃o pro beneficio alicui cõferẽdo: simoniaꝫ cõmisit: vel ẽt absqꝫ pecunia si porrexit preces pro idigno: est mortale ꝛ simoniacus. ¶ Si fuit fautor vel defensor hereticoruꝫ aut etiam scismaticorum: peccauit mortaliter. ꝛ est excõica-

l₄

tus. ℂSi impediuit volẽtes recurrere ad forũ ecclesiasticũ super cãs que ad ipm̃ foꝝ ptinẽt:ne.s.corã ecclꝭastico iu dice hmõi cãe agitent᷑:vel ad hoc dans ↄsiliũ:auxiliũ vl̃ fa uorẽ:est excõicatus.ℂSi bel lũ assumpsit iiuste:vel fuit ad iutor iniuste bellãtis: qꝛ omnia mala q̃ inde sequũtur ei reputantur ad culpã: ⁊ tenet᷑ ad restitutionẽ oium dãnoꝝ ide sequẽtiũ:⁊ hoc nisi ad ad iuuãdũ eũ teneret᷑:⁊ ꝑuiẽduꝫ: vꝫ qꝛ est miles aut eius vassallus.talis.n.adiuuãs cũ est dubiũ an bellũ sit iustũ:excusat᷑.xxiij.q.i.c.qd culpat᷑. Non aũt excusaretur:si sciret bellũ eẽ iniustũ.ℂSi cõsuluit exñs in officio cõitatis.q.s.assumatur iniustũ bellũ:tenet᷑ ad oia mala ⁊ dãna:nisi forte ꝓponeret᷑ in cõsilio mã mõ falso tãq̃ eẽt iustũ.tũc.n.ignorantes videntur excusari. ℂDe mã belli ⁊ qñ iustũ dicat᷑: vide in sum. in.iij.pte ti. iiij.c.i. ℂSi idiscretos ⁊ tyrãnos officiales fecit:seu ꝑposuit terris suis:tenet᷑ de dãnis ⁊ malis eoꝝ:si sciebat eos esse tales. Sec⁹ si ignorabat:nisi cũ audisset:nõ remoueret eos si potuit.ℂSi iniustas exactiones vl̃ collocãs iposuit:rapinã cõmisit.Et q̃ dicãtur iniusta talia.vel collecta:⁊ qũo satissacere d̃beat:vide i.ij.p.ti.i. c.xiij.⁊ i.iii.pte.t.iij.c.iiij.§.iij. ℂSi posuit iudeos i officijs publicis:qđ ꝓhibet᷑.xvij.q.iiij. c.ↄstituit.ℂSi ea q̃ sũt cõitatis appropriauit sibi videlicet siluas.s.⁊ cãpos:⁊ hmõi mortal̃r peccauit:⁊ tenet᷑ ad restitutionẽ.ℂSi liberos hoĩes i ꝑuos sibi subiecit.ℂChristiani.n.nõ pñt redigi i seruitutẽ rõe belli:vel ẽt capti.ñ pñt licite emi in ꝑuos.vel empti. vẽdi ⁊ emi ab alijs nõ pñt:sꝫ infideles bene rediguntur iñ ꝑuitutẽ:⁊ emi ⁊ vẽdi pñt capti iniusto bello:qui si postea efficiant᷑ xp̃iani:nõ tñ ex hoc liberãtur a seruitute:q̃uis sit piũ hoc facere.ℂ Si a decedẽtibus sine filijs accepit bona ipsoꝝ nõ pmittẽs eos testari ⁊ legare ad placitũ: nisi talis pria hẽret talẽ subiectionẽ a tpe cui⁹ nõ ẽ mẽoria in ↄ̃riũ.ℂSi nimis vĩdicatiu⁹ fuit.ℂSi homicidia: mutilatiões:icarceratiões: vulnera ⁊ hmõi seua:sine iustitia.vel cum iustitia: sed exodio. ⁊

vindicta fecit: procurauit: vel permisit et huiusmodi grauia: sunt mortalia. ¶ Si torniamenta vel duella fieri fecit: vel permisit: vel ludos: vel spectacula periculosa aic: vel corpori: vt proijcere lapides ad inuicē: vel repsentatiões turpitudinum fieri fecit: vel pmisit: et nō phibuit: si sine graui scādalo potuit remouerē: mortaliter peccauit di.lxxxiij.c.error. ¶ Si leges statuit q̄s nō debuit vel potuit: q̄r.s.iniq̄s: mortaliter peccauit. ¶ Si nimis durus fuit ad dispēsandū: vel parcēdum in quibus potuit: vel econtra nimis facilis ad parcēdū delinquētibus.in p̄iudiciū iusticie et vtilitatis cōis. ¶ Si feuda vasallis suis absq3 iusticia denegauit: vel seruitiū idebitū ab eis exegit: aut fidē non seruauit. ¶ Si ip̄e xp̄ns vasallus alteri9 nō fuit fidelis domino suo: vt debuit: secūdu3 q̄ in iuramēto fidelitatis exprimitur: vel obsequiū debitu3 nō p̄stitit: vel aliquā iniuria3 fecit domino.s.alienādo feudū.aut diminuēdo: vel aliq̄d huiusmōi mortale est: et tenetur de dānis. ¶ Si tutela3 alicuius sibi commissam nō fideliter egit: sed bona illius consumpsit: et dissipauit: mortale est et tenetur de dānis. ¶ Si in terra sue iurisditionis sustinuit iniustas mēsuras: aut iniusta pōdera: aut iniusta p̄cia rerū venialiū sciēter mortale est: et teneri vr̄ si cōmode pōt obuiare. ¶ Similiter peccat: si inducit vel sustinet malas consuetudines aut corruptelas. ¶ Si tollerauit aut sustinuit publicos vsurarios: inde propter hoc recipiens certā quotā: vel summā ānuatim mortale est: et tenetur illud sic acceptū restituere: nō vsurario: s3 creditorib9 eius: a quib9 vsure sunt extorte s3 Tho.i opusculo.xxi. ¶ Si pign9 aliquod habuit: cuius fructus nō cōputauit in sortē: vsura est. Et de alijs speciebus vsure: si in aliqua offendit: vel fuit particeps: vide in.ij.parte sum.ti.j.c.de vsuris.et hic superius v3 in.vij.p̄cepto. ¶ Si penas vel emēdas: in pecuniā. pp cupiditatē vel odiū: nō ꝓpter correctionē delinquētiū accepit: vel vltra debitū extorsit.vel penas corporales aut mortis: i pecuniariā ꝓpter auaritiam. ꝯtra iusticiā cōmutauit: mor

tale est. ¶ Si permisit in ter-
ris suis latrones inualescere
vel maliciose eis fauēs: vel ex
auaritia nolens expēdere ad
securādaꝫ patriā: mortale ē: ⁊
tenet de dānis ⁊ rapinis fa-
ctis si cōmode poterat obuia
re. ¶ Si iustitiā vendidit: vel
munera iniqua accepit. s. pro
administratiōe iustitie: vel ali
as iniustitiam fecit in iudicā
do vel fieri fecit: mortale est.
¶ Si fidē promissaꝫ violauit
ēt inimico: nisi prius ille vio-
lasset: mortale est. ¶ Si obsi-
des suos nō liberauit: morta
le est. ¶ Si viduas ⁊ pupillos
contra oppressores nō defen
dit: cuꝫ potuit. ¶ Si treugas
nō seruauit. ¶ Si nimis sum-
ptuosus fuit ⁊ curiosus in ve
stitu: ⁊ apparatu equoꝝ: ⁊ fa-
milie cū canib⁹ ⁊ auibus: edi
ficijs ⁊ conuiuijs. Nam vt pos
sint facere huiusmodi pōpas
emūgūt populos vsqꝫ ad san
guinē. faciētes multa iniusta.
¶ Si fecit edificari domos
suas: vel laborare i agris suis:
vel vineis vel ligna portari p
rusticos vel colonos: ⁊ nō sol
uit eis plene de labore suo: ni
si ad hoc ex debito tenerent:
vel si diebus festiuis fecit pro
se laborare: mōtale est: sicut i
primo cāu: qd tñ multi faciūt: ⁊
male: nec subditi debēt obedi
re. ¶ Si nimis se occupauit i
venationib⁹ ⁊ aucupijs: vel qd
peius ē subditos in his grauā
do: inducēs ad hmōi ⁊ qd pes
simuꝫ in dieb⁹ festiuis ⁊ non
auditis diuinis vt missa: pp
qd dñs peccat mortaliter. ⁊
oēs ⁊ ipse reus ē oium. ¶ Si
pp discursus i hmōi destru-
xit segetes alioꝝ: tenet eis de
dāno: vel fecit: vel pmisit acci
pi de blado ⁊ feno aliorum a
suis pp equos suos: tenet de
dāno. Idē ⁊ de alijs fructib⁹.
¶ Si histrionib⁹ superflue de-
dit nūmos: vel nimis turpia
repsentātes i curia nutriuit:
vel cōcubinā: vel ludētes ad
aleas ⁊ hmōi: q oia sūt dāna
bilia. ¶ Si de castitate fami
lie sue nō curauit: sed inhone
ste se hñtes cū feminis ⁊ ma
sculis sustinuit. nec correxit eos
cū posset: mortaliter peccauit.
¶ Si vero sit coniugat⁹ interro
ga de his q hñtur i. c. pre. put
videbitur fore expediens.

¶ De iudicibus. c. iij.

Circa iudices seu quē-
cūqꝫ hñtē potestatē or
dinariā. vel delegataꝫ:

inquirendum est. Primo si iurisditionē aut ptātē recepit simoniace: vt si iudex ecclesiasticus. aut vsurpatiue: qꝛ vsurpata ptās nō dat auctoritatē vnde iudicādo peccaret mortalr. ¶ Si excessit fines mandati siue ptātis sue: peccat mortaliter si scienter vel ex ignorātia crassa. ¶ Si officialis vel iudex aliꝰ timore: odio cupiditate vel amore. vel aliqua cā: iniquā tulit sententiā aduertēter: mortale ē: ⁊ tenet ad omne iteresse parti lese. s. si ille pro quo dedit sniā nō vult satisfacere: vel nō potest quoniā pncipaliter ipse tenet Ray. ¶ Si p ignorātiā crassam ipse tulit iniquā sniam i iudicio aie tenet ⁊ peccat vt priꝰ: Ray. qꝛ debuit scire sc i sufficiētē: ⁊ nō iudicare. ¶ Si p negligētiā: qꝛ sufficiēs erat ⁊ si laborasset ad iquirēdū ⁊ legēdū veritatē iuenisset: sed neglexit hoc agere: tenet: vt priꝰ. Mitius tñ agit cū eo q ex ignorātia crassa: qȝ cū eo q ex malitia ⁊ hoc hȝ locū i iudice ordinario nō delegato.

¶ Si delegatus iudex iudicauit bona fide: ⁊ de ꝯsilio pitorū tulit iniquā sniam: nō videtur peccare: aut teneri ad restitutionē leso: tū qꝛ necessitate obediētie iudicauit: tū qꝛ sepe ex certa scia delegātis. assumit q ē ignarus iuris: quia bonꝰ vir: qđ ē verū: nisi igrēdo ꝯsiliū fuisset negligēs. aut culpabilis: tūc. n. peccat ⁊ tenet ad rstitutōez. Vul. ¶ Si assessor iducit iudicē ad ferēdā iniquā sniaȝ: excusat qdeȝ iudex: si simplex est ⁊ hȝ bonā ꝯsciētiā. s. credēs sniaȝ esse iustā. ⁊ si nō fuit in culpa eligēdo assessorē: qꝛ bonus ⁊ sufficiēs cōiter credebat: sed assessor peccat mortaliter: ⁊ tenet ad satisfactionē leso: siue dolose: siue ignorāter iducat iudicē ad iudicādū iiuste Ray. ¶ Si iudex ignarus iuris: secuȝ ducit assessorē qui cōiter nō reputat sufficiens: vel iniquus. si de ꝯsilio eiꝰ fert iniquā sniam: lȝ credat iustam vterqȝ mōtalr peccat: ⁊ tenet ad restitutionē isolidū. ¶ Si accepit pecuniā in iudicio qđ pōt esse. v. modis: ⁊ semp videt mortale. Prio si accepit vt male iudicaret ꝯ iustitiam ⁊ ꝯ cōsciam: ⁊ tunc illa pecunia dēt dari ei in cuius iniuriā data est. i. q. i. c. iubemus.

Scđo ſi accepit vt bene iudi
caret:vel vt iudicaret ⁊ daret
ſniaȝvel ſi accepit:vt nō iudi
caret cū deberet iudicarꝭ:vł vt
nō male iudicaret. Jn his.v.
caſib⁹ dēt reſtitui ei qui dedit
xj.q.iij.c.non licet hec Ray.
Et ſcđm Vul.in foro penitē
tie:pōt pauperib⁹ erogari:ſic
⁊ alia turpia lucra de cōſilio
tñ.❡Si iudex nullo mō volu
it:ferre ſniaȝ cuȝ deberet: ꝑꝑ
hoc aliquis amittit ius ſuuȝ:
moꝛtale ē:⁊ teneꝭ illi reſtitue
re litis eſtimationem. Ray.
xxiij.q.v.c. Adminiſtratores.
❡Si iudex accepit aliqd a ꝑ
tib⁹.❡Vñ nō.ꝙ oꝛdinarius
nihil pōt accipere:ēt expēſas
niſi moderata enſenia ſpōte
oblata:vt eſculētū:⁊ potulētū
di.xviij.c.đ eulogijs. Delega
tus pt recipe moderatas ex-
pē.qñ.ſ.ē paup.vel qñ opȝ eū
exire:⁊ eqtare ꝓ examinatio
ne cāe:vel ꝓ aſſeſſoꝛe ꝭȝ glo.
❡Si āt papa alicui cāȝ dele
gauit:nō videtur ꝙ aliqd poſ
ſit petere:nec etiaȝ expēſas:ſi
ſua ſibi ſufficiūt.niſi opoꝛteat
eū exire vel plus q̄ȝ domi ex
pēdere. Ray.⁊ Vul.❡Si iu
dex eccleſiaſtic⁹:oꝛdinari⁹:vł
delegat⁹ ꝯ cōſciam.⁊ ꝯtra iu
ſtitiā:⁊ in grauamē alterius
ꝑtis in iudicio qcq̄ȝ facit per
grāȝ:vł ꝑ pecuniā:icurrit ſu-
ſpēſionē ab executione officij
ꝑ ānū:ꝯdēnād⁹ ad extimatio
nem litis:de q̄ vide in.iij.ꝑte
ſum.ti.ix.c.ij.⁊ in.ij.p.t.j.c.xix.
§.iiij.❡Si iudex ecclaſtic⁹ ex
cōicatiōis ſniaȝ:ſuſpēſiōis vł
iterdicti.nimiſ de facili fulmi
nat:aut ſine ꝑmiſſa admoni
tione vel ſine ſcriptis:vel ali
as ꝯtra oꝛdinē iuriſ:grauiter
peccauit:de his i.iij.ꝑte ſum.
ti.ix.c.j. ❡Si iudex qcunqȝ:
dilatiōes aliq̄s ꝯ ius fec:⁊ ſi
oꝛdinē iudiciarium nō ſerua
uit.❡Si ꝑtē alteraȝ ꝯtra iu
ſtitiā grauauit. ❡Si reo fec
qōnes:vel pōnes ſeu iqſitio-
nes ad q̄s rñdere ñ tenebaꝭ.
❡Si appellatiōes ltimas ñ
admiſit.❡Si doloſe locū ap
pellādi đdit.❡Si poſt appel
latōeȝ ltimā nihilomin⁹ i cāȝ
ꝓceſſit.❡Si idubijſ magniſ
ꝑitos ñ ꝯſuluit. ❡Si allega
tiōes friuolas admiſit. ❡Si
paupib⁹ viduis:oꝛphanis nō
ſubuenit.⁊ i aduocatiōe nō ꝓ
uidit:i quolibȝ iſtoꝝ videꝭ cē
moꝛtale:cuȝ ſciēter deliquit.
❡Si iudex illicite relaxauit
penaȝ debitā reo:ꝙ ſit tripłr

¶ Vno modo qꝛ nõ erat su
mus iudex.s.princeps :nec ei
publica potestas est plenarie
cõmissa:sꝫ vt iudicet ꝗꝫ leges
⁊ statuta ciuitatis.¶ Secũdo
modo.qꝛ ⁊ si hẽt plenariã po
testatẽ is tñ qui passus est in
iuriaꝫ:nõ assentit sibi remitti
sed vult reũ puniri. ¶ Tertio
modo qñ ⁊ si iudex hẽt plena
riã ptãtẽ ⁊ lesus vult remitte
re:tñ nõ est cã iusta. reip. vtil
sꝫ nociua.s.ꝑbẽs incẽtiuũ de
liquẽdi.ꝭ Tho.ꝗa ꝗe.q.lxvij.
ar.iiij.⁊ in quodlibet horum
peccat mortaliter.¶ Nota q̄
qui fingit fraudulent casũ ali
quẽ per quẽ iudex aliquis va
dat:vel mittat ad aliquã mu
lierẽ pro testimonio ferendo
est excõicatꝰ.c.mulieres de iu
di.li.vj.¶ Si debitã penã au
xit:vel minuit cũ nõ possꝫ:vꝫ
d̄beret.Quãdo possit vel nõ
vide in.iij.parte sum.ti.ix.c.ij.
Si ẽt mutare possit:vide ibi
ti.xxx.c.j.¶ Si iudicauit scd̄ꝫ
allegata ⁊ ꝓbata ꝯdemnans
queꝫ nouit innocẽtem:qui tñ
vtꝝ peccet vel nõ:vel excuset
vide in.iij.parte sum.ti.ix.c.ij.
¶ Si minister iudicis existẽs
executꝰ est iniquã sniam ⁊ in
iustã:si pro certo scit innocen

tem:nõ excusat a pctõ. Ray.
Secus si dubitat:qꝛ tunc ex-
cusatur ꝓpter obedientiaꝫ.
¶ De pertinentibus vero ad
iudiciuꝫ hẽs in.iij .parte ti.ix.
¶ De aduocatis:procuratori
bus ⁊ notarijs.c.iiij.

Circa aduocatos:pro
curatores ⁊ notarios
interrogãdũ est. Pri
mo si posuit se ad aduocãduꝫ
cũ ꝓhiberetur in iure: sciẽter
hoc faciẽs:vr peccare. Pro-
hibetur aũt infidelis ⁊ excõi-
catus excõica.maio.nec non
religiosus nisi pro mõasterio
⁊ de mãdato sui prelati:sed ⁊
clerici in sacris:vel etiã in mi
norib9:sꝫ ⁊ bñficiati ꝓhibent
aduocare in iudicio seculari
nisi in cã ꝓpria:⁊ pro ecclesia
sua:vel pro ꝯiunctis:vel mise
rabilib9 personis. Sũt ⁊ alie
persone ꝓhibite:de quib9 hr.
tertia.q.vij.§.iij. Et iter alios
ꝓhibet sodomita: ꝑcipue no
tari9.de iure vel de facto. Iu
dex vel assessor ẽt nõ põt esse
aduocat9 in cã in qua ẽ iudex
nec clericus pro externeis cõtra
ecclesiã suam Ray.¶ Si ad
uocat9 vel curator sciẽter de-
fendit cãꝫ iniustã:peccat mor
taliter:⁊ tenet alteri parti de

omni dãno ide habito. Tho. ba be. q. lxxj. ar. iij. nisi satisfaciat cliẽtulus qui principaliter tenet: ꝛ scit iniustitiã q̃n. s. obtinet oẽm victoriã causæ. ¶ Si vero ignorãter iniustã cãm defendit. s. putãs iustam excusat scḋm modũ ꝛ ꝯsuetudinẽ regionis: quo ignorãtia excusar põt Tho. vbi. s. Et si ex ig̃rãtia crassa: peccat mortaliter. ¶ Si in p̃ncipio credebat iustam: sꝫ in ꝓcessu causæ videt iniustã: debet deesse: vel deserẽ cam: ꝛ nõ vlteri⁹ prosequi: alias. n. peccaret. Et si obtinet victoriã causæ: tenet leso ad satisfactionẽ. nõ tñ debet eam ꝓdere aduersario: vel secreta sue cãe reuellare: sꝫ inducere clientulum suũ ad cedendum: vel componẽdũ cuꝫ aduersario suo sine dãno aduersarij. Tho. vbi. s. Dũ autẽ est ei dubia vsq; ad finẽ licet ꝓsequi semper illam sine pctõ. Pul. ¶ Si i aduocãdo vsus est in õbito modo videlꝫ bm Ray. si ꝓduxit falsos testes: vel ꝓduci fecit. vel corruptos si induxit falsas leges: seu alias ꝓbationes falsas iuris vel facti: si mẽtitur vel mẽtiri fecerit: vel docet clientuluꝫ suũ in iudicio: si dilatiões nõ necessarias q̃rit in grauamẽ ꝑtiũ: si appellat sciẽter ꝯtra iustam sñiam in quolibet hoꝛ videt mortale. ¶ Iteꝫ si nõ fideliter cãm foueat q̃ztũ iustitia suadet ommittẽdo. de ꝯtingentib⁹ ex negligẽtia vel notabili ignorãtia in quo posset esse mortale. ¶ Si ꝓcaciter aũt dicẽdo ꝯuitia: vel vociferãdo. ¶ Si ꝓdidit secreta aduersario suo. Et si per p̃dictũ moduꝫ vicit iniustã cãm: tenetur leso de omni dãno inde secuto. ¶ Si amittit iustã causaꝫ propter suã infidelitatem. vel negligẽtiã: vel ignorantiam: tenetur cliẽtulo suo de omni dãno. ¶ Si aduocat⁹ nõ prestitit patrociniũ iniusta causa paupeꝝ ꝛ miserabiliũ ꝑsonaꝝ. Nã si nouit talem cãm ꝛ scit illuꝫ per se nõ posse iuuari: q2 nõ hẽt ad soluẽdũ: nec alium videt qui velit euꝫ iuuare: ꝑꝑ qḋ amittit cãm: tenetur gratis iuuare si põt. alias videtur mortale. Tho. ba be. q. lxxj. ar. j. ꝛ Ray. ¶ Si imoderatũ salarium accipit de sua aduocatione. Naꝫ moderatũ petere põt: ꝛ aduocatus ꝛ iuriscõsultus vt dic̃ Aug. xiiij. q. v. c. nõ

fane:qđ moderatuȝ ſumitur ex quattuoꝛ.ſ.ex quãtitate cãe ex laboꝛe aduocandi:ex ſcia ⁊ facũdia aduocãtis: ⁊ ex ꝯſuetudine regionis:⁊ ẜȝ hoc magis ⁊ minus p̃t accipere. ẜm Ray.vel ab initio cũ facit pactuȝ vel ex poſt facto cõpleto. Sed ex quo cã eſt icepta necdum finita:nullum dȝ facere pactũ cuȝ litigatoꝛe quẽ accepit in ꝓpꝛiaȝ fidem:qꝛ poſſet eſſe occaſio magni p̃iculi.iij. q.vij.§.pꝛeterea.Iteȝ nõ licet paciſci đ quota cũ aduocato: videlicet decia vel cẽteſima: ſed de quãta lȝ:moderate tñ ẜm iura.De hac materia vide plene in tertia pte ſum.ti. vj.c.ij.⁊ in.ij.p.ti.i.c.xix. Si iuriſperitus exiſtẽs in cã quã nouit iniuſtã.ꝯſuluit quõ obtineret̃:moꝛtale eſt:⁊ ſi vincit̃ ex ꝯſilio eiꝰ.tenet̃ leſo de omni dãno. Si ex ignoꝛantia craſſa male ꝯſuluit. Si nõ ꝯſuluit pauperibꝰ nõ habentibus ad ſoluẽdũ. Si nimis petijt.idẽ dicendũ eſt ſicut de aduocato. Si ꝓcuratoꝛ exiſtens defendit ſciẽter iniuſtã cãm. Si nõ fideliter ⁊ ſollicite fouet iuſtã. Si pauperibus nõ pꝛeſtauit patrociniũ.

¶ Si nimiũ petit ſalariũ idẽ dicenduȝ videt̃ ſicut de aduocato. ¶ Si notarius exñs aduertẽter falſauit inſtr̃a:peccauit moꝛtaliter ⁊ tenet̃ de omni dãno ſecuto. ¶ Si malitioſe occultauit iura alioꝝ ſeu inſtrumẽta:⁊ nõ aſſignauit aut deſtruxit vel alijs dedit:vltra moꝛtale tenet̃ de omni dãno. ¶ Si ex ignoꝛantia notabili: vel negligẽtia .male dictauit inſtr̃a vl̃ teſtamẽta cũ defectibus:vñ oꝛiunt̃ litigia vel perdũtur bona alioꝝ:peccat moꝛtaliter:⁊ tenet̃ de oi dãno leſo exinde. ¶ Si fuit rogatꝰ in teſtamẽtis eoꝝ qui nõ erant ſui ſenſus ſcienter.tãq̃ vſum rõnis libeꝝ habẽtiũ: moꝛtale eſt:⁊ tenet̃ de oi damno leſis. ¶ Si in inſtr̃is ſuis nõ ẽ vſuſ ſolennitatibꝰ legalibꝰ:vñ validantur ꝯtractus:qꝛ moꝛtale eſt: ⁊ tenetur de oi dãno. ¶ Si fecit inſtr̃a in fraudẽ vſuraꝝ ſcienter:moꝛtale eſt:⁊ eſt piuriꝰ. ¶ Si notariꝰ in offõ eſt ſalariatus ſufficienter a cõitate.⁊ accepit ẽt ab his pro quibus ſcribit gr̃as:lr̃as:⁊ hmõi: vel nõ ſalariatꝰ a cõitate. accepit de ꝯſuetudine pro laboꝛe ſuo vltra debitũ ⁊ equitatẽ:pecca

uit z tenetur ad restitutionez. ¶ Si dieb⁹ festiuis sine necessitate: sz ex cupiditate fecit instrumētuz: vel copiauit vel extendit scripturas cuz possent differri: mortale videt. ¶ Si fuit rogat⁹: vel dictauit vel redegit in scriptis statuta ꝯtra libertatē ecclesiasticā: mortaliter peccauit estqz excōicatus. ¶ Si notarius exn̄s epi pro scribēdis noibus ordinādoꝝ vel litteris ordinationū accepit pecuniam: q2 si salariatus est ab epo: simōiaz cōmisit: si vero nō salariatus, satis accepit: vt de lucro participet ordinator: simonia ē: de qua vide pleni⁹ i.ij.pte sum.ti.i.c.v. §.xvj. Itē in.iij.pte.ti.xxj.c.ij.

De doctorib⁹ z scolarib⁹.c.v.

Circa doctores z scolares inquirendū est. Primo si docēs publice leges vel phisicā admisit ad lectionē suā sciēter: religiosos vel sacerdotes seculares: vel alios clericos non sacerdotes sz in dignitate cōstitutos, q2 excōicatus est, qn̄ aliquē p̄dictorū aduertenter admittit, simul cū illis.c. Super spe.ex̄ ne cle.vel mo. ¶ Si docēs aut legens in q̄cūqz facultate ēt in sacra theologia admittat religiosuz exeūtem de monasterio cū hitu ad audiēdū sine lnia p̄lati sui sciēter: ē excōicat⁹ cū eo: q2 p̄ticipat in crie. Idē si cū lnia p̄lati sui: sz sine hitu ad lectionem recipit fm Lapū. ¶ Si magr̄ vl̄ scolaris exn̄s bononie tractat cū aliq̄ ciue bononiēsi d̄ ꝯductōne hospitij irrequisitis inglinis nisi tp̄s ꝯductiōis fuerit elapsuz: excōicat⁹ est. ex̄ de loca.c.ex rescripto. Et h̄ excōicatio nō hēt locū nisi bononie.

Si qs ex eo pacto recept⁹ est in canonicū vt scolas teneat, simoniac⁹ est: vn̄ z mortale sz vacāte p̄bēda p̄t ei annecti hoc on⁹ docēdi licite. Hosti. z Gcr. Si aliqd exigat vl̄ ꝑmittat pro lnia docēdi: q̄uis fz Hosti.nō sit simonia est tn̄ ꝯ iura: vn̄ z mortale: qd̄ pz ex pena pp̄ h̄ iposita: q2 exactū restituit z d̄bēt exactores officiis z bn̄ficijs expoliari: ex̄ de Magistris.c.j. Si mgr̄ hz bn̄ficiū vl̄ salariū sufficiēs pro docēdo, si exigit a scolari b⁹: simoniā ꝯmittit p̄cipue a clericis z paupib⁹ exigēdo: q2 vēdit doctrinā z tenet ad r̄stitutōez.h hosti.z ray. Si āt

non sufficit salariuȝ ei: potest exigere.si tñ sit idone⁹ in docendo.alias nõ. A paupcrib⁹ autẽ nõ debet exigere. Oblata vero gratis:semꝑ põt accipere: ꝛ multomagis si nulluȝ habet salariũ.põt recipꝫ collectaȝ pro labore. ¶ Si magister festũ colendũ de iure: vel de ꝯsuetudine.nõ vult ꝯcedere nisi pro pecunia: vꝉ ecõtra nõ colendo cõcedit colenduȝ pro pecunia: simoniã cõmittit Ray. ¶ Si magisteriũ inde querit inept⁹ ꝛ valde ignorans.vel recipit: vꝛ esse mortale ꝑpter periculum qđ sequitur: qꝛ rõne magisterij datur fides in quib⁹ reqrit: vñ nocumentũ ꝑrimo seqtur ex cõsilio malo: ꝛ hoc ꝑcipue in theologica facultate: ꝛ admittens tales sciẽter ad magisterium: ẽt vꝛ mortaliter peccare. ¶ Si q̃rit gradus: vel magisteriuȝ.nõ ad vtilitatẽ aiaꝝ ꝛ dei honorẽ: sȝ ad sui ostẽtationẽ ꝛ honorẽ: ꝑtinet ad ambitionẽ.ideo vide de ambitione ꝛ qñ mortale est vel veniale.in.ij.parte sum.ti.iij.c.iiij. ¶ Si inde q̃rit ex emptioneȝ vel diuitias vel libertatẽ: totũ est dãnabile ꝑsertiȝ in religiosis. ¶ Si docuit publice in theologia: exñs i mortali notorio: peccauit mortalr. Tho. i.iiij.d.xix.q.ij.ar.ij.q.ij. ¶ Si sciẽtias ꝓhibitas legit vel dicit: vt nigromãtiã vel arteȝ notoriaȝ ꝛ hmõi mortale est: vel si notabiliter ignorãs se ad docendũ posuit: ꝛ errores notabiles docuit: est mõtale. ¶ Si nõ adhibuit diligentiã ad ꝑfectũ scholarium in sciã ꝛ moribus quã debuit: faciẽs nimias vacatiões: vel nõ vtilia sed curiosa docens.vel de moribus eoꝝ nõ curans: nec cõpescẽs in quo potuit: in huiusmodi negligentiã notabiliter committens: mortale est. ¶ Si vniuersitatis iuramẽta nõ ipleuit: mortale est pctm̃. ¶ Si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit se ꝑferẽdo vel eis inuidit: vel sectas nutriuit inter scholares: vꝉ scholares alterius doctoris ad se traxit iniuste: vel põpose idutus est: de qbus vide supra in pctõ ianisglorie de hmõi grauitate. ¶ Si scholares nõ fuerunt obediẽtes doctori: i his in qbus tenẽtur. ¶ Si rixas inter se fecerũt. ¶ Si minus aptũ elegerunt ad legendũ ex

causa iiusta. ¶ Si dimiserũt ieiunia ecclesiastica cũ ieiunare possent: vł misse auditionẽ in festis vel alia sacra. ¶ Si ꝯtendũt in disputatione ꝯtra veritatẽ ne videant succũbere. ¶ Si supbiunt ex sciẽtia. ¶ Si aliquẽ malũ finẽ itendũt ex scia sua vt lucra iiusta curiositatẽs: ãbitiões: ꝛ huius mõi. ¶ Si sunt negligẽtes i studio. ¶ Si ꝓdigi i expẽdẽdo: ꝛ de alijs inquirẽdi sunt ꝓut videbit expedire d dictis supra in pma pte iterrogatorij ꝛ in scda. ¶ Si nimis ardenter studuit in libris gentiliũ ꝓpter ornatũ: minus vacans studio vtiliori: vel necessario: vel sacre scripture preci pue quo ad religiosos: vel in poeticis ꝓpter materiam turpem: qꝛ istud est mortale. xxxvij. di. c. ideo prohibetur.

¶ De medicis. c. vi.

a Medico quere si posuit se ad praticam in medicina sine sufficienti peritia: qꝛ si parꝫ vel nihil studuit: videtur mõtale: qꝛ exposuit se periculo occidẽdi homines. ¶ Si peritus ꝛ sufficiens existẽs õmisit aliquid de cõtingẽtibus circa infirmos quos habet in cura: ex negligentia: qꝛ ex negligẽtia notabili vñ secutũ est magnũ nocumẽtũ infirmo vel sequi potuit: male põt excusari a mortali Si vero parua negligentia: est veniale: vt si nõ visitat infirmos sollicite ꝛ hmõi vbi tñ nõ est periculum. ¶ Si dedit medicinã vel ꝯsiliũ pro salute corporis in periculũ tñ anime. ꝓpter que veniat qs ad peccatũ. i. ꝯtra pcepta puta vt fornicet qs. vt euitet certas ifirmitates: vel medicinã dat pregnãti ad occidendum pueꝝ pro ꝯseruatiõe matris vel potũ inebriantesꝫ: ꝛ hmõi mortaliter peccat: ꝛ hoc ꝓhibetur in. c. Cuꝫ infirmitas ex. de pe. ꝛ re. ¶ Si seruauit pcepꝫ factũ medicis. s. qͥ inducãt infirmos qñ pmo vocantur ad visitandũ eos ad ꝯfessionẽ faciẽdã: qꝛ õmittendo hoc. sm doctores peccat mortaliter: vt di. c. cuꝫ infirmitas de pe. ꝛ re. ¶ Si pauperes infirmos quos nouit nõ valentes soluere. nõ visitauit gratis: qꝛ ad hoc tenet ꝛ ẽt soluere pro eis medicinas si potest als mortale est: di. lxxxiij. c. i. ꝛ in glo. sup verbo iferas. ¶ Si

nimis largus fuit ad inducē duȝ debiles ad frangendū ie iunia ecclesie sine rōabili cā qḋ frequēter faciūt nō est si ne pctō. ¶ Si vero ēt sanis dissuadet ieiunia eccłie dicēs nociua eē. ⁊ sic īducūt ad frā gendū ieiuniū sine cā: morta le ē: ḋ. pe. di. i. c. noli. ¶ Si de dit medicinam dubiā sanati onis vel mortificationis: vr̄ mortale. Et vt dicit. c. cū infir mitas ex̄ de pe. ⁊ remissione potius dȝ dimitti in manib⁹ dei. qȝ exponi periculo medi cine. De emulatiōe xᵒ ⁊ de tractione quā faciūt medici: interrogandū est ꝓut habes supra. in. ij. pte interrogatorij videlȝ in pctō inuidie. Itē in scḋa parte sum. ti. viij. c. iiij.

¶ De aromatarijs.

Si in cōponēdis me dicinis non ponūt q̄ ordinat medicus cuȝ nō hn̄t: vel ita bona vt est ne cesse. in quo offendūt medici nō facientes an̄ se ꝯponi: nā si ex hoc sequit̄ graue pericu luȝ infirmo: vel nō opatur sa nitatē quā fecisset si bn̄ fecissȝ illā: mortale est: ⁊ etiā in me dico si hoc dissimulauit. Si docēt vel vēdunt ea que ꝓcu rant aborsum ad illud faciē dum: vel vēdunt venena his quos credūt abusuros: morta le peccatū est. ¶ Si sophisti cant aromata qḋ frequenter faciunt. ponētes in eis vnum pro alio: vel in electuarijs: si rupis: spēbus ⁊ ꝯfectionibus in cereis faciētes malas mix turas. ⁊ vēdētes pro puris: qr vltra pctm̄ tenētur ad restitu tionē illis ad q̊s tales res vē dunt: seu erogare paupib⁹ cuȝ incerti sunt. ¶ De nimijs p̄ cijs: piurijs ⁊ mēdacijs ⁊ di minutis pōderib⁹ ⁊ alijs pec catis que faciūt: interrogādū est ꝓut. s̄. i. c. de fraudulētia. i. ij. pte iterrogatorij. vȝ i. vij. p̄cepto in. c. de fraudulētia ⁊ diffusius in. ij. p. sum. ti. i. c. xvi. itē in. iij. p. ti. viij. c. iiij. §. vi.

¶ De mercatorib⁹ campsori bus ⁊ prosonetis. c. vij.

Mercatorib⁹ cāpsori bus ⁊ ꝓsonetis que rendū est: si misit nō solū arma ⁊ lignamina: sȝ ēt quecūqȝ mercimonia ad ale xandriaȝ vel partē egypti: vel terras sarracenoꝝ soldāo sub iectas qr excōicat⁹ est excōica tione papali si nō hūit licētiā a papa. Dicit̄ qꝫ veneti hn̄t.

¶ Si negociantur nõ ꝑpter
aliquẽ finẽ honestũ:puta su-
stentationẽ familie sue ex lu-
cro moderato:vel ꝑꝑ sustẽta
tionẽ pauperꝝ.vel ꝓuisionem
eoꝝ:ꝓ ciuitate:ꝛ hmõi sꝫ ne
gociant̃ ꝑꝑ auaritiã:ꝛ ad the
saurizãdũ:est mõtale pctm̃:si
in lucro ꝯstituũt finẽ:vl̃ si in
tendũt lucrũ per fas ꝛ nefas
si pñt. Hec vide in.iij.p.sum.
ti.viij.c.iiij. ¶ Si cõposuit se
cũ alijs mercatoribꝰ ꝙ nõ vẽ
dãt de aliq̃:minori ꝑcio q̃ꝫ cõ
uentũ fuit iter eos qḋ est ex-
cessiuũ:vt sic cogantur ꝑsone
emere caro ꝑcio:pctm̃ est ꝛ le
gibꝰ ꝓhibitũ. Hosti. ¶ Si vẽ
dũt merces pro maiori ꝑcio
q̃ꝫ valeant:ꝛ ex eo ꝙ nõ solũ
fecit ei terminũ-sꝫ ẽt mutuat
ei pecuniã aliquã:vsurã com
mittit. ¶ Si vẽdẽdo mercãti
as suas:puta lanã vel pãnos
recipiẽdo ꝓ ꝑcio alia merce
mõia:puta sericũ pro aroma
tibꝰ vel alia: ꝙ vulgariter dr̃
barato:multo maiori ꝑcio vẽ
dit sic:q̃ꝫ si reciperet pecuniam
pctm̃ est iiustitie ꝛ mortale:ni
si ille cui vẽdit ẽt lõge maiori
ꝑcio tradat res suas:tũc põt
vnꝰ excessus cõpẽsari cũ alio
si sũt q̃si eq̃les. ¶ Si vẽdẽdo
ad terminum:plus iusto pre-
cio vendidit:rõne dilationis
tm̃. Et de diuersis spẽbꝰ cam
bioꝝ ꝛ varijs modis cãbioꝝ:
vsuraꝝ ꝛ fraudulentiꝰ in q̃ꝫti
tate:ꝛ q̃litate:ꝛ substãtia reꝝ.
Interrogãdũ est ꝓut habes
supra in.c.de vsurpatione rei
aliene in.j.ꝑte interrogatorij
videlꝫ in.vij.ꝑcepto in princi
pio:ꝛ in.ij.ꝑte sum.ti.j. ¶ Si
fraudauit vel fraudari fec̃:vel
aliꝰ pro eo: iusta pedagia seu
gabellas:mortale est ꝛ tenet̃
ad restitutionẽ. Secꝰ de iniu
stis.vel cũ nõ tenẽtur loca il
la tuta a latronibus (propter
qḋ hec soluũtur) ꝑꝑ defectuꝫ
dñoꝝ. ¶ Si dedit falsas mo
netas vel diminutas sciẽter
pro bonis:vl̃ eas diminuit:ẽ
pctm̃ ꝛ tenet̃ ad restitutõeꝫ.se
cus si accepit monetas valẽ-
tes in loco ꝓ eo qḋ valẽt ibi
ꝛ mittẽs ad aliũ locũ vbi plꝰ
valẽt plus petit. ¶ Si faciẽs
societatẽ cũ alijs nõ fidel̃r se
hũit:aliq̃ occulta lucra sibi so
li retinẽs:tẽ ad satisfactõeꝫ te
net̃:nisi certꝰ eẽt ꝙ socij tm̃dẽ
occulte subtraxissẽt. Si fec̃ ꝓ
alijs securitatẽ cũ fraudibꝰ nã
siñ fraude assecurare merces
ꝑ mar̃ vl̃ ꝑ ir̃ã:ꝛ ide q̃rẽ emo

lumentuʒ plus ⁊ minus ſm
quãtitatẽ ꝑiculi: nõ videť illici
tũ. cuʒ ſubſtet ꝑiculo magno.
Aſſecuratio vero pecũie per
modũ ſatiſfactõis: q̃ vulgari
ter dr̃ ſcripta: vbi nullum eſt
ꝑiculũ ⁊ damnũ nõ eſt tutuʒ
quantũ ad ꝯſciẽtiaʒ. Secꝰ ſi
ſibi ẽ ꝑiculũ ibi. Si accepit
pecuniã aliquã ſub noie dpo
ſiti: rñdẽs ſex vel octo ꝓ cen
tenario: ⁊ cũ illis pecunijs lu
crať ipe mutuãdo: vľ alijs illi
citis cõtractibꝰ ad rationẽ. x.
pro cẽtenario ⁊ hmõi ꝯmiſit
duo mortália: vnũ ẽ accipien
do: aliud mutuãdo: ⁊ teneť de
vſura. Si ſe itromiſit i ba
rocholis ritrancolis achaſi-
nis q̃ vocabula non declaro
ob breuitatẽ ſʒ de his vide in
ij. p. ſum. ti. i. c. viij. §. v. qd ma
licie ſit i eis. Achaſinũ. dr̃ qñ
qs gerit negocia ſtipendiari
oruʒ. Idẽ ſi dominorũ labo-
rans ꝓ eis: ⁊ cuʒ mutuat eis
pecunias cũ expẽdit. recipiẽs
ide certũ lucruʒ vel ſalarium
⁊ quantũ meretur labor ꝓ iu
ſtis cauſis põt acciperꝫ: vnde
pro bellantibꝰ iniuſte nõ põt
accipere ratione mutui nihil
plus alias vſura ẽ. Si vſus
eſt ꝑiurijs ⁊ mendacijs emẽ
do ⁊ vendẽdo q̃ ſolẽt eẽ his
cibus ⁊ potus. Et de his dic
vt ſupra i pria parte iterroga
torij. ſ. i. ij. ꝑcepto. c. j. Et cũ
ſtat i tali ꝓpoſito vtendi mẽ
dacijs ⁊ periurijs ⁊ dolis qñ
occurreret: ſemꝑ eſt in mõta
li: vnde non eſt abſoluendus:
niſi diſponat abſtinere ab il-
lis vbi eſt mortale. Item ſi
emit res raptas vel furatas
per mare vel per terrã: dic vt
ſupra in ſcda ꝑte interrogato
rij. c. viij. Si emit vel vẽdi-
dit diebꝰ feſtiuiſ abſqʒ neceſſi
tate ſʒ pro cupiditate: vľ fecit
ratiocinia librorꝫ: vel fecit fie-
ri ſuis diſcipulis: dic vt ſupra
de obſeruatione feſtorꝫ. ¶ Si
fuit proſoneta ſeu mediator:
qui dr̃ ſenſale ꝯ̃ctuuʒ fraudu
lentorum ſciẽter: mortale eſt
⁊ teneť leſo ſatiſfacere. Si
fuit mediator ꝯ̃ctus vſurarij.
itendens vtilitateʒ vſurarij ⁊
ſuaʒ magis q̃ʒ accipiẽtis ſub
vſura: mortale eſt: ⁊ ſi ipſe in
duceret ad mutuanduʒ alios
ad vſuras qui hoc nõ cogita
bãt: vr̃ tenere ad reſtitutõnẽ.
Si mediator erat in alijs
ꝯtractibꝰ: vt vẽdẽdo domoſ:
equoſ: ⁊ alia aialia ⁊ male cõ
ſuluit emptori i eiꝰ dãnuʒ: vel

sui vtilitatē ꝛ venditoris: pec
cat mortaliter ꝛ tenet leso ad
omnē satisfactionē: ꝛ ecōuer
so tenet si i dānuꝫ venditoris
ꝯsuluit. ¶ Si i ficēdis matri
monijs: vtitur mēdacijs ꝛ hu
iusmodi i notabile damnum
ꝯhētiū: peccat mortalr. Hec
vide in .iij.p.sum.ti. viij.c.iiij.

¶ De artificibus et mecha-
nicis. Caplm.viij.

Si fecit artē: cui⁹ opus
est cū pctō: vel ad pec-
catū mortale: vt pluri
mū: sicut facere taxillos: fui-
re vsurarijs in illa arte: militi
re in bello iniusto: nauigio pira
toꝝ: lenocinio. in tenendo ba
ratariā ꝛ hmōi: opꝫ ꝙ dimit
tat ex toto artem: alias nō est
absoluēdus. ¶ Si arteꝫ facit
cuius artificiū pōt esse ad bo
num ꝛ malum finē ꝛ vsuꝫ. vt
gladios: balistas: lanceas. ve
nena: ꝛ hmōi: si verisimiliter
pōt estimari ꝙ ēptor velit ad
malū vsum: nō pōt facere vel
vēdere facta: vtputa in bello
iniusto. sec⁹ si dubitat. Si
qua etiā fac: que sunt ad ma-
lum vsuꝫ quasi semꝑ vt face
re fucos: ꝛ serta ꝛ hmōi debꝫ
dimittere. Si mēdacijs vti
tur: ꝑiurijs: dolis: malis men
suris. vel pōderibus. ¶ Si fe
stiuis dieb⁹ laborauit. ¶ Si
nō ieiunauit cū posset mode
rando laborē: de quib⁹ dic vt
supra in ꝑma pte iterrogato
rij. videlicet in tertio ꝓcepto.

¶ De lanificibus.

Si vendidit pannū lane mi
nus preciose: pro panno lane
magis ꝓciose. ꝛ sub isto ꝓcio:
vel vni⁹ tincture pro alia: vel
cum aliquē defectū habēteꝫ
ac si nō hēret. nil minuēs de
precio: vel si in festis fec lanā
tendere sine necessitate. Vel
cum nō plene soluit laborāti
bus ꝛ hmōi: in his. n. mai⁹ ꝛ
minus pctm̄ ſm materiam.

¶ De setariolo.

Si textorib⁹ serici. ꝓciū sui la
boris dat nō in pecuniā sꝫ in
rebus diuersis: puta: pāno: se
rico: tritico ꝛ hmōi: ꝛ cuꝫ ille
nō indigeat illis. opꝫ cū ven-
dere minori ꝓcio ꝙ ille rece-
perit: peccat mōtaliter ꝛ tene
tur ad restitutioneꝫ de dāno
nisi a principio cum eo sic cō
uenerit ꝙ daret de hmōi tali
precio. tūc aūt nō vr dceptio.

¶ De tabernario ꝛ hospite.

Si vendit vnā speciem vini
pro alia: vel limphatū vinum
pro puro: vel ad clarificandū

vinum fecit aut misit aliqua nociua corporis vel nō dedit plenas mēsuras: vel in taberna tenuit meretrices ꝛ ribaldos: vl' lusores ad taxillos: vl' aduertēter dedit his quos vidit inebriari: peccauit in quibusdā mortaliter. In alijs vero venialit' ꝛ tenet' de dānis.

¶ De macellario.

Si vēdidit carnes corruptas pro sanis q̄d est mortale. Si vnā spēm pro alia: vt capraʒ pro castrono: ꝛ hmōi: vel diminutū pondus: vt .xj. vncias pro libra: peccauit mortal'r: ꝛ tenetur de damnis.

¶ De pistore.

Si fecit panē nimis pōderosuʒ ex aliqua sophisticatione ita q̄ emētes sint decepti: vl' minoris pōderis q̄ʒ debet: vl' farinā bonā alterius accepit cui fecit panē ꝛ posuit minus bonā: vel cum nimio furfure peccauit ꝛ tenetur satisfacere

¶ De sutore pannorum.

Si q̄d restat sibi de serico vl' pāno vel tela: vel alijs sibi datis pro fiēdis vestib⁹: retinet sibi: furat' illud si sit q̄d notabile: nisi ille diminute dedissʒ sibi mercedeʒ laboris ꝛ illud capit sibi ad supplēdū tm̄ vel vbi esset in pacto. ¶ Si noctib⁹ vel dieb⁹ solēnibus absqʒ magna necessitate laborat: vl' si facit nouas inuentiones vanitatum.

¶ De aurificibus.

Si vtitur: vel si vēdidit aurū vel argētuʒ archimiatuʒ pro vero: vel aurū minus purum pro magis puro: peccat ꝛ tenet' de dāno. ¶ Si emit calices sacros non cōflatos pro se: quod prohibetur.

¶ De cerdonibus.

Si vēdidit vnā spēm corij ꝑ alia minus bona i sutularib⁹

¶ De fabris.

Si ferrum pro calibe vel malum ferrum.

¶ De locatoribus equoruʒ.

Si sciēter locauit equū defectuosuʒ vel periculosum ꝛ huiusmodi: quilibet tenetur vltra pctm̄ de damnis: ꝛ sic discurrēdū est per alias artes.

¶ De histrionibus.

Si histrio fecit repn̄tationes ꝛ iocos in verbis vel factis turpia ꝯtinētes: vel in ecclesijs: vel in diuinis officijs vl' tēporibus idebitis: est peccatum plus vel minus graue secūdum quantitatem.

¶ De citharizantibus.

Si musicus citharizauit ad cõgregationes illicitas: vel in ecclesia in organis pulsauit ballatas: puto mortale in pulsante ꝛ procurante.

¶ De seruitoribus ꝛ laboratoribus.

Si infideliter operati sunt. i. nõ bono modo ex in curia ꝛ negligẽtia: vel non tm̃ quãtũ cõmode potuerũt. peccatũ ẽ.

¶ De agricolis ꝛ rusticis capitulum nonum.

Si credit explicite mysteria q̃ cõiter solẽnizat eccl'ia: vt icarnationẽ: passionẽ ꝛ resurrectionez. ¶ Si scit dominicã orõnẽ. ¶ De obſuatione festoꝝ ꝛ ieiunioꝝ si tñ põt. ¶ De auditiõe misse in festis. ¶ De ꝯfessione ꝛ cõione semel in anno fiẽda. ¶ Si recepit sacramẽtũ ꝯfirmationis vel non: q2 tenetur si potest. ¶ Si tenuit proprios filios ad baptismũ vel cõfirmationem quod est prohibitũ. ¶ De mendacijs vero ꝛ periurijs ꝛ blasphemijs ꝛ ebrietatibus interroga. ¶ Si ad meretrices accessit: quod aliqui non credunt esse mortale: nec tamen talis ignorantia excusat eum. ¶ Si decimas non soluit saltem secundum consuetudinem loci illius: quia peccauit ꝛ tenetur satisfacere de preterito: si sacerdos non remittit: vel ẽt oblationes secũdum ꝯsuetudinez loci nõ dedit. ¶ Si de excõicatione nõ curauit. sed ingessit se diuinis: vel contẽpsit vitare excommunicatos: quod est mortale peccatum. ¶ Si nocuit per se: vel per familiã suã. vel animalia: puta discurrendo per prata aliorum. vel mittendo vel permittẽdo animalia intrare ad pascẽdum: vel si mutauit terminos possessionum: vel arrando adunat de terra proximi vicini agro suo: in his peccauit secũdum quãtitatem dãni quod intendit facere: ꝛ tenetur satisfacere. ¶ Si dolum commisit in agricultura vel notabilem negligentiam in dãnum patroni: vt non fimãdo terras vel cultiuando: vel seminãdo vel recoligendo fructus debito tẽpore pp q̃ deperiẽrũt: vel boues nimis fatigãdo: vñ destruunt ꝛ p̃cipue ad lucrũ habendũ suũ: peccat ꝛ tenetur de dãno. ¶ Si tenẽs possessiões ad affictũ ma

le tractauit: vel si partiari⁹ nō rñdet dominis de quātitate tota debita: fingēs se minus recollegisse: tenet dñis de dānis. ¶ Si animalia tenēs ad socidam nō rñdet ex integro danti de lana. casco ꝛ fetib⁹ ꝛ hmōi. In his est pctm̄ mortale vel veniale ſm quātitatē dāni: ꝛ tenet satisfacere. ¶ Si dieb⁹ festiuis laborauit ꝛ pcipue tpe messiuʒ ꝛ vindemiaꝝ absqꝫ magna necessitate: vel detulit ligna vel victualia dominis suis: mortale est. ¶ Si vacauit ludis: choreis ꝛ alijs vanitatib⁹. ¶ Si gubernauit familiā scdm̄ pcepta dei ꝛ ecclesie. ¶ De supstitionibus ꝛ falsis opinionibus: que solēt abūdare in eis. ¶ Si hēt vota: que impleuit vel nō. De vitijs diuersoꝝ artificū: vide diffusius i. iij. p. sum. ti. viij. c. iiij.

¶ De pueris ꝛ puellis. c. x.

Inquirendum est de mendacijs ꝛ piurijs. De votis nō impletis: que tñ nō obligant si irritantur a parentib⁹ ante ānos pubertatis. ¶ De missa non audita in festis: de cōfessione ꝛ cōione fienda semel i anno ¶ De irreuerētia ad parētes ꝛ maiores. De rixis. Si verberauit clericū: qꝛ si ē doli capax excōicatus est. De furtis factis de reb⁹ parētū vl magistroꝝ suoꝝ. De detractionib⁹ ꝛ turpib⁹ verbis audītis vel dictis libēter. De ꝯtumelijs adinuicē. De inuidia ꝛ alijs, put videtur plus ꝛ min⁹ ſm etatē ꝛ sensuʒ: pcipue de vitijs carnalib⁹ cū masculis ꝛ feminis. vel per seipsos cōmissis: vl adinuicē: que hodie abūdat in ipsis ꝑpter malas societates ꝛ occultāt.

Interrogandi sunt cū magna cautela ꝛ a longe vt non addiscāt que ignorāt. Multo magis hoc seruandū est erga puellas. De oibus pdictis si credunt tūc habuisse vsuʒ rōnis: iudicandū est de mortali aut veniali. ſꝫ regulas datas in pma ꝛ scda pte Interrogatorij de illis.

¶ De clericis i cōi. cap. xj.

Irca clericos in cōi. A quolibꝫ clerico pt iterrogari cuꝫ vř expedire: vt qñ talis clericus ē ignotus: si accepit aliquē ordinem per simoniā: qꝛ per hoc peccauit mortalr ꝛ est suspēsus ſꝫ iura antiqua: nec pōt

exequi susceptũ vel ꝓmoueri vlterius: nisi pri⁹ per papã dispensetur: qđ verũ est si ipse fuit ↄscius simonie: q2 ignorante eo: põt per alium etiaꝫ dispẽsari: al's. n. semp peccaret mõtaliter exequẽdo. nec excusat cum iuris ignorantia. Hec Ray. in summa lib. iij. c. xxix. de lapsis ꝛ dispensationibus. ¶ Si accepit aliquẽ ordineꝫ licet non per simoniã: tñ a simoniaco in ordine vel digni tate: siue occulto siue manifesto: est suspẽsus ꝛ indiget dispensatione pape. Sꝫ dũ ignorat factũ. s. cũ esse simoniacũ: excusatur a pctõ exequẽdo officia sua: sꝫ cũ certificatur nõ põt exequi sine dispẽsatione. ¶ Si suscepit ordinẽ a simoniaco in ordine ↄferendo: vl' bñficio notorio: simil'r est suspẽsus. Secus si simonia nõ est notoria. Duꝫ vero nescit. excusatur modo p̃dicto: sꝫ nõ postea qñ certificat': sꝫ idiget dispẽsatione pape: alias non potest exequi. Ray. ¶ Si recepit ordinẽ hñs aliquã irregularitatẽ. vt homicidij: mutilationis: illegitimatiõis ꝛ huiusmodi: si absqꝫ dispẽsatiõe peccauit mortal'r. nec põt exequi absqꝫ dispẽsatione: alias peccaret mortaliter. ¶ Si recepit ordineꝫ exñs excõicat⁹: vel suspẽsus: vel interdictus: peccauit mortaliter: ꝛ nõ habet executionẽ. ¶ Si exequit' offm̃ alicuius ordinis. vt cantãdo epistolã. vel legẽdo euãgeliũ vt diaconus: in aliqua p̃dictaꝝ irretitus snia: peccauit mortaliter. nisi ignorãtia facti cũ excuset: ꝛ ex irregularis Ray. ¶ Si accepit ordinẽ in aliquo pctõ mortali scienter peccauit mortal'r. Hec Ray. in summa li. iij. c. xxix. đ lapsis ꝛ dispen. Et quotienscũqꝫ exequit' officiũ alicuius ordinis i mortali: vt accolitatũ: subdiaconatũ: diaconatũ: mistrãdo aliqđ sacramẽtũ solẽnit'. vt baptizãdo: cõicando: ↄfessiones audiendo: ꝛ hmõi mortale ẽ Tho. i. iiij. di. xxiiij. ar. iij. q. v. ad. iij. ¶ Si extitit publicus ↄcubinarius: vl' al's notorius fornicator: est suspẽsus ab executiõe officioꝝ suorũ: p̃cipue a celebratiõe misse ꝛ si exeqtur sic suspensus: efficitur irregularis idigens dispensatione pape: alias nõ p̃t exequi. Po. ¶ Si nõ portauit tonsurã ex leuitate ꝛ lasci

nia mortale videtur. Si se exercuit in negociis secularibus negociãdo ꝛ hmõi:vel si tenuit tabernas ibi ministrãſ vel si lusit ad aleas ꝛ taxillos vł se in miscuit enormitatib⁹ vel turpib⁹:vel tripudijs cuꝫ feminiſ. Si vsus est officio ordinũ sine debitis ornamentis:vt faciendo subdiaconatũ sine manipulo:diaconatuꝫ sine stola:celebrãdo missaꝫ cuꝫ defectu alicui⁹ sacre vestis ordinate.s.cassula:amictu : alba ꝛ hmõi vel ẽt lapide sacrato: aut ẽt sine lumine vel sine adiutorio ꝛ sine missali ꝛ hmõi: qꝛ in q̃libet horuꝫ est mortale pctm̃:si sciẽter dimittit nec excusat iuris ignorantia. Si exñs in sacris.s.in subdiaconatu:ꝛ supra õmisit horas canonicas:qꝛ in q̃libet die quo ommisit aliquã horã:ẽt beate virginis cum posset:peccauit mortalr̃:si ex negligẽtia õmisit. Sec⁹ si ex obliuione:ꝛ nũc teneť dicere qñ recordať: aut ommisit ex ipotẽtia infirmitatis ꝛ hmõi de cã. Si dicẽdo horas:alijs exercitijs se occupauit manualib⁹:vt faciendo cognaꝫ ꝛ hmõi videť mortale:qꝛ nõ satisfacit p̃cepto ecclesie. Et si mẽte circa alia vagatur voluntarie:nõ curãs:ꝛ sic quasi per totũ officiũ:videtur mortale. Secus si ꝓpõit veile attẽdere:ꝛ distrabiť :sed cũ aduertit displicet ei Per. in.iiij.di.xv.ar.ij.q.v. Si recipit ordinẽ sacrũ añ etateꝫ legitimã.s.subdiaconatuꝫ ante xviij.ãnos. Diaconatũ añ.xx. ꝛ sacerdotiũ.añ.xxv.(suffic̃ annus inchoat⁹)peccauit mortaliter:nec dꝫ exequi añ etatẽ legitimã:si tñ faciat offm̃:nõ efficitur irregularis ƀm cõem opinionẽ:sed peccat. Si sacerdos exñs cõmisit aliquaꝫ simõiã:puta audiẽdo ꝯfessiones pro habendo pecuniã:alias nõ auditurus:baptiꝫando cõicando:inũgẽdo:vẽdẽdo sepulturas ꝛ hmõi mortale est.

Si in cõfessione in cõione vł i collatõe sacroꝝ ommisit debitã mãm:vel formã:vel ritꝫ in q̃libet hoꝝ est mortale: siue ex certa scia facit.siue ex ignorãtia crassa vel notabili negligẽtia. Mã inde sequitur magnũ periculuꝫ ꝛ irreuerentia dei. Interrogãdũ est.n. de formis.s.baptismi:eucharistie ꝛ alioꝝ sacroꝝ q̃ sunt maioris põderis:si sciunt eas:q̃s

habes infra.c.vlt. ¶ Si noto
riiſ pctōribꝰ.ȯdit eucbareſtiā
vel alia ſacr̃a.nō penitentibꝰ.
¶ Si occultis pctōribꝰ quos
ipſe ſciuit:denegauit publice
eucbareſtiaꝫ:vel alia ſacr̃a:q:
in vtroqꝫ videt̃ mortale :licet
etiā ip̄i peccēt petēdo ⁊ ſumē
do. ¶ Si celebrauit cū morta
li nō cōfeſſo:licet cōtritꝰ:mor
taliter peccauit:niſi aliq̄ neceſ
ſitate inſtāte:⁊ ſacerdotis co
piā nō hñte.tunc ſufficit ꝯtri
tio:ſed ſi ſine bac celebrauit.
mortal̃r peccauit.Tho.in.iiij.
di.xvij.q.ij.ar.v.q.i.ad.iij .iteꝫ
q.iij.ar.i.q.iiij. Itē Pe.de pa.
di.ix.q.ij.ar.i. ¶ Si celebrauit
nō dictis matutinis:mortale
eſt. ¶ Si dicēdo miſſam non
ꝯſecrauit putās ex hoc euade
re pctm̃:mortale eſt ⁊ grauiſſi
mū. ¶ Si celebrauit ad faciē
dum veneficia ſeu maleficia.
¶ Si nō dixit ex itegro:ſꝫ di
miſit notabiles p̲tes miſſe ex
ignorātia ſeu feſtinatione p̃ci
pue canonis. ¶ Si dicēs ver
ba nō intēdit ꝯſecrare. ¶ Si
nō ſumpſit ſacr̃ꝫ. ¶ Si nō ie
iunus. ¶ Si plures miſſas :i
vna die dixit in caſu nō ꝯceſ
ſo. ¶ Si nō i azimo ſꝫ fermē
tato accipit. ¶ Si cum boſtia
quaſi corrupta:vel vino acce
toſo vel q̄ſi putrido. Si ſp̲
in miſſa occupatꝰ eſt in variiſ
cogitationibꝰ voluntarie . vel
nō curās de attētione. Si
nō poſuit aquā cū vino in ca
lice ex ignorātia vel certa ſcia
in quolibet horū p̄dictoꝝ eſt
mortale. Si nō diligenter
ſeruauit eucbareſtiā ſub ſera:
p̲p̲ qȯ aliqd p̲dit̃:vel a muri
ribꝰ deuorat̃. Si nō defert
infirmis ap̲te:⁊ cū lumie.mō
ȯbito. Si euomuit ſacr̃m:
p̲p̲ ebrietatē vl̃ ex voracitate.
Si nō renouauit vt dꝫ p̲p̲
qȯ efficit̃ putrida.vl̃ marcida
vl̃ vmes generāt̃. Si ȯdit
ifirmo patiēti vomitū ſciēter.
Si ſtilla ſanguinis cadit i
terrā ⁊ i his frequēter ē mor
tale:lꝫ nō ſp̲. Si nimis ra-
ro celebrauit:p̃cipue ſi non ce
lebrauit in magnis ſolēnitati
bꝰ.vr̃ mortale ſ̃ꝫ Tho.i.iij'.p.
ſum.q.lxxxij.io.itē.i .iiij.d.xiij.
q.i.ar.ij.q.i.o. Si p̲miſit ali
cui dicē miſſaſ.recipiēſ elemo
ſynas ⁊ nihil itēdit facere vr̃
mōtale. ¶ Si hñs pollutiōeꝫ
nocturnā:die p̄cedēti imedia
te.ex cā vbi fuit mōtale:vl̃ du
bitat fuiſſe mōtale: celebrauit
etiā ꝯfeſſus:videtur mortale

ſm Tho.in.iiij.di.ix.ar.iiij.q.ij.ad.ij.Itē Pe.de pal.in.iiij di.ix.q.iij.ar.j.vel ſm eundez Pe.de pal.qn̄ ſic in ↄtritus accedit ad celebrādū. Venia le aūt ſi ex cā vbi fuit veniale niſi ſubſit neceſſitaſ. ¶ Si audiuit ↄfeſſionē alicuiꝰ:nō habens auctoritatez ab aliquo. ¶ Si abſoluit a caſibꝰa quibus nō potuit: vt a reſeruat(ſiue ex certa ſcia:ſiue ex ignorātia craſſa. ¶ Si intromiſit ſe de diſpēſatione votoꝝ: vel abſoluit ab excōicatione maiori abſqʒ ſpāli commiſſione. ¶ Si poſuit ſe ad audienduʒ ↄfeſſiones oīno ignorās ꝛ neſciēs diſcernere inter mortale ꝛ veniale ꝛ cōia mortalia: ē mortale. ¶ Si abſoluit quē inuenit excōicatū maiori:ꝛ a peccatis:qꝛ nō pōt. ¶ Si abſoluit cū qui nō vult a peccatis diſcedere.vel ſatiſfacē quibus dʒ. ¶ Si reuelauit pctm̄ auditū in ↄfeſſione:cognoſcēti ↄfeſſum illuʒ : ſine licētia illius:in quolibʒ p̄dictoꝝ videt̄ mortale:nec excuſat ignorantia. ¶ Si nimis feſtinauit in audiēdo:nō ſufficienter interrogando. ¶ Si in ꝑpleris caſibus peritiores nō cōſuluit. ¶ Si incautus in iniūgēdis penitentijs:qꝛ vel nimis graues.vel nimis paruas dedit. ¶ Si interrogauit de his de quibꝰ nō debuit:videlʒ nomē perſone cuʒ qua peccauit:vel in icaute in turpibꝰ. ¶ Si p̄dicauit in pctō mortali exn̄s: peccauit mortaliter ꝛ totiens quotiēs ſic predicat Tho. in iiij.diſti.xxiiij.q.i.ar. iij.q.v.o. ¶ Si p̄dicat aduertēter mendacia mortale eſt Tho. Idez videt̄ ſi ſcandaloſa:vn̄ ↄcitat ſeditōes in populo. ¶ Si p̄dicauit idulgentias idiſcretas. ¶ Si p̄dicauit ꝓpter pecuniam ſibi ꝓmiſſam vel dandā: ſimonia eſt:vnde ꝛ mortale. ¶ Si p̄dicat ꝓpter inanēgloriā ibi ↄſtituendo finē:mortale eſt. ¶ Si p̄dicauit ſine licētia. ¶ Si dixit nimis curioſa allegādo poetas ꝛ ph̄os frequēter. ¶ Si fabuloſa ꝛ ꝓuocantia ad riſum. Si ab hm̄oi ſe nō ſubtraxit cū poſſʒ:ꝛ peccauit. Itē ſi ſubtraxit ſe a p̄dicando cū poſſet ꝛ iniungeret̄ ei:peccauit. ¶ Si nimiſ familiaris eſt cū mulieribꝰ ↄuerſando:viſitādo eas ex̄ neceſſitatem:ꝓpter qđ multi ſcādalizant̄:ꝛ ipſe nouit:hoc poſſet

esse mortale. ℭSi visitauit mōasteria:ꝛ qua de cā. ℭSi cognouit carnaliter illā quaȝ audiuit i ꝯfessionē:vł quā su scepit ad baptismū.vel cōfirmatiōm:vel cōmatrē qđ maximū ꝛ grauissimū est scelus: cōiter reseruatuȝ epis. ℭDe alijs vero ihonestatibus interroga.ꝑut videbitur expedire. ℭSivestes sacras:calicesꝫ:extersoria ꝛ alia ptinētia ad cultuȝ diuinū:nō tenuit munda ꝛ decēter aptata:pp magnaȝ irreuerētiā.posset esse mortale. ℭSi benedictionē mēse ꝛ gratiaꝝ actiōes nō dixit: qđ dicere debet.xliiij.di.c.nō liceat. ℭSi nō fuit bñ modestus in aspectu aspiciēdo hic inde mulieres ꝛ vana. quod multū scādalizat personas:similiter i icessu:statu:hītu:auditu ꝛ hmōi actib⁹. ℭSi nō obediuit mādatꝭ iustis suoꝝ superioꝝ ꝛ sñijs ꝛ si cōtēpsit mortale est. ℭDe alijs vero peccatis mortalibus de quib⁹hēs supra in prima ꝛ secūda parte interrogatorij interrogandum est prout expedit secundum qualitatē ꝑsonaꝝ.

ℭDe beneficiatis ꝛ canonicis.Capitulum.xij.

b Eneficiati ꝛ canonici. de oībus iaȝ dictis in c.ꝑcedēti:pñt interrogari ꝑut credi pōt ipsos in illis esse iuolutos:ꝛ ēt de notatis in hoc.c. ℭSi beneficiuȝ simplex siue curatū obtinuit per simoniam:cuius ipse fuit ꝯscius.nō pōt nisi per papaȝ dispēsari ꝙ retineat. ℭSive ro ignorāte eo siue sciente:simoniā cōmisit:talē oȝ renunciare tali beneficio si non dispēsaẗ:alꝭ furtiue tenet:vnde cōtinue stat talis in peccato mortali:postq̄ħ sciuit:quousqȝ renūciet: nec facit fructus suos.sȝ teneẗ restituere deductis expēsis factis in vtilitatē beneficij:ꝛ hoc maxime de simōia ꝑ mun⁹a mān. ℭSi āt ignorāte eo:possȝ.ꝑ aliū dispēsari:nō tñ ꝑ eū cū quo cōmissa est. ℭSed si simonia ē notoria:ē ēt suspēsus quo ad execution ē ordinuȝ:sed dispēsari pōt per episcopuȝ si cum eo nō ē ꝯmissa simonia. Si aūt est occulta:nō est suspensus quo ad ordines:sed dū teneẗ tale beneficiū ē suspēsus quo ad sc:qꝛ sine mortali peccato nō exequi pōt. ℭSi recepit bñficiū simplex vel cura

tuz per preces carnales.i.pro idigno porrectas:cũ eẽt male vite ⁊ hmõi.vł ꝑ obsequ3 tp̃a le factũ ep̃o vł alij ↄferẽti:pec cauit mortal̃r. ¶ Si bñficiuz curatũ ꝑ p̃ces suas recepit ẽt si alias dign⁹ sit:q2 tales p̃ces estimãt ꝓ idigno.tãq̃3 ambi tioso ⁊ p̃sumptuoso : cõmisit simoniã:vnde mortale est ƀ3 Tho.s̃a s̃e.q.centesima ar.v. ad tertiũ forte tñ nõ tenet̃ re nunciare. ¶ Pro bñficio autez simplici licet porrigere p̃ces pro se:si alias est dignus:vel etiã pro bñficio in generali ⁊ hoc intẽdens ad sui sustenta tionẽ nõ ad curã:nec magis curatũ petẽs q̃3 aliud . ¶ Si querit vel hẽt bñficiuz nõ in tendẽs clericari s3 vxorari : ⁊ intẽdens gaudet̃ de fructib⁹ bñficij:videt̃ vsurpatio rez ec clesiaꝝ ⁊ ↄtra itẽtionẽ dotã tiũ ecclesias:⁊ iõ graue pec catũ est. ¶ Si nõ fuit electus a patronis:vł a collegio:⁊ cõ firmat⁹ per superiorẽ ad quẽ spectat:siue per ep̃3 institut⁹ sed de mãdato vel manu dñi tp̃alis.vel per potentiã acce pit ⁊ dr̃ intrusus:q2 fur est ⁊ latro:nec põt aliqd dispone re in tp̃alibus vł sp̃ũalib⁹:vñ nec absoluet̃ nec sacra p̃t da re parrochianis illi⁹ ecclesie: s3 in quolibet hmõi actu: pec cat mortaliter. ¶ Si renũcia uit alicui beneficio qḋ hẽt:eo pacto q̄ det̃ ↄsanguineo:vel ꝓpter pecuniaz sibi ꝑꝑ hoc dataz:simonia est.⁊ mortale in vtroq3:nec põt ipse sibi re tinẽ tale bñficiũ sic sibi colla tũ. ¶ Si ꝑmutationẽ sui bñfi cij vł eccł'e fecit:cũ bñficio al teri⁹.ↄueniẽdo iter se : absq3 iudicio supiorũ ad quos spe ctat collatio bñficioꝝ:simõia reputat̃. De his.vide pleni⁹ ĩ ij.pte sum.ti.i.c.iiij.⁊.v. ¶ Si recipit bñficiũ exñs illegitim⁹ absq3 dispẽsatione:q2 ↄ iura: iõ tenere nõ põt ¶ Põt: ãt cũ eo dispẽsare de simplici bñfi cio ep̃s. De curato.vero vel dignitate sol⁹ papa. ¶ Si fu it electus per simoniã: q2 nõ valet electio vel si ip̃e aliquẽ elegit per simoniã:vł ad ep̃a tuz:vel canonicatũ:vel ad ali am ecclesiã:vt clerici collegia taꝝ ecclesiaꝝ:vel si alias idi gnũ:ignorantẽ ⁊ publice ma lu3 elegit ad p̃laturã ex ami citia ⁊ hmõi:mortale ⁊ g̃uissi mum est ⁊ omnia mala que sequunt̃ ei iputant̃. ¶ Si ma

le tractauit bñficiuȝ seu eccle
siam: pmittēs ecclesiā vel edi
ficia ruere: vel possessiones i
cultiuari: ⁊ alias res deperirꝭ
mortaliter peccauit: ⁊ tenetꝭ
ad restitutionē: seu satisfactio
nem si cōmittit notabilē ne-
gligētiā. ⁊ dānū sit notabile.
Si fructus bñficij nō bñ
expendit videlȝ vltra subuēti
onem suā subueniēdo paupe
rib⁹: sȝ dilapidauit in ꝯuiuijs
⁊ turpibus: vel ēt dedit ꝯsan
guineis nō indigētib⁹ morta
le est. Secus si ꝯsanguinei i
digent: qꝛ tūc potest dari eis.
Si plura bñficia habētia
curā tenet absqȝ dispēsatiōe:
fur est ⁊ latro. Nā hñs bñfi-
ciū cū cura: si recipit ƀm cuȝ
cura: ipso iure vacat primū. c.
De multa. eꝫ de ꝑben. ⁊ hoc
postqȝ habuit pacificā posses
sionem scdi: vel hēre potuit ⁊
fruct⁹ eius pcepit: alias nō va
cat primū vide lȝ si fruct⁹ scdi
bñficij ꝯcedunꝭ alteri per pa
paȝ: pro illo tpe nō vacat pri
mū: eꝫ de ꝑbē. li. vi. c. Si tibi
ꝯcesso. Si hñs ꝑbēdā ha
bentē dignitatē: ⁊ si nō curaȝ
animaꝝ: si recipit secundā: si
militer vacat pma. eꝫ de pre
ben. c. de multa: ⁊ in isto casu
⁊ in priori tenetꝭ ad restitutio
nē fructuū: si recipit. Si ha
bens beneficiū vnū: violēter
occupat scdȝ: vel si sciēter in
tendit retinere similiter pdit
primū ⁊ si aliqd hēbat ius i
scdo: ēt perdit ⁊ vacat illud se
cundū: de ꝑben. c. eum qui. li.
vi. Iteȝ nō pōt quis hēre di
gnitatē cū prebēda absqȝ dis
pensatione pape. Quicūqȝ
recipit ꝑsonatū: vel dignitatē
vel officiū: vel bñficiuȝ cui cu
ra aiaꝝ sit annexa: si ante ob
tinebat simile: cū sit priuatus
primo vt dictum est: si nō di
mittit primuȝ absqȝ mora in
man⁹ ordinarij in cui⁹ epatu
est: ipso iure est etiā priuatus
scdo: ⁊ est ihabilis ad sacros
ordines ⁊ ad qdcunqȝ aliud
beneficiū: per extrauaganteȝ
Ioānis. xxij. Itē absqȝ dis
pēsatione. nō pt quis tenere
plures ecclesias vel ꝑbēdas.
que tamen non habeant cu-
ram animarū nisi in quinqȝ
casibus. Primus quādo
sunt ita tenues qꝫ neutra illa
ruȝ sufficiūt ad sustētationeȝ.
Secūdus si vna depēdet
ab altera. Tertius ꝓpter
raritatē clericoꝝ. Quart⁹
si ecclesia est annexa ꝑbende

vel dignitati. ¶ Quintus si
habet vnã intitulatã ꝛ aliam
cõmendatã. Sed talis cõmẽ
da de parrochiali ecclesia fie
ri non põt: nisi ei qui attinge
rit vigesimũ quintuz annũ ꝛ
sit sacerdos. ꝛ tali nõ põt cõ-
mitti nisi vna ꝛ ex euidẽti ne
cessitate vel vtilitate: ꝛ nõ du
rat nisi per sex menses: extra
de elec. c. nemo li. vi. ¶ Si ha
bet plures ecclesias vel prebẽ
das habentes curaz animaꝝ
absqꝫ dispensatione pape: fur
est ꝛ latro: ꝛ ꝯtinue in morta
li: nec ep̃s põt dispensare in
hoc. ¶ Si ẽt habet ꝑ dispen-
sationẽ pape sed surrepticie:
puta qꝛ petẽdo vnũ: tacuit de
alio qđ habebat: vel dixit se
habere legitimã etatẽ cũ nõ
haberet ꝛ huiusmodi idez iu
diciũ est. ¶ Si per dispẽsatio
nẽ ep̃i habet plura beneficia
sed simplicia: sed ad superflui
tatẽ. vel ẽt per dispẽsationez
pape simplicia vel curata cuz
vnũ sibi sufficeret secũdũ sta
tũ suũ: nõ videtur tutus in cõ
scientia sua: qꝛ dissipatio ẽ: ꝛ
nõ dispensatio. ¶ Si accepit
ecclesiã ꝑrochialẽ a quocũqꝫ
cũ non attigisset. xxv. annum
absqꝫ dispẽsatione pape. Con-
tra etatẽ nulla est dispẽsatio
ꝛ nullũ ibi ius hẽt. c. licet ca-
nõ. de elec. li. vi. ¶ Si ĩfra an
nũ ꝯputandũ a die assignati
sibi regiminis ecclesie nõ fe-
cit se ad sacerdotiũ pro moue
ri: est ipso iure priuatus. e. c. li
cet canon. Itẽ tenet̃ ꝑsona
liter residere. In residentia:
põt tñ ep̃us cã ratiõabili dis
pẽsare ad tp̃s tãtuz. Sed de
ꝓmotione ad sacerdotiuz in
fra annũ: nõ extenditur ad ec
clesias collegiatas hñtes cu
rã: nec ad assumptos ad earũ
dẽ regimẽ de elec. c. statutuz
li. vi. Possunt ẽt ep̃i dispẽsa
re cũ ipsis qui habẽt vel ha-
bebũt ecclesias parrochiales:
vt vsqꝫ ad septeniũ litterarũ
studio ĩsistẽtes. ꝓmoueri nõ
teneat̃: nisi ad ordinẽ subdia-
conatus: quẽ nisi ĩfra ãnũ su
scipiãt sunt ipso facto priuati
tali bñficio: ꝛ medio tẽpore ꝑ
vicarios illis ecclesijs ꝓuide
atur. de electis lib. vi. c. cuz ex
eo. ¶ Si habẽs quodcũqꝫ be
neficium simplex: ꝛ q̃ãtũcũqꝫ
paruũ nisi dicat horas omni
die: peccat mortaliter õmittẽ
do ex negligẽtia: ẽt si nõ sit in
sacris cõstitutus. ¶ Si cano
nicus vel aliꝰ clericus recipit

quottidianas distributiones q̄ danẗ itereſſentib⁹ horis cū nō iterfuerit:furtū cōmittit:et teneẗ ad reſtitutionem. ¶ Si cū nō poſſit p ſe curā exercere eccleſie:nō poſuit ibi loco ſui idoneum qui bene officia ret:ſed malū et ignorantē qui ex ſuo malo exemplo ſcādali zat:vt notori⁹ fornicator et luxor et hmōi:vel qui neſcit mi niſtrare debite ſacramēta et ꝯfeſſiōes audire:peccat mortaliter:quoniā oia mala que ſequūtur ei iputanẗ. ¶ Si vere nō pōt iuenire idoneū.per ſe exerceat:vł ſi nō pōt aliter ꝓuidere renūciet. ¶ Itē non licet p̄lato ſub p̄cio vel ānuo cenſu ꝯcedere vices ſuas ſeu iuriſditionē:qr ſpūale eſt. Extra ne p̄lati vices ſuas.c.j.ij.et iij.videlicet ſi diceret cōcedo ꝙ exerceas vices meas vel talē iuriſditionē:et totū lucrū ſit tuū:et dabis inde mihi tm̄ illicitū eſt. Sed ꝯmittēdo pure vices ſuas licet cōſtituere ei ſalariū.xij.q.ij.c.charitatem tuā.videlicet dicēdo dabo tibi tm̄ pro ſalario tuo:et totum lucrū erit meū. Hec Innocē. ¶ Si alienauit res eccleſiaſticaſ:videlicet mobilia bona vt res ſacras: vel imobilia:vt poſſeſſiones ſine neceſſitate vel maiori vtilitate:vel non ſuata forma iuris:et huiuſmodi grauiter peccauit. ¶ Itē de exercitio cure aiaꝝ quō ſe hūit in audiētia cōfeſſionū:in collatione aliorum ſacramētorū:in viſitatione infirmoꝝ:p̄cipue ne deficiāt eiſ ſacramēta cū expedit. In ad monitione ſubditoꝝ:in correctione vitioꝝ:p̄cipue quo ad notorios peccatores:cōcubinarios:tenētes inimicitias et hmōi. ¶ Si admonuit nō cōfitētes et nō cōicātes annuatim quātū potuit.ſignificādo epo cū ñ potuit:et hmōi. Nā oues ex negligentia ꝑdite:ab eo requirētur:de quib⁹ et aliiſ ſupradictis et hmōi habes ſatis in.iij.pte ſumme ti.xv.c.i. ¶ Si alienos parrochianos audiuit nō habens auctoritatē ſpecialē ipſe vel ipſi: qr nō pōt eos abſolueř. ¶ Si emit aliquas res imobiles de fructib⁹ eccleſie:qr tales debent remanere eccleſie:vñ ſi emit noie alteri⁹:vt ſic poſſet dare et legare cui vellet:fraus eſt et furtum.et ad reſtitutionē tenetur. ¶ Si indulgētias per ſe

dedit cuz non posset: vel plu res dixit hēre ecclesiā suā q̄z hēbat ob questū: ē mortale. ¶ Si religas nouas exhibuit populo venerādas nō approbatas ab eccl'ia. ¶ Si nimis facilis fuit ad dispēsandū i ieiunijs eccl'ie. ¶ Si elemosynas extorsit a pp'lo τ a subditis ad quas nō tenebātur. ¶ Si q̄stores dicere mēdacia in eccl'ia sua p̄misit: τ qd pei⁹ est si fecit pactuz cuz eis de quota. ¶ Si secūdas nuptias bn̄dixit. ¶ Si p̄misit xp̄ianas nutrices s'uire i domo iudeoruz. ¶ Si sustinuit sortilegas: τ diuinatrices in sua parrochia. ¶ Si p̄misit ludos vel malas ɔsuetudies nō obuiando: quātuz potuit.

Clerici vero q manifestis vsurarijs alienigenis: aut al's nō oriundis de terris ipsorū ad fen⁹ exercēdū domos locant: vel alio titulo ɔcedūt: ipso facto sūt excōmunicati nisi sint ep̄i: de vsuris. c. vsuraꝝ li. vi. ¶ Clerici: archidiaconi: plebani: decani: p̄positi: cātores: τ alij clerici p̄sonatū habētes: ac etiā sacerdotes qui audiūt in scolis leges vel physicam: post duos mēses si nō dimittūt hm̄oi lectiones sunt excōicati. c. Super specula. ex ne cle. vel mo. ¶ Clerici τ religiosi qui inducūt aliquez ad vouendū: vel iurādū: vel fide interposita seu alias p̄mittēdum: vt sepulturas apud eos eligant: vel iaz electā nō mutēt: sunt excōicati: nec p̄nt absolui nisi per papā: nisi i mortis articulo. in cle. c. cupiētes de penis. Itē de sepul. li. vi. c. i. Clerici q scienter τ spōte participauerūt cū excōicatis a papa: τ ip̄os in officijs receperunt sunt excōicati: τ absolutio pape res'uat. c. significauit. ex de sen. excō. Falsantes litteras pape: vel falsis scienter vtentes. vel remouētes etiā vnā litteraz de bullis pape: sunt excōicati. τ absolutio pape reseruat. Clerici sepelientes in ecclesijs vel cimiterijs eoꝝ excōicatos a iure: vl' vsurarios manifestos: vel nominatim iterdictos tp̄e interdicti i casib⁹ nō ɔcessis: sunt excōicati. i cle. de sepultu. c. i. Eos: Nec vide i. iij. p̄te sum. ti. xxv. c. xxxiij. Sepelientes vero: se occidentes: vel in torniamentis moriētes τ hm̄oi peccāt mortaliter: nec tamen

sunt excommunicati.

¶ De religiosis. Capl'm.xiij.

Circa religiosos ꝛ religiosas. Si sunt clerici vl' ordinati. inter rogari pñt de his de quib⁹ su pra dictuȝ est in.c.de clericis in cõi,put erit expediens. Si vero sunt beneficiati in eccle siis curatis: de his habes in c.precedēti. Sȝ etiā vltra pre dicta: ēt de infrascriptis que sunt ꝓpria coꝝ. dicendū est ꝛ primo. ¶ Si fuit receptus ad monasteriū per simoniā mor tale est. Si vero fuit simonia mentalis tm̃:pñia abolet. Si vero pactionalis (qꝛ.s.mona steriuȝ exegit tm̃:al's nolebat eum recipere:ꝛ ingrediēs vel ꝓpinqui eius tm̃ dederūt vel minus pro ipso ingressu: nisi forte cū monasteriū est ita te nue qꝙ nō sufficit illi ꝓuidere naȝ tunc oblatis spũalib⁹ gra tis.i.igressuȝ:licet petere ꝛ pa cisci de tpalibus de quib⁹ de beat viuere:vel dicere illi:por ta tecū si vis comedere mecū ſm Hosti.ꝛ aliq̃s alios. Se cus si monasteriū est pingue ꝛ pōt illi ꝓuidere:non pōt fie ri aliq̃ pactio vel exactio abs qȝ vitio simōie)tūc vltra pec catum recipiēs:vel receptus: vl' recepta:debēt expelli de il lo mōasterio. Extra de simo nia.c.qm̃. Pōt tñ eps in hu iusmodi dispēsare .s.vt nō ex pellant de monasterio. Ray. ꝛ Hul. Precipue reperit ta lis simonia in monialib⁹ vbi qȝ terraꝝ. Nō sic vero est de viris religiosis. ¶ Si ingres sus est religionē nō pura intē tione.s.seruiendi deo:sȝ alia de cā:videlȝ nō laborandi:vel si est monialis qꝛ nō potuit nu bere:ꝛ qꝛ posuerūt parētes ip sam inuitā licet malefecerint tñ potest ꝛ dȝ mutare intētio nem.s.vt ibi manere velit ad seruiendū deo ꝛ sic erit in bo no statu:alias erit in mortali. Sed si reperit se in monaste rio dissoluto nō viuēte regu lariter:querat si pōt mutare locum cum dispēsatione si in diget:qd' tñ in mōiali erit dif ficile:qd' si nō pōt:nō sequat turbā.i.alios vel alias in ma lum:sȝ seruet ipa ordinē suū: si ad bonū non pōt reducere alios vel alias. ¶ Si ingredi ens monasteriuȝ reticuit im pedimēta que hēbat ad illud sciēter:videlȝ qꝛ erat fuus:vl' habebat occultā infirmitatē:

vel alterius religionis ꝓfes-
sus: ꝯiugatus: debitor i mul-
tis: ꝛ hmői peccauit mortali-
ter: ꝑcipue si sciebat tale ipe-
dimentū ꝛ per illud nō posse
recipi ad religionē vel de his
interrogatꝰ mendaciū dixit: ꝛ
pōt ꝛ debꝫ de monasterio ex
pelli si aliter ꝓuidere nō pōt.
Si hēt votū religionis ar
tioris: anteq̄ʒ itret lariorē. pri
us dʒ querer̄ dispēsationē si
etiā esset bona: ꝛ multo fortiꝰ
post ꝓfessionē in vna religio
ne, nō potest ad aliam trāsire
equalē vel lariorē: ꝛ de mēdi
cante ordine ad mēdicanteʒ
vel de mēdicantibꝰ ad mona
chalem trāsire nō pt̄ sine dis
pēsatiōe pape: nisi ad chartu
sienses. ¶ Si induxit aliqueʒ
ad religionē per simoniā vel
per fraudes: puta asserēdo ibi
obseruari regulaʒ: qď nō fit:
vel dicēdo se ad nihil obliga
ri: ꝛ reticēdo austeritates reli
gionis q̄s ille nō intēdit ꝑua
re ꝛ hmői: peccauit mortalr.
De his qui etiā volētes in
gredi religionē aliquaʒ i qua
beneviuit auertunt: vt trahāt
aquā ad suū molendinū: infa
mantes illos ꝛ cria imponē
tes: suas aūt vsqʒ ad tertiū ce
lum extollentes: nō euadere
damnationē certū est: qꝛ cō-
tra charitatē agunt: ꝯtra iu-
stitiā ꝛ ꝯtra sacrā scripturaʒ.

De voto paupertatis.

Si in religione existēs
obseruauit pauptatis
votum nihil retinens
vel retinere deliberās: qꝛ est
mortale ꝓprium hēre ꝛ toti-
ens q̄tiēs illud ꝓponit. Di-
citur aūt ꝓpriū qď celatur su
periori suo: vt si hēat ꝛ teneat
pecuniā vel vestē nesciēte pre
lato: vel si sciat: tñ ꝯtra volū-
tatē eiꝰ ꝛ absqʒ licētia: vel de
licentia eiꝰ ꝛ volūtate: tñ non
paratus sibi tradere ad petiti
onē eius: sʒ recusare si posset
de facto: ꝛ multo peiꝰ si nō so
lum mobilia: sʒ etiā de imobi
libus vt redditus ꝛ possessio-
nes retinetꝰ vt ꝓpria: dās: vē-
dens: ꝛ dissipās vt placet nec
prelatꝰ pōt dare licētiā sic re
tinēdi: nec papa potest in pro
prio dispēsare. ex̄ ď statu mo
nachoꝝ. c. cū ad monasteriū.
Si dedit bona monasterij
siue ꝯuentus: absqʒ superioꝝ
licētia habita. vel presumpta.
Si aliquid occulte recepit
vel tenet: mortale est ꝛ ꝓprie
tas. Si reperiēs se in loco

vbi non viuitur in communi propter qđ opꝫ eũ sibi ꝓuide ri de necessarijs.hꝫ aliqua ve stimenta vel pecuniã:ꝛ aliqđ hmõi:cũ bona licẽtia ꝛ bene placito ꝑlati:aduertat diligẽ ter.qꝛ quattuoꝛ adhuc obŝua re dꝫ. Primo quidẽ vt ꝑ eum nõ stet quin oia velit po nere in cõi:si alij vellent:ꝛ ad hoc operet̃ quãtũ põt. Se cundo si hoc nõ põt:semꝑ sit parat⁹ simpliciter ponere oia ꝛ dimittere in manib⁹ pꝛela- ti. Tertio vt de hmõi ↄcess sis:nihil det sine licentia supe rioꝛis sui:generali vel spãli:ẽt in elemosynis.nisi i extrema necessitate. Quarto vt nõ thesaurizet nec suꝑflua tene at:nec deliciosa q̃rat:nec mul tum inquerẽdo sollicitet: nec habeat inoꝛdinatũ affectũ in hmõi.ꝛ sic poterit transire:si in alijs bñ se hẽat. Sec⁹ agen do nõ religiose:sed laicaliter viuit. Sed cũ p̃dictis:si possꝫ locum inuenire vbi in com muni viuitur:melius ei esset.

De voto castitatis.

Si seruauit votũ casti tatis:nõ solum ab oi carnali ope ꝛ ↄtactu venereo se abstinẽdo:sꝫ ẽt ab omni locutione turpi ꝛ ama toria:ꝛ ab oi cogitatione im- mũda deliberata:ꝛ delectatio ne moꝛosa:qꝛ in quolibꝫ hoꝛum est moꝛtale vt dictuꝫ est supꝛa circa sextũ ꝛ nonuꝫ pre ceptuꝫ. Est etiã sacrilegiũ qđ graui⁹ est. Et qꝛ ad ista deue- nitur per ↄuersationẽ ꝛ fami liaritatẽ:ideo inquirendũ est si hẽt domesticitatem cũ ali- quo si monialis:vl̃ cũ aliqua si religiosus:ꝛ si hoc reperit̃ esse ex̃ casuꝫ necessitatis ꝓhi bendus est:alias nõ absoluẽ dus:qꝛ quasi ĩpossibile est ꝙ talis nõ incidat in ruinaꝫ:di. xxxij.c.hospitiolum:ꝛ di.lxxxi. per totũ. Scãdala ẽt multa ꝛ oblocutiones sequuntur in po pulis ꝛ hmõi:ꝛ ideo ꝓhiben dus est ꝛ consanguineoꝛum etiam rarus sit accessus.

De voto obedientie.

Si fecit ↄtra votũ obe diẽtie qđ est semper moꝛtale. Et nõ ꝙ non semꝑ qñ quis agit aliqđ ↄtra regulã suã:vel transgre ditur regulaꝫ.vel ↄstitutiões: facit ↄtra obedientiã:sꝫ qñ fa cit cõtra p̃cepta ↄtenta in re gula ꝛ cõstitutionib⁹ suoꝝ su perioꝝ:vel qñ aliqđ transgre

ditur ex otemptu quantūcū-
qꝫ illō sit minimū. ¶ Quādo
vero p̄latus vl' p̄lata iniūgit
aliqd fieri. pcipiēdo vel man
dādo in virtute sancte obediē
tie vel spūs sancti vt facias
hoc vel sub pena excōicatio-
nis ꝛ hmōi: illō dr̄ p̄ceptum
cuiꝰ trāsgressio ē mortale pec
catū. Idē eēt qn̄ p̄latꝰ aliqd
mādaret subdito qūocūqꝫ lo
quere declarās sibi ꝙ intē-
dit obligare illuꝫ sub peccato
mortali ad faciēdū illud. ꝛ in
tellige si mādat qđ nō sit illi
citū: ꝛ tale qd ꝙ teneatur sub
ditus ei obedire. Similiter
qn̄ in regula vel ɔstitutioni-
bus est aliquid p̄ceptorie mā
datū: vel sub pena excōicatio
nis: vel sub pena carceris vl'
sub pena grauioris culpe: vel
per similē locutiōeꝫ cōiter cē
sef obligare ad mortale. Ali-
as aūt faciendo ɔtra cerimo
nialia; vt frāgeꝛ silētiū: tarde
venire ad chorū ꝛ hmōi: ē ve
niale. nisi quis faceret ex con
tēptu: qꝛ tūc mortale. ¶ Con-
suetudo aūt q̄ꝫuis non sit ipe
cōtemptus: est tamen indu-
ctiua contemptus: ꝛ ideo ca-
ue ne assuescas alicui trans-
gressioni.

¶ De officio diuino.

Si dixit horas canoni
cas ꝛ officiū defuncto
rū qn̄ debet dici. Nā
religiosus ēt si nō habet ordi
nē sacruꝫ: teneꝛ ex p̄cepto ad
officiū: pcipue si est ꝓfessus:
vnde ōmittēdo aliquā horaꝫ
peccat mortaliter ꝛ omni die
qua ommittit ex negligētia.
Nō autē ex p̄cepto teneꝛ di
cere istud: vel illud q̄ꝫuis nec
debeat ad placitū suū muta-
re offm̄: sed debet dicere ſm
ordinē suū. Si non fuit cum
aliis in ecclesia: ꝛ nimis tar-
dauit ad dicēduꝫ offm̄. ¶ Si
somnolēter: vel ibi dormiuit:
redicat vel aliquid loco eius
dicat. Sed si pro maiori pte
dormiuit totū reiteret. ¶ Si
ibi icōpositus fuit: ꝛ oculis va
gis. ¶ Si risit vel ridere fecit
vel aliquā leuitatē vel locuti
onem fecit non necessariam.
¶ Si mēte distractus: preci-
pue ēt qn̄ aduertit. ¶ Si ma
le legit. vel cātauit: vl' inclina
uit ex negligētia: in quolibet
horū est peccatū veniale cōi-
ter. ¶ Si elegit prelatū per si
moniā: vel ēt ꝛ si nō simonia
ce: tn̄ indignuꝫ scienter. ¶ Si
nō illū quē iudicauit meliorē

ad officiũ illud:sed alium rõne amicitie vel alia intẽtiõe: mundana:mortale est. ¶ Si accusauit calũniose prelatum vel sociũ de aliquo criminali vel testificatus est:vel desistit ab accusatione iniuste:vel alias infamauit prelatũ vel subditũ dicẽdo criminalia ꝺ eis: ẽtiã si essent vera intẽtione ifamãdi:mortale ẽ. ¶ Idez si secreta sui ordinis reuelauit sine cã iusta ⁊ rationabili: ⁊ quõ qs teneat ad restitutionez fame in summa in secunda pte diffuse ti.ij.c.ij.§.iij. Itẽ ibi superius in.x.pcepto: ⁊ h infra in tractatu de restitutione.

¶ Itez si in visitatione plato rũ nõ reuelauit dicenda :que sunt ꝯ honestatẽ religiõis:de platis ⁊ socijs:⁊ pcipue quãdo cõiter sic fuat:⁊ fit precẽptũ a visitatore:vt dicãt que idigẽt correctione:tũc .n.omittere aduertẽter q̃ dicẽda sunt:ẽ mortale pctm̃. Dẽt tñ intelligi pceptũ fuato ordine frñe correctõis:vñ oĩo oculta ꝺ qb⁹ pt psumi emẽdatio:dici nõ debẽt. Ubi ãt nõ spera tur emẽdatio:⁊ psumit recidiuatio:vl aliqꝺ magnũ scãdalũ:dici debz.nõ tñ accusando si sufficienter probare nõ põt: qꝛ tunc grauiter peccaret:sed simpliciter denũciãdo plato vt patri:si sperat q inde pui debit:¶ Si fec. vl cooperat⁹ ẽ ad aliquã ꝯspirationez ꝯ platos:vl iuenit:aut sectat⁹ est ptialitates ⁊ sectas i monasterio:aut ꝯuẽtu aut diuisiones: qꝛ mortale ẽ:⁊ cria mũdanorũ vl demonioꝝ potiusq̃ religiosoꝝ. ¶ Interrogãdi ẽt sũt de.xij.abusionib⁹ claustri fm Ray.q̃ fm Ugonẽ sunt iste. Prelatus negligẽs: Discipulus inobediẽs: Juuenis ociosus: Sener obstinatus: Monachus curialis: Monachus causidic⁹: Habitus pciosus: Cib⁹ exqsitus: Rumor i claustro: Js i caplo: Dissolutio i choro: Irreuerẽtia circa altare. In his qñqz ẽ mortale qñ qz vẽiale: fm q̃litatẽ facti ⁊ itẽtiõez. Magna ẽt est abusio religiosoꝝ iurare i cõi locutione:ẽt si dicãt veritatẽ:⁊ etiaz maledicere ⁊ blasphemare:ẽt si ex leuitate. ¶ Interrogãdũ ẽt ẽ pcipue de cerimonijs pncipalib⁹:⁊ de esu carniũ ex̃ infirmitatẽ. De lineis nõ vtendis ad carnẽ:delectis nõ plumeis de ieiunijs regule vl cõ

stitutionuz:de obseruantia si lentij in certis horis τ locis. Ad que oia obligant oēs mo nachi:τ etiā plures religiosi τ monachi scti Bñdicti : ex̄ de statu mo.c.cū ad monasteriū: τ plures religiosi alioꝝ ordi num ex ꝯstitutionib⁹ suis. Et licet in his ꝑlat⁹ possit dispen sare:non tn̄ pōt dissipare. qd̄ est ſꝫ Ber.qn̄ fit absqꝫ causa rōnabili τ vrgēte:alias pctm̄ est dispēsanti τ dispēsato: pl⁹ τ minus ſm transgressionez. ¶ Si in obediēdo male se ha buit: videlꝫ qꝛ obediuit in ma lo:puta dicēdo mendaciū:vel ex negligētia dimisit cōe mā datuz.vel tardus fuit ad obe diendu ꝫ vel nō affectuose sed querulose:vel dissolute τ non cum maturitate. ¶ Si irreue rens circa maiores:egre susti nendo reprehēsiones:τ cū in dignatiōe:cōmūiter veniale. ¶ De exercitio.

Si vacauit ocio qd̄ ē sentina oium maloꝝ τ quātū. ¶ Si inutili ter expendit tp̄us:faciendo ea que sunt nulli⁹ valoris. ¶ Si fecit exercitia mundanorū :vt faciendo bursas:vestes opere polimito:recamationes vl' li nea reticulata τ hmōi:vel cō fectiones nimis ꝑciosas:vel alia gulosa qꝛ magnū pctm̄:τ abusio est ac occasio multorū maloꝝ:τ ideo ꝓhibendū est. Hoc malum etiaꝫ reperit in monialib⁹ modernis. De ꝯuersando cū alijs. Si cō uersando fuit nimis leuis:vel alios inducēs ad leuitatē:vel risum:verbis:gestib⁹:vel sola cijs.que licet aliqn̄ sine pctō fieri possint ad recreationeꝫ: vel subleuādū se vel alios ab accidia:raro tn̄ dcet hmōi re ligiosos. Si aliqn̄ irrisit vl' gestiuit:qd̄ simijs congruit τ histriōib⁹.nō religiosis. Si murmurauit circa victū τ ve stitum. Si impatiēter tulit graues mores alioꝝ. Si se grauē alijs reddidit. Si sin gularitatē quesiuit in cibo:ve stitu dormitu:τ alijs vn̄ freqn̄ ter orit in ipsis superbia τ in alijs murmuratio τ indigna tio. Si fratrē delinquentē nō fraterne admonuit:vel de fectus alioꝝ:ꝑlato nō signifi cauit.vt adhiberet remediuꝫ seruato tn̄ ordie fraterne cor rectionis:in his cōiter est ve niale. Si murmurauit cō tra sibi cōmittente tāq̄ indis

eretum. ¶ Si impatienter se
habuit. dure loquēdo cū qui-
bus se non hēt intromittere.
¶ Si nō diligenter tractauit
res mōasterij. ¶ Si nimis te
nas fuit in dādo: vel si nimis
prodigus vł acceptor ꝑsonaꝝ
sine cā rōnabili: dans magis
vni ꝙ̄ alteri de reb⁹ cōibus.
¶ Si dedit quib⁹ nō potuit:
videlȝ q̄ n̄ hēbat lniaȝ. ¶ Si
permisit res perir̃ ex neglig̃e
tia. vel nimis sollicit⁹ fuit. pp
hoc parū vocādo sibi ꝓpter
implicationē reꝝ tꝑaliuȝ: qd̄
vitiuȝ hodie multum regnat.
¶ Si nō fuit sollicit⁹ ad adis
cendū ea ad que tenet̃ ſm re
gulam ꝛ ꝯstitutiones peccat.
Ex ignorātia vero etiā trans
grediēs nō excusatur a pctō.
¶ Si est sacerdos dȝ quere-
re scire: que ꝑtinēt ad debite
celebrādū. ¶ Si ꝯfessor que
pertinēt ad illd̄ officiū. ¶ Si
in his est negligēs: ꝑcipue cū
pōt. grauiter peccat. Debȝ ēt
frequētare ꝛ legere scripturā:
vel doctores exponentes: vel
alios libros deuotos ꝛ vtiles
vn̄ instruat̃ ꝛ cōfortet̃ ad bo-
nū. ¶ Si legit curiosa ꝛ inuti
lia: ꝓpter qd̄ retrahit̃ a ma-
gis necessarijs. vel doctores
gentilium: vel fictiones poeti
cas ꝛ hmōi q̄ peccatū est cu
riositatis. ¶ De pertinentib⁹
vero ad religionē hēs diffuse
in tertia pte sum. ti. xvi. c. vi.

¶ De oratione ꝛ cōfessione.

Si nō orauit vltra offi
ciū diuinū priuatim
pro se pro alijs ꝯsan
guineis: bn̄factorib⁹ viuis ꝛ
defunctis: ꝑcipue recomēda
tis vt dȝ sollicite. ¶ Si nō fre
quentauit ꝯfessionē ꝛ cōionē
scd̄m regulaȝ suā ꝛ morem.
Monachis vero nigris: pre
ceptū est ꝙ cōmunicēt semel
in mense. in cle. ne in agro de
statu mona. ¶ Si nō vacauit
meditationi: que pmaxime i
ducit deuotionē. ¶ Si fuit te
pidus in dilectione dei ꝛ pri
mi nō ardēter affectans ho-
norē dei: ꝛ salutē animaꝝ vt
decet. ¶ Si ingrat⁹ ad recogi
tandū ꝛ cognoscendū sua bn̄
ficia ꝛ recōpensandū: deuote
ipsi deo ſuiēdo. ¶ Si nō pre
parauit se ad diuina vt dbuit
Hec sunt pctā in quib⁹ quo
tidie offenditur deus: ꝛ impe
ditur profectus religionis.

¶ De amore parentum.

Si nimis carnaliter di
lexit ꝯsanguineos: ni-

mis affectans eorum prospe
ritatē: vel gaudēs de ea: aut
ɔtristatur nimis de aduersi-
tate. Si nimis eos visitat
vel querit vel gaudet visitari.
Si cū eis loquit᷑ de secula
ribus que nō expediūt: vel ēt
cum alijs de guerris ꝛ hmōi
frequēter interrogat ꝛ audit.
Si pro eis ꝓcurat benefi
cia ecclesiastica vel tēporalia
nō aptis bñficijs in qb⁹ pos-
set eē mortale. De alijs vero
vitijs cōibus. s. ira: supbia: iui
dia ꝛ hmōi vide supra in pri-
ma ꝛ in secūda pte iterroga
torij. De his vero que pti
nēt ad regulā suā: ipsemet vi
deat p se ꝛ dicat. Si penas
aut penitētias taxatas vel in
iūctas a regula: vel cōstituti-
onib⁹: vel a plato nō fecit: pec
cauit si ex negligentia. Si
nullo mō esset paratus facer.
ēt plato precipiēte: est morta
le. ¶ Si nō intēdit ꝓficere i
vita: sed que fuat. inuitus fac
ꝛ male ɔtētus est esse in reli-
gione: hypocrita est ꝛ in statu
dānatiōis. Tho. sa se. q. lxxx
iiij. ar. v. Qui vocantur ad
dirigēdas moniales in electi
onib⁹ nisi abstineāt ab his p
que posset oriri discordia in-
ter eas: sunt excōicati. Re
ligiosi ꝛ clerici inducētes ad
vouēdū: iurādū: vel ꝓmitten
dū de eligendo apud eos se-
pulturā: vel vt eā vlterius nō
mutēt iā electā: sunt excōica-
ti. excōicatione papali in cle.
c. cupiētes de penis. Reli
giosi qui absqꝫ spāli lnia pro
prij sacerdotis solemnizarēt
matrimoniū: aut ministrarēt
sacramētū eucharistie: vel ex
treme vnctiōis: excōicati sūt
excōicatione papali in cle. pri
ma de pui. religiosi. Reli-
giosi qui excōicatos a cano-
ne absoluūt in casib⁹ nō con
cessis: aut qui absoluūt a sen-
tentijs per statuta synodalia
vel ꝓuincialia promulgatis:
aut absoluūt a pena ꝛ a cul-
pa: sunt excōicati excōicatiōe
papali p. d. cle. primā de pri-
ui. religiosi ¶ Inqsitores he-
reticoꝝ qui odio: gratia vł lu
cro: ɔtra iustitiam ꝛ cōsciam
ōmiserint cōtra quēpiā ꝓce
dere: vel ipsaꝫ heresim alijs
iponere. aut imponerēt quod
officiū eoꝝ impediret: sunt ex
cōicati excōicatione papali i
cle. c. multoꝝ de heret. Re
ligiosi mēdicātes ꝓfessi. trāsc
untes ad aliquaꝫ religionem

monachalez excepto ordine cartusien. et similiter recipientes sunt excõicati excõicatione papali per constitutionez Martini quinti factã Cõstãtie. ¶ Clerici sciẽter et sponte cõicãtes cũ excõicatis excõicatione a papa in diuinis sũt excõicati excõicatione papali secũdũ Hosti. Ista excõicatio habet dubiũ. Participãtes i crimine pp qd aliqs est excõicatus aliqua pdictarum et aliarũ excõicationuz: sunt excõicati per papaz. c. si cõcubine de sen. excõ. Absoluẽtes aliquẽ ab aliqua predictarz excõicationũ citra sedẽ aplicã pterqz in mortis articulo: q taliter absoluti si nõ se repñtãt ei a quo pñt absolui qz citius possunt: vel mittãt pro absolutiõe. reincidũt in eandẽ. s. excõicatiõez papalez. c. eos de sen. excom. in. vj.

Sepeliẽtes corpora in cimiteriis tẽpore iterdicti i casibus nõ cõcessis a iure: sunt excõicati per excõicationem epalem in cle. c. eos. de sepul.

Sepeliẽtes excõicatos publice: aut nominatim interdictos: vl usurarios manifestos scienter in cimiteriis: sunt excommunicati: dicta cle. eos.

Clerici locãtes domos manifestis usurariis ad sensus exercẽdum seu alio titulo cõcedẽtes: sunt excõicati. c. Usurarz de usuris li. vj. Nõ electus a duabus partibus cardinalium et se gerẽs pro papa est excõmunicatus. c. licet de elec.

Monachi et canonici regulares: archidiaconi: decani: prepositi: plebani: cantores: et alii clerici personatũ habentes aut qui vis psbyteri qui audiũt leges vel physicã sunt excõicati. c. nõ magnoper. ne cle. vel monachi se rebus secu. immiscẽãt li. vj. c. j. Religiosi dimittẽtes vbicunqz habitum sue religionis et accedentes ad queuis studia litterarz sine licẽtia plati aut cõuẽtus sui: sunt excõicati. c. vt periculosa. ne cle. vel monachi li. vj.

Religiosi q decimas debitas ecclesiis sibi appropriant vel usurpãt: siue qui nõ pmittũt solui ecclesiis decimas de animalibus familiarium et pastorz suorum tales si non habent administrationem et beneficia sunt excommunicati: si habent sunt suspẽsi: nisi requisiti destiterint infra men

sem:in cle.c.religiosi.de deci. ¶ Monachi et canonici regulares nō hñtes administrationē et se cōferentes ad curias pncipū: vt damnū monasteriis inferāt:aut prelatis: sine licētia suoꝝ plātoꝝ: siue qui tenēt arma īfra septa monasterii:sunt excōicati. in cle.ne in agro de statu monachoꝝ. ¶ Religiosi necnō moniales professi cōhētes matrimoniū et alij clerici cōstituti in sacris: de facto sūt excōicati:cle. eos de cōsan.et affi. ¶ Inqsitores hereticoꝝ qui ptextu officij inquisitionis qbusuis modis illicite pecuniā extorquent:vel sciēter bona ecclesiaꝝ ob delicta clericoꝝ fisco ecclesie applicant.sunt excōicati:nec absolui pñt nisi plene satisfecerint illis a quibus extorserūt: cle.nolētes cū ō hereti. ¶ Religiosi nō suantes interdictū quod suat matris siue cathedralis ecclesia:cle.ex frequētibus de sen.excōicatio. ¶ Religiosi qui cōfitentibꝰ sibi non faciunt cōsciaꝫ scienter de decimis soluēdis:tales ab officio pdicationis sunt suspensi donec cōfessis eisdē si cōmode pñt.faciāt eis cōscientiā: et si interim pdicant sunt excōicati. ¶ Similr et religiosi qui dicūt aliqua verba vt retrahāt audiētes a solutione decimaruꝫ sunt excōicati:in cle.c. cupiētes de penis. ¶ Religiosi mendicātes qui domos ad habitanduꝫ vel loca de nouo recipiūt aut mutant vel alienāt de nouo recepta absqꝫ licentia pape:sunt excōicati.de penis.c.cupiētes i cle. ¶ Fratres minores qui tpe interdicti recipiūt ad diuina fratres vel sorores de tertio ordine scti.Frācisci:sunt excōicati.c. cum ex eo.de sen. excō.in cle.

¶ De prelatis in cōi.c.xiiij.

a Prelatis in cōi inquirenduꝫ est. Primo si legitime assecutus est dignitatē seu plationē: an videlicet aliq irregularitate vel snia fuit irretitꝰ cū fuit assumptus ad prelaturā in qua nō fuit dispēsatus vel absolutus videlꝫ si fuit bigamus:si operatꝰ est in causa sanguinis : si illegitimus:si excōicatus: vel suspensus.vel notoriꝰ cōcubinariꝰ in quolibet hoꝝ hoc sciens:tenet platurā furtiue:vñ est cōtinue in mortali. Nota qd illegitimꝰ ad dignitatē

vel beneficiū curatū:vel prioratū in religione:qui creatur per electionē:sine dispēsatione pape pmoueri nō pōt ex priuilegio tñ magister ordinis cū his pōt dispēsare ad prelaturas in ordine pdicatoꝝ:de hoc habes in.iij. pte summe ti.xxix.c.iiij. Si rite ꝛ absqꝫ vitio simonie fuit elect⁹:cōfirmatus:ꝛ ordinat⁹. Si interposuit preces pro se:vel pcurauit ꝙ ali⁹porrigeret pces:si mōia est:ꝛ si fuit simonia pactionalis indiget dispēsatiōe pape:ꝛ anteqꝫ sit dispēsatus tenet furtiue dignitatem. De hoc in scda parte sum.ti.j.c.v.§.iiij. De simōia ꝛ de oib⁹ que habes.s.i.c.de bñficiatis.ꝛ in.ca.de clericis in cōi potes interrogare put expedit. Et si ē prelat⁹ religiosoꝝ interrogādus est de his que sunt in.c.precedēti ꝛ de alijs que sequūtur. Si aliqd ma nifestum pctm̄ in subditis dissimulauit ꝛ ñ correxit: aut si nō manifesta que tñ ad eius notitiā aliqualiter puenerūt vlterius nō qsiuit:si mere ex negligentia dimitteret: puto mortale:quo ad crimiali. Si aūt ex aliqua rōne.vt ad maius scandaluꝫ vitandū secus.

Si in.cap.equus iudex nō fuit. Si de reb⁹ monasterij dilapidator fuit. Si supioribus suis non obediuit. Si causas sibi a superiorib⁹commissas nō scdm ɔsilium peritoꝝ:sed scdm acceptionē personaꝝ determinauit. In omnib⁹his est pctm̄ mortale:vel veniale fm quātitatem excessus ꝛ maliciā ꝛ negligentiaꝫ.

Si indignos ꝛ nō ydoneos in officijs posuit:ꝛ marie ad curā animaruꝫ:ꝛ male videt talis posse excusari a mortali:si eos quos scit malos.ꝛ in mortali perseuerare ponit ad curam animaꝝ cū potest repellere:nec credo ꝙ excuset paucitas.s.qꝛ nō inueniūtur alij:ꝛ etiā si iste alias sit idustriosus multum ꝛ bene officiet ecclesiaꝫ in exterioribus.

Idem cū sustinet tales si illos potest iuridice remouere

Si posuit ad audiētiā confessionuꝫ notabiliter ignorantes ꝛ ineptos:vł criminosos mortaliter peccauit per regulam. Qui causaꝫ damni dat.

Idem si tales tollerat cum possit remouē:nisi forte a superiori sint ad hoc positi. Sꝫ

quam curã de ipsis habebit cum ad sui dãnationem exer ceant tales officium audiẽdi ꝯfessiões. Quomodo aũt di catur ineptus : vł notabiliter ignorãs:hẽs hic supra.videlꝫ in scdã pte de sciẽtia ꝯfesso-ris. ℭ Si fuit nimiſ põposus ꝛ curiosus i edificijs ecclesie vel monasterij:in ornamẽtis ꝛ hmõi qd est contra sniam Jeronymi : ꝛ Ambrosij. xij. q.ij.c.auꝝ ꝛ.c.glia epi:ꝛ etiaꝫ Bernar. Et tñ a moderniſ fi unt hodie multe supfluitates ꝛ curiositates:ꝛ pallatia con tra exẽpla oiuꝫ sanctoꝝ:ꝛ in his amittit multũ tempus ꝛ deuotio:ita vt cõpletis edifi-cijs exhaustus videat omnis spũs:ꝛ pauperes interea mo riunt fame.quos de supfluis eoꝝ tenẽtur sustentare. xij.q. j.c.epus ecclesiasticarũ. ℭ Si nimis fuit sollicitus circa tẽ-poralia:ex hoc minus debito vacãs spũalibꝰin se ꝛ in sub-ditis vt lectioni: orationi:ad-monitioni:vtrıqꝫ peccatuꝫ est plus ꝛ minus scdm quãtita tem excessus. Principalis.n. cius cura debet esse de spũa libus. ℭ Si per curias nimiſ discurrit litigando cũ scãda-lo hominũ:cuꝫ posset per ali um moduꝫ magis pacificum sua repetere.ꝛ si nõ tñ. ℭ Si iura ꝛ puilegia sue eccłie nõ seruauit ꝛ defendit vt debuit. ℭ Si i dispẽsando : idiscrete se habuit:vel qꝛ nimis de fa cili ꝛ sine cã rõnabili in ieiu nijs dispẽsauit. In esu carni uꝫ in retinẽdis rebꝰad vsum in penitẽtijs taxatis scdm re gulã vel ꝯstitutiões ꝛ hmõi: qꝛ peccauit inducẽdo relaxa-tionẽ ꝛ rigorẽ religiõis ener uando. Vñ beatus Benedi ctus in regula dic̃ qꝫ de om-ni dispẽsatõe hẽt reddere rõ nẽ. ℭ Si fuit nimiſ durꝰi diſ pensando cuꝫ debuit pcipue cum debilibꝰꝛ infirmis ꝛ hu iuſmodi non prouidens eis. ℭ Si fuit exẽplaris in icessu moderato:habitu nõ pcioso: in modestia gestꝰ. In locutio ne rara:graui ꝛ fructuosa:ca uens discordias paceꝫ nutri ens:oẽs patiẽter vidẽs ꝛ tol lerans:singularitates vitans cõmunia sequẽs cum põt:ne mini blãdus:affabilis cũctis susurrationes:detractiões:ir risiones:cõfabulationes: ma ledictiones:cõtentiones in se ꝛ in suis eliminans: circũspe

ctus in omnibus:nō delecta tus de presidentia:ſʒ timens de negligētia:cuʒ de ſingulis hēat reddere rōnē ſibi cōmiſ ſis. Ita curam aliorꝝ habe ant ꝙ ſui non obliuiſcant: vt docet Gre.i paſtorali. ¶ Si in corrigēdo fuit nimiſ remiſ ſus vel nimis regiduſ:vtrūqʒ cauēdū eſt vt docet Gre.in moralib⁹ ꝛ hr̄.xlv.d.c.diſcipli na. Nā facilitas venie icētiū prebʒ delinquēdi. Ambro.xx. iij.q.iiij.c.eſt iniuſta ꝛ aſpitaſ nimie icrepationis:nec corre ctiōeʒ recipit nec ſalutē. Leo. di.xlv.c.cū btūs ꝛ.c.licet ple rūqʒ.ca.di. ¶ Precipue vero circa ſeniores dʒ p̄lat⁹ in cor rigēdo ſe hr̄.humani⁹: vt dr̄ in illo.c.niſi eēnt habituati in malo:qꝛ tūc durius ſʒ Gre. vt di.c.diſciplina.ꝛc.licet ple runqʒ ꝛ.c.cū btūs.ꝛ.c.penitu dinis tpa.xxvi.q.vij.ꝛ.c.tanta lxxxvi.di. ¶ Si nō idurit quā tum potuit verbo ꝛ exēplo ad obſeruādū oia cerimonialia ordinis ſui. ¶ Si malaſ ꝯſue tudies ſeu corruptelaſ: regna re permiſit.ſ.cōtra regulaʒ ꝛ decētiā religionis:etiaʒ quaſ inuenit iā inductas nō abſtu lit quātū potuit. vt vitiuʒ pro prietatis:diſcurſum fratrum ad placitum:familiaritatē cū mulierib⁹ vel viris ſi eſt mo nacha:collationē reꝝ amicis ꝛ ꝯſanguineis ſine licentia ꝛ rationabili cauſa:eſum carni um vbi nō debēt comedi qđ eſt vniuerſale omni mōacho de ꝯſecra.di.v.c. monacho.ꝛ precipue que ſunt ꝯtra eſſen tialia vota religiōiſ nullo mo do debet permittere:nec etiā adˢ receptionē ſimoniacā mo nialium ſicut hodie fit quaſi vbiqʒ. Qđ ſi nō pōt talia re mouere:nec eſt ſpes in futuꝝ dimittat curam exēplo ſancti Bn̄dicti.vij.q.i.c. aduerſitas circa.ſi.m.c.ſi.ea.q.al's ne ge tem ſuā amittat: ꝛ tandē cuʒ eis dānationē icurrat:qcūqʒ ſit ille abbas.vł abbatiſſa.pri or vel prioriſſa:vel alias quo cunqʒ noie cēſcatur. Nec ſuf ficit ꝙ prelatus corrigat vitia que iaʒ noſce ꝯtigerit: ſed de bet diligēter agnoſcere vultū pecoriſ ſui ꝯſiderādo viaſ ei⁹. ¶ Caueat aūt ne crimia ſibi delata in foro ꝯſcie vel in ſe creto ꝓdat vł iudicet de illis in foro ꝯtētioſo:ſeu i cap̄. vbi n.tm̄ manifeſta ſunt puniēda nec foro miſcēda ſūt iudiciali

Si habet sub cura mona-
sterium monialiū: de qua ma
teria dicet̄ in.c.s. Si idiscre
te fecit p̄cepta in quib⁹ multū
dz cauere nisi sit res ardua.
Et si cogeret per p̄ceptū vel
sniaz ad aliquid faciēduz vel
dicēdū in quo nō esset ei sub
ditus: vel nō oberet ei obedi
re: vt reuelādo pctm̄ occultū
omnino eēt ei mortale. In
inquisitione vero criminū: re
ceptione accusationis: vel de
nūciationis: vel ꝓlatione sen
tentie excōicationis: ꝛ hmōi
nō sit p̄ceps. Nō ꝓcedat p
suspitionē: sz per ꝓbationes
ꝛ modos iuridicos: alias icur
rerēt graue pctm̄: ꝛ aliqn̄ sen-
tētiā excōicationis: de his in
iij. pte sum. ti. ix. quasi per to-
tuz. Si prelatus recipit ali
quē in ordine mendicātiū ad
professionē ante annū cōple
tum ꝓbationis seu nouiciat⁹
est suspensus a receptione ali
orū ad ꝓfessionē: ꝛ debitor pe
ne grauioris culpe: vn̄ morta
liter peccat. Extra de regula-
ribus.c.nō solum.li.vi.

De episcopis ꝛ prelatis su
perioribus.c.xv.

Circa ep̄os ꝛ alios su
periores prelatos sic
pn̄t formari interrogationes
nisi sit talis litterature ꝛ sciē
tie ꝙ per se sciat explicare q̄
debet: ad qd̄ tn̄ tenet̄ cuz ha-
beat alios sup his informare
ꝛ dirigere. Nā si bonus cōi-
ter ab hominib⁹ reputat̄ ꝛ suf
ficiens: nō esset necessariū ni
si euz audire. Et si de aliquo
negocio nō intelligit eum cō
fessor vel dubitat: pōt de illo
loqui pro sua serenitate. Et si
tale quid esset in quo variant̄
opiniones vel nō p̄t dari cer
ta snia: reliquendū est sue cō
sciētie. Idē dicendū circa
alios clericos: religiosos: p̄la
tos: ꝛ laicos peritos ꝛ timora
tos: qui sciūt dicere sufficien
ter facta sua. Si vero non
est talis: sz idiget adiutorio in
terrogantis: in quātū clericus
est inquiri ab eo pōt prout ex
pedire vr̄ de his que hēs. su
pra circa clericos i cōi: vt de
offō diuino: de celebratiōe: ꝛ
administratiōe sacroꝝ ꝛ mō:
ꝛ hmōi. Si assumpt⁹ est ad
ep̄atū ex religione: iterrogan
dum est de his que hēs in.c.
circa religiosos quo ad mul-
ta. Maz adhuc tenet̄ seruare
ordinē suū: nisi in his que nō
patiunt̄ officiū pastorale: vt si

lentiū: sollitudo & vigilie & huiusmodi. Hec vide in. iij. pte sum. ti. xxi. c. ij. Itē Thomas scda scde. q. clxxxv. ar. viij. In quātū vero bñficiatus seu curatus est & platus: interrogādus est de his que hēs. supra in. c. circa bñficiatos. Et si recepit dignitatē seu epatū hñs aliquā irregularitatē vel per simoniā vel per intrusionez dic vt in. c. pcedēti in pn. De inde interroga de his que sequunt: que sunt spālia cure & officij pastoralis. ¶ Si ɔtulit ordines sacros idebite: qd ē vnū in quo multū offendūt. ¶ Si ɔtulit per simoniaz sz occulte: mortalr peccauit: non tñ est suspēsus ex hoc quo ad alios: sz per simoniā notoriā: est suspensus ēt quo ad alios Sed in vtroqz casu ordinat⁹ ab eo: est suspensus & idiget dispēsatione. ¶ Si ɔtulit sciēter nō habentib⁹ legitimā etatem: mortale est: nec pōt ipse dispēsare de etate. ¶ Si ɔtulit ordines per saltum sciēter: vel duos sacros simul: vel q̄ttuor minores cū subdiaconatu: peccat mortaliter. ¶ Si cōtulit ordines sacros ex̄ tēpora ordinationuz: mortale est: nisi ex dispensatione pape: & ordinatus est suspēsus. Minores autē ordines ɔferre pōt diebus festiuis. ¶ Si in ordinatione ōmisit aliquid faciēduz & si ōmisit aliquid de substātialibus in quib⁹ imprimit caracter opz totū iterare in alia ordinatione quattuor tēporū Si vero est qd nō est substātiale: sz de simplici solēnitate nō dbet iterari: sz suppleri tātum ōmissum in ordinatione alia: nec pri⁹ ante suppletionē iste ordinat⁹: dz exercere officiuz. Peccat eps in hmōi si ex certa scia vel crassa ignorātia hoc facit. Idem videt si ex nōbili negligētia. ¶ Si ordinauit aliquē sine licētia sui superioris sciēter: mortale est: & est suspēsus per annū ab ordinū collatione. ¶ Si nō fec̄ fieri examinationē de ordinādis. de scia: etate & morib⁹ & hmōi frm iura: peccat mortaliter. Idē si fec̄ fieri examinationē p ineptos ad hmōi ordinādos. Idē si fieri fecit per tales: quos estimabat pp malaz eoꝝ ɔsciaz q admitterēt indignos: si ad eū spectat puidere de talib⁹ vel remediare. ¶ Si sciēter admittit idignū

queʒ iuste repellere potest: vt ꝯcubinarium:illiteratū ⁊ hu iusmodi.¶ Si nō contulit sa cramentū cōfirmationis qñ debuit. Soli.n.epi pñt illud conferre. Et omni anno se- mel deberēt ꝯferre:⁊ ex illud tempus solitum:oi tpe anni ⁊ hora.morituris pñt ꝯcede re:ne sine hoc moriant̄ q̄zuis sine hoc saluētur. Cōmitten- do ergo magnā negligentiā: vt per multos ānos credo eē mōtale.¶ Si nō dedit sacra mentū scd̄m debitā formaʒ materiā ⁊ locuʒ:mortale est. ¶ Quod autē sit ieiuniꝰ:non est necesse ⁊ si decēs ⁊ de iu- re.¶ Si bis alicui dedit sciē ter:peccauit mortaliter. Vñ in hoc dʒ eē cautus ne iteret: ⁊ etiā dʒ aduertere ꝙ aliquis chrismatus teneat chrisman dum:nō ꝯsanguineus sʒ aliꝰ. ¶ Si in cena dñi nō ꝯsecra uit chrisma ⁊ oleuʒ sanctū vt debuit:qꝛ inouāda sūt talia. ⁊ si nō seruauit debitā mate riā ⁊ formā ⁊ ritū eccl'ie:mor tale est ⁊ hmōi.¶ Si ꝯsecra tiones ecclesiaꝝ.vel altariū:⁊ calicū ⁊ patenaꝝ ⁊ benedicti ones vestium sacraꝝ:nō fecit vt debuit scd̄m formā ⁊ ritū ecclesie:vel si quid horū fecit per simoniā:mortale ē. Ideʒ de bñdictionibꝰ abbatū ⁊ ab batissaꝝ. Idē de reconciliati one ecclesie violate. ¶ Mo nialē quā nouit eē corruptuʒ nō de facili debʒ ꝯsecrare in virginem:nec tñ manifestare crimen si est occultū:sʒ muta re nomē virginis in castā vt nō ppēdatur.¶ Si ꝯtulit be neficia per simoniaʒ:mortale est:⁊ si per notoriā est suspen sus:ēt quo ad alios. Secus si per occultā qꝛ nō est suspē sus.¶ Si ꝯtulit sciēter indi- gnis beneficia siue simplicia siue curata:mortale est. Ideʒ si acceptauit a patronis:pñta tum ineptū. Idē si ꝯfirmauit indignū.¶ Si contulit plura bñficia in casu nō ꝯcesso vni vel plura officia aut p̄bēdas. aut dignitates:vel si ꝯsangui neis minus aptis ꝯtulit rōe cōsanguinitatis postponēdo aptiores:mortale ē.¶ Si ad misit ad bñficia habētia cu- rā aiarū.seu ipa contulit nō agentibꝰ annū.xxiiij.mortale est.¶ Si ecclesijs de iure va cantibꝰ nō ꝓuidit de rectore sicut vacāt curata bñficia da ta absq; dispēsatōe pape his

qui non attingunt annū.xxv. vel si infra ānuz nō faciūt se ad sacerdotuz ꝓmoueri: nisi cā studij sit ōmissum. de quo vide in.c.circa bñficiatos su-pra. ¶ Si enim infra sex mē ses primo post hoc nō ꝓuidit nō pōt postea se itromittere: alias vsurparet qđ nō pōt: qꝛ mortale ē.ꝛ nō tenet talis col latio ꝛ sic teneret errorē suuz manifestare. Idē qñ recepto secūdo bñficio vacauit pmū vel secūda pbēda vacauit pri ma: de quo hēs sup sꝫ plene i tertia parte sum.ti.xv.c.j.§. xv. ¶ Si ordiauit aliquē cle ricum ad ordinē sacrū sine ti tulo vel bñficio: vel saltē pri-monio sufficiēti: qꝛ vltra pec catuz.tenet ei expēsas facere quousqꝫ de bñficio sit ei ꝓui sum: nisi aliqs eps hoc ei cō misisset determinādo psonā qꝛ tūc ille cōmittēs tenet ad id de hmōi de quib⁹ vide in tertia pte sum.t.xxi.c.ij. ¶ Si in visitatione non diligenter quesiuit de quib⁹ dbuit ꝛ ma xime de vita ꝛ hōestate sacer dotū officiantiū: ꝛ qūo se ha-beant in administratione sa-cramētoꝝ.ꝛ de forma eoꝝ: si bene ꝓnunciant. precipue ba ptismatis quod est magis ne cessariū. ¶ De audiētia con-fessionū qūo se habeant: qūo populum admoneant ꝛ in re b⁹ ecclesie pcipue altaris qđ teneat mundas. Si aūt inue nit in hmōi notabiliter exce-dere ꝛ periculose: si nō punit ꝛ ꝓuidet ꝙ illi se emēdēt: vel de alio si iste est icorrigibilis ꝛ oio inept⁹: grauiter peccat ꝛ oia mala ꝛ dāna animarū que inde sequunt ei imputā-tur si pōt obuiare: ꝛ non facit lxxxiij. di. per totuz. ¶ Si nō visitauit epatū suū vt debuit. ¶ Si in visitatōe nimis sum ptuosus fuit: ꝛ cū nimia fami lia ꝛ eqtaturis nimijs vltra prescriptū numerū: vel si ipse vel familia ei⁹ munera acce-pit: super quo est spālis pena de quib⁹ plene in.iij.pte sum. ti.xxj.c.iiij. ¶ Si sustinet i of-ficijs ꝛ bñficijs. notorios ꝯcu binarios: quos dꝫ post admo nitionem: si nō dimittant eti am beneficio priuare: graui-ter peccat. ¶ Si pro alijs ma lis ꝛ scelerib⁹ manifestis non pūit vt vsuris vacātes: ludis: tabernis: aleis: negocijs secu laribus: venationibus: ꝓditi onibus ꝛ hmōi. In his.n.nō

puniendo: videtur male posse excusari a mortali: nisi ex huiusmodi punitionib⁹ sequeref scisma vel magnū scandaluʒ di.l.c. Ut constitueretur. ¶ Si laicos sibi subditos notorios pctōres quos per se nouit: vł sibi per parrochianos coruʒ denūciatos: vt adulteros: vsurarios: inimicitias māifestas exercētes nō corrigit per censuras ꝛ alios modos. grauiť peccat: nisi ōmittat qꝛ nō speraſ emēdatio: sʒ deterioratio eius. Sed tñ hoc non videſ sufficiēter excusare: sʒ hoc aliud: si timereſ graue scandalū in alijs. di.xliiij.c. cōmessationes. ¶ Si malas consuetudines quas repit in sua diocesi nō nititur auferre quātū pōt: vt vēdere: laborare ꝛ hmōi in diebus festiuis: nō cōicari semel in āno: ꝛ cōfiteri ꝛ hmōi: tripudiare in ecclesijs: pmittere violari ecclesiasticā libertatē: vt ꝙ clerici cōueniantur pro delictis vel pro dbitis in iudicio seculari: vel ecclesiasticam imunitatē: vt ꝙ extrhātur debitores vł malefactores ꝑ violētiā de locis sacris: ꝛ huiusmodi in casib⁹ nō concessis. Debet.n. prohibere ꝛ si post admonitioneʒ nolunt desistere excōicarī: ꝛ pro commissis iaʒ punire: alias peccat grauiter ōmittēdo ex timore: vł negligētia. di.xliij. Sū rector vł doctor. De hac imunitate ꝛ libertate ecclesiaꝝ: vide diffuse in.iij.parte sum. ti.xij.c.iij. ¶ Si fruct⁹ vel reddit⁹ epat⁹ sui male expēdit. dādo consanguineis suis: vel alijs nō indigētib⁹: peccat grauiť: ꝛ si distincta sunt ea que deputātur ad mensam eius ab alijs. Et si ea que erogare debʒ clericis vel ad reparationē ecclie. vel pauperib⁹: dat cōsanguineis vel alijs amicis sine ꝓbabili indigētia: teneſ restituere illa qꝛ rapinā facit: ꝛ similiter recipientes ab eo. Si vero non sunt distincta hec bona (cū intelligant omnia cōmitti fidei sue) ea que supfluūt ad vsum sui ꝛ familie sue conuenienter. debʒ pauperib⁹ erogare: alꝭ nō dando: pauperib⁹ subtrahit. xij.q.ij.c.aur. ꝛ.c.glīa epi. Tho. scda se.q.clxxxv.ar.vij. ¶ Si grauauit suos subditos in idebitis collectis. ¶ Si fecit clericos suos soluere collectas: taliaſ positas a dño tēporali: vel gabellas ad ci⁹ in-

stantiaz. ¶ Si sponte ipse de
dit absq3 licētia romani pōti
ficis:q2 ꝓhibetur. ¶ Si deli-
cta clericoꝝ:vt blaspheman-
tium deū.vel sanctos:suffocā
tiū.paruulos ex inaduertētia:
ꝛ hmōi puniuit magis pena
pecuniaria ex auaritia:ꝛ ma-
gis ꝓpter lucrū q̄ȝ pro salute
eoꝝ ꝛ nō magis ad refrenan
dū. ¶ Si visitauit diocesiȝ vł
visitari fecit magis ꝓpter lu
crum:q̄ȝ ꝓpter animaꝝ salu-
teȝ. ¶ Si alienauit bona ep̄a
tus sui sine licētia pape in ca
su indebito:in q̊libet horū est
mortale. ¶ Si iura aliaꝝ ec-
clesiaruȝ non seruauit. ¶ Si
bona vacantium ecclesiaruȝ
sibi vsurpauit cum debeant
successori reseruari. ¶ Si iu-
sta debita a predecessoribus
contracta ratione ecclesie nō
soluit. ¶ Si fructus alicuius
bn̄ficij ad tempus accepit:vł
partē ab eo cui dedit vult ha
bere:i quolibȝ hoꝝ ē rapina.
¶ Si nō ſuauit formā iuris
circa māisestos vsurarios:sȝ
de certa quātitate ꝯtentꝰ.nō
facta debita restitutiōe remit
tit sibi:ꝛ ad sacra ꝛ ad sepul-
turaȝ admittit. ¶ Si incerta
pauperibꝰ dispēsanda:in vsuȝ
suuȝ ꝯuertit sine necessitate:
¶ Si snias excōicationis de
facili ꝓpter lucrū profert:vel
absolutiones. ¶ Si permisit
questuarios vel alios ꝓnūci
are idiscretas idulgentias ꝛ
falsas : q̊libet est mortale ꝛ
graue. ¶ Si exēptos:vt f̄res
p̄dicatores:Miores:Herc-
mitas scti Aug.Carmelitas:
Seruitas:Cistercinēses:ꝛ ali
os hn̄tes p̊uilegia exēptionis
iniuste molestat nō seruando
eoꝝ priuilegia.vel pro audiē-
tia ꝯfessionū : nō admittēdo
sibi p̄sentatos ydōeos:sȝ cle.
dudū de sepul.vel sibi retinē
do nimios casus:vel in ꝯsue
tos vt quotidie habeāt ire ad
ip̄m:vł ad aliū cogēdo ad q̄r
tam:quātū ad id in quo sunt
priuilegiati:vł eos ad iudiciū
trahēdo:cū i nullo possit eos
cōuenire nisi pro heresi:pec-
cat grauiter. ¶ Si mōasteria
monachoꝝ vł monachaꝝ nō
exēpta nō honeste ꝛ diligēter
visitauit:ꝛ eos vel eas ad ser
uandū regulā induxit: depo-
nēdo abbates vel abbatissas
pro relaxatiōe cū expedit:ha
bendo curā de hōestate earū
ꝛ ꝙ nō habeāt familiaritatē
cū clericis:religiosis.vł laicis

prouidendo de diligēti clausura τ de ꝯfessore securo: docto. τ bone ꝯsciētie: ꝓhibēdo igressuꝫ simoniacū: τ ꝯuiuia feminaꝝ que ibi fiunt: τ festa vana in ꝯsecratione earum.

De iudicādo i foro ꝯtētioso.

Si nō tenuit vicarium peritū τ bonuꝫ: ꝑcipue qn̄ ex se nō hūit debitā sufficiētiā iuris. ¶ Si non ſuauit debitū ordinē iudiciariū. ¶ Si fuit acceptor ꝑsonarū. ¶ Si dedit iniquas snias dic vt supra i.c. circa iudices. ¶ Si nō ſuauit debitam formā iuris in ferēdo snias excōicationis: suspēsiōis τ interdicti: qꝛ vltra pctm̄ mortale: icurrit certā penā de qua i. iij. pte sum. ti. xxv. c. lxiiij. ꝑcipue in causis mr̄imonialibus oꝫ esse cautissimū: τ pōderosum circa diuortia. ¶ Si dedit licētiā dn̄o tpali vel iudici verberādi: vel ponēdi in patibulo: vł icarcerādi. vel alias puniēdi clericos suos: nisi in casu i quo cēnt icorrigibiles ꝑ eū: qꝛ efficit cū p̄dictis excōicat⁹. c. Ut fame. ex̄ de sen. excō. ¶ Nemine tn̄ oꝫ verberare māib⁹ suis: nec tn̄ cū expedit ꝑ laicū: sꝫ ꝑ clericū oꝫ facere verberarī clericū: ſꝫ iura: τ a cāis sanguinū oꝫ abstinē ope: ꝯsilio τ mandato. ¶ Si hereticos diligēter nō igsiuit in diocesi sua: τ puniuit ſꝫ iura. ¶ Si testamēta τ vltimas volūtates nō fecit iplere: ꝑcipue legata facta ad pias cās. ¶ Si dispēsauit in votis τ iuramētis i qbus nō potuit. vł si potuit tn̄ idiscrete τ sine cā rōnabili: pctm̄ ē graue. ¶ Si absoluit a sentētijs a qb⁹ non potuit vt pape reſuatis: vł dispēsauit in irregularitate de qua nō potuit. ¶ Si exēplaris fuit i hitu nō p̄cioso vł pōposo: supellectilib⁹ nō argēteis. τ curiosus i apparatu domus τ ornatu nō seculari: in victu sobrio n̄ ꝯuiuali nisi ꝓ pauperib⁹: i visitādo ecclesiaꝫ iteressendo diuinis: τ ꝑcipue i dieb⁹. festiuis: hec oꝫ facere ſm iura: i solēnitatib⁹ ꝑcipuis cātādo missā: dicēdo offm̄ deuote nō cursim: ordinādo ꝙ dicat̄ in eccłia sua debite frequētando orōnes ꝓuatas: vacādo lectioni. di. xxxvj. ꝑ totū p̄dicādo si scit: si nescit ꝓuidēdo gregi sue de p̄dicatoribus vtiliorib⁹ nō curiosis. τ de ꝯfessoribus. tenendo bone

stã ꝛ deuotã familiã: sollicit⁹ de eius salute: vitãdo mulieꝝ conuersationem sicut pestẽ. ¶ In exitu đ domo raro nisi ad ecclesiã: sepe ꝯferẽdo ꝛ q̃rẽdo cõsilia a seruis dei quõ possit suo gregi ꝓuideř. Adulationes vt venenũ abhorreat. Pater viduarũ: pauperũ: orphanoꝝ ꝛ oppressorum existat: ꝛ causas eoꝝ sine expensis expediri faciat. ¶ In iniurijs ꝓprijs nõ sit vindicatiu⁹ sed patiẽtissimus. In verbo ꝛ gestu nõ subitus ꝛ iracundus. Nemini multũ familiaris nisi seruis dei. Superioribus obediẽs: equalib⁹ nõ inuidens: nõ gaudẽs de dignitate ꝛ honore: sed lugens pro exteriori occupatione ꝛ plebis offensione: ꝛ si in oibus diligẽter se habuerit nil deo acceptabilius. ¶ Si vero ꝑfunctorie ꝛ male nil miseri⁹ ꝛ dãnabilius episcopi dignitate vt dicit Aug. di. xl. c. ãte omnia. ¶ De ꝑlatis hẽs multa i. iij. parte sum. ti. xx. c. fi. per totuȝ. ¶ Episcopi ꝛ supra cõceden tes aliquã domum vsurarijs manifestis alienigenis ad fenus exercẽdũ: sunt ipso facto suspẽsi: extra de vsur. c. vsurarũ li. vi. ¶ Similiter si ꝑmittunt ꝙ hmõi vsurarij alienigene exerceãt fenus in terris eoꝝ subiectis iurisditiõi: nisi infra tres mẽses expullerint eos: suspẽsi sũt: vt in dicto. c. vsurarum de vsuris lib. vi. ¶ Qui se gerit ꝓ papa elect⁹ a minori ꝑte q̃ȝ a duabus ꝑtibus cardinaliuȝ: est ipso facto excõicat⁹. ¶ Et similiter cardinalis qui presumpserit nominare talẽ papã: ꝛ similiter oẽs alij q talẽ reciperẽt ꝓ papa: ex đ elec. c. licet. ¶ Omnes clerici ꝛ religiosi ac laici siue familiares curie siue alij qui aliquod pactũ fecerint: vel aliquid magnũ vel paruũ ꝓmiserint: vel ꝓmissionẽ receperint ex pacto: vel ꝓmissione occulta vel manifesta: dederint: vel receperit quid magnũ vel pũũ: pro aliqua iustitia vel gratia pro se vel alio i causis iudiciarijs vel litteris apostolicis: ꝛ quibuscunque modis ab apostolica sede obtinenda: ipso facto sunt excõmunicati. In extrauagãti Bonifacij octaui: cuius absolutio pape reseruatur. Hec hñt locũ i curia romana. Io. an. Ant. de butrio eã allegãt.

¶ De absolutione z peniten tie iniunctione.c.xvi.

p Ostq̃ vero penitens dixit ex se siue ex interrogatione ꝯfessoris i terrogãtis peccata sua vt debuit: tãdem ꝯcludat. In istis peccaui: z i multis alijs cogitatiõe: delectatiõe: locutiõe ope re: z ommissione. vel aliquod hmõi: de quibus dico meaz culpã. ¶ Cõfessor vero iterroget cũ (nisi sit talis de quo i hoc nõ dubitet q2 tunc superfluũ z irrisibile) si ipe dolet d̃ oib9 peccatis venialib9 z mortalibus ꝯfessis: z si ꝑponit firmiter i futuꝝ ab illis abstinerẽ s. ab oibus mortalib9. Itẽ q̃rat si talis hẽt aliqua restituere: vł famã vel res: vel pro in iuria satisfacere z hmõi: z si ẽ patus facere q̃ citi9 pt absq3 dilatiõe aliqua. Que restitutio qũo faciẽda sit: z quo ordine: quo ad certa z icerta vide hic infra in tractatu de re stitutionib9 per totũ. Quod si dicat se nolle istud facere vel nõ posse: cũ tñ possit: nõ ẽ ab soluẽdus Tho. i opusculo. xx ij. c. iij. in fine z. xi. q. iij. c. tunc vera. ꝑt tñ sibi dici. misereatur tui. zc. sed nullomodo. ego absoluo te. Potest etiaz ei in iungi aliquod bonũ faciẽdũ: nõ tñ in pniaz: declarãdo sibi hoc ꝙ in fructuosa sit talis confessio ei z sine remissione peccatoꝝ de pe. di. v. c. falsas. S3 si paratus est facere om nia ad que tenetꝛ: tũc si eẽt ali qua excõicationis snia ligatus: si nõ potes eũ absoluere ab illa: remitte eũ ad cp̃3: seu ad aliũ qui possit absolueꝛ: vł tu vadas ad ꝓcurandu3 ab solutionẽ ꝓ eo. Et cũ est ab solutus ab excõicatione: postea tu eũ absolue a peccatis z nõ pri9 Tho. i. iiij. d. xviij. q. ij. ar. v. q. i. ad. ij. Itẽ di. xix. q. i. ar. iij. q. ij. ad. ij. ¶ Si aũt potes eũ absoluere habẽdo in hoc specialem auctoritatẽ: si non absoluisti eu3 in principio qd̃ decenti9 fuit nec tñ est multa vis si fiat in fine cõfessionis: dũmõ fiat ante absolutione3 a pctis: absolue eũ p hũc modũ vt infra. ¶ De mõ absol uẽdi ab excõicatione maiori.

¶ Prio exigẽdũ est ab eo iu ramẽtum vt sit paratus stare mãdatis eccłie: que illi fiẽt ꝓ illa cã: quo iuramẽto ꝓstito: iniũgatꝛ ei hoc. s. si incidit faciendo cõtra aliquẽ canonẽ ꝓ

ponat nō. amplius facere cō tra illuz. Si vero pro offensa vl dāno facto i aliū: ꝑmittat satisfacerē q̄tū pōt. Et hoc fa cto denudatis humeris: ꝯfes sor seu absoluēs: cū disciplia vel virga ꝑcutiat cuz dicēdo psal. Miserere mei de⁹: vl ali um psalmū penitētialez. dā dū ictū pro q̄libz versu: postea vero gloria patri: ꝛ sicut erat initis subiūgat Kyrieleison. xp̄eleison. Kyrieleison. Pa ter nr̄. Et ne nos. ver. Saluū fac huū tuum. respō. De⁹ me us sperātē in te. vers. Esto ei dn̄e turris fortitudinis. respō. A facie inimici. ver. Nihil ꝓ ficiat inimicus i eo. resp. Et fi li⁹ iniq̄tatis nō apponat no cere ei. vers. Dn̄e exaudi ora tionē meā. res. Et clamor me us ad te veniat. ver. Dn̄s vo biscuz. resp. Et cū spiritu tuo. Oremus. Deus cui ꝓpriū ē misereri semꝑ ꝛ ꝑcere susci pe deꝑcationē nostraz: ꝛ hūc famulū tuū quē snia excōica tionis ligatū tenet: miseratio tue pietatis absoluat. ꝑ xp̄m do. no. Auctoritate oipotētis dei ꝛ beatoꝝ apostoloꝝ Pe tri ꝛ pauli ꝛ dn̄i pape. vel ar chiepi: vel epi mihi concessa. ego absoluo te ab hoc viculo excōicationis quā incurristi ꝑꝑ iniectionē manū violētā i clericū. vel religiosuz. vl ꝑꝑ igressuz i monasteriū monia liū in casu nō ꝯcesso ꝛ huius mōi. Et si plurib⁹ sentētijs est ligatus: est dicēdū totiēs ego absoluo te ab excōicatōe quā icurristi ꝑꝑ talē ꝛ talem cāz: ꝛ si pluries ꝑꝑ eandē cāz dicēdū ē totiēs q̄tiēs incurri sti totiēs ego absoluo te: ꝛ re stituo te scis sacris ecclesie ꝛ cōioni ꝛ vnitati fidelium. In noie patris ꝛ filij ꝛ spūs scti amē. Verberādo eum vsq3 amē. Nō tn̄ q̄ ista forma q̄uis dbeat obuari: vt ex̄ d sen. excō. c. nup. nō tn̄ ē ita ne cessaria qn simplici verbo fie ri possz s3 Pe. de pal. ꝛ Jo. de lig. Sicut ergo excōicatio fieri pōt simplici verbo q̄uis non debeat fieri. sic ꝛ absolu tio. ex̄ de regu. iur. c. ois res. S3 qn̄ fieret hmōi absolutio in publico: vt erga mulieres: forte tūc eēt ōmittēda hmōi verberatio ne denuderē pctm̄. Si vero qs ꝑꝑ rē ablatā alte ri eēt excōicat⁹ q̄uis restitue rit nō tn̄ est absolutus nisi iu dex qui ꝯtulit sniaz eū abso

uerit.⁊ hoc declarandū est ꝑ
sonis post absolutionē ab hu
iusmōi excōicatione(vł si nō
est aliqua snia ligatus)si hēt
aliquos casus peccatoꝝ epo
reseruatoruz de qbꝰnō potes
absoluere:nihilominꝰ absol-
ue cū ab illis a quibꝰ potes
sub hac forma.¶Si teneris
aliquo vinculo excōicationis
minoris ego absoluo te ⁊ re
stituo te sanctis sacramentis
ecclie.In nomine patris ⁊c.
Misereať tui ⁊c.Filiꝰ dei ꝑ
suā misericordiā te absoluat:
⁊ ego auctoritate que fungor
absoluo te ab oibus peccatis
tuis:a qbus possum te absol
uere.In noie patris ⁊c.Pec
cata vero a qbus nō pōt euz
absoluere:exprimat.ei iponēs
vt habeat recursum ad epm
vel eius vicariū pp hmōi ab
solutionē.⁊ dicat ea sibi in cō
fessione.Vel si esset simplex
⁊ nesciret ita bn̄ exprimere fa
ctū:suū:scribat cōfessor in ce
dula illō:vel illa si sunt plura
vt illā portet penitēs epo vel
eiꝰ vicario sub hac formā vel
simili.Latorē vel latricē p̄sen
tiū ꝓ homicidio vel icestu ta
li gradu ⁊ hmōi ɔmisso ab-
soluēdū vr̄e p̄nitati trāsmit
to:vt absolutionis bn̄ficiū im
pendendo ⁊ ei salutarē pniaz
iniungēdo ipm:vel ipam san
cte ecclie recōcilietis.Quod
si eps vel vicariꝰ remittat eū
ad ɔfessorē.ipm auctoritate
illiꝰ iteꝝ absoluat ab oibus:⁊
iponat pniam pro illo ꝓ quo
nōdū iposuerat:⁊ cautū red-
dat illū ne illā cedulā alteri le
gēdā tradat:vł ēt ipe ɔfessor
si pōt vadat ꝓ eo ad epm ꝓ
auctoritate.si sibi velit dare.
¶Si vero ille non hȝ casuz:
de reſuatis:vel si hēt:⁊ ɔfes
sor pōt de oibus absoluer(p̄-
missa absolutiōe ab excōica
tiōe minori:⁊ alijs vt supra.s.
Misereať ⁊c.Filiꝰ dei ⁊c.)di
cat ego auctoritate qua fun-
gor absoluo te ab oibus pec-
catis tuis.In noie patris ⁊c.
⁊ faciat tūc signuz crucis cuz
dicit i noie suꝑ illū.Nec est
necessaria manus ipositio su
per penitētē:imo nec decens
scđm Tho.in opusculo.xxij.c.
iiij.Itez i.iij.pte.q.lxxxiiij.ar.
iiij.Pe.de pal.i.iiij.di.xxij.q.
iij.p̄cipue suꝑ mulieres.Ma
gis.n.decet signatio crucis:⁊
postea addat.Passio dn̄i nr̄i
iesu xp̄i.⁊ merita beate Ma
rie virginis ⁊ oium sanctorū

ꝛ sanctarū dei ꝛ qcquid boni feceris vł ꝓponis facer ꝛ ma la que sustines ꝛ substinebis sint tibi i remissionē oiuȝ pec catoꝝ tuorū: q̄ verba nō sunt ōmittēda. q2 sūt magne vtili tatis vt. s. oia hmōi postea ha beāt vim satisfactiōis ex vir tute clauiū ꝛ sic magis valēt Tho. i quodlibet. iij. ar. xxviij.

¶ De pnia iiūgēda penitēti.

Iniūgēdo vero pniam penitēti hoc marie at tēdēdū ē s3 oēs: vt. s. ta lē des ꝙ credas cū oino pfi cere q̄tūcūq3 sit magn9 pec cator: ꝛ sm Chris. meli9 est in hmōi reddet rōnē de nimia misericordia q̄ȝ de nimia iu stitia. xxvj. q. vij. c. alligāt: dan do ēt libertatē ꝙ cuȝ vna die ōmittit. s. orōneȝ iniūctā vł ie iuniū: possit i alia die supple re. ¶ Sivero dubitat de aliq̄ nc faciat pniaȝ: puta ieiuniū: dicas ꝙ faciat loco ieiūij ele mosinā vel aliud. ¶ O rōnes vero ꝑsonis que de facili so lēt recidiuat in mortali: raro dāde sunt vel ꝑ paucos dies dāde sūt. ¶ Ieiunia vero: ele mosyne. ꝛ peregrinationes ꝛ hmōi pñt dari ꝑ plures dies: q2 hmōi ēt si fiāt in. mortali: nō sunt reiterāda. q2 valēt q̄ȝ tū ad effectū quē post se relin quūt post expletionē in satis faciēte cum quis reuertit ad gratiā Tho. i. iiij. di. xv. ar. iij. q. iij. ad tertiū. Itē nō ꝙ hec quotatio valet ad supradicta folio. xxxiiij. i pria colū. ad pe nitētiā iterādā in mortali fa ctā vbi allegat Tho. ꝛ Alber.

¶ Quęrēdū ē ēt a penitēte si pōt vel dubitat facē pniaȝ si bi datā: q2 tūc nō esset dāda: vel cōmutāda vel remittēda esset. ¶ Declarādū ē ēt pecca torib9 magnis. sm Hosti. ꝙ sm regulas ecclesie taxatas. xxij. q. j. c. ꝑdicādum pro quo libet mortali esset septennis pnia iniungenda: ꝛ ideo non credat peccata sua leuia: quia ꝑua dat ei pnia: q2 hoc fit ne eaȝ dimittat: qđ esset ei mor tale: ꝛ oporteret ei ꝯfessioneȝ iterare si esset oblitus eius.

Potest etiā admoneri ꝙ fa ciat aliqđ memoriale de pe nitentia sibi iniuncta: vt meli us illius recordetur: ꝛ si obli uisceretur ꝙ ad te reuertatur vel si nō potest benefacere il lam: tu commutabis eam si bi. ¶ Sivero postea recordat de aliquo peccato criminali

quo tunc fuit oblitus: si pōt tui habere copiā reuertat ad te. q̄uis non sit ei necessariū: vel vadat ad aliū: nec tenetur nisi tātū illud dicer̄. ¶ Si habet vota que nō pōt iplere vl̄ dubitat: si tu habes i hoc spālez auctoritatē dispēsa: vl̄ potiꝰ i aliud piū cōmuta: si vero nō hēs auctoritatem: remitte eū ad epm vel eiꝰ vicarium. ¶ Caue ēt ne iniūgas pniaȝ p quā fiat p̄iudiciū alieno iuri: aut p quā det̄ occasio ruine spūalis alicui. aut p quam possit manifestari alteriꝰ peccatū occultū. ¶ Cōfessuȝ aūt q̄tū potes studeas ad ɔtritionē inducere verbis: siue ante siue in ɔcessu: siue post cōfessioneȝ. vt nō dicat pctā sua q̄si fabulas: sed cū detestatione: ꝛ vt ait Aug. Caute ꝛ astute aliq̄n interrogādo que credit illū ex verecūdia occultare. ¶ Circa vero turpia ꝛ carnalia peccatā nō descēdas nimis ad pticulares circūstātias postq̄ hētur spēs sufficiēs peccati ꝛ in hmōi a remotis iterrogādo: ne adiscāt hoīes malicias ꝛ peccata que nesciunt. Tho. in. iiij. di. xix. ar. iij. i fine. Admone cū super oia vt vitet malas societates frequēter confessionem: audiat sepe verbū dei: ōrat orones ꝛ pticipationes bonoꝝ que fiūt in religionibus ꝛ indulgentias.

¶ De infirmis. c. xvij.

Circa ifirmos sic agēdum est. Aut eniȝ talis ē in periculo mortis: aut nō. Dico aūt periculū mortꝭ. n̄ solū qꝛ i extremis ɔstitutus: sȝ qꝛ frequēter contingit hoīes mori ex illa infirmitate: ꝛ medici dubitāt. In tali casu. pōt quilibet absolui a quolibȝ sacerdote: de quolibet pctō. ꝛ a q̄libet s̄nia absq̄ alia licētia: cū periculū est in mora. ¶ Talis. n. infirmꝰ aut iā amisit loquelā vel vsuȝ rationis (puta qꝛ freneticꝰ) aut nō. In primo casu: si bene viuebat: vt bonus fidelis: ꝛ frequētabat ɔfessionē: cōionem ꝛ hmōi q̄uis non petierit sacramēta qꝛ ex i sperato talia acciderūt. vl̄ etiā si malꝰ ꝛ obstinatus. diu p̄seuerās in peccatis: ꝛ diu nō ɔfessus: si petiit sacerdotē vt ɔfiteret̄ ꝛ ostēdit se velle facere oia que debet: ꝛ interea factus est mutꝰ vel freneticus ꝛ periculuȝ est in mora: debet p̄supponi cō-

tritus.ꝛ faciẽte aliquo ꝯfessio nem generalẽ pro eo.sicut fit in populo:sacerdos faciat ab solutionẽ ab omni sñia ꝛ pec cato:ꝛ põt iniungere circũstã tibus aliqd pro eo faciendũ: vel heredibꝰ aut ꝯsanguineis pro eiꝰaia:si volũt acceptare. Deinde dꝫ dari eucharistia a proprio sacerdote seculari: q̃ꝫ uis nõ sit ꝯfessus qꝛ nõ potu it:vel ab alio sacerdote secula ri nõ ãt religioso:si nõ habuit licentiã a ꝓprio sacerdote vel ep̃o:alias ipse religiosus inci deret in excõicationẽ papalẽ in hoc casu:ꝛ hoc verꝫ est nisi timeret de expuitione vel vo mitu eius.qꝛ tũc nõ deberet sibi dari eucharistia:sꝫ extre ma vnctio tñ:immo etiam si non potuit cõicare.Si ꝓpter frenesim nõ ꝑmitteret se vn gi:ꝑt ligari ꝛ sibi violẽter da ri.A stantibꝰ autẽ infirmo:dꝫ credi si peribẽt testimoniũ ꝙ petierit ꝯfessionẽ ꝛ ostenderit signa ꝯtritionis. ¶Si autẽ nõ est diu cõfessus:vel qꝛ no toriꝰ peccator. incurrit subito amentiã ꝛ mutitatẽ vel infir mitatẽ:nec priꝰ nec post oñdit signa contritionis:nil ei dari dꝫ nec sacramẽta:nec ecclesia stica sepultura. Si vero nec loquelaꝫ amisit nec amentiã incurrit: dꝫ ab eo exigi pura ꝯfessio peccatoꝝ plus ꝛ minꝰ scd̃m ꝙ patif tp̃s. Maꝫ si est in extremis:de principalibus est interrogãdũ. per maxime inducẽdo eum ad cõtritionẽ cuꝫ spe venie. Sꝫ si nõ est ita in extremis:ꝛ vellet facere ge neralem ꝯfessionẽ de tota vi ta sua sicut multi infirmi facti fecerũt(q̃ꝫuis nõ sit necessari um de his que rite alias ꝯfes sus est iterare ꝯfessionem)ad mittẽda est:ꝛ tandẽ absolutio impendẽda ab omni sñia ex cõicationis ꝛ ab omni pctõ: modo supradicto in.c.ꝑceden ti:ita tamẽ ꝙ si ligatꝰ esset ali qua excõmunicatione a qua ꝯfessor extra illud periculum nõ potuisset absoluere: debet ei iniungi:ꝙ si euadat ĩfirmi tatẽ q̃ꝫ citius cõmode potest presentet se ei ad queꝫ ordina rie spectabat absolutio illius excõicationis:alias si nõ face ret:reincideret in eandẽ excõ municationeꝫ.ex̃ de sen.excõ. c.cos li.vi. Sed si erat deten tus aliquo pctõ de casibꝰ ep̃o reseruatis: nõ opꝫ ꝙ iniũgat ei ꝙ post sanitatẽ ad ep̃m va

dat pro absolutione:q2 ad il-
lud nō tenetur:sed sufficit sibi
prima absolutio.¶ Nota ta-
men ꝙ si talis esset vsurarius
publicus:non potest talis ad
mitti ad cōfessionez: commu
nionez:z ad alias sacramēta:
nisi facta pri9 cautione de re-
stitutione vsuraꝝ:vel ꝓmissio
ne ab heredibus de huiusmo
di in casu ꝙ amisisset ipse lo-
quelam:vel vsum rōnis post
signa cōtritionis s͠m formaz
iuris que habet in.c. q̄zq̄z de
vsu.li.vi. His peractis nō est
penitētia infirmo iniungēda.
q2 eaz facere nō posset :sed in
notescēda:vt dicit.xxvj.q.vij.
c.Ab infirmis:declarādo sic.
Talem tibi darē penitentiaz
si esses sanus:q̄zuis deberes
facere multo maiorē scd̄m re
gulas ecclesie:sed q2 non po-
tes modo:cū eris sanus faci-
es hoc vel illud:vel venies ad
me z tibi dabo. Istud tamen
vltimuz nō videtur securum:
q2 raro reuertunt pro ꝑpenitē
tia.¶ Si vero de9 aliter de te
disponeret:dimittas pro aia
tua tm̄ pro pnia. Potest etiā
iniungi amicis vel cōsangui-
neis aliqd pro pnia:si vterqz
acceptat z si credat ꝙ satisfa
ciens pro eo sit in statu gratie
Sup oia.n.auisandus est: vt
si dz aliqd alicui:vel rōe ma
leficij vel ɔ̄ctus: vel depositi:
vel aliter:declaret bn̄ vt non
discedat cuz alieno ab hoc se
culo:ne i eternū damnet. Et
de restitutione z legatis ad pi
as cās:pro aia sua ita dispo-
nat ꝙ cito cogant executores
expedire z nō prolōgare sicut
sepe z quotidie faciūt. Q̄ȯ si
nollet sufficiēter disponet de
restitutione fiēda:nō est absol
uendus.¶ Exortādus est aūt
ad ɔtritionez simul z ɔfiden
tiā diuine misericordie:exem
plo latronis meritis passiōis
christi.¶ Si autē haberi non
possit copia sacerdotis: q̄zuis
bonū sit in hmōi periculis:in
mari videlz:bello vel i ifirmi
tate:vel morte violenta:laico
ɔfiteri:tm̄ nō est necessarium.
Quod si fiat:z qs euadat:te-
netur talis iteꝝ de oibus illis
peccatis cōfiteri:q2 nō hēbat
ille claues ecclesie.¶ Si vero
infirm9 nō est in periculo mor
tis si hēt casuz excōicationis:
vel pctā reseruata epō:dz cō
fessor ire vel mittere ad epm
si pt pro auctoritate hmōi:tm̄
modo tali ꝙ non ꝑdat pecca

torem: nisi prius ille sibi dederit licentiaȝ nominandi eum. ¶ Si vero ifirmus habet indulgentiam in articulo mortis a papa; appropinquante morte sic potest fieri absolutio post omnia supradicta ꝓ dicta indulgentia. habētibus tantum indulgentiam plenariam a papa.

¶ Forma absolutionis in articulo mortis.

Misereaꝛ tui ꝛc̄. Auctoritate dn̄i nostri Jesu christi ꝛ beatoruȝ apostolorum Petri ꝛ Pauli ꝛ dn̄i nostri pape. N. ꝛ sctē romane ecclesie. in hac parte tibi ꝯcessa specialiter ꝛ mihi ꝯmissa: ꝯcedo ꝛ do tibi plenariā indulgentiā ꝛ remissionem oium pctōꝝ tuoꝝ de quibus ore cōfessus es: ꝛ corde contritus: que nō commisisti sub pretextu istius indulgentie inquantum claues ecclesie se extendunt: que quidē plenaria indulgētia sit tibi in augmentuȝ virtutis ꝛ gratie ꝛ acquisitiōis vite eterne. In nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti Amen.

¶ Forma absolutionis ab excommunicatione minori.

Ego te absoluo a vinculo excommunicationis quam incurristi participando cum excommunicatis in casu nō cōcesso in loquella in cibo: vel potu ꝛ huiusmodi: ꝛ restituo te: sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti. Amen. ¶ Nota vero ꝙ in absolutione ab excōmunicatione maiori debet primo exigi iuramentum vt scilicet iuret stare mandatis ecclesie que scilicet fient ei ab absoluente pro tali materia: quo facto imponi ei debent mādata rationabilia: vt satisfaciat ei queȝ lesit: vel dānificauit si potest: si tamē pro huiusmodi est excommunicatus. Precipue ei iniungendum est: ne āplius veniat contra illum canonem: vel si fuit excōmunicatus propter verberationem clerici: non amplius uerberēt. Secundo cruttis humeris: absoluendus debet uerberari cum virga dicendo. psalmum. Miserere mei deus: uel alium psalmuȝ penitentialeȝ ad quēlibet uersum dando vnuȝ ictum. Postea subiungat. Pater noster Et ne nos. Saluuȝ fac seruū ꝛc̄. prout paulo ante supra no

tatum est. Deus cui propriuȝ
est misereri:ꝛc̃. tamẽ hñs au-
ctoritatẽ absoluat sic dicẽdo.
Auctoritate oipotẽtis dei:ꝛc̃.
prout supra plene dictuȝ est.
¶ Forma absolutionis excõi
catiõis minoris. ꝛ a peccatis.
Si teneris aliquo vinculo ex
cõicationis vel ꝑticipationis
a qua possuȝ te absoluer̃ ego
absoluo te ꝛ r̃stituo te sctis sa
cramẽtis ecclesie. In noie pa
tris ꝛc̃. Dominus nr̃. Jesus
Xp̃s te absoluat: ꝛ ego aucto
ritate qua fungor absoluo te
a peccatis tuis. In noie pr̃is
Oia bona que feceris vel fa
cies ꝛ qcqd pateris. vel patie
ris sit tibi in remissionẽ pec-
catorũ tuorũ omniũ ꝛ in aug
mentum gratie ꝛ premiuȝ vi
te eterne. Amen.
¶ Forma sacr̃i baptismi.
Ego te baptizo. In noie pr̃is
ꝛ filij ꝛ spũssancti amẽ Tho.
i. iiij. d. iij. ar. i. Ego ꝛ amẽ nõ
sunt de substãtia sacr̃i: tñ dici
dñt ex statuto ꝛ cõsuetudine
ecclesie. Sȝ si dubitat̃ tũc sic
dicat si es baptizatus non te
baptizo. Si nõ es baptizatus
ego te baptizo. In nomie pa
tris ꝛ filij ꝛ spiritus scti amẽ.
¶ Forma sacr̃i ꝯfirmationis
seu chrismatis dãde per ep̃s.
Cõsigno te signo crucis ꝛ cõ
firmo te chrismate salutis. In
noie patris ꝛ filij ꝛ spũs san-
cti. Amen. In fronte dex̃. ꝛ cũ
chrismate cõsecrato ab ep̃o.
Tho. in. iiij. di. vij. q. i. ar. iij.
¶ Absolutio a peccatis.
Ego absoluo te a pc̃tis tuis.
In noie patris ꝛ filij ꝛ spũs
sancti amen. Oia vero alia
sunt ad bene esse. Tho. i opu-
sculo. xxij. c. iiij.
¶ Forma sacramẽti extreme
Vnctiõis: ꝛ prio ad oculos.
Per istã vnctionẽ: ꝛ suã san
ctã ac pijssimã misericordiã
indulgeat tibi deus qcqd per
visum deliquisti: ꝑm ordineȝ
fratrũ ꝑdicatorũ. Vel sic ꝑm
clericos seculares: qcqd vitio
rũ oculo deliquisti. ¶ Forma
alia que dicit̃ esse Ambrosia
na. Prior auteȝ forma Gre
goriana est. Inungo oculos
tuos isto oleo sanctificato. In
noie patris ꝛc̃. Tho. in. iiij. di.
xxiij. q. i. ar. iiij. sȝ ꝑuãda ẽ pri
or. s. gregoriana. ꝛ ꝯfienda est
vnctio i sex locis corporis ad
minꝰ. ¶ Primo i vtrisqȝ ocu
lis dicẽdo vt supra. ¶ Secũ-
do in vtrisqȝ auribꝰ dicendo:
Per istã ꝛc̃. vt supra vsqȝ ad

illud quicquid:⁊ eride ſic. de liquiſti per auditū vel auriū vitio dliquiſti. ¶ Tertio i naribꝫ dicēdo. Per iſtā ⁊c̄.qcgd deliqſti ꝑ odoratū vel nariū vitio deliquiſti. ¶ Quarto in ore clauſo dicēdo. Per iſtā ⁊c̄.qcgd ꝑ guſtū deliquiſti:vel qcgd oris vitio deliqſti. ¶ Quīto ī vtriſqꝫ manibꝫ ab intro in palmis dicendo. Per iſtā ⁊c̄.quicgd deliquiſti per tactuꝫ:vel tactus vitio. ¶ Sexto in pedibus ābobuſ in ꝑte ſuperiori dicēdo. Per iſtā ⁊c̄.quicquid deliquiſti ꝑ greſſum vel inceſſuꝫ.vel receſſum vel taliū vitio deliquiſti. Clerici ſeculares addunt.vij. ad lūbos ⁊ que fieri dꝫ vbi ē cōſuetudo:licet nō vtatur ordo ꝑdicatorū erga fratres: ⁊ fit in renibus dicendo. Per iſtam ⁊c̄.quicquid lūboꝝ vel ꝑ carnis vitiū deliquiſti ⁊ dū fiūt vnctiones dicantur hec verba ſemel tm̄ ſm̄ Pe.de pal.in.iiij.di.xxiij.q.i.ar.ij.cōcluſione.iij.

¶ Forma conſecrationis corporis chriſti.

Scdꝫ Tho. in.iiij.di.viij. q. ij. Hoc eſt.n.corpus meum. Enim tn̄ nō eſt de ſubſtātia conſecrationis: nihilominus non debet ōmitti alias peccaret mortaliter.

¶ Forma conſecrationis ſanguinis hec eſt.

Hic eſt eniꝫ calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſti myſterium fidei:qui pro vobis ⁊ ꝓ multis effundet.in remiſſiōe peccatoruꝫ. Omnia.n.verba hec ſūt de ſubſtātia ꝯſecrationis ꝑter.n.ſꝫ Tho.i.iiij. di. viij.q.ij.ar.ij.

¶ Forma ordinum.

Qui cuꝫ ſint.vij.ſm Tho.in iiij.di.xxiiij.q.ij.ar.i.q.ij.o. qlibet hēt formā ſuā. ¶ Sciēdū eſt ſꝫ Tho.in.iiij. di.xxv.q.j. ar.j.q tūc iprimit character. ſeu recipitur ordo:cum porrectū inſtrumētū illius ordinis tāqꝫ materiā(ab epo dicente formaꝫ illius ordinis)tangit mān.ordinatū ad illū ordinē.

¶ Forma oſtiariatus.

Illis qui ordinantur ad hūc ordineꝫ.tradit ep̄s claues eccleſie ſic dicens. Sic agite q̄ſi reddituri deo rōnē pro hiſ rebꝫ q̄ his clauibꝫ recludunt. Archidiaconus vero oſtium eccleſie facit illis tangere di. xxiij.oſtiarius.

¶ Forma lectoratus.

Huic tradit eps codicem de quo lecturus est: vbi.s.sint prophetie: vt missale: vel epistolariũ dicens. Accipe ⁊ esto verbũ dei lector: habiturus (si fideliter ⁊ deuote ipleueris officium tuũ) partem cuȝ his qui verbuȝ dei ab initio ministrauerunt. di.xxiij.lector.

¶ Forma exorcistatus.

Huic tradit eps libellum in quo scripti sunt exorcismi: vel illũ vbi exorcizaf aqua bñdicta vel alium dicẽs. Accipe ⁊ cõmenda memorie: ⁊ habeto potestateȝ imponendi manũ super energumenos siue baptizatos: siue cathecuminos: di.xxiij.§.Exorcista.

¶ Forma acolytatus.

Huic tradit eps ceroferariũ idest cã delabrũ dicẽs. Accipe ceroferariũ cũ cereo ⁊ scias te ad accẽdẽda luminaria ecclesie mãcipari. Accipiat ẽt vrceolum vacuũ ab archidiacono dicente epo. Accipe vrceolum ad effundendũ vinũ ⁊ aquã in eucharistiam sanguinis christi. In datione vrceoli: imprimitur character fm Tho.in.iiij.di.xxiiij.q.ij.ar.iij. in fine di.xxiij.Accolitus.

¶ Forma subdiaconatus.

Huic datur calix vacuus cũ patena ab epo: ⁊ vrceolus cũ aqua ⁊ manilli.i.bacili ⁊ manutergio ab archidiacono: dicente. Vide cuius ministeriũ tibi tradit: ⁊ iõ si vsq3 nũc fuisti tardus ad ecclesiã: amodo debes esse assidus. Si vsque nũc fuisti somnolent⁹: amodo vigiles. Si vsq3 nũc ebriosus amodo sobrius. Si vsq3 nũc ihonestus: amõ castus. O blatiões que veniũt in altari panes ꝓpositionis appellantur De ipsis oblationibus tm̃ dȝ poni in altari: q̃tuȝ possit populo sufficere: ne aliqd putridũ in sacrario remãeat. Palle vero que sunt in substratorio altaris in alio vase debẽt leuari: in alio corporales palle Vbi autẽ corporales palle lote fuerint: nullum aliud linteamen dȝ lauari: De con.di.i.c. Nemo per ignorantiã: Ipsa aũt aqua debȝ in baptisterio mergi: Ideo admoneo vt vos exhibeatis ita: vt deo placere possitis.

¶ Forma diaconatus.

Huic tradit eps librũ euãgeliorũ dicens: Accipe ptãtem legendi euangeliũ in ecclesia dei tã pro viuis q̃ȝ pro defun

etis. In noīe domini: amen. Item ꝫm Tho. in. iiij. di. xxv. q. i. ar. i. ꝛ disti. xxiij. diaconus: episcopus ponit manuꝫ solus super caput eius dicēs. Emitte in eum quesumus spirituꝫ sanctum ꝛc̃. Item dat ei stolam dicens: Accipe stolaꝫ: vt patet in pontificali: In datione tantū libri euangeliorum ꝫm Tho. in. iiij. dis. xxiiij. q. ij. ar. iij. character imprimitur.

¶ Forma presbyteratus.

Huic episcopꝰ tradit calicē cū patena preparata idest cū vino in calice ꝛ hostia in patena (alias nō reciperent characterem ꝫm Tho. si nō esset preparata) dicens: Accipe potestateꝫ offerre sacrificiū deo missamqꝫ celebrare tam pro viuis q̃ꝫ pro defunctis: In nomine domini Amen. Item ꝫm Tho. in. iiij. di. xxv. q. i. ar. i. ab episcopo imponitur manus super ordinanduꝫ ꝛ omnes sacerdotes cuꝫ eo ibi presentes: dicente ipso episcopo Oremus. Dilectissimi domini: et cetera: vt in pontificali Pe. de tarantasio dixit ꝙ in impositione manuuꝫ imprimatur character: Primū tamen veriꝰ est ꝛ communius ꝫm Tho. in. iiij. dis. xxiiij. q. ij. ar. iij. scilicet in porrectiōe calicis preparati: Iteꝫ inunguntur manus sacerdotis cuꝫ ordinatur: ab episcopo dicente Consecrare ꝛ sanctificare ꝛc̃. Item aptat sibi stolaꝫ super humeros dicens: Accipe iugum domini: ꝛc̃. Item vestit cuꝫ cū casula. idest planeta dicēs. Stola inocētie ꝛc̃. ¶ Nota ergo ꝙ si primū fuerit omissum idest porrectio calicis preparati: totum debet iterari quasi nihil sit factuꝫ. Si vero istud fuerit obseruatum ꝛ aliquid de predictis alijs fuerit ōmissum nullo modo debet iterari ordinatio: sꝫ ꝙ omissum est debet suppleri ab episcopo in alia ordinatione: ꝛ interim non celebret.

¶ Forma sacri matrimonij.

Nō est determinata. Est autem forma illa expressio consensus per verba vnius in alterum coniuguꝫ: vt accipio te in vxorē: vel accipio te in viꝝ vel cū iterrogat si vult talē i vxorē vł viꝝ ꝛ rñdet ꝙ sic: vł si loq nō p̃t. per scripturā: vel alia signa exp̄mētia ꝯsensuꝫ. De sacris ꝛ sacris ordinibꝰ: dixisse hēs in. iij. p. sum. ti. xiiij.

¶ Explicit tertia pars: ⁊ per ꝯsequens totus tractatus si ue summula ꝯfessionalis cuȝ interrogationibꝰ fiendis Re uerēdissimi fratris Antonini archiepiscopi florentini.

¶ Incipit tractatus eiusdem de restitutionibꝰ in genere in quo ponunt.xx.manus rapiē tium: quaꝝ quelibet habet.v. digitos seu modos: ⁊ sic sunt centuȝ modi in quibꝰ fit resti tutio vel errogatio: vt patet i secūda parte sum.ti.ij.c.j.

E prima manu senератoria pōt i telligi illđ qđ habet. Apoc. xvij. Uidi mulierẽȝ sedentem super be stiam cocineā.i.dyabolū ha bentẽȝ in manu eiꝰ poculum aureuȝ. Hec mulier est cupi ditas: q̄ in manu.i.in ope vsu re.hȝ diuitias quas sitit. sed nō extinguit eius sitis: sȝ solū delectat͏ vidēdo. Hēt autē v.modos sicut manus hēt.v. digitos. ¶ Et primꝰ est in pi gnoribꝰ qñ.s.quis pro mutuo alteri facto recipit pignus ab eo rei mobilis: vt vestimētū: seu lucrū equi ⁊ hmōi aut i mobil͏ vt possessionē.ex qua capit fructū seu lucruȝ nō cō putans in sortē: qđ vsura est: nisi i casu cuȝ gener a socero quousqȝ habeat ab eo dotes sustinēs onera mrimonij ac cipit possessionem ab eo in pi gnꝰ: cẋ de vsuris.c.salubriter Et de hoc diffuse i scđa pte sum.t.j.c.vj.§.ij.⁊ ti.ij.c.j.§.iij.

¶ Secūdus digitus seu mo dus est i depositionibꝰ: cuȝ.s. quis deponit pecuniaȝ apud mercatorē vel cāpsorē: vt vta tur ea: saluo tñ capitali suo: ⁊ cum intētione p̄ncipaliter ali quid percipiendi vltra sorteȝ nulla tñ facta pactione super hoc.etiaȝ vsura est.xiiij.q.iij.si feneraueris. ⁊ de hoc i scđa parte sum.titu.j.c. vij.§.xxxv.

¶ Tertius modus in empti onibꝰ ⁊ venditionibꝰ cū.s.ven ditur merces vltra iustū p̄ciū rōne dilationis tpis in soluē do p̄ciū ⁊ hoc nisi rē illā iten debat ſuare i futuruȝ qñ tm̄ quātū vendit vel plus spera bat valiturā. Similiter qñ rē emit minꝰ iusto p̄cio eo q̄ an ticipat tp̄s solutōis precij an teq̄ȝ recipiat mercē vtputa tē pore veris triticū recolligen

dum: ⁊ hoc nisi dubium esset vtrū plus minusue sit res illa valitura. De hoc ex̄ de vsuris in.c.in ciuitate.⁊.c. nauiganti Et de hoc diffuse i.ij.p. sum. ti.i.c.viij. ¶ Quartus i cāpsionib⁹: affictis ⁊ assecurationibus: vt in cābijs que dicūtur per venetias: ⁊ cābijs que fiunt in romana curia pro bullis: que fiunt vere mutua cuȝ vsura ⁊ cū ipsemet sit satisdator simulatus ⁊ verus mutuator est arti.xiiij.q.iij.c. pleriqȝ Et de hoc in.ij.pte sum.ti.j.c. vij. ¶ Quint⁹ in mutuis cuȝ exp̄ssis lucri pactionibus siue i pecunia siue in opib⁹ siue in alijs que precio p̄nt estimari ar.xiiij.q.iij.c.putāt.⁊ de hoc in.ij.pte summe t.j.c.vj.⁊.vij.

Manus raptoria est que manifeste rapit aliena. De manu violenta.i. raptoria eripit paupereȝ.s. deus. Thobi.xv. Et hēt.v.digitos seu modos. ¶ Prim⁹ cō sistit in vsurpatis dominijs ciuitatum: castroꝝ: ⁊ vilaruȝ: ex qb⁹ omne emolumētū qđ ide percipit rapina est. ¶ Secund⁹ est i tallijs iniustis qñ s.dñs ciuitatis iponit collectas vltra debitū ꝯsuetudinis vel statuti: seruitia in debita operarū exigit. ⁊ nō soluit eis de labore: vel si ciuitas est libera qñ non pro rata iponit ciuibus: sȝ nimis aliquos grauat. Hec vide i.ij.parte sum. ti.j.c.xiij. ¶ Tertius est i pedagijs ⁊ gabellis illicitus: qñ.s. iponunt dñi.terraꝝ vel ciues noua pedagia sine licētia principis: vel ēt si antiqua vel noua cū licentia: nō ꝑuant vias rutas cū tñ possent. ¶ Quartus i latrocinijs terrestribus vel maritimis. vel piratis: q discurrūt per mare p̄dando: ex naufragio ēt i mare proiecta sibi accipe: ad rapinā ptinet. Hec vide in.ij.pte sum. ti.j.c.xij.§.v.vł etiā. De represalijs illicitis: vide in.iij.parte ti.iiij.c.iiij. ¶ Quitus i personis capiēdis ⁊ vendēdis que libere sunt seu christiāe. Naȝ ⁊ si pagani vł sarraceni capti i bello iusto efficiant ꝑui capientiū: vñ ⁊ vendi p̄nt vt seruí ⁊ emi: nō tamē xp̄iani. De hēt ergo ista restitui si p̄nt: vt dic̄ Augu.xiiij.q.vj.c.Si res. De his hēs i.ij.pte sum.ti.j.

Manus furatoria est cū quis accipit occulte aliena nesciēte dño. ad

Eph.iiij. Qui furabaꝫ iã non furetꝫ:sꝫ magis opetꝫ manibuſ ſuis. Fur vꝫ opari manibus alienis inquãtũ accipit lucrũ de mãibꝰ alienis. Et hec manꝰ hꝫ.v.digitos. ¶ Primꝰ eſt de inuẽtoꝝ retẽtione: quãdo ſ.qs res alterꝰ inuẽtas q̃ nõ hñtur ꝓ derelicto ſibi retinet xiiij.q.v.c. Multi. Et de hoc habes in ſecũda pte ti.i.c.xv. §.ij. ¶ Secũdus eſt in illicita pſcriptione:qñ.ſ. qs pſcribit aliena mala fide: ſciẽſ.ſ.illa eſſe aliena : nec aliquo iuſto ti. habuiſſe.c.poſſeſſor de re. iu. in.vj. De hoc habes in ſecunda parte ſum.ti.i.c.xv.§. vij. ¶ Tertiꝰ eſt in rei pignorate: commodate:vel depoſite vſu. ſ.qñ dñs rei nõ cõſentit ꝛ tenetur de vtilitate ide habita: ꝛ ſi amitteret ex culpa ſua:teneretur reddere. Ray. De hoc vide i ſcõa parte ſumme ti.i. c.xv.§.iij.iiij.ꝛ.v. ¶ Quartus in occulta rerũ vſurpatione:ſiue hoc fiat a filijs de rebus parẽtũ ſiue ab vxore de rebꝰ viri ipſo neſciẽte:ſiue a ſeruiſ de rebꝰ dominoꝝ ſuoꝝ:ſiue a diſpẽſatoribꝰ de rebus pro norũ ſuoꝝ ſiue a diſcipulis d rebꝰ magiſtroꝝ ſuoꝝ:ſiue ab extraneis de rebuſ alioꝝ:ẽt ſi hoc facerent dando inde elemoſynas paupcribꝰ:niſi in extrema neceſſitate conſtitutis. xiiii.q.v.c. Forte de hoc in ſecunda pte ſum.ti.i.c.xiiii.§.ii. ¶ Quitus in religioſa approprîatione:qñ.ſ.religioſus aliquid recipit vel neſciẽte prelato ſuo:vꝫ alteri dat ꝓpinquo vel extraneo.vel cũ occultat: ꝛ vt ꝓpria retinet acqſita per eũ:vꝫ data nõ paratus ſupiori libere aſſignaꝫ. xii.q.i.c. nõ dicatis. Et d hoc habes i.iii. parte ſumme ti.xvi.c.i.§. viii.

Manꝰ bellatoria ẽ vbi.ſ. repiuntꝫ ꝛ furta ꝛ rapine ꝛ ſacrilegia. Manuꝫ ſuã miſit hoſtis:ſ.bellãdo ad oĩa ꝯſiderabilia. Deſiderabilia ãt ſũt blada pecũie:ꝛ edificia:vaſa aurea tẽpli:ꝛ alia ornamẽta:ornãtia ipſum tẽplũ ad que miſit manũ exercitus Nabuchodonoſor.bellãs cõtra hieroſolimã rapiẽdo:icendẽdo ꝛ deſtruẽdo. Et hec manus hꝫ.v.digitos ſeu modoſ. ¶ Primꝰ eſt cũ dñs vel communitas aliq̃ aſſumit iniuſtũ bellũ. Nã q ad hoc cõcurrũt adiuuãdo:ꝯſulẽdo: coopãdo de oibꝰ dãnis illatis aduerſa

rijs ēt si nihil proueniret ad eos tenenť satisfacere.xiiij. q. v.c.nō sane in fi. ¶ Secūdus est q̄ teneť de oibus dānis.ꝛ expensis quas patiunť subditi sui qui iuolūtarij sunt: ꝛ coacti. Nā vltra expēsas quas faciunt:aliqñ ab aduersarijs debellantur ꝛ capiūtur ipsi ꝛ bona eoꝝ. Varius est.n.belli euētus:vt.c.si culpa eꝝ de iniu.ꝛ dā.da. ¶ Tertius est qꝛ qui hꝫ iniustū bellum ea que capit ꝛ destruit: vľ hoc facere pmittit a suis:sicut cōiter faciūt satisfacere teneť.xxiij.q.i. c.militare. Bona āt capta iuste ab inimicis que dñt ꝯdiuidi: occultādo ꝛ retinēdo sibi:furantur.xxiij.q.v.c. dicat. ¶ Quartꝰ est cū iuste bellans rapit bona ecclesiaꝝ nō in castellataꝝ:aut bona clericoruꝫ ꝯrie ptis vel ēt viatores:peregrinos ꝛ alios inocentes: di. lxxxvi.c. In singulis. ¶ Quintus est qñ hñs iustū bellū ex sua inertia ꝛ crassa negligentia nō defendit suos cū possꝫ p̄cipue cū est cōductus mercede ad bellādū ꝛ similiter cū possꝫ ȯbellare inimicos:ꝛ sic finē facere guerre:sed vt plus lucretur ex duratione p̄lij.vel qꝛ corruptus ab aduersarijs non fideliter gerit negocium: tenetur : extra de iniurijs et damnis datis.c. Si culpa : ꝛ de his omnibus habes i.iii. parte.ti.iiii.c.iii.de bello.

Manus dānificatoria dicitur ꝓuer.xvi. Si manus ad manuꝫ fuerit non erit inocens manus. Et qñ vna manus non suffiċ ad vnū opus.alia iuuat:sicut aliqñ si vnus nō sufficeret ad rapiendū vel furandū vel dānificandū aliuꝫ:ꝛ tunc adhibet adiutoriuꝫ alter.ꝛ hec est manus ad manū adiūcta. Et talis quāuis nō sit principalis vel nil ꝓueniat de rapina uel damno ad euꝫ: tñ tenetur:qꝛ non est inocens:sed in cā. Et hec habet qnqꝫ digitos: q cōtinentur in hoc versu. ¶ Jussio:consilium:consensus: palpo:recursus. ¶ Primus est cum quis mandat fieri rapinam:furtum:vsuram:vel aliud damnum:ꝛ ex hoc sequitur effectus damni: quod alias non fuisset factū:talis tenetur isolidum:etiā si nil ꝓuenit ad eum. Sic ꝛ tutor: curator: procurator ꝛ factor:q pro pupillis vel pro alijs faciūt ꝯtra

ctus vsurarios tenet:si illi pro quib⁹ fecerūt nō satisfaciant: cuz sint principaliores. ¶ Secūdus qñ cōsulit ita q ex illo sequit dānū qd als nō fuisset factū:talis ēt tenet insoliduz. ēt si nil puenit ad eū. Si autē fuisset factuz ēt sine illo consilio sz aliquid plus factū est:ad illud plus tenet. Inno.z Hosti. ¶ Tertius est consensus.s. cooperationis:nō mētis tantū:puta qñ vnus vel plures faciūt aliqd furtū vel dānum simul ita q vn⁹ nō faceret sine altero:tenet quilibet isolidū. Secus cū etiā sine illo factuz fuisset:tñ cū alijs se reperit ad dānificādū:tūc.n.tenet solum de dāno illato p eū. Qui ēt ē mediator scienter alicui⁹ ɔct⁹ fraudulenti:vt sensales tenet tales de dānis. ¶ Quartus ē palpo.i.cū quis adulando seu laudādo aliquez de furto:vel de dāno s.q sit strenuus z ex hoc iducit eū ad faciēdū malū qd alias nō fecisset:z idez si detrahēdo:cū ad hoc inducit vt puta tu es pusilanimis vel nihil vales z timid⁹ z huiusmodi. ¶ Quitus est recursus.i.cū quis receptat fures z dānificātes:z ex hoc sequunt damna:vel ēt raptam rē cuz querit z ipse occultat: ppter q nō pōt recuperare. Officialis ēt qui pōt sine sue persone piculo obstare ne fiat dānuz vel rapina:vel manifestare fures z ablata z nō facit :tenet. Hoc Tho.sa se.q.lxij.ar.vij. Itē in.iiij.di.xv.q.i.ar.v.q.iij. Alb. Pe.in.iiij.di.xv .q.ij.ar. iij. Ric.in.iiij.disti.xv. Inno. Ray.z Gul. De his in.ij.parte.summe ti.i.c.xij.§.xij.z.xiij.

Man⁹ pticipatoria.s. de re furata vl vsuraria: z de h pt itelligi illd Jone.iij. Recedat vnusquisqz ab inigtate que in manu sua est. Et hec hēt.v.digitos. Primus est pticipādo de hmōi per donationē. Talis eniz cui donatur:cū hoc scit:dz reddere domino eius rē ablatam:;donū aūt datuz ab vsurario cū omnia bona sua sint obnoxia restitutioni:tenetur ēt reddere vel sibi vel his potius quib⁹ vsurari⁹ hēt restituere. ¶ Secūdus est per victitationē. Familia.n.raptoris vel vsurarii vel vxor z filii qui non hñt nisi de rapinis vel vsuris :tenētur satisfacere de cōsumptis sed hñdo ēt alia bona:come-

dendo vel vtendo rebus ma
le ablatis in ꝓpria specie: te-
netur de eo ꝙ ꝯsumit. Ray.
¶ Tertius est ꝑ dotationem.
Filia enim que dotatur ꝑ eū
qui nō hēt nisi de vsuris vel
alˀ male ablatis: maritus qui
hoc nouit nō pōt recipere do
tē. ꝛ receptaꝫ tenetˀ restituere
creditoribꝰ soceri: ꝛ ipā ēt filia
mortuo marito tenetˀ restituē
dotes. Ray. de hoc in. ij. pte
sum. ti. j. c. xij. ¶ Quartus est
ꝑticipādo de re rapta vlˀ fura
ta per emptioneꝫ. Qui enim
emit talia sciēter: vel ignoran
tia facti crassa: tenetˀ restitue-
re cū inuenit dominū rei vel
pauperibꝰ errogare si illum
ignorat. Si ēt talia emit ꝓba
biliter estimās esse vēditoris:
postea sciēs fuisse ablata: tene
tur nihilominus dn̄o redde-
re si cognoscit: vlˀ papuperibꝰ
rē vel ꝓciū errogare. si non i
uenit. Ray. Et de hoc in. ij.
pte sū. ti. j. c. xij. §. xvj. ¶ Quin
tus ꝑ legatuꝫ vel hereditario
neꝫ. Intelligitur. n. hereditas
deducto ere alieno. Heres
ergo vel legatarius eiꝰ cuius
bōa sunt obnoxia restitutiōi:
vlˀ ex ꝯctu vlˀ q̄si ex maleficio
furti fraudis. ꝛ vsure ꝛ hmōi
vel q̄si oia: tenetˀ restituē q̄ re
cipit ō tali hereditate vlˀ lega
to. extra de vsuris. c. michael.

Manus sacrilega: vꝫ vsur
patio circa sacra
ꝛ ecclesiastica. Job. xv. Teten
dit aduersus deum manum
suam. i. sacrilegā. Hec est ma
nꝰ sacrilegi. Nichanoris quā
extēdit ꝯ tēplū dei ꝯminatus
ipuꝫ fūditꝰ destruē: sꝫ ipso oc-
ciso suspēsa est manꝰ ꝛ lingua
eius a Juda Machabeo cō
tra templuꝫ fm̄ Macha. xv.
Et hec hēt. v. digitos. ¶ Pri
mus est cū auferuntˀ sacra vt
calices ꝛ paramēta: cruces: re
liqe ꝛ alia hmōi. ¶ Secūdus
est qn̄ auferuntur aliqua: ꝛ si
non sacra: tn̄ de loco sacro: vt
i eccl̄ia: ꝛ de vtroqꝫ. xvij. q. iiij
c. qsqˀ. ¶ Tertiꝰ ē qn̄ fit icēdiū
vlˀ effractio i loco sacro. i. iiuri
ose: tenetˀ ēt satisfacer: vlˀ ēt ise
rūt alia dāna ecclesijs vlˀ ꝑso
nis ecclesiasticis: vt erigendo
gabellas ꝛ pedagia: ex̄ de cen
si. c. quaꝗꝫ in. vj. aut iponētes
collectas: ex̄ de imunitate ec-
clesia. c. aduersus: aut faciēdo
repꝛsalias ꝯ ꝑsonas ecclesia-
sticas. c. si pignoratiōes. ex̄ de
iiur. ꝛ dāno da. li. vj. ¶ Quar
tus est cū clerici male tractāt

bona ecclesiarum dilapidando. idebite aliendo:in põpas et lasciuias expendẽdo:ↄsangui neos ditãdo.xij.q.ij.c. nulli. et bona dedita paupib⁹:vl' clericis:vel repationi ecclesie subtrahẽdo:dñt restituẽ. ¶ Quintus cũ subtrahũt legata facta ecclesijs.xiij.q.ij.c.qui oblationes.vel nõ soluũt decime vbi ↄsueuerũt solui:vel cũ nõ ẽ legitime in bñficio ↄstitut⁹:sȝ p intrusioneȝ vel p simoniã:vel hẽt aliqđ ipedimẽtũ irregularitatis:tenet.n.fruct⁹ pceptos restituere:de re.iu.li.vi.c. Beneficiũ de his i.ij.pte sum.ti.i.

Manus iniuste iudicatoris. Btũs q excutit man⁹ suas ab oi muner. Jsa.xxxiij.s.obsequij pecũie et laudis. Per mũera.n.frequẽter puertitiudiciũ. Et h man⁹ hȝ.v.digitos. ¶ Prim⁹ ẽ qñ iudex seu qcũqȝ officialis dat ĩiustã sniaȝ ex cẽta scia q̃cũqȝ de cã.siue odio:siue amore:siue corruptiõe pecunie: et talis tenet de oi dãno et iteresse ptilese. Ray.xi.q.iij.c. quattuor. ¶ Secũdus est qñ ex ignorãtia crassa pfert iniustã sniam Nõ.n.debebat se ponere ad id ad qđ nõ erat idone⁹ cũ periculo alterius. Secus si decept⁹ ↄsilio assessoris qui putabat idoneus ex malicia:vel ex ignorãtia crassa male cõsulẽtis:tũc tenebit assessor parti de expensis.sm Ray. ¶ Tertius ẽ qñ ex notabili negligẽtia ptulit iniustã sniam:puta qr noluit laborare ad legẽduȝ in libris qđ potuisset iuenire: et videtur ẽt teneri vt.c.si culpa ex de iniur. ¶ Quart⁹ qñ accipit pecuniã pro iudicãdo. vel nõ iudicãdo:aut bene:aut male Ray.ẽt talẽ pecuniã sibi retinere nõ põt sȝ pauperibus dare.vel reddere danti. ¶ Quintus cũ non vult iudicare et dare sniam put põt et dȝ ne displiceat hñti iniustitiam:aut vt dãnificet ius hñtẽ: et talis tenet si ps postea amittat iustã causam: vel si remittat penas:vel diminuat iniuste cũ nõ possit: tenet cõitati. Si auxerit penã iniuste: tenetur ei qui soluit. Tho.sa se.q. lxvij.ar.iiij.et Ray. De his in ij.pte sum.ti.i.c.xix. Jtẽ in.iij. pte sum.ti.ix. c.ij.et ti.xxx.c.i.

Manus in iudicio iiuste assistoria. De h ne iũges manũ tuã:vt p ipio dicas falsuȝ testimoniũ. Exo.

xxiij.r Isa.xxi. Eruite oppres sum de manu calūniātis. Et hec hꝫ.v.digitos ſm ꝙ gnqꝫ gnā hominū ibi ꝯcurrūt.s.ad uocatꝰ iuriſcōſultus: actor: r ꝓcurator: teſtis r reꝰ. ¶ Pri mus eſt ergo aduocatus q ſi ſciēter aſſumit ad defenſañ.i iuſtā cām: obtinēs victoriam cauſe. de oi dāno tenetur ad- uerſario ſi cliētulus nō ſatiſfe cit Tho.ſa ſe.q.lxxi.ar.iij. Si vero non obtinet: tenetur cliē tulo de expeñ. quando videli cet dixit ſibi cām eſſe iuſtam: cū alſ ille nō litigaſſet. Sꝫ ſi aſſumit cām iuſtā r ex craſſa ignorantia: vel notabili negli gētia pdit: videtur teneri cliē tulo de dāno ſuo.c.ſi culpa ex de iniur.r dam. ¶ Secūdus eſt iuriſcōſultus: ſi ſciēter pre ſtat malū ꝯſiliū: vel fraudulē tū: vnde iuſ hñs.pdit cāꝫ: ſiue ſit ille cui ꝯſuluit. ſiue alter: te netur de dānis inde ſecutis. Si vero fideliter conſuluit vt ſcit: nō tenetur: vt.c. Nullus ex conſilio de regu. iu. lib.vj. ¶ Tertiꝰ ē actor r ꝓcurator: q accuſat aliquē de falſo crie: vel petit indebitū ſciēter: tene tur de oi dāno qđ inde rece pit aduerſuſ ēt đ expeñ. Tho. ſa ſe.q.lxviij.ar.iiij. ¶ Quar tꝰ ē reꝰ ſi negat veritatē đ q̄ iu ridice iterrogať negādo debi tū pecūie: teneť actori. Negā do āt crimē vñ ſeqtur accuſa tori mors: vľ mutilatō: vľ alia pēa: vľ fatigādo ſcienť appel- latōibꝰ vľ dilatōnibꝰ: teneť ad arbitriū bōi viri. ¶ Quitꝰ te ſtiſ: ſi ex falſo teſtimōio eiꝰ ſci ent facto: actor vel reꝰ icurrūt aliqđ dānū iiuſte: teneť talis iſolidū. Ex de iiur.c.ſi culpa. Et ſi accipit pecuniaꝫ ꝓ teſti monio ferēdo ēt vere: teneť il lam pauperibꝰ errogare. xiiij. q.v.c.non ſanc.r de his om- nibus in.ij.pte ſum.ti.i.c. xix.

Danꝰ fraudatoria Job. xiij. In māibꝰ me is ñ adheſit macula.s.fraudiſ. Et hec hꝫ.v.digitos ſeu mo- dos. ¶ Primꝰ ē i rex qddita te dū.s.vna ſbſtātia vēdiť pro alia: vt vinū liphatuꝫ ꝓ puro: auꝝ vľ argētū archimiatū ꝓ puro r hmōi. ¶ Scđs ē i ꝗti tate: vt cū danť dimiute men ſuř vľ pōdera: puta vncie.xi.ꝓ libra: vľ i vaſis đ vio: oleo tri tico r hmōi: vľ i cāniſ đ pāno laneo: lineo: r hmōi. ¶ Tertiꝰ ē i ꝗlitate: vt cū vendit res de fectuoſas: vt vinū: vľ caro cor

rupta pꝛo bona:animal vicio
ſuꝫ ⁊ claudicans pꝛo ſano:nō
diminuendo de pꝛecio:⁊ mul
to grauius eſſet vendēdo reꝫ
nociuaꝫ ⁊ periculoſam homi
ni.¶Quartus eſt in pꝛecij in
equalitate.vt cū venditur res
plus iuſto ꝑcio q̄ꝫ valeat ſciē
ter:vel cū multo minoꝛi ꝑcio
emitur:qꝛ vēditoꝛ nō cogno-
ſcit reꝫ:vel qꝛ ducit maxima
neceſſitate.¶Quintꝰ eſt in ga
belle debite:vel pedagij ſub-
tractione:videlꝫ qꝛ occulte in
troducit rē ad ciuitatē:vel aſ
ſerit vnū eſſe pꝛo alio:vel mi
noꝛis quātitatis vt minuſ ſol
uat.hi oēs tenētur ſatiſfacere
ſm Tho.ſcda ſcde.q.lxxvij.⁊
Ray.De his omnibꝰ habes
in ſcda parte ſum.ti.i.c.xvij.

Manꝰ falſificatoria iob.v
Qui diſſipat cogi
tationeſ malignoꝝ ne poſſint
manus eoꝝ implere qd cepe
runt manifeſtādo.ſ.falſitates
eoꝛuꝫ:⁊ hec hēt.v.digitos vel
modos.¶Primꝰ eſt in pon
deribꝰ ⁊ menſuris faciēdo vl
vtendo falſis.i.diminutiſ mē
ſuris in vendendo:⁊ emendo
mēſuris exceſſiuis:tenet etiā
talis de dānis inde ſecutis il
lis talibus.¶Secūdus eſt in
falſis monetis:fabꝛicādo eas
falſas:vel incidendo:aut falſa
tis ⁊ diminutis pꝛo legitimiſ
ſcienter vtendo.vltra pctm̄ te
netur de dānis leſis.¶Terti
us eſt in bulliſ apoſtolicis:fal
ſatis.vel per ſurreptioneꝫ ob
tentis:cū.ſ.exꝑſſum eſt falſuꝫ
in ſupplicatione:vel ommiſſū
illud expꝛimēdo.quo enarra-
to nō obtinuiſſet.Bn̄ficiuꝫ.n.
vel gratia ſic obtēta nō valet
vn̄ tenetur ſatiſfacere de emo
lumento per ipſas obtento.
¶Quartꝰ eſt in inſtrumentiſ
⁊ ſcripturis falſificatis vt te-
ſtamētis in quibꝰ ſcribuntur
legata:aliter q̄ꝫ diſponatur a
teſtatoꝛe:vel ſcriptoꝛe vbi ap
parent debita ⁊ caſſant ⁊ hu
iuſmōi.¶Quintꝰ eſt in falſis
partubus vt cū mulier ꝯcipit
per adulteriū vel ſupponit ſi
bi alienū partuꝫ:que tenet de
omnibus que ꝯſumit filiꝰ pu
tatiuus de bonis mariti:⁊ de
his que vt filio legitimo ſibi
de hereditate relinquerent.c.
ſi culpa : ex de iniur.⁊ de his
in ſcda parte ſum .ti.i.c.xviij.

Manus ꝓditoꝛia:d qua
xps Luc.xx.Ec
ce manꝰ tradētis me mecū ē
in menſa.Non.n.fit proditio

nisi per familiares. Et hec h3 v. digitos. ❡ Primus est in castris: populis: ꝛ terris. qñ scilicet qs aufert a legitimo dño ꝛ dat proditone alteri qui ibi ius nō hēt: talis tenet de omnibus dānis ide secutis. ❡ Secundus est in psonis: qñ qs tradit dñm suū: vel amicū in manus inimici occidēdū: vel redimendū: vel impediendū a negocijs suis: tenet illis ad omne iteresse. ❡ Tertius in reb⁹ qñ pecunias vel alia bona sui dñi vel amici procurat deuenire ad man⁹ inimicoꝝ: aut cū associat se cum aliquo vt ducat ad locu3 vbi spoliet. ❡ Quartus est qñ secreta reuelat sui dñi vt damnificet: vel aduocatus secreta cause quā defendit: aduersario pandit: vt se possit defendē: tenet de dānis. ex de iniur. c. si culpa: ꝛ de his in scda pte sum. ti. j. c. xxij. ❡ Quitus. s. cu3 qs vtitur isidijs nō seruādo pacta pmissa: etiā si esset hostis: dūmodo ꝛ ipse ei suat fidem ꝛ nō alias: vt. xxiij. q. j. c. noli.

Manus simoniaca. Et de hac. iij. Regum. c. xiij. Quicūq3 volebat implebat manū suam. s. pecunia quam dabat ꝛ fiebat sacerdos. Et hec hēt. v. digitos. ❡ Primus est accipere pecuniam vl alia tēporalia pro sacramētis aut beneficijs cōferendis vel collatis per modū precij non per modu3 elemosyne: ꝛ talem pecuniam retinere nō potest: sed pauperib⁹ debet erogare: vel ecclesie in cuius iiuriam data est. Tho. scda scde. q. c. ❡ Secūdus accipere pecunia3 appreciatiue pro alijs reb⁹ sacris: vt ecclesijs: altarib⁹ cōsecratis: aqua baptismali cōsecrata: oleo sā cto: ꝛ reliquijs sanctoꝝ: sepulturis loci sacri: iure patronatus: igressu religionis ꝛ huius modi: talis pecunia non potest retineri: sed op3 eam pauperib⁹ erogare vel ecclesie ꝓ qua ē cōmissa simōia. ❡ Tertius est pro spiritualibus exercitijs: vt pro ṗdicādo: orando visitando: eligendo: cōfirmādo: a correctiōe desistēdo. curam animarū excedendo: cōsecrando: ꝛ hmōi alia recipiendo pecuniam exactiue: vel pactionaliter: vl appreciatiue tenet pauperib⁹ erogare: vel ecclesie in cuius iniuria data est. S3 si per modū elemosy

ne.sibi retinere potest:sibi da
ta. ¶ Quartus est qñ accipit
bñficium simplex:vel curatũ
aut dignitatẽ simõiace: q2 te
neť resignare:ꝛ fruct⁹ ide per
ceptos restitueť ẽt ꝯsumptos
deductis expẽñ.factis in vtili
tatem bñficij illi⁹ etiã pro fru
ctib⁹ colligendis . ¶ Quitus
est de mediatorib⁹ ad ꝓcurã-
dum offiñ vel beneficiũ eccle
siasticum vel aliqđ spũale hi
tenẽtur pecuniã ꝓpter hoc re
ceptam pauperib⁹ erogare.
Hec oĩa Tho.scđa scđe.q.c.
Ray.ꝛ Inno. De his i scđa
parte sum.ti.j.c.v.per totum.

Manus ipeditõia. Eccł. xij. De duplici
corde ꝛ manib⁹ malefaciẽtib⁹
i.ipedientib⁹ bona alioꝝ. Et
hec habet.v.digitos. ¶ Pri
m⁹ est qñ qs ipedit aliquez a
cõsecutõe alicuius officij vel
bñficij:ꝛ si iam illud erat ꝯse
cut⁹ ꝛ possidebat:ꝛ iiuste pro-
curauit auferri sibi:teneť satis
facere in totũ. Si vero nõdũ
erat ꝯsecutus sed i via habẽ
di:teneť ad arbitriũ boni viri
Tho.scđa scđe.q.lxii.ar.iiii.ꝛ
Richar.i.iiii.di.xv. ¶ Secũ-
dus est qñ ipedit fructus pro
uẽturos alicui⁹ agri vel vinee
videlꝫ effodiendo semina:de
struẽdo vineas:arbores ꝛ hu
iusmodi q tenebiť ad quantũ
estimabũtur fruct⁹ i illo du-
bio valituri. Tho.scđa secũde
vbi supra. Itẽ i.iiii.di.xv.q.i.
ar.v.q.ij. Tenẽdo etiã colum
barias ꝛ nõ sufficiẽter pascẽ
do colũbos vñ damnuꝫ ife-
runt semibus vel fructib⁹:te
netur de dãnis. Pe.de pal.
in.iiii.dist.xv.q.ii.ar.i.in fine.
¶ Tertius est de his q faciũt
statuta vel capitula ne vsure
solute possint repeti:vł q possint
homies cogi ad soluẽdũ
Et qui iudicãt fm ea.vł etiã
fine statutis dant sñiaꝫ q sol
uanť vsure vel solute nõ repe
tanť:hi tenẽtur ad restituẽdũ
ea si vsurarii ñ restituãt. Im
pediũt.n.restitutionẽ.xi. q.iii.
c.qui ꝯsentit. ¶ Quart⁹ ẽ de
his qui dãt litteras emunito
rias debitorib⁹ iiuste: ne possint
cogi a creditorib⁹ ad sol
uendũ eis cũ possint:hi tenẽ
tur illis de illis dãnis. ¶ Qui
tus est de iniuste ipedientib⁹
ne qs possit exequi negocia
sua honesta:occultando istru
mẽta:vel scripturas per que
manifestať ius suũ:vel ipediẽ
tes ne qs accedat ad iudiceꝫ

ecclesiasticũ in causa qua po test vbi sibi fieret iustitia: vel aliter iniuste ⁊ malitiose ipe-diens iter suũ ad iudiciũ vel ad negocia sua vñ recipit dã num: ⁊ de his tenetur.

Manus lusoriaꝝ: de q̃ pt itelligi illd Job. xxxi. Si.i.non osculatus sum manũ meã in abscõdito. Lu sor.n.cũ vicit: attribuit man⁹ idustrie. Vñ aliqñ osculatẽ eã vt cãm lucri. Et hec hꝫ.v.di-gitos. ¶ Primus cũ decipit in ludo: videlꝫ per falsos taril los: aut chartas dicẽdo men dacium ⁊ sic vicit tenetur. n. restituere decepto. ¶ Secun dus est qñ vicit alijs qui alie nare nõ possunt: vt sunt serui filijfamilias precipue pupilli: vxores: r̃ligiosi: ⁊ hmõi. Hec opꝫ restituere illis qui hñt cu ram illoꝝ. ¶ Terti⁹ qñ vincit ei: quẽ idurit ad ludẽdũ mul-ta iportunitate: cũ ñ vellet lu dere vel volentẽ a ludo rece-dere inuitũ detinet: tenet re-stituere. ¶ Quartus qñ vicit in loco vbi ꝓhibetur ludus ⁊ per leges mãdatur fieri resti tutio: que nec per dissuetudi-nẽ sunt abrogate: ⁊ tũc ẽt te-net restituere ꝗdẽti ẜꝫ Tho. scđa scđe.q.xxxij.ar.vij. Ric.i iiij.di.xv.circa finẽ Ray. In no. ⁊ alios. ¶ Quit⁹ ẽ qñ vin cit in locis vbi nõ ꝓhibet lu dus: vel si ꝓhibet: leges sunt abrogate ꝑ ꝯriã cõsuetudinẽ ⁊ tũc dꝫ pauperib⁹ erogare. Vtrũ vero de necessitate vł de honestate: vide i.ij.ꝑ.sum. ti.i.c.xxiij. de ludo. ibi plene.

Manus locatõis ⁊ ꝯdu ctiõis vitiatoria. De hac deut.xxxij. Videbit q̇ ifirmata sit man⁹.i.õficiẽs op⁹ i locãdo ⁊ ꝯducẽdo. Et h̃ hꝫ.v.digitos. ¶ Primus qñ qs locat alteri rẽ vitiosaꝫ sci ens: vt equũ claudicantẽ: vel domũ ruiturã: q tenet de dã no ide secuto illi tali. ¶ Scđs est qñ nimis notabil̃r erigit p̃ciũ de re locata: domo agro ⁊ hmõi vel qñ aufert ab eo rẽ locatã sine cã rõabili añ tp̃s cõsuetũ: tenetur.n.ei de dãno Ray. ¶ Terti⁹ qñ ꝯducit qs aliuꝫ ad operãdũ nimis par uo p̃cio notabiliter: vel dbitã mercedeꝫ nimis tardat dare cum potest: vñ ille recipit dã num. vel loco pecunie debite dat sibi res quas oportet eũ vendere minori precio q̃꜒ de bet habere. ¶ Quartus si cõ

ductus ad operam ex festinā tia vel negligētia nō fideliter est opatus ꝛ bene: vnde sequitur dānū ei. ¶ Quit⁹ qñ male tractauit reȝ sibi locatā. vt domū vel agrū: pmittēdo destruere: vel equos boues nimis fatigando ꝛ hmōi tenet talis de hmōi dānis ad arbitrium boni viri Rap. in sum. ¶ Vasallus āt qui bōa que hēt in feudū a dño male tractat ex malicia vel negligētia tenet de dānis: ꝛ de his in secūda pte sum. t. i. c. xvij. §. viij. ꝛ in. iij. parte. ti. viij. c. iiij.

Manus turpiter lucratoria: d qua Isa. i. dñs ait. Man⁹ vestre plene sunt sanguine. i. turpibus lucris. Et h habet. v. digitos. ¶ Prim⁹ est lucrū ex opere carnali: vt meretricio: lenocinio: concubinatu: adulterio: ꝛ hmōi. ¶ Scdus est ex arte vl actu phibito lucrari: vt ex arte mutuādi: vl faciēdi taxillos chartas: fucos: torneamenta: histrionatu: turpi: suiēdo vsurario i numerādo pecuniam ad vsurā: ꝛ scribēdo ꝛ hmōi i faciēdo indiuinationes: incātationes: ꝛ hmōi in scribēdo īstrumēta in fraudē vsurarū

¶ Tertius est lucrando tempore phibito: vt diebus festiuis vēdēdo ꝛ emēdo sine necessitate: scribēdo: vl alia opera ob lucrū faciēdo. ¶ Quartus est negociari in locis prohibitis: vt in ecclesijs vēdendo vel emēdo vel etiā mittēdo ad terras sarracenoꝝ: vel portādo arma vel ligamina: vel victualia ꝛ quecūqȝ mercimonia sine licētia pape: tenetur illud qd lucratus est ꝛ tantūdē de suo mitter in subsidiū terre sancte. ¶ Quitus est ex itentione mere cupiditatis vacare negociationi. vel intentione itroducēdi caristiam: hi oēs debent acquisita pauperibus erogare: magis tamē ex honestate ꝛ ꝯsilio q̄ȝ ex necessitate. xiiij. q. v. c. q habetis: ꝛ de his in secūda parte summe ti. j. c. xxiij.

Manus detractoria ps. Erue. s. de⁹ de māu canis. i. dtractoris aīaȝ meā. i. vita, puer. xviij. Mors ꝛ vita i manib⁹ detractorie lingue. Et hȝ. v. digitos. ¶ Primus est cū quis accusat aliqueȝ de falso. ꝛ conuictus de crimine ꝯdēnatur: talis ei tenetur satisfacere: nō quidem

detegendo falsitatem postq̃ est punitus reus: q̄ sibi imminerent periculū persone: ꝛ illi iam punito nō satisfacere: sed aliter ad arbitriū boni viri. Anteq̃ puniatur: debet detegere falsitatem vel desistere ab accusatiōe. ¶ Secūdus ē qñ ex iudiciū infamat aliquē de crimine. sciēs nō esse: verꝫ vel nesciēs si est veruꝫ q̄ tenetur illis quibus dixit. declarare se falsum dixisse. nisi sibi ex hoc immineret magnū periculū vite ꝛ hmōi. Nā tunc aliter prout pōt: dꝫ satisfacere: vel cū libellos famosos sup crimie de eo ꝯponit: vel cantilenas: qꝺ peius est. ¶ Tertius qñ aliquod crimē cōmissum vere ab alio: auget aliqd aliud notabile quod est falsuꝫ vt cū dicit se vel aliuꝫ turpia colloquia vel gestus habuisse cū aliqua. sꝫ ēt carnalē copulam: vel ēt cū alij dicūt de eo turpitudinē cū aliq̄ agere. tacet studiose: vel aliq̄ signa facit vt credāt verū esse qꝺ nō est: ꝛ talis tenetur ad declarādū falsuꝫ esse. ¶ Quartus est cū dicit aliquod crimen alterius referens se audisse quod occultū est: ꝛ ignoratur si est verū: ꝛ talis quomodo satisfacere d̄beat habeas in se. c. para. iij. videlicet de tertia dānificatione. ¶ Quintus est cuꝫ dicit crimen alterius vere ꝑpetratū: sꝫ occultū ꝛ talis debet ēt famā restituere pro vt pōt vel ēt cū dicit cōtumeliā in presentia aliorū. ꝛ talis dꝫ petere veniam vel aliter se cum eis reconciliare.

Manus persone lesoria. Mich. vij. Vir frēꝫ suū venat ad mōtē: malū manuū suaꝝ dicūt bonū ꝛ h̄ hꝫ. v. digitos. ¶ Primꝰ ē auferēdo vitā: occidēdo aliū iniuste. i. ex iudiciū ordinariū: ꝛ talis tenet pro vt dicet in. c. se para. ij. de dāno inde secuto. ¶ Scd̄s est mutilādo mēbrū iiuriose: ꝛ tenet de expēsis i medicis: ꝛ medicinis: ꝛ de lucro ꝑdito si ex mutilatione nō pōt laborare. ¶ Tertiꝰ est vulnerādo: vl̄ ꝑcutiēdo iniuste scit vt tollēdo sospitateꝫ ꝛ tenetur ad dāna inde secuta ei. ¶ Quartus in carcerādo ꝛ sic tollēdo ei libertateꝫ: qꝺ faciēdo absqꝫ rōnabili cā tenet de dāno qꝺ inde seqtur. Secꝰ si faciat q̄ ei d̄bitor vt sibi citiꝰ soluat. ¶ Quintꝰ cū

mittit in exilium vel confinia iniuste ꝛ per hoc aufert ei pa triam: ꝛ omne dānū qꝺ inde recipit qꝺ cōiter est multum tenetur ei satisfacere.

Manus aiaꝝ pdatoria: ꝛ de hac sap. i. Impij manib⁹ ꝛ verbis mō tē accersiūt. Et hꝫ. v. digitos seu modos. ¶ Prim⁹ est qn̄ volētes igredi religionē ad suiendū deo aliqs reuocat: vel iā igressuꝫ psuadēdo edu cit: tenetur hic illuꝫ reducere quātū in eo est: vel se: vel aliū ponere in religionē ꝓꝫ Pe. de palu. in. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. ¶ Secūdus qn̄ quis psuadet alicui aliqꝺ criminale blandi endo vt decipiat: ꝛ multo ma gis qn̄ quis aufert alicui vir ginitatē. ex̄ mr̄imoniū: ꝛ dꝫ eam ducere in vxorē: vel eaꝫ dotare si pōt: de hoc infra in c. sequēti. ¶ Tertius est qn̄ qs suo sermone trahit ad errorē fidei: vt faciunt heretici disse minantes falsaꝫ doctrinā: ꝛ hi tenētur reuocare. ¶ Quar tus est cum plati vel patressa milias ex sua negligētia pmit tunt suū gregē perire nō cor rigentes ꝛ admonētes: ꝛ mul to plus cū suis malis exēplis eos ad mala prouocāt: tenen tur. n. eos corrigere. ij. q. i. c. sce lus. ¶ Quitus cū hoīes suis prauis actib⁹. alios scandali zant: vt mulieres suis ornati b⁹: ꝛ alijs tripudijs: alij ludis rixis ac blasphemijs. ꝛ hi de bent satisfacere pnia ꝛ bonis actibus edificando: quos pri us scandalizauerant.

¶ Capitulū scdꝫ de restitutio nib⁹ in quo oñditur quid ꝛ quantum sit restituendum.

Circa autē ipsaꝫ resti tutionē sunt. viij. vidē da q̄ in hoc versu cō tinentur. Quis: quid: vbi: per quos: cui: cur: qūo: qn̄. Et qꝛ de pmo dictū est supra in. c. pcedenti: iō primo ōmisso: vi dendū est de alijs. Quantuꝫ igitur ad ꝓꝫ. s. quid sit restitu endum ꝛ quantū. Scienduꝫ ꝙ ablatū si pōt. xiiij. q. vi. c. si res. Et si est aliquid fructifi cans. etiaꝫ fructus ei⁹: vel ali ter satisfaciēdū qn̄ id restitui nō potest. Sꝫ pro huiusmōi declaratione sciendū ꝙ dam num pōt quadrupliciter ifer ri. ¶ Primo quo ad animā. auferendo ei virtutes infusas ꝛ morales. ¶ Secūdo quo ad corpus. inferendo ei lesiones

corporales. ¶ Tertio quo ad bonorē ꝛ famam per vitupe-rationes verbales. ¶ Quarto quo ad subām: per actiōes criminales. ¶ Quantum ad primū: notandū est ꝙ ꝗuis nemo possit esse cā sufficiens peccati alteriꝰ: nec per consequens ei auferre virtutes directe: ꝛ efficaciter (quia voluntas cogi non potest. vbi consistit peccatum. propter quod dicit Ambrosius. Nō est ꝙ cuiꝗ nostraꝫ ascribamus erumnam. Nemo enim tenetur ad culpā: nisi propria voluntate deflexerit. xv. q. i. c. nō est) potest tñ alquis esse alteri occasio magna peccati. ꝛ decretalis dic. Qui occasioneꝫ damni dat. damnuꝫ dedisse videtur. c. Si culpa. ex̄ de iniur. ꝛ dam. da. ¶ Potest aūt aliquis esse occasio dāni alterius quadrupliciter. Primo verbo suo: inducēdo alteꝝ ad pctm̄ secūdo a meliori bono retrahendo. tertio malo exēplo scandalizādo. quarto virginem seductōe deflorādo. ¶ Quantum ad primum inducit quis aliuꝫ ad peccatuꝫ verbo suadendo: consulēdo: recipiendo id qđ est mortale ꝛ tūc est occasio ꝑditionis illius q2 per hoc auferuntur illi gratia ꝛ virtutes ab aīa. Vnde Augu. Si fratri tuo male ꝑsuades: occidisti. s. illū quo ad animā. De pe. di. i. c. noli. Et talis dānificans ꝫm Sco. in iiij. di. xv. q. iij. tenetur restituē dānū modo sibi possibili. s. inducēdo eū efficaciter ad penitentiaꝫ ꝛ ad virtutes siue actus virtuosos. Et si sola inductio per verba non sufficit (q2 facilius est peruertere ꝙ̄ꝫ conuertere) tenetur ꝗ̄tum potest per orationes suas ꝛ ab alijs procuraris: ꝛ per aliorūꝫ suasiōes efficaces: dū tñ illis nō prodat pctm̄ occultū ꝑdicti. ¶ Quantū ad ꝫm. s. reuocando aliqueꝫ a meliori bono fit hoc dānū alteri cum reuocat eū a religiōe in qua ꝑfectiꝰ viuit ꝙ̄ꝫ in seculo: ꝛ talis dānificans tenet ipm reuocatuꝫ ab eo. reducere ad igressuꝫ vel reuersionē ad rligionē. Nā ꝫꝫ Pe. đ pal. i. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. nō solū ille qui iducit ꝑfessum ad egressuꝫ religiōis tenetur ad inducēdū ipm ad ingressum religionis vel ad reuertēdū: sed etiā qui trahit illū q volebat igredi nec tñ in

trauerat tenetur illum inducere ad ingredienduꝫ. Quod si ille nollet intrare: tenet aliuꝫ eque idoneuꝫ procurare. Quod si nō possit: tenet ipe itrare: qd̄ itelligens Ray. postea magister ordinis predicatoꝝ qui auerterat quidā ab igressu religiōis: pro eo itrauit. Ratio est q: abstulit dño seruū suū nouitiū vel intraturum. Hec Pe. vbi supra. Sꝫ Sco. dic̄ hoc eē veꝝ de obligato ad religionē obligatōe pfessionis nō aūt de eo qui erat dispositus ad intrandū nec tñ intrauerat. Ratio diuersitatis est q: interest inter hēre et prope esse hēre. Unde nō tenet ad tantam restitutionē religiōi: ad quantā teneret si iuisset i religionē. sꝫ tenet ad aliqualē restitutionē. s. aliqualem iductionē illius vel alteri⁹ equalentis ad igressuꝫ religionis Hec Sco. i. iiij. di. xv. q. iij. i fi nc. Ideꝫ videt dicendū de eo qui auertit nouitiū religionē iam igressum animo pmanēdi: sicut de pfesso. Nam talis obligat religioni salteꝫ in genere. Et h itelligēdū est: si retraxerit illum intētione dānificandi religionē: tūc. n. tenet religioni. Si aūt hoc fecit intentione osulendi ppric vtilitati sue sine fraude: non tenet religiōi: quo ad eū qui nōduꝫ itrauit: sed ipsi psone quā retraxit: persuasiōib⁹ et alijs bonis spūalib⁹ ad equiualentiā eoꝝ in qb⁹ dānificauit. Hec Sco. vbi supra. ¶ Si āt quis auerteret aliquē a religionis igressu: non simplr sed ab ea vbi dissolute viuit itendens puidere saluti illius: i nullo tenet. ar. xxiij. q. v. c. de occidēdis. Et ex his patet sꝫ Jo. de rip. i quodā tractatu de octibus. Quid dicendū sit de his q scholares retrahunt et subtrahunt doctorib⁹ cū qb⁹ audiūt: q: aut hoc faciūt i odiuꝫ doctoꝝ vel volētes sibi puidere. vl alijs puidē. vl volentes scholarib⁹ puidere. Si pmo mō: aut subtrahit scholarē q iā itrabat scholas: et tūc tenet doctori ad restitutōeꝫ salarij et honoꝝ sibi subtracti. Si ēt doctor cui talis subtrahit sit melior q̄ ille cui eū procurat tenetur tali pro quāto vtilitatē scie sibi subtraxit. Si auteꝫ nondū scholas itrauit: sed itrar disponebat: nō tñ tenet: lꝫ obligetur scholarem iduce

re vt redeat ad ꝑmū. Si aūt
hoc fac̄ volendo ſibi ꝓuidere:
puta eſt doctoꝛ ⁊ vult ſibi de
ſcholaribꝰ ꝓuidere : ſi h̄ ſine
fraude facit:⁊ ſcholariſ nōdū
ſe dederit alij doctoꝛi:nō cre
do euꝫ in aliquo obligari.cuꝫ
cuilibet ſit licituꝫ modo licito
⁊ debito pꝛocurare vtilitateꝫ
ſuam.Aliter nō credo ſibi li-
cere.Si aūt hoc facit volens
alij ꝓuidere.ſicut qn̄ ſchola-
ris alicuiꝰ doctoꝛis ſubtrahe
re conat̃ ſcholares alijs doc
toꝛibus vt itrent cuꝫ doctoꝛe
ſuo:in hoc ſoluꝫ honoꝛē ⁊ vti
litateꝫ ſui doctoꝛis intēdens
ſi ſubtrahat intrantē cū alio
doctoꝛe:credo ipm obligari:
niſi foꝛte illiꝰ doctoꝛ ̕cui ſub
trahit.eū in ſufficiētia ⁊ ſcho
lar ̕aliq̄ ſpālis cura qua ſibi
teneſexcuſet.Si aūt retrahat
itrare volentē cū ex hoc.nul-
lum ius doctoꝛi ſit acquiſitū
⁊ h̄ fac̄ ſine fraude : nō credo
eum doctoꝛi i aliquo obliga-
ri.Obligatur aūt ſcholari: ſi
eum retrahat ne audiat meli
oꝛeꝫ . Si aūt hoc fac̄ vtilitati
ſcholaris volens ꝯſulere:⁊ ſu
per hoc a ſcholare reqſitꝰ ꝯſu
lit ꝙ audiat aliū doctoꝛē me
lioꝛeꝫ:bn̄ fac̄. Et dicta in his
caſibus:ſunt ceteris paribus
intelligenda.Iſte.n.caſus eſt
ita varijs modis circūſtātia
lis:ꝙ vix pōt dari certa regu
la.Hec ille.¶Quātū ad ter
tiuꝫ.ſ.damnificādo alios ſuo
malo exēplo ſicut ſcādaliꝫant
pꝛelati ſubditos ſuos:pōpiſ ⁊
laſciuijs ⁊ alijs malis moꝛi-
bus ſuis:mulierē ſuis ſuper
fluis oꝛnatibꝰ ⁊ fucis:⁊ tripu
dijs:⁊ alij manifeſte peccāteſ
⁊ ꝑcipue qn̄ hoc itendunt vel
cōtemnunt ſeu paruipendūt
ſcandalū alioꝝ:ꝓpter qđ alij
ruunt i diuerſa vitia:de qui-
bus i euāgelio . Ve mūdo a
ſcandalis:tales tenētur ad ſa
tiſfaciēdū bonis exēplis ma-
nifeſtis.Non aūt tenētur ob
hoc ad aliquā publicā pniaꝫ
vt dic̄ Alb.ſꝫ ad edificanduꝫ
alios boniſ exēplis māifeſtis
ſicut ſcādaliꝫauerūt per ma-
la māifeſta. ¶Quātū ad.iiij.
ſ.de ſeducente virginē ⁊ coꝛ-
rumpēte ex̄ matrimoniū dr̄
Exo.xxij. Qui ſeduc̄ virginē
⁊ doꝛmit cum eā dotabit eā:
⁊ habebit eam vxoꝛē aut red
det ei iuxta modū dotis quē
virgines ſolent accipe . Dā-
nificauit enim talis illā in ca
ſtitate virginali:auferendo ei

saltez ad restitutionē castitatis cōiugalis: accipiēdo eam in vxorē vel dotando. Et si qdē pmisisset eā ducere i vxorē: tenet ad hoc ēt rōne pmissionis nisi eēt nimis disparis ɔditionis: vnde fraus potuit dephendi: ꝛ tūc satisfaciat ad arbitriū boni viri. Et idē for tiꝰ qñ violētauit eā. Quāuis aūt pceptū legis mosaice allegatū: sit iudiciale: ꝛ inquātū ad hoc nō obliget: tñ inqʒtuz sumptum est p statuto ab ecclesia vel aliqua ciuitate obligat: sicut patet extra d iiur. ꝛ dā. da. ca. Si culpa. c. j. ꝛ. c. se. ¶ De secunda dānificatione que. s. fit corpori p lesionē. Aduertēdū ē q̄ q̄ttuor mōis cōtingit. s. p occisionē: p mutilationē: p pcussionē. ꝛ p icarcerationē. Si ergo fiat dānum pmo mō fm Sco. in. iiij. di. xv. q. iij. pōt satisfacere sustinēdo penā talionis a iudice nō a se: nec ēt tenet iudici se offerre: sʒ captuz nō licet se defendere: aut carcerē ifringere. sʒ inuenta opportunitate licet fugere: fʒ Tho. fa fe. q. lxix. ar. iiij. ꝛ Hen. ꝛ condēnatus debet patiēter mōtē ferr. ¶ Est ꝛ aliꝰ modus fm Sco. vbi supra sibi vtilis ad satisfaciēdū qʒuis ad hoc nō teneat necessario: vt. s. exponat vitā suā in cā iusti belli: vel ɔ inimicos fidei ꝛ ecclesie p restitutōe seu satisfactionē fiēda illi: cuiꝰ vitā abstulit. Sʒ si nec hoc vult facere: tenet ad satisfactionez spūalem p aia occisi: vt ad faciēdas elemosynas p eo: vel ad sumēdā aliquā peregrinationē ad limia apostoloꝝ: vel sancti Jacobi ꝛ hmōi p aia eius: ꝛ pcurādo alioꝝ orōnes inqʒtū pōt. Nec hoc sufficit Sed si interfectus habuisset aliquos. vt prēz ꝛ matrē: filios ꝛ hmōi: q̄s opibꝰ manuuz suaꝝ sustētabat: tenet interfectoꝛ oibꝰ illis ad tm̄ qʒtū illis abstulit subsidij. p occisionez eius. Insup occisioꝛ tenet placare lesos qʒtū pt. Hec Sco. i. iiij. di. xv. q. iij. ¶ Quantum ad fm. s. de mutilatione dicit idē Sco. q̄ p hmōi: nō ē statuta aliq̄ pena in ecclesia nisi pecuniaria: ꝛ ista debʒ rñdere nō solū dāno qd itulit p mutilationē p toto tēpore futuro q̄ vsurꝰ esset eo mēbro abscisō: sʒ ēt expēsis appositis i curatione. vt hr ex de iniu. ꝛ dā. da. c. j. Et vltra hoc tenet

ad placationē lesi quantum in ipo est. et cōsolationē ipsius afflicti que afflictio perpetua ē. Plus ēt pōderāda est muti latio paupis q̄ȝ diuitis: si ma gis egebat pte abscisa ad vi ctū necessariū: puta si abscisa esset manus dextra scriptori q de illa arte viuebat. tūc. n. ma gis tenet. ¶ Quātum ad ter tiū: vr deū optime iposuisse satisfactionē. s. in lesione: vel p cussione: vel vulneratione cor porali. Ex. xxi. vbi dicitur. Si rixati fuerint viri et pcusserit alter primū suū lapide vel pu gno et ille mortuus nō fuerit: sȝ iacuerit i lecto: si surrexerit et ābulauerit sup baculū suū: in nocēs erit q pcusserit. s. a mō tis pena sustinenda: ita tñ q operas q̄s interim sic negle xit ipeditus pcussura: et impē sas in medicos restituat: cui pene addēda est recōciliatio quātū in eo est. ¶ Quātū ad satisfactionē de. iiii. lesione. s. icarceratione: vel detētione. sciēdū q vltra recōciliationē et veniā petitā leso: fiet satisfa ctio iniurie: put sapiēs deter minabit. Et si lesus plus vel let exigere q̄ȝ deberet: ad illō plus nō tenet ledēs: vt illū re conciliet. Hec Sco. Sȝ bea tus Tho. sa se. q. lxii. ar. ii. et i iiii. d. xv. q. i. ar. v. dicit q in oi bus dānis: vbi nec in se nec inequalēti pōt fieri restitutio: vt mutilatōe mēbri: et hmōi satisfactio fiet p recōpēsatio nē ad arbitriū boni viri. Idē Pal. Et qr exiliū reputat vt quidaȝ carcer in iure: iō qui mittit aliquē in exiliū. vel cō finiū q est exiliū ad tēpus in iuste: tā ipse q̄ȝ oēs hmōi dā tes auxilium aut cōsilium ef ficax ad hoc: tenentur exulāti de oi dāno inde secuto et hoc ad satisfactionē. ar. ex. de ho mi. c. sicut dignū: et. xi. q. iii. c. qui consentit. ¶ De tertia dā nificatione. s. in fama et hono re sciēdum q. iiii. modis pōt ptingere. s. per cōtumelie illa tionē: per detractionē: per de tractionis ab aliis facte reci tationem. per veritatis nega tionem cum quis accusatur iuste. ¶ Quātuȝ ad primum: dicitur quis contumeliari: al teri: seu contumeliam inferre. cum priuatim ei vel co ram aliis in faciem dicit cō tumeliā importātē notabileȝ defectū culpe: vocando eum latronē: lenonem: proditoreȝ

adulterum: et hmoi vel cuz di cit verba expnientia defectū nature: vt cū dicit intēdēs in de iiuriari: vt vocādo strabo nē: vel illegitimū et hmōi. qd ppric dr cuitiū. Quādo igi tur qs hoc facit aio iiuriādi: vltra offensaz mortalē: tenet satisfacere primo sic leso: et ip suz placare qtū pōt. petendo veniā: vel alio mō: et hoc vel i puato vel publico: fm q ipse priuatiz vel publice iniuriā i tulit seu ɔtumeliā. Nā si i pu blico ɔtumeliā itulit et hoc cō tumeliat⁹ regrit: vt i publico veniā petat: tenet ad hoc. Et si in ipa cōtumelia aliqd cri minale falso expssit: tenet co rā illis q hoc audierūt expri mere se falsuz dixisse. Augu. Ubi pctm ortū fuerit: ibi mo riat. ij. q. i. c. si peccauerit. Ve rū si plat⁹ sbdito: pr filio: vir vrori magister discipulo dnś suo dicit verba ɔtumeliosa. faciēs h ex correctione: nō te net petere veniā a tali: sz Au gu. i regula dicēte de platis. Si ipsi moduz vos excessisse sentitis non a vobis exigit vt a vobis subditis veniā postu letis etc. Sz si hoc faceret mul tū iiuriose et liuore vindicte: tūc tenent prelati subdito pe tere veniā et recōciliare lesuz fm Ray. Idē tenet glo. in. c. qñ. lxxxvi. di. Verū si ɔtume liā recipiēs in verbis: post cō tumeliā domestice cōuersa tur cū ɔtumeliāte et famelia riter. vt oñdere sibi remissaz iiuriā et recōciliatū fore et cō sequēter nō teneri als ad pe teñ. veniā sz Durā. in sūma. ¶ Quātū ad fm dānū. s. per detractionē: hoc ɔtingit fieri principaliter duobus modis. ¶ Pmo iponēdo alicui fkm. crimē verbo: cātilena: vel fa moso libello. Et talis tenet illis corā qb⁹ detraxit: decla rare se falsū dixisse: qtūcūqz exinde exurgat erubescētia et ɔfusio: nisi ex hoc immineret ei magnū periculum vite: vel aliquod magnū icōueniēs se queret. Et si nouerit qd his cui⁹ famā abstulit sciuerit de tractorē ipm: tenet detrahēs ɔponere cū ifamato p eū. de iniuria sibi facta et veniā po stulat i ppria psona si audet: vel p aliū si p se apte nō pt. Sz si ignorat diffamatus de trahentē: recōciliet ei: tacito nomie suo. ¶ Secūdo modo ɔtigit fieri detractio: dicēdo

aliqd criminale de alio indu ctiuũ ifamie corã alijs sz vere ppetratũ:occultũ tñ:sz nõ in iusto ꝯ debitũ ordinẽ:talis te netur famã restituere ifama to q̃tũ põt sine mẽdacio tñ. vt.s.nõ dicat mẽdaciose se il lũ isamasse:sz dicat se male dixisse ꝛ iiuste diffamasse:vel alio ꝯgruo mõ:vt nõ creda tis ipm esse talẽ:male dixi.ꝛ stulte locutꝰ sum ꝛ hmõi.Ad dit Hostien.ꝛ dicit hoc ꝟuã dum:nisi ex tali publica reco gnitiõe:ille ifamatus: ãplius ifamaretur.Et Vul. ad h ẽt addit ꝙ non tenetur qñ peri culũ sibi iminet ex potẽtia ad uersarij. Videtur isup ꝛ hoc ꝟuãdũ.qñ crimẽ qd priꝰ erat occultũ:post detractionẽ:scĩ est manifestũ p aliũ modũ q̃z p verba illiꝰ:non tenetur ad hmõi restitutionẽ. Qñ etiaz nõ põt qs famã restituer ꝟz Tho. ꝟa ꝟe.q.lxij.ar.ij. debet p aliũ modũ recõpensare dã nũ illd. Vex si qs crimẽ ali cuiꝰoccultum reuelat:non ex odio vel ex loq̃citate:sz ex cha ritate vel iustitia:vel ex neces sitate:puta dicit ecclesie ꝟm ordinẽ fraterne correctionis. vel accusat eũ corã iudice: vl dicit ꝯfessori cũ nõ possit ali ter pctm̃ suũ sufficiẽter decla rare.vel ẽt vt confessor oret ꝛ admoneat illuz: vel plato vt melius sibi ꝓuideat ꝛ gregi suo:talis nõ tenetur ad fame restitutionẽ ꝟz Pe.de tarã. Ray.ꝛ Vmber.¶Quantũ ad tertiũ dãnũ.s.recitãdo de tractiões auditas corã alijs sĩ expsse asserẽdo:nec tanq̃ cer tũ dicẽdo: sed ꝙ audiuit tale vel tale crimẽ de aliquo qd nescitur ab auditoribus.dicit Sco.in.iiij.di.xv.q.iiij.ar.i.ꝙ talis incaute sic loquens de alio ꝟm crimẽ: dicẽdo forte ille fecit hoc certe põt esse qd fecerit:aut dicẽdo ego audiui ꝙ ille hoc fecit:nisi ille oñdat aliquã certitudinẽ maiorẽ q̃z ex relatione cõi:nõ aufert ex nã actus:illi famã in opinio ne audiẽtiũ:qꝛ sz illi firmiter cõcipiũt.ꝛ credũt illũ de quo est sermo criminosum leues sũt:qꝛ q cito credit leuis ẽ cor de.Eccle.xix. Verumtñ qꝛ a scãdalo pusilloꝝ cauere opor tet:iuxta illud Matth. xviij. Qui scãdalizauerit vnuz de pusillis istis qui i me credũt expedit ei suspendatur mola asinaria i collo eius ꝛ demer

gatur in profundum) et multi sūt tales pusilli et leues: iō periculosū est coram eis talia audita referre. Et si hoc fiat i tentione mala. s. ledēdi famā eius: nō facile potest excusari a mortali. Si autē fiat coraʒ pusillis et leuibus ex incōsideratione: durum est dicere q sit mortale. Et dicunt aliqui q siquis ex tali relatione alicuius notā icurrisset infamie tenetur famā restituere corā illis quibus locutus est de illo. Sed si nō est secuta infamia: nō tenetur. ¶ Quantuʒ ad quartū damnū. contingit hoc qn̄ quis accusatus in iudicio de crimine qd cōmisit sed occulto: et nō sufficienter pbabili: negat se cōmisisse: et sic indirecte crimen imponit accusatori: ostendens euʒ in hoc esse mendacē. et notat cū de calūnia. Ubi dicit S co. i iiii. di. xv. q. iiij. q negans sic: nō tenetur retractare negationem suā qn̄ negauit in publico verū crimē. Tenetur tn̄ per quedā verba sobria restituere famaʒ illi accusati: quē indirecte notauit de calūnia: dicēdo. Nō habeatis eū pro calūniatore. Credo q habuit bonam intentionem in accusando et hmōi. Econtra cum quis accusatur ab alijs falso de aliquo crimine et ex dolore torture cōfessus est crimē: q nō cōmisit. cū se ifamauerit: tenetur inquātū pt declarare se falsuʒ dixisse. Magis eniʒ tenetur quis diligere se cōsequēter cōseruationē vite sue et fame q̄ʒ alios. Et si ex hoc sequeretur infamia. imo ēt mors accusatori: nō ei imputatur: sed malitie ipsi⁹ accusatoris si aduertēter hoc fecit vl' insipientie: si ex errore hoc fecit. Sibi ergo imputet. quia ad hoc indebite se posuit cuʒ periculo alteri⁹. Itē nota fm Pe. de tarā. q ex iniurijs illatis qbuscūqʒ modis: solēt tria oriri per ordineʒ in leso. Primū est rācor in affectu. Scōm ē signū rācoris in effectu. Tertiū est actio contra iiuriātē. Primū. s. rācorē statim debet dimittere iniuriāti. i. nūq̄ʒ hr̄e. Secundū debʒ dimittere cū iniurians petit veniā. Et ista dimissio exteri or nō est aliud nisi quedā acceptatio satisfactionis: vel indicatio recōciliationis: verbo vel facto expressa: vt cū offen

sus offendentez cleuat genu flexũ añ eũ: vel cum dic dñs parcat vobis ꝛ hmõi. Tertiũ aũt. s. actionẽ de iiuria nõ tenet dimittere nisi facta satisfactione. Sꝫ aduertẽdũ ẽ circa signa rãcoꝛis. ꝙ q̃dã sunt remota ꝛ q̃dã ꝓpinqua q̃ ingerũt ꝓbabilẽ suspitionẽ de rãcoꝛe. vt cũ aliqs nũq̃ꝫ vult iiurianti loq: vel obuiãs ei diuertit ab eo: aut toꝛuo vultu sp aspicit eũ ꝛ hmõi. Et ista signa nulli licet retinerẽ nec añ nec post satissfactionẽ sibi factã: qꝛ ab oĩ spẽ mali abstinẽdũ ẽ. ſꝫ apłꝫ. Vnde talis nõ dꝫ talia signa facẽ: p que credat ꝓbabiliter esse i odio. Signa vero remota sunt q̃ non igerũt de odio argumẽtum licet odiũ sequeret: vt sunt subtractio familiaritat ꝛ ſuitio ruꝫ aliquoꝝ ꝛ familia. Et illa licet retinere oĩbus: siue post satissfactionẽ siue ante dũmõ nõ fiat malo aĩo sed. ꝓ maioris sui ꝛ alterius pace. Nõ ãt tenetur iiuriatus q̃rere pacẽ vel' recõciliationeꝫ iniuriãtis ipo nõ penitẽte: nisi in cãu. s. cũ crederet ꝓbabiliter ꝙ pꝛopter hoc liberaret aĩam eius a moꝛtali odio. ꝛ nõ esset occasio mali: puta qꝛ ex hoc iniuriãs supbiret vel audaciãꝫ sumeret similia faciẽdi: vnde oñderet ex hoc iiuriatũ aliis offendisse ꝛ hmõi. Hec omnia Vmbertus in expositione regule. Debet ãt fieri satisfactio vl' restitutio fame q̃ꝫ citius põt: ꝛ adẽ opoꝛtunitas sine aliis periculis. ¶ De q̃rta dãnificatione. s. rerũ exterioꝝ Notandũ pꝛimo ꝙ restituẽda est res rapta vel furata: vl' alio mõ vsurpatiue hita in ꝓpꝛia specie imo in idiuiduo si ipsa habetur. Nec põt dari alia pro ea eiusdẽ bonitatis (nisi foꝛte pecunia) contra voluntatem domini ipsius rei. iii. q. i. c. Reintegranda sunt omnia spoliatis. Et hoc verum nisi in casu cum vsurpatio rei aliene eẽt occulta: ꝛ ex restitutiõe eius in sua specie detergeretur raptoꝛ. vel aliđ inconueniens sequeret: tunc enim sufficeret dare pꝛecium eius. ¶ Secundo notandum ꝙ si ipsa res male ablata perijt moꝛte: vt animal: vel sibi aufertur: nihilominus restituere tenetur ſm Raymũ. ꝛ alio. Si autẽ deterioꝛata est in bonitate. vel diminuta in

precio:supplendu3 est preciū: q2 debet restitui eiusdē boni tatis ꝺm Ray. Nā si equus vel bos ablatus:est penes ra ptorē debilitatus.ita vt extisti metur.v.florenoꝝ qui pri⁹ va lebat.x.restituet.x.nō.v. Siliter si furatus est sextariū fru menti valentē tūc solidos.xl. cum vero restituitur valet.xx. duo sextaria tenetur reddere vel.xl.solidos:nec sufficēt red dere sextariū ꝺ3 Ray.ꝛ alios Immo si illo itermedio.scil3 iter vsurpatione3 ꝛ restitutio nem plus valuit ꝙ̄ tpe vsur pationis.illo pluri ꝓcio resti tuet ꝺm aliquos. Tenetur ēt raptor post restitutionē dāni petere remissione3 de iiuria saltē per iterpositā personā: vel per se expresso noīe furis vel tacito:ꝺm ꝙ qualitas ne gocij requirit.s.si est manife stu3 vel occultū. ¶Tertio no ta si est res fructificans: tene tur restituere rē cu3 omnib⁹ fructib⁹inde ꝑceptis ꝛ qui ꝑ cipi potuissent a diligēti pos sessor:puta vsurpauit agrū al terius:ex quo nō percepit de fructib⁹nisi.xx.sextaria frumē ti q2 male fecit cultiuare:vbi xxx.ꝑcepisset diligēs cultiua tor annuatī3 : talis restituere tenebitur nō solu3.xx. ꝑcepta sed.xxx. Similiter si equū fu ratus est cu3 quo lucratus ē mensatim florenū vnum:vbi dn̄s lucratus fuisset vnū cu3 dimidio:tenebitur restituere ad rōnem vnius floreni cu3 dimidio per mēsem:ꝛ intelli gitur hoc deduct(expēsis fa ctis i vtilitatē ꝛ ꝯseruationē ipsius rei necessarijs(non tñ sup̄fluis)ꝛ expēsis factis grā colligendoꝝ fructuū. Huius modi.n.deducūtur ta3 a ma lefidei ꝙ̄ a bonefidei possesso re ꝺm Ray.ꝛ Tho. secunda scđe.q.lxxviij.ar.iij. Dāna ēt que passus est dn̄s carētia rei sue:tenet̄ satisfacē:ex̄ de iniur. ꝛ dā.da.c. Si culpa. Tho. vbi sup̄ ꝛ Ray. ¶Itē quarto nō ꝙ si plures ꝯcurrerēt ad fur tum.vel ad dānū aliqđ faciē dum ita ꝙ vn⁹ nō faceret sine altero:qlibet tenetur insolidū idest ad totū dānū restituēdū quousq3 sit illi satis factū in tegre. Illo aūt restaurato per vnū illoꝝ tenetur postea qli bet coꝝ pro parte sua satisfa cere ei qui totu3 restituit.ꝺm Tho. Ray. Inno. Ho.ꝛ Al. Ex̄ đ ho.c.sic dignū.puta cū

duo vel plures vadunt ad fu randũ aliquid: ita q̃ vnus nõ iret vel faceret sine altero: seu cu3 multi stipendiarij bellant iniuste: ita q̃ vnus nõ faceret sine altero p̃cipue in p̃ncipalibus: multi ↄsiliu3 prestãt ad faciẽdu3 extorsiones: vel expo liandũ iniuste aliquẽ ciuẽ: ita q̃ sine assensu coꝝ nõ potuisset fieri: oẽs tenent insolidu3. De hoc tñ plene hẽs in scd̃a parte sum. ti. j. c. xij. ¶ Quinto nõ. q̃ cũ duob⁹ vel plurib⁹ existentib⁹ heredib⁹ vsurarij vel raptoris. si alter factus est nõ soluẽdo. si vnus est. tenet inso lidũ. Si plures sunt: quilibet tenet pro parte sua ad restituendũ que vsurarie ꝛ vsurpatiue sunt accepta ab illo. s. vsq3 ad quãtitatẽ que puenit ad il los de hereditate. Nam oẽs res hereditarie obligate sunt extra de vsur. c. tua. Concor. Hosti. Ber. ꝛ Gof. ꝛ Jo. an. Ad vltra aũt q̃3 pcepit de hereditate predicti vsurarijs vel raptoris nõ tenet: q̃3uis non esset per illa satisfactũ in totũ creditorib⁹ vsuraꝝ vel rapine. ¶ Sexto nõ. q̃ recipiẽs a religioso ↄtra voluntatẽ superioris sui: tenet illud restituere. nisi in extrema necessitate illud recepisset: ar. xij. q. i. c. Nõ dicatis. Et recipiens ab ip̃o prelato religioso sine cã rõnabili s3 ex parẽtela vel turpitudine. tenet ad restitutionẽ monasterio. Filia religiosi ẽt ab batis. dotata nõbiliter de bonis monasterij: tenet restituere dotes. ꝛ vir eius etiã si hoc scit. nisi per modũ elemosyne moderate dotasset. ¶ S3 q̃ritur vtrũ omne lucrũ qd̃ quis fecit ex re rapta: furata: vl' per fenus acq̃sita: teneat restituere: vel paupibus erogare? Ad hoc rñdetur per distinctionẽ Aut. n. talis res est ex se fructificãs que etiã sui vsu nõ ↄsumit nec distrahit vt ager: vinea: plãte: pratũ: dom⁹: iumẽtum ꝛ hm̃oi: ꝛ de huiusmodi re d3 restitui omne lucrũ ide perceptum s̃m Tho. s̃a s̃e. q. lxxviij. ar. iij. ꝛ oẽs alios. Aut talis res nõ est ex se fructificans: ꝛ ei⁹ vsus est ↄsumptio: vt granu3: vinũ: oleũ ꝛ hm̃oi aut distractio: vt pecunia numerata: ꝛ circa hm̃oi res: est triplex modus dicẽdi. Nam quidã dicũt q̃ omne lucrum inde perceptu3 d3 restitui vel pauperib⁹ errogari: q2 radice

infecta nullus bonus fruct⁹ sequi pōt: vt dicit.j.q.j.c. Fertur. Cū ergo radix illi⁹ lucri sit vsura vł rapina: videtur ꝙ fruct⁹ vel lucruꝫ exinde sit infectum ꝛ obnoxiū restitutiōi vel errogationi. Alij dicūt ꝙ ꝛ si pecuniā raptam vel fenebrem teneat in dubio restituere: ac etiā damna que passus est is qui soluit vsurā ex carētia ipsi⁹ pecunie solute: puta q2 oportuit eū accipe ad vsuram pro suis necessitatib⁹: vł vendere res suas multo minori ꝑcio q̄ꝫ valerent; lucruꝫ tū̄ perceptū ex pecunia fenebri per licita negocia: n̄ tenetur restituere. vł errogare pauperib⁹. Et hoc tenēt Tho. ſa ſe.q.lxxviij. ꝛ Ric.in.iiij.di. xv. ꝛ Pe.de pal.in.iiij.di.xv. q.ij.arti.v. Jo.an. ꝛ Jo.cal. ꝛ Ab.i.c.fi.de vsuris. Et ad rationē alioꝝ dici pōt. ꝙ radix iusti lucri nō est rapina vel fenus: ſꝫ industria vtētis ea. Ex se.n. illa pecunia nihil lucri attulisset: ꝛ sic nō est radix infecta: q2 idustria de se est bona. Sed si illa pecunia male acquisita vsus fuisset in fraudibus ꝛ in alijs illicitis acq̄sitionibus: tūc radice infecta teneretur. Alij dicunt vt La.ō ridol.in sup̄dicto tractatu de vsuris: ꝙ lucrum ex tali pecunia acquisitū trifarie diuidet ꝛ vnā quidē partem habebit vsurari⁹ ip̄e: videlꝫ tm̄ quātū debet expense labori ꝛ industrie: qd̄ boni viri dirimet arbitrio: partēqꝫ aliaꝫ restituet creditori suo: qui.s.sibi dedit vsuras habito r̄spectu ad dānuꝫ qd̄ ille sustinuit in bonis ex carentia illi⁹ pecunie vt dicunt Tho.vbi supra ꝛ sequaces. Residuū tanq̄ꝫ in certū dabitur paupibus. Quod sic probat. Penes vsurariuꝫ nō dꝫ remanē.ne.s.ex hoc paretur via vsuris. ꝛ inuitent homines ad peccādū: nec debꝫ creditori restitui: q2 tūc reciperet vsuras de sorte sua: ergo pauperib⁹ est errogādū: q2 regula est ꝙ qñ aliquid ē errogandū ꝛ nō apparet cui: illd̄ est paupib⁹ dandū.ar.xiiij.q. v. Nō sane Ray.etiā cōsulit ꝙ post restitutionē solū vsure recepte: petat vsurari⁹ absolutionē ab eo de alijs si teneretur: ad cautelā. Magne eqtati vr̄ inniti ista vltima opinio tū̄ sufficere videt absolutio que dr̄ a btō Tho.cū alis

in sua opi. ¶ Item queritur
vtrū manifesto vsurario p̄stā
te cautionē de vsuris restituē
dis:si ad p̄ces ei⁹ aliquis fide
iubeat pro eo:teneat ipse fide
iussor creditorib⁹ vsuraꝝ. vel
ep̄o:vel pauperib⁹.ad restitu-
tionē omniū vsuraꝝ extortaꝝ
certaꝝ ꝛ incertaꝝ: Ad qđ rñ
det Lau.vbi sup̄ dicēs:ꝙ La
pus cū plurib⁹ alijs doctorib⁹
determinauit talē fideiussorē
nō teneri vltra vires heredi-
tatis principalis.s. vsurarij.ēt
si se p̄ncipalem ꝯstituisset. Et
addit. Hanc etiā q̄ōnē dispu
tauit. Pau.de leaza.ꝛ deter-
minauit ꝙ nō obligatur fide
iussor vltra facultates vsura-
rij.hito respectu ad t̄pus cau-
tionis:q2 si t̄pe cautionis p̄n
cipalis erat soluēdo(dato etiā
ꝙ facultates sint postea exhau
ste nō restitutione vsuraꝝ nec
eris alieni sed per alios mo-
dos)fideiussor remanebit ad
oīa obligatus:licet.n.exceptio
inopie ꝓsit p̄ncipali:non tñ fi
deiussori. Sꝫ si t̄pe cautionis
p̄ncipalis non erat soluendo:
non tenetur vltra vires p̄nci
palis. Idē tñ Paulus distin
guit inter fide iubētē procauē
teꝫ:ꝛ se obligantē ad restituti
onē vsuraꝝ ex alia cā. In prio
n.cāu nō tenet̄ fideiussor vltra
vires.q2 nec vltra vires resti
tuē vel cauē tenebat̄ p̄ncipal̄.
In scđo casu sec⁹: q2 p̄ncipal̄
ē obligat⁹ isolidū .lꝫ hēat ex-
ceptiones inopie vel simile:q̄
exceptio vtpote p̄sonalis nō
dirigitur ad fideiussorē. ¶ Itē
nō s̄m Ric.in.iiij.di.xv.q. v.
ar.iiij.in fine ꝙ qui dānificat
aliquē iiuste ꝛ in sua libertate
s.iniuste ꝓcurādo eū redigi i
s̄uitutē:tenetur se facere s̄uū
pro eo:si nō pōt eū aliter resti
tuere libertati: nisi forte talis
esset ꝯditio p̄sone que hoc dā
nuꝫ itulit:ꝙ notabil̄r redūda
ret in p̄iudiciū boni cōis:in q̄
casu nō tenet̄ se facere s̄uū:sꝫ
tenetur ad oē aliđ iteresse ad
arbitriū bōi viri. Quātūcūqꝫ
q̄s dānificaret aliquē in alijs
possessiōib⁹ nūq̄ꝫ tenet̄ ꝓ restō
ne se facē s̄uū ei⁹ vl̄ alteri⁹:q2
vt dr̄.ff. de re.iu.libertas iesti
mabil̄ res ē. Qđ āt dr̄ Exo.xx
ij. Si āt nō hūerit vñ reddat:
venūdet̄.iudiciale p̄ceptū fuit
vñ mō nō obligat.nec ille vbi
s̄. ¶ Itē q̄ emit i s̄uū vl̄ ācillā
q̄ ab initio cū fuit capt⁹ i bello
iusto erat xp̄ian⁹ vl̄ xp̄iana(q̄ꝫ
uis hētica)libeꝝ dimittē dꝫ:nē

potest petere precium ab ipso seruo: sed ab eo a quo emit. si inuenit: alias sibi iputet. sicut ꝛ qui emit rem alienā ignorā ter cōperta veritate dꝫ restituere dn̄o eius: vel si ignorat dn̄m: pauperibꝫ errogare: nō sibi retinere. Si autē nō erat christianꝰ: sed sarracenus: turchus: vel tartarus ꝛ hmōi: talem in seruū emptū: vendere pōt ꝛ postea baptizatū. Piuz est certo tpe ꝯuenienti ex fui tio bito: cuꝫ libere dimittere: si tn̄ bene vtiẗ libertate: nō tn̄ necessariū. ¶ Itē siquis impedit aliquē iniuste: ab offō: vel bn̄ficio iam obtēto: puta procurās sibi auferri ex aliqua sinistra cā: vel falsa. teneẗ ad satisfactionē de toto ſm Tho. scđa scđe. q. lxij. ar. iiij. ꝛ Ric. in. iiij. di. xv. Secꝰ si iuste hoc procurat: qꝛ mereẗ priuari ex defectu suo. Sꝫ si ipedit a beneficio ꝯsequēdo: nō teneẗ ad tm̄ quātū est bn̄ficium: sed ad arbitriuꝫ boni viri ſm Tho. vbi supra: ꝛ Rich. qđ intelligendum videẗ qn̄ hoc facit ex odio vel malicia. Nā si faceret vt sibi vel amico suo magis ꝓuidereẗ q̄ꝫ illi: puta testator aliqs vult legare ti. c. ꝛ ego rogo q̄ magis leget mihi: vel cuidā persone mihi magis dilecte: ꝛ ille sic facit: talis ſm Pe. de pal. in. iiij. di. xv. q. ij. ar. i. nulli teneẗ: qꝛ nulli aufert ius suū. Nam illi nulluꝫ ius erat acquisitū: ꝛ nemini facit iniuriā qui vtiẗ iure suo. Unilibet. n. licet se. alteri cōmēdare: vt donet sibi: vel leget. p̄ci pue cū indiget. ¶ Itez queriẗ vtrū clerici teneanẗ restituere illos fructꝰ quos voluptuose ꝯsumunt nō facientes seruitium in ecclesia. s. nō officiantes vel officiādo: Rn̄. ſm Archi. di. xliiij. §. i. vtiqꝫ tenētur ꝛ hoc tripliciter. Prio rōne dati. Secūdo rōne sacrilegij. Tertio rōne odij. Primo rōne dati. Nā illa bona tali ecclesie: ꝛ iō data sunt vt offerent p̄ces ꝛ sacrificia pro ipis qui dederūt: ꝛ ex residuo alentur pauperes. Ad qđ facit verbiū Hieronymi dicentis. Tibi o sacerdos de altari viuere. nō luxuriari permittiẗ. di. xliiij. §. i. ꝛ qui hoc nō faċ in fideliter agit. Scđo rōne sacrilegij: qꝛ defraudant totā ecclesiā quā suis precibꝰ ꝛ officijs iuuare deberent ꝛ ei ꝓdesse: Unde Alexāder papa. Ipsi sacerdo

tes pro populo interpellant ⁊ peccata populi comedunt. qꝛ precib⁹ suis ea delent.j.q.j.c. Ipsi. Tertio rône odij qꝛ ꝓuocant irá dei ꝯtra populuz. Greg. Cũ is qui displicz ad intercedendũ mittit̃: irati animus ꝓculdubio ad deteriora prouocat̃. di.xlix.§.j. qꝺ verũ est qñ populus est in cã malitie sacerdotis. ¶ Sed quid si facit ꝯuitiũ ecclesie sȝ in mortali ꝑseuerat: Rñ. Nõ videt̃ teneri de fructibus. Et rõ est qꝛ ẽt mali ministri orationes cõmunes. vt officiuȝ ⁊ misse: prosunt viuis ⁊ defunctis ꝯȝ Tho.i.iiij.di.xiij.q.j. ar.j.q.v. Itẽ i.iij.q.lxxxij.vj. ¶ Sȝ gd de horis õmissis: nũquid tenetur restaurar̃ totũ? Rñ. ꝯȝ Archi. Ex eqtate ꝺberet sibi iniũgi in pnia si posset: sȝ nõ est necessariũ. Sed in hoc est pnia arbitraria sic̃ i alijs. Et idẽ vr̃ sentire Pe. ꝺ pa.i.iiij.

¶ Capl̃ȝ.iij. vbi sit fiẽda r̃stõ.

Qantũ ad tertiũ p̃ncipale.s. vbi fiẽda est restitutio. Circa hoc distiguẽdũ: qꝛ aut ꝑsona cui fienda est restitutio scit̃: aut i grendo sciri p̃t: aut oio ignoratur. Si aũt scit̃: aut iquirẽdo sciri potest ipse: vel heres eius (ipso mortuo) i loco vbi facta est rapina: vsura: vel dãnũ restitutio fiet: si vterqȝ ibi est: vel vbicunqȝ adinuicẽ se ꝯueniunt creditor ⁊ debitor. Si ãt alter est absens a loco vbi facta est vsurpatio: vl̃ dãnificatio: mittet̃ expẽsis eius qui se absentauit de loco. Si igit̃ est abñs is cui fienda est r̃stitutio: puta qꝛ mutauit domiciliũ. mittet sibi reȝ ablatã vel pecuniaȝ ipse qui abstulit expensis illi⁹ cui hȝ restituere. Si vero absẽtauit se a dicto loco is qui reȝ vsurpauit: ipse suis ꝓprijs expensis trãsmittet rẽ: vel pecuniã ꝯȝ Hosti. ⁊ Jo.an. ⁊ hoc ꝑ talẽ modũ ꝙ nõ detegat̃ peccator si peccatum est occultũ: ar.ij.q.j.c. Si peccauerit: vel ẽt põt creditori significari: precipue qñ est multũ remotus a ꝺbitore occulte vel manifeste: scꝺȝ ꝙ expedit ⁊ ꝯm ꝙ creditor ordinat vel de mittẽda illa re: vl̃ reseruãda: vel aliter dãda. sic agat ꝺbitõ: ⁊ liber erit. Si ãt suo ꝓprio motu rẽ illaȝ destinaret: seu pecuniã ꝺbitor: ⁊ i via periret vl̃ auferret̃: sibi periret: qꝛ adhuc teneret̃ ad sa-

tisfaciendum. ſm Jo. in glo. vel ēt ſi ſperatur cito vēturus ad locū. pōt ſibi rē ſuare. Et ſm Tho. ſa ſe. q. lxij. ar. v. ad iij. Itē in. iiij. di. xv. q. i. ar. v. q. iiij. Hoſt. Jo. an. in. edē ſacrā deponē: vł alio tuto loco. Aut ſi res eſt parui valoris: ⁊ creditor diſtās multū ⁊ abūdās fuerit. pōt ēt ſm Vul. pro aia eius paupib⁹ erogari. Idē tenet glo. in. c. Cuʒ tu. eˣ de vſu. Si vero ignoratur: nec per quirēdo inueniri pt: cui reſtō fieri dʒ: tunc erogāda eſt res ablata vel pciū ei⁹ paupibus pro aia illi⁹ in loco illo vbi facta eſt vſura: rapina: vł dānū: vel in loco i quo ibitat is cui fiēda eſt reſtō. ⁊ hoc iō. qꝛ melī⁹ eſt ꝙ vicini inde ſentiat cō modū qꝫ exnei. tū ēt qꝛ veriſimile eſt ibi repiri dānum paſſum vel hrdem ei⁹. Ita notat Hoſti. Jo. an. ⁊ Jo. de ligna. vel ſaltē fiat talis erogatio: ad arbitriū dioceſani loci vbi factum eſt dānū: vel rapina ſm Ray. Si tñ nō cōmode fieri poſſʒ in dicto loco: cū hoc nō ſit neceſſariū. pōt tūc ⁊ dʒ alibi fieri ſm Vul. Sʒ ⁊ beatuſ Tho. vbi ſupra in hmōi caſu: nł dicit de loco determinato ſed pro anima illi⁹. cuius res erat: dʒ paupib⁹ erogari. Vñ ⁊. M. Vgo. perit⁹ in vtroqʒ iure ⁊. Frater Clar⁹ dicebāt: ꝙ cū paupes ſint vt vnuʒ mēbrū in corpore eccleſie: nec ab hac vnitate ſequeſtrenť pp locoꝝ diſtātiā: ſufficit ſi reſtō in certoꝝ detur qbuſcūqꝫ paupibus ēt alteri⁹ ꝓuincie q̄ꝫ vbi facta ē rapina vel dānū: ⁊ maxime qui magis ſunt paupes xpi: ⁊ vtiliores eccľie dei: ⁊ ſaluti aiaꝝ: ⁊ ex hoc appet ꝙ locus nō eſt de neceſſitate reſtitutiōis: ſʒ de ꝯgruētia. Idē tʒ Fede. de ſenis. c. xxxij. opis ſui Vſure tñ icerte: extorte p manifeſtos vſurarios: qūo dbeāt reſtitui ⁊ in q̄ loco ⁊ per queʒ dioceſanū: hēs in. ij. p. ſum. ti. i. c. x. ¶ Quāuis. n. qd hētur in iſto. §. nō ptineat ad vbi: ſʒ magis ad qd: tñ hic nōbiliter q̄ritur vtrū fideiuſſor poſſit repetē a debitore vſuras: q̄s ꝓ eos ſoluit creditori: peneſ quē pro ipſo dbitore iterceſſit. Ad qd rñdet Lau. d ridol. ꝙ Jo. an. i qōnib⁹ mercurialib⁹ ſup regula. Dānū: de re. iu. in. vi. hāc qōneʒ explanat notabiliter. ⁊ ex ei⁹ dictis elicit. xi. ꝯcluſiones: quarū prima eſt talis.

¶ Nō recipit fideiuſſor a de
bitore obligationē ſciēte: et cō
tradicēte vſuras ſuo ſolutas
d̄bitori: nec ēt ſortē. nec quid
aliđ iutiliter impēſuʒ. Plus
eſt. n. ɔ̄dicere: q̄ʒ nō ɔſentire.
ex̄ de ſimo. c. Sic tuis. ¶ Se
cūda ɔcluſio eſt. Nō repetit
a debitor̄ ſciēte et patiēte: ſed
nō mādante obligationē fide
iuſſor vſuras vel indebitū ſo
lutas vel ſolutū creditori: et ſi
bi iputet ꝙ ſe obtulit. ex̄ đ re.
iur. c. Bona fides l. vj. Repe
tit tn̄ ſortē indebitū: qđ ſoluit
¶ Tertia ɔcluſio eſt. Nō re
petit a debitore ſciēte: et man
dante ip̄m obligari pro ſorte
tm̄ fideiuſſor ſoluēs vſuraſ: tū
q2 fineſ mādāti excesſit. tū q2
ad illas obligatus non erat.
¶ Quarta ɔcluſio ē. Nō re
petit a debitore fideiuſſor vſu
ras ſciēte et mādante ip̄m in
oēʒ caſuʒ: vel ſimpliciter obli
gari ſiue fideiubere. Pʒ: q2
in generali mādato nō inclu
ſit in debitū: de quo veriſſimi
liter in ſpecie nō mādaſſet. c.
in generali de regu. iur. in. vj.
¶ Quinta ɔcluſio eſt. Repe
tit a đbitore ſciēte et mādāte
ip̄m pro vſuris: cuʒ ſub noie
ſortis iclusit eas: vt eſt moris
obligari ſiue fideiubere ip̄e fi
deiuſſor vſuras: qn̄ iuſte cre-
dē potuit. illā ſortē totū debi
tū: nec p̄ſumere debuit illud
idebitū ſub noie ſortis p̄mit
tere. ex̄ de p̄ſump. c. q2 veriſi
mile. ¶ Sexta ɔcluſio ē. Re
petit a debitore. ſciēte et man
dāte noiatim pro vſuris fide
iuberi ip̄e fideiuſſor creditori
ſolutas: ſi iurauit illas ſoluē.
Et iſta eſt cōis opinio. ex̄ de
fideiuſſo. c. ij. Et ſtam opi. ap
probat Jo. an. Habet tn̄ fide
iuſſor optioneʒ ſoluēdi vel ab
ſolutiōeʒ petēdi. ſicut hʒ debi
tor. ¶ Septima concluſio eſt
Repetit a debitore etiā noia
tim mādante pro vſuris fide
iuberi: ipſe fideiuſſor vſuras
creditori ſolutas: etiā ſi n̄ iu-
rauit creditori illas ſoluere ſi
ipſi fideiuſſori debitor indēni
tatem iurauit: dummodo al
propter pignora data: vel ali
am cauſam debitori fuerit ex
pediēs vſuras ſolui. c. perue-
nit. extra de fideiuſ. ¶ Octa-
ua concluſio eſt. Nō repetit
a debitore ſciente: et mandan
te nominatim pro vſuris fi-
deiuberi ipſe fideiuſſor credi
tori ſponte ſolutas: ſi non. iu-
rauit creditori illas ſoluere:

nec d̓bitoꝛ iurauit fideiussoꝛi
indēnitatē:nec expediebat de
bitoꝛi ꝓpter pignoꝛa data vel
aliaꝫ cām ipsas vsuras solui:
⁊ hoc de iure foꝛi. Sed opio
theologoꝛuꝫ que ſm Jo.an.
multū fauet eqtati.est ꝙ vꝛge
atur debitoꝛ ad soluēdū i fo-
ro ꝯscie.de re.iu.c. Scīēti li.
vj. ¶ Nona ꝯclō est:nō repe
tit a debitoꝛe sciēte ⁊ mandā
te noiatiꝫ pꝛo vsuris fide iu-
beri ipse fideiussoꝛ vsuras cre
ditoꝛi coacte solutas:si nō iu
rauerit creditoꝛi illas solue-
re:nec debitoꝛ iurauit fideius
soꝛi indēnitatem:nec expedie
bat d̓bitoꝛi ꝑꝑ pignoꝛa data
vel aliam cām vsuras solui:si
fuit ipse fideiussoꝛ in culpa:vt
qꝛ nō excepit.Secus si nō fu
it in culpa. ¶ Decima cōclu-
sio est.ꝙ in omni cāu quo ṗt
a d̓bitoꝛe fideiussoꝛ vsuras re
petere:dꝫ intelligi si nō inter
uenit fraus ꝑsōe ad ꝑsonā.s.
ꝯstituētis ob hoc fideiussoꝛeꝫ
ex̄ de pꝛi.c.Quāto. ¶ Unde
cima ꝯclusio est.ꝙ in oi casu
quo pōt a debitoꝛe vsuras re
petere:fideiussoꝛ poterit illas
repetere a creditoꝛe:cui soluit
ff.mādati.l.si fideius.§.i oibꝰ.
¶ Capitulū quartū per quos
debet fieri restitutio.

Quantum ad quartū s.per quos fieri dꝫ re
stitutio. Primo dicē
dū est de icertis:scd̓o de cer
tis. ¶ Queritur ergo vtrū re
stitutio incertoꝝ debeat fieri
per eū qui hꝫ restituē vel per
aliū cui cōmiserit:aut solum
ꝑ diocesanū. Rñ. Circa hec
sunt varie opiniones ⁊ ꝯtra
rie. Hosti.sup.c.cuꝫ tu ex̄ de
vsur.⁊ in.c.cū sit.ex̄ de iude.⁊
in sum.sua de pe.⁊.si.iuxta si-
nē tenet ꝙ vnꝰ de casibꝰ perti
nentibꝰ ad ep̄m est restitutio
male ablatoꝝ incertoꝝ. Qd̓
etiaꝫ tenet Jo.an.ex̄ de pe.⁊
re.in.c.si ep̄s.in glo.li.vj.⁊ in
c.pctm̄.d̓ reg.iur.li.vj. Ad qd̓
videt̄ facere qd̓ hr̄.xij.q.j.c.ꝑ
cipimus. Adducit etiam ali-
quos qui tenēt hanc rōnem.
Cuꝫ hmōi bona incerta. sint
pꝛo aiabꝰ eoꝝ quoꝝ fuerūt fi
deliter dispēsanda:ac ꝑ ꝯse-
quens sint ad diuinū cultuꝫ
eo ip̄o ⁊ sustētationē paupeꝝ
oꝛdinata:solus aūt ecclesiasti
cus p̄latꝰ sit rectoꝛ ⁊ modera
toꝛ diuini cultus.⁊ pater pau
peꝝ ⁊ dispēsatoꝛ rerū diuino
cultui oꝛdinandarū: vt pꝫ di.
lxxxvij.c.dine ⁊ i mltis alijs

c.ideo secunduz iudiciuz eius
debita incerta sunt per eũ di
spẽsanda. Archi. autẽ in qua
dã q̃stione disputata per cuz
⁊ in rosario. xiiij. q. v. c. nõ sa-
ne tenet ꝯtrariũ ⁊ dicit sentẽ
tiã. Hosti. circa hec. supradi-
cta esse verã in casu vbi nul-
lus deputatus est a testatore
qui hoc exequat. vt. xij. q. ij. c.
de laicis. Ubi vero certa ꝑ-
sona deputata est a testatore:
illa ꝑsona debet exequi: vt in
d. c. de laicis ex. de te. ca. tua.
Jmmo credo ꝙ ip̃e raptor i
certa que dñt pauperibꝰ erro
gari: põt ipse pauperibus er
rogare absq; lnia vel auctori
tate ep̃i: vel alteriꝰ iudicis ec-
clesiastici vt satis colligit i. d.
c. cũ tu. Et hoc inuit ẽt clare
glo. j. c. sicut dignũ de homi.
§. eos. Nec obstat illa decre
talis. c. cũ sit ex̃ d̃ iude. ꝑ quã
ꝓbat Hosti. suã opinionem
Naz illud. c. loquit de iudeo
nõ de xp̃iano: cuius actus vl
dispensatio merito hẽtur su-
specta ab ecclesia quo ad xp̃i
anos: iõ iuste ⁊ bñ dicit ibi se
cũdũ ꝓuidẽtiã diocesani: que
suspitio cessat in xp̃iano: ⁊ sic
nõ dubito ꝙ ep̃s nõ hẽt se i
tromittẽ de talibꝰ. Hec Ar-
chi. Joan. de lignano idẽ sen
tit: ⁊ post adducit hãc rõnez.
Qui indebitũ extorsit. obliga
tus est ex maleficio: vel q̃si il
lis quibꝰ extorsit si extãt: alias
pauperibus. Et regula hz: ꝙ
debitor põt se per solutionez
liberare. Insti. quibꝰ mo. tol.
oblo per totuz. Tu qui dicis
ꝯ̃triũ: da mihi casum exp̃ssuz
ꝯtra regulã. Nec est verũ ꝙ
sit in dicto. c. cũ sit: q2 nõ loq
tur in xp̃iano sed in iudeo: vt
dicit Archi. Hãc opinionez
sequũtur Pau. ⁊ Zenze. sup
cle. i. de ꝓuilegijs. Hoc etiaz
ꝯsuluerũt Jo. cal. ⁊ recuperꝰ
Sz dñs Ugo. vtriusq; iuris
peritꝰ. ⁊ frater Clarꝰ: vt ha-
betur in quadã summula: cõ
cordauerũt in hoc ꝙ nullum
ius exp̃ssum hoc dicit nec in
decretis: nec alibi nisi ꝙ ep̃s
est ꝓcurator pauperuz. Illud
vero ad aptatur ꝙ põt ꝓcu-
rare de suo ꝓprio si hẽt. vel
de bonis ecclesie. i. fructibus
vel alijs modis. Sz q2 sacer
dotes simplices: sunt imperi
ti pro maiori parte. ep̃i vero
reputãtur sufficiẽtes in scien
tia: hinc inoleuit ꝙ hmõi re-
stitutões remittunt ad ep̃os.
Unde si cõfessor peritus sit:

⁊ sciat in hmõi sufficiẽter cõ
sulere:non est necesse remit-
tere ad epõs. Hec ibi. Et in
hac snia est Jo.mo. Hoc ẽt
ĩnuit. Inno.extra de imuni-
ecclesie.c.qꝛ pleriqꝫ:ar. xxiiij.
q.iij.c.siqs romipetas. Ad rõ
nẽ superiꝰ iductã pro alia opi
niõe possꝫ rñderi:ꝙ q̃uis epi
⁊ ꝑlati sint dispẽsatores rerũ
dataꝝ ecclesijs . nõ tñ seqtur
ꝙ sint dispẽsatores oiuꝫ que
ẜm deũ sunt in diuinũ cultũ
⁊ in paupes erroganda:sꝫ so
lũ in diuinũ cultũ iaꝫ ordina
ta:vt redditus ecclesiarum ⁊
hmõi. Nã si eẽnt dispẽsato-
res errogãdaꝝ oium:secun-
dũ hoc eẽnt ẽt dispensatores
oim supfluoꝝ que diuites ex
diuino precepto deberẽt pau
peribꝰ errogare . qđ a nullo
ꝯceditur. Sed ⁊ Tho.ẜa ẜe.
q.lxij.dicit ꝙ si ille cui debet
fieri restõ sit oino ignotꝰ:de-
bet ei restitui sicut põt.s.dan
do in elemosynas pro salute
eius.siue sit mortuꝰ siue sit vi
uus:ꝑmissa tñ diligẽti inqsi-
tione eiꝰ:⁊ de auctoritate epi
nihil dicit. Sco.in.iiij.di.xv.
dicit si queras per cuius ma
nus debeãt talia dispẽsari.s.
icerta. Rñ.ꝙ nõ inuenio quis
necessario sit determinatus
mediator in ista pauperibꝰ di
spẽsandũ. Videt̃ aũt mihi ꝙ
per seipsum(consilio nihilo-
minus boni viri)põt hoc pau
peribꝰ errogar̃:qꝛ tali media
tori ad dispẽsandũ tribui pos
set:de cuius fidelitate ꝑsume
ret:⁊ tñ iste sibi appropriaret
vel in alios vsus conuerteret
q̃ꝫ deberet. Vnde vbi lex di
uina vel ecclesiastica non li-
gat ꝑsonã:sequenda est ratio
naturalis . Illa aũt dictat.ꝙ
qui tenetur restituere:magis
hoc faciat per se:q̃ꝫ per aliuꝫ
nõ excludẽdo tñ hoc cõsiliuꝫ
boni viri:sed icludẽdo. Hec
Sco.vbi sup̃. ¶ Quidaꝫ alij
faciũt circa hoc distinctionẽ
videlicet quãtũ eorũ in qbus
cõpetit repetitio:vt furto:ra-
pina:vsura:fraude:⁊ hmõi di
spẽsatio incertoruꝫ pertineat
ad epm. Sed alioꝝ vbi non
cõpetit repetitio:⁊ si erroga-
tio fienda est pauperibꝰ:vt in
ludo.⁊ iniuste acceptis a iudi
ce pro iudicãdo:vel a teste ꝓ
testimonio:a meretrice ꝓ for
nicatione ⁊ hmõi : qlibet per
se possit dispẽsare:vel cũ cõsi
lio ꝯfessoris. Ego credo secũ
dã opinionẽ.s. Archi.⁊ sequa

eium omnino veram ⁊ sim-
pliciter excepto vno casu: vi-
delicet in icertis publicorum
vsurarioꝝ: quē casuȝ nō dubi
to oēs illos excepisse intende
re q᷑ ibi exꝑsse ⁊ clare ius ꝓ-
uidit: vt. s. per dispositionem
diocesani talia incerta deter
minētur ⁊ dispēsetur: extra đ
vsuris. c. q̄ȝq̄ȝ lib. vi. ibi tradi
tur forma đ hmōi. de qua ha
bes i. ij. parte sum. ti. i. c. x. In
hoc ergo casu tñ pōt intelligi
illud quod dr̄ per tertiam opi
nionē. s. in vsuris publicis in
certis. ¶ Et si queratur vtrū
eṕs possit per sua synodalia
hoc statuere: vt. s. sibi retineat
dispēsationē incertorū ⁊ ali⁹
nō possit se intromittere. Dic
in hoc casu Io. an. de ligna.
super. c. cū sit iudeis: ꝙ quic-
quid dicit Io. an. dubium est
an possit. Et Io. cal. in quo-
dam cōsilio dicit expresse ꝙ
nō pōt Vgo ⁊ frater Clarus
dicūt ꝙ nō pōt eṕs excōica-
re de iure sacerdotes: qui se i
tromittūt de dispēsatione in
certorū. ¶ Quātū ad scđm. s.
per quos debȝ fieri restitutio
certoꝝ bonoꝝ ad qđ respōde
tur ꝙ per eū qui abstulit seu
recepit vsuras. seu male abla

ta. Potest etiam ⁊ per quā-
cūqȝ personam aliam facere.
In hoc. n. vera est regula iu-
ris: qui per aliū facit. per inde
est ac si per seipsum facere vi
deatur. de re. iu. li. vi. Si tñ vi
tiū vsure: furti: rapine: vel alte
rius dāni est occultū: ⁊ resti-
tutio occulto mō per se vel ꝑ
aliū fiēda est: vt non detega-
tur persona. ar. ij. q. i. c. si pec-
cauerit. Caueat etiā diligēter
ꝙ cū per aliuȝ facit: ita caute
faciat vt recipiat qui debet ⁊
nō ille sibi retineat: q᷑ non es
set per hoc liberatus. nec ꝯfi-
dat de confessoribus: nec ṕdi
catorib⁹: nec q̄stuarijs qui q̄-
runt pecunias nō animarum
salutē. Et si his. qui rapinam
vsurā vel fraudē fecit non re-
stituat: cū heres teneat ad oia
onera defuncti iquātū suffici
at hereditas: tenet ⁊ ipse face-
re dictā restitutioneȝ: de vsu.
ca. michael. Et eadē ratione
heres heredis: ⁊ sic in ifinitū
cū scit ab eis hereditas obli-
gata ad r̄stitutionē ꝑꝑ vsuras
⁊ rapias ⁊ dāna a ṕorib⁹ fa-
cta. Et vbi n̄ sufficeret heredi
tas ad satisfaciēdū: tenēt lega
tarij ⁊ donatarij q᷑ nō legari
nec donari ṕt alienū. Nec ex

cusarentur heredes scientes vel dubitātes: vel merito dubitare debētes: ex publica fama. vel ex scripturis: vel ex fideli relatu: testatorē illicitos fecisse ꝯtractus. vel vsurarios: ex hoc ꝙ nullus ponit q̄relā sup hoc. vel postulat aliquid ab eis vt debitū. Sꝫ debēt diligenter iquirere veritatē q̄ꝫtū pñt. Et si iueniunt sic esse: notificēt: vel notificari faciant illis quib⁹ debēt: se offerentes ad restitutionem. Et si non iuenirētur aliqui: pauperib⁹ est errogandū. Alias essꝫ in eis ignorantia crassa que non excusat. di. xxxvij. §. fi. Et q̄ꝫuis defunctis nō prosit illa restitutio si decesserint ipenitētes: ꝓdest tñ: imo necessaria ē ipsis heredibus si volūt saluari: qꝛ nō remittit peccatum ⁊c̄. de re. iur. li. vi. ¶ Qui aūt licitā arteꝫ exercebat: vel p̄rimonialia tantuꝫ habebat testatoꝛ: nec apparet ex fama vel scriptis de illicitis cōtractibus: seu alieno: presumere debēt eum iuste acquisisse: qꝛ nemo iudicādus est imemoꝛ ꝓprie salutis ⁊ diuini timoris i. q. vij. c. sancim⁹. ⁊ p̄cipue in mortis articulo. ¶ Iteꝫ nota ꝙ dicit Hosti. in sum. ti. de vsu. ꝙ si aliqua honesta psona puta sacerdos vel ep̄s tractet inter debitorē ⁊ creditorē de satisfaciēdo. ⁊ dicat creditori talis mediatoꝛ: tantum faciā tibi reddi si ex corde residuuꝫ remittas: nō decipias me: qꝛ mediatoꝛ sum: nec debitorē: cui⁹ aie saluteꝫ quero: ⁊ respōdet creditoꝛ se ex toto corde liberare ip̄m: debitorē: q̄re nō dīdicā ipsuꝫ liberatū: nō video: nec curo qualitercū q̄ꝫ sit satisfactum dūmodo sit satisfactū ei. Si qui moueant in ꝯtriū: hoc faciunt in odium vsurarioꝝ. Si quis. n. ex alia cā alij iniuriet: equidē hoc admittit quilibet theologus: ꝙ ꝯcordia iter partes possit tractari: ⁊ pars eius qđ deberet ex pacto remitti: alias titulus de trāsactionib⁹ inutilis essꝫ. Et quare nō idem de vsura. Dicēdū ergo ⁊ tenēdū ꝙ p̄cibus possit vel iussu iudicis vel pactiōe partiū remissio fieri: ⁊ sic dicā vsurariū absolutuꝫ. Hec Hosti. Que qdem itelligo vera esse in foro ꝯtentioso: nō in foro cōsciētie. vel ēt in foro cōsciētie q̄ꝫtū ad ea q̄ dubia essent: vtrū deberēt da-

ri vel nõ:qꝛ rationes sunt ad
vtrãq₃ partẽ:vel cũ dubiũ est
q̃ₜũ debeat satisfacer̃ pro dã-
no dato. Et ad hoc faciũt rõ
nes quas facit ipse. Hosti.
Sed vbi certu₃ vel claru₃ est
debitũ:vel rõne vsuraru₃: vel
alterius vsurpationis: nisi de
bitoꝛ liberaliter remittat illud
ꝙ remittit ẽt si de mille tan-
tũ decem remitteret:si hoc fa
cit qꝛ putat se aliter residuu₃
nõ posse habere:nil valet illa
remissio facta etiã publico pa
cto quo ad aiam. Unde cu₃
mercatoꝛ ĩfoꝛtunia passus fal
lit:⁊ occultãs multa de bonis
suis mobilib⁹ vt nõ ꝑueniãt
ad man⁹ creditoꝝ querit cõ-
positionẽ cum eis de minoꝛi
q̃ₜitate q̃₃ debeat(puta cõue-
nit respõdere singulis credi-
toꝛib⁹ ad rõnẽ. xv.solidoꝝ ꝓ
libra:cũ tñ posset totũ dare vł
cedere bonis)cui cõpositioni
assentiũt creditoꝛes:⁊ ita reci
piẽtes liberãt eũ de residuo:
certũ ẽ:qꝛ quo ad deũ adhuc
tenet̃ de residuo cum illi non
spõte sed coacte fecerint illa₃
remissionem:volentes illa ꝑ-
te potius carere q̃₃ toto. Qui
immo ⁊ si cederet bonis tota
liter.nihil sibi reseruãdo:⁊ nõ
sufficiũt bona illa ad satisfaci
endũ.si postea ꝑuenerit ad pi
guioꝛẽ foꝛtunã tenet̃ de resi-
duo.cx̃ de soluti.c. odoardus.
¶De dãnis datis tempoꝛe
guerre adinuicẽ inter ciuita
tes qũo ⁊ per quos potest fie
ri relaxatio seu remissio:qñ fa
ciũt pacẽ cum certis pactis ⁊
capitulis. ¶ Nota ꝙ in qua-
da₃ sũmula sic dicit̃:ꝙ q̃₃uis
sint pupilli multi ⁊ absentes
qui nõ assentiũt:⁊ foꝛte ẽt ali
qui ꝯdicunt ex ꝓuectis qui re
ceperũt dãna iniuste : nec eis
est satisfactum : nihilominus
tantũ est bonu₃ pacis : ꝙ qui
habẽt rẽ publicã gerere : pos-
sunt cum ꝯsensu : maioꝛis ꝑ-
tis subiectoꝝ sibi: pactis pa-
cis subdere ⁊ licite relaxare ĩ
uicẽ dãna data:⁊ si fiat rela-
xatio pꝛedicta : tenet ⁊ valet.
Nã ⁊ in hoc modo pñt ꝓ bo
no rei publice sibi tallias im-
ponere ⁊ hmõi: quas gabel-
las vocãt. ¶ De bonis vero
clericoꝝ ⁊ religiosoꝝ:nõ pos-
sunt laici facere relaxatione₃:
qꝛ nõ sunt eoꝛum foꝛo subdi
ti:nec de bonis ecclesiasticis
ꝑmittitur eis aliqua dispõ.vt
di.lxxxxvi. Bene possunt tñ
hoc facere ꝓlati spũales ter-

rarum adinuicem: de cõsensu τ cõueniẽtia clericoꝝ τ religiosorũ qui dãna receperũt in guerra. Hac autẽ relaxationem quo ad laicos vel clericos intelligas de dãnis da. de rebus ↄsumptis. Naꝫ res extantes: vt equos: pannos τ hmõi qui habent τ sciunt sua nõ esse: vtputa qꝛ bellũ iustũ nõ fuit ex parte suoꝝ. vel si iniustũ ab eis acceperunt a qbus nõ poterant: ipsa tenere non pñt. Unde si dominos ꝓprios inuenire pñt: eis reddere tenẽtur: alias si non inueniũt pauperib⁹ erogare. Ideꝫ videtur: si de iusticia belli dubitatur. Nã vbi clare bellũ iustũ est: res accepte efficiuntur capientiuꝫ (dist. j. c. Jus militare) que tñ debẽt iter eos ꝓportionabiliter distribui per duces belli: vt. xxiij. q. v. c. dicat: nisi per publicũ editũ datũ sit vnicuiqꝫ qđ capit. Pauperũ aũt τ innocentũ non vꝛ tutũ bona auferre cũ sint sine culpa: nisi subsit cã: cuꝫ sit aliquis puniẽdus. de re. iur. li. vi. Pena tñ tẽporali frequenter punitur vn⁹ pro altero diuersis de causis: vt. j. q. iiij. p totũ. ¶ De tutoribus: curatoribus negociorũ alioꝝ gestorib⁹ filijsfamilias τ hmõi qui extorserũt vsuras: vel fecerũt rapinas: fraudes τ dãno noie alieno. s. p pupillis: patronis. vel patribus suis: nil tñ coruꝫ peruenit ad eos: sed ad pupillos: dominos vel patres eorũ: querit vtrũ per eos possit τ debeat fieri restitutio ipsis pupillis: vel patribus. seu dominis nesciẽtibus τ inuitis de bonis eorum ad quos puenerũt taliter extorta. Respõ. dicũt quidã indistincte: qꝫ sic in foro ↄsciẽtie: dũmõ non immineat inde piculũ vite: ↄscientie. vel fame: si deprehenderet aut scãdalũ sequat puta qꝛ aliqs credit furat⁹ fuisse illa qui inocens est τ hmõi. Tales. n. vt dicũt illi nõ cõmittunt furtũ occulte illa recipiẽtes: cum pecũia fenebris: vel p rapinas τ fraudes habita nõ sit eorũ. Et rõ est qꝛ cũ p efficacẽ cãꝫ pdictoꝝ. s. tutorũ: curatoruꝫ τ hmõi: τ per iter mediũ illorũ tale iiustũ lucrũ deuenerit ad man⁹ pupillorũ: patronoꝝ vł patrũ: τ ad restitutionem sint obligati isti mediatores: iustũ esse vꝛ vt que cã illoꝝ iniuste ablata sunt: nũc iste Iniaꝫ ba

beant illa satisfacere: nc ipsi de ppo satisfacē teneant ar. ad h de re.iu. vbi dicit Chry so. Omnis res p quascunq3 cās ɔhitur p easdem dissolui tur. Propterea ad hoc agen dū pdicti tenentur: z i hoc ge rūt vtilē curā sui: z illoꝝ qui iniuste detinēt aliena. ¶ Alij aūt pfectius z equ⁹ rñdent p distinctionez videlicet: qꝛ aut tales adhuc habent in mani bus administrationē rerū il lorū: aut nō. In primo casu: pñt z debēt restituere de bo nis illoꝝ ad quos puenit lu cruz quod habēt pmanib⁹ si nolūt remanere ipsi obligati ad satisfaciēdū d suo. Et hoc siue occulte siue māifeste: cuz sufficiēti cautela: aut ab ipsis nō possit postea repeti. Et ad hoc videtur facere rō prime opinionis cuz regula prima. Ois res. Si āt nō habēt am plius administrationez: tunc subdistinguēdū est: qꝛ aut p dicti tutores: procuratores z hmōi: nō pñt illa restituere d suo (puta qꝛ pauperes st) aut pñt: z si nō pñt: sufficit q denūciēt pricipalib⁹ p quib⁹ se cerūt vsuras: fraudes z hmōi qui ignorāt quō fecerūt, p eis talia illicita lucra que ad eos deuenerūt: vñ z obligati sunt ad restonē. Et si nō satisfaci unt ipsi principales: hēant p positū satisfaciēdi d suo cum poterūt. Ad accipiendū āt oc culte a pdictis ad h nō tenēt nec debēt: z rō ē qꝛ quo ad se excusati sunt a restōne rōne i potentie. vt. xiiij. q. vj. c. si res. Quo ad illos, p qb⁹ fecerunt vsuras vel fraudes: auferēdo ab eis occulte. p h nō puidet saluti coꝝ cū remaneāt obli gati i ɔsciā: ex quo sciūt talia fore facta: nec velit satisfacer: z sic nō dissoluitur peccatuz: vel obligatio quo ad estima tionē eorum. Sed nec potest quis a priuata psona cogi ad restōnem male ablatoꝝ ni si per iudicem ecclesiasticuz: vel ciuilem nec videtur bene posse excusari a furto cū con tractet rē alienā iuito domi no: cū i vsura trāsferat domi niū. Per hoc etiā exponit se multis piculis. Si aūt tales mediatores de quibus dictū est pñt restituere (cum illi ad quod ext o: ta puenerūt nolūt restituere: qui principaliter obligātur) possunt petere bu militer non p coactionez vel

fraudem a creditoribus vsu-
rarũ vel fraudũ remissionez:
cuz penes eos nõ remanserit
pecunia fenebris: ⁊ illi qui eã
habuerũt remaneãt pricipali
ter obligati: q₂ remissiõe obtẽ
ta libere ⁊ spõte: ãplius nõ te
nebũtur: sꝫ tm̃ p̃ncipales: nisi
⁊ eis fieret remissio. Q̃ꝺ si re
missionẽ facere nõ vellent. te
netur satisfacere de suo ⁊ tũc
vsqꝫ ad quãtitatẽ solutaꝫ pro
illis. poterũt occulte accipe ꝺ
bonis eoꝝ: si alias p̱ viã iudi
cij hẽre nõ p̃ñt: ita tñ ꝙ nõ se
quat̃ scandalum vel periculũ
que semp̱ vitanda sunt. Ubi
ãt mediator talis sic satisfecit
dꝫ p̱ aliquẽ modũ cautũ de-
clarare illi q̱ sciebat se obliga
tuꝫ ad illud ãplius nõ teneri:
vtputa: si dicat se non curare
ab eo illa recuperare q̃si ac si
donasset vel declarare here-
dibus suis: ꝙ nõ recipiant a
tali p̱sona aliquid vt debituꝫ
pro tali cã ⁊ hmõi. Bona. n.
fides nõ patit̃ vt semel exactũ
bis exigatur: de re. iu. li. vi.

¶ Capitulum quintum cui fi
enda sit restitutio.

Quãtuꝫ ad quintum. s.
q cui fienda est restitutio
seu datio rei ablate vel
alias illicite acquisite. Pro
fundamẽto notãda ẽ distictio
quã ponit Tho. s̃a s̃e. q. xxxij.
ar. vij. dicẽs. ¶ Tripliciter p̃t
esse aliquid acq̱situꝫ. ¶ Uno
mõ q₂ id qꝺ acq̱rit̃ illicite: de
bet̃ ei a quo acq̱sitũ extortum
est: ⁊ siue nõ transferat̃ dñiuꝫ
illius rei in accipienteꝫ vt in
furto ⁊ rapina: siue transfera
tur: vt in vsura: tñ cõpetit re-
petitio. Scꝺo mõ dicitur ali
q̱d illicite acq̱sitũ: ita ꝙ ille q̱
illicite acq̱siuit non põt illud
retinere: nec tñ debetur illi a
quo acq̱siuit q₂ ille ꝯtra iusti
ciã dedit: ⁊ ille ꝯtra iusticiam
accepit: vt in simonia ⁊ simi-
lib⁹ in q̱bus ip̃a datio ⁊ acce
p̱tio est ꝯtra legẽ. Tertio mõ
dr̃ illicite acq̱situꝫ non ꝙ ip̃a
acq̱sitio sit illicita: sꝫ illud ex
quo acquiritur est illicituꝫ: ex
quo transfert̃ dñium nec cõ-
petit repetitio. vt in meretri-
cio ⁊ huius. Nã meretrix tur
piter agit ⁊ ꝯtra legẽ dei for-
nicãdo: sꝫ ipsa acq̱sitio. vl̃ da
tio pecunie pro hmõi illicitis
nõ est illicita nec ꝯtra legem
dei: ⁊ hoc proprie dicitur tur
pe lucrum. De illicitis ergo
isto tertio modo acq̱sitis s̃m
Tho. vbi supra ⁊ Ray. potest

dari elemosina: et potest etiã retineri nisi superfluũ per fraudem vel dolũ mulier extorserit: quia illud esset restituẽdũ. Et ad hoc ptinent lucra facta ex histrionatu illicito: ex duello: ex torneamẽto: ex sertis factis de floribus: et aliis huiusmodi: quorum vsus est cõiter ad lasciuiam: ex deciis fact(is) ex mathematica seu arte diuinatoria: ex lucro negociationis: aduocationis vel medicine in casu nõ concesso quo ad clericos. In his dixerũt aliqui nõ posse fieri elemosyna: quia vt dicitur prouer. tertio honora deũ de tua substãtia: et iter honora deũ de tuis iustis laboribus: et. xiiij. q. v. c. elemosyna: et. i. q. i. nõ ẽ putãda. Sed hoc nõ est verum secundum Tho. vbi supra. et Ray. et alios cõiter. Predicta aũt capitula allegata hoc itẽdũt: quod nõ licet dare elemosynã de male acquisitis: que. s. debent certis personis restitui: vel quod nõ debet aliquis aliquid de facere illicitũ vt det elemosynã. Et quamuis quidam distinguant vt dicit Vul. quod in his que prohibita sunt: quia mala et nõ puniunt a iure nisi infamia: vt meretriciũ duellũ: et huiusmodi talia põt retieri. Sed que mala sunt quia prohibita a iure vt torneamẽta: et negociatio quo ad clericos: et huiusmodi: et talia nõ põt retineri ad vsum suũ: sed debẽt pauperibus erogari. Licet hec distinctio videatur esse probabilis tñ (quia pene sunt restringẽde nõ ãpliãde: et qui nimis emungit elicit sanguinem) credo quod in predictis oibus casibus et similibus: bonũ ẽ et salubre. quod penitẽs inducatur ad erogãdũ pauperibus nõ tñ cogendus ad hoc: nec si nõ velit: i hoc est iudicãdus nõ eẽ in statu salutis si nõ velit huiusmodi pniam agere: vel accipere. s. quod huiusmodi lucra pauperibus erogetur: nisi i casibus a iure expressis vt in simonia et idẽ de eo quod datur iudici ad corrũpẽdũ eũ et huiusmodi: vt infra dicetur. Secundum ergo Tho. Vul. Ray. et Inno. de huiusmodi debet dari elemosina debito honestatis et consilii: nõ debito necessitatis salutis. Et sic itelligitur illud. xiiij. q. v. qui hẽtis. Nõ est ergo illud acceptũ sic restituẽdũ ei a quo acceptũ est: quia in turpi causa: melior est conditio possidentis. ff. de cõditiõe ob turpem cãm. l. fi. ob turpem.

¶De illicite acquisitis. secũdo

modo videlʒ cum illud sic acquisituʒ nō debetur ei a quo sic est acquisitum: nec tñ acquirens pt pro se retinere. Illō pōt ⁊ dʒ de necessitate salutis nō soluʒ de ꝯsilio ⁊ honestate pauperibus erogari: ⁊ huiꝰ rō est ẜʒ Tho. scd̄a secūde. q. lxij. ar. v. qꝛ ipsa datio ⁊ acceptio est lege ꝓhibita: vt in simonia. Quidā tñ extendunt istū ẜm modū ad oē lucruʒ i quo cōmittit̃ pctm̄ i dante ⁊ recipiente nō soluʒ i simonia sed etiā i pecunia accepta ex adulterio ⁊ pro vsura: cuʒ qs accipit mutuū sine cā rōnabili: puta vt āplius ditet̃ ⁊ inde soluit vsurā. Illā vsurā vt dicūt: q accipit retinere nō pōt nec tñ ei debet reddere q dedit: qꝛ turpiter opatus est dādo mutuū ei quē nouerat nō idigere. Sʒ Tho. vbi sup̄ nō dic̄ hoc. sed cū datio est ꝯtra legem. In dicto aūt casu datio pecunie pro mutuo nō est peccatū: sʒ accipe illo mō vsurario mutuū est pctm̄: qꝛ dat illi occasionē mali. Vn̄ licet peccet mortaliter sic mutuuʒ accipiēdo: dʒ tñ potiꝰ reddere illi a quo accepit q̄ʒ pauperibus erogare: nisi vbi nō iuenirctur ille a quo accepit: vel etiā si vellet illam vsurā reddere nō vsurario: sʒ his a quibus extorsit ip̄e vsurariꝰ vsuras: pro eo satisfaciēdo pro illa parte. ⁊ tūc dʒ vsurario significare ne iteꝝ illi restituat ⁊ precipue dʒ hoc facere cum lnia ep̄i. vt si dictus vsurariꝰ vellet ab eo repetere. ep̄s cogat illū desistere a receptiōe ⁊ ex quo vtiliter gestuʒ est negociū eius ratū hr̄e dʒ. Non tñ tenetur ad hoc. s. inquirere vl̃ dare his quibꝰ debitor est vsurariꝰ: sʒ sufficit q̄ restituat a quo accepit. Pauperibꝰ autem erogare nō dʒ: cū nouit euʒ a quo accepit ⁊ pōt ei dare. Qō expresse oñdit Augu. dicens. Nolite facere elemosynas de fenore ⁊ vsuris. xiiij. q. v. Naʒ cū dat paupibꝰ qō debet̃ certe ꝑsone: nō liberat̃ a restitutiōis obligatione ad illaʒ ꝑsonā: vt hr̄ ex̄ de homi. c. sicut dignū: circa finē. Sed in simonia ipsa datio ⁊ acceptio pecunie pro spūalibꝰ est prohibita. Vn̄ dicitur. i. q. i. c. Placuit anathema danti anathema accipiēti. Et iō nec sibi retinere valet: nec illi reddere qui dedit: sʒ dʒ de neces

stitate salutis pauperibus erogare si pōt: vł illi ecclesie in cui⁹ iniuriā data est pecunia applicari. vel aliter prouideri prout habes in scđa pte sum. ti. i. c. v. Similr in iudicio pro hibitū est iudici vł assessori. cū hñt certū salariū: accipere aliquid a partib⁹ pro iudicando vel nō iudicādo. vel iudicādo bñ vel male. Et testi est ꝓhibitum accipe pro testimonio ferendo: Vñ Augu. Ideo nō debet vēdere iudex iustū iudiciū: aut testis verꝫ testimoniū: qꝛ vēdit aduocat⁹ iustū patrociniū: ꝛ iurisc͠osultus verꝫ cōsilium. Illi. n. inter vtrāqꝫ ptes ad examē adhibēť: isti in vna parte ꝯsistunt. xiiij. q. v. c. Nō sane. Qđ ergo recipit iudex pro hmōi vel testis: pro se retinere nō pōt: sꝫ dꝫ illi restitui qui dedit: si iuste ꝺdit puta vt iuste iudicaret. intēdens redimere quodāmō vexationē suam. Vñ Aug. in. d. c. nō sane Ille solet male sibi ablatā pecuniā repetere: qui iustū iudiciū emit: qm̄ venale eē nō debuit. Sed si pecunia data fuit iudici ad cū corrūpendum: vel testi ad falsuꝫ testimoniuꝫ dicendū: vel alicui ad falso accusandū: vel aduocato ad iniuste aduocādū: illi datori reddi nō debet qꝛ turpiter dedit nec sibi retinere dꝫ sꝫ pauperib⁹ elargiri vel illi in cui⁹ dānū siue iniuria data est: ꝛ pcipue si ex hoc amisisset iustam cām. Habeť h̄ in. d. c. nō sane ꝓut ibi nōt. Jo. an. ꝛ Archi. ꝛ ij. q. iij. c. Qui recte. ꝛ Inno. ex de imu. ec. c. qꝛ pleriqꝫ Ray. ꝛ Mo. in sum. Silr īferiores officiales vt nūcij missi: ꝛ hmōi si aliqd extorquēt per iprobitatē: vt denariū puuꝫ ꝛ hmōi teneť paupib⁹ errogare: ꝛ hoc vbi certū salariū recipiunt: vt dic gl. i. c. Nō sane. Nā cū salariū sufficiēs recipiūt si q̄ extorqnt. dñt restituē si ē qd nō bile. Et idē vř dicēdū ꝺ nōriis camerariis: ꝛ hmōi q offō suo exercēdo: exigunt aliqd a psonis. Si. n. hñt sufficiēs salariū teneť ad restōnē coꝝ q̄ accipiunt. Nec vř excusař ꝯsuetudo cuꝫ sit irrōnabił. ar. xxiij. q. i. c. Militař: vł paupib⁹ errogař si de facili ñ pt iueniri. Si vero salariū nō hērēt: vel nō sufficiēs: credo qꝫ ꝯsuetudo excusaret: qꝛ nemo cogiť suis stipē diis militare. ¶ Insup de his qui accipiūt pecuniā ab accu

satis vel incarceratis anteq̃ proferatur s̄nia cõtra eos vt intercedãt pro eis ⁊ liberenť. ¶Sciendũ q̄ si accusati. vel icarcerati sunt culpabiles: vñ ⁊ merito ꝯdẽnandi: illã pecuniã nec reddere debẽt datoribus q̄ turpiter dederũt: nec sibi retineř pñt: q̄ turpiter acceperũt impediẽte iustitiã: s3 debet paupibus errogari. ar. xiiij. q. v. Qui hẽtis. Si vero sunt inocẽtes: ⁊ ad redimendam suã verationẽ dederũt ⁊ procurandã sui liberationez (si intercessores coꝝ sunt officiales salariati alias) pecuniã pro hoc receptã reddere dñt vel paupib⁹ errogare: nisi data fuisset per modũ doni ⁊ liberalitatis: ⁊ p̄cipue post liberationẽ: q̄ tũc retineri posset ar. i. q. ij. c. Sicut ep̃z. Et similiter si itercessores nõ sunt officiales salariati: s3 p̄uate p̄ lone: laborãdo pro hmõi iusta liberatione. iuste faciũt: ⁊ q̄ꝺ eis dať: iuste retinere valent. ¶Item de pecunia data pro adulterio cõmisso vel cõmittẽdo: q̄uis quidã dicãt q̄ d3 dari nõ ei q dedit: nec sibi retineri: sed ei dari i cui⁹ iiuriã data est. s. marito (si vxor ei⁹ cõmisit adulteriũ: ex quo pecuniã habuit) vř q̄ poti⁹ ꝺbeat paupibus errogari: nisi ille maritus esset paup: q̄ pp pauptatẽ posset ẽt ꝯfessor ipi mulieri tanq̃ paupi dimittere. Et similiter de viro ꝯmittente adulteriũ quo ad vxorẽ caste viuẽtẽ ⁊ vř esse i hmõi quasi idẽ ius sicut ⁊ in turpi lucro: vt in meretricio q̄ꝺ ẽt põt retineri sic acq̄sitũ nisi q̄ leges ꝓhibent adulteria ⁊ puniũt nõ aũt simplicem fornicationẽ ⁊ meretricia. Nihilo minus de pecunia data pro adulterio nil statuũt sic ꝺ pecunia simoniaca ⁊ alijs huiusmõi: vñ paupib⁹ errogari poti⁹ iducẽdi sunt. xiiij. q. v. c. non sane. ¶De acq̄sitis per ludos fortũe. ex̃ illos casus in q̄bus d3 acq̄situm pro hmõi restitui: dñt paupib⁹ errogari: q̄n̄q3 etiã posset sibi retinere. S3 de hoc in. ij. p̄te sum. ti. i. c. xxiij. ¶De illicite acq̄sitis p̄mo mõ. i. cũ debeť illud acquisitũ ei a quo acquisitu3 est: vt i furto: rapina: vsura ⁊ hmõi. Regula est: q̄ hmõi sunt restituẽda spoliatis. siue sint dñi illaꝝ reꝝ: siue ad eos spectet dũmodo cõstet rẽ nõ

fuisse ablataz: vt accidit in pignore. deposito: cõmodato: et hmõi. Licet.n. tales qui hñt pignora deposita: et hmõi nõ sint dñi illaz rez: tñ ex bone fide cã. illa tenẽt. iõ his debẽt restitui talia ablata nõ dñis ipsaz rez. Et sic itelligo illud iij. q. i. c. Reitegrãda sunt oia spoliatis. Ex de restituti. spo. per totũ. Si ãt res ablata est ab eo qui iiuste hũerat: puta per furtũ. vel per rapinã: resti tuẽda est dño illius rei: nõ illi furi. Quãuis ãt malefaceret talis rstituẽdo furi a quo ipe acceperat: et nõ dño rei ipsius quẽ nouit: tñ fm Guil. liberatus ẽ ab obligatiõe restitutionis: qr reposuit rẽ in pristinum statum et gradũ. ¶ Quidam tñ dicunt: q illud qd acquirit ex vsura mẽtali tm: nõ dz illi restitui qui dedit: qr id a se volũtarie abdicauit. Nec tñ sibi dz retinere: qr otra legem accepit. ex de vsu. c. osuluit: sed dz paupibus erogari. ar. c. sic dignũ. ex de homi. De vsu. c. cũ tu. Sz ista iura inducta: vident esse otra talẽ opinionẽ. Nã ibi dr q dbẽt ablata restitui eis quoz. fuerunt si reperiunt. vel eoz heredibus. Nec aliqd ius: nec aliqs doctor solẽnis: fac istaz distinctionẽ inter vsurã mentalẽ et pactionalẽ: vt pma debeat restitui ei qui ddit. scda autẽ nõ sz paupib' erogari. Sed sic indistincte dic Aug. (de acceptis per furtũ et rapinã: q debẽt restitui nõ dari paupibus) sic ingens. Qui cõ ius societatis humane: furti: rapinis: iuasionib': oppssionib': aliqua abstulerint. reddẽda poti' q donãda censem'. exẽplo Zachei. xiiij. q. v. c. ñ sane. Ita et idistincte dicit idez d vsuris. Nolite elemosynas facere de vsur. q. ea. c. Nolite quasi dicat hec reddẽda sunt nõ paupib' dãda. cũ. s. inueni unt qui dderũt ipsas vsuras. ¶ Et cuz dr q qui dedit vsuras volũtarie: illud a se abdicauit. Rñ. q si ddit ex liberalitate et per modũ doni veruz esset: et tũc recipiẽs hoc sciẽs nõ tenet restituere nec paupibus dare. Sed si dedit rõne mutui pncipaliter. nõ abdicauit illud volũtarie (supple) sed oditionate: nec mutuãs rcputaret se grauatũ: et istũ ingratum: et sic alia vice nõ inueniret mutuũ. Et ideo sibi debz

restitui vsura. Si autē nil accepit vltra sortē(q̄uis hoc nō intenderet):in nullo tenetur: nec illi nec paupibus. Ad hoc facit qđ dicit in directorio iuris. Ibi.n.dr̄ q̄ vsurari⁹ mentalis inducēdus est in foro penitētiali.vt restituat per.c.Cōsuluit de vsur. Et subditur infra q̄ in foro eccl'ie vsurarius mētalis iudicandus est male agere.⁊ est iducēdus nō ɔpellēdus vt sic accepta restituat. nec tanq̄ vsurari⁹ est puniēdus i foro iudiciali. s₃ quo ad deū revera vsurari⁹ est.⁊ tenetur restituē sic accepta.⁊ sic intentio cū effectu fac̄ vsurariū. vt in.d.c.Cōsuluit.⁊.xiiij.q.iij. c.Si feneraueris. hec notat Ber.Inno.Hosti.⁊ Goff. ¶ Pro hmōi aūt maiori declaratiōe sciēdū q̄ in re q̄ d₃ restitui:se aliq̄s tripl'r pōt hr̄e q̄ aut est ver⁹ dn̄s:aut heres ei⁹:aut solū est dispēsator circa ipsa₃ rē. ¶ In p̄mo cāu:cū s.est ver⁹ dn̄s rei ablate: d₃ sibi restitui si pōt.iij.q.i.c.reitegrāda.⁊ fere per totā q̄ōne₃.⁊ hoc nisi iusto bello.vl' iusto edicto iperiali:vl' eccl'iastico: ille cui res sublata ē: p̄uaretur iure re habēdi simpl'r: vel ad tempus. Na₃ cum ɔtingeret hoc:puta q̄ tāq̄₃ hereticus cōdēnatus est dn̄s rei:vl' de crimine lese maiestatis ɔuictus in quib⁹casibus oīa ɔfiscātur post sniam sup hoc: nō sibi s₃ fisco debēt oīa sua applicari. ex̄ de here.c. Excōicam⁹. In sup si dn̄s rei ablate non hēt administrationē bonoꝝ suoꝝ vt pupillus:d₃ illud reddi tutori vl' curatori. ¶ In scđo vero casu.s.cū legitim⁹heres est sibi debēt ablata restitui : sed cū tali distinctione sm̄ Ray. q̄ si heredes sunt plures:vni cuiq₃ scđm ꝓportiōes sue hereditarie partis: restituēdum est. Si āt heres in aliqua determinata quātitate ɔstitut⁹ sit:puta in.c.vl' in domo ⁊ nō plus:tūc restitutio nō fiet heredi:s₃ illi vel illis quib⁹ testator cōmisit dispensationē bonoꝝ suoꝝ. Si vero đfunctus in morte sua:oīa bona sua legauit pauperib⁹ ⁊ pijs locis: quib⁹illa legata sunt.acquirit ius in bonis defuncti p̄ntib⁹ ⁊ futuris:vn̄ ⁊ eis d₃ restitui. ¶ In tertio cāu.s.cū est dispēsatoꝝ reꝝ:vt ep̄i ⁊ alij prelati ecclesiaꝝ:⁊ gubernatores hospitaliū:est distinguēdū. Quia

cum dát aliqua alijs:aut dát de reb⁹ suis ꝓprijs:puta pñi monialib⁹:vel per industriã acqsit(:sicut scripture: doctrine: ꝛ hmõi ꝛ de hmõi dãdo quibuscũqꝫ etiã malis vt meretricibus ꝛ histrionib⁹(ꝗuis grauiter peccẽt:vt illud. lxxxvj.di.c.donare) tñ nõ tenenł ad restitutiõeꝫ:nec illi qui huiusmodi recipiunt ab eis ẜm Ray.ꝛ Guil. Aut dát õ fructib⁹ ecclesiaꝝ suaꝝ: ꝛ locoꝝ pioꝝ ad mensaꝫ eoꝝ seu vsuꝫ spãliter deputatis ꝛ tũc etiaꝫ male vtendo ꝛ dãdo male faciunt:nõ tñ tenenł ad restitutionem ipsi: nec qui recipiũt ab eis:nisi reciperent per extorsiones:fraudes:ꝛ violẽtias ꝛ hmõi:tunc tenerẽtur:ꝛ hoc ẜm Tho. scda scdc.q.lxij.ar.v.Item qͤstione.clxxxv.ꝛ ẜm Guil.Aut dát de bonis ecclesie deputat(ad cultũ diuinum:vel.c.distribuendis aut pauperibus erogãdis spãliter:vel cũ ẽt simpliciter committunł dispẽsationi sue sine distinctione sibi deputatorũ ad vitã ab alijs:ꝛ tũc si dant causa necessitatis seu elemosyne bñfaciunt:nec ipsi tenẽtur:nec qui recipiunt ad restituendum:nisi darent de his que sunt distictc õputata clericis:qꝛ tũc tenẽtur eis de eo qõ abstulerũt ab eis:qa non danda est elemosyna de alieno.xiiij.q.v.c.Neqꝫ. Si dát ꝑsonis honestis pro patrocinio ꝛ labore quẽ ipẽdũt ecclesijs:etiã laudabiliter faciũt:ꝛ hoc ẜꝫ quãtitatẽ laboris ꝛ industrie. Ecclesiasticis.n.vtilitatib⁹seruientes:ecclesiastica opꝫ remuneratione gaudere xij.q.ij.c. Quicũqꝫ suffragio. Nec ergo ꝑlati dãtes nec recipiẽtes pro hmõi tenẽtur in aliquo restituere. Sed si dát rõne parentele:cuꝫ tñ nõ idigeant:vł cã fauoris humani erga ꝑncipes nisi facerẽt ad redimendã vexationẽ quo ad tyrãnos ꝛ similes:vel dát cũ turpitudinis vt meretricib⁹ꝛ hmõi:tenenł ad restituendũ que sic male dederũt:nõ qui dẽ de bonis ecclesie:sꝫ de bonis patrimonialib⁹si hñt:vel per industriã acqsitis. Illi ẽt qui sic talia que alijs debebatur male accipiũt: tenẽtur restituere:nisi ipse qui dedit satisfecissꝫ.Tho.vbi suꝑ.Debẽt aũt dare.vel successori ei⁹qui dedit:vel in vtilitateꝫ ecclesie

conuertere cum licentia supe
rioris: vl' pauperibus erroga
re: si illa paupibus debebant
¶ Qui aūt recipiūt a religio
sis pp iniustā cām: vel sine li
cētia supioris debēt restitue
re p̄lato ipsi⁹ monasterij: vel
ꝯuentui: vel alias in vtilitatē
monasterij ꝯuertet vel expē
dere p̄cipue si ip̄e p̄latus fuit
qui male dedit. ¶ In oi autē
casu ex supradictis: debet fie-
ri ita ꝙ peccatū qđ est occul
tū nō manifestet: ⁊ ita ꝙ nō
sequat maius scādalū: ar. di.
xiij. c. duo. ¶ Qui aūt tenētur
alicui ecclesie vel loco pio: de
bent illud dare gubernatori
seu rectori ei⁹ loci: nisi ille re-
ctor nō haberet iustū titulū
sʒ vsurpatū: vel ꝓbabiliter cre
dat male vsurū. tunc. n. posset
in vtilitatem illi⁹ loci cōuerti
vel successori reseruare.

¶ Capitulum sextū cur fiēda
sit restitutio.

Quantū ad. vj. s. cur sit
fiēda r̄stitutio. Ad hoc
beat⁹ Tho. s̄a s̄e. q. lxij
assignat ratione videlicet q̄r
restitutio ē actus iusticie. Ad
iusticiā autē habēdaʒ ⁊ exer-
cendā: qlibet tenet. ¶ Cōsistit
aūt iusticia in quadā equali-
tate: que tollitur ꝑ vsurpatio-
nē ⁊ detētionē aliene rei: ⁊ re
parari non pōt: nisi ꝑ iteratā
dationem seu per assignatio
nem rei: ei cuius erat si pōt ⁊
nō tenet restituere. ¶ Sʒ no-
ta ꝙ sic qlibet qui est sui iuris
pōt donare reʒ suā: ita pōt ēt
remitterre rē sibi debitā gra
tis ⁊ relaxare suo debitori.
Que remissio siue dōatio li-
bet fcā sine fraude: ⁊ coactōe
postq̄ʒ facta est ꝑ pniaʒ non
p̄t reuocari: vt dic Ray. arti.
vij. q. j. c. q̄ʒ. ꝑiculosum. ¶ Sʒ
sciendū ꝙ illi qui ponūt se in
manib⁹ creditoꝝ. ꝓmittendo
seu offerēdo se ad dāduʒ qđ
peterēt: rogantes tn̄ ꝙ totuʒ
vel ꝑtem dimittant sʒ nō in
tendūt restituē. imo sperāt ꝙ
pro nihilo vel modico quieta
bunt: alias nō se ponerēt: in
manib⁹ eorū: a peccato q̄dem
rapine: vsure: seu alteri⁹ ma-
le vsurpationis nō sunt abso
luti: q̄r pctm̄ ꝑ pniaʒ ⁊ ꝯfessi
onē dimittit quā illi vere nō
habēt. ¶ Sed vtruʒ absoluti
sint a debito: seu obligatione
restituēdi: distinguēdū scđm
Egi. in quolibet. Quia si cre
ditor ꝓpria volūtāte ⁊ libera
litate dimisit ⁊ donauit non

curans quicquid debitor in- tēderet:nō tenet ipse debitor amplius restituere. si ei clare cōstat. Secus aūt si creditor deceptus vel coactus vel de spatus.i.ꝙ nūꝗ̄ spabat se il- lud debitū ab eo posse hr̄e:vl nō posse hr̄e totū:⁊ iō potius voluit hr̄e ptem ꝗ̄ nihil : du bitās ne nihil haberet si totū vellet habere. Talis.n.remis sio nō valet : ⁊ adhuc obliga tur ad restituendum. Sed qr hec mā est multū vtilis ⁊ ne cessaria sciri:⁊ i frequēti pra- tica : iō seriosius ⁊ pleni⁹ tra ctāda:⁊ qd sentiant docto.in hoc referēdū. ¶ Cuȝ ergo q̄ri tur vtrū vsurario vel cuilibet alteri qui habet alien̄ r:suffici at i foro cōscie remissio sibi facta ab his quib⁹ extorsit vsu ras vel alia male ablata : vel ab heredibus eoꝝ si illi non viuūt respōdetur diuersimo de a diuersis:vt patet in.§.se quētib⁹. ¶ Sirar.ď senis.or. here.asserit ꝙ hn̄s male abla ta:nisi reddat aut sufficienteȝ faciat cautionē:nō pōt libera ri a sua obligatione p alium modū cū pōt aliquo mō re- stituere. Nec eni pōt de obli gari p:io p viaȝ remissionis: secundo nec pviam satisfacti onis:tertio nec p viā liberati onis:quarto nec p viā trāsla tionis:quinto nec p viam do nationis:sexto nec p viam re nūciationis:septimo nec p vi am cōueniētie ⁊ discretiōis. ¶ Inducit ad hoc has rōnes que nō vidētur multū vrger: sȝ sine multa difficultate sol- ui pn̄t p eos q tenēt ꝙ absqȝ actuali restitutione pōt tolli obligatio male ablatoruȝ ab eo q obligatur p quēlibȝ hoꝝ modoꝝ:dūmō nil fiat i frau- dē:vel p metū:vel p desperatio nē.s.nō rehabendi sed libere spōte gratis ⁊ sciēter. Si eniȝ frauduleter.coacte:vel hmōi fieret talis de obligatio:locuȝ habet quod dicit:⁊ nō aliter. ¶ Quod nō possit tolli talis obligatio p viā remissiōis ni si restituat:pbat sic. Null⁹ ē capax remissiōis nisi a pecca to prius desistat: sȝ hn̄s rem male ablataȝ q̄ādiu remanet obligat⁹ad reddēdū nō dr̄ ď sister a pctō:ergo nō ē capax remissiōis:⁊ p ɔn̄s obligatio illa tolli nō pōt p viā remissi onis. Ad qď fac̄ regula. Pec catū de re.iu.i.vj. Restitutio n.p quā obligatio tollitur:est

preuia remissioni. Unde nõ
videt̃ remissio fieri:nisi p̱ re-
stitutõe3 tollat̃ pri⁹obligatio.
S3 ad hoc rñdetur. Maior
põt itelligi dupl̃r. Uno mõ
vt itelligat̃ d̓ remissiõe debiti
rei ablate ꝛ sic vr̃ falsa. Na3
p̃t alicui remitti d̓bitũ:si vult
creditor libẽ ꝛ spõte:q̃3uis il-
le d̓bitor nõ itẽdat dare:ẽt ñ
sibi ãplꝰ obligabit̃ ſm Egi.
Scd̓o mõ vt itelligat de rẽis
siõe pcti:ꝛ tũc ẽvera maior ꝛ
minor falsa. Na3 hñs male
ablata si nõ p̃t restituere vllo
mõ:remãet obligatꝰ ad resti-
tutionẽ cũ poterit.ex̃ d̓ solu.c.
odoardꝰ:ꝛ tñ d̓sistit a pctõ si
penitet ꝛ ꝓpõit restituẽ i futu
rũ. S3 ꝛ si p̃t restituer̃ s3 ma
le:ꝛ hoc itẽdit facere si credi-
tor ñ remittat:talis ẽt adhuc
remanet obligatꝰ ad restituẽ
dũ:ꝛ tñ desistit a pctõ penitẽ
do. Et quod subdit ex regula
Aug.pctm̃ de re.iu.li.vj.ꝙ re
stitutio ẽ p̃uia remissiõi: vex̃
ẽ de restitutõe nõ solũ actua
li:s3 ẽt mẽtali ꝛ i ꝓposito ꝛ i
equalẽti. ¶ Q̓d̓ nõ tollat̃ per
viã satisfactõis ꝓbat sic. Sa
tisfacere est pctõx̃ cãs excide
re ꝛ eox̃ sugestionibꝰ aditum
nõ idulgere.d̓ pe.di.iij.c. Sa

tisfactio:circa pri. Cũ g̊ abla-
tio ꝛ detẽtio rei aliene fit cã
pcti nisi ip̃a cã pcti excidatur
q̓d̓ fit p̱ oppositũ suũ.s.restõ-
nẽ:nisi restituat̃ ñ vr̃ posse sa
tisfacẽ q̃3tũcũq3 acceptet cre-
ditor. Insup cũ p̱ satisfactio-
nẽ nõ solu3 reparetur amici
tia:s3 ẽt eq̃litas iusticie q̃ abla
ta erat p̱ vsurpationẽ ꝛ detẽ-
tionẽ alienox̃:nisi tollatur cã
iniusticie ꝛ ineq̃litatis que fit
p̱ restitutionẽ subtractox̃:dũ
creditori reddit̃ q̓d̓ minꝰ hẽ-
bat q̃3 d̓bebat ab ip̃o vsurpa
tore:q plꝰhẽbat q̃3 d̓bebat:ñ
rep̱abit̃ iusticie eq̃litas:ꝛ sic ñ
fiet satisfactio nisi r̃ddat abla
ta. Satisfactio.n.fieri d3 p̱ ip
su3 debitorẽ q violauit iusti-
ciã vsurpãdo aliena:nõ p̱ cre
ditorẽ. Ad hoc rñderi põt.ꝙ
vtiq3 peccati cã excidi nõ p̃t
nisi p̱ restitutionẽ: s3 restitu-
tio non solũ fieri põt actu: s3
ẽt mẽte ꝛ ꝓposito:al̃s qui nõ
põt restituere cũ nil hẽat:seq̃
retur ꝙ nõ posset satisfacere
ꝓ peccatis q̓d̓ est falsu3. Si-
milit̃ ẽt eq̃litas iusticie repa-
rari põt.ñ solũ p̱ actualẽ resti
tutionẽ:sed ẽt p̱ aliũ modum
p̱ quẽ sibi creditor vl̃ iniuriã
passus reputat sibi satisfactũ

Sit quoq3 in hmōi remissio ne satisfactio:p debitorez qui violauit iustitiā dū hēt aium paratū τ se offert ad restituēdū: si nō remittit.¶Tertio pbat q nō tollatur pviā libera tiōis sic Chryso.dic:ex de re. iur.c.ois.Ois res p q̄scunq3 cās nascitur: p easdē dissolui tur. S3 obligatio talis iniusti detētoris:nascitur p solā ci9 deprauatā volūtatē.s.rapiendo: vel tenendo:vel detinēdo rē alienā:ergo dissolui nō potuit nisi p volūtatē.s. rectificatā.s.in restituēdo ablata: τ sic vr̄ q nō sufficiat volūtas ci9 cui fieri d3 r̄stitutio ad tolleñ. obligationē cū nō fuerit causa ipsi9.¶Ad qd rn̄deri pōt: q volūtas deprauata vsurpatoris rectificari pōt.nō solum p actualē restitutionē: s3 p intētionē volūtariā restituēdi:si ille spōte noluerit remittere. Et sic nō solū volūtas creditoris:s3 τ debitoris volūtas:q̄ fuit cā obligatiōis ɔcurrit ad liberādū obligatorē dū se offert ad satisfaciēdu3 creditori ad placitū.¶ Quātū ad q̄rtū s.p via3 trāslatiōis τ acq̄sitionis dn̄i pbat q nō possit tolli obligatō sic. Presupposito q in vsura nō trāsferatur dominiū s3 quosdā: tūc assumitur talis regula.¶Null9 pōt in re detinēda iustus titulus aduenire nisi pri9 iniustus auferatur titulus. Nā iniustus titulus auferri non pōt absq3 hoc q iustus titulus acq̄rat. τ ɔconuerso:τ iccirco erit alia actio p quā iniustus titul9 tollitur τ p quā iustus titulus acq̄ritur. Nulli ergo aduenire poterit iustus titulus p aliquā actionē:nisi ei auferatur iniustus titulus p aliā actionem. S3 illis q acq̄runt dominiu3 in re detinēda:aduenit iustus titulus p dominij acq̄sitionē. Ergo si prius hn̄t iiustū titulū p rei aliene vsurpationē τ detētionē:op3 q dictus titulus iniust9 auferatur p eiusdē rei restitutionez an̄ dominij acq̄sitionē:τ sic non est capax dominij an̄ restitutionē:τ mlto forti9 i furtis τ rapinis i q̄b9 s3 oēs n̄ trāsfert dominiū. ¶Sed ad hoc rn̄det: q vt dictū ē restitutio p qua3 aufert iiustus titul9 i foro ɔscie:fieri pōt nō solū manualiter sed ēt mētaliter dū.s.est parat9 reddere realiter si nō vult dimittere:τ sic ablato iiusto titulo p

ſpontaneaʒ ⁊ liberam remiſ
ſionē creditoris:acqritur do
miniū.¶ Quātū ad qntū ꝙ
nō poſſit tolli ꝑ viā donatio
nis:ꝓbat ſic ꝑ has ꝓpoſitio
nes.¶ Ille cui reſtitutio fieri
dʒ: donare non pōt ꝑuſq̄ꝫ ſit
reſtitutꝰ. Et ip̄e iniuſte deti-
nens aliena anteq̄ꝫ reſtituat
ablata:certificari nō p̄t de ta
li donatiōe vtrū ſit vera do-
natio. Primā ſic ꝓbat. Do
natio niſi ſit libera nō eſt do
natio vera.ff.de adimen.le.l.
rē legatā. Iſte āt q taliter do
nat.l.anteq̄ꝫ ſit reſtitatꝰ nō li
bere donat:qꝛ nō libere illud
hēt:cū nō actualr̄ hēat. Et ſi
dicat̄ ꝙ reſtituēdus liber̄ p̄t
hēre ⁊ ꝑ ꝯn̄s libere p̄t dona
re:qꝛ detētoꝛ bonoꝝ:ſuoꝝ pa
ratus eſt reddere:talis iſtan
tia nihil valet qꝛ reſtituēdus
certificari nō pōt.ꝙ talis ha
bēs ſua male ablata:ſit para
tus ad ea reſtituenda:niſi ea
ſtatim cū pōt reddat: vel pro
eis reddēdis ſufficientē cau-
tioneʒ faciat:qđ ꝑtinet ad ſe
cundā ꝓpoſitionē. Naʒ ⁊ ſi
videant̄ aliqua ſigna:qbꝰ ſe-
paratū ad ſatiſſaciēdū oñdat
nō ꝓbantur eſſe ſufficientia:
cū illis vti poſſit:ita ille q nō
habet itētioneʒ reſtituendi:ſi
cut ille q habet. Et talis alie
noꝝ detētoꝛ iniuſtus:cui do
natio ſit ante reſtitutionē:nō
pōt eā:vt verā donationē ac
ceptare vel accipere:cū bona
conſcia.¶ Ad quod rn̄det̄: ꝙ
donari pn̄t nō ſolū res habi
te:ſʒ ēt iura ⁊ actiōes ⁊ q̄ ſpe
rant̄ hr̄i. Nec ꝓpterea p̄t di
ci q̇ nō ſit donatio libera:qꝛ
res actu nō habet̄. Et cū hoc
negociū agatur ⁊ diſcutiatur
ſm forū conſcie:vbi credēdū
eſt cuilibʒ ꝓ ſe ⁊ ꝯ̄ ſe.⁊ nemo
ſit arbitrandus immemoꝛ pro
prie ſaluti:vt dr̄.i.q.vij. San
cimus:ex quo debitoꝛ offert
ſe paratum ad reſtituēduʒ ſi
vult.rogat tn̄ vt donet:nō co
actus nō deceptus ſʒ ſpōta-
neꝰ:p̄t ſibi ꝑſuadere ⁊ crede-
re liber̄ donaſſe:p̄cipue ſi nō
egeat multū:nec.n. p̄ſumit̄ đ
facili qs ꝓiicere ſua ⁊ dona-
re.¶ Quātū ad ſextū ꝙ non
poſſit tolli ꝑ viā renunciatio
nis ꝓbat ſic. Ubi renuncia-
tio nō habet locuʒ obligatio
tolli nō pōt ꝑ viā renūciatio
nis:ſed anteq̄ꝫ fiat male abla
toꝝ reſtitutio:nō pōt ille cui
reſtitutio fieri dʒ renunciare:
ergo non pōt tolli obligatio

detinentis aliena iniuste per viā renūciationis. Maior ē nota. ¶ Minor probaf. Nā renūciatio illa q̄ fit a spoliato anteq̄ restituaf: ipa decernitur esse nulla: sicut p3.iij.q.i.c.epis.⁊ ex̄ de restitu.spo.c. Sollicite: ⁊ hoc iō q2 p̄sumif nō libere fieri: q2 nō est verisimile q9 spōte iuri suo renunciauerit: qui renunciat spoliatus. Sic in ꝓposito vr̄ dicēdū q9 renūcians creditor: nō restitutus: nō vr̄ spōte renunciare: sed vt coactus ⁊ hmōi. ¶ Ad qd̄ respōdef q9 ea que ꝯtinenf i dictis capitulis: habēt locum in foro cōtentioso vbi ꝓcedif p p̄sumptionem. S3 in foro conscie: ēt spoliatus pōt renūciare iuri suo: vt in propositio. Preterea eo ipo q9 offert se ei ad restitutionē si vult: iā reuestit ⁊ restituit cu3 iuri suo. ¶ Quātum ad.vij.q9 nō possit tolli p viā ꝯueniētie ⁊ discretionis: probat sic. Supposito dicte regule pctm̄.li.vi. Obligatio illa qua iniust9 detētor alienorū est obligat9 ad restitutionē: necesse est q9 tollatur p viam restitutionis: vel aliā eqpollētē. Et q̄rēdo q̄ sit via eqpollēs restitutioni: si dicatur q9 sit remissionis via vel donatiōis: seqtur iter alia istud icōueniēs: q9 pōt dici restitutio: ⁊ tñ i possessione minime positus: quod p3 esse falsu3 p illud quod habef.ff. d̄ verbo. figni.l.plus ē. Dicif enim ibi q9 restituere est nō solū p̄sentiā rei p̄bere: sed etiā possessorem facere fructusq3 redder̄. Quapp: nullus pōt dici restitutus: nisi i possessione fuerit cōstitut9. ¶ Si ergo remissio q̄ fit añ restitutionē eqpollet restitutiōi ipsi: seqtur hoc icōueniēs q9 ēt nō positus i possessiōe dicef restitutus. Sed ab hoc respōdetur: q9 in foro cōsciētie ⁊ ab augu. nō sumitur. ita stricte restitutio: sic in foro ꝯtentioso secundū iura. Nā qūocūq3 ipleatur volūtas creditoris a debitore dr̄ restitutio facta. Et cū qs cedit bōis: ēt añq̄ ponat eos i possessiōe3: r̄stituit quo ad cōsciam. Qd̄ ergo dicit p̄fatus Sirar.s.q9 nō sufficit remissio nec pt liberari nisi restituat si pt: vr̄ hr̄e locū qñ remissio fieret nō libere ⁊ sincef: s3 remittēs iduceref ad hoc vi: fraude vl̄ timore seu despera

tione.s.nil inde consequendi. ¶ Hāc eādē q̄stionē formās Laurēti⁹ de rodul.in tractatu de vsuris:prius recitat opinionē doctoꝝ dic̄ ergo Glo. secūda in regula. pctm̄.tenet. q̄ sic.Sꝫ dicimus ibidē contra.s.q̄ nō sufficit nisi pecūia sit restitutioni parata.¶ Aliquoꝝ vero theologoꝝ opinio fuit:q̄ ēt nō sufficit q̄ res sit parata restitutioni:sed ēt opꝫ q̄ offeratur.¶ Jo.an.ibidē super glo.demū assumit viā mediā dicēs:q̄ aut gerit in mente vsurari⁹ restituere: ꝛ remissio sufficit aut nō:ꝛ tūc secus. ¶ Sed Fede.de senis in ope suo:firmat indistincte opinionēꝫ dicte glo.sic dicēs. Si is cui dn̄t restitui pecūie vel male ablata nō coactus:vel decceptus:nō circumuētus ꝛ oi dolo ꝛ vi ꝛ calliditate ꝛ metu:cessantib⁹ ēt p̄cibus:vel fruitioꝝ exhibitione inductus: debitā sibi pecūiā n̄ oblatā.nec restitutiōe paratā vsurario dimittat: liberat⁹ ē vsurari⁹ a restitutione:nō tn̄ a pctō q̄d ꝯ̄mīt exercēdo vsuras:nisi ꝛ de illo pctō pniaꝫ agat.¶ Pōt etiā dici q̄ plus est: q̄ si vsurario pseuerāte in crie ꝛ nō disposito ad aliquā restitutionem:is qui dꝫ recipere vsuras remittat illas ꝓprio motu vł ad petitionē vsurarij:liberatus est vsurarius a restitutione rei:ꝛ si nō a pctō:q2 de hoc opꝫ satisfacere deo p pniaꝫ. Hec ille.Hāc opinionē vr̄ firmare Hosti.in sū.ꝛ Archi.i.c.ij. de vsuris li.vi.sup verbo satisfactū:dicēs.Satisfactū accipim⁹.qūocūqꝫ volūtati creditoris satisfiat.Jdē lapus d̄ cast. Jdē Gof.ꝛ Guil.Et demū idē Lau.sic ꝯcludit. Vt tollatur oio ois dubitatio an sit vel nō sit liber aius remittentis:ꝛ p ꝯn̄s clara ꝯscia vsurarij:ꝛ vt facilius iducātur homines ad ꝯtritionē ꝛ de cetero a talib⁹abstineāt:cautū est p̄dicar̄ q̄ nō suffīcit remissio facta:q̄uis se disponat ad satisfaciēdū:si nō remitteret creditoꝛ:ꝛ cauti⁹ q̄ oꝫ q̄ pecunia sit restitutioni parata:ꝛ cautissime q̄ offerat̄ pecunia.vel q̄ plus ē q̄ ponatur i manibus creditoꝛis.Sꝫ de iure ꝛ i foro ꝯscie puto illā gl'.cui⁹ opinionē seqtur Fede. vt dcm̄ ē esse verissimā:ꝛ ad hoc iducit ipe Fede.plures rōnes.¶ Et prima ē talis. Jn maioꝛib⁹ cri-

minibus sicut est in crie furti
vel rapine.vl violētie:re furti
ua vel rapta remanēte apud
furē vl raptorē de voluntate
dñi:purgatur vitiū furti vl ra
pie sine aliq̄ restitutōe: vt.l.si
fur.ď vsuri i pri.⁊.ff.ď p̄cario.
l.si certe.ergo purgatur vitiuꝫ
vsure remanente vsura apud
vsurariū devolūtate dñi. Et
ꝙ illa sint maiora cria: patet
ex maioritate pene:siue agat
ciuiliter siue crialiter. Graui
us ē āt pctm̄ qď grauiꝰ puni
tur.vt.xxiiij.q.j.c.non affera-
mꝰ.¶Scďa rō ē q꞉ i crimie
vsuraꝝ ⁊ i alijs maioribꝰ.suf
ficit facere ꝯdignā satisfactio
nē vl emēdationē.ex̄ de rap.
c.j.vt sit qs liberatꝰ a pctō.c.
q̄sto.ex̄ de vsu. Sꝫ satisfactū i
telligit:qūocūqꝫ desiderium
creditoris ipleatur. ēt si ñ sol
uat.ff.q satisda.co.l.j. ¶Ter
tia rō ē:q̄ vr̄ ſm eū isolubilis
Sūt qdā spāles casus i qbꝰ
obligatis ad restitutionē:nō
sufficit remissio: vt.c.exigit.ď
cēsi.li.vj.⁊ ibi de hoc ḡ:i alijs
casibꝰ stabit regla.ꝙ suffic re
missio. ¶Ideꝫ tenet Pe.de
pal.i.iiij.di.xv.q.ij.arti j.q dic
ꝙ obligatus restitutiōi excu-
satur pp remissioneꝫ credito
ris:q꞉ per acceptionem tollit
Et hoc nisi sit talis persona:
q̄ nō hēat administrationeꝫ:
vel que nō pōt dōare : nec p
ꝯñs remittē q꞉ remittere est
dare. Itē qñ i iure cautū ē ꝙ
remissio nō valeat:tūc nō ex-
cusat:sic in iudice delegato q
munera ⁊ expēsas recipiens
vel extorquēs:tenet reddere:
nulla priuꝫ remissione sibi ꝓ
futura:ex̄ ď rescriptis.c. Sta
tutū.li.vj. Idē de visitāte iur
ordiario r̄cipiēte munꝰ:ad cu
ius duplū restituēdū tenet ex̄
de cēsi.c.exigit li.vj.hec Pe.
vbi.s̄.Qď siqs obijcēt regu-
lā.Nō remittit pcm̄ ⁊c.qď ē
verbū Aug.⁊ restituē ē rē i p
stinū statū repōere vñ si videt
satisfacē rēissio.Ad qď rñdēt
p̄dcti.Pe.Lau.post Fede.ꝙ
Augu.i dicta regula nō hūit
respectū ad strictā significati
onē verbi:sꝫ ad mētē eiꝰ que
verbis p̄ferēda ē.ex̄ ď verbo.
sig.c.Intelligētia verboꝝ fu
it:ꝙ si offendisti ꝓximū tuuꝫ
rapiēdo:furādo:vsuras extor
q̄ndo:recōcilies te cū ipo. Et
cōiter q꞉ hoies ñ iactāt pecūi
as suas:sꝫ volunt sibi restitui
res ablatas:ꝓpterea Aug.se
retulit ad vbū restituat. Q

aūt sic itellexerit Aug. ostendit multiplr. Hec ille. Qd autē dicit Lau. s. s. esse p̄dicādum nō sufficere remissionē nisi fiāt ea que dicūt diuersi nō videt tutū vel cautū. Nā ex tali p̄dicatiōe: ita p̄t sequi periculū aiax: sicut cautela.

Sicut. n. p̄dicator dz sibi cauere a predicādo ea que hñt hoies iducere ad malū: ꝛ ab allcuiādo mala: ita dz cauere a p̄dicando scrupulosa ꝛ ardua qñ cōis opinio est in ꝯri um. Hoc. n. ēēt iniicere laqueum aiabus: qd fieri nō dz. xxvij. q. j. c. Viduas. Audiēdo enim talia ꝛ nō fuādo (cū ex auditis format sibi ꝯscia) hoc sibi necessario fiēdū. Qui habuit hmōi remissionem: ꝛ ex difficultate nolit ponere se ad faciendū: erit i malo statu rōne conscie sibi facte sup eo: i quo bñ poterat trāsire cū bona ꝯscia. Preterea si predicator hoc dicat i p̄dicatiōe. s. sibi nō sufficē remissionē nisi ꝛc. ꝛ postea i audiētia ꝯfessionis faciat ꝯriū ꝛ dicat illi sufficē: nōne ex hoc pōt sequi magnū scādaluȝ ꝯtra doctrinam p̄dicationis? Ex hoc. n. poterunt credē hoies sic esse de multis alijs. que p̄dicatores dicūt. s. ꝙ nō sunt simplr vera: sȝ ad terrorē dicta: ꝛ sic piclitabit fidei doctria. Nō video etiā cuȝ bona ꝯscia ꝙ absqȝ sui magno pctō possit hoc dicē in p̄dicatione. si sentiat ꝯriū: qr hoc cōiter tenent doctores. Sed ꝛ si teneret aliquā aliā opinionē cū ille sint scrupulose: nō dz velle inducer hoies ad suos scrupulos. Non ergo p̄dicādo dicat ꝙ sufficiat rmissio: ne iducat occasionē mali: ꝛ apiat via vsuris: neqȝ dicat ꝙ nō suffic̄ ne dicat mēdaciū: vel scrupulos ꝛ laqueos iniiciat auditorib⁹ Sed dicat qd dicit Aug. ꝙ opȝ ꝙ restituat si p̄t. xiiij. q. vj. c. Si res: ꝛ in restitutiōe includit remissio. ¶ Sȝ quid si post remissionē liber factā ꝛ vere vsurario: vsurarius mādat in testō suo reddi vsuras nūquid qd semel remissuȝ ē debet restitui his quib⁹ tenebat p̄us. Dicendū s̄m Fede. ꝙ in hoc distinguendum est. Quia aut talis tenor locut⁹ est p verba trāsferentia se ad factū: vtputa qr iubet vsuras restitui his quib⁹ debebat eas restituere: ꝛ ꝓbarent eas sol

uisse: et tunc non obstante remissione tenebitur satisfacere heres. Et hoc cāu loquitur. c. Ad vestrā de iurciur. Aut loquitur per verba transferētia se ad ius nō ad factū: vtputa quia iubet ea restitui quibus dz: et tūc secus dicendū est. Hec ille. ¶ Itē sciendū quod cū alicui fit remissio libere et sine fraude: nō tenetur talis illō quod sibi rēis sum est paupibus dare. Sibi n. acqrit illud ius siue debitū nō pauperibus: sicut ne quis tenetur paupibus dare quod sibi donatū est. ¶ Hostiē. in sum. ti. de vsuris dicit quod si fenerator partē pecunie fenebris restituat ei a quo habuerat vel heredi suo et de volūtate eius partem retineat: dicunt theologi indistincte quod nō est liberatus nisi totū offerat. Tu dicas quod si ex pacto fit: nō est liberatus: arg. c. Veniens: extra de simo. Si āt vsurarius partē sine pacto liberaliter soluat: et offerat: et de altera parte misericordiā petat: et creditor liberaliter remittat liberatus est debitor: nec tenetur vlterius ad restitutionē: sicut nec tenetur si gratis accepisset gratis oblatum secundum Hos. Hic tñ bonus iudex. ex certis coniecturis: motum sui animi informabit. Nā si creditor est pauper et inops: et vsurarius diues et potens: nō psumo quod creditor ipsum vsurariū spōte ex corde liberet: sed hoc faciat quia vltra recuperare nō pōt: vt illud tantillum quod offert recuperaret: et nō amitteret. Si vero creditor sit diues et potēs (qui ēt cōsueuit histrionibus et ioculatoribus tantūdem de suo donare. vel plus frequēter) psumi pōt quod ex corde hoc faciat: Hec ille. ¶ Itē in quadam summula dicitur: quod si vsurarius offert libere totā summā pecunie creditori: oñdēs plenariā voluntatem cū nō habeat (quia si crederetur quod aliqd acciperet nō offeret) creditor nihil penitus vult accipere: sed liberaliter dimittere totum: iste plenarie satisfecit proximo: sed nō deo: et ideo postea sufficit sibi sola cōtritio: vt satisfaciat deo. Vñ cōsulendū est nō cōtritis: vt haud minus hanc liberā satisfactionē faciant proximo. ¶ Itē sunt aliqui vsurarij qui nituntur decipere deum: qui numeratā pecuniam et acceptā tunc exponūt creditoribus: credētes quod illam nō accipiāt (quia si crederēt quod illam

reciperent: nõ illã representarent) at ille timore vel verecũdia ductus: nihil vel parũ recipit: residuũ dans: ⁊ sic isti tales dicerent se satisfecisse: qđ nõ est verũ. ¶ Item nota fʒ quosdã ꝙ sunt qnqꝫ modi satisfaciendi. ¶ Primꝰ modus est cũ pecunia libere offertur. ¶ Secũdus modus est cũ pecuniam non hẽt offert pignora. ¶ Tertiꝰ modus est cũ pecuniã nõ hẽt nec pignora cõgruentia facit tñ instrm: vt heredes cõpellant ad satisfactõnẽ ⁊ etiã ipsemet. ¶ Quartus modus est cũ mediãte sacerdote vel aliquo alio religioso fit volũtaria ⁊ libero ꝯcordia Iste tñ modus: dʒ semp ostẽdere creditori. velle ⁊ posse liberꝫ debitoris. ¶ Quintꝰ modus est cũ ꝯsensu ⁊ misericordia creditoris ponit debitor aliquaʒ possessionẽ in manu alicuius honesti viri: ex cuius fructibꝰ soluant per tps debita: deinde possessio ad heredes reuertat vel ita debet pmanere: pro icertis. Hec ibi. ¶ Itẽ Archi. i rosario. xiiij. q. v. c. nõ sane. dicit ꝙ Hos. dicebat ꝙ in his in quibꝰ est pctm̃ mortale fm legẽ diuinã: vt in furto vel rapina: dispensare non põt eps: imo nec etiã papa vt aliqui dicũt: quo minꝰ pniam agat ⁊ restitutio fiat si põt: ex̃ de vsur. c. cũ tu. In is vero in quibꝰ est. pctm̃ mortale fʒ ius positiuũ: ⁊ cũ epis seu inferioribꝰ pape: interdicta est dispẽsatio. Nullus dispẽsare vł dilationeʒ pstare põt: nisi solus papa. iij. q. i. c. reintegrãda vel hi qbus spãliter cõmiserit. Si vero nõ est interdicta poterit Hec ibi. ¶ Sʒ ꝙ dicit papã nõ posse dispẽsare in his restitutionibꝰ vbi est pctm̃ mortale perpetratũ in vsurpatiõe ꝯtra legẽ diuinã facta vt furto: rapina: vsura ⁊ hmõi quo minus restitutio fiat si põt: videt intelligendũ quo ad restitutionẽ certoꝝ si sciunt psone vel quo ad incerta: cũ dispensaret absqꝫ cã rõnabili: vł saltem dubia pro libito voluntatis. Non eniʒ põt tollere que sunt ppria hoiuʒ ⁊ dare alijs sine cã. Sed cum cã rõnabili põt: puta per moduʒ pene: vt cũ aufert regnũ vel imperiuʒ alicui ppter demerita sua qr esset inimicus eccle. hereticus vel scismaticus: nec se vellet corrigere: vł cũ facẽt mouere

bellū ꝯ aliquē dn̄m vel ciuitatē: ꝑsequētē ecclesiā: vł fauētē hereticis vel detinentē bona ecclesie: ⁊ tradēt alijs dignitatē iura ⁊ bona illoꝝ sic factū est pluries. Nec pōt papa cū bona ꝯscia que pauperib⁹ debe ret dispēsare. darī diuitib⁹ sin cā rōnabili: sꝫ cuꝫ causa rōnabili pōt talib⁹ obligatis remittere: seu vt pauperib⁹ dare ea que acquisierūt per furta: rapinas ⁊ vsuras: cū sunt icerta scdm oēs ał cū sit supremus ⁊ vniuersalis pater pauperuꝫ magisq̄ꝫ epi: qui in hmōi solent dispensare: vt. lxxxviij. di. c. eps: ex̄ de or. Quia etiā hēt plenitudinē ptātis in dispēsatione bonoꝝ ecclesiasticoꝝ: ⁊ plenā iurisditionē in terris ecclesie. forte ō hmōi bōis .s. ecclesiaꝝ: ⁊ eoꝝ qui habitant in terris ecclesie: posset remittere debita ex furtis: rapina: ⁊ vsura: etiā cū sciūtur persone sine eorū cōsensu: ⁊ ex aliqua causa rōnabili. Nā quottidie hoc fit vt iura vnius ecclesie ⁊ fructus auferat: ⁊ det alteri q̄ꝫ curato illi⁹ eccle. cum cā. tn̄ vt credit rōnabili. Et sic multo magis in hmōi pōt dare dilationem: q: plus est remittere debituꝫ: q̄ꝫ dilationē dare ad soluendū. ¶ Querit vtrū sup incertis cū epo qui ē pr̄ pauperū: possit fieri cōpositio vel transactio. Rn̄det Lau. de ridol. Sciendū q̄ Pau. in cle. ij. de pe. ⁊ re. hūc passum examinat: ⁊ finaliter determinat q̄ nō: per illū tex. ⁊ per. c. licet de of. vica. li. vj. Vult. n. q̄ sine mādato apłico id facē nequeant epi: nisi cōponerēt de tāta quātitate quāta ē illa ad q̄ꝫ ascēdūt: ⁊ nō ō miori. ꝯtiū ꝑuař: lꝫ facta cōputatiōe ferař demū snia taxatiua ipoꝝ icertoꝝ. Et si vera si q̄ fat⁹ ē pau. qō vř de iur: nec vř ꝯria ꝯsuetudo valē multoꝝ aie illaqāret. Tex. tn̄ illi vidē meo: n̄ ꝓbāt ita clař. Vn̄ forte possꝫ rn̄deri q̄ n̄ ē credēdū q̄ papa q̄ ꝑficit epos pr̄es pauperꝝ indistincte: nō ꝯcessisset eis i specie q̄ ex cā possꝫ cū talib⁹ trāsigē Et isti hn̄t maiorē ptātē: q illi qb⁹ libera admistratio ꝯcessa est. Itē nō simplr̄ donāt. Itē ꝑp scit hāc ꝯsuetudinē ⁊ diu tolleravit. Fiūt tn̄ taxationes p snia: ꝫ Lau. Forte possꝫ dici q̄ q̄ ad eccłiam militātē valet dictū Lau. ⁊ ēt q̄ ad deū ⁊ eccłiaꝫ triūphātē: cū ex causa

rationabili facit cōpoſitionez
de minori quātitate q̄z ſint i
certa:puta qꝛ reſiduuz dimit
tit ei vt pauperi:cuz alias nō
poſſz viuere ſine indecētia ſui
ſtatuſ notabil'r. Sz vbi abſqz
hac cā ep̄us ſcienter cōponat
de minori quātitate notabil'r
valet dictū ¶Pau.in foro dei.
Non.n.credendū eſt papā fe
ciſſe ep̄os diſpēſatores bono
rum pauperꝫ vt poſſent pro li
bito voluntatis remittere vel
cōponere ſuper icertis: vt de
his poſtmoduz hoies pompo
ſe viuant. Nec ipſe papa poſ
ſet cum bona ꝯſcia abſqz ali
qua rōnabili cā facere hmōi
taratōnes lōge min⁹ q̄z ſit de
bitū incertoꝫ:ꝛ reſiduū ſcien
ter illis d̄bitorib⁹ dare.cū oīa
bñ ꝛ plene poſſint reſtituere.
Secus cum dubitaꝛ:vtruz re
ſtituere poſſit debitor:pro in-
certis. Nā in dubio:eſt ſemp
interpretandū factū pape per
marime in bonū.vt diſti.xl.c.
Nō nos.cū glo. ¶Papa.n.
ꝛ ſi habeat plenitudinez pote
ſtatis:errare pōt vt hō. Et in
ter cetera ſue ptātis:nō auſe-
retur ſibi ꝯditio iſta cōis ho
minū:qn poſſit peccare mor-
taliter:ꝛ deſcēdere ad iferos.
ꝛ grauius ceteris puniendus
ſi deliquerit.vt dr di.xl.c. Si
papa ꝛ in glo. ¶Inſuper cuz
reſtitutio certoꝫ debeat p̄ce-
dere reſtitutionē incertorū:ꝙ
ep̄i circa vſurarios publicos:
vt licentient ad ſacra eccleſie
ꝛ ſepulturā:prius cōponāt ſu
per cetera quātitate pro incer
tis:quā ſibi ſolent imburſare
magis q̄z pauperibuſ dare:ꝛ
de certis nō ꝓuideant ſuffici
enter vt reddanꝛ integraliter
minus bñ faciūt. Quinimo ſi
non ſufficerēt bōa que rema
nent vſurarijs vel heredibus
eorū:tenēꝛ que acceperūt pro
incertis ꝯtribuere pro reſtitu
tione certoꝫ:alꝛs fures ſunt ꝛ
latrones auferētes que debē
tur certis ꝑſonis.ex̄ de vſu.c.
cuz tu.xiiij.q.vj. Si res. Sed
cōſuetudo in hoc nō excuſat:
que potius dicenda eſt corru
ptela : quia contra ius diui-
nuz. Di.viij.c.que contra mo
res.xxxij.q.vij.c. Flagitia.

¶ Capitulum ſeptimum de modo ꝛ ordine reſtituendi.

Qantū ad ſeptimuz
q ſcilicet de mō reſtitu
endi ſeu ordine. Circa
quod conſideranda ſunt tria.
¶Primū eſt ꝙ reſtitutō cer

toꝝ:preponenda est restituti-
oni icertoꝛu3. ¶ Sciendū igit̃
ꝙ certa oia obligata restituti
oni.i.cū sciūtur ꝑsone quibus
est facienda:pri⁹ ꝛ itegraliter
soluēda sunt.q̄z soluant̃ icer-
ta:qñ.s.scit̃ vel dubitat̃ bona
restituentis non sufficere ad
vtrūq3.Nā tunc restituenda
sunt plene prius ꝛ integraliter
certa. Et hoc triplici ratione.
Primo rōne successionis.
Secūdo rōne obligationis.
Tertio rōne similitudinis.
¶ Quātū ad p̄mam rōnem.
s.successionis:aduertendū di
ligenter ꝙ nō succedit in pau
perib⁹ ip̄e christus:nisi qñ nō
reperiunt̃ ꝑsone certe quibus
restitui debēt certa:vt q̄si per
substitutionē succeder̃ videat̃
ac si diceret testator dimitto
meos hēdes tales ꝛ tales q-
bus debeo:vel ēt si nō d̄beo.
Sed si eos nō reperiri ꝯtin-
gat:substituo mihi christū cū
pauperib⁹ suis. ¶ Quātū ad
scd̄am rōnem obligationis:
probat̃ hoc sic.Nā paupibus
nō tenent̃ heredes dare.s. ꝓ
restitutione dictoꝝ incertoꝛū
nisi vnica rōne.s.in foro dei:
s3 creditorib⁹ certis tenet̃ du
plici rōne.s.in foro dei ꝛ i so-
ro mūdi:qꝛ heredes possunt
a creditorib⁹ in iudicio ꝯueni
ri. ¶ Quātū ad tertiā rōnem
s.similitudinis ꝓbat̃ idē a si-
mili de voto simplici ꝛ solēni
Nā votū simplex:nō ita obli
gat sicut id qd̄ ē solēne.Na3
quo ad deū:simplex obligat
ꝛ solēne quo ad deū ꝛ mūdū
i.foꝝ mūdi. Vñ simplex votū
impedit m̄rimoniū ꝯ̄hendū
s3 nō dirimit ꝯ̄ctu3.Solēne
aūt impedit ꝯ̄hendū ꝛ ꝯ̄ctu3
dirimit:vt p3 di.xxvij.per to
tū.Et rō huius est:qꝛ in vo-
to simplici.est vnū vinculū li
gans:in solēni duplex. ¶ De
restitutione vero certoꝝ:sciē-
dū est ꝙ restō etiā fieri d3 cū
quodā ordine.Pro cuius de
claratione sciēdū:ꝙ scd̄m tri
plicē voluntatē creditoris:cō
tingit d̄bitorē hēre substātiā
ei⁹.Prima ē violēta. Scd̄a
ē ꝯditionata.Tertia ꝯforma
ta. Prima reperit̃ in furto
rapina:ꝛ similib⁹.Secūda i
vsura.Tertia i ꝯ̄ctib⁹ licitis:
siue iustis.Et scd̄3 hūc tripli
cem volūtatis gradu3:varie
pri⁹ ꝛ posteri⁹ hō restituē obli
gat̃. ¶ Cū igit̃ p̄ma volūtate
s.violēta d̄bitor tenet̃:vtputa
qꝛ abstulit ꝑ furtū ꝛ rapinas:

ꝛ huiuſmodi violentias:talia
prius reſtituēda ſunt q̄ꝫ vſura
ꝛ alia debita. Et hoc pp̄ tria
ſ. ꝓpter offenſionē:ꝓpter ex
propriationē ꝛ ꝓpter cōpulſi
onē. Propter offenſionē qui
dem. Nā maior in eis fertur
iniuria. q2 illa penit9 ſunt iuo
lūtaria. ſ. rapia:furtū ꝛ hmōi
Vſura vero:aliquo mō ē vo
luntaria. ſ. volūtate ꝯditiona
ta:ꝓpterea de ſui nā minorē
iniuriā in ꝓrimū ſapit. Alia
vero debita ſine iniuria fiūt
q2 ſunt volūtaria: puta id qđ
debetur rōne emptiōis facte
alicui9 rei:vel rōne mutui li-
citi:ꝛ hmōi. Et ideo rapina ꝛ
furtū pri9 reſtitui đbēt q̄ꝫ ipa
vſura:ꝛ alia debita licito mō
ꝯcta:ꝛ eadē rōne pri9 rapina
q2 grauior in ea fit violētia ꝛ
iīuria:q̄ꝫ in furto. ¶ Secūdo
dꝫ ſuari talis ordo ꝓpter ex
propriationē. Nā i rapina ꝛ
furto ſm oēs:dominium nō
transfert:ꝛ iō talia nūq̄ꝫ tota
liter fiunt poſſidentiū. In vſu
ra vero dñiuꝫ trāſferri videt.
¶ Tertio ſuādus eſt talis or
do pp̄ cōpulſionē. Magis. n.
debitor ꝯpellitur ꝛ artatur a
iure reſtituere:que extorſit per
furtū ꝛ rapinā:q̄ꝫ que habuit
per vſuram. Nam ad reſtitu
tionē vſure cōpellitur diuio
ꝛ eccleſiaſtico iure:ſꝫ ad reſti
tuendū rapinā:cōpellitur vel
artatur iure diuino:ecclīaſti-
co ꝛ ciuili. Ex quib9 ſeqtur ꝙ
debitor ſi nō pōt inſolidū re
ſtituere:qđ extorſit per rapi-
nā:ꝛ furtū:ꝛ etiā qđ hūit per
vſurā. tenetur iſolidū reſtitue
re pri9 qđ hūit per rapinaꝫ ꝛ
furtū:q̄ꝫ qđ hūit per vſurā:ꝛ
hoc tū rōne voluntatis ꝯcur
rentis:q2 in ſoluēte vſurā: ali
quo mō voluntas ei9 ꝯcurrit
ad illā expoliationē vſure. Sꝫ
expoliatis per furtū ſeu rapi-
nā:ꝯtra oēm ſuā voluntateꝫ
expoliatur:tū etiā rōne iuris
coartantis. Nā a iure ciuili:
hō cōpellitur ad reſtitutionē
rapine ꝛ furti iſolidū:et ſi nō
hēat ad reſtituēdū vſuras. Et
hmōi ſnīe eſt Herā. or. hēmi
tax:que vidētur rōnabilr di
cta hoc excepto. ſ. ꝙ dīıt pri9
reſtitui rapina:furtū:ꝛ vſura:
q̄ꝫ alia đbita mō licito ꝯcta.
Hoc. n. eſſet offerre holocau
ſtum de rapina. Sicut. n. iiu-
ſte acciperetur ab aliquo diui-
te:vt daretur elemoſyna pau
peri vt dic Aug. xiiij. q. v. c. for
te:ita ꝛ iniuſtū vr̄:vt de eo qđ

iuste debetur alteri: puta honesti mutui: vel ēptiōis vl' alicui⁹ liciti ɔ̄ct⁹ restituat aliena. Hoc.n.esset rapere alienū: vt reddat alienū: ꝛ nō sunt faciēda mala: vt eueniāt bona: ait apl's ad Ro. Ad hoc ar. xiiij. q.v.c.neqȝ.n. ¶ Quātū ad secundā volūtatē que dr̄ ɔditionata: que.s.cadit i vsura: dic Ale.lōbardus: ꝙ prius tenet̄ gs restituere que hūit per vsurā: q̄ȝ que hūit per alios ɔ̄ct⁹ factos volūtarie. Et hmōi rō est: qꝛ in restōne debitoꝝ: solū ſuatur iusticia: sed in restōne vsure: ꝛ male ablatoꝝ: nō solum iusticia ſuatur. ſȝ ēt iniuria deo facta ꝛ ꝓximo āmouetur. Et iō restō vsure ṗferēda est. ¶ Si tñ ɔ̄riū obſuetur qꝛ.s.talia iusta ðbita in satisfactione ṗponētur male ablatis aduertēduȝ ꝙ in duplici casu hoc fieri pōt.s.qñ debita sunt clare manifesta: ꝛ restō male ablatoꝝ non sic: ſȝ obscure sic inquirēdo. Scdo qñ res que debetur est ðterminata: puta 50.vel.100. ꝛ male ablata idetermiata. Nā claꝝ sꝑ ṗcedit obscuꝝ in iure: ꝛ ðterminata rē indeterminatā. Sȝ illō cōiter nō obseruat̄: ēt in ṗdictos duos casus: qð etiam vr̄ rationabilr̄ fieri: qꝛ indecens vr̄ vsurā ðbere restitui de re iuste alteri obligata. Nā ꝑ hoc nō tollit̄ iniuria fcā ꝓximo ꝛ deo: ſȝ addit̄ noua: qꝛ alienuȝ aufertur. Nec.n.tenet̄ deo et proximo rōne vsure ṗpetrate vel alteri⁹ male ablati: nisi in q̄ȝtū ṗt ð iure: ar.ex̄ de re.iur. Nemo ad iṗossibile obligat̄. Si ergo nō ṗt restituē vsurā nisi subtrahēdo ius alteri⁹: ꝓ tūc excusatur a restōne. Propterea hoc magis erit violentū: seu ɔ̄voluntatē ci⁹: cui ðbetur aliqd rōne ɔ̄ct⁹ iusti siue liciti.s.subtrahē suū credituȝ: q̄ȝ fuerit accipe vsuram ab alio. Propterea non vr̄ rōnabile vt de iusto obsequio: qð fcē ꝓximo.s.ei mutuādo seu expectādo ṗciū rei vēdite.reportet in cōmodū ꝛ dānū: qð ɔtingeret h ſuādo: cū q dedit vsurā recepit iā cōmodū magnū ex mutuo sibi fcō: ꝛ iō dȝ sibi sufficē: vt vsurari⁹ r̄stituat sibi cū poterit de suo: ꝛ nō alieno: qꝛ ſm regulā: nemo dȝ locupletari cū alteri⁹ iactura vl' dāno ð re.iu.li.vj. ꝛ h nisi iura cōia vl' mūicipalia alr̄ disponerēt: qꝛ i hmōi ſuāda sūt. Nā iur̄

humano possessiones ⁊ alia: vt ꝓpria possidentur: vt patet di. viij. c. quo iure. ¶ Quantuꝫ ad tertiã volũtatẽ: que dr̃ cõformata: reperit̃ in ↄtractib⁹ licitis: vbi volũtates ↄtrahentiũ ↄformatur i sil̃. ¶ In restitutione ẽt taliũ aliq̃ pri⁹ restituẽda sunt. Naꝫ pri⁹ restitui dñt quecũqꝫ certa debita: q̃ꝫ quecunqꝫ ad pias cãs relicta atqꝫ donata. Cui⁹ rõ est: qꝛ donatio ⁊ ad pias cãs largitio: sunt ex sup erogationis consilio. vel sunt forte bona incerta. Restitutio aũt male ablatoꝝ: seu alioꝝ debitoꝝ certoruꝫ: sunt ex obligatione ⁊ p̃cepto. Pri⁹. n. restitui dñt que sunt s̃m necessitatem p̃cepti q̃ꝫ que sunt super erogatione cõsilij. Huic snie ↄcordat Archi. in. c. non sane. xiiij. q. v. Hinc ẽt Ray. ait q̄ si creditores vel legatarij sil̃ venerãt ad heredẽ: primo satisfaciẽdũ est creditorib⁹. Sed si veniũt separatim: liberabit̃ heres soluẽdo p ordinẽ cuilibꝫ venienti siue creditorib⁹ siue legatario duꝫ tñ nil in dolo vel in fraude opef. Verũ tñ si legatarij p̃ueniãt creditores: ⁊ accipiũt vl̃ posteriores creditores. po res ⁊ potiores i iure p̃ueniunt. Creditores post modum veniẽtes heredẽ ingetare nõ dñt: nisi tm̃ de hereditate remãserit ei: vnde possit adhuc satisfacere illis: sed hñt tãquã potiores ius suũ saluũ ↄtra legatarios q primo acceperũt. ¶ Similiter ⁊ creditores anteriores ↄtra posteriores qui acceperunt p̃mo. Idẽ quoqꝫ Vul. ait ⁊ addit q̄ si heres scit vl̃ credit hereditatẽ vltra debita nõ extẽdi: siue ex ↄtractu vel q̃si: seu ex maleficio vel q̃si: nihil legatarijs debꝫ dare. ¶ Si vero q̃ntitateꝫ debitoꝝ nescit: dꝫ creditorib⁹ satisfacere primo. Et si legatarij p̃us vel simul cũ creditorib⁹ legata petãt: creditorib⁹ potiorib⁹ primo soluendũ est. Si auteꝫ de hereditate nihil remanet post solutis debit⁹: legatarijs nõ tenetur. Si vero hũc ordinẽ mutauerit heres: primo. s. soluẽdo legatarijs seu secundarijs creditoribus: priorib⁹ i foro ↄsciẽtie minime liberatur: nisi hoc faciat ignorãter reputãs. s. hereditatẽ sufficere ad oia soluenda: vel nesciens hũc creditoreꝫ esse potiorem. His ãt ↄcor. Hosti. ¶ Iteꝫ

nota ꝙ ceteris paribus ꝟuā-
da est regula. Qui ꝑoꝛ ē tp̄e:
pꝛioꝛ est in iure de regu.iu.in
li.vi. Ubi āt sūt ꝑuilegia pa-
ria.s.ꝑsonaꝝ ⁊ actionū: isimꝉ
⁊ eq̄liter satisfaciēdū ē. nisi ꝺ
aliquo illoꝛuꝫ pꝛobeꝉꝙ alteri
ꝑferēdus sit ꝟꝫ legē pacti:vel
scripti:vꝉ vsus ꝓbati. Hec āt
notari solēt. C. de bo.au.iudi.
pos.l.pꝛo debito. Cum ergo
mercatoꝛ vel aliꝰ frāgit.vel vt
vulgariter dꝛ fallit:nō suffici
ens satisfacere creditoꝛibꝰ oi-
bus ex integro veniētibꝰ cun
ctis:vt sibi satisfaciat. hic oꝛ-
do seruaꝉ ꝟꝫ Bal.in.l.pꝛo de
bito. C. de bon.aucto.iu.pos.
ꝑmo dꝫ satisfieri dn̄is reruꝫ.
Verbi grā:deponētibꝰ si de
posita erant sibi facta.vt.ff.ꝺ
ꝑui.credi.l.fi.⁊.l.veteri. ¶ Se
cūdo satis fit merciū vēdito-
ri.si extāt merces:hoc est ip̄e
merces restituunꝉ tāq̄ꝫ singu
lariter pꝛo ꝑcio obligate. Si
aūt plus valerēt.id plus red
diꝉ ad ꝯmodū creditoꝝ.vt.ff.
de ac.ven.l.iulianus. Si aūt
ip̄e merces nō extant:sꝫ vēdi
te sunt:⁊ loco eaꝝ alie subꝛo-
gate:tales subꝛogate non red
dunꝉ loco earuꝫ:qꝛ nō sunt ꝓ
pꝛecio obligate:vt.ff.de in rē
ver.l.quidam. Hmōi rō.assi
gnaꝉ:qꝛ ꝑcium ex re illa reda
ctū:obligatū n̄ erat.ergo nec
ēt res que emitur:⁊ hꝛ ex̄ eo.
Idē quoqꝫ i permutationeꝫ
dicēdū est: qꝛ vbi spēs i obli
gatōe est:nō succedit loco al-
terꝰ altera:vt notaꝉ.ff. de ver
bo.signi.l.labeo. ¶ Tertio ce
teris ꝑtibꝰ ꝑfertur vxoꝛ:qꝛ hy
pothecā hr̄e cēsetur.⁊ iō pꝛe-
fertur ne dum ꝑtendentibꝰ ꝑ
sonalē obligationeꝫ:sꝫ ēt ꝑtē
dētibꝰ tacitā hypothecā vt.l.
assiduis. C. qui po.i pi.ha.nō
tn̄ ꝑfertur creditoꝛibus ante
rioꝛibꝰ habentibꝰ hypothecas
exꝑssas.⁊ tacitas. Fiscus quo
qꝫ simile habet ꝑuilegiū cuꝫ
muliere. C. de pꝛiuile.fisci.l.q̄ꝫ
uis. Et de hoc ēt habes:ex̄ ꝺ
pig.c.ex lr̄is in glo. quoniam
¶ Quarto post hypothecas
veniūt deponētes.s.si n̄ extat
depositū.ff.depositi.l.si hois
§.fi. Hoc.n.ꝑuilegiuꝫ datur
cause depositi ꝑꝑ frequētiaꝫ
ꝯctuuꝫ depositoꝝ. Tn̄ sic i.l.
pꝛedicta pꝫ.tali ꝑuilegio non
gaudent q sub noie depositi
mutuāt ad vsurā. Hypothe
ca aūt ē potioꝛ:qꝛ ꝑtinent ad
ipsam rē.ff.de pac.l. Reper-
tū. ¶ Quito veniunt simpli-

ces priuilegiati.i. habētes priuilegia personalia:nō realia. ¶ Sexto ꝛ vltimo veniūt chirographarij pro rata: nō obtenta prioritate ꝯctuū:qꝛ licitū est debitori pro cumulo creditoꝝ facere deteriorē cāꝫ creditoꝝ priorū non habentium dn̄iuꝫ nec hypothecā: nec priuilegiū habētium.vt.ff. de separa.l.i.§. cōtrario. ¶ Et ista est rō: qꝛ in chirographarijs creditorib⁹ nō attēdit tēpus. Hoc ille. Dexꝫ vbi lex municipalis:seu statutum ciuitatis aliter disponeret:illi est standū:ēt in foro conscie: si nō sit expresse ꝯtra deū:qd non de facili iudicādū est. qꝛ nemo ē arbitrādus immemor diuini timoris:ꝛ sue salutis.i.q. vij.c. Sancimus nisi euidēter appareat ꝯriū. Vn̄ in aliquib⁹ ciuitatibus vt florētie: fallēte mercatore.per sindicos institutos a cōitate sup hmōi vbi nō sufficiūt bōa debitoris fallentis ad plene restituendum oībus satisfit vnicuiqꝫ pro rata ſm facultatē bonoꝝ illius: ꝛ nō ꝑus vni q̄ꝫ alteri:nisi aliquibus ꝑsonis ꝑuilegiatis in hoc:vt in mulierib⁹ pro dotibus rehabendis ꝛ hmōi qui bus ad plenuꝫ satisfit anteq̄ꝫ cuiq̄ꝫ alioꝝ. ¶ Itē ꝑmo nota. qꝫ hi qui tenētur restituere: si oio nō pn̄t soluere vel restitue re sufficit ꝯtritio ꝛ ꝑpositum restituēdi:qn̄ commode pote rūt.xiiij.q.vi.c.si res. Q̄d vex est cū nota sit pauptas. Talis n.nō debet excōicari:vt dr̄.cꝰ de solu.c. odoardus nec aliq̄ pena mulctari.cꝰ de vsu.c.cū tu. Et dr̄ nota pauptas:qn̄ cedit bonis. Ideoqꝫ tali dꝫ consulere sacerdos : si de paupertate dubitat qꝫ cedat bonis. ¶ Nota tn̄ qꝫ nō sufficit hec cessio(ita qꝫ nō sit ei aliq̄ pnīa iniungēda) qꝛ nec solutio nec satisfactio plenaria sufficeret. Nam licet cessio seu solutio quo ad satisfactionē hoī sufficiat:adhuc tn̄ non est ecclesie satisfactuꝫ. Ergo iudex ecclesiasticus seu sacerdos:ꝓ vsurpatione rei aliene.iniungat sibi pniam. In hoc offendunt plurimi peccatores delinquē tes:q putāt sufficere qꝫ satisfaciāt.nec trāsgressionē quā fecerūt postmodū confitentur. Hec Hosti.in sum.ti.de pe. ꝛ re. ¶ Secūdo nota qꝫ si talis ꝑuenerit post ad pinguiorē fortunā:tenet satisfacere ēt

si cesserat bonis:qr per h non sunt liberati. Sed talis cessio ad hoc eis pdest ne iudicati trahētur i carcere. C.q bo.ce. pos.l.q bonis. Ubi ēt dic glo. q cessio i h ēt pdest:q postea nō poterūt cōueniri nisi iquātū facere pnt.r sic habet rō ne egeat. Et ppterea conuenīri nō dz.nisi tm̄ sit id qd acqsiuit: q merito videat debere cōueniri. Hoc in glo. Sz qui hnt restituere:si cōueniātur ex maleficio si nō sunt soluēdo: verberādi sūt p debito. C Sz si nō cōueniūt ex maleficio : n̄ si nō cōueniūt tales verberari: sz sufficit q cedāt bonis. Archi.xiiij. q. vi.si res. C Nō tertio q si is q aliena abstulit pt restituet r nō restituit.nō est i statu salutis.xiiij.q.vi.c.si res. C Dic āt Ray.in sum.sua q dn̄s alicuius terre:tenet restituē idcbite exacta a se vel a suis: directe vel indirecte glo.supra. In directe:vt qn̄ denegat eis iustitiā vel non defendit eos vt dz r vt sic extorqueat aliquā. C Si tali dn̄o ex aliquib9. circūstantijs appareat multum dificile vel ipossibile talis restitutio:satis vr̄ q possit cōsuli hmōi q in cōpēsatione: vel re mittat eis cōiter cū eorum cō sensu: r libera voluntate aliquā fuiturē vl ānuā pstātiaz in ppetuū vel ad tps:ita q plenissime videat eis satisfactuz: vel ēt faciat i remissionē peccatoz illoz qbus tenet aliqd hospitale:vel aliqd simile op9 pietatis cum consensu tamē eorundem si potest requiri. Hec ibi. C Quarto nota q is qui habet aliena restituere r certis personis : si potest in totum vel in partem : sed non commode sed cum multa sui incommoditate tūc cōponat vel conueniat cum ipso leso: vel spoliato amicabiliter:de redditibus suis moderate(ita q victus sibi remaneat) assignando sibi : quousqz fuerit plenarie satisfactuz : vel paulatim singulis . annis vel mēsibus:vel alijs tpib9 emēdet qd pōt r hoc cum voluntate illi9 cui debet satisfacere. Quia si nullā iueniret misericordiam apud eum : absque dilatione tenetur satisfacere vel bonis cedere : quia talis peccator semper est in mora. Hosti. r Ray. Sed hoc melius declarabitur in vlti. §.se. C Si autem pdictus inc

niat gratiaz apud creditores suos: facientes sibi remissionē vel dilationē: tūc pt ea vti: r ē in bono statu aie: si tñ hēt i pposito faciēdi qd debuisset: si nō potuisset obtinere ipsam remissionem: vel dilationez. ¶ Quinto nota q vbi essent plures creditores alicuius. r debitori petēti dilationē aliq creditores volūt dare aliqui nō. sed q cedat bonis: stabit maiori pti creditorꝝ. r intellige maiorē partē. vbi est mai⁹ r forti⁹ debitū ēt si vn⁹ esset cui plus qz oibus debeatur. ¶ Si vero par sit debitū: stādū ē maiori numero creditorū. ¶ Si vero sūt paria: eligēda est clemētior snia. s. dilatio dāda. C. de cessi. bo. l. fi. Ray. ¶ Nō hic q io. an. sup. c. qzqz de vsu. li. vi. mouet qstionem. An heres vsurarij qñ hereditas nō sufficit oibus debeat satisfacere primo veniētibus. Fert se dixisse q nō. Immo fiet eis r alijs satisfactio, p rata vnūquēqz cōtingēte: ar. supra de testa. c. relatum in fi. ¶ Sed dicit ipsi Jo. an. satis vr in hoc casu hñi debere ɔsideratio tēporis: vt ille q pri⁹ soluit vsuras: recipiat qd suū est integraliter: r sic de singulis ꝑm regulā infra de re. iur. q prior. cū istorū par sit cā: vt dixi ibi r i hypotheca hoc cōsideram⁹. C. qui po. in pi. ha. l. Sz si fundus. Et bona vsurarij: vidētur esse hypotheca ta de vsur. c. cuz tu. Multi tñ docto. tenēt ɔriū in h. s. q bona vsurariorꝝ sint hypotheca ta: vt Host. Archi. Fe. Gof. Et Joā. an. ēt dicit q de hac hypotheca nō habem⁹ textū expssuz. ¶ Sexto nota: q vbi aliqs istitutus. est heres: r nō sufficit hereditas ad soluenduz oia legata r debita: dicit Ray. q credit in iudicio aie: q nō teneat nisi inquātū hereditas se extēdit vel sufficit: ēt si nō fecit inuētarium. Idē Joā. an. r Fe. Secus i iudicio ɔtētioso. si nō fecisset inuētarium. Sz si fecisset: nō tenetur nisi durante hereditate: ¶ Distinguit tñ inter legata r debita: qr debita sine diminutiōe dz psoluere durāte. s. adhuc hereditate. De legatis vero: si tot sūt q nō remane at legitima pt detrahere suā legitimā r iterꝝ qrtā ꝑz quosdam: si fuit institutus heres. ¶ Et nō q heres pt deduce

re ante omnia expensas fune
ris: ꝛ alias necessarias q̄s fe-
cit cā hereditatis: vt in testō ꝛ
hmōi. ¶ Expēsas tn̄ q̄s fecissȝ
superfluas ad honorē ꝛ pōpaȝ
mūdi: nō posset cū tuta ꝯsciē
tia trahere de ere alieno: sȝ fa
cere itelligeret de suo. Pe. de
pal. in. iiij. ¶ Si aūt sūt plures
heredes ad debita vel legata
regulariter tenet q̄libet ꝓ he
reditaria parte. C. de here. ar.
¶ Excipiūtur. v. casus fȝ ipȝ
Ray. ¶ Primus est si aliqd
opus idiuiduū est in obligatō
ne faciēdi vel nō faciēdi: tunc
n. q̄libet tenet isolidū. ff. d ver.
ob. in executionibꝰ. §. ij. Glo.
pōit hoc exēplū: vt si testator
ꝓmisit se aliqd opꝰ facturuȝ:
vel ꝓmisit ꝑ se vl' heredē suuȝ
nō fieri quo minꝰ ꝑ fundum
suuȝ tibi ire liceat: ad h̄ q̄libet
heredū erit isolidū obligatus.
¶ Secūdus casus ē: si res: q̄
dȝ restitui: ab vno isolidū pos
sidetur. C. de acqui. vl' here.
ven. l. iij. §. nemo. ¶ Tertius
est in alimētis legatis q̄ ꝑ vo
lūtate defuncti vel iudicis: vel
ab vno isolidū: vel a pluribus
pro ptibus designatis petunt
ff. de ali. le. l. iij. ¶ Quartus ē.
si testator ab vno heredū: le
gauerit creditori hereditario:
aio cōpēsandi. Tūc. n. heres il
le: vsqȝ ad q̄titatē legati onꝰ
illiꝰ debiti sustinebit. ff. de le.
ij. cū ab vno. ¶ Quito ē in ex
pensis vxoris: que non tamē
astrinxit heredes ꝓ heredita
riis portionibus: sȝ ēt vir pro
portione q̄ ꝑuenit ad eum de
dote vxoris sue: puta si ad eū
ꝑuenerint. 100. ꝛ i hereditate
sint. 200. ipse vir tenebitur ꝓ
tertia pte: ꝛ heredes ꝓ duabꝰ
ptibus. ff. de reli. ꝛ sum. fune. l.
quotiens: ꝛ l. veluti. Hec oia.
Hosti. ¶ Quomō debeat fie
ri restō vxore concipiēte filiū
ꝑ adulteriū: queȝ vir reputat
suū de his q̄ ꝯsumit ipse filiꝰ
spuriꝰ de bonis p̄ris putatiui
ꝛ de hereditate tota vl' parte
ad eū ꝑueniēte. ¶ Primo vi
dēdū est de ipsa vxore adulta
qūo teneatur ad qd. ¶ Secū
do de ipso filio spurio: si tene
tur ꝛ qūo. ¶ Tertio vero de
ipso p̄re q ex adulterio talē fi
liū hūit: qūo ꝛ ad q̄tuȝ tenet.
¶ Similis casus videtur qui
ponitur. ex̄ de pe. ꝛ remis. c. of
ficij. s. de muliere supponēte fi
bi alienū ptuȝ: queȝ vir eiꝰ re
putās suū nutrit: ꝛ heredē in
stituit. Unde idē vr̄ dicendū

quantum ad restitutionez de ipsa muliere:ꝛ filio supposito ꝛ huic fraudi dātib⁹ opaz effi cacez:ꝛ de muliere adultera. ¶ Querit primo si debeat re uelarꝭ marito. ¶ Ad hoc dicē duz:ꝙ aliqñ nō aliquādo sic. ¶ Nā vbi iminecat aliqđ bo ruz periculoꝝ:nō dꝫ reuelare marito. ¶ Primū periculuz est ifamie.s.mulieris:qꝛ hec ta liter reuelādo:cū esset ātea bo ne fame. seipsam pessime ac turpissime diffamaret : quod qdē magnū periculuz est mu lieri. ¶ Nam qđ prouer.xxij. scriptū est:meli⁹ est bonuz no mē ꝙ̄ȝ diuitie multe:licet itel ligatꝭ de viris:tñ turpi⁹ ꝛ peri culosius inhonestis infamie mulieribus igerit notā. ¶ Se cūdū est:piculū scādali.s.viri: ꝯsanguineoꝝ ꝛ amicoꝝ eius: si illis h inotesceret malū:nā nō solū apud se turbarētur ex eo:sȝ vir ex tūc possent cuȝ ea amicitiā ꝛ pacē ac ꝯcordem societatez hr̄e.imo forte eam marit⁹ dimittēt: ꝛ iō non va lentes forsitā cōtinere:vterqȝ adulteriū ꝑpetraret.ꝛ sic inu merabilia ꝛ irrecuperabilia i ter eos orirētur mala. ¶ Ter tiū est piculuȝ mortis.s.ꝛ vxo ris ꝛ sue spurie ꝓlis atqȝ adul teri sui. ¶ Nā probabiliter ti mere posset ꝙ ei⁹ maritus seu qcūqȝ alius:dū occidere aliū qreret.necaretur ꝭm Sco.in iiij. Cōcurrētib⁹ ꝑdictis picu lis que vidētur valde ꝓbabi lia:ꝛ i pluribꝰ eueniētia:nō dꝫ talis mulier suo ꝯiugi reuela re:ꝛ ꝑꝑ bonū incertuȝ restitu endi hereditatem:talib⁹ peri culis se exponere manifeste. ¶ Quartū ꝑꝑ periculū iprobabilitatis. Nā nec vir nec fi lius nec ēt public⁹ iudex:hoc mulieri reuelāti credere obli gātur:nisi ꝓbet dicta sua per infallibilia signa aut ꝑ violē tas ꝓbationes:siue per testes idoneos. Nā ex solo ei⁹ dicto nō pōt exheredare talē filiuȝ: maxime i terris in qb⁹ primo genita ex cōsuetudine in toto vꝉ in ꝑte succedūt. Insuꝑ ꝭȝ. Sco.in talibus terris si pater crederet vxori sue in hoc:ta men non posset a spurio au ferre hereditatē.nisi in publi co foro cuȝ probaret talē. Et tunc oporteret mulierem nō tm̄ apud marituȝ:sed apud to tam patriam diffamari:ꝛ isto presupposito.s.ꝙ non debeat reuelare.ratione malorū gra

niorum exinde ꝯtingentium. ¶Quō dbeat talis mulier sa tisfacere: dr ifra. Ubi tn̄ nō i mineret aliū periculū vel ma lū nisi īfamie ipi adultere: vel mortis sue: vr ꝙ si pmoriatur viro suo. debeat āte mortē or dinare cū ꝯfessore suo vl alia psona matura: ꝙ si moriatur postea reuelet ex pte sua viro: qn̄. s. ex h pōt obuiari ne puta tiuꝰ filiꝰ habeat hereditatē to tā vl ptē. ¶Aliqn̄ vero h ma rito vel alijs psonis ex̄ ꝯfessio nem tenetur mulier reuelare videlicet si hec tria ꝯcurrūt si mul. Primo si apud maritū ꝛ alios sup hoc fortis ꝛ gra uis suspitio ipressa eēt ꝛ occa sio suspicādi totaliter. Secun do si ex certis ꝛ sufficientibus cāis. pt ꝛ dz vehemēter ꝛ val de pbabiliter credi: ꝙ nihil d primis periculis supradictis h subseqretur aut cresceret: sed potiꝰ minueretur. Tertio si sir miter psumatur: ꝙ filiꝰ bonis mariti volūtarie cedet. Sꝫ si puulꝰ ē filius cessat ista rō: qr mittere pt illū maritus ad ho spitale: cum nō teneatur alere alienos nisi i extrema necessi tate: cuꝫ alij desunt qui proui deāt. His āt tribꝰ cōcurrenti bus reuelari deberet ꝛ possꝫ. Sꝫ vix ista ꝯcurrūt: ꝛ rarissi me psumēduꝫ est ꝙ ꝯcurrāt. ¶Insup dici possꝫ sꝫ Guil. ꝙ ēt reuelare posset. si non ti meret marituꝫ: vel aliud imi neret piculū. Sunt quidā vti qꝫ viri sciēter vxorum adulte riū sustinētes: vel ēt ꝯsentien tes: immo qn̄qꝫ vxores suas ad hoc hortātes: vel qr ppri os filios nō pn̄t haber: vl alia ꝗcūqꝫ pudēda occasione. Fa cta ēt hac notificatione ante quaꝫ vir eius pro educatione talis filij expendat: vr de obli gari a restitutione aliqua fiē da: qr fecit qd in se fuit: vt dā nū euitaret viri: expēsaruꝫ in educādo: ꝛ hereditatiōis quo ad alios: argu. ex̄ de iiu. ꝛ dā. da. c. si culpa. Nec tn̄ dꝫ māi festare adulteriū pp periculū psone. ꝛ infamie detrimētū: ꝛ odiū ad eū euitāduꝫ. Et si āte māifestationē iaꝫ aliqua con sumpsisset hmōi putatiuꝰ fili us: tenebit ipsa mater inquā tū pt satisfacer: si aliqd vt suū possidet. Et si magnꝰ ernis: qn̄ h notificat nollet ipe filius cre dere hoc: nec cedere bonis pu taui pris petēs saltē legitimā que sine causis expressis a iu

re auferri non debet vt legiti
mus filius:nec prius pōt pbari
tenebitur nihilominus ipsa mu
lier heredibus de portione illa
ablata sibi:de eo tñ q pt ꝛ ñ
plus. Extra de reg.iur.li.vi.c.
nemo:ꝛ h qꝛ fuit in mora ad
notificandū:qñ potuit puide
ri. ¶ Sꝫ nūquid mulier talis
debet reuelare crimen suū fi
lio suo spurio:ꝛ iducere cū ad
dimittendū hereditatē vero
heredi? Ad h dicendum ſm
Sco.vbi supra:q aut filius cre
deret matri:aut nō. Si āt cre
deret:nō autē pbabile est:q
pter dictū dimitteret here
ditatē. Nā paucos reperire
contingit q ita pfecti sint.q
propter ꝯseruandā iusticiā in
foro dī dimittāt magnas pos
sessiōes:quas retinere pñt iu
re exteriori:ꝛ vellent spurij re
putari. Nec hic mater presu
mē pōt nisi antea multū fuis
set expta de bona voluntate
filij sui. Nō ergo dēt se expo
nē periculo certo diffamatio
nis apud filiū:ppter incertā
correctōē illius. Si vero nō
crederet:tūc sequeret inde du
plex malum. Primū:qꝛ ipsa
diffamaretur. Secūdū qꝛ ab
illo sic antea hēditas posside
retur. Si quis āt instet q tali
filio dbeat reuelari:ne.s. igno
rāter forte copularet per ma
trimoniale ꝯiugiū sue sorori:
aut alteri sue ppinque:seu ali
qua alia faceret:que a iur spu
rijs phibita sunt:dicendū q
talis ignorātia:duz pseuerat.
oino excusat:cū sit ignorātia
facti. Si qñ tñ factuz veniret
ad lucē tale matrimoniū diri
mēdum esset. Si vero quera
tur:an dato q talis filius ex
verbis matris se spuriuz cre
dat teneatur reddere bona q
hūit a marito matris.ceteris
filijs atqꝫ heredibus alijs pdicti
mariti:dicendū q si hoc idu
bitanter credit:ꝛ rōnem illō
credendi hꝫ:tenetur ſm deuz
nō tñ humano iure. Si tamē
nō hꝫ sufficientē cām:ꝛ ratō
nē credēdi illud:tūc reddere
nō tenetur:ex quo p se vl per
alterū sibi claret.q nō hēt suf
ficientē cām:seu cōdignā ra
tionē credendi. ¶ Sunt autē
inter cetera.iiij.signa que red
dunt suspectā talē matrē. ita
q ei de facili nō debet credi.
Primū est amor.i.si pdiligit
aliā plem viri sui. Secōm est
odium:videlꝫ si psumitur ipꝫ
vel vxorē odire. Tertium est

stulticia:quia mulier fatua & levis:pertinacis est sensus. Quartum est incertitudo:cũ nõ constet ipsam esse vel fuisse certam:qꝫ hunc cõcepit de adulterio:non de viro. Non enim hoc potest omni adultere esse certum. ¶ Sed qđ remediũ tali mulieri debet adhiberi? Dicit qꝫ ei ſm Sco. vbi supra)triplex imediuꝫ dari potest. Primuꝫ est qꝫ inducat filium intrare religionẽ:& tamen taleꝫ qꝫ possit professionem suam seruare ne.s.incidat in syllaꝫ volens vitare caribdim. Scđꝫ est qꝫ clericus fiat:vnde valeat tamen scđꝫ deũ ecclesiastica beneficia acceptare:& his quasi sufficientibus merito iaꝫ ɔtentus: dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si tamen per nullaꝫ persuasionem honestam cor talis filij mater flectere potest vt hereditatẽ dimittat:nõ videtur qꝫ debeat se prodere illi:cum certa nõ sit qꝫ talis ab ea: im pſuasibilis in alijs taꝫ licitis & honestis.flecteret ex illo: imo forte tenacius retineret:ne spurius putaret: cuꝫ taleꝫ non taꝫ multi caueant male nati.

¶ Tunc demũ tertium remedium addenduꝫ est.s.qꝫ saluo iure humano & absqꝫ ĩfamiã sua põt & dẽt de sua dote cuꝫ eam habebit in potestate:vel de parafrenalibus si habet:& ceteris bonis & laboribus & sudoribus suis:indemnẽ facere virum & legitimã eius proleꝫ Obligat enim satisfacere viro de consumptis ab illegitimo filio. Sed talis filius nõ tenetur satisfacere que consumpsit qꝫdiu bone fidei fuit. De hereditate auteꝫ.mulier obligatur heredibus viri ab intestato vel heredibus scriptis:vel quibus verisimiliter creditur qꝫ reliquisset hereditatẽ. Qđ si nescit: debet pauperibus erogari. Tenetur inqꝫ: secũdũ correspondentiã iusticie. Nõ eniꝫ dico qꝫ teneatur ad restituenduꝫ equiualentie hereditati:qꝛ vt superius dictuꝫ est plurimũ quideꝫ differt inter habere & ꝓpe eẽ. Sed qꝛ iste legitimus heres nũqꝫ hũit hereditatem:licet ſm iusticiam fuerit prope:ꝓpterea minus qꝫ equiualens hereditati:sufficit sibi pro hereditate fienda. Illud aũt minus: determinetur ſm arbitriuꝫ boniviri. Qđ si

nec hoc fieri potest: pro tunc non obligat. Tenebitur tñ cũ peruenerit ad pigniorẽ fortunaꝫ. ex̃ de solu. c. Odoardus. Si vero talis mulier nunq̃ h; vñ possit restituere: tũc ex ipotentia excusat. si hẽat satisfaciendi ꝓpositum. xiiij. q. vj. Si res. De adultero aũt cuius est filius: dicendũ vr̃. si scit vel credit verisimiliter illum esse suũ: vbi mater sua satisfacere non valeat: videt q tenea de expẽsis patri putatiuo: q2 cãꝫ efficacẽ dedit tali dãno. ex̃ de iniur. ꝛ dã. da. c. Si culpa: sꝫ tñ possibilitatẽ suã. Et si mitteret ipa adultera ad hospitale. vel q2 finxit mortuũ pepe risse: vl' q2 notificauit sine suo periculo nõ esse filium suũ: tenebitur hospitali de nutrimẽto ꝛ alijs expeñ. nisi notabilis paupertas excuset eaꝫ: cũ de iur̃ naturali ad hoc teneatur di. j. c. Jus naturale: ꝛ hospitalia pp pauperes nutriẽdos sint facta: nõ pp diuites. Sꝫ ꝛ de hereditate vel dote si dotaret a patre putatiuo: teneri videt ad arbitrium boni viri attẽta sua facultate. que tñ satisfactio occulte fieri debet cũ sine periculo manifestari nõ possit: ar. ij. q. i. c. Si peccauerit. Si aũt dubitat adulter ex eo q mulier leuis ẽ. ꝛ cũ alijs adulterat: vel ẽt q2 ipsa adultera dubitat vtrum sit ei9 vel mariti: relinquatur iudicio dei cui oĩa nuda sunt ꝛ aperta: ꝛ grauari nõ vr̃ de restitutiõe. De hmõi materia. s. de muliere ꝯcipiẽte per adulteriũ: vide diffuse in sum. Hostiẽ. de peni. ꝛ re. §. Quib9 ꝛ qualiter ver. Quid õ muli. Itẽ Sco. i. iiij. di. xv. ar. iiij. ad argumẽta. Indecẽs est. n. vt in re dubia certa det̃ sñia: ait Greg. di. xxxiij. Habuisse. In nullo tñ cãu ad obuiandũ hmõi periculis vel malis: dꝫ adultera vel adulter q̃rere aborsuꝫ vel mortẽ puuli. xxij. q. ij. c. faciãt.

¶ Capitulum octauum. s. qñ debeat fieri restitutio.

Quantũ ad octauũ. s. qñ dꝫ fieri restitutio: dicit Tho. scõa se. q. lxij. q statiꝫ: q2 sicut accipe rẽ alienã est ꝯtra iustitiaꝫ: ita ꝛ detinẽ eam: q2 per hoc q aliquis detinet rẽ alienã inuito dño: ipedit eũ ab vsu rei sue. ꝛ sic fac ei iniuriã. Manifestũ est aũt q nec per modicũ tp̃s licꝫ alicui in pctõ morari: sed

quilibet tenetur ſtatim pecca
tum dimittere vel deſerere.
Vñ dicit. quaſi a facie colu-
bꝛi fuge peccatū. Et ideo qui
libet tenetur ſtatim reſtituere
vl' dilationē petere ab eo qui
pōt vſum rei concedere. Et ſi
quidē teneant de incertis(cū
illud eſſet errogandū in pias
cauſas cum cōſilio eccleſie. ſi
hmōi pſone hñtes reſtituere
remaneāt ita paupes cū filijs
⁊ familia ꝙ nō habeāt vnde
viuat)fiat dic̄. Ray. vt dixi in
caſu ſimili. ſ. in ti. de decimis
Ibi aūt ſic dicit. ❡Si qs reti
nuit decimas lōgo tpe. ⁊ nūc
venit ad ſatiſfactionē: ⁊ poſtu
lat intuitu dei ⁊ eccl'ie(⁊ mari
me qꝛ hꝫ paruā ſubſtantiā)ſi
bi remitti ꝙ accipit tpe ꝑteri
to(cū aliter opoꝛteret cuꝫ ſua
familia mēdicar)q̄uis eccl'ia
oēs decimas poſſet petē. ſi vi
derit iſtuꝫ ꝯtritū ⁊ pꝛeces eiꝰ
inniti veritati: dꝫ ei tanq̄ꝫ pau
peri dimittere vñ viuat. cum
hoc eēt ei datura poſtea. xvi.
q. i. c. Qm̄ Hoc Ray. Qd in
eligendū vr̄: vbi dant decime
de moꝛe: pꝛout ē de iure cōi.
Nā ſecꝰ: vbi de moꝛe nō dā
tur: vel valde diminute: vidē-
tur excuſari. De hoc tñ plene
hēs in. ij. parte ſum. ti. iiij c. iſ.
Et dic̄ ibi glo. Vul. ꝙ illi qui
reſignāt in manu penitētiarij
qui hoc nō facerēt niſi penitē
tiarij reſtituerēt eis pꝛo parte
vel pꝛo toto(qñ neſcit cui fien
da eſt reſtō)ꝙ non credit eos
eſſe in ſtatu ſalutis. Dicit etiā
paulopoſt. ꝙ nō eſt neceſſe: ꝙ
fiat hmōi reſtō in manu peni
tentiarij: dūmodo tñ ſit para
tus ad arbitriuꝫ eiꝰ vel alteriꝰ
boni viri: ſatiſfacere. Dicit ēt
ꝙ in hoc caſu: ep̄s qui eſt diſ
penſatoꝛ pauperꝝ: pōt dilatio-
nē dare vel partē dimittē. vel
etiā totuꝫ. ſi viderit ei expedi-
re ad neceſſariam ſuſtentati-
onem illius tanq̄ꝫ alicuius al
terius pauperis: ita tamen ꝙ
quātum vtilius poteſt. gerat
negocium illius: cui facienda
eſt reſtitutio: ſi perſona eiꝰ eſ-
ſet nota: videlicet exponendo
illa que erant reſtituenda in
vſus tales: q magis ei poſſent
ꝓficere quo ad deū. Hec ibi
Guil. ſup Ray. li. ij. c. de Ra
ptoꝛibꝰ. ❡Si tenet certis pſo
nis que nolūt dare dilationē
dꝫ ad petitioneꝫ ipſoꝝ abſqꝫ
dilatiōe ſatiſfacere vel cedere
bonis: qꝛ fur ⁊ raptoꝛ ſemper
ſunt in moꝛa: ⁊ ideo ſemper

augent peccatum.ff.de condi. fur.l.in re furtiva vbi lesi egēt ⁊ fame pereunt:ne interueniē te paululū mora:inueniri nō valeant qui redimantur di.v. c.Baptizari.Semp.n. est vi- tanda mora vbi est periculū dist.xxviij.c.De siracusane. ⁊ hoc etiam si opꝫ ipsum men- dicare. Vnde nō dico habi- to respectu ne egeat.¶Nam contra hoc.notatur extra de vsur.cum tu.Tamē Vul.ad- dit sine culpa pōt accipere vi te necessaria. scilicet extreme Ray. moderate sibi vita re- tenta quousqꝫ plene sibi satis faciat.¶Hosti.vero sic dicit. Sed quid si nō immineat ta le periculū necessitatis:⁊ his qui tenetur restituere non po test induci ad restitutionē sta tum faciendam:puto qꝫ discre tus sacerdos potest consciaꝫ suam informare:ex eo qꝫ intē dit vtiliter gerere negocium creditoris.Nā si videt qꝫ ali- ter nō potest recuperare im- perpetuū:vel non ita cito: vel ita cōmode:potest(recepto iu ramēto vel alia sufficiēti cau- tione si habere pōt)dilationē concedere:⁊ sub hac ꝯditione si hoc ad impleuerit infra ta- lem diem peccatorē absolue- re:vt sic creditor qđ ei debe- tur.recuperet:⁊ peccator non recedat a presbytero despera tus.Hec ille.Sꝫ qꝫ i fine hu ius.§.l.qꝫ absoluat sub ꝯditi- one:contrariū asserit Vul.di cens qꝫ absolutio a pctis nun quā debet fieri sub cōditione ⁊ ideo potest dici. qꝫ absoluat simpliciter si est absoluendus sed declaret qꝫ nō valebit ab solutio:nisi adimpleat ꝓmis- sum. Vul.¶Archi.vero sup c.Si res.xiiij.q. vi. q̄rit vtruꝫ habenti restituere:debeat ha beri respectus ne egeat.Et di cit.videtur qꝫ sic.ff.de iniur.l. incondemnati.ff. de cessi.bol. is qui.Et sic notat per. B.ex̄ de solu.c.Odoardus. Et fa- cit ad hoc qđ habetur.xvi. q. vij.Quicūqꝫ.Sed Inno.per notata in.c.cuꝫ tu ex̄ de vsur. sec⁹credit scđm canones:vbi ibi notat.Ale.B.⁊ Hostiē.qꝫ insolidū tenētur detentores vsuraꝝ:⁊ non solum inquan- tum facere pn̄t.Qui Hostiē. in sum.dicit qꝫ qui habēt re- stituere:paulatiꝫ singulis mē sibus soluant creditoribus: si aliter nō possunt sine magno sui detrimēto prout poterunt

vel cõponant se cũ expoliatis. Q̃d si nullam possunt inueni re misericordiã apud eos: absq3 dilatione tunc tenetur satisfacere. vel bonis cedere: q2 peccator semp̱ est in mora. ff. de condi. fur. l. in re furtiua. extra de simo. c. cum in ecclesie. Multi tenent dictum precedens tanq3 equum. s. q tenentur soluere q̃tum possunt retenta sibi vita cõmoda ar. d. cõ. di. v. c. discipulos extra de fur. c. si quis. Sed Archi. ɔtra super verbo reddere eiusdem c. Et ibi dicit q statim debet reddere totũ quod potest: allegãs. Tho. scda scde. q. lxij. qui dicit q statim est fienda restitutio. Dictum tñ Tho. potest dici: non esse ɔtra: si sane intelligatˀ. vt infra dicetˀ. ¶ Sed in quadam summa dicitur q qui habẽt restituere vsuras ꝛ male ablata: ꝛ ꝑponunt firmiter reddere: ꝛ non possunt statim (q2 nolunt cũ familia egere vel mendicare: ꝛ tñ incipiunt iuxta posse satisfacere) vtꝝ tales possint absolui ꝛ cõmunicare: Respõ. aut sciunt personas certas aut nõ. Si sciũt ipsi habentes male ablata: ꝛ ipsi etiã quibus debentur huiusmodi volunt. tutũ est: q de conscientia eorũ stent ad terminum ꝛ voluntatem. Siuero tales nesciunt damna sibi data: ꝛ reuelatio poss3 esse periculosa illis qui volunt restituere: tunc non est reuelandũ illis: sed presumendũ q confessor causam illorum vtiliter agat. ꝛ ɔfitens intendat ꝛ ꝑmittat satisfacere q̃3 cito potest (q2 hic habet locum ratihabitio d̃ bono ꝛ equo) ꝛ tũc confitens absolui ꝛ cõmunicare potest: q2 est in via salutis. Si vero omnino nesciantur persone quibꝰ est restitutio fienda: tũc est libere in potestate prelati vel discreti cõfessoris dare. ꝛ cõstituere terminum confitenti: sicut viderit necessitatem ꝛ contritiõe3 eius. ꝛ voluntatem promptã restituendi: ꝛ infra istum terminu3: talis potest absolui ꝛ communicari. Item vbi maior est contritio: ibi maior misericordia ꝛ venia est fiẽda ꝛ remissio. Et quia totus mundus fere ꝛ inuolutus in rapinis: sic pro posse tuo curre ꝑ medium: ne nimia securitas vel remissio. ꝑire faciat quos discreta eq̃tas poterat reuo-

care. Item semper iniurians: ⁊ spolians: vel complices corum: debent humiliter postulare veniaꝫ ab eis quos offenderunt. ne illi remaneant in rancore ⁊ mala voluntate.

¶ Quid auteꝫ debeat facere vxor ⁊ familia raptoris ⁊ vsurarij ⁊ huiusmodi: qui nõ habent nisi de obligatis restitutioni. habes in secunda parte summe ti. i. c. xij. in fi. ¶ Nota ꝙ Ray. ⁊ Hostiẽ. circa istaꝫ materiam restitutionis dicũt Hoc notent sacerdotes ⁊ retineant: ꝙ scd̃m ꝙ maior vel minor fuerit fraus vel dolus vel violentia maior vel minor: debet esse discretio iudicãtis: ⁊ ſm hoc in vsuris que fiunt in depositis vt dictũ est in secunda parte summe. ti. i. c. de vsura: que omnino sunt restituende. Tamẽ quia minor est ibi violentia ꝗꝫ in ceteris: poterit confessor etiaꝫ cum scitur persona cui fienda est restitutio: magis moderare tempus restituendi. retenta sibi vita commoda ⁊ familie sue. ¶ Quidã circa materiã istam dicunt ⁊ meo iudicio satis rõnabil'r: ꝙ in certis casibus nõ tenet quis ad statim restituendũ actualiter. etiam si hẽt moduꝫ aliqualeꝫ ad restituenduꝫ: ⁊ ab eo cui tenetur inuenire non possit nec dilationem nec remissionẽ: sꝫ subitam velit fieri sibi restitutionem: qñ videlicet ex restitutione statim vel statim restituendo: sequeretur inde euidẽs vel probabile damnum spirituale vel tẽporale notabile. ipsius restituentis: vel aliorum quod preponderaret damno eius qui debet hẽre ex carentia illius rei. ¶ Potest auteꝫ tale damnum esse triplex. scilicet periculum mortis: infamie grauis: seu scandaluꝫ notabile: vel damnum ⁊ periculuꝫ probabile mortalis culpe. Ratio autẽ huiusmodi est ꝙ scilicet talis restitutio possit differri: quia secũdum Sco. in. iiij. distin. xv. ar. iiij. creditor. idest qui ꝺ̃bet habere: magis debet velle in huiusmodi casibus: vt maximum in commodum seu damnum eius qui habet restituere euitetur immodica restitutionis dilatione: ꝗꝫ suum modicum incommodum. vel damnum: ex carẽtia ad tempus sue rei. ¶ Et si obijciatur ꝙ resti-

tuere est actus negatiui pre-
cepti: q2 reducitur seu explica
tur per hoc quod est. non reti
nere alienum: sed preceptum
negatiuum obligat semper et
ad semper. Respõdetur sz
Sco. vbi supra q alienuz in
iuste et inuito domino retine
re simpliciter prohibetur: pro
pterea semper et ad semp isto
modo necesse ē saluti alienũ
nõ retinere. Sz quãdo quis
habet voluntatem et proposi-
tum restituendi alienum pro
tempore opportuno: ex tunc
tenetur domino rei volente
idest velle debente. Vult au
tem hoc dominus rei. et si nõ
actu elicite: tamen actu debi
to et honesto: quia velle debz
dominus q qui suum habz.
retineat quousqz potuerit op
portune reddere. Et si dicas
dominus rei hoc agit iuite:
quia non vult q per quantũ
cunqz tempus: suum retinea
tur. Dicendum sm Sco. vbi
supra q domino. etiam inor
dinate volente statiz re habe
re suũ: et per consequens con
tra rectam rationem nolen-
te proximum retinere suum:
tunc tenens non est detentor
iniustus. Nam et depositum
debet redditione strictissima
reddi: cum reperitur: vt. C. de
positi. l. fi. tamen inuito domi
no: voluntate inordinata cuz
repetit: vt cum eo malum fa
ciat sibi vel alteri: potest reti
neri. Et Augu. dicit. q mul-
ta bona prestantur inuitis:
dum eorum potius vtilitati
quã voluntati consulitur. di.
lv. q. c. Et qui emẽdat: et exẽ-
plum ponit. xxiij. q. iiij. c. Ipsa
pieta. de eo. scilicet qui cõtra
voluntatem suam extrahitur
de domo ruitura qd lauda-
biliter fit. ¶ Est ergo vn⁹ ca-
sus cuz imminet ex huiusmo
di restitutione subdita pericu
luz damni incomparabiliter
preualentis damno quod in
de habet creditor ex carentia
rei sue: puta cum ipe creditor
impugnaret bonum commu
ne et habendo illam rem seu
pecuniam quaz quis de suo
retinet. magis posset ipugna-
re et preualere contra bonuz
cõmune. Nam tunc scdm
Richar. in. iiij. di. xv. ar. iiij. q.
iij. ad tertiuz argumentũ nõ
tenetur illud restituer illi. sed
fideliter reseruare vt restituat
sibi vel heredib⁹ suis: quando
hoc fieri poterit sine piudicio

boni cõmunis : vel deposita re illud ordinãdo ꝛ prouidẽdo ꝙ tempore suo restituat. Idem vt dõ:cum quis male vteretur re sua rehabita:puta gladio ad occidẽduꝫ se vel aliũ vel hmõi. ¶ Ideꝫ vt dõ cuꝫ ex subita restitutione: ille qui restitueret rem ablatam per furtuꝫ vel aliud vitiuꝫ:detegeret ꝛ inde infamaret. cuꝫ fama sit quid notabilius substantia tẽporali. Vnde grauius reputat peccatuꝫ detractionis:ꝙ̃ furti ceteris pauperibus ſm Tho . ſa ſe.q.lxxiij. ar.iij.ꝛ.vj.q.j.c . Deteriores. Cum ergo ꝗlibet debeat ꝓuidere ꝯseruationi fame sue: ar.xij.q.i.c.nolo.põt talis differre restitutionẽ vſqꝫ ad tẽpus quo non deprehendat in crimine ꝛ infamet.si aliter ꝓuideri nõ põt. Idẽ dõ est cũ id qđ debet restitui nõ possit restitui nisi faciẽdo magnas expẽsas admittẽdũ sibi:qꝛ in remotis ẽ creditor. Tũc.n.qd agẽdũ:habes hic supra ẽt in eo.tractatu.c.iij. Et idem dõ qñ mulier habet filiũ ꝑ adulteriũ nesciẽte viro:vel supposuit sibi alienũ partũ: qui nutrit de bonis viri:vł ẽt heres dimittit vt proprius fili⁹:cuꝫ teneat mater talis.de oĩbus bonis que ꝑcipit filius ille.s. putatiui patris. Nõ tñ dꝫ reuelare factũ:qñ ex hoc sequeret vel sequi ꝓbabiliter possꝫ mors sua vel prolis talis:vel etiã notabilis ĩfamia seu alia grauia scandala ſm Ray.le. ii.c.de Raptorib⁹ ꝛ Jo.neapo.in quolibet.de quo habes hic supra plene eo. ibi vide. ¶ Alius casus est quando ex hmõi restitutione subita posset sequi mors spiritualis:seu peccatũ mortale ꝓbabiliter ĩ restituẽte vel familia eiuu:puta restituẽdo que habet aliena:ad tãtã venit pauptatẽ vł miseriaꝫ ꝙ nõ põt viuere.vel ꝓuidere filijs suis de victu ꝛ vestitu:ꝛ cũ sint alicuius nobilis conditionis mendicare nimis erubescunt:ab amicis ad sufficientiã nõ inueniunt. laborare nesciunt vel nõ possunt:quia paruuli vel infirmi ꝛ sic restituendo exponit per iculo ipe cũ familia sua furandi vł ꝓstituẽdi alias:vł despationis:vbi retinẽdo qđ habꝫ alienum cum ipo ꝛ industria sua prouidet ꝛ parce sibi ꝛ familie sue ꝛ disponitur ad sa-

tisfaciendū paulatiȝ. ℂ Hoc sentire videt Sco.in.iiij.vbi supra. Hen.in quolibet.vj.q. xxiiij. Et idē videt dd cuȝ qs habet instrumenta artis sue vnde ex labore suo gubernat se ꝛ suos:ꝛ vēdēdo vel tradē do ea vt restituat suis creditorib⁹: nō poterit laborare ꝛ inde lucrari:puta libros quo ad iurisperitos ꝛ medicos:se ramēta quo ad artifices. Laborādo aūt cum predictis: vl tra sustentationem suam.po terit in futurum paulatim sa tisfacere. Nec credo esse con tra hoc quod dicit Tho.secū da secūde.q.lxij.s. quod statiȝ restituendum est alienuȝ sim pliciter. ℂ Non eniȝ ita ama re verba accipienda sunt dicit lex:sȝ ciuiliter. Et in sacra scriptura statim dr fieri : qd in,pliro tēpore:vt patet Ma lachi.iij. Statim veniet ad tē plū ꝛč.ꝛ precipue cū ex cā ita vrgenti differt vt dictum est. Pōt etiaȝ multipliciter capi in iure:ꝛ nō soluȝ pro potētia facti:sed iuris ꝛ cōmoditatis vt patet.xxij.q.ij.c.faciat i gl. Hec tamen non sunt.predicāda nc paret via detentioni alienorum ad quod nimis p sone sunt iclinate: sed cū ma gna discretione in cōfessione ꝛ cōsilijs tractāda:ꝛ cū multis circonstantijs considerāda que honestent factuȝ. Ad hoc etiā facit quod dicit Jo. neapoli.in quolibeto.ix.q.xxij.ꝛ Ricb.in.iiij.ꝛ Pe.de pa lu. ℂ Item potenti restituere male ablata statim : vtruȝ sufficiat relinqre in testamen to vel instrumēto ꝙ heredes restituant. Respōdet ad hoc Jo.neapoli. in.ix.quolibet.q. xxij.ꝙ h sufficit in duob⁹ casibus tm̄. ℂ Prim⁹est quan do habens male ablata:credit vere ꝛ pro certo vel quasi pro certo:ꝙ talis retentio nō fit contra voluntatem domini. Tales enim retentio.non est iniuriosa vel iniusta. Nul lus enim patitur iniusticiam volens:vt dicitur.v.ethicorū. ℂ Secundus casus est quan do talis retentio rei aliene ē contra voluntateȝ domini sȝ inordinatam:puta cum non redditur gladius furioso cuȝ repetit ipsum in furia . Hoc eniȝ iuste fit vt.xxij.q.ij.c.Ne quis ꝛ similiter hoc est quan do vult rem suam statim ha bere:quaȝ retinens non pōt

dare sine notabili dāno suo: ⁊ econtra ille cuius est. potest sine damno ⁊ icommodo carere ad tempus. Extra istos casus non sufficit ad salutem nisi statim restituat. Ratio ē quia de necessitate salutis est vitare peccatum mortale: sed non solum auferre alienum: sed etiam detentio rei aliene extra predictos casus est mō tale: quia contra iustitiam cū faciat iniuriam proximo. Et hoc cū potest restituere. Unde non sufficit ad salutem⁹ tali relinquere in instrumento: vel per testamentum ꝙ heredes restituant: sed de necessitate salutis est. statim restituere si potest. Sed si ille cuius est res vel cui obligatur. non potest illa re carere sine incō modo suo etiam ad tempus: oportet ꝙ restituat etiam cū magno incommodo suo: nec sufficeret dimittere per testamentum. ¶ Tertius casus excusans a restitutione subita est: cum ex hoc immineret periculum mortis corporalis.

¶ Et nota sʒ Rica. i. iiij. di. xv. ꝙ si ille qui damnum intulit. habʒ aliquid vltra necessitatem sustentationis nature (q̄zuis sibi necessarium ad victum secundum decentiaʒ sue persone) restituē tenetur. ¶ Non enim licitum est de alieno viuere cuʒ seculari honore. Si auteʒ non habet nisi necessaria ad sustētationeʒ nature: tunc subdistinguēduʒ est: qꝛ aut iste q est passus dā nuʒ non indiget ad sustentationeʒ nature: eo quod ab eo ablatum est ⁊ tūc ille qui abstulit potest retinerē: ⁊ restituere nō tenetur: quia ex iuř nature. licitus est vnicuiqʒ vsus possessionis necessarie a sustē tatione nature. Extrema eni necessitas facit omnia cōia. ff. ad legem rhodiaʒ de iactu. l. ij. §. primo cum in eadem in tex. ⁊ glo. Aut idiget ad sustē tationeʒ nature eo ꝙ ablatū est: ⁊ tunc subdistinguo: quia aut primus. i. dominus ipsi⁹ rei indiget ista re ad sustentationem sue nature: priusq̄ȝ fuit necessaria ad sustentationē nature illius qui abstulit: aut eodē tēpore vterqʒ indigens factus est ista re ad sustentationem sue nature: aut iste qui abstulit factus est indigēs re ista ad sustentationeʒ sue nature priusq̄ȝ iste a quo ablata

est. Primo modo ⁊ secun-
do: potest dici sine preiudi-
cio: ꝙ iste qui abstulit rem
istam teneatur restituere il-
li a quo abstulit: quia nun-
q̃ fuit res illius qui eam ab-
stulit: sed semper remansit
istius de iure. ¶ Postquam
enim sum in statu in quo res
mea necessaria est mihi ad
sustentationem nature: non
potest fieri alterius me con-
tradicente. Si tertio modo:
tunc ille qui abstulit restitue-
re non tenetur: quia ab isto
tempore quo facta est neces-
saria sibi ad sustentationem
nature (cum tunc illi. a quo
ablata est non esset necessa-
ria) acquisitum fuit ius in il-
la re illi qui abstulit. Et ideo
quamuis damnum passus:
veniat postea ad statum in
quo res sibi ablata. esset si-
bi necessaria ad sustentati-
onem nature: non propter
hoc habet maius ius in ista
re q̃ iste qui eam abstulit. ni-
si iste qui eam abstulit deue
nisset ad statum in quo am-
plius res ista non esset sibi
necessaria ad sustentationem
nature. ¶ Idem Pe. de pal.
in. iiij. ⁊ Sco. in. iiij. di. xv.
ar. iiij. ad argumenta. Ex
predictis horum patet: ꝙ ta-
les qui habent restituere. ⁊ si
retineant sibi quodammo-
do necessaria ad sustentatio-
nem sui ⁊ familie: ad vitan-
dum multa pericula anime
⁊ corporis que verisimiliter
sequi possent bonis suis ce-
dendo ⁊ omnibus se expo-
liando pro restitutione fien-
da (quod forte tutius esset re-
stituere ⁊ in deo confidere eti
am si oportet mendicare ſm
Ray.) ad hoc non videtur te
neri de necessitate salutis. Ta
men non debēt tales ita lau-
te viuere ⁊ pompose vestiri
cum familijs ⁊ filias suas cū
magnis dotibus nuptui tra-
dere: sicut si non essent obli-
gati restitutioni: sed parce vi-
uere. Et paruas dotes trade
re. Et si non possunt nobi-
li vel mercatori nuptui da-
re. debent artifici ⁊ plebeo
tradere ⁊ alia superflua re-
secare. ¶ Cum multa ergo
prudentia hoc negociū agen
dum est. Cum efficaciter vi-
dentur facere quod possunt.
ad restituendum: ⁊ in alijs se
bene habēt cū timore dei: cre
do ꝙ possunt absolui ⁊ ꝯmu

nicari. ¶ Qui autem ꝛ de eo
quod possunt semper ꝓcasti-
nant: ꝛ annuatim reperiūtur
ꝓmittere cōfessoribus restitu
tionē facere ꝛ postea nō faci-
unt: nō videntur absoluendi:
nisi prius faciant vt disponāt
efficaciter negociuz vt habe-
at executionē. ꝛ multominus
ei ꝓmitti debet cōio sumi: q̄z-
tum dico spectat ad consiliuz
confessoris. ¶ Nam quantū
ad sacerdotem qui habet cōi
care: cum ille se in manifesto
ad hoc ingerit: quid iuris. ha-
bes supra in. iij. parte de boni
tate confessoris fo. xxxvij. co.
¶ De vsurarijs autem mani
festis quomodo agendum sit
cum eis in restitutione ꝛ col-
latione sacramentorū habes
i. ij. p. sum. ti. i. c. x. ꝛ Pe. d pal.
in. iiij. di. xv. q. ij. ar. vi. de vsur.
Possent etiā tales petere re-
missionē a creditoribus quaz
si sine fraude ꝛ spōte obtinēt:
nō ipsis amplius obligantur:
nec ēt pauperibus illa remis-
sa eis dare tenentur. Non tū
decēs esset. vt diues a paupe-
re ꝛ indigēs paꝝ a multū in-
digente peteret remissionem.
¶ Queritᷣ vtrū episcopus ela-
psis. xxx. vel. xl. annis pos-
sit agere contra heredes vel
possessiores bonoꝝ quondaz
illius: qui in testamento reli-
quit mille libras soluendas:
nomine vsuraruz incertaruz:
cum de extorsione dictarum
vsurarū nō appareat nisi per
ꝯfessionē dicti testatoris? Rñ
det Lau. de ridol. in tractatu
de vsuris post Federi. q̄ cum
actio que cōpetit ex testamen
to: vel conditio que competit
ep̄o p. l. Nulli ꝛ. l. siqs ad de-
clinandam sint personales: ꝛ
spacio. xxx. annoruz claudant:
per consequens. C. de ꝑscrip.
xxx. vel. xl. annoruz: ideo cōtra
heredes bona fide possidētes
(que semper presumitur) non
cōpetit actio ad dictas mille
libras nisi ꝓbaretur heredez
malā fidez habuisse: ꝛ sciuisse
vitiū ꝛ crimen defuncti: quo
casu debet itelligi. c. Tua nos
cuz si. extra de vsuris. Et idē
si de extorsione appareat per
aliud: q̄ꝫ ꝑ testamētū. ¶ Quo
autē ad possessores bonoruz
in quos per testatorē vel eius
heredem bona sunt alienata
nō: est aliqd dubiū si possede
rūt spatio. x. annoruz: qꝛ actio
ꝑsonalis nō competit contra
successorē singularez vt. l. i. §.

Si heres.ff. ad trebel. Nec ob.pmo dicta.s.actiones epo cōpetētes durant. iiii. annis: qr itelligitur hoc de actionib⁹ cōpetentibus episcopatui vel ecclesijs collegiatis: s3 hic nō competit actio epo: vt epo: s3 vt iconomo et aministrato ri bonorū pauperum. ¶ Que rit vt quid si premisso gene rali edicto: q quicunq3 dede rit vsurarū nomine aliquid ta li: veniat infra tot dies etc. Si nemo veniat. nec etiam aliqs vsuras certas vsurarius assi gnauerit infra terminum sibi ad id statutū: lataq3 est sentē tia per episcopum declarās il las esse incertas: vtrum vsu rarius sit tutus si postea ap pareant psone certe: quib⁹ est restitutio fienda. Federi. de se nis sentit q sic: etiā quo ad il los: qui tunc erāt extra dioce sim. Fatetur tamen q talib⁹ cōpetit remediū contra epm vel pauperes. Sed cogita di cit Lau. de Ridol. in. q. cir. an sit verum. Et cōtrariū prati catur: qn non est determina tū q oia veniāt sub nomine i certorum hoc est quādo non sit taratio vere et secūdū quā titatez ad quam ascendunt: s3 minor: et secundū q inter eos conuentum est: et de hoc iudi ci (pro cuius sententia alio nō dato presumitur) cōstat legi time. An autem talis pratica sit iuris consona: tu ipse vide Propti sunt tamen episcopi ad eius obseruationez: qr pro seipsis icerta i bursant: nec ad illorum volunt restitutionem venire vel teneri: sed fit certa taratio secundū cōuentionez. secundu3 quod moris est que tū an possit de iure: fieri vidē du3 est. ¶ Querit etiā Archi. xiiij. q. vi. c. si res q sigs dece dens: relinquat sibi heredē ex testamento vel ab intestato. et ordinauit quēdam executorē tantū ad emendandu3 sua fo ris facta: qui decedens tem pore mortis sue creditoribus tenebatur et iam termini solu tionis sue fluxerant. Dicit re spondendo q iste executor de bita hmōi soluere tenet: et pt cōueniri: qr elapsis terminis solutionis defunctus cepit in iuriari creditoribus: in nō sol uēdo. Ex precepto autē domi ni: est solutio faciēda: ar. xi. q. j. c. magnum. xxiij. q. vltima. c. Tributū: qr peccat in termi no nō soluēdo: tu3 qr frangit

promissum.ex de pac.c.j.z.iij. tum quia illo elapso:iuito do mino detinet alienum. ff. de excep.doli.l.ij.§.circa.Et hoc tenent quidam.s. vt nomine foris factoꝝ contineãtur hoc casu debita:quorum termin⁹ solutionis:tẽpore mortis elapsus erat.z ꝓ illis agi possit. Secus de debitis: quorũ ter minus non aduenerat.Et ita notat.Spe.in rubrica: qualiter scripta in iudicio proferatur.§. Nunc vero. ¶ De co vero demum cui datũ est ali quid per errorez:dicit.Jo.de rip.in tractatu de cõtractib⁹. ꝙ in tali datione : aut est er ror persone.vel fortune.vel al terius condictionis apposite. Si primo modo:puta intendo dare petro z do Marti no:tunc Martinus tenet acceptũ restituere vel danti. vel illi cui intẽdebat dare:ar.xxix. q.i.§.i.Si vero error fortune puta intẽdo tibi dare vt pauperi.z tu ex diues : dicitur ꝙ sic acceptum tenetur restitue re dãti vel alicui pauperi nisi recipiens iterim effectus fuisset pauper. Si vero sit error alicuius alterius conditionis puta credo te sanctum cuz tu nõ sis.z ideo dono tibi:vel cre do te celebraturũ missas:z idõ do tibi:dicit ꝙ si receptori cõ stat de precisa intẽtione dantis.s.ꝙ alias nõ daret nisi ista ꝯditio subesset talis error obli gat ad restituendum receptũ: aut ad sufficiẽter supplẽdum per se vel per alium intẽtionẽ dãtis:quorum ratio est:q2 cũ res in istuz nõ trãseat nisi eo modo quovult dans transfer re:si nõ erigat conditio in ipsuz res nõ transfertur.¶ Alij autẽ dicũt:ꝙ ad talem restitu tionez.talis error nõ obligat: nisi ipsa cõditio circa quã erratur esset causa motiua z finalis talis dationis.Qd̃ pro bãt per simile.Do tibi libras centuz:quia credo te esse ami cum meum(dato ꝙ accipiẽs nõ sit amicus meus)nõ obligatur ad restitutionem.¶ Si aũt amicitia sit causa ꝓpter quãdo tibi centuz libras(.s.si sis amicus meus)z nisi ami cus fueris:obligatus es ad re stitutionez.Ex his patet ꝙ q̃stores sancti Antonij: vel alij quicũq3:nullo modo possunt sibi retinere ea que illis pau peribus:vel locis pro quibus petunt dãtur:quia hic est er-

roꝛ persone. ¶ Veruꝫ tamē quia nullus tenetur propꝛijs stipendijs militare.nec causas alioꝝ agere ad suas expēsas:dico ꝙ tales possunt viuere super questus quos faciūt: ⁊ potest eis moderatū salarium dari. Hec ille. Illa vero que dantur eis ex mēdacijs eoꝛum questoꝛum : videlicet qꝛ asserūt ꝙ dicēt multe misse pro dantibus vel habebūt taleꝫ indulgentiam:vel absoluētur a votis eoꝛū vel a casibus reseruatis:vel ꝙ fient lectisternia in hospitali de huiusmodi (pro quibus illi dāt alias non daturi)cum nec talia fiūt:vel vera sunt:totū est rapina ⁊ restitui debent dantibus ea:vł pauperibus errogari:ar.xiiij.q.v.c.non sane.

¶ Explicit tractatus de restitutionib⁹ beati Antonini archiepiscopi floꝛētini oꝛdinis fratrum pꝛedicatoꝛum.

¶ Incipit alique ↄclusiones ꝛ decisiones in foro ↄsciētie. collecte per eundem Reuerendissimum fratrem Antoninum ordinis fratrum predicatorū: quondā Archiepūm flo. ad instantiam fratris dominici de Cathalonia.

r Euerende pater: post recōmendationē in christo iesu dño nr̄o. Recepi litteras vestras a diu cū pluribus inqsitionibus de diuersis materijs: numero. lxir. Sed infirmitate longa fatigat⁹ graui ac multiplici occupatione: non valui rn̄dere. Sed ꝛ multitudo tāta qōnū: tediū pigritie mee nō parꝫ administrauit: vir vidēdo qn̄ finem attingere. Non minus vero ignorantia mea nō mihi vsquequaqꝫ ignota: me retraxit. In balneis vero cōstituto: cū mihi aliqđ tp̄us vacaret: curaui foliū istud implere vt satisfaciā desiderio vr̄o. Et qꝛ in his nulla est auctas dicētis: illis adherete ad que rō prudentie vestre inclinat. Alia que nō placēt dimittite.

¶ Vtruꝫ scolares ex̄ suā diocesim ↄstitutus tp̄e cōionis: possit ↄfiteri: absolui ꝛ cōicare in locis vbi se iuenit ꝑ tūc.

r Espondēdo ergo ordine retrogrado: ad qsita vr̄a. Quantuꝫ ad vltimū dico. Qđ cū nulla consuetudine introduci possit: vt valeat quis alteri ↄfiteri ꝛ absolui nisi a curato suo: vel de licētia sua exp̄ssa vel interpretatiua. ex̄ de pe. ꝛ remis. li. vi. c. Omnis vtriusqꝫ sexus: idcirco opinor. q̄ peregre cōstitutus nō valeat ↄfiteri nec ꝑ ↄn̄s hn̄s necessario ↄfitenda cōicare in pasca: nisi licentiā habuerit sup̄ hoc ab eo q da re pōt: vel ipse audiens hanc hēat potestatē: sicut quibusdā ex priuilegio ↄcessuꝫ est: q̄ ex omni diocesi audire possint adueniētes simpliciter. Alijs cū limitatione. s. dūmodo nō venerint p̄cise ad illā ciuitatē vel patriā hac de cā. s. vt ↄfiteanť ex̄ suā diocesim. Quaꝫ auctoritatē sic limitata: nostri frēs habuerunt a dño Martino p̄p̄. v. ꝛ habent ab eo qui nc̄ viuit ꝛ regnat dño Eugenio. ¶ Licentiā aūt Interpretatiuaꝫ. videntur hēre qui de

licentia ſuorum curatorū iter
aſſumunt.ſicut illi qui de licē
tia dñi pape vel ſummi peni-
tētiarij accedūt ad ſepulchꝛuz
dñi:quod alˀs nō poſſunt face
re.ſ.ire illuc ſine icurſione ex
cōmunicationis.Caſus neceſ
ſitatis:ꝛ periculi mortis pro-
piqui: in hoc ſemper excuſat:
qꝛ tunc cuilibet ſacerdoti licet
audire ꝛ abſoluere nō tamen
cōmunicare vel extremā con
ferre vnctionē quo ad religio
ſos.Secꝰ quo ad clericos ſe-
culares:quibus nō eſt facta il
la ꝓhibitio fulminatoria. Si
tñ eſſet diſcurrēs ex ꝓpoſito
per plures ānos vt poſſet iu-
dicari vagabūdus:poſſ; vtiqꝫ
talis vt vagabūdus vbiqꝫ cō
fiteri ꝛ cōmunicare:nō tamē
a religioſis quo ad cōmunio
nem.C Preſuppoſito aūt de
tali pegre ꝯſtituto ꝙ nō poſ-
ſit ꝯfiteri ꝛ cōicare(ſi hec nō
faciat in paſca qꝛ nō pōt)idez
iuris eſt.ſicut de nō habente
copiaz ſacerdotis: qui nō pec
caret illud ōmittendo cū non
pōt paratus ſupplere defectū
cum pmo poterit.Sz ſi facili
ter potuit puidere talem defe
ctum futurū ſibi:tūc peccauit.
Sic a ſimili:iſte cuz nō petijt
licentiā ꝯfitendi ꝛ communi
candi:vel licētiā itinerādi qñ
potuit:niſi ꝓbabilis ignoran
tia eū excuſaret. Preſuppoſi
to aūt ꝙ talis poſſet confiteri
vel ex licētia habita expſſe ſu
per hoc:vel ex ptāte ꝯfeſſoris
tūc nō facerē multā difficul-
tatē ꝙ ſumeret talis cōionē:
nō quidē a religioſis quibus
hoc eſt ꝓhibitum:ſz a clericis
ſecularibꝰ qui in hoc exceden
tes:nō incurrunt ſniaz excō-
municatiōis.Hec vide in.iij.
parte ſum.ti.xvij.c.iij.
C Utrum mulier peccet ꝛ in
currat ſniaz excōicatiōis pcu
tiens clericū ipſaz impetentē.
D penultimū dico:ꝙ
a cū de iure naturali ſit
viz vi repellere. vt di.
i.Jus nāle:cuz moderamine
tñ inculpate tutele ſm glo. ſi
intēdit mulier hec ſolū defen
ſionē ſue pudicitie:ꝛ caſu cle-
ricus impetēs moriat:puta ir
ruens in gladiū quem illa te-
net ad ſui defenſionē: nō inci
dit in ſniam:nec peccatū in-
currit.Secus ſi fecit obvindi
ctaz:puta poſt factū:vel ſi ex-
ceſſit moderamē inculpate tu
tele:puta cum poſſet clamare
vel fugere vel alio modo illuz

repellere: fuste vel gladio euz impetijt:nō euitaret mortale nec excōicationē:et mutilādo vel graue vuln⁹ iferēdo. Hec in.iij.pte sum.ti.xxv.c. primo.
¶ Utrum religiosi possint in extrema necessitate seculares cōicare ⁊ in vngere.s. in articulo mortis quādo alij presbyteri non sunt.

a D.lxvij.iam rūsuz est in prima.s.ꝙ nō euitarent religiosi excōicationē ministrātes in extrema necessitate eucharistiā ⁊ extremā vnctionē sine licētia curatoꝝ:etiā si desit alius qui ministret:qꝛ simpliciter eis ꝓhibetur in clemē.de delic.⁊ exces.prela.c. Religiosi. Nec illa sunt sacramēta necessitatis vt baptism⁹ ⁊ pnia:que in his casibus pnt ab oib⁹ ministrari. ¶ Debetis tamen scire ꝙ dominus noster papa:cōcessit auctoritatē vicarijs generalibus cōuentuū reformatorum nūc nouiter: absoluendi subditos suos ab his sententijs:si sine malicia ⁊ certa scientia hoc facerent. Hec vide in.iij.p.sum.ti.xiiij.c.xiiij. §.v.
¶ An debeat dici offm̄ beate virginis in die animarum.

a D.lxvi.rn̄det per declarationē factam in quoddaz ca.generali: videlz ꝙ nō dicat offm̄ beate virginis in die animaꝝ:neqꝫ in vigilia natiuitatis.
¶ Utrum aliqui excusentur a ieiunio ecclesie.

a D.lxv.qn̄ qs excuset a ieiunio:satis hētis declaratuz in sūmis. Si n.cultores terraꝝ vl artifices artiū multi laboris nō pn̄t minuere opa vel dimittē sine detrimēto sui stat⁹ ⁊ familie notabilr:⁊ cū labore quē opz tollerare nō pn̄t ieiunare sine periculo verisimilr infirmitatis corporalis:videnr fm doctores excusati tales. Hec vide in.ij.parte sum.tit.vi.c.ij.§. v.
¶ Utrum ille qui dicit se nō posse ieiunare:quia nō est assuetus possit absolui.

a D.lxiiij. Si qs dicit se nō posse ieiunar. sz nō vult se ad hoc disponē.⁊ clare hoc dic ꝯfessori:qꝛ vr sibi laboriosuz:nō video quō possit absolui.cuz nō sit parat⁹ obedire mādatis ecclesie nec per ꝯn̄s ꝯtritus. Sec⁹ si diceret se non velle ieiunare: qꝛ credit se nō posse sine icursiōe ifirmitatis

ꝛ hoc q̄ꝛ vel est debilis: ꝛ sic h̄ȝ cām dubitādi: vel nō est assuetus: ꝛ sibi. vr̄ qꝫ multū debeat nocere cōtinuare. xl. dies ꝛ huiusmodi: tales. n. nō puto oīo repellēdos: sȝ exhortādos vt experiant̄ ꝛ incipiāt. Et si pn̄t bene quidē. si nō pn̄t: q̄ꝛ incurrunt aliquā īfirmitateȝ: hēant recursuȝ ad superiorē si est timoratus: vel ad confessoreȝ si est peritus.

¶ Utrū ornatus viroꝝ ꝛ mulierū sit mortale peccatum.

D. lxiij. Circa ornatū a vestiū ꝛ excessum. sequestratis his tribus casib⁹: p̄mo cū qs vel que ornat se intēdēs inducere ad lasciuiā ex̄ statuȝ m̄rimonij. seu ad amoreȝ turpem ꝛ si nō ad actū. Scd̄o cū cōstituit ibi fineȝ in tali vanitate vel inani gloria ide sumpta. Tertio ꝛ si sciret inde ex tali ornatu alios scandalizari. i. trahi ad cōcupiscentiā sui: nō curās de salute proximi: nō vult ōmittē etiā si cōmode posset: in quib⁹ mortale arbitror. In alijs. multuȝ hēt excusare vel minuē pctm̄ mos patrie: nō soluȝ de cibis ꝛ potib⁹ intelligēdū est: qd̄ dic̄ Augu. di. xli. quisqs. §. qꝫ cōformare qs se dȝ morib⁹ cū quib⁹ cōuersat̄: cū. s. nō s̄m se sunt mala vel cōtra sua vota vel regulam: sed ēt de vestibus. vn̄ nō iudicarē tales ornat⁹ excessius vel supfluos de se mortalia: nisi eēt nimis notabilis excessus. Nō aūt credo de facili: in hoc posse dari mēsurā. Et iō detestanda sunt ista in p̄dicationib⁹ ꝛ cōfessionibus: ꝛ q̄ztū bono mō fieri p̄t: resecāda. Nō tn̄ illis fiēda est cōscia i hoc de mortali: q̄ꝛ oē qd̄ ē c̄ cōsciaȝ edificat ad gehēnā. xxviij. q. i. c. oēs. §. ex his nc̄ ē denegāda absolutio: nec exigēda promissio ad hec dimittenda. hec diffuse in. ij. p̄te. s. ti. iiij. c. v.

¶ Utruȝ preceptū de cōione intelligatur qꝫ oīno fiat in die pasce ꝛ nō ante nec post sine causa ꝛ licentia.

D. lxij. que est duplex a Quo ad primā partē rn̄deo: qꝫ cū p̄ceptum determinet diē. s. pasce. i. dn̄ice resurrectiōis s̄m doc. solēnes theologos ꝛ canonistas: sup illud om̄is vtriusqꝫ. de pe. ꝛ re. anticipare nō licet: nec ēt prolongare tp̄s nisi de cōsilio cōfessoris per aliquos dies vł ebdomadā cōio differat̄. verū

q: illi tres dies quo ad offm̄
suū simile provno cōputātur
nō facerē vim nec ↄdēnarē:
qui scd̄a vel tertia feria pᵒ diē
resurrectiōis cōionē ipsaꝫ re
ciperet . Simplices ēt qui ex
doctrina suoꝝ p̄latoꝝ: vel p̄-
dicatoꝝ: vl' ↄfessoꝝ qui periti
in hoc estimātur: in cena dn̄i
vel sabbō sctō vel in pasceue
hoc facerēt: nō ↄdēnareꝫ de
mōtali: q̄uis mihi displiceat
talis opinio : ꝛ multo magis
hoc in pplis seminare p̄sua-
derē ↄ̄triū. ꝛ p̄dicareꝫ quo ad
fiēda. Audiui tn̄ a fide dignis
dn̄m Eugeniū: nō facere dif
ficultatē sup his q̄situs: ēt in
anticipādo infra ebdomadaꝫ
sanctā sumēdo . Et sic faciliꝰ
pōt in hoc trāsiri: cū s'm iura
eiꝰ sit interp̄tari cuiꝰ est ↄdere
ꝛ multomagis dispēsare. hec
vide in. ij. pte ti. ix. c. ix.

¶ Vtrū p̄sbyter nō celebrās
i die pasce peccet mortaliter
Ad scd̄aꝫ ptē. nō celebrās in
die resurrectōis ex aliqua cā
ꝛ si nō sufficiēti : sꝫ die seq̄nti
vnde mortale debeat iudica-
ri non intelligo.

¶ Vtrū clericus nō attēdēs
mēte ad officium quod dicit
peccet mortaliter.

D. lxj. scilꝫ circa eua
a gationē mētis i offō:
triplicem modū dicē
di recolo me legisse. ¶ Pri-
mus est q̄ attētio actualis in
officijs sit in precepto: s'm ea
que habētur de cele. missarū.
dolentes. vbi precipit q̄ offm̄
nocturnū pariter ꝛ diurnuꝫ di
cat studiose ꝛ deuote. Sed qr
durꝰ est hic s'mo: ꝛ vix aliqs
pōt audire eū vt impleat: nec
est vere simile q̄ ecclesia ↄtra
dictū apostoli velit suis filijs
laqueū inijcere. xxvij. q. j. vidu
as. ¶ Secūdus modus dicē
di cōmunior ꝛ humanior est:
q̄ p̄ceptū illiꝰ decretalis. do
lentes. referat ad integritatē
officij seu horaꝝ canonicaꝝ:
ꝛ nō ad attētionē. Et hoc eli
citūr ex modo loquēdi. s. q̄tuꝫ
deus ōderit studiose dicatur
pariter ꝛ d'uote. ¶ Tertiꝰ mo
dus dicēdi qui est theologoꝝ
bti Thome. i. iiij. di. xv. q. iiij.
ar. ij. q. iiij. ꝛ. v. ꝛ alioꝝ: mediꝰ
est inter p̄dictos: videlꝫ q̄ nō
requirat de necessitate actua
lis attētio nec suffic̄ habitual'
sola quā hꝫ qui dormit: sꝫ re-
quirit ꝛ sufficit virtualis: que
ↄtinuatur ex primo p̄posito
cuꝫ. s. quis als. disponit se ad

dicendum officiū cum inten tione attēdendi. vel saltē sol uēdi debitū suū. s. dicēdi offiñ Et si frequēter infra ipm̄ of ficiū distrahat: nō solum im perceptibiliter sꝫ etiā ex q̄daꝫ negligētia: dum tñ ꝯꝛia intē tio nō interueniat. s. nullo mō volendi attēdē ex ꝓdictis vos eliciatis ꝯclusionē de morta li. Vez. cū quis dicēdo offiñ per magnā partē eiꝰ occupat se aliq̊ exercitio manuali di stractiuo: non satisfacit ecclie precepto. Ideꝫ vr̄ dicendū de missa: nisi ꝙ qꝛ diuinius iō maioꝛ attentio. Hec vide in iij. pte sum. tit. xiij. c. iiij. §. viij.

¶ Vtrū iurare ꝑ corpꝰ ⁊ san guinē xp̄i: ⁊ hmōi sit mōtale.

D. lx. Circa iuramta
a distinguendū ē si iu
rat quis iniuriose ꝑ mēbꝛa xp̄i ⁊ sctōꝝ vt per culū ⁊ vuluā: ⁊ hoc ēt veꝝ dicēdo: moꝛtaliter peccat: ꝑꝑ iniuriā ibi cōpꝛehēsaꝫ. xxij. q. i. Si qs per capillū. Si aūt per verba vel mēbꝛa hōesta: vt per coꝛ pus: ⁊ sanguinē xp̄i ⁊ sctōꝝ ⁊ hmōi: si veꝝ iurat. sꝫ ex leuita te qꝛ sine vlla necessitate nō tñ ex ꝯtemptu: venialiter pec cat. Sꝫ si iurat m̄daciose: ad uertēs de mēdacio ⁊ de iura mēto: moꝛtaliter peccat q̄ꝫtū cūqꝫ neminēꝫ ledat: imo etiā si vtilitatē magnā inde ꝓcu ret: ꝭm btm̄ Tho. scda scde. q. xc viij. arti. iij. ad. iij. Et glo. Jo. in decretis. xxij. q. ij. c. pꝛi mo. Hec vide in. secūda par te sum. ti. x. c. iij.

¶ Vtrum beneficiati teneā tur diuidere fructꝰ beneficij ⁊ quibus ⁊ quomodo.

D. lix. De beneficia
a tis: qꝛ sermo ē g̈ndis
⁊ interꝓtabilis ad di cendū: ꝯdicentibꝰ sibi inuicē dictis sanctoꝝ cū factis bñfi ciatoꝝ: bꝛeuitati vacans. tribꝰ ꝯclusionibꝰ positis: sequētem q̄ōnē ingrediar. ¶ Est igitur ꝓma ꝯclo: ꝙ bñficiat(ex fru ctibꝰ bñficioꝝ viuere cōgruit nō tñ luxuriari ꝭm Jero. di. xliiij. §. j. Qui. n. altario deser uit: de altario dꝫ viuere. de iu re diuio ⁊ nāli. Reliquū qꝺ eis supfluit: paupeꝝ est: vt in canoñ. xvj. q. j. vel pꝛo repara tione ecclie sue cū indiget. xij. q. ij. Quattuoꝛ ⁊ in alijs. c. vl̄ in oꝛnatu moderato tñ eccle xij. q. ij. Auꝝ ⁊. c. Glia. ¶ Se cūda ꝯclo ē: ꝙ si ꝯsanguinei bñficiati: sunt indigētes etiā

extra necessitatē extremā:nō erit ɔ: ſꝫ ſm ordineꝫ caritat(vt illis ꝓuideat ad exemplūꝫ Augu.nō tñ ita vt illos diui tes faciat vt docꝫ Ambro.di. lxxxvi.c. Non ſatis. Nā ſi d̄ ꝑrimonio crucifixi parentib⁹ ꝛ amicis ſine idigētia donat vel alijs ꝑſonis nō laborantibus pro eccleſia ſua:mortal̄r peccat:q2 qd̄ paupeꝝ ē rapit: ꝛ in aliq̄ caſu tenet̄ eccleſie illi ſatiſfacere ꝛ ipſe ſi pt ꝛ illi qui receperūt ſiñ cā rōnabili videlꝫ cū ſunt diſtincta deputata ad mēſam ſuā:ſeu vitaꝫ ab his que dꝫ vel clericis ſuiſ vel repatiōi eccl̄e.vel pauperib⁹ erogare.de his.n. tribus portionib⁹ tenet̄ vltra peccatū ad reſtōnem:ꝛ qui etiā vt dictum eſt receperunt. Et ideꝫ ſi bōa eccleſie ſue ſint ſimpliciter ɔmiſſa ſue diſpēſationi ſm btm̄ Tho.ſcda ſcd̄e.q.c. lxxxv.ꝛ alios.¶ Tertia ɔcluſio:ꝙ duo beneficia curata ſine diſpēſatione pape quis tenere nō poteſt de iure cōmuni:al̄s fur ē:ꝛ latro. Et ſi plura curata vel ſimplicia habet ex diſpenſatione:tenet̄ facere deſeruire vbi non reſidet per ſufficientē:al̄s ſibi imputantur omnia mala que inde ſequūtur. Hec vide in.iij.parte ſumme ti.xv.c.j.i fine ꝛ in.ſecūda parte ti.ij.c.v.in fine.itē in.ij.pte ti.ij.de reſti.c.v.in fi. ¶ Vtruꝫ clericus vel religioſus:comedēs in.xl.anteq̄ꝫ dicat veſpas vl̄ nonā in ieiunijs eccleſie:peccet mortaliter.

I Ngreſſus.lviij.eā expedio.ꝙ tempore quadrageſimali veſpe dicant̄ ante prandiū canon iſinuat. de ɔſecra.diſ.i. Solent plures. Sed q2 iſtd̄ loqui videtur de officiatione eccleſiarū:ideo ſi quis priuatiꝫ veſperas dicat poſt ɔmeſtionē in quadrageſima:nō condēnarē de mortali:quia nō reperio ſcriptuꝫ Nulli tamen cōſulerem hoc agere q2 videtur eſſe de communi more timoratoruꝫ nō prandere ante veſperas dictas. Illud etiam decretū magis ibi ponitur rōe temporis congrui obſeruandi in cōmeſtione ieiunij quadrageſimalis:q̄ꝫ rōe officij. Et de nona dicēda ante prandium in ieiunijs eccleſie extra q̄drageſimā multo min⁹:q2 nil ſuper hoc reperitur determinatuꝫ

¶ Utrum secularis: vel mo
nialis: vel accolitus dicēs in
missa eplaȝ peccet mortaliter
ꝛ sit irregularis.

q Quinquagesimuȝ se-
ptimū ē de accolitis.
monialibus ꝛ laicis
dicentibus in missa eplam si
peccant. Circa quod: occurrit
mihi tal' rñsio. Dicere vl' can
tare eplam in missa: nō videt
pncipal' actus subdiaconat⁹
sȝ i pparare materia ꝯsecrā-
dā i vasis dbitis vt pȝ ex ordi
natione. Nec tunicella videt
principalis vestis eius: sȝ ma
nipulus. Propter qd in mi-
norib⁹ ꝯstituti si dicāt episto
lam in missa sine manipulo
ꝛ pparatione materie: ꝛ obla
tionē dyacono reseruēt non
credo peccare: nec irregulari
tate icurrē: ꝛ pcipue cū est de
more prie. Nō tñ sinerē illd
agē: qñ pñs eēt aliquis sub-
dyacon⁹. Sȝ ministrādo cuȝ
oi ea solemnitate ꝛ ornatu vt
subdyaconus tūc mortaliter
peccat: ꝛ forte irregularitateȝ
icurrit. Allegationes dimit-
to pp breuitatē ꝛ ne erreȝ in
quotatione cū libros nō ha-
beam. Laicus simpliciter sic
vt nūc imediate ministrans:
multomagis. Sed ēt sine di
cta solēnitate: nō credo pctm̄
euadere. Monialis aūt cū in
quātū femina habeat irregu
laritatē p papā ēt idispēsabi-
lē: nullomō pt i missa eplam
cātare sic nec ministrare: al's
nō euadit pctm̄ rōne ꝯsuetu
dinis: que in hac pte potius
corruptela dicenda est.

¶ Utruȝ dicere mendaciuȝ
in predicatione sit mortale.

i Nō .lvj. potius audire
vellē q̄ȝ docere. Qd
sentio tñ referā. Dr.
q2 mēdaciū marie ꝯtrafactui
pdicatōis: p quē fides in scri
pturis sctōꝝ fundata. gignit
roboratur atqȝ dilatat: sic ar
guit Aug. di. ix. Si ad scriptu
ras. Qd ex vno mendacio ēt
offōso qd de se minimū ē: si ibi
fuēit reptū. tota nutabit nilqȝ
ea rēanebit auctis. Si repto
a fidelib⁹ q mēdacia studiose
ibi dicāt: d doctria fidei occa
sionē sumēt: vtrū vera sit scri
ptura sctā. Et id rōne scāda
li qd ide scq possȝ. ꝛ act⁹ mari
me repugnātis: mortale exi-
stimo: si ex deliberatione. nō
surreptione loquele quis mē
daciū dicat pdicādo q̄ȝtūcū-
qȝ offōsum. Dec. i. iij. pte ti.

xviij.c.iij.
¶ Vtrū peccet mortalr qui
dicit mēdaciū in cōfessione.
In ↄfessiōe vero ve-
i nialiū cū sm beatum
Tho.in.iiij.di.xv. q.ij.
ar.ij.q.iij.ꝛ alios non sint de
necessitate confitenda:nō cre
do mortale.sed graue venia-
le ꝛ piculosuꝫ:ꝛ multuꝫ dete
stabilē. Quo āt ad ea q̄ sunt
de necessitate ↄfitēda vt mor
talia: Mortalia eē p se qlibꝫ
aduertē pt.Et sic itelligo di-
cta sctōꝝ i hac pte. In ca.āt:
cū ibi forus exerceat cōtētio-
sus:quodāmō i quo ꝑprie ꝛ
pncipalr circa crialia iurisdi
ctio oñditur:ꝓcedēdo p viaꝫ
iquisitiōis ꝛ accusatōis ꝛ hu
iusmōi mēdaciū circa hoc.cū
legitime quo fuerit iterroga-
tus:erit mortale ēt si nulli in
ferat dānū.De leuib⁹ aūt de
qb⁹ ēt prfamilias ꝛ seniores
solēt corrigē:n̄ videt mēdaciū
i hoc mortale:necvidet plat⁹
ad eū itēdē obligare.Et idē i
iudicio seculari vl ecclastico.
¶ Vtrū cū qs pp negligētiā
non facit pceptum ad qd te-
netur illa negligentia sit spā-
le pctm̄ mortale : distinctum
a transgressione precepti.

d E.lv.Interroget potius speculatiu⁹ vacā
tes.Ego āt nō abscō
dā igratiā meā:ꝛ i hac.vt do
cear ipe.Sūt pleraqꝫ pctā:q̄
mālitervl large accepta:in oi
actu vitioso repiūt:vt supbia
iobediētia:ingtitudo.ꝛ hmōi
singula tn̄ hūt suā spēꝫ mali
cie:vn̄ a cetis distiguūt. Nec
ē icōueniēs plura vicia ↄcur
rere ad actū vitiosuꝫ:sic econ
uerso plures virtutes ad actū
vtuosū vna electiue.alia ipa
tiue:alia suffragatur.Inter il
la vr negligentia:vt aliqñ sit
circōstantia aliqñ spāle pctm̄
verbi gra.Scit aliqs ex pce-
pto ecclie vbē ↄfiteri cōicare
audire missaꝫ ꝛ hmōi: itēdit
nō facē:vl n̄ itēdit fuar:iobe
diētiā formalr icurrit. Alius
sciēs se ad hec obligatū itēdit
fuar.sꝫ adeo iplicat se negoci
is seclarib⁹hic añ distract⁹ ꝛ
sin̄ necessitate vrgēte:ꝙ paula
ti trāsit tps aptū ꝛ sic ōmittit
iste videt mālíter iobediētiaꝫ
incurrere:ꝛ formalr negligē
tiā mortalē. In pmo āt cāu:
est negligentia mālr de timi
ditate ex qua icurritur pctm̄
Ex dictis vos trabatis ↄclu
sionē.Nimis cito ipleam so

liuz.hec vide in.ij.parte sum
me ti.ix.c.iij.z.iiij.
¶ Utrū ars recamantiuz.z
frappantiū vestes possit sine
peccato mortali exerceri.

Dest.liiij.de poluni-
s tarijs z frappatarijs.

Cātat canō de pnia
di.v.Falsas z.c.negociū:ꝙ pe
nitētē opz reliq̄re artē q̄ sine
pctō exerceri nō pt.s.mōtali
sm glo.z doc.vt in pluribus
Portare aūt vestes polimitas
z lingulatas seu varie icisas:
nō video q̄re sit mortiferz de
se.cū nō sit multū lasciuie ꝓ
uocatiuū:sz multo magis su
cus:g tn̄ nō ponit̄ de se a btō
Tho.sa se.q.clxix.ij.ad.ij.mō
tale:vn̄ nec ꝑ ɔn̄s iudicarē ar
tē illā sine mōtali exercer̄ nō
posse:nec denegarez absoluti
onē:sz monerez supfluitates
z vanitates minuēdas. Et qz
vanitati plurimū fuit:si aliā
posset artē facere vnde viue-
ret psuaderē. Hec in.ij.parte
sum.ti.j.c.xxiij.§.xiij.
¶ Utrū stipēdiarij q sequū-
tur capitaneos cōtra terras
ecclesie sint excommunicati.

Uia inuadere z occu
q pare alienū est ɔ̄ ius
diuinū z naturale:cu
ius igrātia neminē excusat.s.
q.iiij.§. vlti. Jō hn̄tes vsum
rōnis iuadētes. detinētes:di
scurrētes hostil̄r terras eccl'e
z dāna iferētes:n̄ excusarē a
mōtali:nc ab icursiōe snie ex
cōicatiōis:qz dāt opaz rei de
se ꝓhibite z hoc est soŕo.liij.
¶ Utrū cābia sint licita.

Q do seqr̄. lij.s.de cā-
m bijs i q̄ forte meli9 est
ōmitter̄ q̄z paz dicē:
ꝑcipue cum hāc māz diffuse
hēam ex alioz sn̄ijs. Et vob
scripsi latissime i regula.pec-
catū.aut se i repetitis:ꝓ cui9
copia mittere potestis: z ego
calāo pcā cū scribā nō hēam
z man9 lasset̄ cū stomacho i
scribendo. Uocabula tn̄ seu
tmios declaro. Cābiū triplex
ponit̄. ¶ Primū dr̄ Minu-
tū cū.s.aurū cābio vl̄ ꝑmuto
i monetā argētēā:l̄ eneā: aut
ecōuerso cū aliq̄ lucro cāpso
ris. ¶ Cābiū.ij.l.ꝑ lr̄as z rea
le cū.s.do mercatori vl̄ trape
zite.xxx.florenos:cui9 vt ipos
faciat mihi vl̄ alteri ꝓ me da
re florentie vel alio loco z de
hoc ꝑcipit aliqd emolumtū.
z vtrūqz ē de se licitū:nisi ad
dāt fraudes z excessus lucri.
qd ēt i qbuscūqz ɔctib9 pt cō

tingere. ¶ Cambiū tertiū dr̄ siccū ꝛ p venetijs ēt ad libraſ grossoꝝ nūcupaſ. Et idē ē .et fit isto mō. Indigēs pecunia florētie cristēs: accipit a mer catore cētū florenos restituē dos sibi inde ad mēseꝫ: sꝫ cū illo valorē quo valebūt ide ad x. dies a tpe dicte pecunie ac cepte. Venetijs illi cētū flore ni aliqñ valēt plus: aliqñ mi nus ꝛ valde raro. Hoc arbi tror vsurariuꝫ ꝯctū: qꝛ hic est mutuū ꝛ sub spe lucri. quorū primū est mā scdꝫ vt forma i pctō vsure. nec excusat dubiū vt i dec̄. Nauigāti. ex̄ de vsu. hec vide i. ij. p. s. t. i. c. vij. §. xlvij

¶ Vtrū cū symoniaco in be neficio possit dispēsari absqꝫ renunciatione beneficij.

d E bñficiatis p viā sy moniacā. vtꝝ retētis bñficijs: possit licite dispēsari cū eis qd̄ q̄ritis. li. Dico ꝙ q̄uis Ray. dicat si bñ recolo: ꝙ oꝫ ꝙ pri⁹ r̄nūciet ñ derogādo nec scītati: nec auc̄ti scie tanti viri i iure do ctissimi: c⁹ ego vix vidi cooptu ras: mihi satis rōabile ꝛ scri bile iuste vr̄: qd̄ q̄tidie p̄ctica ſ vt. s. absqꝫ renūciatione fcā i actu: dūmō cā hēat i ꝓposito si obtinē licito mō ñ possꝫ: si secū dispēsat cū bōa ꝯscia te neat: p̄supposito ꝙ i circūstā tib⁹ scm̄. faciat dbitū suū: pu ta restituēdo fruct⁹ antea pce ptos l' ꝯponēdo cū curia: aut remissiōꝫ petēdo ꝛ obtinēdo ꝛ si icidit i irreglaritatē l' sus pēsiōeꝫ añ dispēsationē absti nēdo ab exe. of. suoꝝ ꝛ hmōi.

¶ Vtꝝ r̄ligios⁹ dponēs hitū vt ludat ꝛ hmōi sit excōicat⁹.

t Emeraria dimissio hi tus q̄ sita doctorib⁹ i grite. Existimo. n. ꝙ re ligiosus dimittēs hitū ad iaci endū palū: vl' ludēdū ad pilā vl' saltādū: vl' tripudiādū: vel discurrēd d nocte cū talia ñ dceat r̄ligiosos agē: ꝛ siue di missiōe hit⁹ fieri pñt: iciderēt i canonē pp temerariaꝫ hit⁹ dimissiōꝫ. Sꝫ balneās se: vel natās: vel piscatiōi intendēs vbi sunt aq̄ ꝓfunde cum hoc nō dedeceat religiosos: ꝛ cuꝫ habitu fieri nō valeāt: nō mi hi vr̄ ꝙ habitū temerarie di mittat: nec per ꝯñs icidat in canonē. qd̄ ptinet ad qnq̄ge simā. Hec vide in tertia par te sum. ti. xxv. c. liij.

¶ Vtrum vti lineis ad car nem sit mortale religiosis.

q Veritur.xlix.de religiosis vtētibus lineis ad carnē:si mortez ex hoc anime incurrant. Processus ordinatos qōnum ꝛ eaꝝ arg. pro ꝛ ꝯtra vito:vt fastidiū mihi ꝛ legentib⁹ tollam. Hoc si quidē ꝓhibetur monachis ex regula sua. Et si bñ recolo.in decre.ex̄ de sta.mon. Nobis vero ex ꝯstitutionib⁹ nr̄is. Et btūs Tho.i q̄dā qōe d̄ q̄dlib3 q̄lib3.i.ar.xx.q̄ ad esu3 carniū d̄terminat mōachis ñ eē mōtale hoc:nisi fieret ex cōtēptu vel ꝯtra p̄ceptū supioris. In quibus casib⁹ intelligit pena3 carceris positā mōachis hoc faciētib⁹.i.c.Carnē d̄ ꝯsecra. di.v. Cū igit̄ nō sit magis stricte ꝓhibit⁹ vsus lineoꝝ q̄3 carniū:s3 potius ecōtra. ideo nec vsus lineoꝝ mihi mortale vr̄ nisi ꝓpter ꝯtēptū vel p̄ceptū exp̄ssu3:qd̄ nullibi adhuc legi quo ad mōachos ꝛ nos. Nā de minorib⁹ taceo quoꝝ regula plena est p̄ceptis. Veꝝ qr ꝯsuetudo:ꝛ si nō sit ipsa cōtēptus:vr̄ tñ ꝓpinqua ꝯtēptui: ꝛ ad ip3 disponere: iō cauere d3 sibi quilibet ab his in eis permanendo.

¶ Vtru3 peccet mortal̄r qui nō refert enormia vicia visitatori ñ p̄cipiēti s3 simpl̄r q̄rēti.

d E visitantib⁹ ꝯuētus sine formatiōe p̄cepti An visitati peccēt criminaliter.nō ei referēdo enormia ꝛ piculosa:in sequēti querītis. Si talis distinctio sufficiēter d̄clarat dubiū vr̄m:prudētia vr̄a diiudicet. Aut.n.tal̄ est visitator ꝙ credit visitatus verisimiliter ip̄m nescire ma ture ꝛ sine scādalo ꝓcedere in negocio:aut ēt dissimulare ꝛ nō curare de ip̄o fcō:ꝛ tūc nō peccabit. Aut est talis ꝙ credit.aut h3 credē visitat⁹:ꝙ prudenter se hēbit vt bonus pr̄ ꝛ rect⁹ iudex adhibendo ꝯgrua remedia:ꝛ tūc occultās ex mala cōpassione vel negligētia ꝛ hmōi:ꝛ p̄cipue in his que p̄nt hēre recidiuationē ꝛ de facili trahi in exē.aut vergi in magnū scandalū:peccat mortal̄r qr ꝯ caritatē boni cōis. Et locū h3 ibi regula iur.i.vi. Qui tacet consentire videtur.ꝛ di. lxxxiij. Error.

¶ Vtrū eligēs ineptū ad prelationē peccet mortaliter.

q Vadragesimā septimā ꝓponitis multu3 intricatā:ad quā extri

tandã aliquas ↄclusiones po nã: residuũ vobis ruminãduꝫ dimitto. ¶ Prima videlꝫ. ꝙ qui eligit aliquẽ in aliqua pla tura: vel ponit quẽ nouit esse male ↄsciẽ. vel oĩno ineptum ex negligẽtia vel ignorãtia: ita ꝙ dubitat vel credit religionẽ sub ei⁹ cura piclitari ⁊ pati ia cturã: vł pplm male regi: mor taliter peccat. di. lxi. c. Mira mur ⁊ ex̃ de dã. ⁊ iniur. c. vlt. ¶ Scdã ↄclo: ꝙ ille qui q̃rit absolutionẽ alicui⁹ prelati quẽ reputat cõpetẽter idoneũ: sed motus pncipaliter ex idigna tione ↄ̃ eũ. vel q2 secũ nõ dis pẽsat vt vellet mortalr pecca ret: q2 ↄ̃ iusticiã ⁊ caritatẽ: nisi intẽderet ⁊ speraret meli⁹ ide posse puidere cõuentui: ⁊ ex hoc pncipali⁹ duceref: ⁊ si se cũdario ex idignatione ↄ̃ illũ nõ tñ mortifera. ¶ Tertia cõ clusio est. Cũ sit nimis difici le mediũ tenẽ in regimine le uitatis ⁊ seueritatis put dicif di. xlv. c. Disciplina. Excessus in altero boꝝ duoꝝ qd cõiter accidit in platis: qd sit magis expediens subditis: oib⁹ cõpu tatis nõ facile dixerim: nisi ꝙ ex iure diuino hẽmus. Judici um sñ mificordia fiet illi: qui nõ fecit mificordiã. Et q2 be nignũ oꝫ hoicꝫ eẽ ⁊ humanũ ⁊ mitẽ ad oẽs: ⁊ q2 dirigit do mus mãsuetos in iudicio: pp qd prlm⁹ a dño electus moy ses mitissim⁹ erat oium super terrã. Ex iure nãli loquif ep̃s cordubẽs dicẽs. Meli⁹ impe rat qui remissius nupat. ⁊ le uiter castigat⁹ reuerentiã exhi bet castiganti. Asperitas autẽ nimie icrepatiõis: nec correc tionẽ recipit nec salutẽ. Et ci cero ad cesarẽ. Nulla de vir tutib⁹ ei⁹: pietate maior ẽ. Ex iure canonico. sniaꝫ que mifi cordiã vetat: nõ solũ tenere sꝫ audire fugite: q2 misericordia potior est cũctis holocausto matib⁹ di. l. põderet. Et Chris. Meli⁹ est reddere dño rõneꝫ de nimia mĩa: q̃ȝ de nimia se ueritate. xxvi. q. vij. Alligãt. vñ in hoc. nõ facile est aliqs ↄdẽ nandus. Et iõ si querit aliqs absolutiõm alicuius: q2 vł ni mis austerus (⁊ si bon⁹) vel cũ tractaf de eligẽdo: q̃rit: ↄsulit: eligit mitiorem sibi: ⁊ als cre dẽs bñ per illũ gubernari cõ uentũ fm deũ ⁊ meli⁹ q̃ȝ per alium austeriorẽ: q̃ȝuis in qui busdã videat aliũ excellere: tñ oib⁹ cõputatis mitiorẽ putat

meli⁹ ſe hře: de mortali nō ar
guerē ſed nec de veniali: ni-
ſi paſſio indignatiōis in hoc
ſe miſceret ꝛ liuotis ꝛ vīdicte.
¶ Vtrū accipere certum nu-
merum miſſaruꝫ ſit peccatū.

D ꝑmā ꝑtē. xlvi. di-
a co ꝙ ſi conſtitutio po
nit iſtō amittāt ſiñ d:
clare loqř.ſ.ꝙ nō amittař nūe
r⁹ miſſaꝝ q̄ ibi ſtatuūř dici ſb
certo nūero ānuatiꝫ i cōi ꝛ i ꝑ
ticulari. Si vero admittāt ſcri
ptū ſit cū d. vt cōiter reꝑiř: li-
cet aliq̄ itelligāt ō miſſiſ quot
tidianis ꝑpetuis. ego ſimpľr i
telligo ꝙ miſſe nō ſumāř ſub
nūero puta. xxx. vel. xl. vľ cētū
vľ mille vt petūř q̄ttidie a lai
cis: ꝛ tūc diceř opꝫ: ꝙ deroga
tū ē illi ꝯſtitutiōi ꝑ ꝯ̄riā ꝯſue
tudinē q̄ſi gn̄alē: ſaltē i ytalia.
De alijs ꝑtib⁹ neſcio ſic̄ ꝛ de
vna cāpana ſolū: ꝛ de calice ñ
ſubleuādo poſt ꝯſecrationē: ꝛ
de eccleſijs curatis. nō ſuſci-
piēdis: ꝛ alřs hoc derogatū ē.
Et qꝛ ad hoc ꝙ ꝯſuetudo tol
lat ius ēt gn̄ale: reqriř ꝙ ſit
rōnabilis. ꝛ ꝑ̇ſcripta. ex̄ de cō
ſuetudine. c. vlt. Q̄ō ꝑ̇ſcripta
ſit h̄ conſuetudo de ſe pꝫ. Q̄ō
ſit rōnabilis q̊ ad moderataꝫ
acceptionē piam ꝛ vſitatiſſi-
mā. ſ. miſſas gregorianas vel
iꝑoſitas ꝑ peccatis: ꝛ hoc ſa-
tis videř ñ additiſ ſuꝑſtitiōib⁹.
Accipe āt cētum vel. cc. ꝑ vi
ce ſiñ vrgētiſſima cā: idiſcretū
vř: idiſcretiſſimū nulle. ¶ Ad
tertiā ꝑtē rñdeo. Q̄ō cū valor
miſſe ſit finitus: q̄ꝫuis de⁹ in
ſacřo ſit virtutis infinite: finite
tñ oꝑař q̊ ad effectū ſacři ex i
tētiōe celebrātis: vel ſui ſuꝑio
riſ. Valor ille appliceř ad hūc
vel illū: ſi tñ capax eſt. ꝛ finitū
i plura diſtributū min⁹ ſit ad
ſingula. Fides vero i licitis. ſ.
obſuatio ꝑmiſſoꝝ obſeruāda
ſit. xxiij. q. j. c. Noli. ꝛ. xxij. q. v.
Iuramēti. Hic arbitror euꝫ
q ꝑmittit ſimpľr vľ acceptat
miſſas gregorianas dicēdas
pro aliquo: vel alias miſſas
plures vel pautiores pro vno
acceptas: nō debere ad alios
ſimul cū illa valorē ꝑ̇ncipař ſa
crificij extēdere: alřs vř ifideli-
ter agere. Quo āt ad ořones
q̄ ibi dñr: cū eccľia itēdat pro
oib⁹ viuis ꝛ defunctis orare:
hoc auferre ñ dꝫ nec p̄t ꝛ ſimi
liter quo ad ořones ꝑ̇uatas q̄
i ſilētijs iterpolatis ad placi-
tū dñr i miſſa: lib̄ eſt q̄libꝫ q̊
ad oēſ. Si āt ſolū dic̄ illi ꝙ fa
ciat ꝑ eo orari i. xxx. vľ centuꝫ

missis vel pticipem fieri:tunc puto ꝓ pluribꝰ simul posse offerri ⁊ si sigillatiȝ fuerit ꝓmissum.s.de orando. Hec vide in.i.pte sum. ti.x.c.ij.§.iiij.v.

¶ Utruȝ diebus dominicis. dicere vel audire missaȝ que non est illius dici sit peccatū.

c Circa.xlv. Quāuis ex de celebra.mis.c.Quidā:repꝛhendantur qui audire missas ad q̄s hn̄t deuotionē: puta beate virginis vl̄ sancti michael̄:⁊ hoc dimissis ꝓpꝛijs occurrētibꝰ. ⁊ per ꝯn̄s ⁊ qui eas dicunt vel cantāt:nō tn̄ credo illud p̄ceptorie positū. Certo.n. certiꝰ est: nō esse sub p̄cepto omne qđ in iure canonico habet̄. Quādo āt p̄ceptoria sit ordinatio aliqua:nō ē pn̄tis rn̄salis ediscere. Unde ex iusta ⁊ vrgēte cā ꝓpꝛiaȝ missam dimittere: puta est in loco vbi nō est scripta in missali missa ꝓpꝛia:vel est pn̄s funus in festo: vel in dn̄ica:vbi in patria cōsuetum est ꝓ illo celebrari: ⁊ hoc in nullo credo peccare. Sȝ sine cā vrgēte puta ob deuotionē (vtinā nō fatuā)alicuius persone:vel ad seruādu3 morem alicuius societatis. qui volūt missam ꝓ mortuis sp̄ in dn̄icis.⁊ hoc puto non cuadere pctīn̄:ita leuiter dimittere rōnabiles ordinationes ecclesie vel ordinis. Hec vide in.ij.pte sum.ti.ix.c.x.§.i.

¶ Utrum habens votum de artiori religione:⁊ sine dispēsatione ingreditur religioneȝ lartioreȝ peccet ⁊ teneat̄ exire.

b Abens votū de ingressu ad religionē artiorē:si ingreditur lariorem sine dispensatione p̄p̄: si hoc agit intēdens ante ꝓfessionē petere dispēsationem:⁊ estimans obtinere:al's patus ad artiorē vt vouit itrare: nō videtur peccare. Si auteȝ intrat cum pꝛoposito pꝛofitendi ibi absq3 dispēsatione: vel actu pꝛofiteatur non habita dispensatione: puto vt voti transgressorem de mortali iudicandum: nisi ita simplex sit ꝙ ignorantia iuris videatur eum excusare:credens hoc licite posse facere.⁊ pꝛecipue super hoc consulens ab his.qui i hoc periti credebant̄. ¶ Uerum post pꝛofessionem emissam in lariori:ibi debet remanere nec amplius indiget dispensatione:sed penitentia de

voti trāsgressione ex̄ de vo. ꝛ vo.re.li.vi. Et sic expedit̄.xliiij

¶ Utrū magr̄ ordinis possit dispēsare cū monialib⁹ nostri ordinis in pena quā incurrūt itrādo mōasteriū symoniace.

De pena quaȝ incurrit ingrediens monasterium symōiace.s. ꝙ dēt expelli ꝛ ad aliud trāsferri. ex̄ de symo.c. Q̄m symōiaca qs valeat dispensare q̄ritis.xliij. vbi q̄dā scintilla rōnis ꝛ equitatis: talē suggerit rn̄sionem. Cum eandē videant̄ hr̄e auctoritatē i absoluēdo ꝛ dispēsando ꝑlati ordinis: erga subditos suos.ꝼm ꝑuilegia ordinis ipsi⁹: quā hn̄t diocesani i sibi subiectis.ꝛ magr̄ ordinis ꝛ ꝓuincialis hēant ptātē in mōasterijs moniali ū in spūalibus: ꝑcipue equalē in frib⁹ ꝛ ꝯuentib⁹ sic ep̄os: credo posse cū monialibus in illa pena dispēsare in monasterijs sibi subditis: ita magr̄m generalē ꝛ forte ꝓuincialeȝ in nr̄is. Et q꜠ ꝑꝑ scit ꝛ tollerat hmōi corruptelas: poti⁹ q̄ȝ consuetudines: de dotib⁹ que dant̄ ꝛc̄. iō quo ad illā penaȝ ēt puto posse per trāsiri. Secus de pctō. hec vide in.ij.p.s. ti.i.c.v.§.xx.

¶ Utrū cū quis vult aliud legare alteri si ali⁹ impedit ne fiat: teneatur ad restituendū.

Sequitur.xlij. In qua omissa inq̄sitionis nr̄e exp̄ssione: vt in plurib⁹ alijs: dico: ꝙ si aliqs aliū volentem mihi legare centū vel ecclesie: inducit vt det sibi vel alteri ecclesie vel laico: si hoc agit intēdēs illi mel⁹ ꝯsulere ꝼm deū: i nullo tenet̄ nec peccat. Si autē hoc facit intēdēs nō illi⁹ damnū principal̄r sed poti⁹ sui vtilitatē. vel alterius amici: cū adhuc illi nō sit aliqd̄ ius acq̄situ̅: nō credo tenē illi: ꝑcipue si eget. Si autē ab odiū illius mouet̄: intendens ꝑncipal̄r dānuȝ illius: ꝛ mortaliter peccaret. ꝛ teneret̄ ad arbitriū boni viri. Hec vide in scd̄a parte sum̄.tit.ij.c.ij. §. vi.item ti.i.c.xij.§.penultimo.

¶ Utrum existens in sacris non hn̄s aliqd̄ beneficiū teneatur dicere officium.

Existens in sacris quicunqȝ: ꝛ si nō sit bn̄ficiatus: tenet̄ ad horas: al's peccat mortal̄r. Nec duȝ reperi ꝯ̄triū dicentē. In minorib⁹ aūt ꝯstituti: si nō sunt bn̄ficiati: nec de iure cōi: nec de

consuetudine generali: tenent ad aliqd officium vel ps. Sz si sint bñficiati et simplici bñficio et tenuissimo: tenent ad oẽs horas: al's peccãt mortaliter: vt notant cõiter doc. sup dolentes de cele. mis. Et hoc sufficit pro solutione. xli. Hec vide in. iij. pte ti. xiij. c. iiij. §. i.

¶ Vtrũ nõ dicẽs offm beate virginis. peccet mortaliter.

Ex saltuz subdo. xxxij.
p pter idẽptitatem materie: que multiplex est
Dimittẽs horas de btã virgine qñ dici dbẽt: peccat mortaliter: qr et hoc est de pcepto ecclesie. Fran. de za. Hec vide in. iij. pte. s. ti. xiij. c. iiij. §. iij.

¶ Vtrum non dicens totuz officium mortuorũ cum dici debet: peccet mortaliter.

d Imittẽs nouẽ lectões seu totũ officiũ defunctorũ cum dici dz infra ebdomadas: peccat mortal'r: hoc intelligẽdo: qñ ex negligentia vel aduertẽter. Nec in hoc excusat ignorantia iuris. Hec in. tertia vbi supra.

¶ Vtrũ cleric9 pfessus nõ ordinat9 teneat dicẽ offm.

c Lericus professus sm Pe. de palu. in. iiij. di. xv. q. i. ar. i. et Ber. dimittens offm. mortaliter peccat. Que opinio: et si ex iure non trahat tñ ex rõe: q mihi plz: hec vbi. s.

¶ Vtrum monialis professa teneatur dicere officium.

m Onialem pfessaz sic puto obligari et cadẽ ratione: quam ob breuitatem dimitto.

¶ Vtrum nouicij teneantur ad officium.

n Ouiciuz obligari ad hoc: duz mihi videtur dicere: vl' credẽ: nec mẽs mea huic acqescit et si aliqs dicat

¶ Vtrũ conuersus professus teneatur ad officium.

c Onuersus pfessus teneri vr ad dicẽd offm Sz i ptriũ eẽ vr: qr p tpalib9 assumũtur: et exercitijs corpalib9 vescũt pane suo. hec vide i. iij. p. s. t. xiij. c. iiij. §. i. i fi.

¶ Vtrũ ad tres lectiões mortuorũ teneatur qs ex pcepto.

t Res lectiones defunctorũ dicere: q ad clericos seculares cũ de feria faciũt pceptũ est. Fratrib9 aũt nrĩs notatis per tabl'az ad hoc. s. ministerijs altaris: et q hz missaz pro defunctis. debitũ est dicere cũ in choro df

Utrum autē ex precepto du biū ē mihi. Et meli⁹ ē pie du bitarī: τ tutiorē viā i ꝑuādo il lud tenē: q̄ʒ temere diffinire. Hec i.iij.p.s.ti.xiij.c.iiij.§.iij.
¶ Utrū liceat habere plura beneficia cum dispensatione.

E habētib⁹ plura be
d neficia: qd iuris quo
ad peccatū τ quo ad restōnē q̄ritis ꝯñr. Prolixi tate indiget mā ista: cū tñ ad finē ei⁹ τ aliaꝝ q̄ōnuʒ festinē Si sine dispēsatione ꝯtra iu ra quis tenet bñficia: vnum vel plura: dubiuʒ nō est quin mortaliter peccet. τ ad restitu tioneʒ fructuū tenet deductis expēsis factis in vtilitatē bñfi cioꝝ illoꝝ. Si aūt cū dispēsa tiōe tenet plura bñficia vltra ꝯuenientiā sui stat⁹: τ si in fo ro ꝯtentioso eēt excusatus: tñ in foro ꝯscie τ dei: nō puto ip sum tutū de salute sua. Si ve ro cū dispensatione τ sine ex cessu sue cōditionis: nec fac̄ il lis ecclesijs ad sufficiētiaʒ per aliū deseruire: vbi ipse ꝑsona liter nō pōt: si secur⁹ hinc erit ego nō sum securus. Sʒ si fa ciat ꝑ alios defuire: ꝑsuppo sita ēt dispēsatione. τ ablato excessu multitudis bñficiorū si de fructib⁹ bñficij sumptis ide ꝯgruis expēꝑ: ō supfluo ꝑ dige spgit: puta i aleis ꝯuiuijs cgtaturis vł donādo amicis vł ꝯsanguicis vł tirānis siñ i digētia rōabili: nescirē a mō tali excusare: cuʒ paupib⁹ sua subtrahat. Nō.n. dñi istituti sūt: i pr̄imonio crucifixi. Hic iā querit vt fidelis qs iueniat
¶ De restōne aūt q̄ōo tales teneāt iā supra ditū ē in.q.l v.
¶ Utrum restitui debeat pe cunia data symoniace.

N manib⁹.xxxviij.te
i nem⁹: qua querit qd de pecūia data symo niace. s. renūciāti bñficio vt re nūciet. Ad qō dicūt doc. btūs Tho. ḟa ḟc.q.c.ar.vj.ad.iiij.τ Ray. τ alij: qꝫ nec sibi recipi ens retinere dʒ: nec dāti resti tuere. ꝑꝑ turpitudinē vtriusqʒ in ipsa datiōe: sʒ dʒ paupi b⁹ erogari: vł illi eccłie appli cari in cui⁹ iniuriaʒ data ē. s. circa quā cōmissa est talis sy monia (ita tñ qꝫ non reportet aliqs illorū cōmodū) puta in aliquā reparationē tal' eccłie si idiget: vł ornatū necessariū τ decētē τ hmōi. Sic ē acci piēs bñficiū symoniace: vt di ctū est. s.q.li. retinere nō pōt.

Hec in.ii.p.sum.t.i.c.v.§. vij.
¶ Utrũ dicere missam ante primam sit peccatum.

Expediẽs.xxxvij. dico
e q cũ dicere primã añ
misse celebrationẽ nõ
repiat statutũ i iure. neq3 generali ↄsuetudine introductã
qd eãdẽvim legaminis hz:iõ
celebrãs añ primã dictã(nisi
in sua regula vel eccl'ia sit pcc
ptũ)nõ credo pctm̃ aliqd ppe
trare. Nã de ↄsuetudine pticulari: difficile est iudicare vl
ipsas cognoscẽ. Et tñ cuilibet
suaderẽ(nisi vrgẽs necessitas
imineret)primã pri⁹ dicer:qd
sp facere cognat⁹ su3. Hec in
iij.p.t.ti.xiij.c.iiij.§.iiij.in fine.
¶ Utrum homicidiũ sit casus pape reseruatus.

Onsequẽti qõni Rñ
c dco.s.de homicidio v3
q i corpe iuris nũq3
adhuc repi:n3 in extuagãtib⁹
qs vidi;homicidiũ ẽt notoriũ
aut aliqd aliud enormeq̃ ad
pctm̃)pcise pape reservatu3. Et
ƀm regulã canonistar cõiorẽ
qd ñ repit pape resuatũ:itelligit eps ↄcessu3.ex de sen.ex.
c. Nup. Uer ẽ:q pp honorẽ
facti:ↄsueuert epi homicidas
mittere ad curiã:si ire pñt Ca

sus.n.vt nostis:est vn⁹ ex reseruatis. Ex quo ẽt p3:q ipsi pñt
absoluẽ:al's frustra diceret eis
reservari. Quo ad excõicatiõe3
vel irregularitatẽ:alid ẽ: s3 d
his nõ est inqsitio vra. A qdã
iurispitos:a diu recepi sub cõ
modato ↄstõnes qsdã ↄstãtie
factas sub Martino.v.r p le
gẽdo.r aliqs vtiliores trãscri
bẽdo nihil d hac mã ibi iuci.
¶ Utrũ symõiaci sint excõi.

E mõbo cãcroso symo
d nie agit.xxxv. Egdẽ in
corpe iuris ñ credo ali
cubi hẽri:q excõicatio icurra
tur pp aliq3 symoniã. Nã q
i.q.i.c.qcũq3 a gre.dr anathẽa
dãtis:anathẽa recipiẽtis.s. symoniace:exponit a doctorib⁹
sic:fiat.i.q tal' d3 excõicari.s.
cũ ↄuicit. Et tal' expõ hẽt di.
xxx.p totũ. Qd aũt dic Amb.
in.c.repiũtur.i.q.i.exponit de
suspẽsiõe quo ad aliquã symo
niã. In extuagãtib⁹ vero secus
est. Nã p.ex bonefacina qua3
allegãt Jo.an.r Jo.de li. In
lecturis suis.excõicam⁹ q̃ ad
symõias q cõmittũt in curia
romana ↄ dãtes:vel accipiẽtes pro aliq gr̃a vel iustitia vl
eccl'astica vl bñficio obtinẽdo
extraordinarie intelligatis.nõ de

taris ꝛ alijs hmõi. Et pape re
seruatur absolutio taliũ. Qui
dã tñ dicũt illã reuocataꝫ fuis
se. ¶ Per vrbanũ vero fuit la
ta snia excõicationis ꝯ dãtes
aliqd: vel accipiẽtes pro igres
su monasterij. In extrauaganti.
Ne in vinea: audiui ꝙ papa
Martinꝰ dixit ꝙ nolebat illã
ligari. ¶ Per martinianã ve
ro extrauagãtẽ ꝯ oẽm symo-
niã occultã vel manifestã ter-
ribile fulgur in terrã cecidit ꝛ
sibi reseruauit absoluo: sꝫ paulo
añ morte martini: per euꝫ re-
uocata est: vt audiui ex ore car
dinalis bononieñ. cũ sup hac
mã aliqd a dñatõe sua qrerẽ.
¶ Cõstitutio aũt ↄcilij ↄstan
tieñ. ↄtinet vtiqꝫ: ꝛ isert excõi
cationẽ ꝯ symoniacos in or-
dine. Sꝫ mihi dubiuꝫ erat si
etiaꝫ reuocata fuerit. qꝺ ꝛ ille
Cardinal videbaꝛ dicẽ. Nec
adhuc mihi clare ↄstat: quãti
roboꝝ sint ↄstitutiones facte
in dicto ↄcilio. ¶ Demũ qui
nũc est Eugenius: reuocauit
martinianã supradictã de mã
symo. modicuꝫ añqꝫ de vrbe
discederet. Et cũ florẽtie qdã
inde surgẽtia dubia peterẽ de
clarari: rñdit mihi ex pte seu
ↄmissione ipsiꝰ Eugenij: eps
triuisinus. s. dñs io. bñdicti de
venetis ordi. no. frꝰ ꝙ dñs nr
itendebat solũ de symonijs q̃
cõmittunꝛ in curia sua. Hec
vide in tertia parte. s. ti. xxv. c.
lxv. lxvi. ꝛ. lxvij.

d E suspẽtione que in-
currit ꝙ aliq̃s symo-
niaꝛ. de hoc qꝛ nõ q̃ri
tis nihil dico. Tamẽ si vultis
vidẽ. hẽtis i. iij. p. s. t. xxviij. c. ij.
¶ Utrũ ille a quo cõitas vel
dñs accepit aliqd ꝛ detinet vl
dãnificauit iiuste possit de bo
nis illoꝝ accipere.

r Euerende in xp̃o pr:
post recõmẽdationeꝫ.
Circa q̃situ vestrũ in
littera positũ frĩ gaspari dire
cta: absqꝫ reuolutione libroꝝ
ex his q̃ aliqñ legi: talis mihi
occurrit rñsio. Cũ q̃ritis vtrũ
ille a quo cõitas. dñs. vel aliꝰ
quicũqꝫ accepit aliqd. vel deti
net iniuste. vel dãnificauit: pos
sit de bonis predictoꝝ accipe
vel cũ ad manus suas veniũt
retinere sine pctõ ꝛ restõne:
Dicẽduꝫ ꝙ talis qui aufert a
p̃dictis dicto mõ: aut est cer-
tus ꝙ cõitas: vel dñs: vel aliꝰ
hẽat tãtũdẽ de suo: aut nõ est
certus sꝫ dubitat: seu suspicaꝛ
siue credit: si nõ est certus: nõ

excusatur a mortali.cuz expo nat se piculo furti:nē excusat a restōne. Si aūt est cert⁹:tūc aut illō pōt in iudicio repetē in quo administraret sibi iustitia aut nō pōt:ꝛ in pmo casu peccat mortalr:qꝛ vsurpat si bi iudiciū qō spectat ad iudi cem:ꝛ fm iura deberet illud amittere. Si tū nō ꝓcedatur ꝯtra eū:nec ex inde dānū alteri seqtur:ñ credo teneri ad restōnē. In scdō casu.s.cū de ficiūt ei ꝓbationes:vel nō ad ministrat ei iustitia pp poten tiā alteri⁹:tūc aut de bonis il lius detinētis sua.accipit per modū quo orit scandaluz.vel dānū alijs:vt qꝛ hētur suspicio vehemēs ꝙ alter abstule rit:vel accepit ab eo qui hēat in deposito vel cōmodato:ꝛ hmōi:ꝛ tūc nō lꝫ: qꝛ nemini licet locupletari cū dāno alte ri⁹:aut sine scādalo vel dāno cuiuscꝫ accepit:vl vēit ad ma nus ei⁹ de bōis illi⁹:ꝛ tūc abs qꝫ pctō pōt accipere:nec resti tuer tenetur vsqꝫ ad tantūdē qō ille hēbat ō suo. Uez si il li est notum se pdicto obliga tum(ne cōtingat bis fieri restitutio) significet aliquo mo do coopto:ꝙ illi rmittit ꝛ hu iusmōi.valete ꝛ orate ꝓ me i festinātia in festo innocentuꝫ Anno dñi.1438. frater Anthoninus de flo.vicarius ꝛc. De hmōi materia vide in.ij. parte sum.ti.ij.c.iiij.§.iij. Iteꝫ hic superi⁹ in tac.de resti.fo. cxxvij.§.de tutoribus.

¶ Sequūtur.xxj. dubia dclarata per Reuerēdissimū fratrem Anthoninū de florē.archiepiscopū florētinū ordinis fratrum predicatorum.

¶ Utrum liceat tenere Columbaria.

Reuerēdissime pr pla ceat rñder ad dubia sequētia.prio si pt qs hre colūbaria i comitatu: vel tener restituē ꝛ ōstruē. Scdꝫ Pe.ō pal.i.iiij.di.xv.q.ij.ar. ij.in fi.tenetur ō damno.Ad hūc casum rñdetur:ꝙ si dñs columboꝝ:ipsos sufficienter pascat eo tēpore quo solēt fa me compulsi legumia ꝛ alia grana semiata comedē:effodere:ꝛ destruer:absolui pote rit sine lesione ꝯscientie.ꝙcꝫ tuti⁹ foret talia colūbaria ad terrā deijcere ꝛ in alios vtili ores vsus cōuertere. Hec in secunda parte summe tit.pri mo.c.xij.in fine.

¶ Vtrū daciarij possint eme re quedam dacia.

s Ecūdo. si daciarij pn̄t s saluari: q2 dacia in his partibꝰ sunt triplicata q2 si dn̄s nō pōt vendere nec ipsi emere, nec erigeř. Rn̄deo hec dubitatio q̃ꝫuis seip̄aʒ sol uere videař: q2 dn̄s nō p̄t ⁊c. tn̄ in hoc resoluenda videř: an videlʒ dn̄s possit talia dacia siue gabellas duplicař vel tri plicare. Quia igiť dubiū non est quin dn̄s possit tallias ipo nere subditis suis ⁊ exactiōes pecuniaꝝ in ip̄os facere: iusta causa regrente: puta ad expu- gnandū inimicos siue ad de- fensionē patrie ⁊ ꝯseruationē subditoꝝ ⁊ hm̄ōi: poterit etiā per viā indirectā exigere: puta dacia duplicādo ⁊ huiusmōi. Emēs igitur tales exactiōes siue potiꝰ taliū exactionū exe cutionē: peccare nō vř alio nō obstāte. Et q̃ꝫq̃ꝫ vt frequētiꝰ: dn̄i ex cupiditate iꝓba ista regrāt: videātur tn̄ tales emen tes posse excusari rōe dubij: si cut dicimꝰ de subditis bellan tibus ad mandatum dn̄oꝝ.

¶ De venditione reꝝ alteriꝰ.

t Ertio dedistis mihi li brū vř vestē vt vēderē ꝓ x. vēdidi ꝓ. xij. an possiʒ teneř duo vř d̄beo vobis vř ēptori reddeř. ¶ Itē vultis mihi li- brū vēdere ꝓ. x. ⁊ ego n̄ itēdo emere nisi priꝰ inueniam qui emat a me pro. xij. ⁊ postq̃ꝫ vē didi alteri emo a vobis. do vo bis. x. ⁊ ego teneo duo: an pos sim, vel cui teneor: vř gd si pri mo volebā emere. ¶ Ad pri- mū dicitur ꝙ vēdēti sufficere dʒ lucrū qd̄ inde ꝯsequtur: pu- ta tātū pro libra ⁊ hm̄ōi. Vn de iste mediꝰ vēdēs: cū puruʒ ministerium gerat primi tra dētis qui sibi ꝯstituit certaʒ mercedē ꝓ exercitio: quicqd supuēdat rē sibi traditā: vt li- brū vestē ⁊ hm̄ōi: totū tradeř siue restituere dʒ p̄mo vēdēti ⁊ nō emēti: nisi forte plus iu- sto precio vēdidisset: quoniaʒ tūc restituere tenētur empto- ri: ⁊ nō p̄mo vēditori. ¶ Ad se cūdū. Rn̄deo q2 iustū p̄ciū re rū nō ꝯsistit in idiuisibili: sʒ i quadā latitudine ꝯsistit: ideo si emēs librū ꝓ. x. eundē ven- dat ꝓ. xij. iusto tm̄ p̄cio vt quot tidie ꝯtingit: nō videř condē- nādus. Quinimo si alias nō erat empturus nisi p̄mo certi ficatus de lucrādo duo fuissʒ: dūmō vt iā dictū est iustū pre

ciũ nõ excedat: de iduſtria vł laudãdus: ñ d vicio ↄdẽnãd⁹:

¶ Utrum famuli ſtipendariorum teneãtur quãdo nihil ad eos deuenit.

Quarto famulus ſtipẽdiarij de mandato dñi ſui generali: vel ſpeciali: vel de ↄſuetudine qz ſic alij ſaccomãni faciũt: capit hoies: pdat i iiuſto vel dubio bello nihil ad eũ tñ deuenit ſz ad dominũ: an famul⁹ teneatur. Similit d famulis mercatoꝝ: qui fraudant alios i numero: pondere: ꝛ menſura ꝛ nihil ad eos deuenit. Rñſio d famulis mercatoꝝ qui defraudãt ꝛc. Et ſtipẽdiarijs ſiue ſaccomãnis ꝛc. vt prefertur nõ eſt dubium quin inſolidum teneãtur defraudatis: ſiue dãnificatis: vbi domini eoꝝ mercatores ꝛ huiuſmodi ad q̃s lucrũ deuenit: reſtituere nõ velint vel nõ poſſint.

¶ Utrũ bona facta in mortali: reuiuiſcant.

Quinto dicit beatus Tho. in. iij. parte. q. lxxxix. ar. vj. i. c. q bona facta in mortali non reuiuiſcant per pniam ſequentẽ. Et tñ. in. iiij. diſt. xv. q. j. ar. iij. q. iij. ad. iij. dicit q ieiunia ꝛ elemoſine iniuncta in ↄfeſſione ꝛ expleta in mortali valẽt ꝛ nõ dñt iterari: ratione effectus q manet: ergo eadẽ rõne quelibz alia bona que ſpõte quis facit in mortali: quorum aliquis effectus manet. Ad hoc dicendum eſt: quod non videtur negari quin bona que quis facit i pctõ mortali abſqz iniunctione ſacerdotis: valeant ratione effect⁹ remanẽtis poſt peccatũ mortale. Alia tamen ratione valent iſta ꝛ illa: que fiunt ex iniunctione ſacerdotis. Naz illa que fiunt ꝓpria ſponte: eo modo valent quo dicimus valere alia inflicta a deo vł hominibus. Nam ſcdm Tho. in. iiij. di. xv. q. i. ar. iiii. q. ii. valent iſta inquantum fiunt patienter: puta eis patienter vtẽdo ꝛc. Ibi videatis illa vero que fiunt ex iniunctiõe ſacerdotis: valent etiam ratiõe ſacramenti penitentie.

¶ Utrum ante. xxi. annũ teneat qs ad aliquod ieiuniuz.

Sexto an qs teneat ex pcepto ad aliqd ieiuniũ eccłe añ. xxi. ãnũ: puta ſemł vł bis i ebdomada

in.xl.vł hm̄oi:cū ſit.xij.xv. vł
xx.ānoꝝ ꝛ hm̄oi rn̄ſio. Circa
hoc varie ſūt opiniōes docto
rū. Nā ·Pe. de pal.in.iiij.di.
xv.q.iij.ar.i.dic̄ hoc eē hoc re
liquēdū arbitrio bōi ſacerdo
tis:qn̄ qs ꝛ q̄ztū ieiunarꝭ tene
atur:cū lex eccłiaſtica annos
etatis non p̄figat. Sanioꝛ tn̄
doctria ꝛ cōioꝛ.opinio ē illa
ſci Tho.ſa ſe.q.cxlvij.ar.iiij.
videlicet ꝙ nemo obligeꝭ ex
p̄cepto eccleſie.infra tertium
ſeptēnium ieiunare.

¶ Vtrū ſit moꝛtale in feſtis
legere ꝛ ſtudere in legibus ꝛ
artibus ꝛ huiuſmodi.

ſ Eptimo ſi peccāt mō
taliter q legunt in tri-
uio vel q̄druuio:vel le-
ges vł canones dieb⁹ feſtiuiſ:
ꝓ p̄cio ſiue ſine precio vel cā
exercitij vel ocij vitandi in ſe
vel in alijs ꝛ ſimiłr:de his q
legūt dantē in p̄dictis dieb⁹
ꝛ an liceat ſtudeꝭ his diebus
feſtiuis. Rn̄deo ſtudeꝭ dieb⁹
feſtiuis i lege ciuili vel ſacris
canonib⁹ de ſe illicitū eē non
videꝭ. Eodē mō legere dātē.
cū morał poeta extitēit. Lege
re vero artes:aut leges ꝓ pe
cunia dieb⁹ feſtiuis:nō videꝭ
vſqueq̄qꝫ licituꝫ. Si tn̄ fieret
cuꝫ diſpēſatione ep̄i:ſatis de
facili poſſit pertranſiri.

¶ Vtrū dn̄o alicui⁹ ciuitatis
poſſit mutare menſuras.

o Ctauo. Si dn̄s p̄t an
tiquas menſuras mu
tarꝭ ad libitū. Rn̄deo:
dicēdo ꝙ dn̄s p̄t antiq̄s mē
ſuras mutare:minuere vł ac
creſcere:dūmō hoc faciat.pp
bonū cōe. Si vero ſecus face
ret:puta vt ſue cupiditati cō-
ſuleret:vtiqꝫ peccarꝫ pl⁹ ꝛ mi
nus ſm ſue cupiditatis rōnē.

¶ Vtrū pignoꝛa p̄dita apud
vſurarios poſſint emi.

n Ono ſi licet emeꝭ ab
vſurario:libroſ:veſteſ:
ꝛ hm̄oi que p̄dūtur ꝛ
dimittūtur apud eos:ꝛ qūo i
vſura trāſit dn̄ium. Rn̄deo
an in vſura trāſferaꝭ domini
um:varie ſunt opiniones do
ctoꝝ. Nā plures tā theologi.
q̄ꝫ iuriſte.p̄dicatoꝛes ꝛ mino
res dicūt in vſurā dominiuꝫ
nō trāſferri. Sāctus thomaſ
quē plures alij theologi ꝛ iu
riſte ſequūtur:dicit ꝙ trāſfer
tur dn̄iuꝫ i vſura. Quid aūt
ſit dominiū trāſferri i vſura
p̄t p̄ ꝯriū videri:vꝫ p̄ furtuꝫ ꝛ
rapinā.in qb⁹ dn̄ium nō trāſ
ferꝭ.fur nāqꝫ ſiue raptoꝛ non

solū tenetur dānificato satis-
facere:imo si dānificatus pe
tit rē i specie restituē obligat.
Et q2 qd suū nō est:non pōt
qs iuste i aliū trāsferre.hic ē
ꝙ raptor ⁊ fur:rez raptā siue
furatā:alienat ñ pt:puta vēdē
do:donando:⁊ hmōi:qnimo
de māu ei9 recipiēs ꝓviā ēpti
onis:donatōis:⁊ hmōi: resti
tuere obligat vt raptor ⁊ fur.
Vsurari9 aūt supposito ꝙ in
vsura dñiuz trāsferat:qzqz ei
a q̄ extorsit vsuras satisface-
re teneat:tñ ei rē i specie:pu-
ta libꝝ:vestē:⁊ hmōi acqsita
ꝑ vsuras:restituere nō tenet.
Ratio aūt drie est:q2 in fur-
to ⁊ rapia ⁊ si qua sunt siliã:
in voluntariū oino cōcurrit.
In vsura vero:voluntarium
mixtū. Vult.n.poti9 accipiēs
mutuū sub vsuris:vestē pde-
re:qz mutuo carere. Ex quo
pz qd sit dicēdū ad pncipale
q̄sitū. Nā fm opionē illoꝝ
qui dicūt dñium in vsura nō
transferri : non licebit eme-
re libros:vestes:⁊ hmōi que
ꝑdūtur vt pmittitur. Scdm
vero ꝯriaz opinionez licebit.
Sufficit.n.ꝙ vsurari9 ex hoc
ipotēs nō fit:ad soluēdū vsu
ras. Hec vide in.ij.pte sum.
ti.j.c.viij.§.xxi.

¶ Vtruz quis possit soluere
debitū alteri9:accipiens fur-
tim de bonis eius.

Decimo.vos debetis
mihi decez:nō vultis
soluere : nec ministrat
iusticia: alius aufert a vobis
clam.x.⁊ dat mihi:vtruz pec
cet:an teneat restituere vobis.
Et vr ꝙ nō:q2 soluit debitū
vestrū:⁊ vtiliter egit negociū
vestrū. Rñdeo dicēdū ꝙ ñ vi
det bñ posse excusari iste ter-
ti9 auferēs:nō dico a pctō(q2
certū ē ꝙ peccat)sz a restituti
one. Naz qzuis forte excuset
rapiēs ab eo q sibi dz:nō tñ
ita excusand9 ē:qui nō hz acti
onē i eū quē nō dānificauit.
Iste quoqz pri9 creditur qui
suscepit debituz suum a non
suo dbitore:restituet ei a quo
suscepit ⁊ ita res redibit i gra
dū pristinū Credo tñ ꝙ pos-
sent se mutuo absoluere:ita ꝙ
non teneretur ad restōnē ille
de quo querebat.

¶ Vtrum mercator possit lu
crari de re empta : quam in
nullo meliorauit.

Vndecimo. Merca-
tor emit aliquid pro
x. In eadē ciuitate vl

domo absq; vlla traiectione merciũ vel modica ⁊ sine aliqua melioratiõe rei empte ⁊ hmõi vẽdit ꝑ.xii. an hoc liceat. Rñsio dicẽdũ ẽ ꝙ sic dũmodo iustũ p̃ciũ nõ excedat.

¶ De bõis cert(restituẽdis.

Duodecimo. Si cõfitẽs dic̃ se hr̃e bõa certa restituẽda. ⁊ dic̃ se velle restituẽ an possit absolui añq̃ restituat vel cõponat cũ vẽditore. Itẽ si in veritate cũ effectu vult restituer̃ ad libitũ creditorꝝ. ⁊ tñ creditor ex corde sibi remittit nõ timore nũq̃ habẽdi an sit d̓bitor absolut⁹ aut opꝫ vt dicũt qdã ꝙ p̃mo sibi det pecũias vel oñdat. Ad p̃dicta: aliter ñ rñdeť q̃ dictum est in tractatu de restitutionibus. c. vi. quez al's papie scribi fecistis.

¶ Vtrũ d̓ lnia pape possit q̓s audire diuina ⁊ suscipere sacramenta a scismaticis.

Tertiodecimo. Si de lnia pape: põt qs audir̃ diuia ⁊ suscipe sacramẽta: celebrare ⁊ hmõi a scismaticis: excõicatis: hereticis: ⁊ hoc i terris eoꝝ. Rñsio dicẽdũ ꝙ nũq̃ lniaꝫ daret p̃dicta faciẽdi. Si tñ daret: nõ est dubiuꝫ quin audiri diuia ab eis possent. De susceptiõe vero sacroꝝ: distinguendũ ẽ: q꞉ recipere sacr̃m baptismi ⁊ eucharistie. maxie tp̃e generalis siue paschalis cõionis: nõ videť aliqd̓ p̃iudiciũ suscipienti: cum lnia gñali. Sacramentuꝫ vero ordinis: adhuc cũ lnia pape posset ab hereticis. scismaticis: ⁊ hmõi suscipi. Nã q̃uis executioneꝫ ordinũ ñ ꝯferãt tales: sacr̃m tñ verũ ⁊ integrũ ꝯferunt. vt habeť in decretis. i. q. i. per totũ. Cõcurrẽte aũt lnia pape: ecclesiasticũ illud impedimẽtũ tolli videť. Qd̓ vero qs ꝯfitẽtur scismatico ⁊ hmõi: vt a peccatis absoluãtur: papa cõcedere nõ possit cũ ei auctoritas absoluendi a xp̃o deriuetur: in sacerdoteꝫ per papaꝫ. Qua auctoritate queso absolueret a capite eccl'ie p̃cisus?

¶ Vtrũ tẽpore scismatis possit quis esse neutralis.

Quartodecio. Si tp̃e scismatis põt qs esse neutralis. ⁊ qd de bñficiatis in obedientia pseudo pape. qui nõ adherẽt mente: tñ exterius in multis parent vel saltẽ soluũt ⁊c̃. an icurrãt

aliquam censuram. Vel qd si in beneficio loco sui: alius seruit ꝛ obedit scismatico. Ad hoc dubiū trifulcatū respondeo. Pro primo mēbro: dicitur ꝙ articulus iste.s.esse neutralē tempore scismatis: alias fuit disputatus: ꝛ cōclusū est ꝙ talis neutralitas heresim sapit. Nā sic credere: est quodāmodo ecclesiam sine capite estimare: quod erroneū est. Simplices vero qui credunt pseudo papam esse verum papam: ꝛ per hostium intrasse: quo ad deum excusant̄. Quo ad secundaꝫ. Tales omnino: scismatici cēsentur. Corde. n. creditur ꝛc. ꝛ sententiam excōmunicationis incurrūt ipso facto. Quo ad tertium dicendum ꝙ male agit qui loco sui illum ponit: quem nouit pseudo pape obedire paratum. Prebet. n. ei incentiuum peccandi: cum ratione bñficij ꝛc. de huiusmōi materia vide in ij. parte. sum. ti. iij. c. xj.

¶ Vtrum possim facere fructus meos de possessione ipi ctus meos de possessione ignorata sub specie vēditiōis.

Vitodecimo. Suscepi in pignore sub specie vēditiōis ꝛ emptionis aliquā possessioneꝫ: ego sumo fruct⁹: ali⁹ vtit̄ meis pecunijs: ductus ꝯscia volo sibi dare possessionē ꝛ peto p̄ciuꝫ datū intēdēs fructus cōputare in sorteꝫ: vel cū eo pacisci: ali⁹ nō vult nec curat: an ego possim isto medio facere fructus meos. Ad istum casuꝫ q q̄ttidie ꝯtingit dicitur: ꝙ iste debet detegere vsurā p signa: vt per diminutionem ad possessionē: ꝛ huiōi: ꝛ suffragium curie spiritualis inuocare vt huiusmōi vēdicio fraudulēta rescindat̄. Q̄ꝺ si nullo modo possit se iuuare: sibi imputet: ꝛ fructus deinceps nō p̄cipiet nisi forte in sortem cōputādo. Ex q̄dā tñ nāli eq̄tate posset dici ꝙ vbi nullo mō p̄t se iuuar̄ puta qꝛ mutuauit cōitati: vt ianue ꝛ saone sepe ꝯtigit ꝛ hmōi: posset aliquid vltra sortē recipere rōne interesse.

¶ Vtrū teneatur quis recedere ab illa p̄sona cui cohabitando vir p̄t vitare mortale.

Sextodecimo. Non pōt quis vitare peccatum mortale propter fragilitatem suā habitando cum marito vel vxore vel patre: vel matre: vel filio: vel

filia: an teneatur recedere ab illa persona: vel pōt de domo eijcere sin pctō. Dicēdū q̄ q̄ꝫ q̄ꝫ iste casus de facili ꝯtingerē nō possit: tn̄ vbi ꝯtingeret nulli dubiū q̄ a tali p̄sona ob cuius p̄sentiā a mortali abstinē nō pōt: discedēdū esset. Et in hoc casu multa dicēda forēt: puta q̄ si ab vxore marit⁹ discederet quo ad thori ꝯiūctionē eā pascat ꝛ hmōi. Que discretioni vestre ac prudētie cōsideranda relinquo.

¶ Utrū bn̄ficiatus teneatur dicere officiuꝫ qn̄ alius seruit pro eo in beneficio.

d Ecimoseptimo. bn̄ficiatus p aliū fuit bn̄ficio ponēs aliquē qui loco sui dicat offm̄ diuinum: an ipse etiā teneat̄ dicere offm̄. vr̄ q̄ non q̄r per aliū fuit ꝛ dici fac̄ Rn̄deo bn̄ficiat⁹ in sacris: siue habeat bn̄ficiū siue nō: siue fructus bn̄ficij ip̄e pcipiat siue alteri pro se ecclesiā officiāti eosdeꝫ assignet: nō absoluitur ab oner̄ dicēdi horas canonicas nisi infirmitate vrgēte. Si vero non hꝫ breuiariū vel clare nō videat ꝛ hmōi: dicat horas suas ꝑut pōt: supplendo psalmis ꝛ oratione dn̄ica: qđ in libro dicere nō. Valet Cleric⁹ vero simplex beneficiat⁹: siue bn̄ficiū sibi retineat: siue alteri pro se officiāti fruct⁹ oēs resignet: tenet̄ dicere officiū. nec valet si dicatur: q̄r bn̄ficiū datur ꝓpter officiū: ꝛ hic dic̄ officiū ergo ꝛc̄. Nā isto mō clericus simplex bn̄ficiat⁹ nō bn̄s beneficiū pro sufficiēti sustentatiōe sui: nō teneretur dicere offm̄: qđ tn̄ falsum est: q̄r q̄ꝫtūcūqꝫ sit beneficiū modicū: tenet̄ clericus qui illud hꝫ in titulum dicere officiuꝫ. fm̄ doctores. Hec in. iij. parte sum. t. xiij. c. iiij. §. primo.

¶ Utrum gener possit accipere a socero tātum pro centum quando non dat sibi dotem nec pignus.

d Ecimooctauo. Socer nō dat dotem genero sustinēti onera matrimonij: nec possessionē pro pignore: an possit ab eo aliquid recipere pro cētenario: puta. x. vel a quolibet alio habēte dotem vel si possessionē pignoratā sibi: pōt genero tradere pro certo fictu ānuo. fm̄ Jo. an. dicendū est q̄ nō. Paul. vero de Marijs dicit q̄ sic. Istū casuꝫ videre potestis in

secūda.p.sum.t.i.c.vij.§.xxvij.
¶ Utrum donatio non libere facta valeat.

d Ecimonono. Creditori meo feci publicam donationē.x.florenorum:q2 nihil inde sperabā habere: vel ne icurrerē dānnū: vtrum post hanc donationez possim aliud de bonis ei⁹ inuentis vel ab alio oblatis accipere. Et si accepi an tenear eidem restituere. Dicēduz est ꝙ sic:ꝙ possit accipere. De ratione enim donationis:est liberalis ⁊ voluntaria translatio donantis:qd non ꝯtingit in casu posito.⁊ ideo sibi licebit satisfacere de bonis illius inuentis:quēadmodum licet alijs damnificatis.quasi non donasset.

v Icesimo. Emo pro iusto precio cētuz florenorum possessionem: ⁊ inuestio vēditorem pro sex saccis frumenti: vel intendo emere fictum sex saccorū pro centū florenis:emēdo ⁊ locādo aliquā possessionē ei a quo emi. Ad istum casum pro prima parte sui dicēdū est. ꝙ casus est honestissimus dūmodo ibi pensio iusta siue fictuz statuatur: qd quandoqz non cōtingit. Nam vt plurimuz tales venditiones cū locatione sequēti eidem vendenti facta:ob paupertatez fieri solet. Quod aduertētes emptores: grauant conductores iniusta pensione. ¶ Quātuz ad secundam partem dubij: dicēdum ꝫm Inno.ꝙ si redditus pdictorum saccoꝝ frumēti sit cōstitutus ante cōtractum:ꝯtractus erit licitus. Si vero cōtractus cōstituatur de nouo: dicit idem Inno.cūctis fidelibus esse cōsulendum ꝙ a tali cōtractu se abstineāt. ⁊ Io. an.dicit ꝙ est illicit⁹:⁊ vix videt quomō talis contractus possit sine fraude fieri. Iste cōtractus multū practicatur in quibusdā partib⁹ lombardie: ⁊ vt frequētius fit in fraudez vsurarum:q2 nec ille intendit proprie emere: nec iste libera liter vēdere:vnde ⁊ fit pactuz de rescindēdo cōtractū. Puto ꝙ practica istius casus:satis sit vobis nota. Ut refert tñ Inno.aliqui dicūt talez ꝯtcū esse licitum. Et Hostienꝭ.expresse dicit casum esse licituz ⁊ verazvenditionez dūmodo non fiat in fraudē vsurarum

¶ Utrum medicis liceat uti mortuoꝝ ossibus: ad sanitatē.

V Icesimo primo. q̄rit utrum medicis liceat uti mortuorum ossibus ad sanitatē viuorū procurandam: prout realis medicine disciplina requirit: scilicet semotis quibuscūq3 superstitiosis obseruātijs. Ad hoc frater Pe. de arimino ⁊ fr̄ Anthoninus de florētia interrogati respōderunt dicentes. q̄ nunq̄ potuerunt reperire aliquem textū vel doctorez hoc prohibentem. vel illicitū affirmantem: ⁊ ideo cōcludunt q̄ licituz est medicis uti ossibus mortuoꝝ ad sanitatem viuentium hominū prout natura ⁊ simplex disciplina medicine requirit.

¶ Notent hic cōfessores: q̄d btūs Tho. dicit in questionibus de quolibz: quolibet. ix. q. vij. ad. ij. in. c. Q̄d omnis questio in qua de peccato mortali queritur: nisi exp̄sse veritas habeatur: periculose determinatur: q2 error quo nō creditur esse peccatuz mortale q̄d est peccatū mortale: conscientiaz nō excusat a toto licet forte a tāto. Error vero quo creditur esse mortale q̄d non est mortale: ex cōscientia ligat ad peccatuz mortale. Precipue autē periculosum est: vbi veritas ambigua est. Hec Tho. vbi supra. Sz illud primū (s3 Archiepm flo.) videtur sane intelligendum: quādo. s. erraret ex crassa ignorantia. Secus si ex probabili: puta q2 cōsuluit peritos in tali materia: a quibus sibi dicitur illud tale non esse mortale.

Laus Deo.

¶ Incipit tabula materiarũ principaliũ que in hoc libro continentur.

Tractatus de cõfessorẽ qui hic prio ponitur: diuiditur in tres partes quarũ prima est de ptãte seu auctte ꝯfessoris: ꝛ hꝫ.xv.capitula.
¶ De ptãte seu auctrate ꝯfessoris: ꝛ qs possit vel nõ possit audire ꝯfessiões.c.pmũ.fo.ij.
De ordinario ꝯfessore vniuscuiusqꝫ quo ad ecclesiasticas personas.c.secundũ. fol.iij.
De cardinalibus fo.iij.
De patriarchis ꝛ alijs.fo.iij.
Abbatissa quid possit in spũalibus. fo.iiij.
Cui debeãt laici ordiarie cõfiteri.caplm.iij. fo.v.
Casus octo i qbus potest qs alteri ꝯfiteri q̃ ꝓpo sacerdoti sine ei⁹ licẽtia.c.iiij. fo.v.
Quis possit cõmittẽ ꝛ qs nõ audiẽtiã ꝯfessionũ.c.v.fo.vij.
Quomodo ꝛ qñ curatus vel presbyter parrochialis possit dare vel denegare licentiam alteri confitẽdi subdito si petat illam.c.vj. fo.viij.
De religiosis qui nõ pñt audire confessiones sine licẽtia prelati sui.c.vij. fo.ix.
De ptãte audiẽdi ꝯfessiones tributa fratrib⁹ predicatorib⁹ ꝛ minorib⁹ a iure per ter. cle. dudum.§.ij.de sepul. quõ fieri possit: ꝛ quomodo exponit. caplm.viij. fo.ix.
De effectibus qui sequuntur cõmissione audientie ꝯfessionis alteri facte.c.ix. fo.x.
Differentia inter fratres presentatos ſm formã cle.dudũ ꝛ differentia iter sacerdotes curatos.c.x. fo.xij.
De casib⁹ multiplicib⁹ epis reſuatis: de quib⁹ agit in fine cle.dudũ.de sepul.c.xi.fo.xiii.
De sacerdote q absoluit aliquem a casu a quo nõ potest absoluere.c.xij. fo.xv.
An in generali ꝯcessione ꝯtineãtur specialis.c.xiij. fo.xv.
Quid possint pniarijcurie romane.c.xiiij. fo.xv.
Quid fienduꝫ qñ ꝯfessor nõ itelligit penitentẽ.c.v. fo.xvj.
¶ Expliciunt capitula huius prime partis.
¶ Incipit tabula huius scḋe partis: que erit de sciẽtia cõfessoris ꝛ habet.§.v. fo.xvi.
Quod duplex est clauis ordinis.s.scie ꝛ potẽtie.§.i. fo.xvi.
Quãta sciẽtia requiratur in confessore.§.ij. fol.xvj.

An ɔfessor teneatur scire: an peccata i ɔfessiōe audita sint mortalia vel nc. §. iij. fo. xvij.
Quod iteranda est ɔfessio in vi. casibus. §. iiij. fo. xviij.
An valeat confessio ab incō-trito facta: vt eam iterare nō oporteat. §. v. fo. xix.
De attritōe ꝛ ɔtritiōe. fo. xxj.
Sexdeciȝ cōditiōes q̄ regrū-tur in omni bona cōfessione. fienda. fo. xxij.
¶ Expliciunt. §. secunde par-tis huius operis.
¶ Incipit tabula tertie par-tis huius opis. que erit ꝺ bo nitate confessoris ꝛ habet. §. decem. fo. xxiij.
Qualē oporteat ɔfessorē eē i exercitio talꝫ officij. §. i. fo. xxiij.
Duo debet habere confessor bonus. fo. xxiij.
Quomodo se hr̄e debeat cō fessor erga penitētē. fo. xxiiij.
In interrogationibus fiēdis tria dn̄t obseruari. fo. xxiiij.
De circūstātijs peccatorū ꝛ ibi versus eaꝝ. §. iij. fo. xxv.
Circūstātie pctōꝝ ɔfitēde sūt i multiplici genere. fo. xxvj.
Circūstātie q̄ trahūt pctm̄ ad aliꝺ gen⁹ si ɔfitēde. fo. xxvj.
Pctm̄ ɔmissuȝ die festo tra hitꝫ ad circūstātiā aliā. fo. xxvj
Cogitatio cū deliberatiōe rō nis i actuȝ pcti mortalꝫ absqȝ ope: est pctm̄ mōtale. fo. xxvi.
Pctm̄ diuiditꝫ i tria. fo. xxvij.
Regule quinqȝ ad cognoscē dum peccatum mortale a ve niali. fo. xxvij.
Que debeat ſuare ꝛ scire cō fessor vtilia ꝛ necessaria in ip so exercitio cōfessionis. §. iiij. fo. xxviij.
Quō se hr̄e debeat confessor audiēdo mulieres. fo. xxviij.
Qualis ꝛ quāta debeat iniū gi satisfactio seu pnia a ɔfes sore penitēti. §. v. fo. xxix.
Qualiter se haberꝫ debeat cō fessor pnias iniungendo pe-nitentibus. fo. xxx.
Contraria penitentia debet imponi delicto. fo. xxx.
Pro peccato occulto nō de bet dari manifesta peniten-tia. fo. xxx.
Memoriale dicendum peni tenti circa penitentiam faciē dam. fo. xxx.
Quid fiendū qn̄ penitēs nō cōfitetur aliqꝺ pctm̄ mortale quod ɔfessor nouit esse in eo. fo. xxxi.
Sacerdos dꝫ soluere vꝫ liga re tripliciter ꝛ de modo ꝛ for ma absoluēdi. §. vi. fo. xxxi.

Forma verborum absoluendi penitentem. fo.xxxij.
De forma et vi verborum que requirunt in absolutione. fo.xxxij.
Forma absolutionis ab omnibus censuris: et penis tam a iure quam ab homine latis. fo.xxxij.
Quid fiendum quando confessor absoluit penitentem de quo non debuit. fo.xxxiij.
Quid de confessore qui non intelligit penitentem. fo.xxxiij.
An penitens teneatur iterare penitentiam ei iniunctam in peccato mortali factam in toto vel in parte: et an dicta penitentia taliter facta ei valeat in foro militantis ecclesie.§.vij. fo.xxxiij.
Remedium tutius siue consilium dandum penitenti qualiter perficere debeat penitentiam sibi iniunctam: et que penitentia debeat sibi dari securior. fo.xxxv.
De celatione confessionis.§.viii. fo.xxxv.
Penitentia confessoris confessionem reuelantis. fo.xxxvi.
Qui teneantur ad sigillum confessionis.§.ix. fo.xxxviij.
Ad que se extendat sigillum confessionis.§.fi. fo.xxxviij.
Quid fiendum quando confessor indiget consilio super aliquo casu. fo.xxxix.
Expliciunt.§.tertie partis: et per consequens tractatus iste de confessore.
Incipiunt excommunicationes sedi apostolice reseruate: tam a iure quam per processum: siue per extrauagantes: breuiter recollecte per ordinem: deinde sequuntur excommunicationes reseruate episcopis vniuscuiusque diocesis. fo.xxxix
Excommunicationes papales concernentes religiosos et religiosas. fo.xlj.
Excommunicationes episcopis ex iure reseruate. fo.xlj.
Incipit tabula super interrogatorio Interrogatorium est secundus liber huius operis in ordine. et distinguitur in tres partes principales: quarum prima est de interrogationibus fiendis a confessore secundum ordinem decem preceptorum decalogi: et habet capitula.xxiiij. fo.xlvi.
Primum preceptum continet tria.c. fo.xlvj.
De votis.c.i. fo.xlvj.
De voti transgressione.fo.xlvij.
De supstitionibus.c.ij. fo.xlvij.
De incantationibus. fo.xlvij.
De adoratione creaturarum fo.xlvij

De diuinationib⁹. fo.xlvij.
De arte notoria. fo.xlvij.
De ↄstellationib⁹. fo.xlvij.
De sortibus. fo.xlvij.
De incantationib⁹. fo.xlvij.
De breuibus. fo.xlvij.
De obseruatione temporuꝫ. fo.xlvij.
De somnijs. fo.xlvij.
De blasphemia dei ⁊ sctõꝝ multiplici.c.iij. fo.xlviij.
¶ Secundum preceptum.habet.c.duo. fo.xlviij.
De periurio.c.i. fo.xlviij.
De adiuratione.c.ij. fo.xlix.
¶ Tertium preceptum habet c.duo. fo.xlix.
De obseruatione festoꝝ. c.i. fo.xlix.
De auditiõe misse dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis. fo.xlix.
De obseruatione ieiunioꝝ c.ij. fo.l.
¶ Quartum preceptum continet duo.c.de honore parentum.c.i. fo.l.
De gubernatiõe familie.c.ij. fo.l.
¶ Quintum preceptuꝫ habꝫ vnicum capitulum de homicidio triplici.scilicꝫ corde ore ⁊ opere. fo.li.
¶ Sextum preceptum habet vnicum.c. fo.lij.
De luxuria actuali:⁊ ei⁹ speciebus. fo.lij.
¶ Septimum preceptuꝫ habet.c.octo. fo.liij.
De vsurpatõe rei aliene multiplici.c.i. fo.liij.
Circa vsuram. fo.liij.
De soccidis aialiũ. fo.liij.
De venditione ad terminuꝫ. fo.liij.
De cambijs. fo.liiij.
De mutuãtib⁹ sub spe.fo.liiij.
De accipiẽtibus ad vsuram. fol.liiij.
De facientib⁹ statuta in fauorem vsurarioꝝ. fo.liiij.
De emptiõe impreſtitoꝝ locoꝝ ⁊ montiuꝫ.c.ij. fo.liiij.
De fraudulentia que multis modis cõmittit.c.iij. fo.liiij.
De falsificatione.c.iiij. fo.lv.
De iniustitia que fit in iudicio.c.v. fo.lv.
De furto.c.vj. fo.lv.
De sacrilegio q̃ cõmittitur circa res sacras.c.vij. fo.lv.
De rapia violẽta.c.viii.fo.lvi
¶ Octauum preceptum habet.c.duo. fo.lviii.
De mendacio.c.i. fo.lviii.
De detractione.c.ii. fo.lviii.
¶ Nonum preceptuꝫ habet c.vnicum. fo.lix.
De luxuria mentali: ⁊ eius

speciebus. fol.lix.
¶ De decimum preceptum.habet.c.vnicum. fol.lix.
De desiderio habēdi res alienas fol.lix.
¶ Explicit tabula super prima parte interrogatorij.
¶ Incipit tabula secūde partis interrogatorii: que est de vii.viciis capitalibus.
¶ Auaricia hꝫ.c.ix. fo.lix.
De simonia.c.i. fol.lx.
De proditione.c.ii. fo.lx.
De acceptione personarum c.iii. fol.lx.
De turpi lucro.c.iiii. fol.lxi.
De ludo mł́tiplici.c.v. fol.lxi.
De ingetudine.c.vi. fol.lxii.
De inhumanitate retinendi tenaciter.c.vii. fol.lxii.
De auaritia amādi res inordinate capitulū.viii. fol.lxii.
De prodigalitate ꝯtria auaritie.c.ix. fol.lxii.
¶ Inuidia habꝫ.capitula.iiii. c.primum. fol.lxiii.
De odio ꝛ filiabus inuidie.c. secundum. fol.lxiii.
De susurratiōe.c.iii. fol.lxiii.
De exultatione i aduersis. c. iiii. fol.lxiii.
De tristitia i ꝓsperis.fol.lxiii.
¶ Ira habet.c.ii. fol.lxiiii.
De filiabus ire scilicet indignatione.c.ii. fol.lxiiii.
De tumore mētis. fol. lxiiii.
De clamore. fol.lxiiii.
De contumelia. fol.lxiiii.
De blasphemia ꝛ maledictione creaturarum. fol.lxiiij.
De rixa. fol.lxiiii.
De seditione. fol.lxiiii.
De bello. fol.lxiiii.
¶ Accidia ꝛ habet capitula quinque. fol.lxv.
¶ De accidia ipsa.c.i.fol. lxv.
De filiabꝰ accidie.c.ii.fol. lxv.
De desperatione. fol.lxv.
De malitia. fol.lxv.
De pusillanimitate. fol.lxv.
De rancore. fol.lxv.
De ociositate que ꝓcedit ex tedio. fol.lxv.
De torpore seu pigritia bene operandi. fol.lxv.
De euagatiōe mētis.fol. lxv.
De negligentia seu tepiditate capitulum tertiū. fol.lxvi.
De negligentia confessionis. c.iiii. fol.lxvi.
De negligentia circa cōmunionem.capłm.v. fol.lxvi.
¶ De inanigloria:ꝛ hēt. iii.c.
¶ De inanigloria ipsa. cap̄.i. fol.lxvii.
De immodestia ornatus.c.ii. fol.lxvii.
De filiabꝰ inanisglorie:ꝛ prio

De hypocrisi.c.iij. fol. lxviij.
De iactantia. fol.lxviij.
De ironia: fol.lxviij.
De contentione. fol.lxviij.
De discordia. fol.lxviij.
De pertinacia. fol.lxviij.
De singularitate nouitatum fol.lxviij.
De inobedientia. fol.lxviij.
¶ De gula: et hz.c.iij.fo.lxviij.
¶ De gula ipsa.c.i. fol.lxviij.
De ebrietate.c.ij. fol.lxix.
De insensibilitate. fol.lxix.
De filiabus gule: et primo de hebetudine.c.iij. fo.lxix
De loquacitate. fol.lxix.
De scurrilitate. fol.lxix.
De inepta leticia. fol.lxix.
De choreis. fol.lxix.
De immunditia seu pollutione procurata. fol.lxix.
¶ De luxuria: et habet capitula duo. fo.lxx.
¶ De luxuria et pertinentib9 ad ipsam.capl'm.j. fo.lxx.
De delectatiōe morosa.fo.lxx.
De filiab9: luxurie.c.ij.fol.lxx.
De cecitate mētis. fol.lxx.
De p̄cipitatione. fol.lxx.
De incōsideratione. fol.lxx.
De inconstantia. fol.lxx.
De amore sui. fol.lxx.
De odio dei. fol.lxx.
De amore vite p̄ntis. fol.lxx.
De horrore futuri.secli.fo.lxx.
¶ De supbia et habet.ij.capitula. fol.lxx.
¶ De supbia ipsa.c.i. fol.lxx.
De filiab9 superbie: et primo de derisione.c.ij. fol.lxxi.
De ambitione. fol.lxxi.
De presumptione. fol.lxxi.
De temeraria iudicatione. fol.lxxi.
De curiositate. fol.lxxi.
De ingratitudine. fol. lxxi.
De scandalo. fol.lxxij.
De adulatione. fol.lxxij.
De blasphemia i spiritū sanctum. fol.lxxij.
De scismate. fol.lxxij.
De infidelitate paganoruz et hereticorum. fol.lxxij.
¶ Explicit tabula secūde partis interrogatorij.
¶ Incipit tabula tertie partis interrogatorij: que est de statib9 diuersarū p̄sonarū et ptinet capitula.xvij. fol.lxxiij.
De coniugatis capitulū primum. fol.lxxiij.
De actu cōiugali: et peccatis commissis in eo. fol. lxxv.
¶ Interrogationes fiēde circa coniugatos. fol.lxxvi.
¶ De principibus rectorib9 et baronibus.c.ij. fol.lxxvi.
De iudicib9 seu q̄buscūqz hn̄

tib⁹ auctoritatẽ.c.iij.fol.lxxix.
De aduocatis: ꝓcuratoribus ⁊ notarijs.c.iiij. fol.lxxx.
¶ De doctoribus ⁊ scholaribus.c.v. fol.lxxxij.
¶ De medicis ⁊ aromatarijs.c.vi. fol.lxxxiij.
De mercatoribus campsoribus⁹ ⁊ ꝓsonetis.c.vij.fol.lxxxiij.
¶ De artificibus ⁊ mechanicis.c.viij. fol.lxxxv.
De lanicibus fol.lxxxv.
De setariolo fol.lxxxv.
De tabernario ⁊ hospite. fol.lxxxv.
De macellario. fol.lxxxv.
De pistore. fol.lxxxv.
De suttore pannoꝝ.fol.lxxxv.
De aurificibus fol.lxxxv.
De cerdonibus. fo.lxxxv.
De fabris. fol.lxxxv.
De locatorib⁹ eq̄ꝛũ.fol.lxxxv.
De histrionibus. fol.lxxxv.
De cytharizãtib⁹. fol.lxxxvi.
De seruitoribus ⁊ laboratoribus. fol.lxxxvi.
¶ De rusticis ⁊ agricolis.c.ix. fol.lxxxvi.
¶ De pueris ⁊ puellis. ca.x. fol.lxxxvi.
¶ De clericis i cõmuni.c.xi. fol.lxxxvi.
¶ De beneficiatis ⁊ canonicis.c.xij. fo.lxxxix.
¶ De religiosis masculis ⁊ feminis.c.xiij. fo.xcij.
De voto paupertatis. fo.xcij.
De voto castitatis. fo.xciij.
De voto obedientie. fo.xciij.
De offõ diuino. fo.xciij.
De exercitio. fo.xciiij.
De orõne ⁊ ꝯfessiõe. fo.xcv.
De amore parentũ. fo.xcv.
De p̄lat(i cõi.c.xiiij. fo.xcvj.
De episcopis ⁊ prelatis superioribus.c.xv. fo.xcviij.
De iudicando in foro contẽtioso. fo.cj.
De absolutione ⁊ penitentie iniunctione.c.xvj. fo.cij.
De modo absoluendi ab excõicatione maiori. fo.cij.
De penitẽtia iniungenda penitenti. fo.ciiij.
¶ De infirmis ⁊ quid agẽdũ sit erga eos.c.xvij. fo.ciiij.
Forma absolutionis in articulo mortis. fo.cvj.
Forma absolutõis ab excõicatione minori. fo.cvj.
Forma absolutiõis ⁊ mioris excõicatiõis ⁊ a pctis . fo.cvj.
Forma sacramẽti baptismatis. fo.cvj.
Forma ꝯsecratiõis seu chrismatis. fo.cvj.
Forma absoluẽdi a peccatis. fo.cvj.

Forma extreē vnctiōis.f.cvij.
Forma consecrationis corpo
ris christi. fo.cvij.
Forma cōsecrationis sangui
nis christi. fo.cvij.
Forma ordinū minoꝝ.f.for-
ma hostiarij. fo.cvii.
Forma lectoratus. fo.cvii.
Forma exorcizatus. fo.cvii.
Forma acolytatus. fo.cvii.
Forma subdiaconat⁹. fo.cvii.
Forma diaconatus. fo.cvii.
Forma p̄sbyteratus.fo. cviii.
Forma sacri mr̄imōij.f.cviii.
¶ Explicit tabula sup̱ tertia
parte interrogatorij.
¶ Incipit tabula super tracta
tus de restitutionib⁹. fo.cviii.
¶ Capitulum primū de resti
tutionibus in genere.
Pria man⁹ feneātoria.f.cviii.
Man⁹ raptoria. fo.cix.
Man⁹ furatoria. fo.cix.
Manus bellatoria. fo.cix.
Man⁹ dānificatoria. fo.cx.
Man⁹ participatoria. fo.cx.
Manus sacrilega. fo.cxi.
Man⁹ iiuste iudicatōia.fo.cxi
Manus in iudicio iniuste as
sistoria. fo.cxi.
Manus fraudatoria. fo.cxii.
Manus falsificatoria.fo.cxii.
Manus proditoria. fo.cxii.
Manus simoniaca. fo.cxiii.
Manus ipeditoria. fo.cxiii.
Manus lusoria. fo.cxiiii.
Manus locationis ꝛ ꝯducti
onis viciatoria. fo.cxiiii.
Manus turpiter lucratoria.
fo.cxiiii.
Man⁹ detractoria. fo.cxiiii.
Man⁹ ꝑsone lesoria. fo.cxv.
Man⁹ aiaꝝ p̄datoria. fo.cxv.
¶ Capitulū scd̄m de restitu
tionib⁹ in quo ōnditur quid ꝛ
quātū sit restituēdū. fo.cxv.
De dāno qđ infert homini:
quo ad aiaȝ auferēdo ei virtu
tes ifusas ꝛ morales: qđ ꝯtin
git fieri q̄ttuor mōis. fo.cxvi.
De scđa dānificatiōe que in
fert hoi quo ad corp⁹ iferēdo
ei lesiones corpales: qꝫ ēt ꝯti
git fieri q̄ttuor mōis. fo.cxvii.
De tertia dānificatione que
infert hoi quo ad famā ꝛ ho-
norē p̱ vitupatiōes verbales:
qđ ēt fit q̄tuor mōis.fo.cxviii
De quarta dānificatiōe que
infert homini quo ad substā-
tiam tēporaleȝ ꝓut ptinet ad
restitutionē male ablatoꝝ cer
toꝝ ꝛ incertorum. fo.cxx.
¶ Verū omne lucrū qđ quis
facit ex re rapta: furata: vel p̱
fenus acquisita: teneatur resti
tuere. fo.cxxi.
De manifesto vsurario p̄stan

re cautionem de restituendis vsuris. fo.cxxii.
De damnificantib⁹ aliquē in iuste ꝛ i sua libertate.fo.cxxii.
De emētib⁹ in seruos ꝛ ancillas: qui erāt xpiani. fo.cxxii.
De ipedientib⁹ aliquē ab officio vel beneficio cōsecuto vel ꝯsequendo iniuste. fo.cxxii.
An clerici teneant restituere fructus voluptuose consumptos. fo.cxxii.
¶ Capitulum tertiū vbi fienda est restitutio. fo.cxxiii.
An fideiussor possit repetere a debitore vsuras pro eo solutas. fo.cxxiii.
¶ Quartum capitulū.s.per quos fieri dbeat restitutio in certorum. fo.cxxiiii.
Per quos fieri debꝫ restitutio certorum. fo.cxxvi.
De damnis datis tempore guerre. fo.cxxvii.
De tutorib⁹ ꝛ curatōib⁹ alioꝝ negocioꝝ gestorib⁹.fo.cxxvii.
¶ Quintū capitulum.s.cui fienda est restō. fo.cxxviii.
De illicite acquisitis secūdo modo. fo.cxxix.
De his qui accipiūt pecuniā ab accusatis vel icarceratis vt intercedāt pro eis.fo.cxxx.
De pecūia data ꝑ adulterio ꝯmisso vł cōmittēdo.fo.cxxx.
De acqsitis ꝑ ludos. fo.cxxx.
¶ Sextum capitulū.s.cur sit fienda restitutio. fo.cxxxij.
Quicꝫ mōi satisfaciē.fo.137.
Vtrū cū epo possit fieri cōpositio sup icertꝭ. fo.cxxxviij.
¶ Septimū capłꝫ de modo ꝛ ordie restituēdi. fo.cxxxviij.
De restōne certoꝝ. fo.cxxxix.
Quō fieri debeat restō vxore ꝯcipiēte ꝑ adulteriū.fo.cxliij.
¶ Octauuꝫ capłm.s.qn̄ fieri debet restō. fo.cxlv.
Vtrū eps elapsis .xxx.vł.xl. ānis possit agē ꝯ hrdes.fo.cl.
Quid de eo cui datuꝫ est aliquid per erroreꝫ. fo.cli.
¶ Explicit tabula: materiaꝝ principaliuꝫ huius summule ꝯfessionalis siue defecerunt.
¶ Incipit tabula decisionuꝫ quarūdā questionū Reuerēdissimi Archiepi flo. fo.cliij.
¶ Vtrꝫ scolaris ex̄ suā diocesiꝫ ꝯstitut⁹ tpe cōionis possit confiteri: absolui ꝛ cōicare in locis vbi se inuenerit. fo.cliij.
¶ Vtrꝫ mulier icurrat sniaꝫ excōicationis ꝑcutiēs clericū ipsaꝫ impetentē. fo.cliij.
¶ Vtruꝫ religiosi possint in extrema necessitate seculares cōicare: ꝛ inungere. fo.cliiij.

¶ An debeat dici offiñ beate virginis in die animarũ ꝛ in vigilia natiuitatis domini. fo.cliiij.
¶ Vtrũ aliqui excusentur a ieiunio ecclesie. fo.cliiij.
¶ Vtrum ille qui dicit se nõ posse ieiunare qꝛ nõ est assuetus possit absolui. fo.cliiij.
¶ Vtrũ ornatus viroꝝ ꝛ mulieꝝ sit mortale pctm̃. fo.cliiij.
¶ Vtruꝫ pceptũ ecclesie de cõmunione: intelligat̃ ꝙ oio fiat in die pasce. fo.cliiij.
¶ Vtrum sacerdos nõ celebrãs in die pasce peccet mortaliter. fo.clv.
¶ Vtrum clericus nõ attendens mente ad officium peccet mortaliter. fo.clv.
¶ Vtruꝫ iurare per corpus ꝛ sanguinẽ christi ꝛ hmõi sit peccatum mortale. fo.clv.
¶ Vtrũ bñficiati teneant̃ diuidere fructus beneficij: ꝛ qbus ꝛ quomodo. fo.clv.
¶ Vtrum clericus ꝛ religiosus comedens in quadragesima anteq̃ꝫ dicat vesperas vel nonã in ieiunijs ecclesie peccet mortaliter. fo.clvj.
¶ Vtrũ secularis vel monialis vel accolitus dicẽs eplam in missa peccet mortaliter ꝛ sit irregularis. fo.clvj.
¶ Vtrũ dicẽ mendaciũ in pdicatione sit mortale. fo.clvj.
¶ Vtrũ peccet mortaliter q dicit mendacium in confessione. fo.clvij.
¶ Vtrum cũ quis ꝑpter negligentiã nõ facit preceptum ad quod tenetur illa negligẽtia sit speciale peccatum mortale. fo.clvij.
¶ Vtrum ars recamantiuꝫ ꝛ frappantium vestes possit sine peccato mortali exerceri. fo.clvij.
¶ Vtꝛ stipendiarij q sequũtur capitaneos ꝯtra lras ecclesie sint excõicati. fo.clvij.
¶ Vtruꝫ cambia sint licita. fo.clvij.
¶ Vtrũ cũ simoniaco in bñficio possit dispẽsari absqꝫ renũciatione bñficij. fo.clviij.
¶ Vtruꝫ Religiosus deponẽs habituꝫ vt ludat ꝛ huiusmõi sit excõicatus. fo.clviij.
¶ Vtrũ vti lineis ad carneꝫ sit mortale rligiosis. fo.clviij.
¶ Vtrum peccet mortaliter qui non refert enormia vitia visitatori nõ precipiẽti sꝫ querenti simpliciter. fo.clviij.
¶ Vtrũ eligens ineptũ ad platurã ꝛ qui q̃rit absolutionẽ

alicuius prelati:quez reputat ɔpetēter idoneuz:sed motus pncipalit ɔtra eū ex indigna tione ⁊ querens absolutionē alicuius prelati:q; videtur ni mis austerus:peccet mortali ter. fo.clviij.

¶ Utruz accipere certū nu- merum missarum sit pecca- tum:⁊ si vna missa possit di- ci pro pluribus. fo.clix.

¶ Utrum dieb⁹ dominicis dicere vel audire missaz que non est illius diei sit peccatū fo.clx.

¶ Utruz habens votum de artiori religione ⁊ sine dispē satione possit ingredi lariorē sine peccato. fo.clx.

¶ Utrum magister ordinis possit dispensare cuz monia- libus nostri ordinis in pena quam incurrunt intrādo mo nasterium simoniace. fo.clx.

¶ Utrum cū quis vult lega re aliquid alteri si alius ipe- diat ne fiat: teneatur ad resti tutionem. fo.clx.

¶ Utrū existēs in sacris nō habens aliqđ bñficiū teneat dicere officium. fo.clx.

¶ Utrū nō dicēs offm̄ bea- te virginis peccet mortaliter. fo.clxj.

¶ Utrū nō dicēs totū offm̄ mortuoꝝ cū dici debet:pec- cet mortaliter. fo.clxj.

¶ Utruz clericus professus nō ordinatus:teneatur dice- re offm̄. fo.clxj.

¶ Utrū monialis ꝓfessa te- neat dicere offm̄. fo.clxj.

¶ Utrum nouicij teneantur dicere offm̄. fo.clxi.

¶ Utruz conuersus profes- sus teneat ad offm̄. fo.clxi.

¶ Utrum ad tres lectiones mortuoruz teneatur quis ex precepto. fo.clxi.

¶ Utꝝ liceat hr̄e plura bñfi cia cū dispēsatione. fo.clxi.

¶ Utrū restitui debeat pecu nia data simoniace. fo.clxi.

¶ Utrū dicere missaz añ pri mā sit peccatū. fo.clxij.

¶ Utrū homicidiū sit casus pape reseruatus. fo.clxij.

¶ Utrū simoniaci. sint excō municati. fo.clxij.

¶ Utrum ille a quo cōmuni tas vel dominus accepit vel detinet iniuste vel dānifica- uit possit de bonis predictoꝝ accipere. fo.clxij.

¶ Utrū liceat habere colū- baria. fo.clxiij.

¶ Utꝝ daciarij possint eme re quedam datia. fo.clxiij.

¶ Quid de venditione rerũ seu vestiũ alteri⁹ sicut faciunt qui vulgariter dicunt straza roli. fo.clxiii.
¶ Utrũ famuli stipẽdiarioꝝ teneant ꝛc̃. fo.clxiiii.
¶ Utrũ bona facta i morta li reuiuiscant. fo.clxiiii.
¶ Utrũ ante.xxi.ãnũ teneat quis ad ieiuniũ. fo.clxiiii.
¶ Utrũ sit mõrtale i festis le gere ꝛ studẽ i legib⁹. fo.clxiiii.
¶ Utrũ dñs alicui⁹ ciuitatis possit mutare m̃suras.fo.clxiiii.
¶ Utrũ pignora ꝑdita apd̃ vsurarios poss it emi.fo.clxiiii
¶ Utrũ qs possit soluere de bitũ alterius accipiens furtiz de bonis eius. fo.clxv.
¶ Utꝝ mercato possit lucra ri de re empta quam in nul lo meliorauit. fo.clxv.
¶ De bonis certis restituen dis. fo.clxv.
¶ Utrũ de licẽtia pape pos sit qs audire diuina ꝛ accipe re sacra a scismaticis.fo.clxv.
¶ Utruz tempore scismatis possit quis esse neutralis. fo.clxv.
¶ Et qd de bñficiatis inobe diẽtia pseudo pape. fo.clxv.
¶ Utruz possiz facere fruct⁹ meos d̃ possessiõe ip̃ignorata sub specievẽditionis.fo.clxvi.
¶ Utrũ teneatur quis rece dere ab illa ꝑsona cui cohabi tando vix põtvitare mortale. fo.clxvi.
¶ Utrũ beneficiatus teneat dicere officium qñ alius ser uit pro eo in bñficio. fo.clxvi.
¶ Utruz gener possit accipe re a socero tantuz pro centũ quando non dat sibi dotem nec pignus. fo.clxvi.
¶ Utrum donatio nõ libe re facta valeat. fo.clxvii.
¶ Casus de possessione iusto precio empta. fo.clxvii.
¶ Utrũ medicis liceatvti os sibus mortuorum pro sanita te procuranda. fo.clxvii.

FINIS

¶ Explicitvtilissima cõfessio nalis summula cuz tractatu de Restitutionibus: necnon quibusdã questionib⁹ in foro conscientie. Reuerendissimi bti Antonini Archiepiscopi florentini ordinis p̃dicatorũ. ꝛ ibi versus decem precepto ruz ac septẽ pctõrũ mortaliũ. Venetiis per Petruz Jo. de quarengijs Bergomẽsez die.xxi.Nouemb.1499.

¶ Versus decem preceptorum.

¶ Primum preceptum.

¶ Qui colit extra deum: vel sanctos: quodqꝫ creatum:
Articulos fidei negans: si spemqꝫ relinquit
Voti transgressor: vel qui mortalia vouit:
Et tardans nimium: spernens implere promissum
Sine malo vouens: ac per se vota refringens:
Incantans: faciens fieri breuia ꝛ malefactor:
Inuenit atqꝫ docens: adiscens: medius extans:
Aut orans obseruat somnia: sortibus vtens.
Blassemansqꝫ deum: qui murmurat: vel maledicit
Vel non posse refert: sed despicit: accipit ipse:
Cibans vt faciat mala: prauus preterit iste
Vnū cole deum: si sic mortaliter egit:

¶ Secundum preceptum.

¶ Qui cantans: fabulans: truffans vel turpia dicens
Despiciendo deum nominat sanctos sacra spnens.
Iudicio iurans mendax: inductor ad illud:
Periurans: dubium iurans: mortalia iurans
Iurans cunqꝫ tamen nolit seruare promissum
Per crucem: atqꝫ fidem: sanctos: animamqꝫ: deumqꝫ
Adiurans: dicens mendaciter: atqꝫ iocose
Et per membra dei: sanctorum euangeliorum.
Inducens falsum iurantem quisqꝫ scienter
Aduertens frangit: Ne iures vana per ipsum.

¶ Tertium preceptum.

¶ Qui non confessus dimittens ꝛ sacramentum.
In festis missam sine culpa: inductor ad illud.
Qui manuale facit: vendens: emens non edenda:
Ieiunium frangit. qui tertia comedit hora.
Impletum in festo peccatum: grauius extat.
Assumens crisma: sacramentum: vel mulierem
Si peccator erat mortali fune ligatus
Ecclesie vetito qui contradicit tempore sacro

Corizans:ludens:veneri mortaliter egit
Sabbata sanctifices:violat reus atqz superbus
¶Quartum preceptum.
¶Qui precepta dei:contēnit iussaqz legis.
Vel qui noluerit parere parentibus atqz
Alere si possit miseros:inopes ⁊ egenos.
Irridensqz patrem vel matrem vel maledicens
Verberat:opprobriās:blassemans : aspere turbans
Moritur aspernēs habeas in honore parētes.
¶Quintum preceptum.
¶Occisor verbo:facto:vel corde:suasor
Incitat ⁊ causans:cupiēsqz:procurat aborsum.
Verberat ⁊ mandans faciens vel torneamenta
Si iudex ceperit ex sacro limite prauum:
Sacrilegus factus ac ledens:vel mutilator:
Non sis occisor frangens:mortaliter egit.
¶Sextum preceptum.
¶Quisquis non nuptus miscebitur:ac polluetur
Per se:mollis erit:si nuptus fiet adulter.
Atqz solutus fornicator erit:sodomita.
Incestumqz parens:⁊ cum virgine stuprum:
Cum moniali:scelus magnum ⁊ sacrilegus extat.
Erigit in sacro:qui semine polluit illud.
Vt rapiens raptor:cum brutis bestia fiet.
Qui clam cōtraxit:vel sponsam preuenit actu:
Spondens contrahere mendax:vt misceat illi
Et qui contraxit maiori fune ligatus.
Quinqz modis peccat vxore maritus abutens.
Actibus illicitis sequitur cum semen:⁊ extra
Vas operans:prolem deuitans:semen emittens
Exercens aliam cupit:arcens firmo petentem:
Inuitans:tangens:inductor:medius extans:
Lubrica verba refert:iactans se:mechus habetur.

¶Septimum preceptum.

¶Si quis furatur:raptor:vel participator
Iussio:consilium:consensus:palpo:recursus:
Participans:mutus:non obstans:non manifestans:
Reddere cuncta debet:qui ni sint officiales
Atq; non in causa primus pro parte tenetur.
Fortune lusor:cupiens spoliare sodalem
Ac fraudans ludum:retinens inductor ad illum
Hic dare perdenti censebitur:si non:egenti.
Iusta etiam fraudans pedagia:siue gabellas.
Ledens monetas:mensuras:fur malus extat.

¶Octauum preceptum.

¶Qui mendax fuerit in damnum proximitatis:
Vel mala qui dicit bona:narrans vel bona praua.
Accusans falso:iurans:est testis iniquus.
Detractor odio:mēdaxq; relator occulti
Vel diffamator:diuulgans & manifesta.
Cedula si fiat detractrix:cantio ledens:
Secretū:ratumq; sigillo:littera clausa
Proditor:& laudans:inducens ad mala supra.
Illa reportari gaudens:est testis iniquus.

¶Nonum preceptum.

¶Qui cupit alterius sponsam:noscatur adulter
Affines etiam desiderat & moniales
Incestum scelus simul:& cum virgine stuprum
Et cupiens: marem sodomitaq; bestia bruta
Et quotiens cupit:aut etiam si sit filocaptus.
Qui delectatur cogitando lubrica:vel qui.
Se somno poluit causans:vel postea gaudens.
Vt placeat multis ornatur:sic gloriatur
Absq; viro proprio:cui facit vt sic ametur.
Vel si ruinam perpendat:vel prouocando.
Alterius sponsam cupiens:moritur lubricando.

¶ Decimum preceptum.
¶ Qui cupit alterius rem in damnuz proximitatis:
Si per vim raptor:per ocultum fur malus extat.
Si per auaritiam cupiat:dicetur auarus.
In rapiendo male vel fallere queq3 paratus.
Hic cupiens contra:mandata cetera:frangit
Denum mandatum:Nec rem cupies alienam.
¶ Expliciunt versus decem preceptorum.
¶ Incipiunt versus septem peccatoꝝ mortalium.
¶ Superbia.
¶ Ambit superbus:ridet:presumptio:iudex.
Curius:ingratus:blanditur:scandala reddit.
Blassemat:dubius:non fidus:scisma prophanus.
Inanis iactat:contemptio:non obedire.
Ipocrisis:discors:durus:se diligit:audax:
¶ Inuidia.
¶ Inuidus affligitur bonis:letatur inique.
Detrahit:exaltat:susurrat:murmurat: odit.
¶ Ira.
¶ Iratus tumet:clamat:conuicia rixat.
Blassemat:prelium parat indignatio surgit.
¶ Accidia.
¶ Tristis maliciã parit:blassemat ⁊ odit.
Desperat:torpet:piger:⁊ pusilanimis extat.
Vndiq3 vagatur:pertractans molia mente.
¶ Auaricia.
¶ Auarus fallit:perquirit turpia lucra.
Vsuras torquet:proditio vel simonia.
Periurus:sequitur furtum:nec mense quiescit.
¶ Gula.
¶ Gula nimis laute:prepropere:vel studiose.
Leta nimis:⁊ inepte loquar:scurilia fouet.
Ebrietas:ebes mentis:pollutio feda.

¶ Luxuria

¶ Luxuriam sequitur for:stuprum:raptor:adulter.
Incestus:sacrum mollit:sodo:contra iumenta.
Est cecus:est audax nimium:inconstans ꝛ amator.
Incautus:preceps:contemnit iussa diuina.
Atqꝫ simul ventura bona:presentia prefert.
His qui seruierint perpetua damna subibunt.
Et qui suppeditant celestia regna triumphant.

Registrum Operis

a	f	l	q	x
pria vacat	sonis:reb⁹	omni	duo vel	ꝯsuetudie
¶ Incipit	vbi dicta	uit ꝛ tenet	in sua	Hec in
Sciendū	tio epalis	causa	tes pro	excusatur
absoluere:	nis:	¶ Si ne-	¶ Non	cium non
b	g	m	r	y
auctōitatē	¶ De ad-	eē mōrale	dari	Forma
faciant	sam dieb⁹	le tractauit	sitate	speciebus
¶ Prim⁹	ne misse:	qtidianas	fuisse	tibus
cetera: vel	sionem:	sunt	cum dant	te cautōez
c	h	n	s	
scientiam	c.sicut	vel bñficiū	uisse:ꝛ tūc	Finis
sit licitum	me tit.ij.c.	ctus in	bellū ꝯtra	
querat	Si autem	lentium:	torum:	
Vna ex	di est de	qui non	iuste ōbet	
d	i	o	t	
ipi pctōres	lit peccat	tritus.ꝛ	stulticia	
Ad decla	Sihabuit	torem:nisi	quilibet	
illius pcti	recundia:	illud qcqd	vel	
ipsum qd	gentiam ꝛ	ctis.In	tuere est	
e	k	p	v	
nomine	¶ Incipit	nisi per	¶ Incipit	
videtur	monium	eccliasticū	repellere:	
de⁹magis	est de his	detegēdo	q² illi tres	
xxi.q.vbi	volūtarie:	corporales	extra.	

BIBLIOTECA
XV
NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

